

Ky projekt është i bashkë-financuar nga Bashkimi Evropian

**KODI CIVIL
DHE
KODI I PROCEDURËS CIVILE
TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

Co-funded by
the European Union

EU4JUSTICE

Implemented by:

ITALIAN AGENCY
FOR DEVELOPMENT
COOPERATION

Consiglio
Superiore
della Magistratura

In partnership with:

EXPERTISE
FRANCE
GROUPE AFD

FIIAPP
COOPERACIÓN ESPAÑOLA

Co-funded by
the European Union

EUIVJUSTICE

Implemented by:

ITALIAN AGENCY
FOR DEVELOPMENT
COOPERATION

Consiglio
Superiore della Magistratura

In partnership with:

EXPERTISE
FRANCE
GROUPE AFD

FIIAPP
COOPERACIÓN ESPAÑOLA

Kodi Civil dhe Kodi i Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë

Mars - Maj 2025

Design & Layout: Jonida Hoxha

Shtypur në shtypshkronjën MORAVA

Heqje dorë nga përgjegjësia:

Jeni të lutur të vini re se ky publikim përmban tekstin e “Kodit Civil” dhe “Kodin e Procedurës Civile” të përditësuara dhe të shoqëruara me jurisprudence (case laws). Tekstet e Kodeve janë konsoliduar nga ekspertët e Projektit EU4JUSTICE.

Tekstet e konsoliduara përbëjnë një dokument jozyrtar dhe synojnë të përdoren si mjete dokumentimi. EU4JUSTICE nuk merr asnjë përgjegjësi për përmbajtjen e tyre. Ato nuk japin asnjë të drejtë dhe nuk vendosin asnjë detyrim përveç atyre që jepen ose vendosen nga legjislacioni i miratuar dhe i botuar në Fletoren Zyrtare. Për qëllime ligjore, jeni të lutur t’u referoheni teksteve të botuara në Fletoren Zyrtare.

EU4JUSTICE

Rruga “Abdi Toptani”

Godina Torre Drin, Kati i 10-të, Tiranë

E-mail: info@eu4justice.al

Web: www.eu4justice.al

PËRMBAJTJA

KODI CIVIL I REPUBLIKËS SË SHQIPERISË.....	7
KODI I PROCEDURËS CIVILE I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË.....	307

KODI CIVIL

I

REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Mars 2025

LIGJ
Nr. 7850, datë 29.7.1994

PËR KODIN CIVIL TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË*

Në mbështetje të nenit 16 të ligjit nr. 7491, datë 29.4.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese”, me propozim të Këshillit të Ministrave,

KUVENDI POPULLOR
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

PJESA I
PJESA E PËRGJITHSHME

TITULLI I
SUBJEKTET E SË DREJTËS CIVILE

KREU I
PERSONAT FIZIKË

* Ndryshuar me ligjin nr. 8536, datë 18.10.1999, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 29, datë 21.11.1999.

Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 24, datë 20.05.2001.

Ndryshuar me ligjin nr. 17/2012, datë 16.2.2012, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 18, datë 14.03.2012.

Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 67, datë 03.05.2013.

Ndryshuar me ligjin nr. 113/2016, datë 3.11.2016, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 219, datë 15.11.2016.

Konstatuar papajtueshmëria me Kushtetutën dhe nenit 377 të Kodit Civil me vendimin nr. 69, datë 27.12.2023 të Gjykatës Kushtetuese, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 23, datë 07.02.2024.

A. ZOTËSIA JURIDIKE

Neni 1

Çdo person fizik gëzon zotësi të plotë e të barabartë për të pasur të drejta dhe detyrime civile, brenda kufijve të caktuar me ligj.

Neni 2

Zotësia juridike fillon me lindjen e personit gjallë dhe mbaron me vdekjen e tij. Fëmija kur lind i gjallë gëzon zotësi juridike që nga koha e zënies.

Neni 3

Të huajt gëzojnë po ato të drejta e detyrime që u njihen shtetasve shqiptarë, përveç përjashtimeve të caktuara me ligj.

Neni 4

Personit fizik nuk mund t'i kufizohen të drejtat civile, përveç përjashtimeve të caktuara me ligj.

Veprimi juridik që kufizon zotësinë juridike të një personi fizik, është i pavlefshëm.

B. E DREJTA E EMRIT

Neni 5

Çdo person fizik ka të drejtën dhe detyrimin të ketë emrin dhe mbiemrin e tij që i vihen sipas ligjit. Personi, të cilit i mohohet e drejta e përdorimit të tyre ose cenohet nga përdorimi që të tjerët i bëjnë padrejtësisht, mund të kërkojë në gjykatë përdorimin e emrit ose të mbiemrit të vet, pushimin e cenimit, si dhe shpërblimin e dëmit përkatës.

Kjo kërkesë mund të paraqitet edhe nga persona që, ndonëse nuk mbajnë emrin ose mbiemrin e cenuar, apo të përdorur padrejtësisht, kanë interesa familjare të denja për t' u mbrojtur.

Gjykata kur pranon padinë urdhëron botimin e vendimit në Fletoren Zyrtare. Me kërkesën e paditësit gjykata mund të urdhërojë botimin e vendimit të saj edhe në gazeta të tjera. Pseudonimi i përdorur nga personi fizik gëzon të njëjtën mbrojtje.

C. ZOTËSIA PËR TË VEPRUAR

Neni 6

Personit, kur mbush moshën tetëmbëdhjetë vjeç, i lind zotësia e plotë që me veprimet e tij të fitojë të drejta dhe të marrë përsipër detyrime civile.

Zotësinë e plotë për të vepruar e fiton me anë të martesës edhe gruaja që nuk ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë vjeç. Ajo nuk e humbet këtë zotësi edhe kur martesa është deklaruar e pavlefshme ose është zgjidhur para se të mbushë moshën tetëmbëdhjetë vjeç.

Neni 7

I mituri, që ka mbushur moshën katërmëdhjetë vjeç, mund të kryejë veprime juridike vetëm me pëlqimin e mëparshëm të përfaqësuesit të tij ligjor. Megjithatë ai mund të bëjë pjesë në organizata shoqërore, të disponojë atë që fiton me punën e tij, të depozitojë kursimet dhe t'i disponojë vetë këto depozita.

Neni 8

I mituri që nuk ka mbushur moshën katërmëdhjetë vjeç, është i pazoti për të vepruar. Ai mund të kryejë veprime juridike që i përshtaten moshës së tij dhe që përmbushen aty për aty, si dhe veprime juridike që i sjellin dobi pa asnjë kundërshtpërblim. Veprimet e tjera juridike i kryen në emër të tij përfaqësuesi ligjor.

Neni 9

I mituri me moshë katërmëdhjetë vjeç deri në tetëmbëdhjetë vjeç, që është i pazoti të kujdeset për punën e tij për shkak sëmundjesh psikike ose zhvillimi të metë mendor, mund t'i hiqet zotësia për të kryer veprime juridike me vendim të gjykatës. Këto veprime mund të kryhen vetëm nëpërmjet përfaqësuesit të tij ligjor.

Neni 10

Personit madhor, që për shkak sëmundjeje psikike ose zhvillimi të metë mendor, është tërësisht ose pjesërisht i pazoti të kujdeset për punët e tij, mund t'i hiqet ose kufizohet zotësia për të kryer veprime juridike me vendim të gjykatës.

Neni 11

Veprimi juridik që kufizon zotësinë për të vepruar është i pavlefshëm.

Ç. BANIMI DHE QËNDRIMI**Neni 12**

Banimi është vendi ku personi, për shkak të punës apo të shërbimit të përhershëm, të ndodhjes së pasurisë apo të realizimit të interesave të veta, qëndron zakonisht ose të shumtën e kohës.

Çdo person madhor ka të drejtë të caktojë lirisht vendbanimin e tij.

Personi nuk mund të ketë njëkohësisht me shumë se një vendbanim.

Kjo dispozitë nuk zbatohet për vendbanimin e veprimtarisë së tregtarit.

Neni 13

I mituri që nuk ka mbushur moshën katërmbëdhjetë vjeç, ka për banim atë të prindërve të tij.

Kur prindërit kanë banime të ndryshme, fëmija e tyre nën katërmbëdhjetë vjeç ka për banim atë të prindit pranë të cilit jeton.

Personi të cilit i është hequr zotësia për të vepruar dhe fëmijët nën kujdestari kanë për banim atë të përfaqësuesit të tyre ligjor.

Neni 14

Vendqëndrimi i personit është vendi ku ai ndodhet për të kryer punë ose detyra të caktuara, për të vazhduar një shkollë ose kurs të caktuar, për t'u mjekuar, për të vuajtur një dënim penal, dhe për raste të tjera të kësaj natyre.

D. SHPALLJA E ZHDUKJES DHE E VDEKJES SË NJË PERSONI**Neni 15**

Personi që mungon nga vendi i banimit ose i vendqëndrimit të fundit të tij dhe për të cilin nuk ka lajme për më shumë se dy vjet, me kërkesën e çdo të interesuari mund të shpallet i zhdukur me vendim të gjykatës.

Kur dita e lajmeve të fundit nuk mund të caktohet, afati i mësipërm fillon

nga dita e parë e muajit pasardhës në të cilin janë marrë lajmet e fundit. Kur muaji nuk mund të caktohet, afati fillon nga dita 1 janar e vitit të mëpasëm.

Neni 16

Me shpalljen e zhdukjes së një personi, për administrimin e pasurisë së tij caktohet një kujdestar.

Vendimi i gjykatës, me të cilin një person është shpallur i zhdukur, botohet në Fletoren Zyrtare dhe i dërgohet për regjistrim zyrës së gjendjes civile përkatëse.

Neni 17

Personi që është shpallur i zhdukur, me kërkesën e çdo të interesuari, mund të shpallet i vdekur me vendim të gjykatës, kur kanë kaluar pa patur lajme katër vjet nga dita që është shpallur i zhdukur.

Neni 18

Personi që ka humbur gjatë veprimeve luftarake dhe kjo humbje vërtetohet nga organet kompetente ushtarake, në rast se kanë kaluar pa patur lajme dy vjet, nga dita që ka hyrë në fuqi marrëveshja e paqes ose tre vjet nga mbarimi i veprimeve luftarake, mund të shpallet i vdekur me vendim të gjykatës, pa qenë nevoja të shpallet më parë i zhdukur.

Neni 19

Personi që ka humbur gjatë një fatkeqësie natyrore ose në rrethana që bëjnë të besohet se ka vdekur, mund të shpallet si i tillë me vendim të gjykatës, kur kanë kaluar pa patur lajme dy vjet nga dita që ka ngjarë fatkeqësia, pa qenë e nevojshme të shpallet më parë i zhdukur.

Kur nuk caktohet dita në të cilën ka ndodhur fatkeqësia, afati dyvjeçar fillon nga dita e parë e muajit që vjen pas atij në të cilin ka ndodhur fatkeqësia dhe, kur nuk mund të caktohet as muaji, afati fillon nga dita e parë e muajit janar të vitit të mëpasëm.

Neni 20

Kur dy ose më shumë persona kanë vdekur dhe nuk mund të provohet kush prej tyre ka vdekur më parë, për efekte juridike, quhet se të gjithë kanë vdekur në një kohë.

Neni 21

Kur shpallet vdekja e një personi të zhdukur, caktohet dita se kur ka ngjarë ajo. Kur kjo ditë nuk është e mundur të vërtetohet me saktësi, gjykata e cakton atë sipas rregullave të parashikuara në nenet e këtij Kodi.

Me kërkesën e çdo të interesuari, gjykata që ka dhënë vendimin, mund të ndryshojë datën e vdekjes, kur vërtetohet se personi ka vdekur në një ditë tjetër.

Neni 22

Vdekja e shpallur me vendim të gjykatës barazohet në të gjitha pasojat juridike me vdekjen e vërtetë.

Vendimi i gjykatës me të cilin një person është shpallur i vdekur, botohet në Fletoren Zyrtare dhe i dërgohet për regjistrim zyrës së gjendjes civile përkatëse.

Neni 23

Kur personi që është shpallur i vdekur del se është i gjallë, me kërkesën e tij ose të çdo të interesuari, vendimi priset nga gjykata që e ka dhënë.

Personi që del se është gjallë ka të drejtë të kërkojë pasurinë e tij dhe pasurinë e fituar me anë të saj, qoftë edhe nga personat e tretë që e kanë fituar nga ata, të cilëve u ka kaluar kjo pasuri për shkak të deklarimit të vdekjes së tij, në kufijtë dhe kushtet e parashikuara nga ky Kod e nga Kodi i Familjes.

KREU II**PERSONAT JURIDIKË****A. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Përmbajtja e personit juridik****Neni 24**

Personat juridikë janë publikë dhe privatë.

Neni 25

Persona juridikë publike janë institucionet e ndërmarrjet shtetërore, që financohen vetë ose nga buxheti i shtetit, si dhe entet e tjera publike të njohura nga ligji si person juridik.

Institucionet dhe entet shtetërore, që nuk ndjekin qëllime ekonomike, nuk regjistrohen.

Neni 26

Persona juridikë privatë janë shoqëritë, shoqatat, fondacionet dhe entet e tjera me karakter privat, të cilat e fitojnë personalitetin juridik në mënyrën e caktuar nga ligji.

Emri i personit juridik**Neni 27**

Personi juridik ka emrin e tij të plotë dhe të shkurtuar. Emri i çdo shoqërie ose organizate tjetër që zhvillon veprimtari ekonomike është firma e saj, e cila duhet të shprehë sidomos qëllimin e kësaj veprimtarie.

Qendra e personit juridik**Neni 28**

Personi juridik ka qendrën atje ku ndodhet organi drejtues i tij, përveç kur në statut ose në aktin e krijimit është parashikuar ndryshe.

Zotësia e personit juridik**Neni 29**

Personi juridik ka zotësi të fitojë të drejta dhe të marrë përsipër detyrime civile që nga çasti i krijimit të tij dhe, kur ligji parashikon se duhet të regjistrohet, që nga çasti i regjistrimit.

Neni 30

Personi juridik mund të kryejë çdo veprim juridik të lejuar në ligj, në aktin e krijimit ose në statut.

Neni 31

Personi juridik vepron me anë të organeve të veta të parashikuara në ligj, në aktin e krijimit ose në statut, të cilët shprehin vullnetin e tij.

Veprimet juridike të kryera nga organet e personit juridik, brenda kompetencave të tyre, quhen si të kryera nga vetë personi juridik.

Përgjegjësia e personit juridik

Neni 32

Personi juridik është përgjegjës për dëmet e shkaktuara nga organet e tij gjatë përmbushjes së detyrave të tyre.

Personi juridik përgjigjet për detyrimet e tij brenda kufijve të pasurisë së tij. Personat që kanë vepruar me cilësinë e organit të personit juridik, kanë përgjegjësi vetjake për shpërblimin e dëmeve që janë shkaktuar për fajin e tyre.

Neni 33

Shteti dhe personat juridikë shtetërorë nuk përgjigjen për detyrimet e njëri-tjetrit, përveç kur kjo është pranuar prej tyre ose është parashikuar shprehimisht në ligj.

Mbarimi i personit juridik

Neni 34

Personi juridik mbaron sipas mënyrës së caktuar në aktin e krijimit, në statut ose në ligj.

Neni 35

Me mbarimin, personi juridik pushon veprimtarinë e tij dhe vihet në likuidim.

Neni 36

Kalimi i të drejtave dhe detyrimeve në rast mbarimi të personit juridik, për të cilin kërkohet regjistrimi, sjell pasoja nga koha e regjistrimit.

Kur nuk kërkohet regjistrimi, kalimi i të drejtave dhe i detyrimeve në rastet e parashikuara nga paragrafi i mësipërm, sjell pasoja nga koha e miratimit të bilancit përkatës, në mënyrën që parashikohet në ligj, nga organi përkatës që e ka krijuar ose në statut.

Likuidimi i personit juridik

Neni 37

Likuidimi i personit juridik që ka mbaruar bëhet me realizimin e të

drejtave dhe pagimin e detyrimeve nga likuidatorë të caktuar nga organi që ka vendosur mbarimin e tij.

Komisioni bën likuidimin sipas dispozitave ligjore përkatëse, statutit ose aktit të themelimit.

Neni 38

Kur personi juridik mbaron për shkak se ka zhvilluar veprimtari të kundërligjshme, pasuria e mbetur pas likuidimit i kalon shtetit. Likuidimi i personit juridik që falimenton rregullohet me ligj.

B. SHOQATAT

Krijimi i shoqatave

Neni 39

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Shoqata është person juridik që krijohet me vullnetin e lirë të pesë ose më shumë personave fizikë ose jo më pak se dy personave juridikë që ndjekin një qëllim të caktuar, të ligjshëm, në të mirë dhe në interes të publikut ose të anëtarëve të saj.

Neni 39/1

(Shtuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Shoqata ka të drejtë të ketë në pronësi pasuri të luajtshme dhe të paluajtshme, të realizojë të ardhura nëpërmjet administrimit të këtyre pasurive, si dhe ushtrimit të veprimtarive të tjera, në përputhje me ligjin dhe me qëllimin e objektit e veprimtarisë së shoqatës, të parashikuar në statutin e saj.

Të ardhurat e realizuara nga shoqata duhet të përdoren vetëm për realizimin e veprimtarive që parashikohen në qëllimin dhe objektin e veprimtarisë së parashikuar në statutin e saj.

Nuk lejohet që shoqata të kryejë veprimtari fitimprurëse.

Neni 40

(Shtuar paragraf dhe ndryshuar fjalia e parë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Akti për krijimin e shoqatës, me kërkesë të themeluesve të saj, regjistrohet në gjykatë.

Rregullat për organizimin e funksionimin e shoqatës përcaktohen në statutin e saj, i cili duhet të hartohet me shkrim dhe të përmbajë sidomos:

- a) emrin dhe qëllimin e shoqatës, qendrën e saj dhe territorin në të cilin do të zhvillojë veprimtarinë e vet;
- b) kushtet e pranimit dhe të largimit të anëtarëve, si dhe të drejtat dhe detyrat e tyre;
- c) organet drejtuese të shoqatës, mënyrën e formimit dhe kompetencat e tyre;
- ç) afatet, mënyrën e thirrjes dhe kompetencat e mbledhjeve të përgjithshme dhe të delegatëve;
- d) burimin e mjeteve materiale të saj, si dhe kontributet apo kuotat që duhet të japë çdo anëtar;
- dh) mënyrën e ndryshimit të statutit dhe të mbarimit të shoqatës.

Neni 41

(Ndryshuar paragrafi i parë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Shoqata themelohet nga mbledhja e themeluesve, në të cilën miratohet statuti dhe zgjidhen organet drejtuese të saj. Shoqata, me kërkesën e saj, regjistrohet në gjykatë sipas mënyrës së parashikuar në ligj.

Gjykata kontrollon pajtueshmërinë e statutit me ligjin.

Neni 42

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Shoqata fiton cilësinë e personit juridik nga dita e regjistrimit të saj në gjykatë. Deri në ditën e regjistrimit, themeluesit e shoqatës mund të kryejnë veprimet që janë të nevojshme për themelimin dhe përmbushjen e kushteve për regjistrimin e saj.

Neni 43

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Shoqata ka të drejtë të themelojë degë të saj kudo ku ajo e çmon të arsyeshme, për të realizuar qëllimin dhe objektin e veprimtarisë së shoqatës.

Neni 43/1*(Shtuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)*

Rastet dhe mënyrat e mbikëqyrjes së veprimtarisë së shoqatave nga organet kompetente shtetërore parashikohen shprehimisht në ligj.

Organizimi i shoqatës**Neni 44**

Mbledhja e përgjithshme e anëtarëve ose e përfaqësuesve të tyre, është organi më i lartë i shoqatës.

Ajo thirret nga organi drejtues, sipas dispozitave përkatëse të statutit, si dhe kur e kërkon një e pesta e anëtarëve.

Neni 45

Mbledhja e përgjithshme vendos për pranimin ose përjashtimin e anëtarëve dhe për çdo çështje tjetër, që nuk është lënë në kompetencën e ndonjë organi tjetër të shoqatës.

Ajo ushtron posaçërisht mbikëqyrjen mbi të ardhurat dhe veprimet e shoqatës, si dhe mbi objektet pasurore të saj.

Neni 46*(Ndryshuar paragrafi i dytë dhe shtuar paragrafi i tretë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)*

Të gjithë anëtarët e shoqatës kanë të drejtë vote të barabartë në mbledhjen e përgjithshme.

Anëtari i shoqatës nuk merr pjesë në diskutim dhe votim në rastet kur vetë ose bashkëshorti, fëmijët, gjinia a krushqia e tij janë në konflikt interesash me shoqatën, lidhur me një çështje të rendit të ditës.

Miratohen me shumicën e të gjithë anëtarëve të shoqatës vendimet për ndryshimin e statutit dhe për shpërndarjen e shoqatës, përveç kur në statut parashikohet një shumicë më e lartë votimi.

Neni 47

Organi drejtues ka të drejtën dhe detyrën të kujdeset për interesat e shoqatës, t'i mbrojë ato, si dhe të përfaqësojë shoqatën sipas kompetencave që i janë dhënë nga statuti.

Anëtarësia në shoqatë

Neni 48

Pranimi i anëtarëve të rinj, që përmbushin kushtet e nevojshme, mund të lejohet në çdo kohë.

E drejta për të dhënë dorëheqjen është e garantuar, por me kusht që të jetë paraqitur së paku gjashtë muaj para mbarimit të vitit kalendarik ose brenda afatit të parashikuar në statut.

Neni 49

E drejta e anëtarësisë në shoqatë nuk mund të tjetërsohet dhe as të kalohet me anë trashëgimie.

Neni 50

(Ndryshuar paragrafi i parë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Anëtari, që largohet ose përjashtohet nga shoqata, përgjigjet për detyrimet e saj ndaj të tretëve deri në çastin e largimit të tij dhe nuk ka të drejta mbi pasuritë e luajtshme dhe të paluajtshme të saj.

Ata kanë detyrën të derdhin kuotat për kohën gjatë së cilës kanë bërë pjesë në shoqatë.

Neni 51

Çdo anëtar ka të drejtë të kundërshtojë në gjykatën kompetente vendimet e shoqatës që vijnë në kundërshtim me ligjin ose me statutin.

Ky kundërshtim mund të bëhet brenda një muaji nga dita kur anëtari ka marrë njoftimin për atë vendim.

Shpërndarja

Neni 52

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Shpërndarja e shoqatës bëhet:

- a) me vendim të mbledhjes së përgjithshme të anëtarëve të saj;
- b) kur numri i anëtarëve është nën numrin minimal të caktuar në këtë Kod ose në statut;

- c) kur qëllimi i shoqatës është përmbushur ose nuk mund të përmbushet më;
- ç) kur vërtetohet se shoqata ka ushtruar veprimtari të kundërligjshme;
- d) në raste të tjera të parashikuara nga ligji.

Gjykata, në rastet e parashikuara në ligj, mund të vendosë shpërndarjen e shoqatës, me kërkesë të çdo anëtarë të shoqatës, të organeve vendimmarrëse të saj, si dhe të organeve kompetente shtetërore.

Neni 53

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Kur vendoset shpërndarja e shoqatës, ajo vihet në likuidim dhe çregjistrohet sipas rregullave të parashikuara në ligj.

Neni 53/1

(Shtuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Gjykata, pasi të ketë marrë mendimin e subjektit që ka kërkuar shpërndarjen e shoqatës, vendos për destinimin e pasurisë që mbetet pas shpërndarjes së saj, në përputhje me rregullat e parashikuara në statut, si dhe duke patur parasysh destinacionin e tyre dhe qëllimin themelor për të cilin është themeluar shoqata.

C. FONDACIONET

Mënyra e krijimit

Neni 54

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Fondacioni është person juridik pa anëtarësi që ka për objekt arritjen e një qëllimi të ligjshëm me anë të destinimit të pasurisë në të mirë dhe interes të publikut.

Neni 55

(Ndryshuar paragrafi i parë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Fondacionet krijohen nga persona fizikë ose juridikë me akt noterial ose me testament. Akti për krijimin e fondacionit, me kërkesë të themeluesve të tij, regjistrohet në gjykatë.

Në aktin e krijimit përcaktohen sidomos emrat e themeluesve, qëllimi i fondacionit, përbërësit e pasurisë (para, letra me vlerë, ose sende të luajtshme dhe të paluajtshme), burimet dhe mënyra e financimit, organet drejtuese, kompetencat e tyre, si dhe emrat e anëtarëve të administratës.

Neni 56

(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Fondacioni fiton cilësinë e personit juridik që nga dita e regjistrimit në gjykatë. Deri në ditën e regjistrimit, themeluesit e fondacionit ose ekzekutori i testamentit mund të kryejnë veprimet që janë të nevojshme për themelimin dhe përmbushjen e kushteve për regjistrimin e tij.

Neni 56/1

(Shtuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Fondacioni ka të drejtë të ketë në pronësi pasuri të luajtshme dhe të paluajtshme, të realizojë të ardhura nëpërmjet administrimit të këtyre pasurive, si dhe ushtrimit të veprimtarive të tjera, në përputhje me ligjin dhe qëllimin e objektit e veprimtarive të parashikuara në statutin e fondacionit.

Të ardhurat e realizuara nga fondacioni duhet të përdoren vetëm për realizimin e veprimtarive që parashikohen në qëllimin dhe objektin e veprimtarisë së parashikuar në statutin e tij.

Nuk lejohet që fondacioni të kryejë veprimtari fitimprurëse.

Neni 57

Akti për krijimin e fondacionit mund të shfuqizohet nga themeluesit para regjistrimit ose kur ende nuk ka filluar veprimtarinë përkatëse.

Akti i krijimit të fondacionit mund të kundërshtohet nga trashëgimtarët ose nga kreditorët e themeluesit.

Ushtrimi i veprimtarisë të fondacionit

Neni 58

Organet e fondacionit, mënyra e formimit dhe kompetencat e tyre caktohen nga akti i krijimit.

Çdo fondacion kryen veprimtarinë e vet në bazë të dispozitave të legjislacionit në fuqi dhe të aktit të themelimit të tij.

Neni 59*(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)*

Rastet dhe mënyra e mbikëqyrjes së veprimtarisë së fondacioneve nga organet kompetente shtetërore parashikohen shprehimisht në ligj.

Neni 60*(Shfuqizuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)***Neni 61**

Mosmarrëveshjet pasurore, në të cilat fondacioni është palë, zgjidhen nga gjykata kompetente.

Neni 62*(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)*

Shpërndarja e fondacionit bëhet:

- a) me vendim të organit më të lartë vendimmarrës të tij;
- b) kur është përmbushur qëllimi për të cilin u themelua ose kur qëllimi i tij nuk mund të përmbushet më;
- c) kur vërtetohet se fondacioni ka filluar të ushtrojë veprimtari të kundërligjshme;
- ç) në raste të tjera të parashikuara me ligj.

Gjykata, në rastet e parashikuara me ligj, mund të vendosë shpërndarjen e fondacionit me kërkesë të çdo themeluesi të tij, të organeve vendimmarrëse të fondacionit, si dhe të organeve kompetente shtetërore.

Neni 63*(Ndryshuar me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)*

Gjykata, pasi të ketë marrë mendimin e subjektit që ka kërkuar shpërndarjen e fondacionit, vendos për destinimin e pasurisë që mbetet pas shpërndarjes së tij, në përputhje me rregullat e parashikuara në statut, si dhe duke patur parasysh destinacionin e tyre dhe qëllimin themelor për të cilin është themeluar fondacioni.

TITULLI II PËRFAQËSIMI

KREU I KUPTIMI DHE LLOJET E PËRFAQËSIMIT

Kuptimi i përfaqësimit

Neni 64

Me përfaqësimin një person (përfaqësuesi) kryen, brenda tagreve që i janë dhënë nga ligji, nga prokura ose nga gjykata, veprime juridike në emër e për llogari të një personi fizik ose juridik tjetër (i përfaqësuar).

Përfaqësimi nuk lejohet kur veprimi juridik duhet, sipas ligjit, të kryhet nga vetë personi.

Nuk mund të veprojë si përfaqësues personi që nuk ka zotësi të plotë për të vepruar.

Kufijtë dhe pasojat e përfaqësimit

Neni 65

Tagret e përfaqësimit ligjor caktohen nga dispozitat e ligjit që i japin këtë cilësi, ndërsa tagret e përfaqësuesit të emëruar nga i përfaqësuar i caktohen me prokurë.

Tagret e përfaqësuesit mund të nxirren edhe nga rrethanat, në të cilat kryhen veprimet juridike përkatëse.

Neni 66

Veprimet juridike të kryera nga përfaqësuesi, brenda tagreve që i janë dhënë, krijojnë pasoja drejtpërdrejt për të përfaqësuarin.

Neni 67

Përfaqësuesi nuk mund të kryejë veprime juridike në emër të të përfaqësuarit as me veten e tij dhe as me persona të tjerë të përfaqësuar prej tij, përveç kur i përfaqësuar i ka lejuar këtë shprehimisht, ose kur përmbajtja e veprimit juridik nuk cenon interesat e tij.

Neni 68

Kur për kryerjen e një veprimi juridik janë caktuar dy ose më shumë përfaqësues, secili prej tyre mund ta kryejë atë pa pjesëmarrjen e përfaqësuesve të tjerë, përveç kur në prokurë është parashikuar ndryshe.

Neni 69

Përfaqësuesi detyrohet të veprojë personalisht dhe nuk mund të emërojë zëvendës të tij, përveç kur është lejuar nga i përfaqësuari, kur pasuria që përmendet në prokurë ndodhet jashtë territorit të rrethit ku banon përfaqësuesi, si dhe kur caktimi i zëvendësit çmohet i nevojshëm për mbrojtjen e interesave të të përfaqësuarit. Përfaqësuesi duhet të njoftojë menjëherë të përfaqësuarin për zëvendësin që ka caktuar, përndryshe ai përgjigjet për veprimet e zëvendësit.

Zëvendësi mund të hiqet në çdo kohë nga i përfaqësuari ose nga përfaqësuesi që e ka caktuar.

Përfaqësimi me prokurë**Neni 70**

Prokura është dokumenti në të cilin i përfaqësuari, me vullnetin e tij të lirë ka përcaktuar karakterin dhe vëllimin e tagreve që i ka dhënë përfaqësuesit.

Neni 71

Prokura është e përgjithshme kur i përfaqësuari i ka dhënë përfaqësuesit tagre për të kryer veprime juridike të shumëllojshme, të cilat kanë të bëjnë me një tërësi të drejtash të të përfaqësuarit, përveç atyre që i ka përjashtuar shprehimisht.

Prokura është e posaçme kur i përfaqësuari i ka dhënë përfaqësuesit tagrin për të kryer një ose disa veprime juridike të caktuara, që karakterizohen nga një qëllim i përbashkët.

Neni 72

Prokura bëhet gjithmonë me shkresë.

Çdo prokurë për të lidhur një kontratë, e cila sipas ligjit mund të bëhet vetëm me akt noterial, duhet të përpilohet në këtë formë, përndryshe është e pavlefshme. Edhe prokura për kryerjen e veprimeve para gjykatave dhe institucioneve të tjera shtetërore, duhet të bëhet me akt noterial, përveç

kur me dispozita ligjore lejohet që ajo të bëhet me shkresë të thjeshtë.

Prokura në emër të personave juridikë publikë e privatë mund të bëhet edhe vetëm me nënshkrimin e drejtuesit të tij dhe me vulën përkatëse, përveç kur ligji kërkon që veprimi juridik të kryhet me akt noterial.

Neni 73

Prokura për të tërhequr dërgesa postare ose para nga zyrat postare apo nga bankat deri në një shumë të caktuar prej tyre, prokura për të tërhequr paga dhe shpërblime të tjera që rrjedhin nga marrëdhëniet e punës, si dhe prokura për të tërhequr pensione, ndihma e bursa, mund të vërtetohen edhe nga:

- a) administratori i lagjes së qytetit ose kryeplaku i fshatit;
- b) drejtuesi i personit juridik apo i degës së tij, ku i përfaqësuari është në marrëdhënie pune ose ndjek shkollën;
- c) drejtuesi i institucionit shëndetësor ku i përfaqësuari është shtruar për mjekim;
- ç) komanda e repartit ushtarak ku shërben i përfaqësuari;
- d) drejtuesi i institucionit ku i përfaqësuari mbahet i arrestuar ose vuan dënimin me heqje të lirisë.

Neni 74

Ndryshimet në prokurë duhet t'u bëhen të njohura të tretëve me mjete të përshtatshme. Në mungesë të njoftimeve të tilla, këto ndryshime nuk mund t'u kundërtohen të tretëve, përveç kur provohet që këta i dinin ndryshimet në prokurë në kohën kur është kryer veprimi juridik.

Neni 75

I përfaqësuari mund të shfuqizojë prokurën dhe përfaqësuesi të heqë dorë prej saj në çdo kohë. Çdo marrëveshje e kundërt është e pavlefshme.

Mbarimi i prokurës

Neni 76

Prokura mbaron kur:

- a) përfaqësuesi ka kryer veprimet juridike për të cilat ajo ishte dhënë;
- b) është plotësuar afati për të cilin ajo ishte dhënë;

- c) ka vdekur përfaqësuesi apo i përfaqësuari, ose kur njëri prej tyre ka humbur zotësinë për të vepruar;
- ç) ka mbaruar personi juridik përfaqësues apo i përfaqësuar;
- d) i përfaqësuari ka shfuqizuar prokurën ose përfaqësuesi ka hequr dorë prej saj. Pas mbarimit të prokurës përfaqësuesi, me kërkesën e të përfaqësuarit, duhet t'i kthejë atij aktin e prokurës.

Përfaqësimi pas ndryshimeve ose mbarimit të prokurës

Neni 77

Veprimet juridike të kryera nga përfaqësuesi, pas ndryshimeve të bëra në prokurë ose pas mbarimit të saj, janë të detyrueshme për të përfaqësuarin ose për trashëgimtarët e tij, në rast se personat e tretë, me të cilët janë kryer ato veprime juridike, nuk kanë patur dijeni për ndryshimet ose për mbarimin e prokurës.

Përfaqësimi pa tagre

Neni 78

Kur një person fizik ose juridik vepron si përfaqësues pa e patur këtë cilësi, si edhe kur përfaqësuesi ka kapërcyer tagret që i janë dhënë, veprimi juridik i kryer në këto kushte nuk është i detyrueshëm për personin në emrin e të cilit janë kryer, përveç kur ky e ka miratuar atë më vonë.

Kur miratimi nuk është dhënë, personi i tretë që ka qenë në mirëbesim ka të drejtë të kërkojë shpërblimin e dëmit nga përfaqësuesi.

TITULLI III VEPRIMET JURIDIKE

KREU I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Përkufizimi i veprimit juridik

Neni 79

Veprimi juridik është shfaqja e ligjshme e vullnetit të personit fizik ose

juridik, që synon të krijojë, të ndryshojë ose të shuajë të drejta ose detyrime civile.

Veprimi juridik mund të jetë i njëanshëm ose i dyanshëm.

Format e veprimit juridik

Neni 80

Veprimi juridik mund të kryhet me shkrim, me gojë dhe me çdo lloj shfaqje tjetër të padyshimtë të vullnetit.

Shkresa mund të jetë e thjeshtë ose akt noterial.

Neni 81

Veprimi juridik me shkresë duhet të nënshkruhet nga personi që e kryen atë.

Neni 82

Personi që nuk di, ose që për shkak sëmundje ose të metash fizike nuk mund të nënshkruajë, ngarkon një person tjetër për këtë qëllim.

Nënshkrimi i këtij personi duhet të vërtetohet nga noteri, duke u treguar shkaku për të cilin personi që ka kryer veprimin juridik nuk ka mundur ta nënshkruajë vetë.

Për veprimet që kryhen në bankat dhe në institucionet e tjera të kreditit, në zyrat postare apo doganore, nënshkrimi i këtij personi vërtetohet nga një nëpunës i autorizuar i këtyre institucioneve.

Neni 83

Veprimi juridik për kalimin e pronësisë së sendeve të paluajtshme dhe të drejtave reale mbi to, duhet të bëhet me akt noterial dhe të regjistrohet, përndryshe nuk është i vlefshëm.

Është i pavlefshëm veprimi juridik që nuk është bërë në formën e kërkuar shprehimisht nga ligji. Në rastet e tjera veprimi juridik është i vlefshëm, por nuk mund të provohet me dëshmitarë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 1, datë: 06.01.2009, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Cili është interpretimi ligjor i nenit 83 të Kodit Civil, i cili ka përcaktuar se “veprimi juridik për kalimin e pronësisë së sendit të paluajtshëm dhe të drejtave reale mbi to duhet të bëhet me akt noterial dhe të regjistrohet, ndryshe nuk është i vlefshëm”?
2. Regjistrimi i aktit noterial të shitjes së një sendi të paluajtshëm është kusht pa të cilin nuk mund të fitohet pronësia mbi sendin?
3. Nëse, mund të ngrihen padi për të drejta reale nga personi që pretendon se ka titull pronësie të ligjshëm mbi sendin e paluajtshëm por që nuk e ka të regjistruar në zyrën e regjistrimit të pasurive të paluajtshme?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë lidhur me sa më sipër kanë përcaktuar si vijon:

[...] Veprimi juridik për kalimin e pronësisë së sendeve të paluajtshme është i vlefshëm në rast se plotëson të gjitha kushtet e parashikuara në nenet 79, 663, 659 të Kodit Civil.

[...]

[...] Pronësia mbi një pasuri të paluajtshme kalon në çastin e lidhjes së kontratës së tjetërsimit të kësaj pasurie. Blerësi ose përfituesi i kësaj pasurie bëhet pronar i ligjshëm i saj që në momentin e nënshkrimit të kontratës duke fituar dhe të gjitha të drejtat dhe detyrimet që lidhen me qenien e tij si pronar mbi këtë pasuri.

[...]

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

- i. Regjistrimi i veprimit juridik (kontratës) në regjistrat e pasurive të paluajtshme është shumë i rëndësishëm për të tretët pasi vetëm pas regjistrimit, kontrata bëhet e njohur prej tyre dhe mund të kundërshtohet.
- ii. Mosregjistrimi i veprimit juridik (kontratës) për një pasuri të paluajtshme në regjistrat e pasurive të paluajtshme nuk cenon vlefshmërinë e kontratës, por nuk i jep mundësinë blerësit që ta tjetërsojë atë tek të tretët dhe ndërkohë mund të sjellë pasoja dhe rrezik për blerësin për faktin se shitësi në keqbesim mund të tjetërsojë përsëri sendin.

Mund të blihet një pasuri e paluajtshme me siguri vetëm në rast se nga regjistrat e pasurive të paluajtshme rezulton duke u nisur nga shitësi dhe përpara tij një seri e vazhdueshme transkriptimesh/ regjistrimesh.

[...]

[...] Regjistrimi ose transkriptimi i një veprimi juridik nuk është një element i vlefshmërisë së tij (kontratës). Mosregjistrimi i kontratës në regjistrat e pasurive të paluajtshme nuk e bën kontratën e tjetërsimit të pasurive të paluajtshme të pavlefshme, por nuk i jep mundësinë blerësit që ta tjetërsojë atë tek të tretët. Kontrata e cila nuk është e regjistruar është e perfeksionuar dhe e vlefshme dhe ka efektet thelbësore. Me nënshkrimin e kontratës së tjetërsimit të pasurisë së paluajtshme, përfituesi i të drejtave bëhet pronar i pasurisë së paluajtshme dhe ky legjitimohet të ushtrojë të drejtat e tij përkundrejt të tretëve, përveç tjetërsimit të pasurisë së paluajtshme në favor të të tretëve.

[...]

[...] Paditësi legjitimohet të ngrejë padinë e rivendikimit nëse ai provon që është pronar mbi pasurinë e paluajtshme me anë të kontratës, trashëgimisë, etj.

Veprimet juridike me kusht

Neni 84

Veprimi juridik është me kusht kur lindja ose shuarja e të drejtave dhe e detyrimeve të parashikuara në të, varen nga një ngjarje e cila nuk dihet nëse do të ndodhë.

Neni 85

Kushti është pezullues kur të drejtat dhe detyrimet lindin po të ndodhë ngjarja.

Kushti është zgjidhës kur të drejtat dhe detyrimet shuhen po të ndodhë ngjarja.

Neni 86

Kur vërtetimi i kushtit është ndaluar me keqbesim nga pala që do të përfitonte nga mos vërtetimi i tij, kushti quhet se është vërtetuar.

Kur vërtetimi i kushtit është shkaktuar me keqbesim nga pala që do të përfitonte nga vërtetimi i tij, kushti quhet se nuk është vërtetuar.

Neni 87

Kur e drejta që varet nga vërtetimi i kushtit cenohet ose humbet nga veprimet e palës së detyruar me kusht, kjo duhet të shpërblejë dëmin e shkaktuar në rast se kushti vërtetohet.

Neni 88

Pasojat që lidhen me vërtetimin e kushtit fillojnë nga çasti që është vërtetuar kushti, përveç kur nga përmbajtja e veprimit juridik del se këto pasoja duhet të fillojnë në një kohë të mëparshme.

Veprimet juridike me afat

Neni 89

Afati i veprimit juridik është çasti i caktuar, nga i cili fillon ose pushon fuqia juridike ose disa nga efektet e tij.

Neni 90

Afati është pezullues kur në veprimin juridik është parashikuar se pasojat e tij fillojnë nga një kohë e caktuar.

Afati është zgjidhës kur në veprimin juridik është parashikuar se pasojat e tij pushojnë në një kohë të caktuar.

Llogaritja e afateve të veprimeve juridike

Neni 91

Kur afati është caktuar me ditë, nuk llogaritet dita në të cilën ndodh ngjarja ose koha nga e cila ai duhet të fillojë.

Afati që është caktuar në javë, në muaj ose në vite, mbaron, me kalimin e asaj dite të javës së fundit ose të muajit të fundit që ka të njëjtin emër ose numër me atë të ditës që ai ka filluar. Kur një ditë e tillë mungon në muajin e fundit, afati mbaron me kalimin e ditës së fundit të këtij muaji.

Kur dita e fundit e një afati bie në ditë pushimi, afati mbaron në ditën e punës që vjen pas asaj të pushimit.

KREU II

PAVLEFSHMËRIA E VEPRIMEVE JURIDIKE

Veprime juridike të pavlefshme

Neni 92

Veprimet juridike të pavlefshme nuk krijojnë asnjë pasojë juridike. Të tilla janë ato që:

- a) vijnë në kundërshtim me një dispozitë urdhëruese të ligjit;
- b) kryhen për të mashtruar ligjin;
- c) kryhen nga të mitur nën moshën katërmëdhjetë vjeç;
- ç) bëhen në marrëveshje të palëve pa patur për qëllim që të sjellin pasojë juridike (fiktive ose të simuluar).

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 932, datë: 22.06.2000 kanë shtruar për zgjidhje pyetjen: Veprimi juridik kur mund të konsiderohet i simuluar dhe cilët janë elementet thelbësore që e bëjnë atë të tillë? Në vijim Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë përcaktuar se:

Në rastet e fiktivitetit dhe të simulimit mospërputhjen midis vullnetit dhe çfaqes së tij e duan vetë palët e veprimit juridik. Veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm apo të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundërdeklarimit si marrëveshje e fshehtë midis tyre.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 13, datë: 09.03.2006 kanë trajtuar aspekte të pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike dhe dallimin e tyre nga veprimet juridike relativisht të pavlefshme, duke përcaktuar se:

Veprimi juridik që është absolutisht i pavlefshëm nuk shkakton pasojat juridike që synojnë palët, për pasojë ai nuk ka fuqinë juridike të një veprimi juridik të vlefshëm.

Kur gjykata gjatë shqyrtimit të çështjes, konstaton se një veprim juridik është absolutisht i pavlefshëm, ajo nuk jep vendim për deklarimin e tij të pavlefshëm, por kufizohet vetëm në vërtetimin e pavlefshmërisë dhe, duke u nisur nga kjo, zgjidh konfliktin

e palëve ndërgjyqëse rreth marrëdhënies juridike përkatëse.

Pavlefshmëria absolute mund të pretendohet nga kushdo që ka interes, ajo mund t'i kundrejtohet si palës tjetër të veprimit juridik, ashtu edhe çdo personi të tretë. Pavlefshmëria absolute mund të merret parasysh nga gjykata edhe kryesisht, pa u kërkuar nga pala e interesuar, ose kundër dëshirës së saj.

Nga tërësia e dispozitave që rregullojnë institutin e pavlefshmërisë së veprimeve juridike del se kur një veprim juridik është absolutisht i pavlefshëm edhe veprimi juridik i kryer midis njëres nga palët e veprimit juridik të pavlefshëm dhe një personi tjetër (personi i tretë me paditësat) është edhe ai i pavlefshëm, në kuptimin që nuk ka fuqi juridike. Kjo shpjegohet nga fakti se pala e veprimit juridik të pavlefshëm [...] nuk e ka të drejtën që ajo ja ka dhënë paditësave.

[...]

Kodi Civil Shqiptar bën dy klasifikime të veprimeve juridike të pavlefshme. Në grupin e parë hyjnë veprimet juridike të cilat konstatohen të pavlefshme dhe në grupin e dytë veprimet juridike që shpallen të pavlefshme.

Veprimet juridike që konstatohen të pavlefshme përbëjnë grupin e veprimeve të cilat në traditën ligjore e gjyqësore shqiptare janë cilësuar “absolutisht të pavlefshme”. Ndërsa veprimet juridike që shpallen të pavlefshme përfshihen në grupin e quajtur “relativisht të pavlefshme”. Në mes të pavlefshmërisë absolute dhe asaj relative ka dallime:

- Veprimet juridike relativisht të pavlefshme janë të anulueshme vetëm nga gjykata, ndërsa veprimet juridike absolutisht të pavlefshme janë të tilla që në momentin e bërjes së tyre dhe nuk është e nevojshme të anulohen nga gjykata.
- Veprimet juridike relativisht të pavlefshme kanë vlerë ligjore deri në momentin kur shpallen të pavlefshme nga gjykata, ndërsa veprimet juridike absolutisht të pavlefshme nuk kanë asnjë vlerë ligjore, qoftë kur realizohen, qoftë edhe më vonë.
- Veprimet juridike absolutisht të pavlefshme nuk krijojnë asnjë pasojë juridike, ndërsa veprimet juridike relativisht të pavlefshme krijojnë pasoja juridike gjer në momentin që ato shpallen të pavlefshme. Vetëm pas shpalljes së tyre të pavlefshme, veprimet

juridike relativisht të pavlefshme, quhen të tilla por pasojat e pavlefshmërisë zgjidhen që nga momenti që janë kryer.

- Anulueshmëria e veprimeve juridike relativisht të pavlefshme është e kushtëzuar kurdoherë nga paraqitja e kërkesës në gjykatë nga personi i interesuar. Kjo situatë nuk vërehet në veprimet juridike absolutisht të pavlefshme, mbasi këto veprime nuk shpallen të pavlefshme, por konstatohen të pavlefshme.

Neni 93

Kur veprimi juridik është bërë me qëllim për të mbuluar një veprim juridik tjetër, ky i fundit është i vlefshëm në qoftë se përmbush gjithë kushtet e nevojshme për vlefshmërinë e tij.

Veprimi juridik fiktiv ose i simuluar nuk dëmton personat e tretë të cilët në mirëbesim kanë fituar të drejta në bazë të tij.

Veprime juridike që shpallen të pavlefshme

Neni 94

Të anulueshme quhen veprimet juridike të cilat janë të vlefshme gjersa gjykata me kërkesën e të interesuarit i shpall të pavlefshme. Të tilla janë veprimet juridike të kryera nga:

- a) të miturit mbi katërmbëdhjetë vjeç, kur veprimin juridik e kanë kryer pa pëlqimin e prindit ose të kujdestarit;
- b) personat, të cilët për shkak sëmundje psikike ose zhvillimi të metë mendor u është hequr ose kufizuar zotësia për të vepruar, kur veprimin juridik e kanë kryer pa pëlqimin e kujdestarit;
- c) personat, të cilët në kohën e kryerjes së veprimit juridik nuk ishin të ndërgjegjshëm për rëndësinë e veprimeve të tyre, megjithëse në atë kohë nuk u ishte hequr zotësia për të vepruar;
- ç) personi që ka kryer veprimin juridik duke qenë i mashtruar, i kanosur, në lajthim ose për shkak të nevojës së madhe.

Anulimi i këtyre veprimeve mund të kërkohet edhe pas vdekjes së personit përkatës, por vetëm kur para vdekjes është kërkuar heqja e zotësisë së tij për të vepruar.

Neni 95

Mashtrimi mund të shkaktojë që veprimi juridik të shpallet i pavlefshëm, kur gënjeshtër e përdorur nga njëra palë, për ta shpënë në gabim palën tjetër, është e tillë që pa atë pala nuk do ta kishte kryer veprimin juridik.

Kur mashtrimi është bërë nga një person i tretë, pala e mashtruar mund të kërkojë shpalljen e pavlefshmërisë së veprimit juridik vetëm kur në kohën e kryerjes së tij pala tjetër ka ditur ose duhej të dinte mashtrimin.

Neni 96

Kanosja mund të shkaktojë që veprimi juridik të shpallet i pavlefshëm, kur është e tillë sa të frikësojë personin se ai vetë, bashkëshorti, pasardhësit ose paraardhësit e tij do të pësojnë një dëm fizik ose material të padrejtë dhe të rëndë.

Kanosja mund të kryhet edhe nga një person i tretë që nuk merr pjesë në veprimin juridik.

Neni 97

Lajthimi mund të shkaktojë që veprimi juridik të shpallet i pavlefshëm vetëm në qoftë se lidhet me cilësinë e sendit, me identitetin ose cilësitë e personit tjetër, apo me rrethana aq thelbësore sa që pa ato, pala nuk do të kishte kryer veprimin juridik.

Neni 98

Lajthimi në llogaritje nuk sjell shpalljen e veprimit juridik si të pavlefshëm, por vetëm korrigjimin e tij, përveç kur gabimi në sasi ka qenë përcaktues për marrëveshjen.

Neni 99

Veprimi juridik mund të shpallet i pavlefshëm në rastin kur për shkak të nevojës së madhe, detyrimet e marra nga njëra palë janë krejt të papërfillshme në krahasim me përfitimet që nxjerr pala tjetër nga veprimi juridik.

Neni 100

Veprimi juridik i kryer nga përfaqësuesi mund të shpallet i pavlefshëm me kërkesën e të përfaqësuarit, kur vullneti i përfaqësuesit është me ves.

Kur vesi ka të bëjë me elemente të përcaktuara nga i përfaqësuari, veprimi

juridik mund të shpallet i pavlefshëm, vetëm në qoftë se ishte i vesuar vullneti i këtij të fundit.

Neni 101

Kur në veprimin juridik ka rëndësi përcaktimi i mirëbesimit ose i keqbesimit, i dijenisë ose i mosdijenisë së rrethanave të caktuara, që përbëjnë kushte përcaktuese të vlefshme ose të pavlefshme të veprimit juridik, mbahet parasysh personi i përfaqësuesit, përveç kur bëhet fjalë për rrethana të përcaktuara nga i përfaqësuari.

I përfaqësuari që është në keqbesim nuk mund të përfitojë në asnjë rast nga mosdijenja ose mirëbesimi i përfaqësuesit.

Neni 102

Veprimi juridik i kryer në dëm të të përfaqësuarit për shkak marrëveshjeje me keqbesim midis përfaqësuesit dhe personit të tretë, mund të shpallet i pavlefshëm për të përfaqësuarin.

Afati i parashkrimit të padisë

Neni 103

Padia për të kërkuar që një veprim juridik të shpallet i pavlefshëm, parashkruhet brenda pesë vjetëve.

Neni 104

Afati për ngritjen e padisë fillon:

- a) për veprime juridike të kryera nga persona që u është hequr ose kanë patur zotësi juridike të kufizuar për të vepruar, që nga dita që janë bërë madhorë ose që u është kthyer zotësia për të vepruar;
- b) për veprime juridike të kryera me mashtrim, kanosje ose lajthim, nga dita që mashtrimi ose lajthimi janë zbuluar, ose kanosja ka pushuar, por në çdo rast, jo më shumë se tre vjet nga dita që është kryer veprimi juridik;
- c) në raste të tjera, që nga dita që është kryer veprimi juridik.

Neni 105

Veprimi juridik që shpallet i pavlefshëm quhet i tillë që nga çasti kur është kryer.

Pasojat e pavlefshmërisë së veprimit juridik

Neni 106

Kur veprimi juridik është i pavlefshëm për arsye se vjen në kundërshtim me ligjin, ose është bërë me qëllim mashtrimi të ligjit, çdo gjë që palët i kanë dhënë njëra-tjetrës merret dhe kalon në të ardhurat e shtetit dhe kur nuk është e mundur të merret po ajo gjë, kërkohet vleftha e saj.

Kur njëra nga palët ka vepruar në mirëbesim, gjykata mund të vendosë që çdo gjë që ka dhënë kjo palë t'i kthehet kësaj dhe kur nuk është e mundur kthimi i po kësaj gjëje, i paguhet vleftha e saj.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues nr. 5, datë: 30.10.2012 kanë arritur në konkluzionin se është rasti të njehsohet praktika gjyqësore lidhur me veprimin juridik absolutisht të pavlefshëm, mjetet e mbrojtjes juridike në rastet e kësaj pavlefshmërie, llojin dhe natyrën e padisë që mund të ngrihet bazuar në nenin 92 të Kodit Civil, si dhe zgjidhjen e pasojave të pavlefshmërisë. Për këtë qëllim Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë përcaktuar se:

39.1. Veprimi juridik që është i pavlefshëm mund të merret parasysh nga gjykata edhe kryesisht, pa u kërkuar nga pala e interesuar, madje edhe kundër vullnetit (dëshirës) të saj.

Për të konsideruar një veprim juridik absolutisht të pavlefshëm nuk është e nevojshme paraqitja e një kërkesë të posaçme, qoftë kjo padi apo kundërpadi, pasi kjo lloj pavlefshmërie konstatohet pavarësisht nga paraqitja në gjykatë e kërkesës.

Pavlefshmëria absolute mund të parashtrohet nga çdo palë ndërgjyqëse që ka interes. Forma e parashtimit mund të jetë edhe prapësimi, kjo për faktin se veprimi juridik absolutisht i pavlefshëm nuk mund të bëhet i vlefshëm me asnjë veprim të mëparshëm.

39.2. Kërkimi për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të një veprimi juridik nuk mund të bëhet si kërkim i mëvetësuar; ai gjithnjë duhet të bëhet gjatë gjykimit në themel të një çështje nga gjykata, ose të paktën si kërkim që shoqëron zgjidhjen e pasojave të ardhura nga ekzekutimi i tij.

39.3. Pasojat e ardhura nga ekzekutimi (përmbushja) e një veprimi juridik absolutisht të pavlefshëm zgjidhen vetëm mbi kërkesën e palëve ndërgjyqëse dhe në rastin kur gjykata kryesisht konstaton

pavlefshmërinë e veprimit juridik ajo zgjidh vetëm ato pasoja që janë objekt kërkimi të padisë apo të kundërpadisë, pa u shprehur për pasojat për të cilat nuk ka kërkesë konkrete nga palët. Kjo nuk pengon po këto palë apo persona të tretë të mund të kërkojnë në një tjetër gjykim zgjidhjen e pasojave të lëna në heshtje nga gjykimi ku veprimi juridik është konstatuar absolutisht i pavlefshëm.

Neni 107

Kur veprimi juridik shpallet i pavlefshëm për arsye se është bërë me mashtrim, kanosje, nga nevoja e madhe ose sepse mungon forma e kërkuar nga ligji, secila nga palët duhet t'i kthejë palës tjetër çdo gjë që ka marrë prej saj dhe, kur nuk është e mundur t'i kthehet po ajo gjë, t'i paguhet vleftha e saj.

Neni 108

Kur veprimi juridik konstatohet se është i pavlefshëm për arsye se është kryer nga një i mitur, që nuk ka mbushur moshën katërmëdhjetë vjeç ose shpallet i pavlefshëm se është kryer nga një i mitur që ka mbushur moshën katërmëdhjetë vjeç, por pa pëlqimin e prindit ose të kujdestarit të tij, secila nga palët detyrohet t'i kthejë palës tjetër çdo gjë që ka marrë prej saj dhe kur nuk është e mundur të kthejë po atë gjë, t'i paguajë vleftën. Përveç kësaj, pala që ka zotësi për të vepruar detyrohet t'i shpërblejë të miturit dëmin që ky ka pësuar për shkak se veprimi juridik konstatohet ose shpallet i pavlefshëm.

Neni 109

Kur veprimi juridik shpallet i pavlefshëm për arsye se është kryer nga një person, të cilit i është hequr krejt zotësia për të vepruar ose për arsye se është kryer nga një person të cilit i është kufizuar zotësia për të vepruar e pa patur pëlqimin e kujdestarit të tij, ose për arsye se është kryer nga një person i cili në kohën e kryerjes së veprimit juridik nuk ka patur ndërgjegjen e rëndësisë së veprimeve të tij, secila nga palët detyrohet t'i kthejë palës tjetër çdo gjë që ka marrë prej saj dhe, kur nuk është e mundur t'i kthejë po atë gjë, t'i paguajë vleftën. Përveç kësaj, pala që ka patur zotësinë për të vepruar detyrohet t'i shpërblejë palës tjetër dëmin që kjo palë ka pësuar për shkak të veprimit juridik që është shpallur i pavlefshëm, në rast se dinte ose duhet të dinte se pala tjetër nuk ka patur zotësi për të vepruar ose nuk ka patur ndërgjegjen e rëndësisë së veprimeve të saj.

Neni 110

Kur veprimi juridik shpallet i pavlefshëm për arsye se njëra nga palët ka qenë në lajthim, secila nga palët detyrohet t'i kthejë palës tjetër çdo gjë që ka marrë prej saj dhe, kur nuk është e mundur t'i kthejë po atë gjë, t'i paguajë vleftën. Përveç kësaj, pala që ka kërkuar të shpallet i pavlefshëm veprimi juridik detyrohet t'i shpërblejë palës tjetër dëmin që ajo ka pësuar për shkak se veprimi juridik është shpallur i pavlefshëm, me përjashtim të rastit kur ajo provon se nuk ka faj që ka rënë në lajthim ose se pala tjetër ka ditur ose duhet të dinte lajthimin.

Neni 111

Kur shkaku i pavlefshmërisë prek vetëm një pjesë të veprimit juridik, ky mbetet i vlefshëm në pjesët e tjera të tij, përveç kur, sipas përmbajtjes së veprimit juridik, këto pjesë paraqesin marrëdhënie të pandashme me pjesën e pavlefshme të veprimit juridik.

TITULLI IV

**PARASHKRIMI I PADISË DHE DEKADENCA E TË
DREJTAVE**

KREU I**DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Përmbajtja****Neni 112**

E drejta e padisë që nuk është ushtruar brenda afatit të caktuar në ligj, shuhet dhe nuk mund të realizohet më me anë të gjykatës ose të organit tjetër kompetent.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 5, datë: 31.05.2011, referuar kuptimit të nenit 112 të Kodit Civil kanë arsyetuar se:

[...] Nga përmbajtja e kësaj dispozite tregohet se parashkrimi i padisë përmban kurdoherë dy kushte ose elemente thelbësorë: a) kalimin e një periudhe kohe të caktuar dhe b) mosveprimin e titullarit për të ushtruar këtë të drejtë gjatë kësaj kohe. Kushti i parë përbën atë që quhet afat i parashkrimit të padisë dhe kushti tjetër konsiston në mosveprimin e titullarit të së drejtës në rastet kur ai mund dhe duhej të vepronte.

19. Elementi thelbësor i parashkrimit nuk është kalimi i kohës në vetvete, por është mos veprimi/pasiviteti i titullarit të së drejtës për të mbrojtur, brenda kohës së caktuar nga ligji, të drejtën e tij të cënuar ose të mohuar.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njëses nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket kuptimit të nenit 112 të Kodit Civil ka arsyetuar gjithashtu si vijon [*referencat nga teksti i vendimit nuk janë riprodhuar*]:

99. Parashkrimi është një fakt juridik i kategorisë së ngjarjeve me vërtetimin e të cilit vijnë pasoja me natyrë shuese, pasoja këto të lidhura me të drejtën e përdorimit të njërit prej mjeteve bazë dhe më të rëndësishme të mbrojtjes së të drejtave civile-padisë. Ligji duke u njohur personave të drejtën subjektive për t'iu drejtuar gjykatës me anën e padisë, njëkohësisht, e kufizon ushtrimin e kësaj të drejte me afate të caktuara kohore, të gjykuara të arsyeshme dhe të mjaftueshme nga ligjvënësi për ushtrimin e kësaj të drejte.

Mosushtrimi i të drejtës brenda këtyre afateve bën që subjekti të humbasë të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës, pra të humbasë të drejtën për të detyruar palën tjetër të përmbushë detyrimin e saj nëpërmjet një vendimi gjyqësor.

100. Elementet përbërëse të parashkrimit janë dy: mosveprimi i titullarit (*mbajtësit*) të së drejtës subjektive dhe kalimi i kohës brenda të cilës ai duhet ta kishte ushtruar këtë të drejtë. Pra, parashkrimi është humbja e të drejtës së padisë për shkak të kalimit të afateve të përcaktuara në ligj. [...] Arsyeja për të cilin rregullimi juridik e lidh me shkaqet jo të arsyeshme të titullarit shuarjen e së drejtës subjektive qëndron në nevojën e sigurisë së marrëdhënieve juridike. Kur një e drejtë subjektive nuk ushtrohet, tek njerëzit formohet bindja që ajo nuk ekziston ose se është braktisur.

Paditë që nuk parashkruhen**Neni 113**

Nuk parashkruhen:

- a) padia për rivendosjen ose mbrojtjen e një të drejte vetjake jopasurore, përveç përjashtimeve të caktuara në ligj;
- b) paditë e njohjes;
- c) padia e pjesëtimit midis bashkëpronarëve;
- ç) padia për kthimin e shumave të depozituara në bankë;
- d) paditë e tjera të parashikuara në dispozita ligjore të veçanta. Nuk parashkruhen edhe kërkesat për ekzekutimin e detyrueshëm të vendimeve që janë të lidhura me padi, për të cilat nuk zbatohet parashkrimi.

Afatet e parashkrimit**Neni 114**

Kur në ligj nuk është parashikuar ndryshe, parashkruhen brenda dhjetë vjetëve të gjitha paditë midis personave juridikë, midis këtyre dhe personave fizikë, si dhe midis vetë personave fizikë.

Neni 115

(Shtuar germa "e" me ligjin nr. 17/2012, datë 16.2.2012)

Parashkruhen brenda afateve prej:

- a) gjashtë muaj paditë për pagimin e kushteve penale vlerësuese;
- b) një viti paditë e rrjedhura nga kontratat e speditonit;
- c) gjashtë muaj paditë që rrjedhin nga transportimet e drejtpërdrejta të mallrave dhe të udhëtarëve me anë të hekurudhës, automjeteve ose avionëve dhe prej një viti për të njëjtat padi që rrjedhin nga transportimet detare ose të përziera;
- ç) dy vjetëve paditë për pagimin e shpërblimit sipas kontratës së sigurimit dhe risigurimit, si edhe të shumës përkatëse të rrjedhur nga sigurimi i detyrueshëm;
- d) tre vjetëve paditë për pagimin e qirave të banesave, dyqaneve, lokaleve dhe pasurive të tjera të paluajtshme;

dh) tre vjetëve paditë për shpërblimin e dëmit jokontraktor dhe paditë për kthimin e përfitimit pasuror pa të drejtë;

e) një vit paditë për shpërblimin e dëmit jopasuror për cenimin e nderit, personalitetit ose reputacionit.

Paditë e tjera parashkruhen brenda afateve të posaçme të caktuara në këtë Kod ose në ligje të tjera.

Neni 116

Është e pavlefshme marrëveshja e palëve për ndryshimin e afateve të parashkrimit dhe e çdo dispozite të këtij kreu.

Neni 117

Afati i parashkrimit fillon nga dita kur subjektit i ka lindur e drejta e padisë.

Neni 118

Në detyrimet kontraktore të lidhura me afat ekzekutimi, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur është plotësuar ky afat.

Kur detyrimi është i përbërë nga pagesa periodike, për secilën prej tyre afati i parashkrimit fillon në mënyrë të veçantë.

Për detyrimet kontraktore të lidhura pa afat dhe për detyrimet që ekzekutohen me kërkesën e kreditorit, afati i parashkrimit fillon nga dita kur ka lindur detyrimi.

Neni 119

Për kërkimin e sendit, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur pronari ka marrë ose duhej të merrte dijeni për cenimin dhe cënuesin e së drejtës së tij.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr.5, datë: 31.05.2011 kanë shtruar për unifikim çështjen si vijon *“Duke u nisur nga natyra e padisë së rivendikimit si dhe nga karakteristikat e veçanta të së drejtës së pronësisë, a është padia e rivendikimit një padi e parashkrueshme apo jo?”* Në lidhje me këtë Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë vendosur se:

Padia e kërkimit të sendit, parashikuar nga neni 296 i Kodit Civil, nga natyra e saj është një padi e pa parashkrueshme.

Në këtë vendim Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë arsyetuar për përfundimin e arritur si më sipër, ndër të tjera, si vijon:

[...] Pronësia, si marrëdhënie absolute, është e drejtuar *erga omnes* dhe në këtë marrëdhënie nuk qëndron një “i kundër-interesuar” (me përjashtim të rastit të parashkrimit fitues), një subjekt që mund të favorizohet nga parashkrimi.

Nëse do të pranonim që padia e rivendikimit parashkruhet, mund të vendoseshim para situatës kur pronari (i njohur si i tillë) të mos kishte mundësi të ushtronte të drejtat e tij mbi sendin për shkak të kalimit të afatit, ndërsa poseduesit të sendit (i paligjshëm dhe madje edhe në keqbesim) do t’i krijohej mundësia për ta gëzuar i qetë sendin, i pa shqetësuar nga pronari, i cili, sikurse thamë, do të ishte në pamundësi për të vepruar për shkak të kalimit të afatit të parashkrimit shues. Madje, në këtë mënyrë poseduesit të paligjshëm do t’i krijohej, në mënyrë absurde, edhe mundësia për t’u bërë pronar i sendit me kalimin e afateve të parashkrimit fitues pa titull (neni 169 i K.Civil).

E drejta, e interpretuar në këtë mënyrë, do të dilte jashtë qëllimit të saj, do të çonte në pasoja që vijnë ndesh me vetë funksionin e saj.

Është e qartë, pra, që interpretimi i së drejtës (normës, parimit, institutit, etj.,) duhet bërë në përputhje me qëllimin e së drejtës dhe në përmbushjen e funksioneve bazë të saj [siç është siguria dhe drejtësia].

[...]

[...] Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se paparashkrueshmëria e padisë së rivendikimit buron nga karakteri i përhershëm dhe i qëndrueshëm i pronësisë, që do të thotë se pronësia mbetet e tillë edhe kur ndodhet në posedimin e çdo personi të tretë, që nuk e ka fituar pronësinë nëpërmjet veprimeve juridike të tjetërsimit apo me ndonjë mënyrë tjetër të ligjshme.

[...]

30.1. Mënyrat e fitimit të pronësisë janë njëkohësisht dhe mënyra të humbjes së pronësisë. Kjo situatë nuk duhet konfunduar me situatën kur është plotësuar afati i parashkrimit shues për padi të caktuara.

30.2. Parashkrimi fitues (me titull ose pa titull) është një nga mënyrat e fitimit të pronësisë, parashikuar në nenet 168 dhe 169 të Kodit Civil. Nëse janë plotësuar kushtet e përcaktuara në këto dispozita, padia e rivendikimit rrëzohet, jo për shkak të parashkrimit shues, por pasi kjo mënyrë fitimi pronësie përbën shkakun ligjor që pronari i mëparshëm i sendit humbet të drejtën e tij të pronësisë mbi sendin.

30.3. Edhe në rastet kur një person nuk e përdor sendin për një periudhë mbi 20 vjet dhe pronësinë mbi këtë send e fiton një person tjetër për shkak të plotësimit të kushteve të përcaktuara në nenin 169 të Kodit Civil, personi i parë e ka humbur pronësinë e tij mbi sendin jo për shkak të parashkrimit shues, ose për shkak të mospërdorimit të sendit mbi 20 vjet, por për shkak se pronësinë mbi këtë send e ka fituar personi tjetër me anë të parashkrimit fitues.

31. Në argumentim sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se në raste të tilla nuk është parashkrimi i së drejtës së padisë shkak i rrëzimit të padisë, por është fakti se paditësi ka humbur të drejtën e tij të pronësisë për shkak se i padituri ka fituar të drejtën e pronësisë mbi sendin me parashkrim fitues.

[...]

[...] Kolegjet e Bashkuara ritheksojnë:

- i. e drejta e pronësisë është një e drejtë absolute, e pa kufizuar në kohë dhe ushtrohet nga titullari në çdo kohë. Të pranosh që e drejta e pronësisë humbet me anë të parashkrimit shues do të thotë që ushtrimi të kësaj të drejte t'i vesh kufij kohorë dhe ta kufizosh të drejtën e pronarit me kufij të caktuar kohorë, gjë që do të vinte në kundërshtim me konceptin e vetë të drejtës së pronësisë.
- ii. E drejta e pronësisë është një e drejtë me karakter të qëndrueshëm dhe të vazhdueshëm, çka do të thotë se ajo ekziston në çdo kohë dhe mos gëzimi i sendit nga pronari apo mos ushtrimi i kësaj të drejte për një periudhë të caktuar nga pronari, pavarësisht nga periudha, nuk sjell shuarjen e të drejtës së pronësisë.
- iii. një argument i vlerësueshëm që pronësia nuk shuhet me anë të parashkrimit shues është dallimi midis këtij instituti, si fakt juridik i kategorisë së ngjarjeve, i cili sjell humbjen e së drejtës së padisë dhe parashkrimit fitues si mënyrë e fitimit të pronësisë.

Parashkrimi fitues në kushtet e përcaktuara në ligj mund të sjellë lindjen ose fitimin e së drejtës së pronësisë, ndërsa parashkrimi shues për asnjë rast dhe për asnjë arsye nuk mund të sjellë humbjen e së drejtës së pronësisë, sepse ai është lidhur ngushtë (në fushën e së drejtës civile) me humbjen e të drejtës së padisë dhe jo me humbjen e së drejtës së pronësisë (me të drejtën subjektive).

37. Sikundër më sipër, Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se paparashkrueshmëria e padisë së rivendikimit ka kuptimin që ajo mund të ngrihet kurdoherë pavarësisht nga periudha që ka kaluar që nga çasti kur pronari i sendit nuk e ushtron posedimin mbi të, dhe aq kohë sa e drejta e pronësisë mbi këtë send të mos ketë kaluar për ndonjë shkak tjetër ligjor tek ndonjë subjekt tjetër, si në rastin e parashkrimit fitues. [...]

Neni 120

Për kërkimin e shpërblimit të dëmit jokontraktor, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur i dëmtuari ka ditur ose duhej të dinte për dëmin e pësuar dhe për personin që e ka shkaktuar.

Neni 121

Për kthimin e shumës së parave ose të sendit që është fituar ose kursyer pa shkak, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur i dëmtuari ka ditur ose duhej të dinte për fitimin ose kursimin pa shkak që ka realizuar personi përkatës.

Neni 122

Për kërkimin e trashëgimit, parashkrimi i padisë fillon nga dita e çeljes së trashëgimisë.

Neni 123

Për paditë e kthimit, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur paditësi ka paguar vullnetarisht, në bazë të një detyrimi ligjor ose kontraktor, personit të tretë, për fajin e të paditurit, shumën e parave apo sendin që kërkohet me anë të kësaj padie, ose nga dita kur është dhënë vendimi i gjykatës ose arbitrazhit përkatës nga i cili ka lindur padia e regresit.

Neni 124

Parashkrimi i padisë për kërkesën kryesore shkakton që të parashkruhen

edhe paditë për kërkesat e rrjedhura prej saj, pavarësisht se për këto nuk është plotësuar ende afati përkatës.

Kërkesa e palës së interesuar

Neni 125

Parashkrimi i plotësuar nuk mund të merret parasysh nga gjykata ose organi tjetër kompetent me nismën e vet, por vetëm me kërkesën e palës së interesuar.

Heqja dorë nga parashkrimi

Neni 126

Heqja dorë nga parashkrimi lejohet vetëm pasi të jetë plotësuar afati i tij.

Neni 127

Pretendimi se afati i parashkrimit është plotësuar mund të ushtrohet edhe nga kreditorët dhe nga kushdo që ka interes, në rastet kur pala përkatëse e ka ushtruar vetë.

Përbushja e detyrimit pas plotësimit të afatit

Neni 128

Debitori që ka përbushur detyrimin e tij pas plotësimit të parashkrimit, nuk mund të kërkojë kthimin e shumës së parave ose të sendit, që ka dhënë vullnetarisht, edhe sikur të mos dinte se ishte plotësuar afati i parashkrimit.

KREU II

PEZULLIMI DHE NDËRPRERJA E PARASHKRIMIT

A. Pezullimi i parashkrimit

Neni 129

Parashkrimi pezullohet:

- a) midis bashkëshortëve deri në ditën kur ka marrë formë të prerë vendimi gjyqësor me të cilin është zgjidhur martesë;

- b) midis fëmijëve dhe prindërve gjersa këta ushtrojnë të drejtën prindërore;
- c) midis personave që ndodhen nën kujdestari dhe kujdestarëve të tyre gjersa vazhdon kujdestaria;
- ç) për paditë e personave, pasuria e të cilëve është vënë në administrim, kundër administruesve përkatës të caktuar nga gjykata ose nga një organ tjetër kompetent shtetëror, gjersa të jetë miratuar raporti përfundimtar i llogarive;
- d) për paditë e të miturve dhe personave të tjerë, që nuk kanë zotësi për të vepruar gjersa t'u emërohet përfaqësuesi ose të fitojnë këtë zotësi, si edhe për gjashtë muaj pasi është emëruar përfaqësuesi ose pasi kanë fituar zotësinë për të vepruar;
- dh) për paditë e personit juridik kundër administratorëve të vet, gjersa këta vazhdojnë këtë detyrë pranë tij;
- e) për paditë me objekt shpërblimin përkatës, të rrjedhura nga dëmtimi i shëndetit ose nga shkaktimi i vdekjes, pezullimi i parashkrimit vazhdon nga dita kur i është paraqitur kërkesa organit të sigurimeve shoqërore shtetërore dhe deri në ditën kur është caktuar pensioni ose është refuzuar ajo kërkesë;
- ë) kur ka forcë madhore.

Neni 130

Koha e pezullimit nuk llogaritet në afatin e parashkrimit. Kur pas zhdukjes së shkakut pezullues, koha që mbetet për t'u plotësuar parashkrimi është më e shkurtër se gjashtë muaj, ajo zgjatet deri në gjashtë muaj.

B. Ndërprerja e parashkrimit

Neni 131

Parashkrimi ndërpritet:

- a) me çdo veprim të personit fizik ose juridik të detyruar, që shpreh njohjen e saktë dhe të plotë të së drejtës të kreditorit;
- b) me paraqitjen e padisë, të kundërpadisë ose të prapësimit, qoftë edhe në një gjykatë ose arbitrazh që nuk është kompetent nga pikëpamja tokësore ose lëndore për shqyrtimin e çështjes;

- c) me çdo veprim që e vë debitorin në vonesë;
- ç) me paraqitjen e kërkesës për ekzekutimin e detyrueshëm të vendimit gjyqësor apo të arbitrazhit përkatës, si dhe të çdo titulli ekzekutiv tjetër.

Neni 132

Parashkrimi i ndërprerë kundër njërit prej debitorëve solidarë ose njërit prej bashkëshortëve të një detyrimi të papjesëtueshëm, shtrihet edhe ndaj secilit nga këta debitorë të tjerë.

Neni 133

Parashkrimi i ndërprerë kundër debitorit kryesor shtrihet edhe ndaj dorëzanësit përkatës.

Neni 134

Koha e kaluar para se të vërtetohej shkaku ndërprerës nuk llogaritet dhe pas zhdukjes së këtij shkaku fillon një afat parashkrimi i ri.

Neni 135

Kur parashkrimi është ndërprerë për shkak të paraqitjes së padisë ose të kundërpadisë, afati i ri i parashkrimit fillon nga dita që ka marrë formë të prerë vendimi me të cilin është zgjidhur çështja në themel.

Kur është vendosur rrëzimi i padisë pa u zgjidhur çështja në themel, ose pushimi i gjykimit të çështjes, parashkrimi nuk quhet i ndërprerë.

Llogaritja e afateve të parashkrimit

Neni 136

Afati i parashkrimit të padisë, që është caktuar në javë, në muaj ose në vite mbaron me kalimin e asaj dite të javës së fundit apo të muajit të fundit që ka të njëjtin emër ose numër me atë të ditës në të cilën ka filluar afati dhe, kur një ditë e tillë mungon në muajin e fundit, afati mbaron me kalimin e ditës së fundit të këtij muaji.

Kur dita e fundit e afatit të parashkrimit bie në një ditë pushimi, quhet si e fundit ajo ditë pune që vjen pas asaj të pushimit.

KREU III

PREKLIZIVITETI (DEKADENCA)

Neni 137

Kur një e drejtë duhet të ushtrohet brenda një afati prekluziv, nuk zbatohen dispozitat që rregullojnë ndërprerjen e parashkrimit. Gjithashtu, nuk zbatohen shkaqet pezulluese, përveç rasteve përjashtimore, kur vetë ligji lejon pezullimin e afatit prekluziv.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njëses nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket kuptimit të nenit 137 të Kodit Civil ka arsyetuar ndër të tjera si vijon [*referencat nga teksti i vendimit nuk janë riprodhuar*]:

[...] Ndryshe nga kalimi i afatit të parashkrimit shues, me kalimin e afatit prekluziv apo dekadent, në rastet e parashikuara nga ligji, shuhet e drejta subjektive në vetvete. Në këtë rast, pasiviteti i titullarit të së drejtës, nuk ka si pasojë vetëm humbjen e së drejtës për të ngritur padi në gjykatë, por sjell një pasojë edhe më të rëndë, që është ajo e humbjes në tërësi të së drejtës subjektive. Pra, për efekt të ligjit, titullari i së drejtës nuk konsiderohet më se i përket ajo e drejtë.

Neni 138

Është e pavlefshme çdo marrëveshje me të cilën janë caktuar afate prekluzive, që e bëjnë tejet të vështirë për njërin nga palët ushtrimin e së drejtës përkatëse.

Neni 139

Palët nuk mund të ndryshojnë urdhërimet ligjore që rregullojnë prekluzivitetin, dhe as mund të heqin dorë nga afati prekluziv i plotësuar kur ky afat është caktuar me dispozita ligjore të veçanta.

Neni 140

Afati prekluziv i plotësuar merret parasysh nga gjykata ose arbitrazhi kompetent me nismën e vet, edhe pa u kërkuar nga pala e interesuar.

PJESA II

SENDET DHE PRONËSIA

TITULLI I

SENDET

Kuptimi juridik i sendit

Neni 141

Send është çdo gjë që mund të përbëjë objekt pronësie ose i të drejtës tjetër reale.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 23, datë: 01.04.2002, sa i përket llojeve të të drejtave reale, kanë përcaktuar se:

[...] e drejta e parablerjes e ish-pronarit (trashëgimtarit të tij) e parashikuar nga neni 21 i Ligjit 7698 datë 15.04.1993, duke qenë e drejtë reale dhe, si e tillë, sipas nenit 761 të K.Civil, mund të disponohet duke u a kaluar të tretëve me dhurim.

[...]

[...] edhe e drejta e kompensimit të ish-pronareve, sipas ligjit nr. 7698 datë 15.04.1993 duhet të konsiderohet si një e drejtë reale e vendosur me ligj. Duke qenë e tillë ajo mund të disponohet me anë dhurimi prej titullarit të saj.

Llojet e sendeve

Neni 142

Sendet janë të luajtshme dhe të paluajtshme.

Janë sende të paluajtshme toka, burimet e rrjedhjet e ujërave, drurët, ndërtesat, ndërtimet e tjera notuese të lidhura me tokën dhe çdo gjë që është e trupëzuar në mënyrë të qëndrueshme e të vazhdueshme me tokën ose ndërtesën.

Të gjitha sendet e tjera, duke përfshirë edhe çdo energji tjetër natyrore, janë sende të luajtshme.

Neni 143

Dispozitat që kanë të bëjnë me sendet e paluajtshme zbatohen edhe për të drejtat reale që kanë si objekt sende të paluajtshme, si dhe për paditë përkatëse, përveç kur parashikohet ndryshe me ligj.

Dispozitat që kanë të bëjnë me sendet e luajtshme zbatohen për të gjitha të drejtat e tjera.

Regjistrimi i sendeve**Neni 144**

Sendet e paluajtshme dhe të drejtat reale mbi to regjistrohen në regjistrat e pasurive të paluajtshme.

Regjistrohen edhe ato sende të luajtshme, për të cilat kërkohet shprehimisht nga ligji.

Frutat e sendit**Neni 145**

Frutat natyrore të një sendi janë produktet që nxirren prej tij. Derisa nuk janë ndarë nga sendi, ato janë pjesë përbërëse e tij.

Frutat civile nxirren nga sendet si rrjedhojë e gëzimit të të drejtave që kanë personat mbi to.

Frutat civile fitohen në bazë të kohëzgjatjes së të drejtave dhe kur këto janë bërë të kërkueshme.

Pjesët përbërëse të sendit**Neni 146**

Është pjesë përbërëse e një sendi çdo gjë që është bashkuar me të dhe nuk mund të ndahet prej tij pa iu shkaktuar një dëm thelbësor.

Sendet aksesore**Neni 147**

Aksesorë janë ato sende të luajtshme që janë destinuar për t'i shërbyer në mënyrë të vazhdueshme një sendi kryesor ose për ta zbukuruar atë.

Ky destinim bëhet nga pronari i sendit kryesor ose nga personi që ka një të drejtë reale mbi atë.

Neni 148

Çdo disponim i sendit kryesor përfshin edhe aksesoret e tij, përveç kur është parashikuar ndryshe.

Aksesoret mund të jenë edhe objekt i një disponimi të veçantë.

Aksesori nuk e humbet këtë cilësi të tij në rastet kur është ndarë përkohësisht nga sendi kryesor.

TITULLI II**PRONËSIA****KREU I****DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Përmbajtja e pronësisë****Neni 149**

Pronësia është e drejta për të gëzuar dhe disponuar lirisht sendet, brenda kufijve të caktuar nga ligji.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 5, datë: 31.05.2011, sa i përket konceptit juridik të pronësisë kanë arsyetuar si vijon:

10. Karakteri dhe përmbajtja e së drejtës së pronësisë në kuptimin juridiko-civil është sanksionuar në nenin 149 të Kodit Civil, sipas të cilit *“Pronësia është e drejta për të gëzuar dhe disponuar lirisht sendet, brenda kufijve të caktuar nga ligji”*. Nga kjo dispozitë, si dhe nga përmbajtja e neneve 296, 302, 304 të Kodit Civil rezulton se posedimi, gëzimi dhe disponimi janë tre tagrat (pushtetet) kryesore të pronarit.

11. Ligji detyron të gjithë të tretët të mos kryejnë veprime të cilat cenojnë tagrat e pronarit, pra që pengojnë pronarin në ushtrimin e lirë të posedimit, gëzimit dhe disponimit mbi sendet e tij.

12. Pronësia si e drejtë subjektive ka karakter: pasuror, absolut, real, të qëndrueshëm dhe të vazhdueshëm. Objekt i së drejtës së pronësisë janë sendet.

Mbajtësi i së drejtës së pronësisë ka si të detyruar një numër të pakufizuar personash dhe e realizon të drejtën e tij pa ndërmjetësinë e personave të tjerë dhe ka të drejtë të kërkojë sendin nga çdo posedues apo mbajtës i paligjshëm, qoftë ai dhe me mirëbesim. E drejta e pronësisë nuk ka mbarim në kohë, nuk merr fund me kalimin e një afati të caktuar, pronari në mënyrë të vazhdueshme dhe të përhershme realizon të drejtën e tij të pronësisë mbi sendin duke gëzuar dhe disponuar lirisht atë, brenda kufijve të caktuar nga ligji. Gjithashtu, e drejta e pronësisë e pronarit mbi sendin është e pavarur nga të tretët. Vullneti i të tretëve nuk ka rëndësi për pronarin.

13. Kur pushtetet që pronari ka mbi sendin i kundërshtohen apo i cënohen nga të tretët, tërësisht apo pjesërisht, ligji i ka njohur pronarit të drejtën për të përdorur mjetet e mbrojtjes, midis të cilëve kryesori është padia.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njësuës nr. 00-2022-4596 (393), datë: 26.10.2022, sa i përket kuptimit të të drejtës së pronësisë ka arsyetuar ndër të tjera se *[referencat nga teksti i vendimit nuk janë riprodhuar]*:

41. E drejta mbi pasurinë në përgjithësi dhe e drejta e pronës në veçanti përbëjnë bazën e sistemit ekonomik në Republikën tonë. Ajo është e drejtë themelore kushtetuese e kujtdo. Rregullimi kushtetues dhe ligjor i detyrohet funksionit të dyfishtë, privat dhe shoqëror, që mbart në vetvete e drejta e pronës. Funksioni privat sjell ndikimin e vet në gëzimin normal të lirive dhe të të drejtave të individit. Kuptimi historik dhe ai sotshëm i garancisë së pronës është kuptimi i një të drejte themelore që lidhet pazgjidhshmërisht me lirinë individuale. Prona ka njëkohësisht edhe karakterin e dallueshëm shoqëror, sepse përdorimi i saj duhet t'i shërbejë mirëqenies publike. Për sa kohë funksioni i pronës është një mjet për ruajtjen e lirisë vetjake, prona gëzon një mbrojtje të veçantë. Nga ana tjetër, ligjvënësi mund të vendosë kufizime ndaj pronës sa më i madh të jetë funksioni social i saj. Në përputhje edhe me konsideratat e mbajtura nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese ndër vite, garancia kushtetuese e pronës nuk mund të pranojë kufizime joproporcionale, d.m.th. kufizime që nuk justifikohen me konsiderata sociale.

Pronësia mbi pjesët përbërëse të sendit**Neni 150**

Pronarit të sendit i takon pronësia edhe mbi pjesët përbërëse të tij.

Pronësia mbi frutat e sendit**Neni 151**

Pronarit të sendit i takojnë frutat natyrore që prodhon sendi, përveç kur pronësia e tyre u është kaluar të tjerëve. Në këtë rast pronësia fitohet pasi të jenë ndarë nga sendi.

Personi që merr frutat duhet që brenda vleftës së tyre të shpërblejë shpenzimet e bëra për prodhimin dhe vjeljen e tyre.

Përkatësia e sendeve**Neni 152**

Sendet u përkasin personave fizikë, personave juridikë dhe shtetit.

Llojet e pasurisë publike caktohen me ligj.

Të drejtat dhe detyrimet e pronarit**Neni 153**

(Ndryshuar me ligjin nr.8781, datë 3.5.2001)

Askush nuk mund të shpronësohet ose t'i kufizohet e drejta e ushtrimit të së drejtës të pronës që barazohet me shpronësimin, përveçse kur këtë e kërkojnë interesa publike dhe kurdoherë kundrejt një shpërblimi të drejtë.

Neni 154

E drejta e pronësisë mbi tokën shtrihet gjer në lartësinë dhe thellësinë që është e dobishme për ushtrimin e saj, në kushtet e parashikuara me ligj.

Neni 155

Pronari i një toke, pasi më parë t'i ketë kërkuar fqinjit që të presë degët e pemëve dhe rrënjët që i futen në tokën e tij, ka të drejtë t'i presë vetë ato, në rast se i sjellin dëm, si dhe të vjelë frutat dhe t'i përdorë ato për vete.

Frutat që bien nga pemët mbi tokë, i përkasin pronarit të tokës ku ato kanë rënë.

Neni 156

Pronari i një toke që ndodhet buzë një rrjedhe uji ose burimi publik, ka të drejtë t'i përdorë ato deri në masën që nuk dëmton interesat e pronarëve të tokave të tjera, përveç kur përdorimi rregullohet me dispozita të veçanta.

Neni 157

Pronari i një toke mund t'i kërkojë në çdo kohë pronarit të tokës fqinje, që me shpenzime të përbashkëta, të vendosen në kufijtë e tokave të tyre shenja të dukshme dallimi ose t'i ndreqin ato kur janë të dëmtuara.

Kur kufiri ndërmjet dy tokave është i paqartë dhe pronarët nuk e përcaktojnë vetë atë, secili prej tyre mund të kërkojë saktësimin e tij nga gjykata.

Neni 158

Kur mbillen drurë e shkurre në kufijtë e pronave, pronarët janë të detyruar të mbajnë largësitë e caktuara me dispozita të veçanta e kur nuk ka të tilla, nga zakonet e vendit, përveç kur pronari fqinjë ka lejuar vetë ose kur kufiri është në një rrugë ose rrjedhë uji publike.

Në mungesë të këtyre rregullave, largësitë janë: tre metra për drurët me trup të lartë dhe dy metra për drurët e tjerë.

Këto largësi nuk zbatohen për drurët e shkurret, lartësia e të cilëve nuk e kalon murin ndarës të pronave.

Neni 159

Pronari është i lirë në përdorimin e sendit, pa dëmtuar të drejtat e personave të tjerë dhe brenda kufijve që caktohen nga ligji ose nga zakonet e mira. Ai nuk mund t'u krijojë fqinjëve shqetësime të tilla si zhurma, dridhje, futje të tymit, nxehësive, avujve ose përhapje të tjera të ngjashme, të pengojë gëzimin e pronave të tyre, duke ndryshuar rrjedhat, prurjet ose cilësinë e ujërave që rrjedhin në tokën e tij ose të ujërave nëntokësorë, si dhe të përdorë ujërat që komunikojnë lirisht me ato të tokës së tjetrit, përveç kur këto shqetësime nuk kalojnë shkallën e zakonshme të tyre.

Pronari gjatë ushtrimit të të drejtave të tij, detyrohet të marrë masa për ruajtjen dhe mbrojtjen e mjedisit përreth.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 5, datë: 31.05.2011 kanë analizuar tagrat e pronarit, përfshirë edhe përdorimin e sendit, duke përcaktuar se:

25. Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se mos ushtrimi i padisë për të mbrojtur një të drejtë nuk duhet njehsuar me mos ushtrimin e të drejtës së përdorimit të sendit. Mungesa e ushtrimit të së drejtës së përdorimit të sendit nga titullari mund të krijojë rrethana që një person tjetër të fitojë në mënyrë origjinare pronësinë mbi këtë send, por jo të passjellë shuarjen e së drejtës së padisë.

25.1. Mospërdorimi i sendit nga pronari është shprehje e lirisë që i njihet atij, është një manifestim i gjerësisë së tagrave që i përkasin pronarit.

25.2. Edhe nëse sendi objekt pronësie nuk përdoret, ky mos përdorim është një manifestim i vullnetit të pronarit. Pra, edhe mos përdorimi i sendit është pjesë e tagrave të pronarit. [...]

[...]

[...] e drejta e pronësisë nuk mund të humbasë nga mospërdorimi, edhe sikur pronari të mos ta ketë përdorur sendin e vet për një kohë të gjatë. Pronari nuk e humbet të drejtën e ushtrimit të padisë së rivendikimit derisa i padituri nuk e ka fituar pronësinë me parashkrim fitues.

Neni 160

Pronarët duhet t'u përmbahen rregullave të caktuara në planet rregulluese ose në dispozita të veçanta, për ngritjen e ndërtesave të reja, për rindërtimin ose ndryshimin e tyre, për largësitë ndërmjet ndërtesave, për çeljen e dritareve, puseve, gropave e të punimeve të tjera të kësaj natyre.

Neni 161

Pronari është i detyruar të mbledhë ujërat që rrjedhin nga strehët e ndërtesave të tij, në mënyrë që ato të mos pikojnë mbi tokën e tjetrit. Derdhja e tyre në një rrjedhë publike mund të bëhet kur nuk ndalohej nga rregullat që kanë caktuar organet kompetente.

Pronari është i detyruar të kujdeset që ujërat dhe mbeturinat që vijnë nga toka e tij të mos derdhen në kanalin ose në tokën e tjetrit, përveç kur ndërmjet tyre ka marrëveshje të kundërt.

KREU II FITIMI DHE HUMBJA E PRONËSISË

Kalimi i pronësisë

Neni 162

E drejta e pronësisë dhe të drejta të tjera mbi sendet janë të transferueshme, përveç kur ndalohet nga ligji ose nga vetë natyra e së drejtës.

Mënyra e fitimit të pronësisë

Neni 163

Pronësia fitohet nëpërmjet mënyrave të caktuara në këtë Kod dhe mënyrave të tjera të caktuara me ligj të veçantë.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njësoes nr. 00-2022-4596 (393), datë: 26.10.2022, sa i përket kuptimit të mënyrave të fitimit të pronësisë ka arsyetuar se:

[...] mënyrat e fitimit të pronës nuk janë konkurruese, por përjashtojnë njëra-tjetrën.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 24, datë: 13.3.2002, kanë shtruar për zgjidhje çështjen nëse ligji për kthimin dhe kompensimin e pronave ish Pronareve dhe ai për të përndjekurit politikë, janë mënyra fitimi pronësie. Në këtë vendim Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë përcaktuar se:

Ligji Nr. 7514, datë 30.9.1991 “Për pafajësinë, amnistinë dhe rehabilitimin e ish të përndjekurve politikë” dhe ligji Nr. 7698, dt. 15.04.1993, “Për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave ish Pronëreve”, nuk janë mënyra të reja të fitimit të pronësisë, por korrigjim i padrejtësisë së bërë, dhe për këtë qëllim, shfuqizojnë ipso lege të gjitha aktet e mëparshme ligjore, me të cilat u ishte marrë prona pronarëve padrejtësisht. Ato nuk krijojnë një situatë të re, (nuk kane efekt konstituitiv), por ristabilizojnë ligjshmërinë dhe drejtësinë.

Shfuqizimi i akteve të sipërpërmendura, ka si efekt kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme, duke rregulluar në masën më

të mundshme, situatën e paligjshmërisë lidhur me të drejtën reale më të rëndësishme, atë të pronësisë (jo të drejta të tjera reale e aq më pak të drejtat e detyrimeve). Në këtë këndvështrim, kthimi në gjendjen e mëparshme nuk është i plotë por i pjesshëm (restitutio in parte).

Nëpërmjet këtyre akteve normative u njihet e drejta e pronësisë ish pronarëve, ose trashëgimtarëve të tyre , dhe u përcaktuan modalitetet për gëzimin efektiv të saj. Për shkak të kohës së gjatë të paligjshmërisë, dhe pamundësisë objektive të kthimit fizik të të gjitha pronave të marra, ligji parashikon për rastet kur kjo e para nuk është e mundur, alternativën e kompensimit.

Fitimi i pronësisë me kontratë

Neni 164

Pronësia fitohet me anë të kontratës, pa qenë e nevojshme të bëhet dorëzimi i sendit. Për sendet që përcaktohen në numër, në peshë ose me masë, duhet të bëhet edhe dorëzimi i tyre.

Fitimi i pronësisë me trashëgim

Neni 165

Fitimi i pronësisë me trashëgim kryhet sipas kushteve të parashikuara në dispozitat e pjesës së tretë të këtij Kodi.

Fitimi me mirëbesim i sendeve të luajtshme

Neni 166

Personi që në bazë të një veprimi juridik për kalimin e pronësisë ka fituar kundrejt shpërblimit me mirëbesim një send të luajtshëm, bëhet pronar i këtij sendi edhe sikur tjetërsuesi të mos ishte disponues i tij.

Megjithatë fituesi, qoftë edhe me mirëbesim, nuk bëhet pronar i sendit kur ky është i vjedhur.

Fituesi me mirëbesim bëhet pronar i monedhave dhe i letrave me vlerë tek prurësi, edhe sikur këto t'i jenë vjedhur ose t'i kenë humbur pronarit ose personit juridik publik.

Dispozitat e mësipërme nuk zbatohen për sendet e luajtshme që janë të shënuara në regjistrat publikë.

Prona fitohet e lirë nga të drejtat e tjetrit mbi sendin, në rast se këto të drejta nuk rrjedhin nga titulli dhe nga mirëbesimi i fituesit.

Neni 167

Në rast se pronësia mbi një send të luajtshëm u kalon me anë kontratash disa personave, bëhet pronar ai që ka fituar posedimin e sendit me mirëbesim, edhe sikur kontrata të jetë e një date të mëvonshme.

Parashkrimi fitues

Neni 168

Personi që ka fituar me mirëbesim një send, në bazë të një veprimi juridik për kalimin e pronësisë dhe që nuk është i ndaluar nga ligji, bëhet pronar i këtij sendi, pas një posedimi të pandërprerë prej pesë vjetësh kur sendi është i luajtshëm dhe prej dhjetë vjetësh kur ai është i paluajtshëm.

Kur posedimi nuk është me mirëbesim, afatet e posedimit të pandërprerë dyfishohen. Posedimi konsiderohet i pandërprerë edhe kur fituesi i sendit ia ka dhënë posedimin një personi tjetër.

Nuk mund të fitohet me parashkrim fitues një send që është pronë publike e patjetërsueshme.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njësoes nr. 00-2022-4596 (393), datë: 26.10.2022, sa i përket kuptimit të nenit 168 të Kodit Civil ka shtruar për njësim çështjet si vijon:

- 1) Me termin “veprim juridik për kalimin e pronësisë”, sipas nenit 168 të KC-së do të kuptohen ngushtësisht vetëm veprimet juridike sipas përkufizimit të nenit 79 të KC-së apo do të kuptohet gjerësisht çdo lloj veprimi tjetër i ligjshëm, titull i aftë për të kaluar pronësinë ?
- 2) Cili është kuptimi i veprimit juridik “...që nuk është i ndaluar nga ligji”? Cilat shkelje të normave juridike përfshihen në këtë kategori? Si vepron neni 168 i KC-së, në raport me veprimet juridike në shkelje të dispozitave që shkaktojnë pavlefshmëri relative dhe absolute të veprimit juridik?

Në lidhje me çështjet e shtruarra për zgjidhje, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në këtë vendim njësoes ka përcaktuar rregullin e së drejtës si vijon:

- 1) Me termin “veprim juridik që ka për qëllim kalimin e pronësisë” të përdorur në nenin 168 të Kodit Civil, do të kuptohen vetëm veprimet juridike sipas përkufizimit të dhënë në nenin 79 të Kodit Civil, duke përjashtuar nga zbatimi i kësaj dispozite, çdo titull tjetër të ndryshëm që përmban fitimin e një të drejte pronësie;
- 2) Nga fusha e zbatimit të nenit 168 të Kodit Civil janë të përjashtuara si rregull shkeljet që sipas këtij Kodi shkaktojnë pavlefshmëri relative të veprimit juridik;
- 3) Jo çdo shkelje e ligjit që shkakton pavlefshmëri absolute të veprimit juridik, përfshihet në konceptin e veprimit “të ndaluar nga ligji” sipas nenit 168 të Kodit Civil. Në këtë koncept do të përfshihen ato veprime juridike absolutisht të pavlefshme, në kundërshtim me një normë urdhëruese/ndaluese të ligjit e cila mbron një interes publik, në përputhje me kriteret e parashikuara në nenet 92 dhe 677 të Kodit Civil.

Në vendimin e mësipërm njësuës janë trajtuar një sërë konceptesh juridike të rrjedhura nga formulimi i nenit 168 të Kodit Civil, e në vijim parashtrohet një pjesë e trajtesave teorike të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si vijon:

57. Titulli është shkaku i cili ka aftësinë të transferojë pronësinë, që provon dhe justifikon posedimin si pronar apo edhe mirëbesimin e përfituesit në këtë mënyrë fitimi pronësie. Titulli mund të konsiderohet i aftë për të kaluar pronësinë e sendit vetëm kur objekti që individualizohet në të korrespondon në mënyrë të mjaftueshme me pasurinë, me pasurinë mbi të cilën efektivisht është ushtruar posedimi në sasi dhe cilësinë e kërkuar nga ligji.

58. Kështu, duhet të ekzistojë një përputhshmëri e mjaftueshme midis identitetit faktik dhe juridik të sendit të poseduar dhe atij të pretenduar për t’u fituar me parashkrim fitues me titull. [...]

59. Fituesi i sendit bëhet pronar që nga çasti që parashkrimi është plotësuar, çka do të thotë se pavarësisht se sa e vonë është padia e fituesit të ri të pronësisë, vendimi i gjykatës sipas nenit 170 të KC-së ka karakter konstatues e jokonstitutiv, që do të thotë se konfirmon një marrëdhënie juridike ekzistuese dhe nuk e krijon atë. Data e perfeksionimit të kohëkalimit të parashikuar nga ligji shënon momentin final juridik të ndërrimit të titullaritetit të pronësisë nga ish-pronari tek pronari i ri. [...]

[...]

73. Nga përmbajtja e nenit 168 të KC-së, qartazi vërehet se kjo dispozitë, si titull mbi të cilin mund të pretendohet fitimi i pronësisë, përmend vetëm veprimet juridike, duke përjashtuar sakaq të gjithë titujt e tjerë të pronësisë, si pjesë e kategorisë së fakteve juridike, si bazë për fitimin e pronësisë me parashkrim fitues me titull.

Neni 169

Personi që ka poseduar qetësisht e pa ndërprerje, duke u sjellë sikur të ishte pronar për njëzet vjet në një pronë të paluajtshme, bëhet pronar i saj.

Regjistrimi i sendit të fituar me parashkrim

Neni 170

Personi që ka fituar me parashkrim një send të paluajtshëm ka të drejtë të paraqesë padi kundër personit të mëparshëm ose trashëgimtarëve të tij për njohjen e pronësisë së vet dhe, në bazë të vendimit gjyqësor përkatës, të kërkojë që të kryhet regjistrimi i sendit nga organi kompetent shtetëror.

Pezullimi e ndërprerja e parashkrimit fitues

Neni 171

Dispozitat për pezullimin dhe ndërprerjen e parashkrimit të padisë zbatohen edhe për parashkrimin fitues.

Parashkrimi fitues ndërpritet me humbjen e posedimit. Nuk quhet ndërprerje kur poseduesi hyn përsëri në posedim brenda gjashtë muajve ose edhe më vonë me anë padie të ngritur brenda gjashtë muajve.

Sendet pa zot

Neni 172

Sendet pa zot janë ato që nuk kanë pronar ose pronari i të cilave ka hequr dorë nga pronësia.

Sendet që nuk kanë zot i takojnë shtetit. Kalimi i tyre në pronësi të shtetit bëhet me vendim të gjykatës kompetente.

Fitimi i pronësisë me bashkim e përzierje

Neni 173

Mbjelljet, si dhe ndërtesat e çdo vepër tjetër që ndodhen mbi ose në sipërfaqen e tokës, i përkasin pronarit të saj, përveç kur parashikohet ndryshe në këtë Kod e në dispozita të tjera ligjore.

Neni 174

Pronari i tokës që ka bërë ndërtime e vepra të tjera dhe mbjellje me material të huaj, detyrohet të paguajë vleftën e tyre, në rast se nuk kërkohet ndarja e kthimi i tyre dhe kur kjo mund të kryhet pa u shkaktuar një dëm thelbësor ndërtimeve ose mbjelljeve të kryera.

Kur ndarja e materialeve është e mundshme dhe pronari i tokës ka vepruar me keqbesim, duhet t'i shpërblejë pronarit të materialeve dëmin e pësuar.

Neni 175

Kur ndërtesat e veprat e tjera dhe mbjelljet janë bërë nga një person i tretë me materialet e veta në tokën e tjetrit, pronari përkatës ka të drejtë t'i mbajë ato ose të kërkojë detyrimin e atij që i ka bërë t'i heqë ato me shpenzimet e tij, dhe kur është rasti të shpërblejë dëmin.

Kur pronari i tokës pranon t'i mbajë, detyrohet të paguajë vleftën e materialeve dhe të krahut të punës ose rritjen e vleftës që i është bërë pronës.

Pronari i tokës nuk mund t'i kërkojë heqjen e ndërtimeve e të mbjelljeve të kryera kur ato janë bërë me dijeninë e tij, ose me mirëbesim nga personi i tretë, si dhe kur kanë kaluar gjashtë muaj që nga dita kur pronari ka marrë njoftim për këto ndërtime e mbjellje.

Kur me mirëbesim është ngritur një ndërtesë në tokën e huaj dhe vlefta e saj është më e madhe se vlefta e tokës, personi që ka ngritur ndërtesën mund të njihet pronar edhe i tokës, me vendim të gjykatës kompetente.

Neni 176

Kur dy ose më shumë sende të luajtshme që u përkasin pronarëve të ndryshëm janë bashkuar ose përzier në një send të vetëm e që nuk mund të ndahen pa u shkaktuar një dëm thelbësor njëri-tjetrit, ose kur ndarja kërkon punë e shpenzime të tepruara, pronarët e secilit send bëhen bashkëpronarë të sendit të ri, në përpjesëtim me vleftën që pjesët e sendit

kishin në momentin e bashkimit apo të përzierjes së tyre.

Kur një send i luajtshëm është bashkuar ose përzier me një tjetër në mënyrë të tillë sa duket se është pjesë aksesore e tij, sendi i ri i përket pronarit të pjesës kryesore, i cili detyrohet të paguajë vleftën përkatëse, si dhe kur është rasti të shpërblejë dëmin e shkaktuar.

Fitimi i pronësisë me përpunim

Neni 177

Personi që me punën e tij ka krijuar një send të ri të luajtshëm duke përdorur lëndën në pronësi të një personi tjetër, pavarësisht se lënda mund ose jo të marrë formën e saj të parë, bëhet pronar i sendit të ri në rast se vlefta e punës është më e madhe se ajo e lëndës, me kusht që të paguajë vleftën e saj.

Në rast të kundërt sendi i ri fitohet nga pronari i lëndës, duke paguar vleftën e punës.

Kur përpunuesi ka vepruar me keqbesim, me vendim të gjykatës sendi i ri i kalon pronarit të lëndës edhe në rast se vlefta e punës është më e madhe se ajo e lëndës, por duke paguar vleftën e kësaj të fundit.

Bashkimet e tokave nga aluvionet

Neni 178

Mbushjet me dhe të tokave e shtesat e tokës që formohen në mënyrë të natyrshme gjatë brigjeve të lumenjve a të përrenjve, i përket pronarit të tokës, përveç kur parashikohet ndryshe me ligj.

Tokat e liruara nga rrjedhat e ujit

Neni 179

Toka që lirohet nga një rrjedhë uji, e cila tërhiqet në mënyrë të natyrshme nga njëri breg dhe shkon në bregun tjetër, i përket pronarit të tokës nga e cila është larguar rrjedha.

Tokat e krijuara në shtratet e lumenjve

Neni 180

Ishujt dhe mbushjet me dhe që krijohen në shtratet e lumenjve janë pronë publike.

Neni 181

Kur një lum ose përrua ndërron shtrat duke e lënë të vjetrin, toka që lirohet është në pronësi të pronarëve kufitarë të dy anëve (buzëve) të lumit apo të përroit, të cilët e ndajnë atë deri në mesin e shtratit të lënë sipas gjatësisë së tij.

SENDET E HUMBURA OSE TË GJETURA**Njoftimi për gjetjen****Neni 182**

Personi që ka gjetur një send të humbur, duke përfshirë edhe gjënë e gjallë të shpëputur nga tufa, është i detyruar të lajmërojë menjëherë pronarin ose personin që i ka humbur dhe kur ky nuk njihet, ta dorëzojë atë në bashkinë apo komunën, në territorin e së cilës është gjetur sendi.

Bashkia ose komuna është e detyruar të shpallë menjëherë gjetjen e sendit.

Marrja e sendit dhe pagimi i shpenzimeve**Neni 183**

Pronari ose personi, të cilit i ka humbur sendi, ka të drejtë ta kërkojë atë brenda gjashtë muajve nga dita që është shpallur gjetja në bashkinë apo komunën përkatëse, pasi të ketë paguar shpenzimet e bëra për ruajtjen e sendit dhe një shpërblim për personin që ka gjetur sendin në masën 10% të vlefës së sendit, ose të çmimit të marrë, kur sipas rrethanave të paraqitura, shitja e tij ka qenë e domosdoshme.

Kur ka kundërshtime për vlefën e sendit, mosmarrëveshja zgjidhet nga gjykata.

Bashkia ose komuna mund të lejojë mbajtjen përkohësisht të sendit nga personi që e ka gjetur, të cilit i paguhen dhe shpenzimet e bëra për ruajtjen e sendit.

Sendet e humbura duhet të ruhen dhe të mirëmbahen me kujdesin e duhur.

Fitimi i pronësisë nga personi që ka gjetur sendin

Neni 184

Kur pronari ose personi që e ka humbur sendin nuk paraqiten për ta marrë atë brenda afatit të caktuar në nenin 183, sendi ose çmimi i shitjes i kalon në pronësi personit që e ka gjetur, i cili paguan shpenzimet e mbajtjes.

Sendet e gjetura në lokal

Neni 185

Sendet e gjetura në lokalet publike e private e në mjetet e transportit, duhen t'i dorëzohen menjëherë administratës së lokalit ku janë gjetur, e cila i ruan ato tri ditë. Kur nuk paraqitet pronari ose personi që i ka humbur, administrata i dorëzon ato në bashki apo në komunën përkatëse.

Thesari

Neni 186

Quhet thesar çdo send i çmueshëm, i cili duket me saktësi se ka qenë në tokë ose i fshehur prej shumë kohësh dhe që nuk mund t'i gjendet pronari.

Thesari i përket pronarit të sendit të luajtshëm apo të paluajtshëm ku është gjetur, përveç rasteve të sendeve me vlerë shkencore, kulturore, arkeologjike etj., të parashikuara nga neni 187 i këtij Kodi.

Personi që zbulon thesarin ka të drejtën e një shpërblimi të arsyeshëm që nuk duhet të kalojë gjysmën e vlerës së tij.

Pronësia e shtetit mbi një kategori sendesh të luajtshme

Neni 187

Sendet e luajtshme, me vlerë kulturore, historike, arkeologjike, etnografike, si dhe sendet natyrore të rralla me rëndësi shkencore që zbulohen, shkëputen ose nxirren nga toka ose uji, kalojnë në pronësi të shtetit.

Pronari, në pronën e të cilit janë zbuluar sende të tilla, është i detyruar të lejojë kryerjen e gërmimeve, duke u shpërblyer dëmet e pësuar.

Personi që ka zbuluar ose ka gjetur sende të tilla, ka të drejtë të marrë nga shteti një shpërblim të arsyeshëm.

Fitimi i pronësisë me anë pushtimi**Neni 188**

Pronësia mbi sendet e luajtshme të abandonuara, si dhe mbi kafshët e egra, shpendët, peshqit, frutat e egra dhe mbi sendet e tjera të luajtshme të natyrës, fitohet me anë pushtimi, në kushte të caktuara me ligj ose në dispozita të veçanta.

Tufa e bletëve**Neni 189**

Pronari i një tufe bletësh ka të drejtë ta ndjekë e ta marrë atë në tokën e tjetrit, duke shpërblyer dëmin e shkaktuar.

Kur pronari i bletës së ikur nuk e ka ndjekur atë brenda tri ditëve, ose kur ajo ka hyrë në një zgjua bletësh tjetër, pronësia mbi atë i kalon përkatësisht pronarit të tokës ku ka qëndruar bleta ose pronarit të zgjoit.

Fitimi i pronësisë me anë shpronësimi**Neni 190**

(Ndryshuar fjalia e parë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Sendet mund të shpronësohen vetëm për interesa publikë të njohur me ligj dhe vetëm kundrejt një shpërblimi të drejtë. Ato kalojnë në pronësi të shtetit ose të enteve të tjera publike, në favor të të cilave është bërë shpronësimi.

Humbja e pronësisë**Neni 191**

Pronësia humbet kur fitohet nga një tjetër ose kur hiqet dorë prej saj.

Heqja dorë nga pronësia mbi pasuritë e paluajtshme në dobi të një tjetri, është e vlefshme kur bëhet me akt noterial e regjistrohet.

KREU III

REGJISTRIMI I PASURIVE TË PALUAJTSHME

Neni 192

Sendet e paluajjtshme dhe faktet që kanë lidhje me gjendjen juridike të tyre regjistrohen në regjistrin e pasurive të paluajjtshme.

Regjistrimi bëhet në bazë të një akti publik, të një vendimi gjykate apo të një organi tjetër shtetëror kompetent, si dhe në rastet e tjera të parashikuara nga ligji.

Neni 193

Duhet të regjistrohen në regjistrin e pasurive të paluajjtshme:

- a) kontratat për kalimin e pronësisë së sendeve të paluajjtshme dhe aktet për pjesëtimin vullnetar të tyre;
- b) kontratat me të cilat krijohen, njihen, ndryshohen ose pushojnë të drejta pronësie mbi sendet e paluajjtshme, të drejta uzufrukti, përdorimi e bujtjeje, emfiteoze e servituti e të drejta të tjera reale;
- c) aktet me të cilat hiqet dorë nga të drejta pasurore të mësipërme;
- ç) vendimet e gjykatave me të cilat njihet cilësia e trashëgimtarit dhe fitohet pasuria e trashëguar;
- d) aktet me të cilat krijohet një shoqëri ose një subjekt tjetër i së drejtës që ka në pronësi pasuri të paluajjtshme ose gëzon të drejta të tjera reale mbi to;
- dh) vendimet e gjykatave ose organeve kompetente shtetërore që përkatësisht përmbajnë fitimin ose njohjen e pronësisë mbi pasuritë e paluajjtshme, pjesëtimin e pasurive të paluajjtshme ose që deklarojnë të pavlefshme veprimet juridike për kalimin e pronësisë të regjistruar më parë rregullisht, si dhe aktet e përmbartimit gjyqësor për sekuestrimin e pasurisë së paluajjtshme ose shitjen në ankand të tyre.

Vërtetimi gjyqësor i faktit të pronësisë nuk regjistrohet.

Neni 194

Në kontratën e dhurimit të pasurisë së paluajjtshme, regjistrimi merr

datën në të cilën regjistrohet pranimi, në rast se ky përmbahet në një akt të veçantë.

Neni 195

Pasuritë e paluajtshme dhe të drejtat reale mbi ato që janë fituar ose njohur sipas dispozitave të këtij Kodi, nuk mund të tjetërsohen dhe kur është rasti, të ngarkohen me barrë, në rast se nuk është bërë regjistrimi i tyre në regjistrat publikë.

Neni 196

Gjykatat, noterët, përmbaruesit gjyqësorë dhe organet e tjera shtetërore detyrohen t'i dërgojnë për regjistrim zyrës që administron regjistrin ku ndodhen pasuritë e paluajtshme, kopje të vendimit ose të aktit që përmban fitimin, njohjen, ndryshimin, pushimin e një të drejte pronësie të paluajtshme, ose një të drejte reale mbi atë, ose që deklarojnë të pavlefshme veprime juridike për kalimin e pronësisë të regjistruar më parë.

Neni 197

Duhet të regjistrohen gjithashtu:

- a) kontratat e qiradhënies së sendeve të paluajtshme për një kohë mbi nëntë vjet;
- b) kërkesë-paditë për fitimin, njohjen, ndryshimin ose pushimin e të drejtave të pronësisë ose të drejtave të tjera reale mbi pasuritë e paluajtshme;
- c) kërkesë-paditë për pjesëtimin e pasurisë së paluajtshme të përbashkët.

Neni 198

Ministria e Drejtësisë administron veprimtarinë e regjistratit publik për pasuritë e paluajtshme.

Kushtet, mënyra e regjistrimit dhe e organizimit, si dhe çdo procedurë që ka lidhje me këtë veprimtari, rregullohet me ligj të veçantë.

TITULLI III BASHKËPRONËSIA

KREU I BASHKËPRONËSIA NË PJESË

Përkufizimi dhe përmbajtja

Neni 199

Ka bashkëpronësi kur një ose disa sende dhe të drejta të tjera reale u përkasin bashkërisht dy ose më shumë personave.

Pjesët e bashkëpronarëve janë të barabarta, gjersa nuk vërtetohet e kundërta.

Të drejtat dhe detyrimet e bashkëpronarëve caktohen në përpjesëtim me pjesët përkatëse.

Të drejtat e bashkëpronarëve

Neni 200

Çdo bashkëpronar ka këto të drejta:

- a) të përfitojë nga të ardhurat e sendit të përbashkët në përpjesëtim me pjesën e tij;
- b) të përdorë sendin e përbashkët sipas qëllimit të përcaktuar dhe në mënyrë që të mos i pengojë bashkëpronarët e tjerë të përdorin atë sipas të drejtave të tyre;
- c) të tjetërsojë ose disponojë në çdo mënyrë tjetër pjesën e tij në sendin e përbashkët, por kur ky është një send i paluajtshëm, mund ta shesë pjesën e tij vetëm duke respektuar të drejtën e parablerjes që kanë bashkëpronarët e tjerë sipas nenit 204 të këtij Kodi;
- ç) të kërkojë pjesëtimin e sendit të përbashkët edhe sikur të ketë një marrëveshje të kundërt, përveç kur ky pjesëtim dëmton së tepërmi qëllimin përkatës ose është ndaluar me ligj;
- d) të kërkojë kthimin jo vetëm të pjesës së tij, por të gjithë sendit të përbashkët, me kusht që ky t'u dorëzohet gjithë bashkëpronarëve.

Detyrimet e bashkëpronarit

Neni 201

Çdo bashkëpronar është i detyruar që në përpjesëtim me pjesën e vet, të paguajë shpenzimet e nevojshme për ruajtjen dhe gëzimin e sendit të përbashkët.

Neni 202

Kur sendin e përbashkët e përdorin për vete një ose disa bashkëpronarë, këta detyrohen t'u paguajnë bashkëpronarëve të tjerë shpërblimin për përdorimin e pjesëve të tyre nga dita kur u është njoftuar me shkrim kërkesa e këtij shpërblimi ose nga data e paraqitjes së padisë në gjykatën kompetente.

Administrimi i sendit të përbashkët

Neni 203

Të gjithë bashkëpronarët, pavarësisht nga vlera e pjesës përkatëse, kanë të drejtë të marrin pjesë në administrimin e sendit të përbashkët.

Sendi i përbashkët administrohet sipas mënyrës së miratuar me marrëveshjen e të gjithë bashkë-pronarëve dhe kur kjo nuk është arritur, sipas mënyrës së caktuar me vendim të bashkëpronarëve që kanë më shumë se gjysmën e vlefës së tij. Vendimi i shumicës është i detyrueshëm edhe për bashkë-pronarët që kanë mbetur në pakicë.

Kjo shumicë mund të vendosë që të vihet hipotekë ose peng mbi sendin e përbashkët, kur kjo është e domosdoshme për të siguruar kthimin e shumave të marra hua për mirëmbajtjen ose rindërtimin e tij.

Kur nuk është arritur kjo shumicë ose kur vendimi i saj është i dëmshëm për sendin e përbashkët, gjykata kompetente, me kërkesën e çdo bashkëpronari, vendos masat që i çmon të nevojshme dhe, sipas rastit, emëron një kujdestar për administrimin e sendit.

E drejta e parablerjes

Neni 204

Bashkëpronari, para se t'ia shesë pjesën e vet në sendin e paluajtshëm një personi që nuk është bashkëpronar, detyrohet të njoftojë me shkrim bashkëpronarët e tjerë nëse dëshirojnë të blejnë pjesën me të njëjtat kushte që do t'ia shesë personit të tretë. Në rast se këta nuk përgjigjen brenda tre

muajve se dëshirojnë të blejnë pjesën, bashkëpronari është i lirë të shesë pjesën e tij në persona të tretë.

Ai duhet t'ua bëjë të njohur bashkëpronarëve të tjerë bashkëpronarin e ri.

E drejta e kreditorit mbi pjesën e bashkëpronarit

Neni 205

Çdo kreditor ka të drejtë të realizojë kredinë e vet mbi pjesën që i takon bashkëpronarit debitor në sendin e përbashkët.

Neni 206

Kreditorët dhe trashëgimtarët e ndonjë bashkëpronari mund të ndërhyjnë në pjesëtim, me shpenzimet e tyre, por nuk mund të kundërshtojnë pjesëtimin e bërë më parë, përveç kur kanë njoftuar kundërshtimin e tyre para pjesëtimit.

Në pjesëtimin e pasurisë së paluajtshme, njoftimi për kundërshtimet e përmendura në paragrafin e mësipërm, duhet të regjistrohet përpara regjistrimit të kërkesës për pjesëtim. Gjithashtu, në një pjesëtim të tillë duhet të thirren të gjithë kreditorët që kanë regjistruar kërkesat e tyre ose që kanë fituar të drejta mbi pasurinë që pjesëtohet, përpara regjistrimit të aktit të pjesëtimit ose të regjistrimit të kërkesës për pjesëtim.

Pjesëtimi i sendit të përbashkët

Neni 207

Pjesëtimi i sendit të përbashkët kryhet me marrëveshjen e të gjithë bashkëpronarëve. Kur sendi është i paluajtshëm marrëveshja duhet të bëhet me akt noterial. Kur kjo marrëveshje nuk është arritur, pjesëtimi i sendit kryhet me anë të gjykatës, duke u thirrur në gjyq të gjithë bashkëpronarët. Pjesëtimi i sendit të përbashkët bëhet me ndarjen e tij në natyrë sipas pjesëve që kanë bashkëpronarët, në qoftë se kjo ndarje është e mundshme dhe nuk dëmton qëllimin përkatës të sendit. Pabarazia e pjesëve, që rezulton nga ndarja në natyrë kompensohet me një shpërblim në para.

Kur sendi i përbashkët nuk mund të ndahet në natyrë gjykata urdhëron që ai të shitet në ankand dhe vlefata e tij të ndahet ndërmjet bashkëpronarëve, sipas pjesëve përkatëse, duke llogaritur edhe shumat që ata duhet t'i paguajnë njëri-tjetrit për shkak të marrëdhënies së bashkëpronësisë.

Megjithatë, në vend të shitjes në ankand, gjykata, kur disa nga

bashkëpronarët e kërkojnë, mund të urdhërojnë që sendi t'u lihet këtyre, duke i detyruar që t'i paguajnë bashkëpronarit, i cili kërkon pjesëtimin, vleftën e pjesës së tij, sipas mënyrës dhe brenda afateve të caktuara në vendimin gjyqësor.

Kur sendi që nuk mund të ndahet në natyrë, është shtëpi banimi, gjykata ia lë në pjesë, në kushtet e sipërtreguara, atij nga bashkëpronarët që banon në atë shtëpi ose ka nevojë më shumë se të tjerët për atë sipërfaqe banimi.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 22, datë: 13.03.2002 ka trajtuar çështjen e pjesëtimit gjyqësor të një ndërtimi të paligjshëm, duke përcaktuar se:

[...] Meqenëse ky ndërtim është i paligjshëm nuk mundet të pranohet se nga ai burojnë interesa të ligjshme. Nga një veprim i kundërligjshëm nuk mund të pretendohet se vijnë pasoja të ligjshme.

[...]

Shtesa ose ndërtimi, i cili është realizuar në kundërshtim me normat në fuqi dhe nuk është regjistruar në regjistrin e pasurive të paluajtshme nuk mundet të jetë objekt i pjesëtimit gjyqësor dhe personi i interesuar për arsye se nuk përfaqëson interes të ligjshëm në këtë rast nuk mundet të legjitimohet në ngritjen e padisë për pjesëtimin e pasurisë.

Tjetërsimi i sendit të përbashkët

Neni 208

Tjetërsimi i sendit të përbashkët mund të bëhet vetëm me pëlqimin e të gjithë bashkëpronarëve.

KREU II BASHKËPRONËSIA NË TËRËSI

A. BASHKËPRONËSIA E DETYRUESHME

Objektet e përbashkëta të ndërtesave

Neni 209

Në katet ose njësitë e ndara të kateve të një ndërtese që ndodhen në pronësi të veçantë të pronarëve të ndryshëm, janë në bashkëpronësi të detyrueshme të tyre, gjersa në aktin e pronësisë nuk është caktuar ndryshe, këto objekte:

- a) trualli mbi të cilin është ngritur ndërtesa, themelet, muret kryesore, muret ndarëse të brendshme, shkallët, hollet, çatia ose tarraca, oxhaqet, si edhe të gjitha ato objekte të ndërtesës, që kanë karakter të tillë dhe shërbejnë për përdorim të përbashkët;
- b) pusët, instalimet e ujit, instalimet elektrike, të gazit, të telefonisë e të ngrohjes qendrore, duke përfshirë edhe tubacionet dhe linjat përkatëse, si dhe kanalet e ndryshme deri në pikën e degëzimit të tyre brenda njësive të ndara të kateve.

Neni 210

E drejta e secilit bashkëpronar mbi sendet e përmendura në nenin e mësipërm, është në përpjesëtim me vleftën e katit ose të pjesëve të katit që i përkasin atij, përveç kur titulli parashikon ndryshe.

Heqja dorënga e drejtave të sendeve të mësipërme, nuk e liron bashkëpronarin nga detyrimi për të kontribuar në shpenzimet për mbajtjen e tyre.

Pandashmëria e objekteve të përbashkëta

Neni 211

Objektet e përbashkëta të ndërtesës nuk lejohet të ndahen, përveç kur ndarja e ndonjërit prej tyre mund të kryhet pa ia vështirësuar përdorimin e tij asnjërit nga bashkëpronarët.

Përbërja e asamblesë dhe zgjedhja e kryesisë

Neni 212

Asambleja përbëhet nga pronarët e secilit kat ose njësie të ndarë të çdo kati, të cilët kanë në bashkëpronësi objektet e përbashkëta të ndërtesës.

Në mbledhjen e parë të asamblesë anëtarët e saj zgjedhin, nga gjiri i tyre, kryesinë, e cila ngarkohet të kryejë, në emër e për llogari të tyre të gjitha veprimet e nevojshme për administrimin dhe mirëmbajtjen e zakonshme të objekteve të përbashkëta, përveç atyre veprimeve që janë në kompetencë vetëm të asamblesë, si dhe të përfaqësojë në instancat gjyqësore kompetente dhe në arbitrazh.

Mbledhjet e asamblesë dhe vlefshmëria e vendimeve

Neni 213

Pas mbledhjes së parë organizuese, mbledhjet e asamblesë thirren një herë në vit. Mbledhje të tjera të asamblesë mund të thirren nga kryesia e saj ose me nismën e jo më pak se 20% të anëtarëve të saj.

Asambleja mund të çelet dhe të marrë vendime kur janë të pranishëm personalisht ose të përfaqësuar me prokurë bashkëpronarët, të cilët kanë të paktën dy të tretat e tërësisë së kuotave. Kur ky numër nuk është i pranishëm, mbledhja shtyhet dhe mbledhja pasardhëse zhvillohet në rast se merr pjesë shumica e zakonshme e bashkëpronarëve.

Vendimet e asamblesë merren me shumicë të thjeshtë votash të bashkëpronarëve, përveç rasteve kur në dispozitat e këtij kreu ose me dispozita të veçanta kërkohet një shumicë e cilësuar. Kur numri i votave është i barabartë, vota e kryetarit është vendimtare.

Kompetencat kryesore të asamblesë

Neni 214

Asambleja ka edhe këto kompetenca kryesore:

1. Miraton rregulloren për administrimin e banesës, e cila hartohet sipas rregullores tip të miratuar nga Këshilli i Ministrave.
2. Krijon fondin rezervë për shpenzimet e përbashkëta, duke caktuar edhe shumën vjetore të tij.
3. Miraton preventivat e shpenzimeve që ka vendosur të kryhen gjatë vitit, si dhe ndarjen e shumës së tyre midis bashkëpronarëve. Shpenzimet e

përbashkëta për mirëmbajtjen, riparimet dhe përmirësimet e zakonshme të këtyre objekteve miratohen nga asambleja me shumicë të thjeshtë votash, ndërsa shpenzimet për përmirësime të mëdha ose rinësime cilësore vendosen me shumicë të cilësuar të bashkëpronarëve që arrijnë të paktën 75% të kuotave përkatëse.

4. Emëron, kur çmohet e domosdoshme, kujdestarin e ndërtesës, duke caktuar kompetencat dhe pagën e tij.

5. Autorizon kryesinë që të sigurojë, brenda kufijve të arsyeshme, objektet që janë pronë e përbashkët, si dhe të lidhë kontrata të tjera të nevojshme për mirëmbajtjen, riparimet dhe përmirësimet e zakonshme, ose, sipas rastit, për përmirësime të mëdha apo rinësime të këtyre objekteve.

Neni 215

Vendimet e marra nga asambleja sipas dispozitave të mësipërme janë të detyrueshme për të gjithë bashkëpronarët.

Padia kundër vendimeve të asamblesë

Neni 216

Kur një vendim i asamblesë është i paligjshëm ose cenon interesat e ndonjërit nga bashkëpronarët e këtyre objekteve, çdo bashkëpronar ka të drejtë të paraqesë në gjykatën kompetente padi për pavlefshmërinë e atij vendimi, brenda tridhjetë ditëve nga data e dhënies së tij. Paraqitja e kërkesëpadisë nuk pezullon zbatimin e vendimit të asamblesë, përveç kur gjykata ka vendosur ndryshe.

Detyrimet e bashkëpronarëve

Neni 217

Çdo bashkëpronar ka këto detyrime:

1. Të paguajë shpenzimet për ruajtjen dhe gëzimin e pjesëve të përbashkëta të ndërtesës, për kryerje shërbimesh në dobi të përbashkët dhe për ndryshime të vendosura nga shumica e bashkëpronarëve, në përpjesëtim me vleftën e pjesës së secilit, përveç kur ka marrëveshje tjetër.
2. Për sendet që u shërbejnë bashkëpronarëve në masë të ndryshme, shpenzimet përballohen në përpjesëtim me përdorimin që mund t'u bëjë atyre secili.
3. Të mos kryejë në katin ose njësinë e ndarjes së katit, që është në pronësi

të veçantë të tij, ndërtime të cilat mund t' u shkaktojnë dëme objekteve të përbashkëta të ndërtesës.

4. Të ndreqë dëmin ose të paguajë shpenzimet për zëvendësimin e tij, që ai vetë ose një anëtar i familjes së tij i ka shkaktuar me faj, cilitdo objekti të përbashkët.

5. Të mos kryejë, pa lejen paraprake të asamblesë, në katin ose në njësinë e ndarë të katit që është në pronë të tij, shtesa ose ndryshime të cilat mund të cenojnë pamjen e jashtme të ndërtesës.

Shtesa të reja mbi katin e fundit

Neni 218

Ndërtimi mbi katin e fundit të një ndërtese, të kateve ose veprave të tjera, mund të realizohet me vendimin e shumicës prej 3/4 të bashkëpronarëve të ndërtesës.

Neni 219

Ndalohet dhënia e lejes për kryerjen e shtesave ose veprave të tilla mbi katin e fundit në qoftë se kushtet statike të ndërtesës nuk e lejojnë.

Bashkëpronarët mund të kundërshtojnë lejen e dhënë nga organi kompetent shtetëror për kryerjen e shtesave ose veprave të tilla mbi katin e fundit dhe kur provohet se ato pakësojnë ajrin apo dritën për katet e mëposhtme ose cenojnë pamjen arkitektonike të ndërtesës.

Neni 220

Ata që janë lejuar të bëjnë shtesa ose vepra të tjera në katin e fundit detyrohen të rindërtojnë tarracën, të cilën të gjithë ose një pjesë e bashkëpronarëve kishin të drejtë ta përdornin.

Shembja tërësore ose pjesore e ndërtesës

Neni 221

Kur ndërtesa shembet tërësisht ose në një pjesë që përbën jo më pak se tre të katërtat e vlerës së saj, secili bashkëpronar mund të kërkojë që të shiten në ankand trualli dhe materialet, përveç kur është vendosur ndryshe.

Kur ndërtesa është dëmtuar në një përmasë më të vogël, asambleja vendos për rindërtimin e objekteve të përbashkëta të ndërtesës dhe secili bashkëpronar i tyre detyrohet të kontribuojë në përpjesëtim me të drejtat e tij në ato objekte.

Bashkëpronari që nuk dëshiron të marrë pjesë në rindërtimin e ndërtesës, duhet t'u shesë bashkëpronarëve të tjerë ose ndonjërit prej tyre edhe objektet, të cilët janë pronë vetëm e tij, sipas vlerësimit që do të bëhet.

B. BASHKËPRONËSIA MIDIS ANËTARËVE TË FAMILJES BUJQËSORE

Neni 222

Pronësia mbi pasurinë e anëtarëve të familjes bujqësore, u përket në tërësi anëtarëve të saj, të cilët nëpërmjet punës ose të drejtave të tjera të fituara, kanë kontribuar në krijimin e në mbajtjen e ekonomisë bujqësore.

Neni 223

Familja bujqësore përbëhet nga personat që lidhen ndërmjet tyre për shkak gjinie, martese, birësimi ose pranimi si anëtar i saj.

Neni 224

Familja bujqësore përfaqësohet në marrëdhëniet pasurore me të tretët nga kryetari, i cili zgjidhet nga anëtarët e saj.

Neni 225

Në pasurinë e familjes bujqësore nuk përfshihen sendet e përdorimit thjesht vetjak të anëtarëve, si dhe sendet që anëtari ka fituar me të ardhurat e tij vetjake, me dhurim ose me trashëgim.

Neni 226

Anëtari i familjes bujqësore nuk mund të tjetërsojë asnjë pjesë të pasurisë së familjes bujqësore, gjersa nuk është bërë pjesëtimi i saj.

Neni 227

Çdo anëtar i familjes bujqësore mund të kërkojë pjesën e vet në pasurinë e familjes bujqësore. Ajo përcaktohet duke marrë parasysh sidomos:

- a) pasurinë që i përket tërë familjes;
- b) numrin e anëtarëve të familjes;
- c) kontributin e tij në vënien ose shtimin e pasurisë së familjes duke

u nisur nga sasia ose efektiviteti i këtij kontributi, si dhe nga puna dhe mjetet e dhëna në krijimin dhe mbajtjen e ekonomisë bujqësore.

Neni 228

Pjesëtimi i pasurisë së familjes bujqësore, bëhet sipas rregullave të caktuara në nenin 207 të këtij Kodi.

Kur kërkohet pjesa nga anëtarë të veçantë të saj, ajo vlerësohet dhe i jepet në para.

Kur pjesëtimi kërkohet nga disa pjesëtarë të familjes bujqësore, me qëllim që të krijohet një familje tjetër bujqësore, pjesa mund të jepet në natyrë, me kusht që toka bujqësore që u mbetet familjeve të ndara, të mos jetë nën minimumin e njësive minimale të kultivimit. Me njësi minimale të kultivimit kuptohet toka bujqësore, që është e nevojshme për mbajtjen e një ekonomie bujqësore, sipas kushteve natyrore të krahinës apo zonës përkatëse.

Neni 229

Familja bujqësore përgjigjet për veprimet e paligjshme të kryera nga anëtarët e saj, gjatë ushtrimit të detyrave që rrjedhin nga veprimtaria ekonomike e vetë familjes bujqësore.

Neni 230

Familja bujqësore nuk përgjigjet për detyrimet ekonomike vetjake të anëtarëve, duke përfshirë edhe kryetarin e saj. Kreditorët kanë të drejtë të paguhet nga pjesa që i takon anëtarit debitor në të ardhurat e familjes bujqësore dhe nga pjesa që i takon atij në pasurinë e familjes bujqësore.

C. BASHKËPRONËSIA NDËRMJET BASHKËSHORTËVE

Neni 231

Bashkëpronësia ndërmjet bashkëshortëve rregullohet me dispozita të Kodit të Familjes.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues nr. 3, datë 03.02.2006 kanë marrë në shqyrtim ndër të tjera çështjet si vijon:

Çfarë vlere ka kontrata e dhurimit e lidhur midis bashkëshortëve në raport me bashkëpronësinë? A konsiderohet sendi i dhuruar në këtë rast pronë ekskluzive e njërit bashkëshort, apo me këtë duhet kuptuar se bashkëshorti tjetër jep pëlqimin e plotë për çdo veprim që bashkëshorti përfitues kryen me atë pronë përfshi dhe tjetërsimin e saj, apo ky është një veprim juridik fiktiv që nuk passjell asnjë pasojë lidhur me statusin e bashkëpronësisë të pronës së bashkëshortëve pavarësisht disponimit që njëri bashkëshort bën në favor të bashkëshortit tjetër.

Në lidhje me sa më sipër Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë përcaktuar se:

Në rastin e dhurimit ndërmjet bashkëshortëve të sendeve vetjake të bashkëshortit dhurues apo sende të bashkëpronësisë, sendi i dhuruar do të kalojë në pasurinë vetjake të bashkëshortit përfitues, e në këto rrethana, këto sende nuk bëjnë pjesë në bashkësinë (bashkëpronësinë) ndërmjet bashkëshortëve.

Nëse objekt i kontratës së dhurimit është kalimi i pronësisë së një sendi, bashkëshorti tjetër bëhet përfitues i të gjithë sendit i cili kalon në pasurinë e këtij të fundit. Në rastet kur objekt i dhurimit janë sende që bëjnë pjesë në bashkësinë ndërmjet bashkëshortëve, do të konsiderohet se objekt i dhurimit është pjesa ideale mbi sendet në bashkëpronësi, e cila pas lidhjes së kontratës së dhurimit bashkohet me pjesën ekzistuese që gëzonte bashkëshorti përfitues mbi sendin, duke u kthyer kështu në pasuri ekskluzive të këtij të fundit.

Titullar i sendit të dhuruar, është vetëm bashkëshorti përfitues i dhurimit. Sendi i përfituar nuk bën pjesë në bashkëpronësinë bashkëshortore e, si të tillë, bashkëshorti pronar mund ta tjetërsojë i vetëm kundrejt çdo subjekti, pa marrë pëlqimin e bashkëshortit dhurues.

TITULLI IV UZUFUKTI

KREU I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Përmbajtja e uzufruktit

Neni 232

Uzufrukti është e drejta e një personi (uzufruktari) për të gëzuar një send që është në pronësi të një tjetri, me detyrim që ta ruajë e ta mirëmbajë atë.

Mënyra e krijimit të uzufruktit

Neni 233

Uzufrukti krijohet me ligj ose me një veprim juridik. Ai mund të fitohet edhe me parashkrimin fitues.

Kohëzgjatja e uzufruktit

Neni 234

Uzufrukti mund të jetë me ose pa afat, por në çdo rast nuk mund të kalojë jetën e uzufruktarit.

Kur e drejta e uzufruktit gëzohet nga një person juridik, nuk mund të zgjasë më shumë se tridhjetë vjet.

Mënyra e krijimit

Neni 235

Uzufrukti që krijohet me veprim juridik duhet të bëhet me akt noterial, ndërsa kur fitohet me testament veprohet sipas dispozitave përkatëse.

Uzufrukti mbi një send të paluajtshëm duhet të regjistrohet në regjistrat e pasurive të paluajtshme.

Bashkuzufrukti

Neni 236

Uzufrukti mund të jetë në favor të më shumë se një personi. Kur e

drejta e njërit prej tyre shuhet, ajo u kalon uzufruktarëve që mbeten, në përpjesëtim me pjesët. Në këtë mënyrë veprohet deri në shuarjen e së drejtës së uzufruktarit të fundit që mbetet.

KREU II TË DREJTAT QË RRJEDHIN NGA UZUFUKTI

Kufijtë e gëzimit të sendit në uzufrukt

Neni 237

Uzufruktari gëzon sendin e vënë në uzufrukt, por nuk mund të ndryshojë destinimin ekonomik që ka patur ai në fillim të uzufruktit, pa pëlqimin e pronarit ose pa autorizimin e gjykatës së shkallës së parë, kur pronari dhe uzufruktari nuk merren vesh.

Gjatë vazhdimit të uzufruktit ose në mbarimin e tij, uzufruktari mund të heqë shtesat që i janë bërë sendit, në kushtet e paragrafit të parë të këtij neni, që mund të shkëputen pa e dëmtuar atë, duke e kthyer në gjendjen e tij fillestare, përveç kur parashikohet ndryshe në aktin e krijimit.

Përmirësimet e sendit në uzufrukt

Neni 238

Uzufruktari në mbarim të uzufruktit nuk ka të drejtë të kërkojë shpërblimin për përmirësimet e bëra në send gjatë përdorimit edhe sikur të jetë shtuar vlefë e tij, përveç kur është parashikuar ndryshe në aktin e krijimit të uzufruktit.

Shtesa e vleftës mund të kompensohet me dëmet që mund t'i jenë shkaktuar sendit pa fajin e uzufruktarit.

Kur nuk ka vend për kompensim, uzufruktari mund të heqë shtesat e bëra, pa u dëmtuar sendi, përveç kur pronari pranon të paguajë vleftën e tyre, si të ishin të ndara nga sendi.

Përkatësia e frutave

Neni 239

Uzufruktarit i takojnë frutat natyrore dhe ato civile që prodhon sendi gjatë kohëvazhdimit të uzufruktit.

Frutat natyrore që nuk janë ndarë nga sendi në kohën e fillimit të uzufruktit, i përkasin uzufruktarit dhe anasjelltas, kur ato nuk janë ndarë nga sendi kur mbaron uzufrukti, i përkasin pronarit.

Kalimi i së drejtës së uzufruktit

Neni 240

Uzufruktari mund t'ia kalojë një tjetri këtë të drejtë për një kohë ose për gjithë kohën e qënies së saj, përveç kur në aktin e krijimit është parashikuar ndryshe.

Kalimi duhet t'i njoftohet me shkrim pronarit, përndryshe uzufruktari i mëparshëm dhe personi që ka fituar një të drejtë të tillë përgjigjen solidarisht ndaj pronarit.

E drejta e tjetërsimit

Neni 241

Uzufruktari ka të drejtë të tjetërsojë sendet objekt uzufrukti në masën që ato destinohen të tjetërsohen dhe në përputhje me natyrën e tyre.

Në raste të tjera uzufruktari nuk mund të tjetërsojë sendet në uzufrukt pa pëlqimin e pronarit ose pa autorizimin e gjykatës së shkallës së parë, përveç kur në aktin e krijimit është parashikuar ndryshe.

Autorizimi nuk duhet të jepet kur preken interesat e pronarit, uzufruktarit ose të personave të tretë.

Zëvendësimi i sendit në uzufrukt

Neni 242

Kur sendet në uzufrukt janë tjetërsuar ose janë zëvendësuar me sende të tjera, këto i përkasin pronarit dhe njëkohësisht janë objekt i uzufruktit.

Rregulli i mësipërm vlen për gjithçka që sigurohet nga vjelja e detyrimeve objekt uzufrukti, nga kompensimi për shpërblimin e dëmeve ose nga zhvleftësimi i pasurisë, kur zëvendësojnë ose përmirësojnë sendet objekt uzufrukti.

Janë gjithashtu objekt uzufrukti, sendet që vilen nga përfitimet e tjera që jep uzufrukti, por që nuk janë fruta.

Investimet**Neni 243**

Pronari dhe uzufruktari duhet të merren vesh që paratë objekt uzufrukti të investohen në mënyrë frutdhënëse ose të shpenzohen në interes të pasurisë tjetër në uzufrukt.

Dhënia me qira**Neni 244**

Uzufruktari ka të drejtë të japë me qira sendet në uzufrukt përveç kur është parashikuar ndryshe në aktin e krijimit të tij.

Kur mbaron uzufrukti, pronari duhet të respektojë qiranë e filluar normalisht më parë, përveç kur zgjatja e afatit të saj është bërë pa pëlqimin e tij. Kur uzufruktari ose qiramarrësi i kanë kërkuar pëlqimin pronarit për qiradhënien dhe ky nuk është përgjigjur në afatin e caktuar, quhet se pëlqimi është dhënë.

Kur pushon uzufrukti, qiradhëniet për një afat mbi pesë vjet, kanë vlerë vetëm për pesë vjet nga dita që ka filluar qiradhënia.

Gëzimi i servituteve**Neni 245**

Uzufruktari gëzon të drejtat e servituteve të lidhura me pronën mbi të cilën ka uzufruktin dhe të drejtat e tjera reale që do t'i gëzonte vetë pronari, përveç kufizimeve të parashikuara në aktin e krijimit apo në ligj.

KREU III**DETYRIME QË RRJEDHIN NGA UZUFUKTI****Zëvendësimi i dëmeve****Neni 246**

Uzufruktari detyrohet të shpërblejë vleftën e sendit të humbur ose të dëmtimit të tij, përveç kur provon se nuk janë shkaktuar për fajin e tij.

Ai detyrohet të zëvendësojë sendet që, sipas uzufruktit, nuk kishte të drejtë t'i konsumonte.

Inventarët

Neni 247

Uzufruktari merr në dorëzim sendet në gjendjen që ndodhen para fillimit të uzufruktit.

Sendet në uzufrukt merren në dorëzim me inventar të bërë me akt noterial, në prani të pronarit, pasi të jetë njoftuar në një afat të përshtatshëm. Është e drejtë e palëve që në inventar të shënohen të gjitha hollësitë që kanë lidhje me përcaktimin dhe gjendjen e sendeve që merren në uzufrukt.

Inventari mund të kryhet edhe me akt privat, kur bien në marrëveshje të dy palët, që janë të pranishëm gjatë kryerjes së tij. Shpenzimet për kryerjen e inventarit janë në ngarkim të uzufruktarit, përveç kur parashikohet ndryshe në aktin e krijimit.

Njoftimet periodike

Neni 248

Uzufruktari detyrohet t'i dërgojë pronarit në fund të çdo viti një njoftim të hollësishëm me shkrim të nënshkruar prej tij, për sendet që nuk ekzistojnë më ose për sendet që i kanë zëvendësuar ato, si dhe përfitimet e tjera nga sendet në uzufrukt, që nuk hyjnë në kategorinë e frutave.

Shpenzimet për kryerjen e detës vjetore, janë në ngarkim të uzufruktarit, përveç kur në aktin e krijimit është parashikuar ndryshe.

Dhënia e garancisë

Neni 249

Uzufruktari detyrohet t'i japë pronarit një garanci me shkrim për përmbushjen e detyrimeve të rrjedhura nga uzufrukti, përveç kur në aktin e krijimit është shkarkuar nga një detyrim i tillë ose kur interesat e pronarit mbi sendet në uzufrukt janë siguruar në mënyrë të mjaftueshme nga një institut i ngarkuar me këtë punë.

Prindërit që kanë uzufruktin ligjor mbi sendet në pronësi të fëmijëve të tyre, përjashtohen nga dhënia e një garancie të tillë.

Kur uzufruktari është shkarkuar nga detyrimi për dhënien e garancisë, pronarit i lind e drejta të kërkojë prej tij që t'i tregohen çdo vit sendet që i

janë dhënë në uzufrukt ose të njihet me njoftimin e një institucioni krediti për paratë apo letrat me vlerë të depozituara.

Uzufruktari nuk mund të fitojë posedimin e sendeve të vëna në uzufrukt, pa plotësuar detyrimet që rrjedhin nga ky nen.

Pasojat e mosdhënies së garancisë

Neni 250

Kur uzufruktari nuk jep garanci, merren masa për administrimin e sendeve në uzufrukt. Sendet e paluajtshme jepen me qira ose i besohen një administratori të zgjedhur me marrëveshje ndërmjet pronarit e administratorit dhe kur nuk arrihet një marrëveshje e tillë, administratori caktohet nga gjykata e shkallës së parë.

Uzufruktari ka të drejtë të mbajë për banim të tij dhe të familjes së tij, një banesë që përfshihet në uzufrukt.

Paratë që përfshihen në uzufrukt investohen me kamatë.

Sendet e luajtshme që vjetërohen ose dëmtohen nga përdorimi ose sendet ushqimore që rrezikohen të prishen, shiten dhe vlefata e tyre jepet me kamatë ose përdoret për sendet në uzufrukt.

Uzufruktari mund të kërkojë t'i lihen sende të luajtshme të mjaftueshme për përdorim vetjak.

Shpenzimet e mirëmbajtjes

Neni 251

Shpenzimet që nevojiten për ruajtjen, mirëmbajtjen dhe administrimin e sendit janë në ngarkim të uzufruktarit. Janë gjithashtu në ngarkim të tij edhe shpenzimet për ndreqjet jo të zakonshme, kur ato janë rrjedhim i mospërmbushjes së detyrimeve të tij ndaj sendit në uzufrukt.

Riparimet e jashtëzakonshme janë në ngarkim të pronarit. Kur pronari refuzon t'i kryejë ato ose të tjerat që i janë ngarkuar atij, ose vonon pa arsye kryerjen e tyre, uzufruktari i kryen vetë me shpenzimet e tij, të cilat shlyhen deri në përfundimin e uzufruktit. Uzufruktari ka të drejtë të mbajë sendin e ndrequr deri në shlyerjen e shpenzimeve.

Sigurimi i uzufruktit

Neni 252

Uzufruktari duhet të sigurojë sendet në uzufrukt në favor të pronarit për rreziqet që zakonisht ato duhet të sigurohen ose që janë të detyrueshme nga ligji. Në rast dëmtimi uzufrukti shtrihet mbi shpërblimin e paguar.

Kur uzufrukti nuk përmbush një detyrim të tillë, pronari ka të drejtë të bëjë vetë sigurimin e pronës dhe uzufruktari detyrohet t'i paguajë shpenzimet përkatëse.

Shpronësimi i sendeve në uzufrukt

Neni 253

Kur sendi shpronësohet për interesa publike, uzufrukti kalon mbi shpërblimin përkatës.

Pagimi i taksave dhe i detyrimeve të tjera

Neni 254

Tatimet, taksat, shpërblimet, rentat tokësore dhe detyrimet e tjera vjetore që kanë lidhje me të ardhurat gjatë uzufruktit janë në ngarkim të uzufruktarit.

Tatimet, taksat e detyrimet e tjera në ngarkim të pronës gjatë uzufruktit, janë në ngarkim të pronarit.

KREU IV

MBARIMI I UZUFRUKTIT

Neni 255

Uzufrukti mbaron:

- me vdekjen e uzufruktarit ose me mbarimin e personit juridik uzufruktar;
- me mbarimin e afatit të caktuar në aktin e krijimit;
- me bashkimin e cilësive të pronarit e të uzufruktarit në një person të vetëm;

- me shkatërrimin tërësisht ose humbjen e sendit të dhënë në uzufrukt;
- me mospërdorimin e uzufruktit radhazi për njëzet vjet.

Pushimi i uzufruktit

Neni 256

Uzufrukti mund të pushojë kur uzufruktari shpërdoron të drejtat ose nuk përmbush detyrimet që rrjedhin nga uzufrukti.

Megjithatë gjykata, sipas rrethanave që do të rezultojnë mund të urdhërojë që uzufruktari t'i japë garanci, në rast se ka qenë shkarkuar nga një detyrim i tillë, ose me kërkesën e pronarit t'i lihet atij administrimi i sendit në uzufrukt ose një personi tjetër ose dhe dhënia me qira e sendit.

Heqja dorë nga uzufrukti

Neni 257

Uzufruktari mund të kërkojë që, me shpenzimet e tij, të heqë dorë nga uzufrukti për shkak të barrëve e detyrimeve që rrjedhin prej tij.

Kthimi i sendeve në uzufrukt

Neni 258

Kur mbaron uzufrukti, uzufruktari ose trashëgimtarët e tij detyrohen të vënë në dispozicion të pronarit sendet e vëna në uzufrukt.

TITULLI V PËRDORIMI E BANIMI

Neni 259

Personi që ka një të drejtë thjesht përdorimi mbi një send, e përdor atë dhe gëzon frutet e tij në masën që ka nevojë për vete e për familjen e tij.

Kur objekti i të drejtës së përdorimit është një banesë, personi ka të drejtë të banojë atje sipas nevojave të tij e të familjes së tij. Sendi ose banesa që përdoret sipas kësaj dispozite nuk mund të tjetërsohet, të rëndohet dhe as të përdoret nga persona të tjerë.

Neni 260

Dispozitat që kanë lidhje me uzufruktin zbatohen dhe për të drejtën e përdorimit dhe të banimit, për aq sa përputhen me këto të drejta.

TITULLI VI
SERVITUTET

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 261

Servituti është barra që i ngarkohet një prone, për përdorimin dhe dobinë e një prone të një pronari tjetër.

Neni 262

Servituti vendoset me ligj ose me vullnetin e njeriut.

Neni 263

Pronari i pronës shërbyese nuk është i detyruar të kryejë ndonjë veprim për të bërë të mundur ushtrimin e servitutit, përveç kur në ligj ose nga titulli, parashikohet ndryshe.

Neni 264

Pronari, në favor të të cilit është vënë servituti, detyrohet t'i shpërblejë pronarit të pronës shërbyese dëmin që i shkaktohet nga krijimi i servitutit.

KREU II
SERVITUTET DETYRUESE

Neni 265

Pronari i një prone që, në bazë të ligjit, ka të drejtë të kërkojë nga pronari

i një prone tjetër krijimin e një servituti, në mungesë të një marrëveshjeje, mund t'i drejtohet gjykatës.

Servituti detyruar mund të krijohet edhe me akt të organit shtetëror, në rastet e parashikuara me ligj.

Vendimi duhet të përcaktojë rregullat e ushtrimit të servitutit dhe shpërblimin e dëmit përkatës.

Rrjedhja e ujërave

Neni 266

Pronari është i detyruar të pranojë në tokën e tij ujërat e shiut, të borës ose të burimeve të pashfrytëzuara, që rrjedhin natyrshëm nga një tokë me nivel më të lartë. Pronari nuk mund të ndryshojë këtë rrjedhë natyrore në dëm të një tjetri.

Uji që rrjedh mbi një tokë të mëposhtme mund të mbahet nga pronari i tokës së mësipërme, vetëm në masën që është e domosdoshme për atë tokë.

Neni 267

Në rastet kur anëbrigjet dhe shpatet e një prone që shërbenin për të ndaluar ujërat, janë shkatërruar ose dëmtuar, si dhe kur del e nevojshme që nga shkaku i ujërave të ndërtohen mbrojtësa dhe pronari i asaj prone nuk pranon t'i ndërtojë ose t'i riparojë, pronarët e dëmtuar ose që rrezikohen të dëmtohen, mundet që me shpenzimet e tyre t'i ndërtojnë ose t'i riparojnë ato.

Këto ndërtime e riparime duhet të kryhen pa iu shkaktuar pronarit të pronës shërbyese ndonjë dëm, duke respektuar rregullat e posaçme, kur ka të tilla. Kur pronari i pronës shërbyese ka kundërshtime, mosmarrëveshja zgjidhet nga gjykata.

Neni 268

Dispozitat e nenit të mësipërm zbatohen edhe kur del e nevojshme të hiqet një pengesë lëndësh të formuara në një pronë tjetër ose në një hendek, rrjedhë uji ose vijë kulluese, të cilat dëmtojnë pronat fqinje.

Neni 269

Pronari që ka një burim uji në pronën e vet është i lirë në përdorimin e tij,

por pa cenuar të drejtat që mund të ketë fituar pronari i pronës më të ulët në bazë të një titulli ose me parashkrim.

Neni 270

Në rast se një rrjedhë uji u ndalon pronarëve të pronave ngjitur, hyrjen në këto ose vazhdimin e vaditjes apo të kullimit të ujërave, ata që përdorin këtë rrjedhë, detyrohen që në proporcion me përfitimin që nxirret prej tij (ujit) të ndërtojnë e të mirëmbajnë urat e mjetet e tjera të kalimit, në mënyrë të volitshme e të sigurt, si dhe gypat e nëndheshëm ose vepra të tjera të kësaj natyre për vazhdimin e ujitjes e të kullimit.

Neni 271

Pronari i një toke detyrohet të pranojë pa shpërblim ujërat që vijnë nga drenazhimi i një toke të mësipërme, kur ato rrjedhin natyrshëm në tokën e tij.

Kur nga kjo rrjedhë i shkaktohet dëm, ai ka të drejtë të kërkojë shpërblimin e dëmit dhe marrjen e masave për mënjanimin në të ardhmen.

Servitutet që rrjedhin nga ndërtimet

Neni 272

Rregullat për ndërtimin e banesave e të ndërtimeve të tjera, largësia ndërmjet tyre, marrja e dritës dhe e pamjes, nxjerrja e ballkoneve e ndërtime të tjera të kësaj natyre, rregullohen me ligj të veçantë duke respektuar të drejtat e pronarit të parashikuara në këtë Kod e në ligje të veçanta.

Servitutet që rrjedhin nga marrja e ujit

Neni 273

Kalimi i ujërave nëpër pronën e tjetrit duhet të kryhet në mënyrën më të volitshme e më të përshtatshme me më pak dëme, por pa penguar ushtrimin normal të servitutit.

Neni 274

Kur kalimi i ujërave kërkohet për një kohë jo më të gjatë se nëntë vjet, pagimi i vleftës dhe i shpërblimit të dëmeve të përmendura në dispozitën e mësipërme bëhet në gjysmën e kësaj vlefte, me detyrimin që me mbarimin e afatit të rivihet gjithçka në gjendjen e mëparshme.

Ky servitut mund të bëhet i përhershëm kur kjo kërkohet para mbarimit të afatit, nëpërmjet pagimit të gjysmës tjetër, të vleftës së bashku me kamatat ligjore, nga data që ka filluar kalimi.

Kur kërkesa bëhet pas mbarimit të afatit, nuk merren parasysh pagesat për dhënien përkohësisht të kësaj të drejte.

Neni 275

Kur kalimi i ujërave duhet të kryhet duke përshkuar rrugë publike ose lumenj e ndërtime të tjera publike, zbatohen rregullat e parashikuara në dispozita të veçanta.

Neni 276

Kur në një shtëpi ose në mjediset e tjera të saj mungon uji i nevojshëm për jetesën e njerëzve ose të kafshëve dhe nuk mund të sigurohet ndryshe, ose nevojiten shpenzime të mëdha, pronari i tokës fqinje duhet të lejojë që një sasi uji tepriçë të përdoret në masën e domosdoshme për nevojat e mësipërme, duke përballuar pala tjetër vleftën e ujit që kërkohet dhe shpenzimet që duhet të kryhen për këtë qëllim, si dhe kur është rasti të shpërblejë dëmin që mund të shkaktohet.

Servituti i kalimit

Neni 277

Pronari që nuk ka dalje në rrugën publike dhe nuk mund ta sigurojë atë përveç se me shpenzime të mëdha e me vështirësi, ka të drejtë të ketë rrugë kalimi nga toka fqinje, për përdorimin e përshtatshëm të pronës së vet.

Kalimi duhet të përbëjë rrugën më të shkurtër për në rrugën publike dhe me më pak dëme për pronën shërbyese.

Kjo dispozitë zbatohet edhe kur pronari, që i është njohur e drejta e kalimit në pronën e tjetrit, kërkon zgjerimin e arsyeshëm të rrugëkalimit për mjete, duke përfshirë edhe kalimin e mjeteve mekanike.

Neni 278

Pronari duhet të lejojë fqinjin të hyjë e të kalojë në tokën e tij sa herë ka nevojë të ndërtojë ose të ndreqë një mur apo një vepër tjetër. Ai duhet të lejojë personin që të kërkojë e të marrë gjënë e gjallë e çdo send tjetër të tij, që ndodhen aty rastësisht ose si rrjedhim i erës, ujit, ortekeve dhe

forcave të tjera madhore, ndodhen në tokën e tij apo janë bashkuar me sende të tij.

Pronari mund të mos lejojë hyrjen kur merr përsipër të dorëzojë vetë sendin e ndodhur në tokën e tij. Kur është rasti pronari i tokës shpërblehet për dëmin e shkaktuar.

Neni 279

Personi që do të kalojë në tokën e tjetrit, duhet të paguajë vleftën e tokës që zihet, pa zbritur tatimet e barrët e tjera që lidhen me tokën, si dhe shpërblimin për dëmin që shkaktohet duke përfshirë edhe dëmin që vjen nga ndërprerja e tokës, nga mospërdorimi i saj, nga depozitimi i lëndëve të nxjerra e hedhja e mbeturinave. Pronari i tokës shërbyese ka të drejtë të largojë këto të fundit dhe ta përdorë sipërfaqen e tokës, por gjithnjë pa dëmtuar ushtrimin normal të servitutit.

Servituti për vendosjen e gypave, kablllove e telave

Neni 280

Pronari duhet të lejojë persona të tjerë që të ndërtojnë në pronën e tij të paluajtshme kanale ose të vendosin gypa për kalimin e ujit ose të gazit, si dhe kablllo e tela telegrafikë ose elektrikë dhe instalime të tjera të kësaj natyre, por vetëm kur këto vepra nuk kanë mundësi të kryhen ndryshe ose pa u bërë shpenzime të mëdha. Pronari, kur i shkaktohet dëm, ka të drejtë të shpërblehet.

KREU III

SERVITUTET VULLNETARE

Neni 281

Pronari mund të krijojë mbi pronat e veta ose në dobi të tyre, çdo lloj servituti, me kusht që të mos jetë në kundërshtim me rendin juridik.

Servitutet vullnetare krijohen me kontratë ose me testament.

Neni 282

Servitutet janë vijuese kur ushtrimi i tyre bëhet pa qenë nevoja për veprime të herëpashërshme të njeriut, siç janë vijat e ujit, pikat e strehëve

e të tjera të kësaj natyre.

Servitutet janë jovicuse, kur në ushtrimin e tyre kërkohet kryerja e veprimeve të tashme të njeriut, siç janë e drejta për të marrë ujë, për kullotjen e bagëtive e të tjera të kësaj natyre.

Servitutet mund të jenë të dukshme e të padukshme.

Të padukshme janë servitutet për të cilat nuk nevojiten punime të dukshme ose të përhershme, që janë të nevojshme për ushtrimin e tyre.

Neni 283

Servitutet vijuese e të dukshme krijohen me titull ose me parashkrimin dhjetëvjeçar.

Servitutet vijuese të padukshme dhe servitutet jovicuse, të dukshme ose jo, nuk mund të krijohen veçse me titull.

Neni 284

Kur dy prona pushojnë së qeni në pronësinë e një personi, servituti konsiderohet se ekziston në mënyrë aktive apo pasive në dobi ose kundër secilës nga pronat e veçuara, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

KREU IV

MËNYRAT E USHTRIMIT TË SERVITUTEVE

Neni 285

E drejta e servitutit përfshin çdo gjë që është e nevojshme për ta përdorur atë.

Neni 286

Pronari, pa pëlqimin e uzufruktarit, nuk mund të ngarkojë pronën me servitute që cenojnë të drejtat e uzufruktarit.

Neni 287

Servituti mbi një pronë që u përket disa personave në bashkëpronësi mund të krijohet vetëm me miratimin e gjithë bashkëpronarëve. Servituti i krijuar nga vetëm një ose disa bashkëpronarë, hyn në fuqi kur

bashkëpronarët e tjerë bashkërisht apo veçmas, kanë dhënë miratimin për krijimin e tij.

Neni 288

Personi që ka një të drejtë servituti, duhet ta përdorë atë sipas titullit të tij ose të posedimit të tij. Kur ka dyshime rreth shtrirjes dhe mënyrës së ushtrimit të tij, quhet se servituti është krijuar në mënyrë të tillë që të plotësojë nevojat e pronës dominuese, duke rënduar sa më pak pronën shërbyese.

Neni 289

E drejta e servitutit duhet të ushtrohet në kohën dhe në mënyrën që sjell më pak vështirësi e shqetësime për pronarin e pronës shërbyese.

Neni 290

Kur prona në dobi të së cilës është krijuar një servitut pjesëtohet, servituti do t'i shërbejë secilës pjesë, me kusht që barra e pronës shërbyese të mos rëndohet.

Neni 291

Pronari nuk duhet që me veprimet ose mosveprimet e tij të pakësojë përdorimin e servitutit ose ta bëjë atë më të vështirë.

Me gjithë këtë, në qoftë se kanë ndryshuar kushtet dhe pronari i pronës shërbyese rëndohet ose pengohet në ushtrimin e të drejtave të pronësisë, mund t'i kërkojë pronarit, në dobi të të cilit është vënë servituti, ndërrimin e vendit të servitutit.

Këtë të drejtë e ka edhe pronari i pronës tjetër, kur provohet se ky ndërrim sjell dobi dhe nuk dëmton pronën shërbyese.

Mbrojtja e servitutit

Neni 292

Personi që ushtron një servitut, ka të drejtë të kërkojë gjyqësisht nga kushdo që kundërshton këtë të drejtë, duke kërkuar sipas rastit rivendosjen e plotë të saj, pushimin e cenimit që i bëhet si edhe shpërblimin e dëmit të shkaktuar.

KREU V SHUARJA E SERVITUTEVE

Neni 293

Servitutet shuhen:

a) Kur në një person të vetëm bashkohet pronësia e pronës mbizotëruese me atë të pronës shërbyese;

b) Kur nuk përdoret për më shumë se dhjetë vjet;

Afati i parashkrimit për servitutet jovicuese fillon të ecë nga dita kur servituti ka pushuar së përdoruri, ndërsa për servitutet vijuese nga dita kur është kryer një vepër ose është vërtetuar një fakt që pengon ushtrimin e servitutit. Për efekt të shuarjes së servitutit, llogaritet edhe koha që ai është ushtruar nga titullari i mëparshëm;

c) Kur sendet dëmtohen ose konsumohen deri në një shkallë sa nuk mund të përdoren për qëllimin e tyre.

Rikthimi në një gjendje që mund të përdoren sjell si rrjedhim edhe rivendosjen e servituteve, përveç kur kjo e drejtë është parashkruar.

Neni 294

Kur prona mbizotëruese është në bashkëpronësi, përdorimi i servitutit nga njëri prej bashkëpronarëve, ndërpret parashkrimin edhe ndaj bashkëpronarëve të tjerë.

Neni 295

Pezullimi ose ndërprerja e parashkrimit në favor të njërit nga bashkëpronarët, ka efekt edhe në favor të të tjerëve.

TITULLI VII MBROJTJA E PRONËSISË

Padia për kërkimin e sendit

Neni 296

Pronari ka të drejtë të ngrejë padi për të kërkuar sendin e tij nga çdo

posedues ose mbajtës. Këtë të drejtë e ka edhe çdo bashkëpronar për sendin e përbashkët, me qëllim që ai t'u dorëzohet gjithë bashkëpronarëve.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 5, datë: 31.05.2011, në lidhje me kuptimin e padisë për kërkimin e sendit kanë arsyetuar si vijon:

16.1. Në thelb, padia e rivendikimit është padia e pronarit jo posedues ndaj poseduesit jo pronar. Kjo padi ka për qëllim: *a)* njohjen e së drejtës së pronësisë të paditësit mbi sendin e rivendikuar dhe *b)* detyrimin e të paditurit t'i kthejë paditësit sendin e rivendikuar.

16.2. Njohja e pronësisë së paditësit është kusht i domosdoshëm për pranimin e kërimit të paditësit. Karakteri njohës i kësaj padie rezulton nga vetë natyra e saj. Ky karakter i përgjigjet padisë së njohjes (pozitive), që sipas nenit 113/b të Kodit Civil nuk i nënshtrohet parashkrimit.

16.3. Padia e rivendikimit është padi reale dhe me të mbrohet e drejta e pronësisë mbi sendet individualisht të përcaktuara, qofshin të paluajtshme apo të luajtshme.

Të drejtat e poseduesit për të ardhurat

Neni 297

Poseduesit me mirëbesim i takojnë frutat natyrore të veçuara dhe frutat civile të vjela që janë bërë të kërkueshme deri në ditën që ka marrë dijeni se është posedues i paligjshëm, ose që i është njoftuar padia e pronarit për kërkimin e sendit. Ai nuk detyrohet të shpërblejë pronarin për humbjen, dëmtimin ose pamundësinë e kthimit të sendit për çdo shkak tjetër, por pas kësaj dite ai përgjigjet për frutat e vjela ose që duhet të kish vjelë, duke vepruar me përkujdesje deri në kohën e kthimit të sendit, për shpërblimin për përdorimin e sendit, si dhe për humbjen, dëmtimin ose pamundësinë e kthimit për faj të tij.

Neni 298

Poseduesi me keqbesim për gjithë kohën e posedimit të tij, detyrohet t'i kthejë pronarit bashkë me sendin edhe frutat natyrore të veçuara e frutat civile të vjela ose që janë bërë të kërkueshme, dhe të ardhurat e tjera që duhej të vilte, si dhe të shpërblejë pronarin për përdorimin e sendit dhe

për humbjen, dëmtimin ose pamundësinë e kthimit të sendit qoftë dhe pa fajin e tij.

Ai shkarkohet nga përgjegjësia kur provon se dëmi do të shkaktohej edhe sikur të kishte dorëzuar sendin në kohën e duhur, përveç kur ai është marrë me anë vepre penale.

E drejta e poseduesit për shpenzimet

Neni 299

Poseduesi me mirëbesim ka të drejtë të kërkojë pagimin e shpenzimeve të nevojshme që kanë bërë për sendin dhe shpenzimet e dobishme, në masën që këto i kanë shtuar vleftën, në qoftë se kjo vazhdon të jetë në kohën e kthimit të sendit.

Poseduesi me mirëbesim ka të drejtë të zbresë nga të ardhurat e sendit, shpenzimet që i njihen sipas kësaj dispozite. Ai ka të drejtë të mbajë sendin, gjersa t'i paguhen shpenzimet e nevojshme të dobishme.

Neni 300

Poseduesi me keqbesim ka të drejtë të kërkojë vetëm pagimin e shpenzimeve të nevojshme që ka bërë për sendin.

Neni 301

Poseduesi me mirëbesim dhe ai me keqbesim, përveç shpenzimeve që u njihen sipas neneve të këtij Kodi, nuk kanë të drejtë të kërkojnë pagimin e shpenzimeve të tjera të bëra për sendin, por vetëm kanë të drejtë të heqin nga sendi atë që kanë bashkuar dhe që mund të ndahet pa dëm, përveç kur pronari pranon të paguajë vleftën e tyre.

Padia mohuese

Neni 302

Pronari ka të drejtë të kërkojë nga cildo që e cenon në pronësinë e tij, por pa u zhveshur nga posedimi, të pushojë cenimin dhe të mos përsërisë këtë në të ardhmen, dhe, kur është rasti të shpërblejë dëmet që mund t'i ketë shkaktuar.

Kallëzimi i një punimi të ri dhe i një dëmi të mundshëm

Neni 303

Pronari, personi që gëzon një të drejtë tjetër reale ose poseduesi, të

cilët kanë arsye të shqetësohen se nga një punim i ri i filluar prej të tjerëve në tokën e tyre ose të tjetërkujt, mund t'i vijë dëm sendit në pronësi ose në posedimin e tij, mund t'i drejtohet gjykatës me kusht që ky punim të mos ketë përfunduar ose të mos ketë kaluar një vit nga fillimi i tij.

Gjykata sipas rastit vendos ndalimin e punimit, shembjen ose pakësimin e tij dhe kur është rasti edhe shpërblimin e dëmit ose rrëzon padinë duke urdhëruar shpërblimin e dëmit kur rezulton se punimi ka qenë ndaluar padrejtësisht.

TITULLI VIII POSEDIMI

KREU I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Kuptimi i posedimit

Neni 304

Posedimi është sundimi efektiv i një personi mbi një send dhe mbi të drejtat e tjera reale mbi atë. Posedimi mund të ushtrohet drejtpërsëdrejti ose nga një person që mban sendin.

Llojet e posedimit

Neni 305

Posedimi i personit jo pronar mund të jetë i ligjshëm ose i paligjshëm.

Posedimi është i ligjshëm kur poseduesi e ka posedimin nga pronari, në bazë të një veprimi juridik, në bazë të ligjit ose të një akti administrativ.

Në të gjitha rastet e tjera posedimi është i paligjshëm.

Neni 306

Posedimi i paligjshëm mund të jetë me mirëbesim ose me keqbesim.

Posedimi është me mirëbesim kur poseduesi nuk ka ditur ose nuk ishte i detyruar të dinte se posedimi i tij është i paligjshëm.

Mirëbesimi prezumohet dhe mjafton të ketë qenë në kohën e fitimit të posedimit.

Prezumime mbi posedimin

Neni 307

Poseduesi i tanishëm që ka poseduar në një kohë të mëparshme, prezumohet se ka poseduar edhe në kohën e ndërmjetme.

Neni 308

Posedimi i tanishëm nuk prezumon posedimin e mëparshëm, përveç kur poseduesi ka një titull që përbën bazën e posedimit të tij.

Në këtë rast poseduesi prezumohet që të ketë qenë poseduar që nga data e titullit.

Mënyrat e fitimit të posedimit

Neni 309

Posedimi fitohet me anë veprimesh juridike, me trashëgim dhe me pushtim.

Ai që ka fituar posedimin me mirëbesim, mund të bashkojë në posedimin e vet, edhe kohën e posedimit me mirëbesim të personit nga i cili ka fituar sendin.

KREU II

MBROJTJA E POSEDIMIT DHE E MBAJTJES

Mbrojtja e atëçastme

Neni 310

Poseduesi ka të drejtë të kundërshtojë aty për aty, duke përdorur një mbrojtje të përshtatshme, çdo veprim që ka për qëllim cenimin ose zhveshjen nga posedimi. Kur sendi është marrë me dhunë ose fshehurazi, poseduesi ka të drejtë ta marrë atë menjëherë ose në ndjekje e sipër, por duke evituar veprimet e dhunës që nuk pajtohen me rrethanat e ngjarjes.

Neni 311

E drejta për të mbrojtur posedimin i njihet edhe mbajtësit të sendit, kundër çdo personi tjetër, përveç ndaj atij nga i cili i vijnë këto të drejta.

Pushimi i cenimit të posedimit**Neni 312**

Personi, që cenohet në posedimin e një sendi, mund të kërkojë brenda gjashtë muajve, pushimin e cenimit të posedimit dhe mospërsëritjen e tij në të ardhmen.

Kur posedimi është fituar me dhunë ose fshehurazi, padia mund të ngrihet brenda gjashtë muajve nga dita kur dhuna ose fshehtësia kanë pushuar.

Pushimi i cenimit të posedimit nuk mund të kërkohet nga personi që ka fituar posedimin me dhunë ose fshehurazi.

Rivendosja në posedim**Neni 313**

Poseduesi, që në mënyrë të paligjshme është zhveshur nga posedimi, ka të drejtë të kërkojë brenda gjashtë muajve, rivendosjen e tij në posedim.

Këtë të drejtë nuk e ka poseduesi që ka marrë posedimin me dhunë ose fshehurazi.

Kur zhveshja është e fshehtë, afati për të kërkuar rivendosjen e posedimit fillon nga dita e zbulimit të zhveshjes.

Neni 314

Rivendosja mund të kërkohet edhe kundër atij që e ka fituar posedimin nëpërmjet një titulli, por që ka patur dijeni për zhveshjen e ndodhur.

Neni 315

Gjatë gjykimit të padisë për pushimin e cenimit ose rivendosjen në posedim, i padituri nuk mund të pretendojë se është vetë pronar ose ka një të drejtë më të fortë se ajo e poseduesit.

PJESA III TRASHËGIMIA

TITULLI I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Kuptimi i trashëgimit

Neni 316

Trashëgimia është kalimi me ligj ose me testament i pasurisë (trashëgimit) të personit të vdekur, një ose më shumë personave (trashëgimtarë), sipas rregullave të caktuara në këtë Kod.

Neni 317

Trashëgimia me ligj zbatohet kur trashëgimlënësi nuk ka bërë testament, ose ka bërë vetëm për një pjesë të pasurisë së tij, ose kur testamenti është tërësisht ose pjesërisht i pavlefshëm.

Neni 318

Koha e çeljes së trashëgimisë

(Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Trashëgimia çelet kur vdes trashëgimlënësi.

Në rastin e shpalljes së personit të vdekur, trashëgimia çelet ditën kur, sipas vendimit gjyqësor, personi konsiderohet i vdekur.

Neni 318/1

Vendi i çeljes së trashëgimisë

(Shtuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Trashëgimia çelet në vendin ku ka patur vendbanimin e fundit trashëgimlënësi. Kur vendbanimi i fundit i trashëgimlënësit nuk dihet, trashëgimia çelet në vendin ku ndodhet e gjithë pasuria e tij ose pjesa kryesore e saj.

Neni 318/2

Ligji i zbatueshëm

(Shtuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Trashëgimia rregullohet sipas ligjit të kohës kur është çelur.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 24, datë: 13.3.2002, kanë përcaktuar se:

Trashëgimia çelet në momentin e vdekjes së trashëgimlënësit, fizikisht të konstatuar, ose të përcaktuar me vendimin gjyqësor të shpalljes së vdekjes. Përcaktimi i këtij momenti është i një rëndësie të veçantë praktike pasi në funksion të tij përcaktohet rrethi i trashëgimtarëve që thirren në trashëgimi, të drejtat e tyre dhe momenti i kalimit të së drejtës së trashëgimisë. Është ky moment, ai që përcakton edhe ligjin e aplikueshëm lidhur me efektet që pasojnë çeljen e trashëgimisë.

Neni 319

Është e pavlefshme çdo marrëveshje me të cilën disponohen ose përdorohen të drejta që rrjedhin nga një trashëgim ende i paçelur.

Zotësia për të trashëguar

Neni 320

Ka zotësi për të trashëguar personi që në kohën e çeljes së trashëgimisë është gjallë, ose është zënë para vdekjes së trashëgimlënësit dhe ka lindur i gjallë.

Prezumohet se ka qenë zënë në kohën e çeljes së trashëgimisë, ai që ka lindur brenda 300 ditëve nga vdekja e trashëgimlënësit.

Neni 321

Kur dy ose më shumë persona thirren për të trashëguar njëri - tjetrin dhe nuk vërtetohet se cili prej tyre ka vdekur më parë, presumohet se të gjithë kanë vdekur në të njëjtën kohë dhe nuk kalon ndonjë e drejtë nga njëri tek tjetri.

Padenjësia

Neni 322

Nuk mund të trashëgojë si i padenjë:

- ai që me dashje ka vvarë ose ka tentuar të vrasë trashëgimlënësin, bashkëshorten, fëmijët dhe prindërit e tij;
- ai që ka bërë ndaj trashëgimlënësit kallëzim ose dëshmi të rreme, për kryerjen e një vepre penale për të cilën parashikohet dënim me

vdekje ose me heqje lirie mbi 10 vjet, kur kallëzimi ose dëshmia janë deklaruar të rremë në një gjykim penal;

- ai që me mashtrim, kanosje e dhunë ka shtyrë trashëgimlënësin që të bëjë, të ndryshojë ose të shfuqizojë testamentin ose ka përpiluar vetë një testament të rremë ose e ka përdorur atë për interesa të tij apo të të tjerëve;
- ai që është sjellë ndaj trashëgimlënësit në mënyrë poshtëruese dhe që e ka keqtrajtuar atë.

Neni 323

Padenjësia e prindit ose e të paralindurit, nuk përjashton fëmijët ose të paslindurit e këtij, si kur trashëgojnë vetë, ashtu dhe kur vijnë në trashëgim me zëvendësim. Në një rast të tillë, prindi i padenjë, në pjesën trashëgimore që u vjen fëmijëve të tij nuk mund të gëzojë të drejtat e uzufuktit dhe të administrimit, që ligji u njeh prindërve mbi pasuritë e fëmijëve të tyre.

Falja e padenjësisë

Neni 324

Trashëgimlënësi ka të drejtë ta falë personin e padenjë për ta trashëguar, me kusht që falja të bëhet shprehimisht me akt noterial ose me testament, ose kur falja, ndonëse nuk është bërë shprehimisht, trashëgimlënësi ka shënuar në testament se e ka njohur padenjësinë e megjithatë e cakton atë si trashëgimtar.

Detyrimet e trashëgimtarit të padenjë

Neni 325

Personi i përjashtuar nga trashëgimi si i padenjë detyrohet të kthejë frutat dhe çdo të ardhur tjetër që ka marrë nga pasuria në trashëgim pas çeljes së trashëgimisë.

Zëvendësimi

Neni 326

Zëvendësimi lejon vënien e zëvendësuesve në vendin, shkallën dhe në të drejtat e atij që zëvendësojnë.

Neni 327

Zëvendësimi në vijë të drejtë i të paslindurve, bëhet pa kufi dhe në të gjitha rastet, qoftë kur fëmija e trashëgimlënësit të konkurrojë me të paslindurit e një fëmije tjetër të paravdekur, qoftë dhe kur fëmijët e trashëgimlënësit kanë vdekur para tij dhe të paslindurit e këtyre janë ose jo në shkallë të njëjta, ose të numrit të tyre sipas barqeve.

Neni 328

Për të paralindurit në vijë të drejtë nuk ka zëvendësim; më i afërti përjashton të tjerët.

Neni 329

Në vijë të tërthortë, zëvendësimi pranohet në favor të fëmijëve e të paslindurve, të vëllezërve e motrave të trashëgimlënësit, edhe sikur këta të konkurrojnë me ungjit apo emtat e tyre apo me të paslindurit e tyre në shkallë të njëjtë ose jo.

Fitimi i trashëgimit**Neni 330**

Trashëgimi fitohet me vdekjen e trashëgimlënësit.

Neni 331

Me çeljen e trashëgimit, trashëgimtarit i kalon edhe posedimi i trashëgimlënësit mbi pasurinë trashëgimore, pa qenë nevoja për të vënë dorë mbi atë.

Neni 332

Trashëgimtari mund të fitojë të gjithë pasurinë e trashëgimlënësit ose një pjesë të saj, ose vetëm një send të caktuar apo një të drejtë tjetër pasurore.

Neni 333**Heqja dorë nga trashëgimia**

(Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Heqja dorë nga trashëgimia duhet të bëhet me deklaratë të shkruar, që regjistrohet te noteri i njësise vendore ku është çelur trashëgimia, ose me deklaratë noteriale të redaktuar nga noteri.

Heqja dorë mund të bëhet edhe me anë të një përfaqësuesi të pajisur me prokurë të posaçme.

Pas regjistrimit të heqjes dorë nga trashëgimia, noteri kryesisht lëshon një dëshmi të re trashëgimie, ku pasqyrohet ndryshimi në rrethin e trashëgimtarëve, si dhe pjesët e tyre takuese, të cilën ia dërgon personit që ka kërkuar lëshimin e dëshmisë fillestare të trashëgimisë.

Neni 334

Ai që ka hequr dorë nga trashëgimi, quhet se nuk është thirrur ndonjëherë në trashëgim. Heqja dorë nga trashëgimi nuk përjashton trashëgimtarin nga e drejta për të kërkuar legët.

Neni 335

Heqja dorë nga trashëgimi mund të bëhet brenda 3 muajve nga çelja e trashëgimisë dhe kur trashëgimtari është jashtë shtetit, jo më vonë se 6 muaj.

Për trashëgimtarin që në kohën e çeljes së trashëgimisë nuk ka lindur, afati i heqjes dorë nga trashëgimi fillon nga dita e lindjes.

Afati i heqjes dorë nga trashëgimi pezullohet për shkaqet që vlejnë për parashkrimin e padies.

Neni 336

(Ndryshuar fjalë me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Kur nuk dihet a ka trashëgimtarë, ose kur trashëgimtarët mungojnë dhe nuk ka lajme për ta, noteri i njësisë vendore ku është çelur trashëgimia, kryesisht ose me kërkesën e çdo të interesuari, cakton një afat, jo më pak se gjashtë muaj nga çelja e trashëgimisë, brenda të cilit ata duhet të deklarojnë në se heqin dorë nga trashëgimi. Në qoftë se brenda këtij afati nuk bëhet ndonjë deklaram i tillë, prezumohet se trashëgimlënësi nuk ka lënë trashëgimtarë.

Neni 337

Heqja dorë nga trashëgimi, e bërë para çeljes së trashëgimisë, ose kur bëhet me kusht, me afat, ose për një pjesë të trashëgimit, apo në dobi të njërit nga trashëgimtarët e tjerë, është e pavlefshme.

Neni 338

Nuk mund të hiqet dorë nga trashëgimi, kur gjatë afatit tremujor, trashëgimtari me veprimet e tij është sjellë si trashëgimtar.

Veprimet që kryhen vetëm për të ruajtur pasurinë trashëgimore, nuk konsiderohen si sjellje prej trashëgimtari.

Trashëgimtarët që kanë hequr ose fshehur sende nga trashëgimi, humbasin të drejtën e heqjes dorë dhe mbeten trashëgimtarë edhe sikur të kenë deklaruar heqjen dorë nga trashëgimi.

Neni 339

Trashëgimtari që ka deklaruar rregullisht heqjen dorë ose jo nga trashëgimi, nuk mund ta shfuqizojë më pas këtë deklarim.

Neni 340

Kur trashëgimtari vdes para se të kalojë afati për heqjen dorë nga trashëgimi, e drejta për heqjen dorë u kalon trashëgimtarëve të tij.

Pagimi i detyrimeve

Neni 341

Trashëgimtarët përgjigjen për detyrimet që rëndojnë mbi pasurinë trashëgimore në përpjesëtim me pjesët e tyre, gjer në vleftën e pasurisë trashëgimore që kanë marrë.

Quhen detyrime që rëndojnë mbi pasurinë trashëgimore, ato të trashëgimlënësit, shpenzimet e varrimit të tij dhe shpenzimet që nevojiten për ruajtjen dhe administrimin e pasurisë trashëgimore, deri sa ajo t'u kalojë trashëgimtarëve përkatës.

Neni 342

Kur në një trashëgim, një ose disa prona të paluajtshme janë të rënduara me hipotekë, secili trashëgimtar ka të drejtë të kërkojë që këto prona të lirohen nga hipoteka para se të bëhet formimi i pjesëve trashëgimore.

Megjithëkëtë, trashëgimtari që e ka shlyer detyrimin që rrjedh nga hipoteka e vënë mbi një send të paluajtshëm në pjesën trashëgimore të tij, ka të drejtën e kthimit ndaj trashëgimtarëve të tjerë, në proporcion me pjesët e tyre.

Neni 343

Masat për sigurimin e pasurisë trashëgimore

(Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Kur shihet e nevojshme të mbrohen interesat e trashëgimtarëve, të

personave që mund të përfitojnë nga disponimet me testament, të kreditorëve të trashëgimlënësit ose të shtetit, noteri i njësisë vendore ku është çelur trashëgimia, kryesisht, ose me kërkesën e çdo të interesuari, bën inventarin e pasurisë trashëgimore.

Noteri që bën inventarin mund të caktojë një person si ruajtës të pasurisë trashëgimore.

Derisa të mos jenë hequr masat e mësipërme, trashëgimtari që mund të ketë filluar nga administrimi i pasurisë trashëgimore, nuk mund ta tjetërsojë atë veçse me lejen e gjykatës.

Neni 344

(Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Kur nuk dihet a ka trashëgimtarë ose kur trashëgimtarët mungojnë dhe nuk ka lajme për ata ose kur trashëgimtarët ligjorë apo testamentorë kanë hequr dorë nga trashëgimi dhe nuk dihen trashëgimtarët e tyre, noteri i njësisë vendore ku është çelur trashëgimi, kryesisht ose me kërkesën e çdo të interesuari, emëron një kujdestar të trashëgimit.

Shkurtimi i aktit noterial të emërimit të kujdestarit shpallet në Fletoren Zyrtare.

Neni 345

Kujdestari kërkon kryerjen e inventarit të pasurisë trashëgimore, merr masa për administrimin e pasurisë, ushtron të drejtën e padisë dhe u përgjigjet padive në lidhje me këtë pasuri, depoziton në bankë paratë që ndodhen në trashëgim ose që rrjedhin prej tij, kryen veprime të tjera të kësaj natyre dhe jep llogari në mbarim të administrimit.

Neni 346

Me miratimin e gjykatës kujdestari paguan detyrimet që rëndojnë mbi pasurinë trashëgimore, ekzekuton detyrimet në lidhje me leget dhe barrët dhe, kur shihet e nevojshme, tjetërsion edhe pasuri trashëgimore.

Neni 347

Detyra e kujdestarit pushon me paraqitjen e trashëgimtarit.

Neni 348**Dëshmia e trashëgimisë***(Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)*

Cilësia si trashëgimtar dhe pjesët takuese në trashëgimi caktohen në dëshminë e trashëgimisë, të lëshuar nga noteri, pas paraqitjes së certifikatës së vdekjes së trashëgimlënësit, sipas rregullave të caktuara në këtë Kod dhe në ligjin për noterinë.

Dëshmia e trashëgimisë ligjore lëshohet nga noteri i njësisë vendore ku ka patur vendbanimin e fundit trashëgimlënësi. Kur vendbanimi i fundit i trashëgimlënësit nuk dihet, dëshmia e trashëgimisë ligjore lëshohet nga noteri që ushtron veprimtarinë në njësinë vendore ku ndodhet e gjithë pasuria e tij ose pjesa kryesore e saj.

Dëshmia e trashëgimisë testamentare lëshohet nga noteri, pranë të cilit është redaktuar testamenti me akt noterial, apo është depozituar për ruajtje testamenti ollograf ose testamenti i posaçëm. Në rast se i njëjti trashëgimlënës ka lënë më shumë se një testament, dëshmia e trashëgimisë testamentare lëshohet nga noteri, pranë të cilit është redaktuar apo depozituar për ruajtje testamenti i fundit. Dëshmia e trashëgimisë testamentare, në rastet kur testamenti ollograf ose testamenti i posaçëm nuk janë dërguar për ruajtje pranë noterit, lëshohet nga noteri që ushtron veprimtarinë në njësinë vendore ku ka patur vendbanimin e fundit trashëgimlënësi. Kur vendbanimi i fundit i trashëgimlënësit nuk dihet, dëshmia e trashëgimisë testamentare, në rastet kur testamenti ollograf ose testamenti i posaçëm nuk janë dërguar për ruajtje pranë noterit, lëshohet nga noteri që ushtron veprimtarinë në njësinë vendore ku ndodhet e gjithë pasuria e tij ose pjesa kryesore e saj.

Dëshmia e trashëgimisë redaktohet në numër të barabartë me trashëgimtarët e përcaktuar në të. Noteri, në momentin e redaktimit, lëshon dëshminë e trashëgimisë në numër të barabartë me kërkuesit, ndërsa kopjet e tjera të redaktuara ruhen nga noteri dhe mund të tërhiqen nga trashëgimtarët e tjerë, sipas kërkesës së tyre.

Rregullat e hollësishme për lëshimin e dëshmisë së trashëgimisë, si dhe për regjistrimin e testamenteve përcaktohen nga ligji për noterinë.

Padia për kërkimin e trashëgimit**Neni 349**

Trashëgimtari mund të kërkojë me padi nga kushdo që posedon tërësisht

ose pjesërisht pasurinë trashëgimore, njohjen e tij si trashëgimtar dhe dorëzimin e pasurisë trashëgimore dhe të pasurisë së fituar me anë të saj, sipas rregullave mbi posedimin me mirëbesim dhe me keqbesim.

Neni 350

Padia për kërkimin e trashëgimit mund të ngrihet edhe kundër personit që mban pasurinë trashëgimore në bazë të një dëshmie trashëgimi, qoftë dhe kur ky është shteti. Personi që ka fituar me mirëbesim ndonjë send të pasurisë trashëgimore nga një trashëgimtar i tillë, nuk është i detyruar të kthejë sendin edhe sikur të jetë fituar me kundërshtpërblim.

Poseduesi me mirëbesim që ka tjetërsuar po në mirëbesim sende nga pasuria trashëgimore, është vetëm i detyruar që t'i kthejë trashëgimtarit paditës çmimin e sendit të shoqëruar me faturën përkatëse. Kur këto të fundit nuk janë shlyer, këtij i kalon e drejta për të kërkuar shlyerjen e tyre.

Neni 351

Padia për kërkimin e trashëgimit nuk parashkruhet, përveç efekteve të parashkrimit fitues për sende të veçuara.

Neni 352

Dispozitat që kanë lidhje me posedimin, zbatohen edhe për posedimin e sendeve në trashëgim, përsa i përket kërkimit të frutave, të shpenzimeve të kryera ose për përmirësimet dhe shtesat e bëra.

Pjesëtimi i trashëgimit

Neni 353

Cilido nga bashkëtrashëgimtarët ka të drejtë të kërkojë në çdo kohë pjesëtimin e pasurisë trashëgimore edhe sikur trashëgimlënësi të ketë urdhëruar ndryshe.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues nr. 6, datë: 24.01.2007 kanë trajtuar disa aspekte të pjesëtimit të pasurisë trashëgimore në kuadër të procesit të khimit dhe kompensimit të pronave, duke arsyetuar se:

Në zbatim të nenit 353 të Kodit Civil, cilido nga trashëgimtarët ka të drejtë të kërkojë në çdo kohë pjesëtimin e pasurisë trashëgimore edhe sikur trashëgimlënësi të ketë urdhëruar ndryshe.

Nuk është detyrë e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave të pjesëtojnë pasurinë e ish-pronarëve dhe t'ua kthejë atë të gjithë trashëgimtarëve veç e veç.

[...]

[...] Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në konkluzionin se, me vendimin e dytë të K.K.K.Pronave [...] që ka kompensuar njërin nga trashëgimtarët (të paditurin), shteti ka përmbushur detyrimin e tij ligjor kundrejt të gjithë debitorëve (trashëgimtarëve), pasi kompensimi nuk mund të bëhet vetëm për njërin nga trashëgimtarët, kur prona dhe pjesët përkatëse nuk janë ndarë nga gjykata.

Meqenëse në këtë rast kompensimi i është bërë njërit prej trashëgimtarëve dhe konkretisht të paditurit [...], trashëgimtarët e tjerë, ndërmjet të cilëve edhe paditësja [...], mund t'ia kërkojnë atij pjesën e pasurisë trashëgimore me padinë objekt gjykimi.

[...]

Trualli objekt konflikti me sipërfaqe [...] i dhënë si kompensim i takon të gjithë trashëgimtarëve ligjorë të ish pronarit dhe jo vetëm njërit prej tyre.

Qëndrimi i mbajtur nga gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit vjen në kundërshtim jo vetëm me konkluzionet e mësipërme të Kolegjeve të Bashkuara, por edhe me vetë bazën juridike të padisë se ngritur nga paditësja [...]. Si gjykata e faktit ashtu dhe ajo e apelit konkluzionet e tyre i kanë mbështetur në arsyetimin se, prona me të cilën është kompensuar në natyrë i padituri [...] nuk bazohet tek trashëgimia, por në një marrëdhënie detyrimi që ka shteti për të kompensuar ish-pronarët, ose trashëgimtarët e tyre.

Marrëdhënia juridike e krijuar ndërmjet palëve ndërgjyqëse është ajo e trashëgimisë dhe jo ajo e detyrimit, ku mbështeten gjykatat në arsyetimet e tyre. Marrëdhënia e detyrimit është ndërmjet shtetit (debitor) dhe ish-pronarëve, apo trashëgimtarëve të tyre (kreditor).

Neni 354

(Ndryshuar me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Pjesëtimi i pasurisë trashëgimore bëhet me marrëveshje midis trashëgimtarëve, e cila miratohet me akt noterial.

Nëse trashëgimtarët nuk bien dakord për pjesëtimin e pasurisë trashëgimore, noteri, mbi bazën e parimit të paanësisë, si dhe duke mbajtur në konsideratë rregullat e pjesëtimit të pasurisë, sipas këtij Kodi, i ofron trashëgimtarëve mundësitë ligjore për pjesëtimin e pasurisë trashëgimore dhe arritjen e një marrëveshjeje midis tyre. Në këtë rast noteri i sqaron ata për të drejtat dhe detyrat, si dhe i paralajmëron për pasojat që vijnë nga nënshkrimi i marrëveshjes, me qëllim që të mos dëmtohen interesat e tyre nga mosdijenja e ligjit.

Kur trashëgimtarët nuk bien dakord edhe me zgjidhjet e ofruara nga noteri, pjesëtimi i pasurisë trashëgimore bëhet nga gjykata kompetente për shqyrtimin e padive që rrjedhin nga trashëgimia.

Neni 355

Pjesëtimi i pasurisë trashëgimore bëhet sipas rregullave të parashikuara në nenin 207 të këtij Kodi dhe në dispozitat e tjera të këtij kreu.

Neni 356

Në formimin e pjesëve takuese duhet që, sa të jetë e mundur, në secilën prej tyre të bëjnë pjesë nga po ajo sasi sendesh të luajtshme ose të paluajtshme, të drejtash reale ose kredish, që kanë natyrë e vleftë të njëjtë.

Neni 357

Kur kreditorët kanë vënë sekuestro mbi sendet e luajtshme të pasurisë trashëgimore, ose kanë kundërshtuar pjesëtimin sipas nenit 206 të këtij Kodi, ose shumica e bashkëtrashëgimtarëve e shohin të nevojshme pagimin e detyrimeve që rëndojnë mbi trashëgimin, sendet e luajtshme shiten në ankand.

Neni 358

Bashkëshorti i trashëgimlënësit ka të drejtë të kërkojë pjesën që i takon në pasurinë e përbashkët të fituar me punë nga bashkëshortët gjatë martesës.

Bashkëtrashëgimtarët, që me punën ose të ardhurat e tyre kanë ndihmuar në shtimin e pasurisë së lënë në trashëgim, kanë të drejtë të kërkojnë pjesën e tyre në pasurinë e sipërme të shtuar, sipas kontributit të dhënë.

Neni 359

Pjesa e anëtarit që vdes në pasurinë e familjes bujqësore u kalon trashëgimtarëve të tij, pavarësisht nga anëtarësia ose jo e tyre në ekonominë bujqësore.

Kur vdes anëtari i fundit i ekonomisë bujqësore, pasuria u kalon trashëgimtarëve të tij sipas rregullave të caktuara në këtë Kod.

TITULLI II TRASHËGIMIA ME LIGJ

Neni 360

Trashëgimtarët ligjorë janë fëmijët, fëmijët e fëmijëve, bashkëshorti, prindërit, vëllezërit e motrat dhe fëmijët e vëllezërve e të motrave të paravdekur, gjyshi e gjyshja e të paralindurit e tjerë, personat e paaftë për punë në ngarkim të trashëgimlënësit, të afërmit e tjerë deri në shkallën e gjashtë, si dhe shteti. Këta thirren në trashëgim sipas radhës të caktuar në këtë Kod.

Neni 361

(Ndryshuar paragrafi i tretë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Në rradhë të parë thirren në trashëgim fëmijët dhe bashkëshorti i aftë ose i paaftë për punë, duke trashëguar secili në pjesë të barabarta.

Kur një nga fëmijët ka vdekur para trashëgimlënësit, është bërë i padenjë për të trashëguar, ka hequr dorë nga trashëgimi, ose është i përjashtuar nga trashëgimi, në vend të tij hyjnë me zëvendësim fëmijët e tij dhe kur për shkaqet e sipërme nuk mund të jenë trashëgimtarë, vijnë në trashëgim të paslindurit e tyre pa kufizim. Në këtë rast, pjesa e prindit që nuk trashëgon, ndahet ndërmjet të paslindurve në pjesë të barabarta.

Kur përveç bashkëshortit, nuk ka trashëgimtarë të tjerë, të radhës së parë, në trashëgimi thirren ata të radhës pasardhëse, të parashikuar në nenin 363 të këtij Kodi dhe kur nuk ka të tillë, thirren trashëgimtarët e radhës tjetër pasardhëse, të parashikuar në nenin 364 të këtij Kodi.

Në çdo rast bashkëshorti merr 1/2 pjesë të trashëgimit.

Kur nuk ka trashëgimtarë të radhëve të sipërme, trashëgimi i mbetet bashkëshortit pasjetues.

Neni 362

(Ndryshuar paragrafi i parë me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Fëmijët e lindur jashtë martese, kur atësia ose mëmësia është njohur

rregullisht, si dhe fëmijët e birësuar barazohen me fëmijët e lindur nga martesa.

I birësuari nuk trashëgon në familjen e origjinës së tij dhe as kjo nuk e trashëgon atë.

Neni 363

Në radhë të dytë thirren në trashëgim prindërit e trashëgimlënësit dhe personat e paaftë për punë, të cilët të paktën 1 vit para vdekjes së trashëgimlënësit, bashkëjetojnë me atë si anëtarë të familjes dhe në ngarkim të tij.

Neni 364

Në radhë të tretë thirren në trashëgim personat e paaftë për punë në ngarkim të trashëgimlënësit që përmenden në nenin 363 të këtij Kodi, kur nuk ka trashëgimtarë të tjerë të radhës së dytë, gjyshi e gjyshja, vëllezërit e motrat, si dhe fëmijët e vëllezërve e të motrave të paravdekur. Të sipërmit trashëgojnë në pjesë të barabarta, pa u bërë dallimi ndërmjet vëllezërve e motrave të një ati ose vetëm të një nëne, ndërmjet gjyshit e gjyshes nga ana a babës ose e nënës.

Neni 365

Kur trashëgimlënësi nuk ka lënë të paslindur, as prindër ose të paralindur të tjerë, as vëllezër ose motra, apo të paslindur të këtyre, pasuria e trashëgimlënësit u kalon të afërmve më të afërt të tij, pa bërë dallim ndërmjet vijës atërore dhe asaj amësore, por gjithsesi jo më tej se shkalla e gjashtë.

Neni 366

Kur trashëgimlënësi nuk ka lënë trashëgimtarë deri në shkallën e gjashtë, thirret në trashëgim shteti.

Neni 367

Shteti nuk përgjigjet për detyrimet e trashëgimlënësit tej vleftës së pasurisë të fituar.

E drejta e shtimit për sendet shtëpiake

Neni 368

Trashëgimtarët që bashkëjetojnë me trashëgimlënësin në kohën e vdekjes së tij, kur thirren në trashëgim, marrin tej pjesës që u takon në pasurinë

trashëgimore sendet shtëpiake të përdorimit të zakonshëm, përveç kur trashëgimlënësi ka disponuar ndryshe në testament.

Trashëgimia sipas radhëve

Neni 369

Trashëgimtarët e një radhe të mëpasshme thirren në trashëgim vetëm kur nuk ka trashëgimtarë të radhës së mëparshme ose kur këta të gjithë janë bërë të padenjë ose kanë hequr dorë nga trashëgimi ose janë përjashtuar nga trashëgimi, përveç kur nga trashëgimtarët e radhës së dytë mbetet trashëgimtari i paaftë për punë dhe ka trashëgimtarë të radhës së tretë.

E drejta e shtimit

Neni 370

Kur një nga bashkëtrashëgimtarët që thirret në trashëgim ka vdekur para trashëgimlënësit, ose është bërë i padenjë, ose ka hequr dorë nga trashëgimi, ose është përjashtuar nga trashëgimi dhe nuk ka persona që trashëgojnë me zëvendësim, pjesa që i takon atij u shtohet pjesëve të bashkëtrashëgimtarëve të asaj radhe.

Trashëgimtari i paaftë për punë

Neni 371

Trashëgimtarë të paaftë për punë janë ata që në kohën e vdekjes së trashëgimlënësit nuk kanë mbushur moshën 16 vjeç, ose 18 vjeç kur vazhdojnë mësimet, burrat që kanë mbushur moshën 60 vjeç dhe gratë që kanë mbushur moshën 55 vjeç si dhe, pavarësisht nga mosha, ata që janë invalidë të grupit të parë dhe të grupit të dytë.

TITULLI III

TRASHËGIMIA ME TESTAMENT

Kuptimi i testamentit

Neni 372

Testamenti është një veprim juridik i njëanshëm i kryer nga vetë trashëgimlënësi, me anë të të cilit ky disponon pasurinë e tij për kohën pas vdekjes.

Testamenti nuk mund të bëhet prej dy ose më shumë personave po në një akt, as edhe në dobi të një të treti, as me disponime reciproke.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 1, datë: 24.03.2005 kanë shtruar për unifikim çështjes si vijon:

1. A mund të shtrihet cilësia e trashëgimtarit testamentar edhe mbi sende (të drejta) të cilat nuk bënin pjesë në pasurinë e de cuius në momentin e hartimit të testamentit, por që ekzistojnë në aktivin e kësaj pasurie në momentin e çeljes së trashëgimisë.
2. Në formën e trashëgimisë testamentare, kur caktimi i sendeve (të drejtave) është bërë nga vetë testatori, ekzistenca e sendeve si edhe vlera e tyre, do t'i referohet momentit të hartimit të testamentit apo vdekjes së testatorit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin e tyre kanë arsyetuar si vijon:

Vetëm trashëgimtarët universalë apo me titull universal kanë zotësi juridike për të përfituar edhe elemente pasurore, të cilat *de cuius* nuk i ka parashikuar shprehimisht në testament. Vetëm ata përfitojnë të drejta (sende) që janë fituar pas hartimit të testamentit e që ekzistojnë në pasurinë e trashëgimtarit në momentin e çeljes së trashëgimisë dhe nga ana tjetër, kanë gjithashtu detyrimin të përmbushin *intra vires hereditatis* - në kufijtë e pasurisë trashëgimore - detyrimet që rëndojnë mbi këtë pasuri.

Sa më sipër të sjell në konkluzionin logjik se vetëm në rastin e trashëgimisë universale, apo asaj me titull universal përfshihen edhe ato marrëdhënie juridike ekzistenca e të cilave nuk njihej nga vetë testamentlënësi.

Në të kundërt, trashëgimtari me titull të posaçëm (legatari) ka një të drejtë të kufizuar, që lidhet me sendet apo të drejtat e përcaktuara shprehimisht në testament - *ut singuli* - e për rrjedhojë, ndryshimet e pasurisë trashëgimore të konstatuara në momentin e çeljes së trashëgimisë, nuk do të reflektohen në titullin e tyre.

[...]

Trashëgimtari testamentar do t'i nënshtrohet të gjitha ndryshimeve që ka pësuar pasuria e trashëgimtarit nga data e përpilimit të testamentit, deri në momentin e çeljes së trashëgimisë, pasi testamenti është një veprim juridik *mortis causa*, për shkak të vdekjes, dhe në dallim nga veprimet juridike *inter vivos*,

ndërmjet të gjallëve i sjell efektet vetëm nga momenti i vdekjes së testatorit.

Për të vlerësuar ekzistencën e titullit mbi një send të caktuar të cilin testamentlënësi e ka disponuar nëpërmjet testamentit, do të merret në konsideratë data e vdekjes së *de cuius*, data e çeljes së trashëgimisë dhe jo data e hartimit të testamentit.

Ashtu si përcaktimi i përfituesit të testamentit, edhe ekzistenca e sendeve të disponuara nëpërmjet tij si edhe vlera e tyre, do të raportohen në momentin e çeljes së trashëgimisë dhe jo në datën e hartimit të testamentit.

Është e kuptueshme që thirrja në trashëgiminë testamentare do të realizohet nëse sendet e përcaktuara nga testatori do të gjenden në pasurinë e tij në momentin e çeljes së trashëgimisë. Mosekzistenca e tyre materiale - amortizimi ose shembja, - apo juridike, - tjetërsimi i tyre do t'i bënte të pavlefshme dispozitat testamentare që disponojnë këto sende apo të drejta.

Zotësia për të disponuar me testament

Neni 373

Testament mund të bëjë çdo person që ka mbushur moshën 18 vjeç, si dhe gruaja nën këtë moshë kur është e martuar.

I mituri nga 14 gjer në 18 vjeç mund të bëjë testament vetëm për pasurinë që ka fituar me punën e tij.

Personi të cilit me vendim gjyqi i është hequr zotësia për të vepruar, si dhe ai që në kohën e bërjes së testamentit nuk është në gjendje për të kuptuar rëndësinë e veprimit të tij, nuk mund të bëjë testament.

Zotësia për të fituar me testament

Neni 374

Janë të pazotë për të fituar me testament ata që janë të pazotë për të trashëguar me ligj me përjashtim të fëmijëve të pandërmjetshëm të një personi të caktuar dhe të gjallë në kohën e vdekjes së testatorit edhe sikur ata fëmijë të mos jenë zënë ende.

Neni 375

Kujdestari nuk mundet në asnjë rast të përfitojë nga disponimet

testamentare të personit në kujdestari kur ato janë bërë para miratimit të llogarisë përfundimtare, edhe sikur testatori të ketë vdekur pas miratimit të llogarisë.

Janë të vlefshme disponimet e bëra në favorin e kujdestarit, kur ky është i paralindur, i paslindur, vëlla, motër ose bashkëshorti i testatorit.

Neni 376

Disponimi testamentar në favor të personave të pazotë që përmenden në nenet 374 e 375 të këtij Kodi, është i pavlefshëm edhe sikur të jetë fshehur nën formën e një kontrate me shpërblim ose të jetë bërë nën emrin e një personi të ndërvënë.

Quhen persona të ndërvënë: i ati, e ëma, të paslindurit dhe bashkëshorti i personit të pazot.

Caktimi i trashëgimtarit

Neni 377

(Konstatuar papajtueshmëria me Kushtetutën për shkak të boshllëkut ligjor me vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 69, datë 27.12.2023)

Trashëgimlënësi që nuk lë të paslindur ose të paralindur, ose vëllezër apo motra, ka të drejtë të disponojë me testament pasurinë e vet, në favor të çdo personi fizik apo juridik.

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë me vendimin nr. 69, datë: 27.12.2023 ka vendosur:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Konstatimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të nenit 377 të Kodit Civil, për shkak të boshllëkut ligjor sipas arsytimit të këtij vendimi.
3. Detyrimin e Kuvendit të Shqipërisë të plotësojë boshllëkun ligjor brenda një viti nga hyrja në fuqi e vendimit.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Gjykata Kushtetuese në vendimin e saj ka arsyetuar ndër të tjera si vijon:

[...] Gjykata vlerëson se parashikimi i nenit 377 të KC-së përbën kufizim në të drejtën e trashëgimlënësit për të disponuar pronën e tij lirisht pas vdekjes, jo vetëm te personat jashtë rrethit të trashëgimtarëve ligjorë, por edhe brenda këtyre të fundit.

Gjithashtu, nisur nga sa më lart, e drejta e trashëgimisë, e cila përmendet shprehimisht në nenin 41 të Kushtetutës si mënyrë e fitimit të pronësisë, e plotëson dhe ndërlidhet me këtë të fundit, në kuptimin që së bashku formojnë themelin e sistemit të pronës private. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se garancitë kushtetuese të nenit 41 të Kushtetutës gjejnë zbatim edhe për të drejtën për të disponuar me testament, që është pjesë e së drejtës së trashëgimisë. Prandaj në vijim, do të vlerësohet nëse kufizimi i së drejtës për të disponuar pasurinë me testament u përgjigjet kriterëve të nenit 17 të Kushtetutës.

i. Për kriterin e kufizimit me ligj

42. Kriteri i parë për t'u analizuar është *"kufizimi vetëm me ligj"* i të drejtave dhe lirive të individit, i cili pranohet se është përmbushur si nga gjykatat referuese, ashtu edhe nga subjektet e interesuara. Edhe në vlerësimin e Gjykatës, duke qenë se kufizimi parashikohet nga përmbajtja e nenit 377 të KC-së, referuar nenit 17 të Kushtetutës, ky kriter rezulton të jetë respektuar, si në aspektin formal, ashtu edhe substancial.

ii. Për kriterin e ekzistencës së interesit publik

[...] Gjykata konstaton se kufizimet e së drejtës së pronës në drejtim të lirisë së disponimit me testament, të përcaktuara nga neni 377 i KC-së, janë vendosur për të mbrojtur brenda marrëdhënieve familjare, të drejtat e një rrethi të caktuar të trashëgimtarëve ligjorë, për shkak të mbrojtjes së veçantë që neni 53 i Kushtetutës i ka garantuar familjes, qëndrueshmëria e së cilës përbën njësinë bazë të organizimit shoqëror të vendit. Në këtë rast ballafaqohen interesat e një rrethi të gjerë familjar me lidhje gjaku me një kategori më të vogël, e cila karakterizohet nga lidhjet më afektive me trashëgimlënësin. Një mbrojtje të veçantë kanë edhe fëmijët, sipas parashikimeve të nenit 54 të Kushtetutës, për të cilët ligjvënësi ka parashikuar edhe detyrimin për ushqim, jo vetëm derisa ata arrijnë moshën madhore, por edhe deri në moshën 25 vjeç, nëse vazhdojnë studimet (*neni 197 i KF-së*). Prandaj Gjykata çmon se dispozita, duke përcaktuar mënyrën e disponimit të pasurisë pas vdekjes, synon të mbrojë rrethin e ngushtë familjar dhe ka për qëllim garantimin e rendit juridik dhe stabilitetin e marrëdhënieve juridike në shoqëri.

51. Nën këtë analizë, Gjykata vlerëson se ndërhyrja në mënyrën e disponimit të së drejtës së pronës private të testatorit i përgjigjet interesit publik, prandaj përmbushet edhe kriteri i dytë i parashikuar nga neni 17 i Kushtetutës.

iii. Për kriterin e proporcionalitetit

[...]

64. Në këtë kontekst, Gjykata vë në dukje se duke qenë se *de jure* trashëgimia nënkupton kalimin ligjërisht të pronësisë për një pasuri dhe se ndonëse, legjislatori, në mënyrë të arsyeshme, mund të kufizojë disponimin e saj për atë rreth të trashëgimtarëve të cilët kanë një marrëdhënie gjaku, një rregullim i drejtë në përputhje me kushtet e sotme nuk mund të shmangë individë të cilët *de facto* janë anëtarë të familjes. Thënë kjo, legjislatorit i lind detyra të mbrojë thelbin tradicional të institutit të trashëgimisë, duke mos anashkaluar faktin se ligji duhet t'u përshtatet kushteve sociale si një parim thelbësor i shtetit të së drejtës, por edhe të ruajë një balancë të arsyeshme midis kategorive të trashëgimtarëve ligjorë dhe atyre testamentarë. Në këtë këndvështrim, Gjykata thekson se në parim vjetrimi i normës nuk përbën *per se* shkak për antikushtetutshmërinë e saj, përveçse në rastin kur ajo nuk i përgjigjet zhvillimit social, kulturor, ekonomik dhe moral të shoqërisë në atë masë që nuk respekton thelbin e të drejtave dhe lirive të njeriut.

65. Bazuar në sa më lart, Gjykata konstaton se ligjvënësi edhe pse e ka përfshirë bashkëshortin/en pasjetues/e në nenin 361 të KC-së si trashëgimtar ligjor të radhës së parë, gjë e cila tregon vendin e veçantë që legjislatori ka parashikuar, në këtë rast, për këtë anëtar të familjes, nuk e ka përfshirë atë në rrethin e trashëgimtarëve testamentarë. Në këtë pikë, Gjykata evidenton se bashkëshorti pasjetues ka një pozicion të veçantë në marrëdhëniet familjare, jo vetëm për shkak të marrëdhënies së afërt familjare me trashëgimlënësin, por edhe për shkak të kontributit të tij në rritjen dhe garantimin e pasurisë gjatë jetës së përbashkët familjare. Duke mos e parashikuar në kategorinë e trashëgimisë me testament, natyrshëm ekziston mundësia që ai të kthehet në barrë për shoqërinë. Për këtë arsye ai parashikohej si trashëgimtar testamentar në KC-në e vitit 1929, ndërkohë që edhe KF-ja në fuqi ka parashikuar dispozita të veçanta për bashkëshortin (neni 54 – kontributi i bashkëshortëve; neni 57 – pëlqimi i bashkëshortëve; neni 63 – disponimi i të ardhurave; neni 67 – të drejta të pashmangshme; neni 76 – prezumimi i pasurisë së përbashkët; neni 81 dhe nenet 84–86 – detyrimet mbi pasurinë në bashkësi etj.).

Prandaj, Gjykata vlerëson se bashkëshorti pasjetues duhet të ketë një vend në rrethin e trashëgimtarëve testamentarë të barabartë me atë të fëmijëve.

Për rrjedhojë, pamundësia e disponimit të pasurisë për të me testament është në kundërshtim me qëllimin e legjislatorit për të garantuar dhe siguruar interesin e familjes dhe për këtë shkak, nevoja e parashikimit të tij edhe si trashëgimtar testamentar përbën një mjet të nevojshëm për të siguruar një mbrojtje sa më efektive dhe për të forcuar qëndrueshmërinë e marrëdhënieve familjare edhe pas vdekjes së trashëgimlënësit.

66. Në të njëjtën linjë, Gjykata, në raport edhe me parashikimet legislative evropiane, konstaton se mbrojtja e së drejtës për të disponuar pronën me testament mund të arrihet nëpërmjet parashikimit të një kuote në dispozicion të trashëgimlënësit, të cilën ai mund ta disponojë sipas vullnetit të tij ose në çfarëdolloj forme të cilën ligjvënësi e sheh të përshtatshme. Kjo do të thotë se kufizimi i synuar në lirinë e disponimit me testament mund të arrihet prej ligjvënësit edhe me mjete të tjera më të lehta, të cilat nuk do e kthenin atë në një kufizim absolut. Në këtë këndvështrim, përcaktimi i një pjese të pasurisë, duke i dhënë trashëgimlënësit të drejtën për të disponuar sipas vullnetit të tij, për Gjykatën konsiderohet një qasje e pranueshme dhe e balancueshme edhe në lidhje me interesat e anëtarëve të tjerë të familjes të përfshirë në trashëgiminë me testament.

67. Për sa më lart, Gjykata vlerëson se dispozita e kundërshtuar, duke mos parashikuar bashkëshortin pasjetues si trashëgimtar testamentar, vendos kufizim për sa i përket rrethit të trashëgimtarëve testamentarë, si dhe nuk garanton disponimin lirisht sipas vullnetit të trashëgimlënësit në asnjë pjesë të pasurisë së tij. Gjykata vlerëson se mungesa e këtyre parashikimeve konsiderohet e padrejtë dhe e bazuar mbi vlerësime alogjike. Kufizimi, edhe pse i përgjigjet interesit publik, nuk është proporcional sipas kriterëve të vendosura nga neni 17 i Kushtetutës. Për rrjedhojë, dispozita përmban një boshllëk ligjor që sjell pasoja negative për të drejtat e trashëgimlënësit, duke cenuar në mënyrë joproporcionale të drejtën e tij për të disponuar pasurinë *mortis causa*. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se pretendimi i gjykatave referuese për cenimin e së drejtës së pronës të lidhur me parimin e sigurisë juridike është i bazuar.

Përfshirja nga trashëgimia

Neni 378

Trashëgimlënësi edhe pa caktuar trashëgimtarë në testament mund të përjashtojë nga trashëgimia ligjore një ose më shumë trashëgimtarë të tij.

Rezervë ligjore**Neni 379**

Trashëgimlënësi nuk mund të përjashtojë nga trashëgimia ligjore fëmijët e tij të mitur ose trashëgimtarë të tjerë të mitur që trashëgojnë me zëvendësim (neni 361, paragrafi i dytë), si dhe trashëgimtarët e tij të tjerë të paaftë për punë në qoftë se thirren në trashëgim, dhe as të cenojë me testament në çdo mënyrë qoftë, pjesën që u takon këtyre trashëgimtarëve në bazë të trashëgimisë ligjore, përveç kur këta janë bërë të padenjë për të trashëguar.

Neni 380

Kur testatori disponon me testament një uzufrukt ose një rentë jetësore, të ardhurat e të cilave kalojnë ato të pjesës së disponueshme, trashëgimtarët që kanë të drejtë në rezervën ligjore mund të ekzekutojnë këtë disponim ose të heqin dorë nga të drejtat mbi pjesën e disponueshme.

Po këtë të drejtë zgjedhjeje e kanë edhe personat që përfitojnë nga rezerva ligjore në rast se testatori ka disponuar pronësinë e zhveshur të një pjese që kalon masën e disponueshme.

Zëvendësimi**Neni 381**

Trashëgimlënësi mund të caktojë në testament që në rast se trashëgimtari vdes para tij ose bëhet i padenjë, ose heq dorë nga trashëgimi, ta marrë trashëgimin një nga trashëgimtarët e tjerë që tregohen në nenet 361, 363, 364 të këtij Kodi, dhe kur nuk ka asnjë nga këta, ta marrë një njeri tjetër.

Por trashëgimlënësi nuk mund të detyrojë trashëgimtarin që të ruajë dhe, pas vdekjes së tij t'ia dorëzojë një personi tjetër të gjithë ose një pjesë të trashëgimit që ka marrë.

E drejta e shtimit**Neni 382**

Kur trashëgimlënësi ua ka lënë të gjithë pasurinë e tij trashëgimtarëve të caktuar në testament dhe një nga këta trashëgimtarë ka vdekur para tij, ose është bërë i padenjë, ose ka hequr dorë nga trashëgimi dhe trashëgimlënësi nuk ka caktuar për këto raste një trashëgimtar tjetër në vend të tij, si dhe kur një trashëgimtar është përjashtuar nga trashëgimi, pjesa që i takon atij u shtohet pjesëve të bashkëtrashëgimtarëve të tjerë të

caktuar në testament në përpjesëtim me pjesët e tyre trashëgimore.

Në qoftë se disa nga trashëgimtarët janë caktuar së bashku në një pjesë të pasurisë, shtimi bëhet vetëm midis këtyre bashkëtrashëgimtarëve.

Neni 383

Kur trashëgimlënësi ka lënë me testament vetëm një pjesë të pasurisë së tij, edhe sikur në këtë pjesë të ketë caktuar së bashku shumë trashëgimtarë, pjesa e atij që për shkaqet e treguara në nenin e sipërm nuk mund ose nuk do të jetë trashëgimtar, u kalon trashëgimtarëve ligjorë të trashëgimlënësit.

Legu dhe barra

Neni 384

Trashëgimlënësi mund të ngarkojë trashëgimtarin ose trashëgimtarët e caktuar në testament, nga ata që tregohen në nenet 361, 363, 364 të këtij Kodi, që t'u japin një ose më shumë trashëgimtarëve ligjorë një përfitim pasuror nga trashëgimi, pa i bërë këta trashëgimtarë (legu).

Kur trashëgimlënësi, që nuk ka trashëgimtarë nga ata që tregohen në nenet 361, 363, 364, ka caktuar në testament si trashëgimtarë persona të tjerë, mund t'i ngarkojë këta me lege në dobi të çdo njeriu.

Dispozitat e zotësisë për të trashëguar vlejnë edhe për personin që i është lënë legu.

Neni 385

Legatari ka të drejtë të kërkojë frutat ose kamatat që rrjedhin nga legu, nga dita që i është caktuar dorëzimi i legut dhe në mungesë të saj, nga dita e njoftimit të kërkesëpadisë.

Ato mund të kërkojnë nga dita e vdekjes së trashëgimlënësit, kur trashëgimlënësi ka disponuar shprehimisht ose kur legu është një depozitë në para.

Neni 386

Trashëgimlënësi mund të ngarkojë trashëgimtarin ose trashëgimtarët e caktuar në testament që të kryejnë ndonjë veprim të dobishëm për shoqërinë ose ndonjë veprim tjetër, pa i dhënë të drejtë një personi të caktuar mbi këtë veprim (barrë).

Kur trashëgimlënësi i lë me testament pasurinë shtetit, organeve të tij, ose enteve të ndryshme, ka të drejtë të caktojë qëllimin për të cilin duhet të përdoret pasuria.

Neni 387

Kur trashëgimtari i ngarkuar me legun ose barrën ka vdekur para trashëgimlënësit, ose është bërë i padenjë ose ka hequr dorë nga trashëgimi dhe trashëgimlënësi nuk ka caktuar një trashëgimtar tjetër në vend të tij, për ekzekutimin e detyrimeve në lidhje me legun ose me barrën ngarkohen bashkëtrashëgimtarët ose trashëgimtarët ligjorë, të cilëve u shtohet ose u kalon pjesa e atij, që për shkaqet e sipërme nuk mund ose nuk do jetë trashëgimtar.

Në qoftë se ekzekutimi i detyrimeve në lidhje me legun ose barrën është lidhur ngushtë me personin e atij, që për shkaqet e sipërme nuk mund ose nuk do jetë trashëgimtar, legu ose barra mbetet pa fuqi.

Neni 388

Në rast se ndërmjet trashëgimtarëve, asnjëri prej tyre nuk është ngarkuar nga trashëgimlënësi testamentar për të shlyer legun, secili trashëgimtar detyrohet të kontribuojë për shlyerjen e tij sipas pjesës takuese.

Neni 389

Kur sendi i dhënë në leg është treguar vetëm si lloj ose si masë, e drejta e zgjedhjes i takon trashëgimtarit, por sendi nuk mund të jetë nën kualitetin mesatar.

Neni 390

Kur personi, të cilit i është lënë legu, ka vdekur para trashëgimlënësit ose është bërë i padenjë ose ka hequr dorë nga legu dhe trashëgimlënësi nuk ka caktuar një person tjetër në vend të tij, legu shkon në dobi të trashëgimtarit të ngarkuar me atë leg.

Por në qoftë se legu u është lënë shumë personave së bashku, pjesa e atij që nuk mund ose nuk do të marrë legun u shtohet bashkëpjesëtarëve të tij në përpjesëtim me pjesët e tyre.

Neni 391

Personi, të cilit i është lënë legu, ka të drejtë të kërkojë nga trashëgimtari i ngarkuar ekzekutimin e detyrimit në lidhje me legun.

Ekzekutimi i detyrimit të trashëgimtarit në lidhje me barrën mund të kërkohet nga ekzekutori i testamentit, nga bashkëtrashëgimtarët, nga organizatat përkatëse shtetërore ose private.

Detyrimet në lidhje me legun dhe barrën ekzekutohen pas detyrimeve që rëndojnë mbi pasurinë trashëgimore.

Format e testamentit

Neni 392

Testamenti bëhet në dy forma: ollograf dhe me akt noterial.

Testamenti ollograf

Neni 393

Testamenti ollograf shkruhet tërësisht me dorën e testatorit duke vënë datën dhe nënshkrimin e vet.

Data e testamentit duhet të tregojë ditën, muajin dhe vitin.

Nënshkrimi vihet në fund të disponimeve.

Neni 394

Personi që nuk është i zoti të lexojë dorëshkrimin e vet nuk mund të bëjë testament ollograf.

Neni 395

Personat që nuk dëgjojnë (shurdhë) ose që nuk dëgjojnë e nuk flasin (shurdhëmemece), mund të disponojnë me testament ollograf ose me testament të marrë nga noteri, sipas rregullave të parashikuara në ligjin “Për noterinë”.

Neni 396

Testamenti ollograf mund të depozitohet tek noteri për ruajtje sipas dispozitave për depozitim të dokumenteve në noteri.

Testamenti me akt noterial

Neni 397

Testamenti me akt noterial redaktohet nga noteri dhe nënshkruhet nga trashëgimlënësi në prani të noterit.

Kur trashëgimlënësi nuk di, ose për shkak sëmundjeje ose të metash fizike nuk mund të nënshkruajë, testamenti nënshkruhet sipas rregullave të parashikuara në ligjin “Për noterinë”.

Testamente të posaçme

Neni 398

(Shfuqizuar fjalët “ose sekretari” me ligjin nr. 8781, datë 3.5.2001)

Në vendet ku nuk ka noter, testamenti mund të vërtetohet nga kryetari i bashkisë ose i komunës.

Neni 399

Testamenti i një personi që ndodhet në shërbim ushtarak, mund të vërtetohet nga komandanti i njësisë ushtarake në të cilën ai bën pjesë dhe kur është shtruar në spital për mjekim nga drejtori i spitalit.

Neni 400

Testamenti i një personi që ndodhet në një anije shqiptare në lundrim ose që ka qëndruar në një liman të huaj, mund të vërtetohet nga kapiteni i anijes.

Neni 401

Disponimi me testament i bërë me kusht pezullues, mbetet pa efekt kur personi në favor të cilit është bërë, vdes para trashëgimlënësit.

Revokimi i testamentit

Neni 402

Testamenti me një datë të mëvonshme lë pa fuqi atë me datë të mëparshme në tërësi ose vetëm për pjesën që nuk pajtohet me testamentin e ri.

Testamenti mbetet pa fuqi edhe me anë të një deklarate të bërë nga trashëgimlënësi në noter.

Pavlefshmëria e testamentit

Neni 403

Testamenti është i pavlefshëm kur bëhet nga një person që nuk mund të bëjë testament (neni 373).

Neni 404

Testamenti është i pavlefshëm kur nuk është bërë në formën e kërkuar nga ligji.

Neni 405

Testamenti është i pavlefshëm kur disponohet me testament në dobi të personave që nuk mund të trashëgojnë (nenet 374, 375).

Neni 406

Testamenti është i pavlefshëm kur disponimi me testament është në kundërshtim me nenet 377 e 384 të këtij Kodi.

Neni 407

Testamenti është i pavlefshëm kur disponimi me testament i trashëgimlënësit, i përjashton nga trashëgimia ligjore trashëgimtarët e tij të mitur ose të paafte për punë ose cenon pjesën e tyre ligjore.

Neni 408

Testamenti është i pavlefshëm kur disponimi me testament është bërë në kundërshtim me ligjin ose në mashtrim të ligjit.

Neni 409

Testamenti është i pavlefshëm kur disponimi me testament është bërë me ndikimin e mashtrimit, kanosjes ose dhunës, ose për shkak të një lajthimi, pa të cilën trashëgimlënësi nuk do kishte bërë këtë disponim.

Neni 410

Kur testamenti deklarohet nga gjykata i pavlefshëm, në trashëgim thirren trashëgimtarët ligjorë, përveç kur është rasti i shtimit në dobi të trashëgimtarëve të caktuar në testament sipas nenit 381.

Kur deklarohen të pavlefshme vetëm disa nga disponimet e testamentit, disponimet e tjera mbeten në fuqi.

Neni 411

Padia për pavlefshmërinë e testamentit ose të disponimit me testament mund të ngrihet nga trashëgimtari dhe nga çdo tjetër person i interesuar brenda tre vjetëve nga çelja e trashëgimisë.

Neni 412

Kur disponimi me testament është i pavlefshëm për shkak se disponimi nga trashëgimlënësi ka përjashtuar nga trashëgimia ligjore trashëgimtarët e tij të mitur ose të paaftë për punë ose cenon pjesën e tyre ligjore (neni 407), trashëgimtari, i përjashtuar nga trashëgimi ose të cilit i është cenuar pjesa ligjore, ka të drejtë të kërkojë nga trashëgimtarët e tjerë, sipas rastit, dorëzimin ose plotësimin e pjesës që i takon atij në bazë të trashëgimisë ligjore.

Neni 413

Për caktimin e kësaj pjese bashkohet e gjithë pasuria që kishte trashëgimlënësi në kohën e vdekjes së tij, duke u zbritur detyrimet që rëndojnë mbi trashëgiminë dhe pjesëtohet me numrin e trashëgimtarëve që do të thirreshin në trashëgim në qoftë se trashëgimlënësi nuk do kishte bërë testament.

Ekzekutori i testamentit**Neni 414**

Trashëgimlënësi mund të ngarkojë një ose më shumë persona për të ekzekutuar testamentin.

Caktimi si ekzekutor duhet të pranohet prej këtij në vetë testamentin ose me një deklaratë të veçantë që i bashkohet testamentit.

Në qoftë se trashëgimlënësi nuk cakton ekzekutor të testamentit, ekzekutimi i këtij u ngarkohet trashëgimtarëve të caktuar në të.

Neni 415

Ekzekutori i testamentit duhet të bëjë inventarin e pasurisë trashëgimore, duke ftuar të marrin pjesë trashëgimtarët dhe personat e tjerë që përfitojnë nga testamenti.

Ekzekutori i testamentit administron pasurinë trashëgimore, duke kryer veprimet që janë të nevojshme për ekzekutimin e disponimeve të testamentit, por nuk mund të tjetërsojë pasurinë trashëgimore, përveç kur shfaqet nevoja dhe me lejen e gjykatës, e cila vendos pasi më parë të dëgjojë trashëgimtarët.

Neni 416

Gjykata e shkallës së parë, me kërkesën e trashëgimtarëve ose të personave

që kanë interes, mund të shkarkojë nga detyra ekzekutorin e testamentit për shkelje të rënda të detyrës së tij ose për pazotësi në administrimin e pasurisë trashëgimore.

Neni 417

Tagret e ekzekutorit testamentar nuk transmetohen në trashëgimtarët e tij.

Neni 418

Kur janë shumë ekzekutorë testamentarë, në mungesën e të tjerëve mund të veprojnë edhe njëri prej tyre, por të gjithë ata janë përgjegjës solidarë për sendet që u janë besuar, përveç kur testatori u ka ndarë detyrat.

PJESA IV DETYRIMET

TITULLI I DISPOZITA TË PËRGJITHME

KREU I KUPTIMI DHE LINDJA E DETYRIMEVE

Kuptimi i detyrimit

Neni 419

Detyrimi është një marrëdhënie juridike me anën e së cilës një person (debitori) detyrohet të japë diçka ose të kryejë apo të mos kryejë një veprim të caktuar në dobi të një personi tjetër (kreditori), i cili ka, gjithashtu, të drejtë të kërkojë t'i jepet diçka, ose të kryhet apo të mos kryhet veprimi.

Lindja e detyrimeve

Neni 420

Detyrimet lindin nga kontratat ose nga ligji.

Natyra ekonomike e detyrimit

Neni 421

Objekt i detyrimit duhet të ketë një vlerësim ekonomik dhe t'i përgjigjet interesave qoftë dhe jopasurore të kreditorit.

Korrektesa e pjesëmarrësve në detyrim

Neni 422

Kreditori dhe debitori duhet të sillen ndaj njëri-tjetrit me korrektesë, me paanësi dhe sipas kërkesave të arsyes.

KREU II

DETYRIMET SOLIDARE

Neni 423

Detyrimi është solidar kur kreditori ose secili nga kreditorët ka të drejtë të kërkojë ekzekutimin e të njëjtit detyrim tërësisht apo pjesërisht si nga debitorët së bashku, ashtu dhe nga secili prej tyre veç e veç.

Neni 424

Detyrimi është solidar kur del nga vullneti i palëve ose është parashikuar me ligj.

Neni 425

Detyrimi është solidar edhe kur debitorët të jenë detyruar secili në mënyrë të ndryshme ose dhe kur debitori i përbashkët të jetë detyruar në mënyrë të ndryshme ndaj secilit kreditor.

Neni 426

Ekzekutimi i detyrimit nga njëri prej debitorëve solidarë i shkarkon të gjithë debitorët e tjerë.

Debitorët solidarë shkarkohen nga detyrimi edhe nëpërmjet dhënies së një sendi në ekzekutim të detyrimit apo të kompensimit të kredisë nga njëri prej debitorëve solidarë ndaj kreditorit.

Neni 427

Qenia në vonesë e kreditorit ndaj njërit nga debitorët solidarë e shtrin efektin ndaj të gjithë debitorëve të tjerë.

Debitori solidar nuk mund të kompensojë detyrimin e tij me kreditë që kanë debitorët e tjerë ndaj kreditorit.

Debitori solidar nuk mund t'i kundrejtojë kreditorit prapësimet personale të debitorëve të tjerë.

Çdonjëri nga debitorët solidarë nuk duhet që me veprimet e tij të rëndojë pozitën e të tjerëve, përveç kur parashikohet ndryshe në ligj.

Neni 428

Debitori ka të drejtë të zgjedhë për të paguar njërin apo tjetrin kreditor solidar, përveç kur është penguar më parë me anë të një njoftimi me shkrim prej ndonjërit prej tyre.

Kreditorët janë solidarë kur secili prej tyre ka të drejtën të kërkojë pagimin e gjithë detyrimit dhe pagimi i bërë njërit prej tyre, liron debitorin ndaj gjithë kreditorëve.

Neni 429

Përtëritja e detyrimit që bën debitori me njërin nga kreditorët, shkarkon të gjithë debitorët e tjerë, përveç kur kreditori i ka ruajtur të drejtat ndaj tyre.

Falja e detyrimit të bërë njërit prej debitorëve solidarë, shkarkon të gjithë debitorët e tjerë. Kur falet vetëm pjesa e një debitori, detyrimi i debitorëve të tjerë pakësohet për aq sa është pjesa e falur.

Bashkimi i cilësive të kreditorit me atë të debitorit solidar në një person të vetëm, shuan detyrimin e debitorëve të tjerë, për pjesën e këtij debitori.

Neni 430

Në marrëdhëniet ndërmjet tyre debitorët solidarë marrin pjesë në shlyerjen e detyrimit secili sipas pjesës së vet.

Debitori që ka ekzekutuar një detyrim solidar, ka të drejtë të kërkojë nga debitorët e tjerë pagimin në pjesë të barabarta të detyrimit të ekzekutuar prej tij, përveç kur në ligj ose në kontratë është parashikuar ndryshe.

Kur debitori solidar, që ka ekzekutuar detyrimin, nuk ka mundur të nxjerrë nga një debitor pjesën e tij të detyrimit, ajo ndahet sipas rastit në pjesë të barabarta ose proporcionalisht ndërmjet debitorëve të tjerë, duke përfshirë edhe atë.

Neni 431

Debitorët solidarë janë të detyruar të përballojnë në proporcion me pjesët e tyre të gjitha shpenzimet që vërtetohen se kanë qenë të nevojshme të kryhen nga debitorët që kanë ekzekutuar detyrimin.

Neni 432

Debitori solidar që ekzekuton detyrimin duhet t'i kundrejtojë kreditorit prapësimet e përbashkëta për të gjithë debitorët, përndryshe i humb e drejta të kërkojë nga debitorët e tjerë pjesën që atyre u takon për shlyerjen e detyrimit. Gjithashtu, ai e humbet këtë të drejtë edhe kur nuk ka njoftuar debitorët e tjerë se ka ekzekutuar detyrimin dhe, si rrjedhim njëri nga debitorët e tjerë ka ekzekutuar veçmas atë.

Neni 433

Ndërprerja e parashkrimit me veprimet e kreditorit ndaj njërit prej debitorëve solidarë, si dhe ndërprerja e parashkrimit nga njëri prej kreditorëve solidarë ndaj debitorit të përbashkët, ka efekt si ndaj debitorëve të tjerë, ashtu edhe ndaj kreditorëve të tjerë.

Pezullimi i parashkrimit ndaj njërit debitor ose ndaj njërit kreditor solidar, nuk ka efekt ndaj të tjerëve.

Heqja dorë nga parashkrimi në përputhje me nenin 126 të këtij Kodi e bërë nga njëri prej debitorëve solidarë, nuk ka efekt ndaj të tjerëve, ndërsa heqja dorë nga parashkrimi nga njëri prej kreditorëve solidarë, ka efekt ndaj të tjerëve.

Neni 434

Debitori solidar të cilit i kërkohet pagimi i pjesës së tij nga detyrimi, nuk mund t'i kundrejtojë debitorit, që ka paguar atë, parashkrimin e padisë së kreditorit, përveç kur ai vetë dhe debitori që kërkon pjesën kanë patur mundësinë që t'i kundrejtonin parashkrimin e plotësuar.

Ky paragraf nuk zbatohet kur me marrëveshje debitorët solidarë kanë vendosur ndryshe.

Neni 435

Në rast se ekzekutimi i detyrimit bëhet i pamundur, për fajin ose gjatë vazhdimit të vonesës së njërit ose disa debitorëve solidarë, debitorë të tjerë nuk shkarkohen nga detyrimi për plotësimin e tij.

Kreditori mund të kërkojë shpërblimin e dëmit të shkaktuar për një shkak të tillë, vetëm nga debitorët solidarë ose nga secili prej tyre, për fajin e të cilëve është bërë i pamundur ekzekutimi i detyrimit ose që kanë qenë me vonesë. Debitorët e tjerë mbetën solidarë vetëm për detyrimin e parë.

Vonesa e njërit nga debitorët solidarë nuk sjell ndonjë pasojë juridike për debitorët e tjerë.

KREU III DETYRIMET ALTERNATIVE

Neni 436

Detyrimi është alternativ kur debitori shkarkohet prej tij, duke përmbushur njërin nga llojet e tij të përmendura veç e veç sipas dëshirës së tij, ose të kreditorit apo të një të treti. Debitori nuk mund të kërkojë nga kreditori të pranojë përmbushjen e detyrimit pjesërisht nga njëri lloj e pjesërisht nga lloji tjetër i tij.

Neni 437

E drejta e zgjedhjes i takon debitorit, përveç kur është parashikuar nga ligji apo nga kontrata që t'i lihet kreditorit apo një të treti.

Zgjedhja bëhet e parevokueshme me përmbushjen e njërit nga llojet e detyrimit, ose me njoftimin e deklaratës së zgjedhjes palës tjetër ose të dy palëve, kur e drejta e zgjedhjes i takon një të treti.

Kur e drejta e zgjedhjes u takon shumë personave dhe ata nuk merren vesh, gjykata u cakton atyre një afat. Kur zgjedhja nuk bëhet në afatin e caktuar, atë e bën gjykata.

Neni 438

Kur në një detyrim alternativ, debitori nuk ekzekuton ndonjërin nga llojet e detyrimeve në afatin e caktuar, e drejta e zgjedhjes i kalon kreditorit.

Në rast se e drejta e zgjedhjes i është lënë kreditorit dhe ky nuk e ka

ushtruar në afatin e caktuar në marrëveshje ose të caktuar nga debitori, zgjedhja i kalon këtij të fundit.

Kur e drejta e zgjedhjes i është lënë një të treti dhe ai nuk e ushtron në afatin e caktuar, zgjedhja bëhet nga gjykata.

Kur kjo e drejtë u është lënë disa personave, gjykata u cakton atyre një afat. Në rast se zgjedhja nuk bëhet në afatin e caktuar, ajo bëhet nga gjykata.

Neni 439

Detyrimi alternativ është i thjeshtë kur njëri nga të dy llojet e detyrimit nuk mund të bëhet objekt detyrimi, ose kur përmbushja e tij është bërë e pamundur pa fajin e asnjërës palë.

Neni 440

Kur e drejta e zgjedhjes i është lënë debitorit, detyrimi alternativ bëhet i thjeshtë në rast se njëri nga të dy llojet e detyrimit bëhet i pamundur dhe për fajin e tij. Në rast se kjo pamundësi ndodh për fajin e kreditorit, debitori shkarkohet nga detyrimi kur ai nuk pranon të zbatohet detyrimi tjetër dhe të kërkojë shpërblimin e dëmit.

Kur zgjedhja i është lënë kreditorit, debitori shkarkohet nga detyrimi kur pamundësia e përmbushjes së njërit nga të dy llojet e detyrimit ka ndodhur për faj të kreditorit dhe ky nuk pranon të ekzekutohet lloji tjetër i detyrimit dhe të kërkojë të shpërblehet dëmi. Në rast se zgjedhja i është lënë kreditorit dhe pamundësia i ngarkohet debitorit, kreditori mund të zgjedhë detyrimin tjetër ose të kërkojë shpërblimin e dëmit.

Neni 441

Kur të dy llojet e detyrimit janë bërë të pamundura dhe debitori duhet të përgjigjet për njërin prej tyre, ai duhet të paguajë vleftën e detyrimit që është bërë i pamundur i fundit, në qoftë se zgjedhja i është lënë atij.

Në qoftë se e drejta e zgjedhjes i është lënë kreditorit, ky ka të drejtë të kërkojë vleftën e njërit ose tjetrit lloj detyrimi.

KREU IV

DETYRIME TË PJESËTUESHME E TË PAPJESËTUESHME

Detyrime të pjesëtueshme

Neni 442

Kur shumë debitorë ose kreditorë marrin pjesë në të njëjtin detyrim dhe ky është i pjesëtueshëm, secili debitor është i detyruar të ekzekutojë dhe secili kreditor ka të drejtë të kërkojë një pjesë të barabartë të detyrimit, përveç kur në kontratë ose në ligj është parashikuar ndryshe.

Detyrime të papjesëtueshme

Neni 443

Kur janë shumë debitorë në të njëjtin detyrim, që është i papjesëtueshëm, të gjithë debitorët quhen debitorë solidarë.

Detyrimi është i papjesëtueshëm nga vetë natyra e tij si i tillë dhe nga qëllimi i palëve në kontratë. Në të tilla raste detyrimi mbetet i papjesëtueshëm edhe për trashëgimtarët e debitorëve.

Neni 444

Detyrimet e papjesëtueshme rregullohen nga dispozita që kanë lidhje me detyrimet solidarë, përveç sa parashikohet në këtë kre.

KREU V

DETYRIMET MONETARE

Neni 445

Detyrimi për të paguar një shumë parash shlyhet me vleftën e vet nominale, përveç kur rezulton ndryshe nga ligji ose nga kontrata.

Neni 446

Detyrimi monetar përmbushet me monedhën që është në qarkullim në shtetin ku bëhet pagimi ose me monedhën e pranuar në kontratë.

Neni 447

Kur kreditori ka një llogari rrjedhëse në shtetin ku duhet ose mund të bëhet pagesa, debitori mund të përmbushë detyrimin duke kredituar në këtë llogari shumën përkatëse, përveç kur kreditori e ka përjashtuar pagesën në këtë llogari.

Pagesa quhet e kryer në momentin e kreditimit të saj në llogari.

Neni 448

Pagesa kryhet në vendbanimin e kreditorit në datën e pagesës. Kreditori mund të caktojë një vend tjetër brenda kufijve të shtetit ku ka vendbanimin në kohën e pagimit ose të lindjes së detyrimit.

Neni 449

Në rast se pagimi duhet të kryhet në një vend tjetër nga vendbanimi i kreditorit në kohën e lindjes së detyrimit dhe përmbushja e këtij detyrimi do të vështirësohej së tepërmi, debitori mund të pezullojë pagimin derisa kreditori të ketë caktuar një vend tjetër i cili do të mënjanonte shpenzimet e tepërta.

Neni 450

Shpërblimi për dëmin e shkaktuar si rrjedhim i vonesës në pagimin e një shume parash, përbëhet nga kamatat e arrira, prej datës së fillimit të vonesës së debitorit, me monedhën zyrtare të vendit ku bëhet pagimi. Përqindja e kamatës caktohet me ligj.

Në mbarim të çdo viti kamatat e arrira i shtohen shumës së detyruar mbi bazën e të cilës është bërë llogaritja e tyre.

Kamata ligjore paguhet pa qenë i detyruar kreditori të provojë ndonjë dëm. Kur kreditori provon se ka pësuar një dëm më të madh se kamata ligjore, debitori detyrohet t'i paguajë atij pjesën tjetër të dëmit.

Neni 451

Kur detyrimi lidhet me pagesën e një shume parash në monedhë që nuk ka kurs zyrtar në shtetin ku duhet të kryhet pagesa, debitori ka të drejtë të ekzekutojë detyrimin në monedhën që ka kurs zyrtar në shtetin ku duhet të kryhet pagesa, përveç kur në ligj ose në kontratë parashikohet ndryshe.

Neni 452

Kur detyrimi lidhet me pagesën e një shume parash në monedhë të ndryshme nga ajo e vendit ku duhet të kryhet pagesa dhe debitori pretendon se nuk është në gjendje të shlyejë detyrimin në këtë monedhë, kreditori mund të pranojë shlyerjen në monedhën e vendit të kryerjes së pagesës.

Rregulli i mësipërm zbatohet edhe kur debitori detyrohet të bëjë pagesën me monedhën e pranuar në fillim.

Neni 453

Kur detyrimi duhet të ekzekutohet me një monedhë të ndryshme nga ajo e pranuar në fillim, konvertimi duhet të bëhet me kursin zyrtar të këmbimit të ditës së pagimit.

Neni 454

Neni 450 i këtij Kodi nuk i heq të drejtën kreditorit që të kërkojë shpërblimin e dëmit të pësuar nga fakti që nga dita e vënies në vonesë të debitorit ka pësuar ndryshime kursi i këmbimit të monedhës që përcaktohet në detyrim.

TITULLI II**EKZEKUTIMI DHE SHUARJA E DETYRIMEVE****KREU I****EKZEKUTIMI I DETYRIMEVE****Neni 455**

Debitori dhe kreditori duhet të tregojnë kujdesin e duhur e të jenë të përpiktë në përmbushjen e detyrimit sipas përmbajtjes së tij.

Neni 456

Detyrimi për dorëzimin e një sendi të caktuar përmban edhe kujdesin që duhet të tregohet për ruajtjen e tij në dorëzim.

Neni 457

Kur objekti i detyrimit është dorëzimi i sendeve të përcaktuara vetëm në lloj, ato nuk mund të jenë me cilësi më të dobët se sa cilësia mesatare.

Neni 458

Dorëzimi i sendeve bëhet sipas mënyrës së caktuar në kontratë dhe kur kjo nuk është caktuar bëhet:

- a) me dhënien e tyre në dorë personit që ka fituar pronësinë e tyre ose personit që heq të drejta prej tij;
- b) me dhënien transportuesit ose postës për t'ia dorëzuar fituesit, në vendin e treguar prej tij;
- c) me dhënien fituesit në dorë ose dërgim nëpërmjet postës të dokumenteve (fletë ngarkese, dëshmi depozitimi) që i japin të drejtën e disponimit të mallit.

Neni 459

Debitori nuk mund të ekzekutojë detyrimin pjesë-pjesë edhe sikur ai të jetë i pjesëtueshëm, pa pëlqimin e kreditorit.

Neni 460

Detyrimi mund të ekzekutohet edhe nga një person i tretë, që nuk është debitor, përveç kur kreditori është i interesuar që ekzekutimi të bëhet nga debitori, ose kur kreditorit i është njoftuar kundërshtimi i debitorit.

Vendi i ekzekutimit të detyruar**Neni 461**

Në rast se vendi ku duhet të ekzekutohet detyrimi nuk caktohet në kontratë, nga ligji ose nuk kuptohet nga vetë natyra e detyrimit, ekzekutimi bëhet:

- a) për dorëzimin e një sendi të paluajtshëm, në vendin ku ndodhet ai;
- b) për sendet që janë të përcaktuara në mënyrë individuale, në vendin ku ndodheshin kur lindi detyrimi;
- c) për dorëzimin e një sendi të përcaktuar në lloj dhe në sasi, në vendin ku debitori ushtron veprimtarinë e tij profesionale ose në vendbanimin e tij;

- ç) për detyrimet në para, sipas rregullave të përcaktuara në kreun V të pjesës IV të këtij Kodi.

Neni 462

Kreditori nuk mund të detyrohet të pranojë një gjë të ndryshme nga sa është përcaktuar në objektin e detyrimit edhe sikur vlefte e gjësë së ofruar të jetë më e madhe.

Afati i ekzekutimit të detyrimit

Neni 463

Ekzekutimi i detyrimit duhet të bëhet në afatin e caktuar në kontratë. Kur në kontratë nuk është caktuar afat ose ekzekutimi i detyrimit është lënë në kërkimin e kreditorit, ky mund të kërkojë ekzekutimin në çdo kohë dhe debitori duhet ta ekzekutojë atë brenda pesëmbëdhjetë ditëve nga dita e kërimit.

Neni 464

Afati i caktuar në kontratë prezumohet se është caktuar në dobi të debitorit, përveç kur nga vullneti i palëve ose natyra e detyrimit del ndryshe. Ekzekutimi i detyrimit para mbarimit të afatit nuk quhet i pavlefshëm, përveç kur afati është caktuar në dobi të kreditorit.

Neni 465

Debitori nuk mund të pretendojë të drejtën e afatit kur:

- a) ka falimentuar;
- b) nuk ka dhënë garancitë e premtuara;
- c) garancitë që sigurojnë kredinë janë pakësuar për fajin e tij, përveç kur ato mbeten, përbëjnë ende një siguri të mjaftueshme për ekzekutimin e detyrimit.

Ekzekutimi ndaj kreditorit

Neni 466

Ekzekutimi i detyrimit duhet t'i bëhet vetë kreditorit ose përfaqësuesit të vet, ose një personi të autorizuar nga kreditori, nga ligji ose nga gjykata.

Ekzekutimi i detyrimit që i bëhet një personi që nuk është autorizuar për ta pranuar, e shkarkon debitorin vetëm në rast se kreditori ka pranuar

më vonë ekzekutimin, ose vërtetohet se ka përfituar prej tij.

Ekzekutimi ndaj një të treti

Neni 467

Debitori që ekzekuton një detyrim ndaj një personi, i cili sipas rrethanave të padyshimta duket se është i autorizuar ta pranojë atë, shkarkohet nga detyrimi në qoftë se provon se ka qënë në mirëbesim.

Personi që ka pranuar ekzekutimin e detyrimit, është i detyruar t'i kthejë kreditorit të vërtetë, atë që ka marrë nga ekzekutimi i detyrimit.

Ekzekutimi ndaj kreditorit të pazotë për të vepruar

Neni 468

Kur ekzekutimi i detyrimit i është bërë një kreditori që nuk ka zotësi për të vepruar, shkarkon debitorin po aq sa ka vajtur në dobi të këtij kreditori, ose të përfaqësuesit të tij ligjor.

Ekzekutimi për llogari të shumë detyrimeve

Neni 469

Kur ekzekutimi kryhet për llogari të shumë detyrimeve dhe ndaj të njëjtit kreditor, debitori mund të përcaktojë në kohën e ekzekutimit se cilin detyrim po ekzekuton.

Kur nuk ekziston një përcaktim i debitorit për radhën e ekzekutimit, në fillim ekzekutohet detyrimi që i ka kaluar afati, nëse ekzistojnë më shumë të tillë, ekzekutimi fillon nga detyrimi me vlerë dhe në rast se janë disa të tillë, fillon nga më i vjetri dhe kur këta kanë të njëjtën vjetërsi, ekzekutimi bëhet proporcionalisht.

Neni 470

Ekzekutimi në para për llogari të një detyrimi të caktuar, përmban në fillim shlyerjen e shpenzimeve, pastaj atë të kamatave të arrira dhe pastaj të vetë detyrimit e të kamatave të zakonshme ndaj tij.

Kreditori mund të refuzojë pagesën, në rast se debitori gjatë ekzekutimit cakton një renditje tjetër ose mund të mos pranojë shlyerjen e plotë të vleftës së detyrimit; pa marrë edhe kamatat e arrira, ato në vazhdimësi, si dhe shpenzimet përkatëse.

Neni 471

Kreditori mund të mos pranojë ekzekutimin e detyrimit për dorëzimin e një sendi të ndryshëm nga ai që është përcaktuar në kontratë edhe sikur vleftha e sendit të ofruar të jetë e barabartë apo më e madhe.

Shpenzimet e ekzekutimit, dëftesat përkatëse**Neni 472**

Shpenzimet janë në ngarkim të atij që ekzekuton detyrimin, ndërsa shpenzimet e dëftesës janë në ngarkim të atij, në favor të të cilit ajo është lëshuar.

Neni 473

Për çdo pagesë të kryer në ekzekutim të detyrimit kreditori jep një dëftesë, përveç kur rezulton ndryshe nga kontrata.

Në rast se kreditori disponon një dokument nga përmbajtja e të cilit rezulton detyrimi, debitori që e ka ekzekutuar atë mund të kërkojë kthimin ose prishjen e dokumentit, përveç kur kreditori ka interesa të arsyeshëm për ruajtjen e tij dhe me kusht që ai të shënojë në dokument ekzekutimin e detyrimit.

Kur kreditori refuzon të zbatojë detyrimin sipas paragrafit të mësipërm, debitori mund të pezullojë ekzekutimin e detyrimit. Kur kreditori pretendon se ka humbur dokumentin detyrohet t'i japë debitorit një deklaratë me shkrim ku të pranohet ekzekutimi i detyrimit. Deklarata duhet të jetë noteriale kur kërkohet nga ligji.

Neni 474

Kur pagesat e njëlojta për shlyerjen e detyrimit duhet të bëhen në mënyrë periodike, dëftesat e lëshuara për dy pagesa radhazi prezumojnë kryerjen edhe të pagesave të mëparshme.

Dëftesa e lëshuar nga kreditori për detyrimin kryesor, prezumon se janë shlyer gjithashtu edhe kamatat e shpenzimet e këtij detyrimi.

Lirimi i sendeve nga garancitë**Neni 475**

Kreditori që ka pranuar ekzekutimin e detyrimit, duhet të lirojë sendet nga garancitë reale që janë dhënë për sigurimin e ekzekutimit të detyrimit

edhe nga çdo ndalim tjetër që mund të kufizojë përdorimin e pasurisë.

KREU II EFEKTET E MOSEKZEKUTIMIT TË DETYRIMEVE

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 476

Çdo mangësi në ekzekutimin e detyrimeve e detyron debitorin të shpërblejë dëmin që ka pësuar kreditori, përveç kur ai provon se mospërmbushja nuk ka ndodhur për fajin e tij.

Në këtë rast kreditori ka të drejtë:

- a) të kërkojë ekzekutimin në natyrë të detyrimit, veçanërisht dorëzimin e sendit ose kryerjen e punimeve, si dhe shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga vonesa e ekzekutimit; ose
- b) shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga mosekzekutimi i detyrimit.

Neni 477

Debitori që në ekzekutimin e detyrimit përdor punën e të tretëve përgjigjet për veprimet e tyre, të kryera me faj, si të ishin të vetat.

Neni 478

Kur detyrimi ka lidhje me veprime që mund të kryhen edhe nga persona të tjerë dhe debitori nuk ekzekuton detyrimin, kreditori ka të drejtë të kërkojë t'i kryejë ai vetë për llogari të debitorit.

Neni 479

Çdo marrëveshje që përjashton ose kufizon palët nga përgjegjësia për mosekzekutimin e detyrimeve është e pavlefshme.

Neni 480

Kur ekzekutimi i detyrimit bëhet i pamundur për fajin e debitorit, kreditori ka të drejtë të kërkojë prej tij shpërblimin e dëmit të shkaktuar.

Debitori është me faj kur, me dashje ose nga pakujdesia, ka krijuar

rrethana që e kanë bërë të pamundur ekzekutimin ose kur nuk ka marrë masa për ta ndaluar atë.

Vonesa e debitorit

Neni 481

Debitori që nuk përmbush një detyrim të kërkueshëm në afatin e caktuar, quhet se është në vonesë (morë), përveç kur mosekzekutimi është rrjedhim i rrethanave që nuk kanë lidhje me fajin e debitorit.

Debitori vihet në vonesë me anë të një njoftimi me shkrim. Nuk është e nevojshme vënia në vonesë kur:

- a) debitori ka deklaruar me shkrim se nuk dëshiron të ekzekutojë detyrimin;
- b) ka kaluar afati brenda të cilit do të ekzekutohej detyrimi.

Kur debitori vdes dhe afati i caktuar për ekzekutimin e detyrimit mbaron pas vdekjes së tij, trashëgimtarët e tij quhen se janë në vonesë me mbarimin e 15 ditëve nga dita e njoftimit me shkrim nga kreditori.

- c) Kur detyrimi rrjedh nga një akt i paligjshëm.

Neni 482

Debitori që është në vonesë nuk çlirohet nga pamundësia e papritur e përmbushjes së detyrimit, edhe sikur kjo të jetë shkaktuar pa fajin e tij e të kreditorit, përveç kur provon se objekti i detyrimit do të ishte shkatërruar apo dëmtuar edhe sikur të ishte nën kujdesin e kreditorit.

Humbja ose dëmtimi i një sendi të marrë në mënyrë të paligjshme, nuk e shkarkon personin që e ka marrë atë nga detyrimi për të rikthyer vleftën e tij.

Neni 483

Dispozitat mbi vonesën nuk zbatohen për detyrimet që përmbajnë mosveprime. Çdo veprim i kundërt përbën mospërmbushje të detyrimit.

Neni 484

Kreditori mund të mos pranojë ofertën e debitorit që është me vonesë për ekzekutimin e detyrimit, në rast se ajo nuk përmban edhe shpërblimin e dëmit të pësuar dhe shpenzimet e bëra gjatë vonesës, ose kur kreditori për shkak të vonesës së debitorit nuk ka interes për ekzekutimin e detyrimit.

Neni 485

Debitori që ka një kredi të kërkueshme ndaj kreditorit të tij, mund të pezullojë zbatimin e detyrimit deri në pagesën e kredisë, me kusht që ndërmjet kredisë dhe detyrimit të ketë lidhje të mjaftueshme, siç mund të jetë ndër të tjera, qenia e një raporti të vetëm juridik ose të marrëdhënieve që palët kanë patur rregullisht.

Pezullimi i ekzekutimit të detyrimit nuk mund të kërkohet kur:

- a) ekzekutimi i detyrimit nga pala tjetër bëhet i pamundur për shkak të vonesës së kreditorit, ose është i pamundur në mënyrë të përhershme;
- b) kredia e palës tjetër është e pasekuestrueshme.

Neni 486

Dëmi që duhet të shpërblehet nga debitori për mosekzekutimin e detyrimit përbëhet nga të gjitha humbjet e pësuar nga pakësimi i pasurisë, si dhe fitimi që mund të nxirrej në kushtet e zakonshme të tregut (fitimi i munguar). Bëjnë pjesë në shpërblimin për riparimin e dëmit edhe shpenzimet e arsyeshme e të nevojshme për të parandaluar ose për të pakësuar dëmin, që kanë lidhje me rrethanat mbi të cilat bazohet përgjegjësia e palës, shpenzimet e arsyeshme e të nevojshme për të përcaktuar dëmin dhe përgjegjësinë, si dhe ato që janë nevojitur për të gjetur një zgjidhje jashtëgjyqësore të përmbushjes së detyrimit.

Neni 487

Në kontratë me detyrime të dyanshme, palët duhet të ekzekutojnë detyrimin e tyre në të njëjtën kohë, përveç kur nga kontrata ose nga natyra e detyrimit del se njëra palë duhet të ekzekutojë detyrimin e saj më parë se tjetra.

Neni 488

Kur në një kontratë me detyrime të dyanshme, ekzekutimi i detyrimit të një pale është bërë i pamundur pa fajin e asnjërës palë, secila prej tyre nuk ka të drejtë të kërkojë nga tjetra ekzekutimin e detyrimit ose shpërblimin e dëmit, përveç kur në ligj ose në kontratë është parashikuar ndryshe. Secila nga palët ka të drejtë të kërkojë nga pala tjetër që t'i kthejë atë që është dhënë për ekzekutimin e detyrimit.

Neni 489

Në qoftë se në një kontratë me detyrime të dyanshme, ekzekutimi i detyrimit të njëres palë është bërë i pamundur, për shkak se pala tjetër ka rënë në paaftësi pague, ose ka falimentuar ose për ndonjë rrethanë tjetër të ndodhur për faj të saj, pala tjetër ka të drejtë të mos zbatojë detyrimet e veta, derisa t'i garantohet ekzekutimi i detyrimit në dobi të saj, ose të kërkojë shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga mosekzekutimi i kontratës.

Neni 490

Kur është vendosur që kreditorit t'i paguhet shpërblimi për mosekzekutimin e detyrimit ose për ekzekutimin me vonesë të tij, gjykata duke marrë parasysh gjendjen pasurore të debitorit, mund të caktojë një afat tjetër për pagimin e këtij shpërblimi, ose të lejojë që të paguhet me këste.

Vonesa e kreditorit**Neni 491**

Kreditori është në vonesë kur pa ndonjë shkak të ligjshëm nuk pranon ekzekutimin e detyrimit nga ana e debitorit, ose që për shkak të rrethanave të krijuara me faj prej tij, nuk përmbush detyrimin ndaj debitorit, pa të cilin ky nuk mund të ekzekutojë detyrimin e tij.

Neni 492

Kur kreditori është në vonesë, debitori ka të drejtë të kërkojë shpërblimin e dëmit të shkaktuar prej saj dhe lirohet nga përgjegjësia në rast se më vonë ekzekutimi i detyrimit të tij bëhet i pamundur, përveç kur pamundësia e ekzekutimit ndodh për fajin e tij.

Në detyrimet në para, kur kreditori është në vonesë, debitori nuk paguan kamatë.

Neni 493

Kur dëmi i ardhur nga mosekzekutimi i detyrimit është shkaktuar ose është shtuar edhe nga veprimet ose mosveprimet me faj të kreditorit, ose kur ky nuk ka treguar kujdesin e duhur për pakësimin e këtij dëmi, gjykata sipas rastit mund të pakësojë shumën e shpërblimit të dëmit ose të shkarkojë krejtësisht debitorin nga detyrimi për shpërblimin e tij.

Neni 494

Kreditori gjatë vonesës së tij nuk mund të kërkojë marrjen e masave për një ekzekutim të detyruar.

Neni 495

Kur kreditori është në vonesë ose nuk gjendet, debitori ka të drejtë të ekzekutojë detyrimin duke e depozituar sendin në një person që ushtron veprimtari depozitimi ose në një vend që caktohet nga gjykata e vendit të ekzekutimit të detyrimit. Kur objekt i detyrimit janë para, letra ose dokumente me vlefte ose sende të çmueshme, depozitohen në bankë.

Me depozitimin ndërpritet kamata.

Në rastet kur depozitimi kërkon shpenzime të mëdha, bëhet me vështirësi ose sendi që vihet në depozitë prishet shpejt ose për vetë natyrën e tij, nuk mund të lihet në depozitë, debitori, pasi të ketë lajmëruar kreditorin, kërkon nga gjykata që të lejohet të shesë sendin e mësipërm dhe vleftën e nxjerrë nga shitja ta depozitojë në bankën e shtetit në emër të kreditorit.

Kur debitori tërheq sendin e depozituar para se të jetë pranuar nga kreditori, depozitimi quhet se nuk është bërë.

Depozituesi i dorëzon sendin kreditorit vetëm pasi ky të ketë shlyer të gjitha shpenzimet për ekzekutimin e detyrimit.

KREU III**ZËVENDËSIMI DHE KALIMI I KREDISË****Zëvendësimi i debitorit****Neni 496**

Zëvendësimi i debitorit me një person tjetër, i cili merr përsipër detyrimin, mund të bëhet vetëm me pëlqimin e kreditorit. Debitori i zëvendësuar shkarkohet nga detyrimi i tij ndaj kreditorit.

Garancitë e dhëna nga persona të tretë për detyrimin shuhen, në rast se këta nuk kanë dhënë pëlqimin që ato të mbeten edhe për debitorin e ri. Pengu ose hipoteka e dhënë nga debitori i mëparshëm mbeten në fuqi.

Neni 497

Kreditorit mund t'i kundrejtohen nga debitori i ri të gjitha prapësimet që rrjedhin nga detyrimi që ai ka marrë përsipër dhe që mund t'i kundrejtonte edhe debitori i mëparshëm, përveç atyre që lidhen me personin e këtij të fundit.

Neni 498

Marrëveshja sipas të cilës debitori dhe një person i tretë bëhen bashkëdebitorë në një detyrim, kur është marrë pëlqimi i kreditorit, nuk mund të prishet ose të ndryshohet, pa pëlqimin e kreditorit. Të dy bashkëdebitorët përgjigjen ndaj tij solidarisht.

Kalimi i kredive**Neni 499**

(Shtuar paragrafi i tretë me ligjin nr. 8536, datë 18.10.1999)

Kreditori mund t'ia kalojë kredinë e vet një personi tjetër edhe pa miratimin e debitorit, me kusht që kredia të mos ketë karakter të ngushtë personal dhe kalimi të mos jetë ndalur nga ligji. Veçanërisht nuk lejohet kalimi i kredisë një personi tjetër, kur rrjedh nga shkaktimi i vdekjes ose i dëmtimit të shëndetit, si dhe i kredive që nuk mund të sekuestrohen.

Palët në një marrëveshje mund të përjashtojnë kalimin e kredisë, por marrëveshja nuk mund t'i kundrejtohet atij që i kalon kredia po të mos provohet se ai e njihte atë në momentin e kalimit.

Dispozitat për kalimin e kredisë nuk zbatohen ndaj kredive që lidhen me transaksione financiare, ndaj të cilave janë vendosur barrë siguruese, sipas kriterëve të përcaktuara me ligj të veçantë.

Neni 500

Kredia kalon së bashku me privilegjet, garancitë dhe aksesoret e tjerë, duke përfshirë edhe kamatat për kohën e kaluar, përveç kur në kontratë parashikohet ndryshe. Personi që bën kalimin e kredisë nuk mund t'ia kalojë personit tjetër posedimin e sendit të marrë peng pa miratimin e palës tjetër (pengdhënësit). Në të kundërtën kreditori mbetet ruajtës i pengut.

Neni 501

Kalimi i kredisë duhet të bëhet me shkresë, ndryshe nuk është i vlefshëm.

Neni 502

Kalimi kredisë ka efekt ndaj debitorit dhe ndaj personave të tretë, nga dita që debitori e ka pranuar ose i është njoftuar nga kreditori i mëparshëm ose nga kreditori i ri.

Debitori që ka ekzekutuar detyrimin e tij, përpara se të ishte njoftuar për kalimin e kredisë, shkarkohet nga detyrimi.

Neni 503

Kur kredia u është kaluar disa personave të veçantë, preferohet në shlyerje kalimi që i është njoftuar më përpara debitorit, ose që është pranuar më parë nga debitori, me një dokument (shkresë) me datë të saktë edhe sikur data të jetë e mëvonshme.

Neni 504

Kalimi i kredisë nuk cenon mjetet mbrojtëse të debitorit.

Debitori mund t'i kundrejtojë kreditorit të ri prapësimet që mund t'i drejtonte kreditorit të mëparshëm, në kohën që i është njoftuar kalimi i kredisë.

Ai mund të kërkojë t'i bëhet kompensimi i një kredie ndaj kreditorit të parë, qoftë dhe ende e pakërkueshme në atë kohë, me kusht që të mos jetë bërë e kërkueshme mbas cedimit të kredisë.

Neni 505

Kur kalimi i kredisë bëhet me titull barësor kreditori është garant për ekzistencën e kredisë në kohën e kalimit të saj.

Kur kalimi bëhet falas, kreditori nuk është garant për ekzistencën e kredisë.

Neni 506

Kreditori që kalon kredinë nuk përgjigjet për paaftësinë paguese të debitorit, përveç kur ka marrë përsipër garancinë.

Në këtë rast përgjigjet për aq sa ka marrë. Veç kësaj duhet të përgjigjet për kamatat, për shpenzimet e kalimit, dhe ato që personi që i ka kaluar kredia ka bërë për ndjekjet ligjore ndaj debitorit dhe të shpërblejë dëmin.

Marrëveshja që synon të rëndojë përgjegjësinë e personit që kalon kredinë, është e pavlefshme. Kur kreditori që kalon kredinë ka garantuar

aftësinë pagueuse të debitorit, garancia pushon, në qoftë se mosekzekutimi i kredisë për paaftësi pagueuse të debitorit ka ardhur nga pakujdesia e kreditorit të ri për të ndjekur çështjen ndaj debitorit.

Neni 507

Kreditori që bën kalimin e kredisë duhet t'i dorëzojë kreditorit tjetër dokumentet që provojnë kredinë, të cilat janë në posedimin e tij.

Kur është kaluar vetëm një pjesë e kredisë, kreditori detyrohet t'i dorëzojë kreditorit tjetër një kopje autentike të dokumenteve.

KREU IV SHUARJA E DETYRIMEVE

Përtëritja

Neni 508

Detyrimet shuhen me përtëritje, kur palët me marrëveshje zëvendësojnë detyrimin fillestar, me një detyrim tjetër të ndryshëm nga i pari.

Neni 509

Dorëzania, pengu dhe hipoteka e kredisë fillestare shuhen përveç kur palët janë marrë vesh shprehimisht që ato të ruhen edhe për kredinë e re.

Neni 510

Përtëritja është e pavlefshme në rast se detyrimi fillestar është i pavlefshëm.

Kur detyrimi fillestar rrjedh nga një titull i anulueshëm, përtëritja është e vlefshme në rast se debitori ka marrë përsipër detyrimin e ri, duke njohur vesin e titullit fillestar.

Falja e detyrimit

Neni 511

Deklarata me shkrim e kreditorit për faljen e detyrimit, e shuan atë kur i njoftohet debitorit, përveç kur ky i fundit deklaron brenda një afati të caktuar se nuk dëshiron të përfitojë nga falja.

Neni 512

Kur debitori ka në dorë dokumentin privat që provon detyrimin, prezumohet se ky është shuar me falje, përveç kur provohet se dokumenti nuk i është kthyer nga kreditori me dashje.

Neni 513

Heqja e garancisë ndaj detyrimit, nuk prezumon faljen e tij.

Kompensimi**Neni 514**

Kur dy persona i detyrohen njëri-tjetrit në para ose në sende të një lloji e të zëvendësueshme dhe detyrimet e tyre janë të kërkueshme, të sakta e të caktuara në shumë ose në sasi, detyrimet e të dy palëve shuhen, duke bërë kompensimin ndërmjet tyre. Detyrimet shuhen deri në shumën ose sasinë e detyrimit më të vogël.

Neni 515

Kompensimi shuan të dy detyrimet nga data e bashkimit të tyre.

Kur për njërën nga kreditë ose mbi të dyja janë paguar kamata, kompensimi bëhet deri në afatin e fundit në të cilën janë paguar kamatat.

Parashkrimi nuk e ndalon kompensimin, në rast se nuk është plotësuar në ditën kur është bërë bashkimi i të dy detyrimeve.

Neni 516

Kompensimi bëhet me anë të një deklarate që njëra palë i dërgon palës tjetër.

Deklarata nuk mund të bëhet me afat ose me kusht.

Kur kompensimi nuk mbulon gjithë kredinë ose kur kreditori ka nevojë të mbajë titullin e kredisë për të ushtruar të drejtat e tjera të tij, mund ta mbajë atë me kusht që të shënojë në titull përmbajtjen e deklaratës dhe t'i japë palës tjetër një kopje të titullit të kredisë.

Neni 517

Kur deklarata për kompensimin e dhënë nga njëra palë, nuk pranohet nga pala tjetër, ajo detyrohet të njoftojë menjëherë palën që ka dërguar deklaratën, duke parashtruar shkaqet e mospranimit.

Neni 518

Nuk mund të kompensohen pa pëlqimin e kreditorit:

- a) kreditë që rrjedhin nga shkaktimi i vdekjes ose i dëmtimit të shëndetit;
- b) kreditë që nuk mund të sekuestrohen;
- c) kreditë që rrjedhin nga tatimet dhe taksat.

Neni 519

Kompensimi nuk kryhet kur është në dëm të personave të tretë që kanë fituar të drejta uzufrukti ose pengu mbi kredinë.

Neni 520

Dorëzanësi mund të kundrejtojë kompensimin e detyrimit të kreditorit ndaj debitorit kryesor. Debitori kryesor nuk mund të kundrejtojë kompensimin e detyrimit të kreditorit ndaj dorëzanësit.

Neni 521

Kur dy detyrime nuk janë të pagueshme në një vend, nuk mund të bëhet kompensimi i tyre, veçse duke llogaritur shpenzimet e nevojshme për transferimin e tyre në vendin e ekzekutimit.

Neni 522

Kur kreditë dhe detyrimet monetare përfshihen në një llogari të vetme, ato kompensohen menjëherë, sipas renditjes që palët kanë pranuar në marrëveshje dhe në mungesë të saj sipas rregullave të parashikuara në nenet 469 dhe 470 të këtij Kodi.

Pala që administron llogarinë, pasi e mbyll atë me kompensimin e bërë, i njofton palës tjetër se cila është mbetja, datën e saktë të llogaritjes, si dhe zërat që përbëjnë llogarinë dhe që nuk i janë komunikuar ende palës tjetër.

Në qoftë se pala tjetër nuk kundërshton atë në një afat të arsyeshëm, mbetja e njoftuar konsiderohet si e pranuar nga palët.

Neni 523

Kur në një deklaratë kompensimi nuk tregohen në mënyrë të mjaftueshme

detyrimet e përfshira në kompensim, zbatohen rregullat e parashikuara në nenin 470 të këtij Kodi.

Secila palë mund të kundërshtojë menjëherë kompensimin e bërë, në rast se llogaritja e detyrimit, e shpenzimeve dhe e interesave nuk është kryer sipas rregullave të sipërpërmendura.

Bashkimi i cilësive të kreditorit dhe debitorit në një të vetëm

Neni 524

Detyrimi shuhet kur cilësitë e kreditorit dhe të debitorit bashkohen në një person të vetëm.

Kur ky bashkim merr fund, detyrimi lind përsëri.

Neni 525

Bashkimi nuk kryhet kur është në dëm të personave të tretë që kanë fituar të drejta uzufrukti ose pengu mbi kredinë.

Shuarja për shkak pamundësie ekzekutimi

Neni 526

Detyrimi shuhet kur ekzekutimi i tij bëhet i pamundur pa fajin e debitorit dhe para se ky të jetë vënë në vonesë.

Detyrimi shuhet edhe kur debitori ndonëse është në vonesë, provon se pamundësia do të ekzistonte edhe sikur të ishte kreditori në vendin e tij.

Në këto raste, debitori duhet t'i kthejë kreditorit atë që ka fituar pa shkak.

Neni 527

Kur pamundësia për ekzekutimin e detyrimit është e përkohshme, debitori nuk është përgjegjës për vonesën e ekzekutimit për kohën që ajo zgjat.

Por, detyrimi shuhet edhe kur pamundësia zgjat për aq kohë sa sipas titullit të detyrimit dhe natyrës së tij, debitori nuk mund të detyrohet më ta kryejë atë ose kreditori nuk ka më interes.

Neni 528

Kur ekzekutimi i detyrimit bëhet i pamundur vetëm pjesërisht, detyrimi ekzekutohet në pjesën që mund të ekzekutohet.

Neni 529

Kur objekti i detyrimit është dorëzimi i një sendi dhe ky dëmtohet tërësisht, ose humbet pa fajin e debitorit dhe para se ky të vihet në vonesë, kreditori hyn në të drejtat e debitorit lidhur me këtë send, në varësi të faktit që ka shkaktuar pamundësinë e ekzekutimit të detyrimit. Kreditori ka të drejtë të kërkojë nga debitori atë çka ka marrë si rrjedhojë e shpërblimit të dëmeve.

TITULLI III**MJETET PËR TË SIGURUAR EKZEKUTIMIN E DETYRIMEVE****KREU I****DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Neni 530**

Kreditori mund të shpërblehet me të gjithë pasurinë e tashme dhe të ardhshme të debitorit të tij, përveç rasteve kur me ligj është parashikuar ndryshe.

Një pronë mund të rëndohet nga pronari i saj, me qëllim që të sigurohet pagimi i një detyrimi.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 932, datë: 22.06.2000 kanë arsyetuar në lidhje me mjetet e sigurimit të ekzekutimit të detyrimeve, ku kanë përcaktuar se:

Mjetet që sigurojnë ekzekutimin e detyrimeve të parashikuara në Kodin Civil, në vetvehte janë kontrata të veçanta subsidiare (plotësuese) të detyrimit kryesor që ato sigurojnë. Si të tilla ato nuk kanë asnjë ndikim mbi detyrimin kryesor dhe pavlefshmëria e tyre, edhe sikur të ekzistojë, nuk ndikon në qenien e në vlefshmërinë e tij.

Neni 531

Kreditorët kanë të drejta të barabarta për t'u shpërblyer me pasurinë e debitorit, përveç shkaqeve të ligjshme të preferimit.

Janë shkaqe të ligjshme të preferimit privilegjet, pengu dhe hipoteka.

Neni 532

Pengu dhe hipoteka mund të vihen vetëm për një detyrim efektiv.

Pengu dhe hipoteka mund të vihen si për një detyrim të pronarit të sendit të lënë peng ose hipotekë, ashtu dhe për një detyrim të një personi tjetër.

Neni 533

Pengu ose hipoteka mund të garantojë një kredi ekzistuese ose një kredi të ardhshme. Kredia për të cilën jepet garancia duhet të jetë e përcaktuar qartë.

Pengu ose hipoteka mund të vihet edhe për një detyrim me kusht.

Neni 534

Pengu ose hipoteka shtrihen përkatësisht mbi të gjitha punimet që përmirësojnë vleftën e pronës, kreditë dhe shpërblimet që u shtohen ose që zëvendësojnë pasurinë e rënduar, duke përfshirë edhe atë që kompensohet nga zhvleftësimi.

Neni 535

Në qoftë se sendet e lëna peng ose hipotekë humbasin ose zhvleftësohen, pagesa e shumave, për të cilat detyrohen siguruesit ose të tretët që përgjigjen për zhdëmtimin, nxirren nga pagesa e kredive që lidhen me pengun ose hipotekën, përveç rastit kur ato përdoren për të ndrequr humbjen ose zhvleftësimin e sendeve.

Neni 536

Në qoftë se sendi i dhënë në peng ose i lëshuar në hipotekë humbet ose dëmtohet qoftë dhe për rast fator, në mënyrë që të mos dëmtohen të drejtat e kreditorit, ky i fundit mund të kërkojë që t'i jepet garanci e plotë mbi sende të tjera dhe, në mungesë të saj, mund të kërkojë pagesën e menjëhershme të kredisë së tij.

Neni 537

Pengu dhe hipoteka janë të papjesëtueshme edhe sikur detyrimi të jetë i pjesëtueshëm.

Neni 538

Kur pengu ose hipoteka janë vënë për të siguruar një detyrim të një personi

tjetër, pronari i sendit të lënë peng ose hipotekë mund t'i kundrejtojë kreditorit të gjitha prapësimet që mund t'i kundrejtonte debitori dhe të kërkojë kompensimin e detyrimit me kreditë që ka debitori ndaj kreditorit.

Neni 539

Kur kreditori nuk paguhet tërësisht nga sendi i lënë peng ose hipotekë, ka të drejtë që pjesën e kredisë së papaguar ta nxjerrë nga çdo pasuri tjetër e debitorit, por pa patur të drejtën e preferimit ndaj kreditorëve të tjerë, siç e kishte për sendin e lënë peng, ose hipotekë.

Neni 540

Është e pavlefshme marrëveshja sipas së cilës përcaktohet se në mungesë të pagesës së kredisë në afatin e caktuar, pronësia mbi sendin e hipotekuar ose të dhënë peng i kalon kreditorit.

KREU II KUSHTI PENAL

Neni 541

Për mosekzekutimin ose ekzekutimin jo në mënyrën e duhur të detyrimeve, palët mund të parashikojnë në kontratë pagimin e një shume të hollash ose kryerjen e një detyrimi tjetër, për riparimin e dëmit ose për të nxitur ekzekutimin e detyrimit.

Neni 542

Kreditori nuk mund të kërkojë në të njëjtën kohë pagimin e kushtit penal dhe ekzekutimin e detyrimit.

Neni 543

Kur kushti penal është caktuar për rastin e mosekzekutimit të detyrimit dhe debitori nuk ekzekuton detyrimin e tij, kreditori ka të drejtë të kërkojë pagimin e kushtit penal, si dhe shpërblimin e pjesës së dëmit që kalon kushtin penal.

Kur kushti penal është caktuar për rastin e ekzekutimit të detyrimit jo në mënyrën e duhur, dhe debitori nuk e ka ekzekutuar detyrimin e

tij në mënyrën e duhur, kreditori ka të drejtë të kërkojë ekzekutimin e detyrimit dhe pagimin e kushtit penal, si dhe shpërblimin e pjesës së dëmit që kalon kushtin penal.

Neni 544

Kur kushti penal është tepër i madh në krahasim me dëmin e pësuar nga kreditori, gjykata me kërkesën e debitorit mund të pakësojë kushtin disiplinor deri në nivelin e dëmit të pësuar.

Neni 545

Marrëveshja për kushtin penal duhet të bëhet me shkresë, pavarësisht nga madhësia e tij dhe nga forma që kërkohet për kontratën kryesore.

KREU III

PENGU

Përkufizimi

Neni 546

(Shtuar paragrafi i dytë me ligjin nr. 8536, datë 18.10.1999; shtuar fjali në fund të paragrafit të dytë me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Pengu vihet mbi një pasuri të luajtshme, mbi një të drejtë ndaj prurësit, ose me urdhër, ose mbi uzufruktin e kësaj pasurie ose të drejte. Pengu krijohet duke vendosur pasurinë ose titullin në posedim të kreditorit ose të një të treti të caktuar me marrëveshje midis palëve.

Dispozitat për pengun nuk zbatohen ndaj kredive që lidhen me transaksione financiare, ndaj të cilave janë vendosur barrë siguruese, sipas kriterëve të përcaktuara me ligj të veçantë. Dispozitat për pengun nuk zbatohen edhe në rastet e marrëveshjeve të kolateralit financiar, të cilat rregullohen me ligj të veçantë.

Forma e kontratës

Neni 547

Kontrata e pengut duhet të bëhet me shkresë ose tek noteri, ndryshe është e pavlefshme. Ajo duhet të përfshijë gjithashtu një përshkrim të pronës së lënë peng. Në rastin e pengut të pjesëve, pengu duhet të regjistrohet në librin e anëtarëve të shoqërisë. Në rastin e pengut të aksioneve, pengu

duhet të regjistrohet në librin e aksionarëve, në aksionet e lëna peng.

Mund të lihet peng e gjitha ose një pjesë e pronave të përdorura në një ndërmarrje që vepron si një koncern veprues. Në një rast të tillë pengu është efektiv kur pronat i besohen një pale të tretë ose një kreditori, i cili nga ana e tij, do t'i menaxhojë ato si një koncern veprues i pandashëm.

Mbrojtja e kreditorit

Neni 548

Kreditori që ka humbur posedimin e sendit të marrë peng, përveç padisë posedimore mund të ushtrojë edhe padinë e rivendikimit, në qoftë se kjo i takon pengdhënësit.

Të drejta e detyrime të palëve

Neni 549

Kreditori detyrohet ta ruajë sendin e marrë në peng dhe përgjigjet, sipas rregullave të përgjithshme, për humbjen dhe dëmtimin e tij.

Personi që ka dhënë pengun detyrohet të paguajë shpenzimet e kryera për ruajtjen dhe mirëmbajtjen e sendit.

Neni 550

Në qoftë se sendi i dhënë peng sjell fryte ose të ardhura, kreditori ka të drejtë t'i bëjë ato të vetat, duke i përdorur së pari për shpenzimet dhe kamatat dhe pastaj për kredinë, përveç kur është parashikuar ndryshe në kontratë.

Neni 551

Kreditori nuk mund të përdorë sendin e dhënë peng pa patur pëlqimin e pengdhënësit, përveç kur përdorimi është i nevojshëm për ruajtjen dhe mirëmbajtjen e tij.

Ai nuk mund ta japë sendin në peng ose t'ua lërë të tjerëve në përdorim.

Neni 552

Në qoftë se kreditori shpërdoron sendin e dhënë në peng, pengdhënësi mund të kërkojë vënien e sendit në sekuestro.

Neni 553

Personi që ka dhënë pengun nuk mund të kërkojë kthimin e sendit, në qoftë se nuk janë paguar tërësisht kredia, kamatat, si dhe shpenzimet që kanë lidhje me detyrimin dhe me pengun.

Në qoftë se pengu është dhënë nga një debitor, i cili ka ndaj të njëjtit kreditor një detyrim tjetër të lindur pas vënies së pengut dhe që është bërë i kërkueshëm përpara detyrimit të mëparshëm, kreditori ka vetëm të drejtën të mbajë sendin deri sa të paguhet plotësisht të dy kreditë.

Neni 554

Në rast se sendi i dhënë në peng cenohet ose i pakësohet vleftha në mënyrë të tillë që dyshohet nëse do të jetë i mjaftueshëm për sigurimin e kreditorit, ky i fundit, pasi të njoftojë pengdhënësin, mund të kërkojë prej gjykatës autorizimin për të shitur sendin.

Gjykata kur jep autorizim për shitje vendos edhe për depozitimin e çmimit të blerjes për të garantuar kredinë.

Pengdhënësi mund të shmangë shitjen dhe të kërkojë prej gjykatës kthimin e pengut, duke ofruar një garanci tjetër reale, të cilën gjykata e çmon të mjaftueshme.

Në rast cenimi ose pakësimi të vleftës së sendit të dhënë peng, pengdhënësi mund të kërkojë prej gjykatës autorizim për të shitur sendin, në qoftë se atij i paraqitet një rast i favorshëm.

Gjykata, kur jep autorizimin për shitje, vendos edhe për kushtet e shitjes dhe të depozitimit të çmimit të blerjes.

Neni 555

Kur sendet e lëna peng prishen, dëmtohen ose shpronësohen për interesa publikë, kreditorët që janë të siguar me peng, kanë të drejtë të paguhet me preferim, sipas radhës së preferimit që kanë patur kreditë e tyre, nga shuma e shpërblimit të sendit ose nga çmimi i shpronësimit të tij.

Procedura e shitjes**Neni 556**

Përpara se të procedohet për shitjen kreditori, me anë të gjykatës, i paraqet debitorit kërkesën për të paguar detyrimin dhe aksesoret e tij duke e paralajmëruar atë se në rast të kundërt do të kryhet shitja. Ky

njoftim i duhet bërë edhe palës së tretë që ka dhënë pengun, në rastet kur kjo palë ekziston.

Në qoftë se kërkesa nuk kundërshtohet brenda pesë ditësh, kreditori mund ta shesë sendin në ankand ose, po qe se sendi ka një çmim tregu, mund ta shesë atë edhe me këtë çmim, me anë të një personi të autorizuar për shitje të tilla.

Kur pengu përfshin shumë sende, gjykata, e mbështetur në kundërshtimin e pengdhënësit, kufizon shitjen vetëm për sendin, vlefte e të cilit në lidhje me sendet e tjera, mjafton për të paguar debinë.

Për shitjen e sendit të dhënë peng palët mund të merren vesh për të përdorur edhe forma të tjera.

Neni 557

Kreditori pengmarrës, në mbarim të afatit detyrohet të vjelë të drejtat që rrjedhin nga kredia e marrë peng dhe kur kjo ka për objekt para ose sende të tjera të barazvlershme, vetë ose me kërkesën e debitorit duhet t'i depozitojë ato në vendin e caktuar në marrëveshje dhe, në mungesë të saj, në vendin e caktuar nga gjykata. Kur afati i kredisë i garantuar me pengun ka mbaruar, kreditori mban nga shuma e marrë aq sa nevojiten për përmbushjen e të drejtave të tij dhe mbetjen ia kthen pengdhënësit.

Neni 558

Kreditori mund të kërkojë nga gjykata që sendi t'i lihet atij me pagesë deri në shlyerjen e detyrimit, sipas vlerësimit të bërë nga ekspertë ose sipas çmimit të tregut, në qoftë se sendi ka një çmim tregu.

Neni 559

Në qoftë se kredia e dhënë në peng rezulton nga një dokument, pengdhënësi detyrohet t'ia japë këtë dokument kreditorit.

KREU IV HIPOTEKA

Përkufizimi i hipotekës

Neni 560

Hipoteka është një e drejtë reale që vihet mbi pasurinë e debitorit ose

të një të treti, në dobi të kreditorit, për të siguruar përmbushjen e një detyrimi.

Sendet e hipotekueshme

Neni 561

Janë të hipotekueshme:

1. Sendet e paluajtshme.
2. Uzufuktet e këtyre sendeve përveç uzufuktit ligjor të prindërve, si dhe të drejtat enfiteotike mbi këto sende.

Llojet e hipotekave

Neni 562

Hipoteka vihet në bazë të kontratës ose të ligjit dhe me regjistrimin e saj. Kontrata duhet të bëhet me akt noterial.

Hipoteka ligjore

Neni 563

Kanë hipotekë në bazë të ligjit:

- a) shitësi e çdo tjetërsues tjetër mbi sendet e paluajtshme të tjetërsuara për përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga tjetërsimi;
- b) bashkëtrashëgimtarët, anëtarët e shoqërive me aktivitet ekonomik e bashkëpjesëtarët e tjerë mbi sendet e paluajtshme të përbashkëta, në pjesët që u kanë takuar atyre për pagimin e shumave të caktuara për barazimin dhe plotësimin e pjesëve.

Neni 564

Servitutet që janë regjistruar pas regjistrimit të një hipoteke, nuk mund t'i kundrejtohen kreditorit hipotekar.

Paragrafi i mësipërm zbatohet edhe për të drejtën e uzufuktit, të përdorimit dhe të banimit.

Hipoteka gjyqësore

Neni 565

Vendimi i gjykatës për pagimin e një shume parash, për përmbushjen e

detyrimeve të vlerësuara apo për shpërblimin e dëmeve që do të rrjedhin më pas, përbën titull për vënien e hipotekës tek pasuria e debitorit.

Hipotekë mund të vihet edhe në bazë të një vendimi arbitrazhi që përbën titull ekzekutiv.

Neni 566

Kur hipoteka jepet nga një person që nuk është pronar i sendit, regjistrimi i saj quhet i vlefshëm vetëm kur sendi fitohet prej tij.

Hipoteka mbi sendet e ardhshme

Neni 567

Hipoteka mbi një send të ardhshëm, mund të regjistrohet vetëm kur të ekzistojë sendi.

Shtrirja e hipotekës

Neni 568

Hipoteka siguron kredinë për atë sa kjo do të jetë në kohën e shlyerjes së saj, duke përfshirë edhe kamatat, shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga vonesa e ekzekutimit, si dhe shpenzimet e bëra për nxjerrjen e kredisë.

Neni 569

Hipoteka e vënë mbi pjesën e vet nga njëri prej pjesëtarëve në bashkëpronësi sjell efekt në lidhje me atë send ose me atë pjesë të sendit që do t'i jepet atij pas ndarjes.

Në qoftë se gjatë ndarjes njërit pjesëtar i jepet një send tjetër dhe i pahipotekuar prej tij, hipoteka kalon mbi këtë send me të njëjtën shkallë regjistrimi sikurse origjinali dhe brenda kufijve të vlefshëm të sendit të hipotekuar më përpara, me kusht që hipoteka të regjistrohet përsëri brenda 90 ditëve nga regjistrimi i së njëjtës ndarje.

Vendi i regjistrimit

Neni 570

Hipoteka regjistrohet në zyrën e regjistrimit të pasurisë të paluajtshme të vendit ku ndodhet kjo pasuri.

Neni 571

Detyrimet që rrjedhin nga titujt me urdhër ose tek prurësi mund të garantohen me hipotekë.

Efektet e pasaktësive të aktit**Neni 572**

Hipoteka është e pavlefshme, kur në kontratën e hipotekës, ose në aktin bazë për vënien e hipotekës, apo në kërkesën për vënien e saj, në bazë të ligjit, ka pasaktësi për personin e kreditorit, të debitorit, të pronarit të sendit të lënë në hipotekë, për vetë sendin ose për shumën e kredisë të siguruar me hipotekë.

Shpenzimet e regjistrimit**Neni 573**

Shpenzimet e regjistrimit të hipotekës janë në ngarkim të debitorit, përveç kur është parashikuar ndryshe, por ato duhet të parapaguhën nga kërkuesi.

Radha e hipotekave**Neni 574**

Hipoteka sjell efekt dhe zë radhë nga data e regjistrimit të saj edhe kur titulli është për një kredi të ardhshme ose të kushtëzuar.

Neni 575

Numri rendor i regjistrimeve përcakton radhën e tyre.

Kur në të njëjtën kohë shumë persona paraqesin kërkesë për të regjistruar në hipotekë ndaj të njëjtit person dhe po mbi ato prona, regjistrimi bëhet me të njëjtin numër dhe ky fakt shënohet në dëftesën që regjistruesi i jep secilit prej kërkuesve.

Neni 576

Hipotekat e regjistruara me të njëjtin numër dhe po mbi ato prona, konkurrojnë me njëra-tjetrën, në përpjesëtim me vleftën e tyre përkatëse.

Neni 577

Regjistrimi i një kredie shërben për të vënë në po atë radhë shpenzimet e

aktit, të regjistrimit e të përtëritjes, si dhe shpenzime të tjera që nevojiten për procedurat ekzekutive.

Regjistrimi i një kredie në para që sjell kamatë, bën që kamata të qëndrojë në të njëjtën radhë përparësie me atë, me kusht që kamata të jetë përcaktuar në regjistrim.

Kamata në këtë rast kufizohet në dy vitet paraardhëse, si dhe në vitin në vazhdim në ditën që është vënë dorë e deri në ditën e mbylljes së procedimit të zbatimit forcërisht.

Efektet e hipotekës

Neni 578

Regjistrimi i hipotekës ka efekt për një periudhë prej 20 vjetësh nga data e kryerjes së tij. Efekti pushon në qoftë se nuk përtërihet përpara mbarimit të këtij afati. Pas mbarimit të afatit të treguar më sipër, kreditori mund të kryejë një regjistrim të ri, por në këtë rast hipoteka zë radhë dhe ka efekt kundrejt palëve të treta sipas datës së regjistrimit të ri.

Neni 579

Kalimi i kredisë së siguruar me hipotekë një personi tjetër dhe vënia e sekuestros mbi këtë kredi ka efekt pasi të jetë bërë shënimi përkatës në regjistrimin e hipotekës.

Neni 580

Në qoftë se kreditori që ka hipotekë mbi një ose më shumë prona del i dëmtuar për shkak se me çmimin e tyre është paguar tërësisht ose pjesërisht një kreditor i mëparshëm, hipoteka e të cilit shtrihej mbi prona të tjera të të njëjtit debitor, mund të nënvendësohet në hipotekën e regjistruar në favor të kreditorit të paguar, me qëllim që të ushtrojë padinë hipotekore mbi ato prona, duke u parapëlqyer ndaj kreditorëve të tjerë që vijnë pas tij në regjistrim. Po këtë të drejtë kanë edhe kreditorët që dëmtohen për shkak të nënvendësimit të sipërpërmendur.

Zbritja e hipotekës

Neni 581

Zbritja e hipotekave bëhet duke e kufizuar vetëm në një pjesë të pasurisë së treguar në regjistrim ose duke pakësuar shumën për të cilën është vënë regjistrimi.

Neni 582

Kërkesa për zbritjen e hipotekave sipas nenit të mësipërm nuk pranohet, në qoftë se sasia e pasurisë apo shuma ka qenë caktuar me marrëveshje ose me vendim gjykate.

Megjithatë, kur janë bërë pagesa të pjesshme, që shuajnë të paktën një të pestën e detyrimit fillestar, mund të kërkohej një pakësim përpjesëtimor i shumës.

Kur është vënë hipotekë mbi një ndërtesë, hipotekuesi që pas regjistrimit ka bërë mbindërtime, mund të kërkojë që hipoteka të pakësohet, në mënyrë që mbindërtimet të përjashtohen.

Shuarja e hipotekës**Neni 583**

Hipoteka shuhet:

- a) me shuarjen e detyrimit;
- b) me humbjen e sendit të lënë në hipotekë, duke respektuar të drejtat e parashikuara prej nenit 536 të këtij Kodi;
- c) me heqjen dorë të kreditorit;
- ç) me pagimin e çmimit të shitjes me anë të ekzekutimit të detyrueshëm, kreditorëve të siguruar me hipotekë, sipas radhës së regjistrimit të tyre;
- d) me kalimin e afatit për të cilin ishte kufizuar hipoteka.

Fshirja e regjistrimit të hipotekës**Neni 584**

Regjistrimi i hipotekës fshihet:

- a) me pëlqimin e kreditorit të dhënë me akt noterial;
- b) me vendim të formës së prerë të gjykatës që urdhëron fshirjen.

Fshirja e regjistrimit shuan hipotekën. Kur shkaku i shuarjes së detyrimit deklarohet i pavlefshëm, hipoteka lind dhe regjistrohët përsëri, por regjistrimi merr numër rendor të ri.

KREU V DORËZANIA

Përmbajtja

Neni 585

Dorëzania është një veprim juridik me të cilën një person (dorëzanësi), detyrohet t'i sigurojë kreditorit ekzekutimin e detyrimit të një personi të tretë (debitori kryesor).

Dorëzania është e vlefshme edhe kur debitori nuk ka dijeni për atë.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njëses nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket konceptit juridik të dorëzanisë ka arsyetuar ndër të tjera si vijon [*referencat nga teksti i vendimit janë hequr*]:

[...] përmes dorëzanisë, një subjekt i tretë në marrëdhënien kreditor-debitor, dorëzanësi, garanton përmbushjen e detyrimit nga ky i fundit, (debitori), si dhe merr përsipër ta përmbushë atë, (detyrimin) vetë në eventualitetin e “dështimit” nga debitori. Si një marrëdhënie juridike detyrimi, mundet të ketë si burim krijimi ligjin, marrëveshjen ndërmjet palëve apo një vendim gjyqësor.

[...]

[...] dorëzania, si një veprim juridik dhe shfaqje vullneti, është një kontratë e dyanshme e lidhur ndërmjet dorëzanësit dhe kreditorit, ndërsa debitori, si rregull, mbetet i palidhur me këtë marrëdhënie. Nuk kërkohet për perfeksionimin dhe konstituimin e marrëdhënies juridike të dorëzanisë vullneti i palës debitore kryesore. Qëllimi i dorëzanisë nuk është garantimi i debitorit, por garantimi i kreditorit.

40. Ajo kategorizohet në mjetet e garancisë personale dhe subjektive, pasi dorëzanësi garanton përmbushjen e detyrimit të debitorit kryesor me të gjithë pasurinë e tij të tashme dhe të ardhshme, nëse në kontratën e dorëzanisë nuk parashikohet ndryshe. Subjekti dorëzanës garanton kreditorin për cilësitë personale të debitorit, për besueshmërinë dhe mundësinë e tij në përmbushjen e detyrimit. Gjithashtu, dorëzanësi merr përsipër riskun duke garantuar ekzekutimin e detyrimit me pasurinë e tij, pa dhënë si garanci një pasuri të caktuar.

Kjo karakteristikë e dallon dorëzaninë nga mjetet reale të garancisë, si për shembull pengu apo hipoteka, të cilat krijohen janë të lidhura pazgjidhshmërisht me sendin dhe pasurinë respektive që individualizojnë palët në kontratë. Si mjet garancie personale, dorëzania nuk lidhet me një pasuri konkrete, por lidhet me pasurinë në tërësi të dorëzanësit.

41. Dorëzania ka gjithmonë karakterin e një marrëdhënie juridike aksesore në raport me marrëdhënien juridike parësore që ekziston ndërmjet kreditorit dhe debitorit. Ajo qëndron vetëm për një detyrim efektiv dhe mund të jepet për një detyrim të ardhshëm dhe/ose një detyrim me kusht. Si e tillë ajo është e lidhur funksionalisht dhe integralisht me veprimin juridik kryesor (*aksesorum sequitur principales*).

Kjo lidhje do të ndikojë gjithmonë në mënyrën se si lind, si zhvillohet dhe se si shuhet ajo. Një karakteristikë e tillë, e dallon marrëdhënien juridike të dorëzanisë me detyrimin solidar në përgjithësi

[...]

43. Dorëzania është një marrëdhënie juridike subsidiare dhe e kushtëzuar, që do të thotë se aktivizohet atëherë kur debitori kryesor nuk përmbush detyrimin. Kjo do të thotë se momenti i vërtetimit të kushtit, vonesa apo mora e debitorit në përmbushjen e detyrimit, aktivizon përgjegjësinë civile të dorëzanësit garant ndaj kreditorit. Kjo karakteristikë e dorëzanisë është shenjë tjetër dalluese e saj me detyrimin solidar.

Neni 586

Dorëzania qëndron vetëm për një detyrim efektiv.

Dorëzania mund të jepet si për një detyrim të ardhshëm, ashtu dhe për një detyrim me kusht.

Forma dhe vlefshmëria

Neni 587

Dorëzania duhet të bëhet me shkresë.

Neni 588

Dorëzania nuk është e vlefshme në qoftë se nuk është i vlefshëm detyrimi kryesor. Ajo mund të jepet si për debitorin kryesor, ashtu dhe për dorëzanësin e tij.

Efektet e dorëzansisë dhe detyrimet e palëve**Neni 589**

Dorëzanësi përgjigjet për aq sa detyrohet debitori kryesor, duke përfshirë edhe pagimin e kamatës, shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga vonesa e ekzekutimit dhe të shpenzimeve të tjera që ka bërë kontraktori për të nxjerrë kredinë e tij, përveç kur në marrëveshje pranohet që dorëzania të jepet edhe për një pjesë të detyrimit, ose me kushte më të lehta ose më të pakta se detyrimi kryesor.

Dorëzania që kalon detyrimin ose që jepet në kushte më të rënda se detyrimi kryesor, është e vlefshme vetëm deri në kufijtë e këtij të fundit.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njësuës nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket efekteve të dorëzansisë ka përcaktuar se *[referencat nga teksti i vendimit janë hequr]*:

[...] Kolegji konkludon se kontrata e dorëzansisë fillon të japë efektet e parashikuara në ligj që në momentin e lidhjes së saj dhe cilësia e debitorit dhe dorëzanësit barazohet në momentin që detyrimi bëhet i kërkueshëm. Në këtë moment, si rregull, kreditori mund t'i drejtohet si debitorit ashtu edhe dorëzanësit.

Referuar neneve 589, 590 dhe 591 të Kodit Civil, cilësia e dorëzanësit me atë të debitorit barazohen vetëm për pjesën e detyrimit, radhën e ekzekutimit dhe ndarjen e detyrimit mes disa dorëzanësve, si palët mund të kenë përcaktuar në kontratën e dorëzansisë.

Neni 590

Dorëzanësi është i detyruar solidarisht mbi debitorin kryesor për ekzekutimin e detyrimit, përveç kur është parashikuar ndryshe me marrëveshje.

Palët mund të merren vesh që dorëzanësi të mos jetë i detyruar të paguajë para kryerjes së të gjitha veprimeve të nevojshme, që detyrojnë debitorin të paguajë detyrimin. Në rast se dorëzanësi paditet dhe kërkon të përdorë

një të drejtë të tillë, ai duhet të tregojë pasurinë e debitorit kryesor që do t'i nënshtrohet ekzekutimit. Dorëzanësi është i detyruar të parapaguajë shpenzimet e nevojshme, në qoftë se palët nuk janë marrë vesh ndryshe.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njëses nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket kuptimit të nenit 590 të Kodit Civil ka arsyetuar ndër të tjera si vijon [*referencat nga teksti i vendimit janë hequr*]:

[...] Kjo dispozitë, në momentin kur detyrimi kryesor bëhet i kërkueshëm dhe nuk ka marrëveshje të ndryshme ndërmjet palëve për dorëzani subsidiare, e bën të kërkueshme njëloj edhe detyrimin kryesor nga debitori kryesor dhe nga dorëzanësi, që pas këtij momenti është debitor solidar apo bashkëdebitor.

Kjo do të thotë se i pajtueshëm me nenin 590 të Kodit Civil, do të jetë vetëm interpretimi që do të mundet të bëjë njëkohësisht të kërkueshëm detyrimin kryesor nga debitori kryesor dhe nga dorëzanësi dhe do t'i japë sakaq të drejtën e zgjedhjes kreditorit ndërmjet dy të detyruarve solidar.

[...]

Dorëzania subsidiare është atëherë kur, për të aktivizuar përgjegjësinë civile pasurore të dorëzanësit, kreditorit i duhet të gjurmojë dhe të ketë shteruar të gjitha mënyrat dhe mjetet e ligjshme të rikuperimit të kredisë kundrejt debitorit kryesor. Vetëm pasi del se përmbushja e kredisë nga pasuria e debitorit kryesor është e pamundur, atëherë kreditori legjitimohet t'i drejtohet dorëzanësit dhe ky është momenti kur lind përgjegjësia civile pasurore e dorëzanësit kundrejt kreditorit për përmbushjen e detyrimit të debitorit kryesor.

[...]

[...] dorëzania solidarë e vendos kreditorin në pozita shumë më të favorshme se sa ajo subsidiare për të përmbushur kredinë e tij, pasi i jep fakultetin e zgjedhjes së pasurisë në të cilën kredia do të përmbushet, në të njëjtën kohë qoftë mbi dorëzanësin edhe qoftë mbi debitorin kryesor apo të dy së bashku.

[...]

[...] si rregull, përveç rastit kur palët parashikojnë ndryshe, nga momenti i rënies në morë të debitorit kryesor, ky i fundit dhe

dorëzanësi i kreditorit përgjigjen solidarisht para tij për përmbushjen e detyrimit. Kreditori mundet të zgjedhë ndjekjen e secilës prej rrugëve apo mjeteve ligjore për ekzekutimin e detyrimit ndaj debitorit dhe dorëzanësit, i cili nga ai moment përgjigjet sikur të jetë bashkëdebitor solidar.

Neni 591

Kur disa persona janë bërë dorëzanës për të njëjtin debitor, për të siguruar të njëjtin detyrim, secili prej tyre përgjigjet për të gjithë detyrimin, përveç kur ka marrëveshje për ndarjen e tij.

Neni 592

Dorëzanësi ka të drejtë t'i kundrejtojë kreditorit të gjitha prapësimet që mund t'i kundrejtonte këtij debitori dhe të kërkojë kompensimin e asaj që kreditori i detyrohet debitorit edhe sikur ky të ketë hequr dorë nga këto të drejta ose të ketë pranuar detyrimin.

Neni 593

Dorëzanësi që ka ekzekutuar detyrimin në vend të debitorit, zë vendin e kreditorit në të gjitha të drejtat e tij ndaj debitorit.

Neni 594

Kur janë shumë debitorë kryesorë të detyruar solidarisht për të njëjtin detyrim, dorëzanësi që ka dhënë garanci për të gjithë ata, ka të drejtën e padisë së kthimit nga secili prej tyre për të marrë shumën që ka paguar.

Neni 595

Kur dorëzanësi ka ekzekutuar detyrimin e debitorit pa u paditur në gjyq dhe pa lajmëruar debitorin kryesor, ky mund t'i kundrejtojë dorëzanësit të gjitha prapësimet që do të mund t'i kundrejtonte kreditorit në kohën e ekzekutimit të detyrimit.

Dorëzanësi që ka ekzekutuar detyrimin e debitorit nuk ka të drejtë të kërkojë me padi nga debitori atë që ka ekzekutuar për të, në rast se edhe debitori ka ekzekutuar detyrimin e tij për shkak se dorëzanësi nuk e ka lajmëruar për ekzekutimin e detyrimit që ka bërë ai vetë.

Në të dy rastet, dorëzanësi ka të drejtë të ngrejë padi kundër kreditorit dhe të kërkojë atë që ka ekzekutuar për debitorin kryesor.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njëses nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket kuptimit të nenit 595 të Kodit Civil ka arsyetuar ndër të tjera si vijon [*referencat nga teksti i vendimit janë hequr*]:

Ratio legis e kësaj dispozite është se dorëzanësi e përmbush detyrimin, në rastet kur kreditori i drejtohet atij duke e vënë në dijeni se nuk është përmbushur detyrimi nga debitori sipas kontratës. Në këtë rast kreditori nuk paraqet padi kundër tij, por e njofton në një mënyrë tjetër, me një veprim apo mjet tjetër juridik. Ndërkohë, dorëzanësi që përmbush detyrimin në vend të debitorit kryesor ka të drejtë që t'i kundrejtojë kreditorit të gjitha prapsmet që mund t'i kundrejtonte vetë debitori, si dhe të kërkojë kompensimet që kreditori i detyrohet debitorit edhe sikur debitori të ketë hequr dorë nga e drejta ose të ketë pranuar detyrimin.

149. Në vijim të këtij arsyetimi, Kolegji vlerëson se kontrata e dorëzanisë fillon të sjellë efektet e parashikuara në ligj që në momentin e lidhjes së saj dhe cilësia e debitorit dhe e dorëzanësit barazohet në momentin që detyrimi bëhet i kërkueshëm. Në këtë moment, si rregull, kreditori mund t'i drejtohet si debitorit, ashtu edhe dorëzanësit, përveç kur palët kanë disponuar ndryshe në kontratën e dorëzanisë.

Neni 596

Debitori që ka ekzekutuar detyrimin duhet të lajmërojë menjëherë dorëzanësin. Në rast të kundërt, dorëzanësi, që ka ekzekutuar detyrimin e debitorit, nuk e humbet të drejtën që të kërkojë nga debitori atë që ka ekzekutuar për të. Debitori, në këtë rast, është i detyruar të ekzekutojë për të dytën herë detyrimin, por ka të drejtë që të ngrejë padi kundër kreditorit për atë që ky ka fituar pa shkak.

Shuarja e dorëzanisë

Neni 597

Dorëzania shuhet me shuarjen e detyrimit kryesor.

Neni 598

Dorëzanësi shkarkohet nga detyrimi i tij në rast se kreditori ka hequr dorë nga privilegjet, pengu dhe hipoteka që i siguronin kredinë dhe për këtë shkak dorëzanësi nuk mund të zërë vendin e tij në këto të drejta.

Neni 599

Kur kreditori pranon vullnetarisht një pasuri, ose çdo gjë tjetër për

pagimin e detyrimit kryesor, dorëzanësi lirohet nga detyrimi i tij edhe sikur kreditorit t'i rezultojë më pas një shkak evinksioni.

Neni 600

Dorëzania shuhet në qoftë se kreditori nuk ka ngritur padi kundër dorëzanësit brenda gjashtë muajve nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit.

Kur afati i ekzekutimit të detyrimit nuk është caktuar as në kontratën e dorëzanisë, as në një marrëveshje tjetër, dorëzania shuhet me kalimin e një viti nga dita e lidhjes së kontratës së dorëzanisë.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njësuës nr. 00-2023-441, datë: 2.3.2023, sa i përket konceptit juridik të shuarjes së dorëzanisë ka arsyetuar ndër të tjera si vijon [*referencat nga teksti i vendimit janë hequr*]:

Çështja që shtrohet konkretisht për diskutim nga Kolegji është nëse me termin “padi”, për qëllime të nenit 600 të Kodit Civil, do të duhet të kuptohet ngushtësisht kërkesëpadija si akt që konstituon një proces gjyqësor civil kontencioz, apo me të, do të kuptohet gjerësisht pretendimi i kreditorit kundrejt dorëzanësit për mospërbushje të detyrimit, pavarësisht formës se si artikullohet ky pretendim, që mund të jetë edhe kërkesa për fillimin e ekzekutimit të detyrueshëm.

[...]

[...] dorëzania nuk mundet të jetë *apriori* më e vështirë për t'u ekzekutuar sesa vetë detyrimi principal, përmbushjen e të cilit ajo është destinuar juridikisht për ta garantuar.

[...]

[...] neni 600 i Kodit Civil, me padi nuk nënkupton kërkesëpadinë, si mjet procedural për vënien në lëvizje të gjykatës, por padinë në kuptimin material, pra si mundësi që njihet nga ligji për t'iu adresuar gjykatës, për të arritur respektimin e të drejtave dhe të një interesi legjitim. E drejta për të vënë në lëvizje gjykatën nëpërmjet një kërkesë për ekzekutim të detyrueshëm, futet brenda konceptit të padisë në kuptimin material, pasi edhe qëllimi i këtij mjeti juridik është realizimi i një të drejte dhe interesi legjitim, siç është e drejta e kreditorit, për të kërkuar përmbushjen e detyrimit nga dorëzanësi. Vetëm kur dorëzania përbën titull ekzekutiv, kërkesa për lëshim urdhër ekzekutimi barazohet me padinë sipas nenit 600.

Në rastet kur dorëzania nuk përbën titull ekzekutiv kreditori mund të shfrytëzojë nenin 600 për të *paraqitur një padi themeli, kundër dorëzanësit, duke respektuar afatet e parashikuara nga ky nen.*"

[...]

[...] afati 6-mujor (gjashtëmujor) i përcaktuar në nenin 600 të Kodit Civil është një afat që lidhet me shuarjen e të drejtës për të përdorur mjetin procedural, padinë, për realizimin e të drejtës, dhe jo me humbjen e vetë të drejtës subjektive. Si i tillë ky është afat parashkrimi dhe joprekluziv.

[...]

[...] kontrata e dorëzansë është kontratë konsensuale, që do të thotë se ajo hyn në fuqi në momentin e nënshkrimit dhe perfeksionimit të saj sipas ligjit, por përgjegjësia solidare e dorëzanësit kundrejt kreditorit dhe krahas debitorit kryesor do të varet nga vërtetimi i kushtit pezullues, që do të thotë maturimi i detyrimit apo rënia në morë e debitorit kryesor. Pikërisht ky është edhe momenti që nis të ecin afatet e parashkrimit të parashikuara në dy paragrafët e nenit 600 të Kodit Civil.

KREU VI KAPARI DHE PRIVILEGJET

A. KAPARI

Përmbajtja

Neni 601

Kapar quhet shuma në të holla që njëra nga palët i jep tjetrës për llogari të shumës që do t'i paguhet në bazë të kontratës, me qëllim që të vërtetojë lidhjen e kontratës dhe të sigurojë ekzekutimin e saj.

Efektet juridike

Neni 602

Kur kontrata nuk ekzekutohet nga faji i palës që ka dhënë kapar, kjo palë e humbet kaparin; kur kontrata nuk ekzekutohet nga faji i palës që ka marrë kaparin, kjo palë është e detyruar të kthejë dyfishin e kaparit. Pala

që ka faj për mosekzekutimin e kontratës është e detyruar t'i shpërblejë palës tjetër edhe dëmin, duke llogaritur në shpërblimin e këtij dëmi dhe shumën e kaparit, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

B. Preferimet (privilegjet)

Neni 603

Preferimi është një e drejtë, të cilën ligji e jep duke patur parasysh shkakun e kredisë.

Kreditë që caktohen si të preferuara, kanë përparësi nga gjithë kreditë e tjera.

Midis shumë kredive të preferuara, përparësia në ekzekutim përcaktohet nga ligji, sipas llojit të preferimit.

Neni 604

Kreditë që janë njëlloj të preferuara, konkurrojnë ndërmjet tyre në proporcion me shumën e secilës kredi.

Radha e preferimit

Neni 605

(Ndryshuar me ligjin nr. 8536, datë 18.10.1999)

(Shtuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 113/2016, datë 3.11.2016)

Paguhen me preferim, sipas radhitjes së tyre kreditë e mëposhtme:

- a) kreditë që rrjedhin nga transaksionet financiare të siguruara me barrë siguruese për çmimin e blerjes së një objekti të veçantë;
- b) kreditë që rrjedhin nga pagat në marrëdhëniet e punës ose të shërbimit dhe detyrimet për ushqim, por jo më shumë se për 12 muaj;
- c) kreditë e sigurimeve shoqërore për kontributet e papaguara së bashku me kamatat, si dhe kreditë e punonjësve për dëmet e pësuar nga mospagimi prej punëdhënësit të kontributeve të mësipërme;
- ç) kreditë që rrjedhin nga shpërblime për shkak vdekjeje e dëmtimi të shëndetit;
- d) kreditë e autorëve dhe të trashëgimtarëve të tyre për shpërblimet që rrjedhin nga tjetërsimi i plotë ose i pjesshëm i të drejtave të tyre në fushën intelektuale për detyrimet e lindura gjatë dy vjetëve të fundit;
- dh) kreditë e shtetit, që rrjedhin nga detyrimet ndaj buxhetit dhe kreditë

e institutit të sigurimeve shtetërore për sigurimet e detyrueshme, të përcaktuara me ligj;

- e) kreditë, që rrjedhin nga transaksionet financiare, të siguruara me barrë siguroese, sipas kriterëve të përcaktuara me ligj;
- ë) kreditë, që rrjedhin nga pagat në marrëdhëniet e punës ose të shërbimit dhe detyrimet për ushqim tej kufirit të caktuar në shkronjën “b” të këtij neni;
- f) shpërblimi i ndërmjetësimit që rrjedh nga kontrata e agjencisë, kur ai rrjedh gjatë vitit të fundit të shpërblimit;
- g) kreditë e siguruara me hipotekë ose me peng që nuk krijojnë barrë siguroese, sipas ligjit, nga vlefata e sendeve në hipotekë ose të lëna peng;
- gj) kreditë që rrjedhin nga shpenzimet e gjyqit për ruajtjen e sendit dhe ato për veprime ekzekutive, të bëra në interesin e përbashkët të kreditorëve, nga vlefata e shitjes së sendeve;
- h) kreditë e dhëna nga bankat, të cilat nuk përfshihen në shkronjën “e” dhe kreditë që rrjedhin nga sigurimet vullnetare;
- i. kreditë për furnizimin me farëra, plehra kimike, insekticide, ujë për ujitje dhe për punimet e kultivimit e të mbledhjes së prodhimeve bujqësore, mbi prodhimin (frutet) bujqësor të vitit, për të cilin janë përdorur kreditë.

Kur ka disa kredi sipas shkronjës “a” dhe shkronjës “e” të këtij neni, radha e preferimit, përcaktohet sipas kriterëve të përcaktuar me ligj të veçantë. Kur ligji i veçantë nuk i jep një kredie sipas shkronjës “a” preferim mbi kreditë sipas shkronjës “e”, kredia sipas shkronjës “a” do të preferohet sipas shkronjës “e”.

Përfshihen nga radha e preferimit sipas këtij neni kreditë sipas shkronjës “e”, që janë dhënë aktualisht, të cilat do të preferohen përpara kredive sipas shkronjës “dh” në rastet që vijnë:

- kredia sipas shkronjës “e” është regjistruar sipas ligjit, ndërsa kredia sipas shkronjës “dh” nuk është regjistruar;
- kredia sipas shkronjës “e” është regjistruar sipas ligjit, përpara regjistrimit të kredisë sipas shkronjës “dh”.

Radha e preferimit, e parashikuar në këtë nen, nuk zbatohet në procedurën e falimentimit, parashikuar me ligj të veçantë.

Neni 606

Kreditori mund ta mbajë sendin që i nënshtrohet privilegjit derisa të shpërblehet për kredinë e tij dhe mund ta shesë atë sipas rregullave të caktuara për shitjen e pengut.

Kundërshtimi i veprimeve juridike të debitorit**Neni 607**

(Shtuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 113/2016, datë 3.11.2016)

Kreditori ka të drejtë të kërkojë që të deklarohen të pavlefshme veprimet juridike të kryera nga debitori me qëllim që të pakësojë sasinë ose vleftën e pasurisë së tij në dëm të kreditorit, me kusht që kredia të ketë lindur më parë se të jetë kryer veprimi juridik.

Kur veprimi juridik është bërë me kundërshtpërblim, duhet që edhe personi, me të cilin debitori ka kryer këtë veprim, të ketë patur dijeni për qëllimin e dëmtimit të debitorit. Por kur ky person është bashkëshort, prind, gjysh, fëmijë ose fëmijë e fëmijës, vëlla ose motër e debitorit, dijenia e qëllimit të dëmtimit prezumohet, gjersa të provohet e kundërta.

Me deklarimin e veprimit juridik si të pavlefshëm, nuk cenohen të drejtat që kanë fituar me kundërshtpërblim personat e tretë me mirëbesim para ngritjes së padisë për deklarimin e pavlefshmërisë së veprimit juridik.

Ky nen nuk zbatohet në procedurën e falimentimit, parashikuar me ligj të veçantë.

TITULLI IV**DETYRIMET QË RRJEDHIN NGA SHKAKTIMI I DËMIT****KREU I****DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Përgjegjësia për shkaktimin e dëmit****Neni 608**

Personi që, në mënyrë të paligjshme dhe me faj, i shkakton tjetrit një

dëm në personin ose në pasurinë e tij, detyrohet të shpërblejë dëmin e shkaktuar.

Personi që ka shkaktuar dëmin nuk përgjigjet kur provon se nuk ka faj.

Dëmi quhet i paligjshëm kur është rrjedhim i shkeljes ose i cenimit të interesave dhe i të drejtave të tjetrit, që mbrohen nga rendi juridik ose nga zakonet e mira.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr.12, datë: 14.09.2007 kanë trajtuar aspekte të kuptimit të nenit 608 të Kodit Civil, duke arsyetuar se:

[...] Në thelb, me dispozitën e nenit 608 të K.Civil dhe atë të nenit 18 të Dekretit nr.295, datë 15.09.1992 ligjvënësi parashikon mbrojtjen nga fakti i paligjshëm i të tretit të të drejtave të njeriut, posaçërisht të të drejtave subjektive (absolute a relative) të personalitetit dhe të pronësisë (reale), sikurse janë e drejta e jetës, shëndetit, personalitetit, dinjitetit, familjes, jetës private, pronës, etj. Në rast të cenimit të këtyre të drejtave nga fakti i paligjshëm, i dëmtuari gëzon të drejtën subjektive relative të kërimit të dëmshpërblimit jashtëkontraktor.

[...]

[...] Në mbështetje të neneve 608 dhe 643/a të Kodit Civil, anëtarët pasjetues të familjes, në lidhje të afërt dhe të qëndrueshme me të ndjerin e mitur që ka humbur jetën për shkak të një fakti të paligjshëm, kanë të drejtën e dëmshpërblimit në lidhje me dëmin pasuror të pësuar në formën e fitimit të munguar, si një pamundësi për të përfituar, në rrjedhën normale të jetës, solidaritetin dhe kontributin reciprok të të ndjerit të mitur, jo vetëm si përkujdesje në tërësi, por edhe si mbështetje ekonomike e tij për familjen në të ardhmen. Për efekt të legjitimitimit aktiv për kërkimin e dëmshpërblimit nuk ka rëndësi rrethana që në kohën e vdekjes së të miturit, prindërit dhe anëtarët e tjerë të familjes gëzojnë ose jo të ardhura të mjaftueshme për ushqim dhe jetesë.

Neni 609

Dëmi duhet të jetë rrjedhim i drejtpërdrejtë dhe i menjëhershëm i veprimit ose mosveprimit të personit.

Mospengimi i një ngjarjeje nga personi që ka detyrimin ligjor për ta mënjanuar, e ngarkon atë me përgjegjësi për dëmin e shkaktuar.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr.12, datë: 14.09.2007 kanë trajtuar aspekte të kuptimit të nenit 609 të Kodit Civil, duke arsyetuar se:

[...] Në zbatim të nenit 609 të K.Civil për pranimin e përgjegjësisë civile jashtëkontraktore, duhet të vërtetohet lidhja shkakësore *materiale* ndërmjet sjelljes (veprimit a mosveprimit) së paligjshme e me faj dhe dëmit të shkaktuar. Në vijim, për përcaktimin e dëmtimeve (cenimeve) konkrete që rrjedhin nga ky fakt i paligjshëm dhe caktimin e dëmshpërblimit përkatës, duhet të vërtetohet edhe lidhja shkakësore *juridike* ndërmjet tyre.

Neni 610

Është e pavlefshme marrëveshja që paraprakisht përjashton ose kufizon përgjegjësinë e personit që ka kryer dëm me faj.

Neni 611

Nuk është përgjegjës ai që i shkakton dëm tjetrit për mbrojtjen e nevojshme të tij ose të një të treti.

Neni 612

Personi që ka shkaktuar dëmin duke qenë i shtrënguar nga nevoja për të shpëtuar veten ose të tjerët nga rreziku i atëçastëm i një dëmi të rëndë, rrezik i cili nuk ka qenë shkaktuar dhe as nuk mund të mënjanohej prej tij, detyrohet të shpërblejë dëmin. Gjykata, duke marrë parasysh rrethanat e posaçme të çështjes, mund ta shkarkojë plotësisht ose pjesërisht këtë person nga detyrimi i shpërblimit të dëmit.

Dëmi nga të miturit dhe personat e pazotë për të vepruar

Neni 613

I mituri që nuk ka mbushur moshën katërmëdhjetë vjeç dhe personat që janë krejt të pazotë për të vepruar nuk përgjigjen për dëmin e shkaktuar.

Prindërit, kujdestari ose ata të cilëve u janë besuar ose kanë në mbikëqyrje persona të pazotë për të vepruar, janë përgjegjës për dëmin e shkaktuar nga veprimet e paligjshme të fëmijëve nën moshën katërmëdhjetë vjeç, të personave nën kujdestarinë e tyre dhe të atyre që i kanë nën mbikëqyrje e me të cilët banojnë, por që nuk kanë zotësi për të vepruar, përveç kur provojnë se nuk kanë mundur të ndalonin shkaktimin e dëmit.

Neni 614

I mituri që ka mbushur moshën katërbëdhjetë vjeç, përgjigjet për dëmin e paligjshëm të shkaktuar prej tij.

Prindërit ose kujdestari përgjigjen për dëmin e mësipërm kur i mituri nuk nxjerr të ardhura nga puna ose nuk ka vetë pasuri, përveç kur provojnë se nuk kanë mundur të ndalonin shkaktimin e dëmit.

Dëmi nga personat nën mbikëqyrje**Neni 615**

Mësuesit dhe personat e tjerë që kanë nën mbikëqyrje të mitur ose personat që u mësojnë të tjerëve një mjeshtëri ose profesion, janë përgjegjës për dëmin e paligjshëm të shkaktuar të tjerëve nga nxënësit ose personat që kanë nën mbikëqyrje, ose personat që mësojnë mjeshtëri apo profesion pranë tyre, të shkaktuar gjatë kohës që kanë qenë nën mbikëqyrje të tyre të drejtpërdrejtë, përveç kur provojnë se nuk kanë mundur të ndalonin shkaktimin e dëmit.

Neni 616

Për dëmin përgjigjet edhe personi që në momentin që e ka shkaktuar atë, nuk ka patur ndërgjegjen e veprimeve të tij.

Gjykata, mund të ulë masën e dëmshpërblimit, duke marrë parasysh moshën, shkallën e ndërgjegjes për veprimet e kryera, si dhe kushtet ekonomike të palëve, përveç kur për fajin e tij ka sjellë veten në këtë gjendje.

Publikimet mashtruese ose të pasakta**Neni 617**

Kur vërtetohet se një person ka përgjegjësi ndaj një personi tjetër, për shkak se ka publikuar të dhëna të pasakta, jo të plota ose mashtruese, gjykata me kërkesën e personit të dëmtuar, detyron personin tjetër që të publikojë një përgënjeshttrim, në mënyrën që ajo do ta quante të përshtatshme.

Gjykata mund të urdhërojë publikimin e përgënjeshttrimin edhe kur vërtetohet se publikimi i të dhënave nuk është i paligjshëm dhe i kryer me faj, se autori i tyre nuk kishte dijeni për karakterin e pasaktë ose të paplotë të këtyre të dhënave.

Përgjegjësia e punëdhënësit

Neni 618

Punëdhënësi është përgjegjës për dëmet e shkaktuara të tretëve për fajin e punonjësve që janë në shërbim të tij, gjatë ushtrimit të detyrave që u janë besuar prej tij.

Personi juridik është përgjegjës për dëmin e shkaktuar nga organet e tij në kryerjen e detyrave të tyre.

Neni 619

Në qoftë se një person që ushtron veprimtari në kuadrin e detyrës të një tjetri dhe sipas udhëzimeve të tij, pa qenë punonjës i tij, është përgjegjës për dëmin e shkaktuar gjatë kësaj veprimtarie ndaj të tretit.

Personi tjetër është gjithashtu përgjegjës ndaj të tretit.

Përgjegjësia e përfaqësuesit

Neni 620

Në qoftë se veprimtaria e përfaqësuesit në ushtrimin e pushteteve që i janë caktuar, sjell një përgjegjësi me faj ndaj një të treti, i përfaqësuari është gjithashtu përgjegjës ndaj këtij personi.

Përgjegjësia nga përdorimi i kafshëve

Neni 621

Pronari i një kafshe ose ai që e përdor atë është përgjegjës për dëmin e shkaktuar prej saj, përveç kur provon se ka patur kontrollin e sjelljes së kafshës nga e cila është shkaktuar dëmi dhe nuk ka mundur ta mënjante atë.

Përgjegjësia nga ushtrimi i një veprimtarie të rrezikshme

Neni 622

Personi që kryen një veprimtari të rrezikshme nga natyra e saj ose nga natyra e sendeve të përdorura dhe u shkakton dëm personave të tjerë, detyrohet të shpërblejë dëmin, përveç kur provon se ka përdorur të gjitha masat e përshtatshme e të nevojshme për mënjanimin e dëmit.

Neni 623

Pronari i një ndërtese ose i një ndërtimi është përgjegjës për dëmet e

shkaktuara nga të metat e çdo ves tjetër që ka lidhje me ndërtimin ose me mirëmbajtjen e tyre.

Por pronari i ndërtësës ose i ndërtimit ka të drejtë t'u kërkojë personave përgjegjës ndaj tij, të shpërblejnë dëmet që ka pësuar.

Përgjegjësia për mjedisin

Neni 624

Personi që me faj ka cenuar mjedisin, duke e keqësuar, ndryshuar ose dëmtuar atë, tërësisht ose pjesërisht, detyrohet të shpërblejë dëmin e shkaktuar.

Neni 625

(Ndryshuar me ligjin nr. 17/2012, datë 16.2.2012)

Personi që pëson një dëm jopasuror ka të drejtë të shpërblehet kur:

- a) ka pësuar një dëmtim të shëndetit, të integritetit fizik ose psikik të tij;
- b) është cenuar nderi, personaliteti ose reputacioni i tij;
- c) është cenuar e drejta e emrit;
- ç) është cenuar respektimi i jetës private;
- d) është cenuar kujtimi i një të vdekuri. Në këtë rast bashkëshorti i personit të vdekur ose të afërmit e tij deri në shkallë të dytë mund të kërkojnë shpërblimin e dëmit jopasuror.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr.12, datë: 14.09.2007 kanë shtruar për njësim disa çështje që lidhen me shpërblimin e dëmit në rastin e aksidenteve automobilistike, për të cilat gjejnë zbatim përveç rregullave të posaçme ligjore edhe dispozitat e Kodit Civil. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë shtruar për zgjidhje çështjet e mëposhtme:

1. Në rastin e aksidenteve automobilistike, në kuptim të Dekretit nr.295, datë 15.09.1992, kur i aksidentuar është një i mitur i cili nuk ka në ngarkim persona të tjerë, a duhet të përfitohet shpërblim për shpenzimet për mbajtje me ushqim e jetesë të familjarëve të tij, duke patur parasysh edhe formulimin e dispozitës së nenit 643, shkronja "a" të K.Civil.

2. Nëse përfitojnë shpërblim për dëmin jo pasuror familjarët e viktimave në kuptim të nenit 625 të K.Civil, parë kjo e lidhur me Dekretin nr.295, datë 15.09.1992 dhe me nenin 44 të Kushtetutës.
3. Çfarë do konsiderohet dëm jo pasuror dhe kush janë kriteret e përcaktimit të tij në këto raste, referuar edhe legjislacionit në fushën e sigurime të mjeteve motorike.

Në vijim jepen disa nga trajtesat e pjesës arsyetuese të vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të cilat interpretojnë elementë me rëndësi që lidhen me zbatimin e dispozitave të ndryshme të Kodit Civil, e veçanërisht nenit 625 të këtij Kodi. Konkretisht Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë arsyetuar se:

[...] Dëmi jopasuror, i parashikuar në nenin 625 të Kodit Civil, si një kategori e gjerë dhe gjithëpërfshirëse e dëmeve jashtëkontraktore, përfshin çdo lloj dëmi të pësuar nga cenimi i të drejtave dhe interesave jopasurore që bëjnë pjesë në vlerat e njeriut dhe që nuk janë subjekt vlerësimi të drejtpërdrejtë ekonomik në treg. Në thelbin e saj, kjo dispozitë njeh të drejtën e dëmshpërblimit për çdo lloj dëmi jopasuror jashtëkontraktor, i cili është *“i ndryshëm nga ai pasuror”*. Renditja e *“rasteve”* të dëmit jopasuror në paragrafët *“a”* dhe *“b”* të saj, nuk ka për qëllim të kufizojë, por të rregullojë në mënyrë të shprehur, për efekte të dallueshmërisë së cenimeve, të drejtën e dëmshpërblimit përkatës dhe rrethin e subjekteve që gëzojnë legjitimim aktiv.

[...]

[...] Dëmtimi i shëndetit (dëmi biologjik) përbën, në thelb, cenimin e së mirës së shëndetit, të integritetit fizik dhe/ose psikik të njeriut. Ky dëm jopasuror, i parashikuar nga shkronja *“a”* e nenit 625 të Kodit Civil, është objekt kërkimi dhe dëmshpërblimi i pavarur nga dëme të tjera pasurore e jopasurore të pësua nga i dëmtuari për shkak të të njëjtit fakt të paligjshëm.

[...] Meqenëse jeta dhe shëndeti i njeriut nuk ka çmim, në respektim të parimit themeltar kushtetues të barazisë përpara ligjit dhe ndalimit të diskriminimit sipas nenit 18 të Kushtetutës, gjykata duhet të garantojë një gjykim uniform dhe vlerësim të njëjtë të përqindjes e të masës së dëmshpërblimit të dëmit biologjik, për çdo formë e shkallë konkrete të cenimit të përhershëm a përkohshëm të integritetit fizik ose psikik të të dëmtuarit, nëse mosha është e njëjtë dhe po i njëjtë është edhe lloji i dëmtimit shëndetësor fizik a psikik të pësuar.

[...]

[...] Dëmshtëpërblimi për dëmtimin e shëndetit sipas nenit 625/a të K.Civil kërkohet në mënyrë të pavarur nga kërkimi për dëmin pasuror të humbjes ose pakësimit të aftësisë për punë, i parashikuar në nenin 641 të K.Civil. Sipas kësaj dispozite, interesi pasuror i cenuar përkohësisht apo përgjithmonë si rrjedhojë e dëmtimit të shëndetit nga fakti i paligjshëm, është e drejta e njeriut, e parashikuar në nenin 49 të Kushtetutës, për të fituar mjetet e jetesës, pra edhe për të garantuar e shtuar pasurinë, nëpërmjet punës së ligjshme të zgjedhur me vullnetin e lirë të tij. Njëkohësisht përbën interes të ligjshëm të cenuar edhe pakësimi i pasurisë së të dëmtuarit në formën e shpenzimeve që ai përballon për përkujdesje dhe, në veçanti, për mjekimin e shëndetit të cenuar si rrjedhojë e pandërprerë e të njëjtit fakt të paligjshëm.

[...]

[...] Dëmi moral (*pretium doloris* ose *pecunia doloris*) është shfaqje e brendshme, e përkohshme, e turbullimit të padrejtë (*non iure perturbatio*) të gjendjes shpirtërore të njeriut, dhimbje e vuajtje shpirtërore apo gjendje ankthi e mundimi shpirtëror që rrjedh si pasojë e faktit të paligjshëm. Cilido që pëson cenime në sferën e shëndetit dhe të personalitetit të tij nga veprimet a mosveprimet e paligjshme dhe me faj të një të treti ka të drejtën të kërkojë edhe dëmshtëpërblimin e dëmit moral të pësuar. Kjo e drejtë, në cilësinë e të dëmtuarit, i përket individualisht (*ius proprius*) edhe secilit prej familjarëve të afërt të personit që ka humbur jetën apo të cenuar në shëndetin e tij nga fakti i paligjshëm, nëse vërtetohet lidhja e tyre e posaçme familjare, ndjesore dhe e bashkëjetesës. Dëmi moral i pësuar nga vetë të afërmit konsiderohet si pasojë, rrjedhim i menjëhershëm dhe i drejtpërdrejtë i të njëjtit fakt të paligjshëm.

[...]

[...] Dëmi ekzistencial i shkaktuar nga fakti i paligjshëm i të tredit cenon të drejtat e personalitetit të njeriut duke dëmtuar thujtjse në mënyrë të përhershme shprehjen dhe realizimin e të dëmtuarit si njeri, shfaqjen e personalitetit të tij në botën e jashtme, duke tronditur objektivisht jetën e përditshme dhe veprimtaritë e zakonshme të tij, duke i shkaktuar përkeqësim të cilësisë së jetës nga ndryshimi dhe prishja e ekuilibrit, sjelljes e zakoneve të jetës, të marrëdhënieve personale e familjare.

Për shkak të një gjendjeje të tillë psiko-fizike, i dëmtuari nuk mund të kryejë më veprimtari të caktuara që karakterizonin pozitivisht qenien e tij apo mund ta karakterizonin pozitivisht në të ardhmen, duke e detyruar të shtyhet drejt zgjidhjeve të ndryshme në jetë nga ato të dëshiruara e të pritshme apo në heqjen dorë nga këto të fundit për shkak të vërtetimit të faktit të paligjshëm. Dëmi ekzistencial, duke mos patur natyrë thjesht ndjesore e të brendshme, është objektivisht i vërtetueshëm.

Përgjegjësia solidare

Neni 626

Kur dëmi është shkaktuar nga shumë persona së bashku, këta përgjigjen ndaj të dëmtuarit solidarisht.

Padia e kthimit

Neni 627

Personi që ka shpërblyer dëmin ka të drejtë të kërkojë nga secili shkaktar i dëmit pjesën e tij në përpjesëtim me shkallën e fajësisë të secilit dhe të tërësisë së pasojave të rrjedhura. Kur kjo nuk mund të përcaktohet, prezumohet se shkalla e fajësisë është e barabartë.

Prindërit ose kujdestarët që kanë paguar shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga të miturit ose nga personat të cilëve u është hequr krejt zotësia për të vepruar, nuk kanë të drejtë të kërkojnë nga këta kthimin e shpërblimit të dëmit që kanë paguar.

KREU II

PËRGJEGJËSIA QË RRJEDH NGA PRODUKTET

A. PËRGJEGJËSIA E PRODHUESIT

Neni 628

Prodhuesi është përgjegjës për dëmin e shkaktuar nga të metat e produkteve të tij, përveç kur:

- a) prodhuesi nuk ka vënë në qarkullim produktet;

- b) sipas rrethanave të vërtetuara, vlerësohet se të metat që kanë shkaktuar dëmin nuk ekzistojnë në kohën e vënies në qarkullim të produktit, ose ato kanë lindur më vonë;
- c) produkti nuk ka qenë prodhuar për shitje ose ndonjë formë tjetër shpërndarjeje, me qëllim të caktuar ekonomik të prodhuesit, as edhe i prodhuar ose i shpërndarë në kuadrin e një ndërmarrjeje ose veprimtarie profesionale;
- d) të metat janë rrjedhim i faktit se produkti ka qenë në përputhje me rregullat e vëna nga organet publike;
- e) njohuritë shkencore e teknike nuk kanë mundur të zbulojnë të metat në kohën e vënies në qarkullim të produktit;
- ë) është fjala për prodhimin e një lënde të parë ose fabrikimin e një pjese përbërëse të produktit, të cilat në formimin e produktit rezultojnë me të meta, ose si rrjedhojë e udhëzimeve të gabuara të dhëna nga prodhuesi i produktit.

Neni 629

Përgjegjësia e prodhuesit pakësohet ose hiqet kur, sipas rrethanave, dëmi është shkaktuar si nga të metat e produktit, ashtu edhe nga faji i personit të dëmtuar ose të një personi, për të cilin personi i dëmtuar është përgjegjës.

Përgjegjësia e prodhuesit nuk pakësohet kur dëmi është rrjedhim i përbashkët i të metave të produktit dhe sjelljes së një të treti.

Neni 630

Një send quhet se është me të meta kur nuk jep sigurinë që pritet prej tij, duke patur parasysh gjithë rrethanat e në veçanti:

- a) paraqitjen e produktit;
- b) përdorimin e arsyeshëm që pritet prej produktit;
- c) kohën e vënies në qarkullim të produktit.

Produkti nuk mund të quhet se është me të meta duke u nisur nga fakti se një produkt më i perfeksionuar është vënë në qarkullim më vonë se ai.

Neni 631

“Produkt” në kuptim të këtij Kodi quhet një send i luajtshëm edhe sikur

ai të jetë trupëzuar në një send të luajtshëm ose të paluajtshëm, si dhe elektriciteti, duke përjashtuar produktet bujqësore dhe produktet e rrjedhura nga gjuetia.

Me produkte bujqësore kuptohen prodhimet e tokës, të blegtorisë dhe të peshkimit, përveç kur këto kanë pësuar një përpunim të parë.

“Prodhues” në kuptimin e këtij Kodi quhet prodhuesi i një produkti të përfunduar, të një lënde të parë ose fabrikuesi i një pjese përbërëse të produktit, si dhe çdo person tjetër që paraqitet si i tillë (prodhues), duke vënë mbi produktin emrin e tij, markën ose një shenjë tjetër dalluese.

Pa mënjanuar përgjegjësinë e prodhuesit, quhet si “prodhues” çdo person që importon një produkt me qëllim shitjeje, dhënieje me qira, leasingu, ose një formë tjetër shpërndarjeje, në kuadrin e veprimtarisë së tij tregtare. Në këtë rast, përgjegjësia e tij është e njëjtë me atë të prodhuesit.

Neni 632

Kur prodhuesi nuk mund të identifikohet, çdo furnizues do të konsiderohet si prodhues, përveç kur brenda një afati të arsyeshëm, ai i tregon personit të dëmtuar identitetin e prodhuesit ose të personit që ka furnizuar produktin.

Neni 633

Kur, në zbatim të paragrafit të parë të nenit 628 të këtij Kodi, shumë persona janë përgjegjës për të njëjtin dëm, secili prej tyre është përgjegjës për të gjithë dëmin.

Neni 634

Padia për shpërblimin e dëmit e ngritur kundër prodhuesit, në zbatim të paragrafit të parë të nenit 628 të këtij Kodi, parashkruhet me kalimin e tre vjetëve duke filluar nga dita që personi i dëmtuar ka patur ose duhej të kishte patur dijeni për dëmin, të metat dhe identitetin e prodhuesit.

E drejta e personit të dëmtuar kundër prodhuesit për shpërblimin e dëmit, sipas paragrafit të parë të nenit 628 të këtij Kodi, shuhet me kalimin e dhjetë vjetëve, nga dita që prodhuesi ka vënë në qarkullim produktin që ka shkaktuar dëmin.

B. PUBLIKIMI MASHTRUES

Neni 635

Personi që publikon ose shkakton bërjen publike të një njoftimi lidhur me produktet ose shërbimet, që ofron vetë në rastin e një veprimtarie profesionale, ose të një ndërmarrjeje, ose të një personi për të cilin ai vepron, kryen një veprim të paligjshëm në qoftë se njoftimi është mashtrues në një ose disa drejtime të mëposhtme:

- a) natyra, përbërja, sasia, cilësia, karakteristikat ose përdorimet e mundshme;
- b) origjina, mënyra ose data e prodhimit;
- c) madhësia e prodhimit stok të tij;
- ç) çmimi ose metoda e llogaritjes së tij;
- d) arsyeja ose qëllimi i ofertës speciale;
- dh) cilësitë e atribuara, dëshmitë ose vlerësime të tjera të bëra nga të tretët, ose deklarata të lëshuara prej tyre, terminologjia shkencore ose profesionale e përdorur, të dhënat teknike ose statistikore;
- e) kushtet e livrimit të produkteve, të ushtrimit të shërbimeve ose të kryerjes së pagesës;
- f) shtrirja, përmbajtja dhe kohëzgjatja e garancisë;
- g) identiteti, cilësitë, kompetencat ose tagret e atij që fabrikon ose ka fabrikuar produktet, që ofron ato ose të atij që kryen shërbim, që drejton, mbikëqyr ose ndihmon në këto veprimtari;
- gj) krahason me produkte dhe shërbime të tjera.

Neni 636

Personi që ka vepruar në mënyrë të paligjshme sipas dispozitës së sipërme, është përgjegjës për dëmin e shkaktuar, përveç kur provon se nuk ka faj për ardhjen e tij.

Neni 637

Kur publikimi mashtrues, i parashikuar prej nenit 635 të këtij Kodi,

i ka shkaktuar ose rrezikon t'i shkaktojë dëm një tjetri, me kërkesën e tij, gjykata urdhëron ndalimin e menjëhershëm të tij dhe detyrimin e personit përgjegjës për të kryer një përgënjeshttrim publik, në mënyrën që gjykata do ta gjejë të përshtatshme.

C. KONKURRENCA E PANDERSHME

Neni 638

Në varësi të dispozitave që kanë lidhje me mbrojtjen e shenjave dalluese dhe të drejtave të patentës, veprimet e konkurrencës së pandershme kryhen prej cilitdo që:

1. përdor emrat ose shenjat dalluese të cilat mund të sjellin ngatërresë me emrat dhe shenjat dalluese të përdorura ligjërisht nga të tjerë, ose imiton produktet e një konkurrenti ose kryen veprime të cilat mund të sjellin ngatërresa me produktet dhe veprimtarinë e një konkurrenti.
2. trajton si të vetat cilësitë e produkteve ose të ndërmarrjes së konkurrentit.
3. përdor vetë drejtpërsëdrejti ose tërthorazi çdo mjet tjetër që nuk përputhet me parimet e ndershmërisë profesionale dhe mund të dëmtojë veprimtarinë e tjetrit.

Neni 639

Vendimi që vërteton veprime të konkurrencës së pandershme ndalon vazhdimin e tyre dhe përcakton masat e nevojshme me qëllim që të zhduken pasojat.

Në qoftë se këto veprime janë kryer me faj, personi që i ka kryer detyrohet të shpërblejë dëmin.

KREU III SHPËRBLIMI I DËMIT

Neni 640

Dëmi pasuror që shpërblehet përbëhet nga humbja e pësuar dhe fitimi i munguar.

Shpërblehen gjithashtu shpenzimet e kryera në mënyrë të arsyeshme për të shmangur ose pakësuar dëmin, ato që kanë qenë të nevojshme për të përcaktuar përgjegjësinë dhe masën e dëmit, si dhe shpenzimet e arsyeshme të kryera për të siguruar shpërblimin në rrugë jashtëgjyqësore.

Neni 641

Personi që i ka shkaktuar tjetrit një dëm në shëndetin e tij, detyrohet ta shpërblejë dëmin, duke patur parasysh humbjen ose pakësimin e aftësisë për punë të të dëmtuarit, shpenzimet që janë bërë për mjekimin e tij, si dhe shpenzime të tjera që kanë lidhje me dëmin e shkaktuar.

Neni 642

Masa e shpërblimit të dëmit mund të ndryshojë në të ardhmen, në varësi të përmirësimit apo rëndimit të shëndetit ose të shtimit apo pakësimit të aftësisë për punë të të dëmtuarit, në krahasim me kohën e caktimit të shpërblimit dhe të ndryshimeve që mund të ketë pësuar paga e të dëmtuarit.

Neni 643

Kur është shkaktuar vdekja e një personi, dëmi që duhet të shpërblejë përbëhet nga:

- a) shpenzimet për ushqim e jetesë të fëmijëve të tij të mitur, të bashkëshortes dhe prindërve të paaftë për punë që kanë qenë në ngarkim të të vdekurit, plotësisht ose pjesërisht, si dhe të personave që banonin në familjen e të vdekurit dhe që gëzonin prej tij të drejtën e ushqimit;
- b) shpenzimet e duhura për varrimin e të vdekurit, në masën që ato i përgjigjen rrethanave personale e familjare të të vdekurit.

Personi që ka shkaktuar dëmin mund të kundrejtojë të njëjtat mjete mbrojtëse që do t'i kundrejtonte të vdekurit.

Gjykata, duke marrë parasysh të gjitha rrethanat e çështjes, mund të vendosë që shpërblimi të jepet në natyrë, ose në para, njëherësh ose me këste.

Neni 644

Kur personi që ka kryer veprimin apo mosveprimin e paligjshëm krahas dëmit të shkaktuar, ka patur edhe një përfitim të dukshëm, gjykata

me kërkesën e palës së dëmtuar duke pasur parasysh natyrën e dëmit, shkallën e fajësisë e rrethana të tjera të çështjes mund të llogarisë në shpërblimin e dëmit, tërësisht apo pjesërisht përfitimin.

Neni 645

Kur shkaktohet vdekja ose dëmtimi i shëndetit të një personi që fiton nga sigurimet shoqërore, dëmi shpërblehet në mënyrën e caktuar me ligj.

Neni 646

Për një person që nuk ka qenë në marrëdhënie pune ose nuk ka qenë i siguruar, masa e shpërblimit të dëmit të rrjedhur nga vdekja ose dëmtimi i shëndetit, caktohet nga gjykata në bazë të pagës që merr një punonjës i asaj kategorie me të cilën mund të barazohet edhe puna që kryente ose mund të kryente i dëmtuari.

Neni 647

I mituri i dëmtuar, kur mbush moshën gjashtëmbëdhjetë vjeç dhe nuk ka pagë nga puna e tij, ka të drejtë që në vend të shpërblimit që merr për jetesë, të kërkojë të shpërblehet për humbjen e aftësisë së tij për punë me pagën mesatare të një punonjësi, sipas kritereve të nenit 646 të këtij Kodi.

Me mbushjen e moshës tetëmbëdhjetë vjeç ka të drejtë që në vend të shpërblimit që merr, të kërkojë të shpërblehet me pagën mesatare të një punëtori të asaj kategorie që do të kishte fituar ose duhej të kishte fituar po të mos ishte shkaktuar dëmtimi i shëndetit.

Neni 647/a

Mënyra dhe kriteret e caktimit të përgjegjësisë civile dhe të masës së dëmit jopasuror

(Shtuar me ligjin nr. 17/2012, datë 16.2.2012)

Shpërblimi i dëmit jopasuror për cenimin e nderit, personalitetit ose reputacionit të personit, synon rivendosjen e të drejtës së shkelur, në mënyrë proporcionale me dëmin e pësuar dhe caktohet në bazë të rrethanave të çështjes. Për përcaktimin e përgjegjësisë civile dhe masës së dëmit jopasuror, gjykata mban parasysh edhe:

- a) mënyrën, formën dhe kohën e përhapjes së thënieve apo kryerjes së veprimeve;
- b) shkallën e respektimit të rregullave të etikës profesionale nga autori i thënieve;

- c) format dhe shkallën e fajësisë;
- ç) faktin nëse thëniet kanë cituar apo referuar në mënyrë të saktë thëniet e një personi të tretë;
- d) faktin nëse thëniet janë të rreme, veçanërisht në rastin e cenimit të reputacionit;
- dh) faktin nëse thëniet kanë të bëjnë me çështje të jetës private të personit të dëmtuar dhe raportin e tyre me një interes publik;
- e) faktin nëse thëniet përbëjnë opinione ose thënie që përmbajnë vetëm pasaktësi faktike të parëndësishme;
- ë) faktin nëse thëniet kanë lidhje me çështje me interes publik, ose me persona në funksione shtetërore a kandidatë për zgjedhje;
- f) kryerjen e veprimeve për të parandaluar apo ulur masën e dëmit të tilla si bërja e përgënjeshtërimit për thënien e rreme, si dhe çdo masë tjetër të marrë nga autori i thënieve për vënien në vend të nderit, personalitetit ose reputacionit të personit të dëmtuar;
- g) faktin nëse autori i thënieve të rreme ka nxjerrë përfitime nga përhapja e tyre, si dhe masën e këtij përfitimi;
- gj) faktin nëse dëmshpërblimi mund të rëndojë ndjeshëm gjendjen financiare të shkaktuesit të dëmit.

TITULLI V

GJERIMI I PUNËVE TË TË TJERËVE

Neni 648

Personi që, pa qenë i detyruar, merr përsipër me ndërgjegje dhe për një qëllim të arsyeshëm gjerimin e punëve ose interesave të tjetrit, është i detyruar ta vazhdojë atë derisa personi i interesuar të jetë në gjendje të kujdeset vetë.

Neni 649

Personi i interesuar duhet të përmbushë detyrimet që gjeruesi ka marrë përsipër në emër të tij, të përjashtojë gjeruesin nga detyrimet që ka marrë në emër të vet dhe t'i paguajë atij shpenzimet e nevojshme e të dobishme që nga dita që janë bërë dhe, kur është rasti, t'i shpërblejë edhe dëmin që

mund të ketë pësuar si rrjedhim i gjerimit, por me kusht që veprimet e kryera nga gjeruesi, të mos kenë qenë ndaluar nga personi i interesuar.

Kur gjeruesit, përveç gjerimit të punëve, i është dashur për këtë qëllim të ushtrojë një profesion, ka të drejtë të shpërblehet në përputhje me çmimet ose tarifat e caktuara për aktivitete të tilla.

Neni 650

Gjeruesi ka të drejtë të kryejë veprime juridike në emër të personit të interesuar, në masën që interesi i këtij të fundi plotësohet në mënyrë të përshtatshme.

Neni 651

Gjeruesi u nënshtrohet detyrimeve të njëjta që rrjedhin nga një kontratë porosie.

Gjykata, duke marrë parasysh rrethanat të cilat kanë ndikuar tek gjeruesi për të marrë përsipër gjerimin, mund të pakësojë dëmshpërblimin për dëmin që është shkaktuar për faj të tij.

Neni 652

Personi i interesuar, me anë miratimi të veprimtarisë të gjeruesit, mund të tërheqë të drejtën e tij për të kërkuar dëmshpërblim nga gjeruesi, sipas dispozitës së mësipërme. Për këtë qëllim personit të interesuar duhet t'i jepet një afat i arsyeshëm.

TITULLI VI

PAGIMI I PADETYRUAR

Neni 653

Cilido që ka bërë një pagim të padetyruar, ka të drejtë të kërkojë kthimin e asaj që ka paguar, si dhe të gëzojë frytet dhe kamatat nga dita e pagimit, nëse personi që ka marrë pagesën është në keqbesim, dhe nga dita e kërkesës për kthim, kur personi është në mirëbesim.

Neni 654

Personit që ka paguar detyrimin e një tjetri duke besuar se ishte debitor, në bazë të një lajthitjeje të kryer pa faj, mund t'i kthehet ajo që ka paguar,

me kusht që kreditori të mos jetë privuar në mirëbesim prej titullit dhe garancive të kredisë.

Kthimi i pagesës duhet të shoqërohet me frytet dhe kamatat, në kushtet e parashikuara në dispozitat e mësipërme.

TITULLI VII BEGATIMI PA SHKAK

Neni 655

Personi që, pa shkak të ligjshëm, ka fituar ose ka kursyer diçka në dëm të një personi tjetër, detyrohet të shpërblejë këtë të fundit për humbjet pasurore që ka pësuar, brenda caqeve të begatimit.

Neni 656

Kur begatimi pa ndonjë shkak të ligjshëm ka për objekt një send të caktuar, personi që e ka marrë atë, duhet ta kthejë në natyrë, së bashku me të ardhurat që ka nxjerrë ose duhet të nxirrte dhe ka të drejtë të kërkojë pagimin e shpenzimeve që ka bërë, sipas dispozitave për kërkimin e sendit nga poseduesi i paligjshëm.

Neni 657

Nuk mund të kërkohet kthimi i asaj që personi ka dhënë vullnetarisht për ekzekutimin e një detyrimi, i cili, megjithëse i pakërkueshëm, nuk është i pavlefshëm.

Neni 658

Padia për begatimin pa shkak nuk mund të ngrihet kur i dëmtuari mund të ngrejë një tjetër padi për të kërkuar shpërblimin e dëmit të pësuar.

PJESA V KONTRATAT

TITULLI I KONTRATAT NË PËRGJITHËSI

KREU I DISPOZITA PARAPRAKE

Përmbajtja e kontratës

Neni 659

Kontrata është veprimi juridik me anë të së cilës një ose disa palë krijojnë, ndryshojnë ose shuajnë një marrëdhënie juridike.

Neni 660

Palët në kontratë përcaktojnë lirisht përmbajtjen e saj, brenda kufijve të vendosura nga legjislacioni në fuqi.

Kontrata me detyrime të njëanshme e të dyanshme

Neni 661

Kontrata është me detyrim të njëanshëm, kur njëra palë merr përsipër detyrime ndaj palës tjetër pa patur kjo e fundit ndonjë detyrim ndaj saj.

Neni 662

Kontrata është me detyrime të dyanshme, kur palët detyrohen reciprokisht ndaj njëra-tjetrës.

Konditat e nevojshme për lidhjen dhe vlefshmërinë e kontratës

Neni 663

Konditat e nevojshme për qenien e kontratës janë: pëlqimi i palës që merr përsipër detyrimin, shkaku i ligjshëm në të cilin mbështetet detyrimi, objekti që formon lëndën e kontratës dhe forma e saj e kërkuar nga ligji.

Lidhja e kontratës**Neni 664**

Kur kontrata përmban vetëm detyrimin e propozuesit, pritësi mund ta refuzojë propozimin brenda afatit të caktuar, ose që rrjedh nga natyra e marrëveshjes. Në mungesë të një refuzimi të tillë, kontrata quhet e lidhur.

Neni 665

Personi që propozon përfundimin e një kontrate është i lidhur me propozimin, përveç kur kjo lidhje është përjashtuar. Kur propozimi refuzohet ose nuk pranohet në afatin e caktuar, quhet i rënë.

Kur nuk është caktuar afat, propozuesi është i lidhur me propozimin e bërë, gjer në kohën që zakonisht apo sipas rrethanave, është e nevojshme që këtij t'i arrijë përgjigja e palës tjetër.

Neni 666

Propozimi për të lidhur një kontratë, që i bëhet një personi të pranishëm, pa iu caktuar një afat për pranimin, e humbet fuqinë e tij, në qoftë se personi i pranishëm nuk e pranon propozimin menjëherë.

Neni 667

Kur propozuesi ka caktuar një afat për pranimin, është e nevojshme që përgjigja të vijë brenda afatit.

Propozuesi mund ta quajë të vlefshëm pranimin e vonuar, por duhet të njoftojë menjëherë palën tjetër.

Kur pranimi është dërguar në kohë, por i ka mbërritur propozuesit me vonesë dhe ky nuk dëshiron të jetë i lidhur me atë, duhet të njoftojë në çast pranuesin.

Neni 668

Propozimi për të lidhur një kontratë e humbet fuqinë e tij, në qoftë se propozuesi njofton palën tjetër, para se asaj t'i ketë arritur propozimi, se e ka tërhequr atë.

Ky rregull vlen edhe për tërheqjen e pranimin nga pala tjetër.

Neni 669

Kur me kërkesën e propozuesit, ose duke marrë parasysh natyrën e

marrëveshjes e rrethanat që kanë lidhje me atë, rezulton që nuk ish e nevojshme pritja e pranimit të shprehur të propozimit, ose detyrimi do të kryhej pa marrë një përgjigje paraprake, kontrata quhet e lidhur, në kohën e në vendin ku ka filluar zbatimi i saj.

Pala që zbaton detyrimin duhet të njoftojë menjëherë palën tjetër për fillimin e ekzekutimit të kontratës, përndryshe detyrohet të shpërblejë dëmin.

Neni 670

Pranimi i propozimit që nuk përputhet me përmbajtjen e tij, quhet mospranim dhe njëkohësisht si një propozim i ri.

Neni 671

Oferta vlen si propozim, kur përmban elementet thelbësore të kontratës, që kërkohet të përfundohet, përveç kur rezulton ndryshe nga rrethanat e çështjes.

Neni 672

Pala kontraktuese mund të heqë dorë nga kontrata, brenda shtatë ditëve nga përfundimi i saj, pa treguar arsytet, kur:

- kontrata është përfunduar në vendin e punës ose të banimit të njëjës palë, gjatë një eskursioni të organizuar në një mjedis publik, ose në kushte të tilla, që nuk i korrespondon një situatë normale bisedimesh;
- në kontratën që ka për objekt dhënien e një kredie për të blerë një send konsumi, shitësi duhet të njoftojë me shkrim blerësin për të drejtën e heqjes dorë nga kontrata e lidhur në kushtet e sipërme, për ndryshe afati i heqjes dorë është një vit.

Neni 673

Një ndërmarrje që zë një pozitë dominuese në treg, është e detyruar të kontraktojë me cilindo që kërkon një detyrim, i cili bën pjesë në objektin e veprimtarisë së saj, në përputhje me ligjet e zakonet e mira tregtare. Përfundimi i një kontrate, nuk mund të refuzohet pa një arsye të ligjshme.

Neni 674

Palët gjatë zhvillimit të bisedimeve për hartimin e kontratës, duhet të

sillen me mirëbesim ndaj njëra-tjetrës.

Pala që ka ditur, ose që duhej të dinte shkakun e pavlefshmërisë së kontratës dhe nuk ia ka bërë të ditur atë palës tjetër, detyrohet të shpërblejë dëmin që kjo e fundit ka pësuar, për shkak se besoi pa fajin e vet në vlefshmërinë e kontratës.

Neni 675

Në rast se një palë kontraktuese disponon njohuri profesionale dhe pala tjetër i ngjall asaj besim të plotë, e para ka detyrim t'i japë asaj me mirëbesim, informata e udhëzime.

Neni 676

Kontrata quhet e lidhur kur palët kanë shfaqur në mënyrë të ndërsjellë vullnetin e tyre, duke u marrë vesh për të gjitha kushtet thelbësore të saj.

Shfaqja e vullnetit mund të jetë e shprehur ose në mënyrë heshtësore.

Shkaku i paligjshëm

Neni 677

Në një kontratë, shkaku ligjor është i paligjshëm kur vjen në kundërshtim me ligjin, rendin publik, ose kur kontrata bëhet mjet për të shmangur zbatimin e një norme.

Objekti i kontratës

Neni 678

Objekti i kontratës duhet të jetë i mundshëm, i ligjshëm, i caktueshëm ose që mund të përcaktohet.

Neni 679

Kontrata e bërë me kusht pezullues ose me afat, është e vlefshme në rast se detyrimi, që fillimisht është i pamundur, bëhet i mundshëm përpara përmbushjes së kushtit ose mbarimit të afatit.

Neni 680

Kontrata mund të përmbajë kryerjen e veprimeve për sende në të ardhmen, përveç kur ndalohet shprehimisht nga ligji.

KREU II INTERPRETIMI I KONTRATËS

Neni 681

Kur interpretohet një kontratë, duhet të sqarohet se cili ka qenë qëllimi i vërtetë dhe i përbashkët i palëve, pa u ndalur në kuptimin letrar të fjalëve, si dhe duke vlerësuar sjelljen e tyre në tërësi, para e pas përfundimit të kontratës.

Neni 682

Kushtet e kontratës interpretohen njëri nëpërmjet tjetrit, duke i dhënë secilit kuptimin që del nga tërësia e aktit.

Kontrata duhet të interpretohet në mirëbesim nga palët.

Neni 683

Në rast dyshimi, kontrata ose kushtet e saja interpretohen në kuptimin në të cilin mund të ketë ndonjë efekt dhe jo në atë, sipas të cilit nuk do të kishte ndonjë efekt.

Neni 684

Kushtet e kontratës, që mund të merren me dy kuptime, interpretohen sipas praktikës së vendit ku është përfunduar kontrata.

Kur njëra nga palët është sipërmarrëse, kushtet me dy kuptime interpretohen sipas praktikës së vendit ku ndodhet selia e ndërmarrjes.

Neni 685

Fjalët dhe shprehjet që mund të kenë dy kuptime, duhet të merren në kuptimin më të përshtatshëm me natyrën e kontratës.

Kushtet e përgjithshme

Neni 686

Kushtet e përgjithshme të kontratës, të përgatitura prej njëres palë kontraktuese, kanë efekt ndaj palës tjetër, në qoftë se në momentin e përfundimit të kontratës kjo e fundit i ka njohur ose duhej t'i kishte njohur, duke treguar një përkujdesje të zakonshme.

Janë të pavlefshme kushtet e përgjithshme që sjellin një humbje ose dëmtim të shpërpjesëtuar të interesave të palës kontraktuese, posaçërisht kur ato ndryshojnë në mënyrë thelbësore nga parimet e barazisë e të paanësisë të shprehura në dispozitat e këtij Kodi që rregullojnë marrëdhëniet kontraktuale.

Nuk krijojnë efekte juridike ato kushte të cilat vendosin në dobi të atij që i ka përgatitur ato më përpara, kufizime për përgjegjësinë, mundësinë për t'u tërhequr nga kontrata, për të pezulluar zbatimin e saj, ose që caktojnë ndaj palës tjetër afate dekadence, ose kufizime ndaj së drejtës për të bërë prapësime, ndaj lirisë kontraktore, në marrëdhënie me të tretët, kushteve të arbitrazhit ose shmangies nga kompetencat e organeve gjyqësore, përveç kur janë miratuar veçmas me shkrim nga pala tjetër.

Neni 687

Në kontratat e përfunduara duke nënshkruar modularë ose formularë, që synojnë të disiplinojnë në mënyrë uniforme marrëdhënie kontraktore të caktuara, kushtet e shtuara tek këta modularë ose formularë kanë përparësi ndaj kushteve fillestare të modularëve e formularëve të sipërpërmendur, sa kohë që nuk përputhen me ato, edhe pse nuk kanë qenë shfuqizuar.

Neni 688

Në çdo rast, kushtet e përfshira në kushtet e përgjithshme të kontratës apo në modularë e formularë, që kanë qenë dhënë prej njërit nga palët kontraktuese, kur ka dyshim, interpretohet në dobi të palës tjetër.

Neni 689

Kur, me gjithë zbatimin e normave të parashikuara në këtë kre, kontrata mbetet e errët, kjo duhet të merret në kuptimin më pak të rënduar për të detyruarin, po qe se është pa shpërblim, dhe në kuptimin që realizon përputhjen e interesave të palëve në mënyrë të paanshme, po qe se është me shpërblim.

KREU III EFEKTET E KONTRATAVE

Neni 690

Kontrata e lidhur rregullisht ka forcën e ligjit për palët. Ajo mund të

prishet ose të ndryshohet me pëlqimin e ndërsjellë të palëve ose për shkaqe të parashikuara me ligj.

Neni 691

Kontrata ka efekt ndaj të tretëve në rastet e parashikuara me ligj.

Neni 692

Efektet juridike të kontratës shtrihen edhe tek trashëgimtarët me titull universal, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

Neni 693

Kontrata detyron palët jo vetëm përsa është parashikuar në atë, por edhe për të gjitha pasojat që rrjedhin nga zbatimi i ligjit.

Kontrata në dobi të një të treti

Neni 694

Kontrata në dobi të një personi të tretë është e vlefshme kur personi që e lidh ka interes për atë.

Personi që ka pranuar premtimin në dobi të të tretit ose ky i fundit, apo personat që heqin të drejta prej tij, kanë të drejtë të kërkojnë zbatimin e kontratës, përveç kur ka marrëveshje tjetër.

Kontrata nuk mund të prishet ose të ndryshohet pas momentit që personi i tretë ka deklaruar se pranon të përfitojë nga lidhja e saj, përveç kur propozuesi e ka rezervuar këtë të drejtë.

Në rast revokimi të lidhjes së kontratës, ose të refuzimit të personit të tretë për të përfituar prej saj, detyrimi mbetet në dobi të propozuesit, përveç kur rezulton ndryshe nga vullneti i palëve ose nga natyra e kontratës.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 932, datë: 22.06.2000 kanë arsyetuar në lidhje me kontratën në dobi të një të treti, ku kanë përcaktuar se:

[...] Në një kontratë të tillë personi i tretë mund të jetë vetëm përfitues pa kundërshtpërblim (beneficiar) dhe, si i tillë, ai nuk merr mbi vehte asnjë rrezik eventual.

[...] Një kontratë nuk mund të bëjë debitor apo kreditor pa pëlqimin e tij një person të tretë.

Neni 695

Pala që ka bërë premtimin në dobi të personit të tretë, mund t'i kundrejtojë këtij prapësimet që rrjedhin nga kontrata, por jo ato që rrjedhin nga marrëdhëniet me palën tjetër.

E drejta për t'u tërhequr nga kontrata**Neni 696**

Në rast se njërës nga palët i është dhënë e drejta për t'u tërhequr nga kontrata, kjo e drejtë mund të ushtrohet për sa kohë që kontrata nuk ka filluar të zbatohet.

Në kontratat me zbatim të vazhdueshëm ose periodik, kjo e drejtë mund të ushtrohet edhe më tej, por tërheqja nuk ka efekte për ekzekutimet e kryera ose që janë në kryerje e sipër.

Kur në kontratë është parashikuar pagimi i një kompensimi për tërheqjen, kjo ka efekt kur është kryer pagimi, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Premtimi për kryerjen e një detyrimi**Neni 697**

Personi që i ka premtuar një tjetri se një person i tretë do të ekzekutojë një detyrim, ose do të kryejë një veprim në dobi të tij, është i detyruar të shpërblejë palën tjetër, në qoftë se personi i tretë nuk pranon të ekzekutojë detyrimin ose të kryejë veprimin e premtuar.

Zgjidhja e kontratës**Neni 698**

Në kontrata me detyrime të ndërsjella, kur njëra nga palët kontraktuese nuk përmbush detyrimet e veta, pala tjetër kontraktuese, sipas rastit, mund të kërkojë përmbushjen e detyrimit, ose zgjidhjen e kontratës, përveç shpërblimit të dëmit.

Neni 699

Kontrata nuk mund të zgjidhet në qoftë se mospërmbushja e detyrimit prej njërës nga palët ka rëndësi të pakët për interesat e palës tjetër.

Neni 700

Pala kontraktuese mund të njoftojë me shkrim palën tjetër që nuk ka

përmbushur detyrimin, që ta përmbushë atë në një afat të përshtatshëm, duke deklaruar se, po qe se pas këtij afati kontrata nuk ekzekutohet, ajo do të quhet patjetër e zgjidhur.

Neni 701

Në qoftë se afati i caktuar për kryerjen e detyrimit të njëres nga palët duhet quajtur thelbësor për interesin e palës tjetër, kjo e fundit kur dëshiron të kërkojë zbatimin pavarësisht nga mbarimi i afatit, duhet t'i bëjë njoftimin palës tjetër brenda tri ditëve, përveç marrëveshjes së kundërt.

Neni 702

Palët mund të parashikojnë në kontratë që ajo të zgjidhet kur një detyrim i caktuar nuk përmbushet sipas kushteve të parashikuara.

Në këtë rast kontrata zgjidhet kur pala e interesuar i deklaron palës tjetër se do të përdorë kushtin e zgjidhjes së kontratës.

Neni 703

Zgjidhja e kontratës për mospërmbushje të detyrimeve ka efekt prapaveprues midis palëve, përveç kontratave me ekzekutim të vazhduar ose periodik për të cilat efekti i zgjidhjes nuk shtrihet në veprimet e kryera më parë.

Zgjidhja e kontratës, qoftë edhe me marrëveshje të palëve, nuk paragjykon të drejtat e fituara nga të tretët, me përjashtim të efekteve të regjistrimit të kërkesës për zgjidhjen e kontratës.

Neni 704

Për zgjidhjen e kontratës zbatohen edhe dispozitat e pjesës së përgjithshme të detyrimeve përveç dispozitave që rregullojnë kontratat e veçanta.

TITULLI II KONTRATAT E VEÇANTA

KREU I SHITJA DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 705

Kontrata e shitjes ka për objekt kalimin e pronësisë së një sendi ose kalimin e një të drejte kundrejt pagimit të një çmimi.

Neni 706

Në shitjen që ka për objekt fitimin në të ardhmen të një sendi ose të një të drejte, fitimi i pronësisë bëhet sapo sendi ose e drejta pranohet se ekzistojnë.

Përveç kur palët kanë dashur të përfundojnë një kontratë me kusht pezullues, shitja është e paefektshme në qoftë se sendi nuk pranohet se ekziston.

Neni 707

Në qoftë se palët nuk e kanë caktuar çmimin, as nuk janë marrë vesh për mënyrën e caktimit të tij, në mungesë të ndonjë akti të organeve kompetente publike, prezumohet se palët kanë dashur t'i referohen çmimit të zbatuar normalisht nga shitësi në kohën e lidhjes së kontratës.

Kur është fjala për sende që kanë çmim burse apo tregu, çmimi caktohet në bazë të listave të tregut të vendit ku do të bëhet dorëzimi, ose nga ato të vendit që është më afër tij.

Në qoftë se çmimi është caktuar mbi bazën e peshës së sendeve, në rast dyshimi ai duhet të caktohet në bazë të peshës neto.

Palët mund t'ia besojnë caktimin e çmimit një të treti, të emëruar në kontratë ose që mund të emërohet më vonë.

Neni 708

Shpenzimet e kontratës së shitjes dhe shpenzimet e tjera të lidhura me të, janë në ngarkim të blerësit, përveç kur në marrëveshje parashikohet ndryshe.

Ndalime të veçanta të blerjes

Neni 709

Nuk mund të blejnë drejtpërdrejt, me anë të një tjetri, ose në ankand:

- a) personat që administrojnë ose ruajnë sende të huaja në bazë të ligjit ose të emërimit nga shteti, sendet që administrojnë ose ruajnë;
- b) personat zyrtarë që janë të ngarkuar të bëjnë shitje me ekzekutim të detyrueshëm, sendet që këta shesin;
- c) gjyqtarët, prokurorët, përmbaruesit, noterët dhe avokatët, sendet për të cilat ka grindje përpara gjykatës në të cilën bëjnë pjesë ose ushtrojnë funksionet e tyre, përveç kur këta janë bashkëpronarë mbi ato.

Detyrime të shitësit në shitjen e pasurisë së luajtshme

Neni 710

Detyrimet kryesore të shitësit janë:

1. t'i dorëzojë sendin blerësit.
2. kur fitimi i pronësisë mbi sendin, ose i të drejtave reale mbi të, nuk është pasojë e menjëhershme e kontratës, duhet të dorëzojë të gjitha dokumentet përkatëse për fitimin e pronësisë së tyre, sipas kushteve të parashikuara nga kontrata apo nga ligji.
3. të garantojë blerësin nga zhveshja, nga veset dhe nga mospërputhja e cilësive të sendit me kontratën.

Neni 711

Sendet dorëzohen në gjendjen në të cilën ndodhen në momentin e përfundimit të kontratës. Sendet duhet të dorëzohen së bashku me aksesoret, shtesat dhe frytet që nga dita e përfundimit të kontratës, përveç kur palët kanë parashikuar ndryshe në kontratë.

Në qoftë se shitësi nuk është i detyruar të dorëzojë sendet në një vend tjetër të caktuar, ai i shlyen detyrimet e dorëzimit duke ia dhënë sendet transportuesit të parë për t'ia kaluar blerësit, kur kontrata e shitjes përfshin transportin e sendeve.

Në rast se kontrata nuk përfshin transportin e sendeve dhe u referohet sendeve të caktuara individualisht, ose në lloj apo sasi, që duhen tërhequr

nga një sasi e caktuar ose që duhet të fabrikohen ose të prodhohen dhe në qoftë se në momentin e përfundimit të kontratës, palët e dinin që sendet ndodheshin ose duhet të fabrikoheshin apo të prodhoheshin në një vend të caktuar, shitësi detyrohet t'i verë sendet në dispozicion të blerësit në atë vend.

Në rastet e tjera, shitësi është i detyruar që t'i verë sendet në dispozicion të blerësit, në vendin ku sendet ndodheshin në kohën e shitjes ose, kur një vend i tillë nuk mund të përcaktohet, në vendin ku shitësi kishte banimin e tij ose qendrën e veprimtarisë së vet.

Neni 712

Shitësi duhet të dorëzojë sendet:

1. në datën e caktuar në kontratë ose që është e përcaktueshme në bazë të kontratës.
2. në çdo moment të periudhës së kohës që është caktuar ose që është e caktueshme sipas kontratës, përveç kur del nga rrethanat se i është lënë blerësit të zgjedhë datën.
3. në çdo rast tjetër brenda një afati të arsyeshëm që nga përfundimi i kontratës.

Neni 713

Kur shitësi detyrohet të lëshojë dokumentet lidhur me sendet, ato lëshohen në kohën, në vendin dhe në formën e parashikuar në kontratë. Në qoftë se dokumentet i ka lëshuar përpara këtij momenti, ai mund të rregullojë çdo defekt të tyre deri në momentin e parashikuar për lëshimin e tyre, në qoftë se ushtrimi i një të drejte të tillë nuk i sjell blerësit shqetësime ose një shpenzim të paarsyeshëm. Në këto raste ai ruan të drejtën të kërkojë shpërblimin e dëmit.

Neni 714

Në shitjen me dokumente, shitësi shkarkohet nga detyrimi i dorëzimit të sendeve të shitura, duke i dhënë blerësit dokumentin e shitjes dhe dokumentet e tjera të caktuara në kontratë ose në ligj.

Neni 715

Shitësi duhet të dorëzojë sendet në cilësinë, sasinë dhe llojin e kërkuar në kontratë, si dhe të vendosura dhe të ambalazuara në mënyrën e caktuar në kontratë.

Quhet se sendet nuk janë në përputhje me kontratën po qe se nuk janë të përshtatshme për përdorimin e posaçëm, të përcaktuar nga kontrata, përveç kur ka marrëveshje të kundërt. Kur një përcaktim i tillë nuk është i mundur, sendet quhet se nuk janë në përputhje me kontratën, në qoftë se nuk janë të përshtatshme për përdorimin për të cilin shërbejnë zakonisht sende të të njëjtit lloj. Në qoftë se shitja është bërë mbi bazën e një modeli ose kampioni, shitësi duhet të dorëzojë sende që kanë të njëjtat cilësi si të modelit ose të kampionit.

Në qoftë se kontrata nuk përmend rregullat e vendosjes apo të ambalazhimit të sendeve, quhet se këto sende nuk janë në përputhje me kontratën po qe se nuk janë të vendosura ose të ambalazuara sipas mënyrës së zakonshme për sende të të njëjtit lloj ose, në mungesë të një mënyre të tillë të zakonshme, në një mënyrë që të jetë e përshtatshme për të ruajtur dhe për të mbrojtur sendet.

Shitësi nuk është përgjegjës për të metat e sendeve të cilat, në momentin e përfundimit të kontratës, blerësi i dinte ose për të cilat nuk ka marrë dijeni për fajin e vet, përveç kur të metat kanë të bëjnë me cilësinë që sendet duhet të kishin patur sipas kontratës ose sipas njoftimit të shitësit.

Neni 716

Shitësi është përgjegjës për çdo mangësi ose mospërputhje që ekzistonte në momentin e kalimit të rrezikut tek blerësi, edhe kur e meta shfaqet pas këtij momenti.

Shitësi është përgjegjës edhe për mospërputhjen që vërtetohet pas momentit të treguar në paragrafin e mësipërm e që vjen nga mospërmbushja e një detyrimi çfarëdo të tij, duke përfshirë edhe garancinë sipas së cilës, për një periudhë të caktuar kohe sendet do të mbeten të përshtatshme për përdorimin e tyre normal ose për ndonjë përdorim të posaçëm, ose do të ruajnë cilësinë dhe karakteristikat e caktuara.

Neni 717

Blerësi e humb të drejtën për të kundërshtuar për të metat e sendit, në qoftë se nuk denoncon tek shitësi, duke specifikuar natyrën e tyre, brenda dhjetë ditëve nga zbulimi, përveç kur palët ose ligji kanë caktuar një afat tjetër.

Në çdo rast blerësi e humb të drejtën për të kundërshtuar për të metat e sendit në qoftë se nuk e ushtron këtë të drejtë brenda dy vjetëve nga data kur sendet i janë dorëzuar atij, po qe se ky afat nuk është në kundërshtim me kohëzgjatjen e një garancie kontraktore.

Neni 718

Shitësi nuk mund të përfitojë nga rregullat e parashikuara në nenin e mësipërm, në qoftë se të metat kanë të bëjnë me fakte për të cilat ka dijeni ose që nuk mund të mos i dinte dhe nuk ia ka bërë të ditur blerësit.

Neni 719

Shitësi duhet të dorëzojë sendet, të shkarkuara nga çdo e drejtë apo pretendim i të tretëve, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

Neni 720

Blerësi duhet t'i bëjë të ditur shitësit të drejtat apo pretendimin e të tretëve mbi sendin duke specifikuar natyrën e tyre, brenda një afati të arsyeshëm nga momenti kur ka marrë dijeni ose duhej të merrte dijeni për to, ndryshe humb të drejtat e parashikuara nga neni i mësipërm.

Shitësi gjithashtu nuk mund të përdorë dispozitat e paragrafit të mësipërm po qe se ishte në dijeni të të drejtave apo të pretendimeve të të tretëve, apo të natyrës së tyre.

Neni 721

Blerësi mund të pezullojë pagimin e çmimit kur ka arsye të druhet se sendi ose një pjesë e tij mund të rivendikohen nga të tretë, përveç kur shitësi jep garancinë përkatëse.

Pagesa nuk mund të pezullohet në qoftë se rreziku njëhej nga blerësi në momentin e shitjes.

Neni 722

Në rastin kur dorëzimi i sendeve me të meta përbën një mospërmbushje të rëndësishme të detyrimeve kontraktore, blerësi ka të drejtë të kërkojë:

1. në momentin e denoncimit, të parashikuar në nenin 717 të këtij Kodi ose brenda një periudhe kohe të arsyeshme nga ai denoncim, dorëzimin e sendeve si shtesë apo zëvendësim;
2. eliminimin e të metave me anë të ndreqjes, kur kjo është e arsyeshme të merret parasysh në gjithë rrethanat konkrete. Kërkesa për ndreqjen duhet të bëhet në momentin e denoncimit të parashikuar në nenin 717 apo brenda një periudhe kohe të arsyeshme nga ky denoncim;
3. të kërkojë uljen e çmimit;

4. të deklarojë zgjidhjen e kontratës.

Blerësi mund t'i caktojë shitësit një afat të arsyeshëm për përmbushjen e këtyre detyrimeve. Në varësi të afatit blerësi nuk mund të përdorë asnjë mjet juridik për mospërmbushjen, përveç kur është njoftuar nga shitësi se ky i fundit nuk do të përmbushë detyrimin në afatin e caktuar.

Në çdo rast blerësi nuk humb të drejtën të kërkojë shpërblimin e dëmit.

Neni 723

Kur dorëzimi i sendeve me të meta përbën një mospërmbushje të parëndësishme të kontratës, blerësi mund të kërkojë:

1. heqjen ose ndreqjen e të metave të sendeve të dorëzuara,

ose

2. uljen e çmimit.

Blerësi mund t'i caktojë shitësit një afat të arsyeshëm për përmbushjen e këtyre detyrimeve. Në varësi të afatit, blerësi nuk mund të shfrytëzojë asnjë mjet juridik për këtë mospërmbushje, përveç rastit kur është njoftuar nga shitësi se ky nuk do të përmbushë detyrimin në afatin e caktuar.

Kur shitësi nuk plotëson kërkesën e parashikuar në pikën 1 të këtij neni brenda afatit të caktuar nga blerësi, ky i fundit mund të kërkojë uljen e çmimit të sendeve të sipërme.

Në çdo rast blerësi nuk e humb të drejtën të kërkojë shpërblimin e dëmit.

Neni 724

Përveç zgjidhjes nga ligji të kontratës si rrjedhim i qenies të afatit si kusht thelbësor, kur nuk është bërë dorëzimi i sendit, blerësi mund ta deklarojë të zgjidhur kontratën në qoftë se shitësi nuk i dorëzon sendet brenda afatit shtesë të caktuar nga blerësi ose në qoftë se deklaron se nuk do të bëjë dorëzimin brenda këtij afati.

Neni 725

Në qoftë se shitësi i ka dorëzuar sendet, blerësi e humb të drejtën të shpallë të zgjidhur kontratën kur:

1. në rastin e dorëzimit të vonuar blerësi nuk ka kërkuar zgjidhjen e

kontratës brenda një kohe të arsyeshme, por jo më shumë se 15 ditë nga momenti kur ka marrë dijeni se dorëzimi është kryer.

2. në rast mospërmbushje të ndryshme nga dorëzimi i vonuar, brenda një kohe të arsyeshme, por jo më shumë se 15 ditë:

- a) nga momenti kur ka marrë dijeni ose duhej të kishte dijeni për mospërmbushje;
- b) pas mbarimit të afatit shtesë eventualisht të caktuar prej tij sipas nenit 717 të këtij Kodi.

Neni 726

Në qoftë se shitësi dorëzon vetëm një pjesë të sendeve, apo në qoftë se vetëm një pjesë e sendeve të dorëzuara është në përputhje me kontratën, zbatohen nenet 717, 720 lidhur me pjesën që mungon ose nuk përputhet.

Blerësi mund të shpallë kontratën tërësisht të zgjidhur vetëm në qoftë se dorëzimi i pjesshëm ose jo në përputhje me kushtet e saj, përbën një mospërmbushje të rëndësisë së veçantë ose thelbësore.

Neni 727

Në rastin kur blerësit i është marrë sendi si pasojë e të drejtave që një i tretë ka paraqitur mbi të, shitësi është i detyruar të shpërblejë dëmin sipas nenit 744.

Në rastin kur blerësit i është marrë pjesërisht sendi dhe se në bazë të rrethanave ai nuk do të përfundonte kontratën, zbatohet paragrafi i mësipërm.

Neni 728

Blerësi, i paditur nga një i tretë që pretendon se ka të drejta mbi sendin e shitur, duhet ta thërrasë shitësin në çështje. Kur nuk e bën këtë dhe në dëm të tij është dhënë një vendim i formës së prerë, humbet të drejtën e garancisë për evinksion në qoftë se shitësi provon se ekzistonin arsye të mjaftueshme për të refuzuar kërkesën.

Blerësi që ka njohur vullnetarisht të drejtën e të tretit, e humb të drejtën e garancisë për evinksion në qoftë se nuk provon se nuk ekzistonin arsye të mjaftueshme për të penguar marrjen e sendit.

Neni 729

Në qoftë se blerësi ka shmangur marrjen e sendit me anën e pagimit të një shume parash, shitësi mund të shkarkohet duke kthyer shumën e paguar, interesat e saj, si dhe të gjitha shpenzimet.

DETYRIMET E BLERËSIT NË SHITJEN E PASURISË SË LUAJTSHME

Neni 730

Detyrimi i blerësit për të paguar çmimin përfshin marrjen e masave dhe respektimin e formaliteteve të kërkuara nga kontrata ose nga dispozita të veçanta për kryerjen e pagimit.

Neni 731

Në rast se blerësi nuk është i detyruar të paguajë çmimin në një vend tjetër të caktuar, ai duhet ta paguajë atë në vendbanimin ose qendrën zyrtare të shitësit ose, kur pagimi duhet të bëhet në kohën e dorëzimit të sendeve ose dokumenteve, në vendin e dorëzimit.

Neni 732

Në qoftë se blerësi nuk është i detyruar të paguajë çmimin në një moment tjetër të caktuar, ai duhet ta paguajë atë kur shitësi vë në dispozicion të tij sendet apo dokumentet që i përfaqësojnë. Në qoftë se kontrata përfshin transportin e sendeve, shitësi mund të kryejë speditonin me kusht që sendet ose dokumentet, që i përfaqësojnë ata, t'i dorëzohen blerësit para pagimit të çmimit.

Neni 733

Blerësi duhet të paguajë çmimin në datën e caktuar ose të përcaktueshme në bazë të kontratës ose ligjit, pa qenë nevojë e kërkesës së shitësit.

Neni 734

Detyrimi i blerësit për marrjen në dorëzim është kryerja e çdo veprimi që mund të pritët prej tij në mënyrë të arsyeshme, për t'i lejuar shitësit të bëjë dorëzimin dhe blerësi të tërheqë sendet.

Neni 735

Në qoftë se në kontratë parashikohet se blerësi duhet të përcaktojë formën, madhësinë ose karakteristika të tjera të sendeve, dhe në qoftë se ky nuk e bën këtë përcaktim në datën e caktuar ose brenda një kohe të arsyeshme pas marrjes së kërkesës së shitësit, ky mund ta kryejë vetë këtë përcaktim në përputhje me kërkesat e blerësit, për të cilat mund të jetë në dijeni.

Në qoftë se shitësi e bën vetë përcaktimin, duhet të njoftojë blerësin për rregullat e këtij përcaktimi dhe të vendosë një afat të arsyeshëm brenda të cilit blerësi mund të kryejë një përcaktim tjetër. Në qoftë se pasi të ketë marrë këtë njoftim, blerësi nuk e përdor këtë mundësi brenda afatit të vendosur, përcaktimi i bërë nga shitësi është i detyrueshëm.

Neni 736

Shitësi mund t'i caktojë blerësit një afat shtesë të arsyeshëm për përmbushjen e detyrimeve të veta. Me përjashtim të rastit kur shitësi nuk ka marrë njoftim nga blerësi se ky nuk do ta përmbushë detyrimin brenda afatit të caktuar, gjatë kësaj periudhe, shitësi nuk mund të përdorë asnjë mjet ligjor për përmbushjen e detyrimeve. Gjithsesi shitësi nuk humbet të drejtën për të kërkuar shpërblimin e dëmit për vonesën në përmbushje.

Neni 737

Shitësi mund ta deklarojë kontratën të zgjidhur:

1. në qoftë se mospërmbushja nga ana e blerësit e një detyrimi që rrjedh nga kontrata ose nga ligji përbën një mospërmbushje me rëndësi të veçantë ose thelbësore.
2. në qoftë se blerësi nuk përmbush detyrimet e tij për të paguar çmimin ose për të marrë në dorëzim sendet në afatin shtesë të caktuar nga shitësi, ose deklaron se nuk do ta bëjë brenda këtij afati.

Në qoftë se blerësi ka paguar çmimin, shitësi humb të drejtën të shpallë kontratën të zgjidhur po qe se këtë nuk e kërkon:

1. në rastin e përmbushjes së vonuar të detyrimeve të blerësit, para se të marrë dijeni për ekzekutimin e detyrimit.
2. në rastin e një mospërmbushjeje tjetër të ndryshme nga mospërmbushja e vonuar, brenda një kohe të arsyeshme:

- a) që nga momenti kur ka marrë dijeni ose duhet të kishte marrë dijeni

për një mospërbushje të tillë;

- b) pas mbarimit të afatit shtesë të caktuar prej tij, ose pasi blerësi të ketë deklaruar se nuk do të përmbushë detyrimet e veta brenda këtij afati shtesë.

Neni 738

Përveç marrëveshjeve ose zakoneve tregtare të kundërta, në qoftë se sendet e shitura duhet të transportohen nga një vend në tjetrin, dhe shitësi nuk është i detyruar të bëjë dorëzimin në një vend të caktuar në kontratë, rreziku i kalon blerësit kur sendi i dorëzohet transportuesit të parë për t'ia dërguar blerësit, edhe sikur sendet të jenë të ngarkuara në mënyrë të paambalazhuar.

Në qoftë se shitësi detyrohet t'ia dorëzojë sendet transportuesit në një vend të caktuar në kontratë, rreziku kalon tek blerësi vetëm kur sendet i dorëzohen transportuesit në vendin e përmendur. Fakti që shitësi është i autorizuar të mbajë dokumentet përfaqësuese të sendeve, nuk ndikon në kalimin e rrezikut.

Neni 739

Në qoftë se shitësi ka kryer një mospërbushje thelbësore të kontratës, dispozitat e nenit të mëparshëm nuk privojnë mjetet juridike që blerësi ka në dorë ndaj mospërbushjes së detyrimeve kontraktore.

Dispozita të përbashkëta për detyrimet e shitësit dhe të blerësit

Neni 740

Njëra palë mund të pezullojë përmbushjen e detyrimeve të veta në qoftë se, pas përfundimit të kontratës, del qartë se pala tjetër nuk do të përmbushë pjesën thelbësore të detyrimeve të saj si rrjedhim:

1. të një pamundësie të rëndë në aftësinë e vet për ta përmbushur ose në aftësinë e vet paguese.
2. të mënyrës në të cilën përgatitet për të filluar ose vazhduar zbatimin e kontratës.

Në qoftë se shitësi i ka shitur sendet, para se të shfaqeshin kushtet e përmendura në paragrafin e mësipërm, ai mund të kundërshtojë dorëzimin e sendeve blerësit edhe sikur ky të zotërojë një dokument që e legjitimon atë për t'i marrë.

Një kundërshtim i tillë ka efekt ekskluzivisht në marrëdhëniet midis blerësit dhe shitësit.

Pala që pezullon zbatimin duhet të njoftojë menjëherë palën tjetër dhe duhet të vazhdojë përmbushjen në qoftë se pala tjetër jep garanci të përshtatshme lidhur me përmbushjen e detyrimeve të saj.

Neni 741

Në rastin e një kontrate shitjeje me dorëzime të pjesshme, kur mospërmbushja nga ana e njëres palë kontraktuese ndaj njërit prej detyrimeve të saj lidhur me një dorëzim, përbën një mospërmbushje me rëndësi të veçantë të kontratës që lidhet me këtë dorëzim, pala tjetër mund ta shpallë kontratën të zgjidhur për sa i takon këtij dorëzimi.

Në qoftë se mospërmbushja nga ana e njëres palë kontraktuese e detyrimeve të veta lidhur me një dorëzim, i jep palës tjetër arsye të bazuara për të gjykuar se do të ndodhë një mospërmbushje thelbësore lidhur me dorëzimet e ardhshme, kjo mund ta shpallë kontratën të zgjidhur për të ardhmen, mjafton që këtë ta bëjë brenda një kohe të arsyeshme.

Blerësi që e shpall kontratën të zgjidhur për sa i takon një dorëzimi mundet, në të njëjtën kohë, të shpallë zgjidhjen për dorëzimet e bëra më parë ose për dorëzimet e ardhshme në qoftë se për shkak të ndërvarësisë së tyre këto dorëzime nuk do të mund të përdoren për qëllimin e caktuar nga palët në kontratë.

Neni 742

Në rastin e zgjidhjes së kontratës, shitësi duhet të kthejë çmimin dhe t'i paguajë blerësit shpenzimet dhe pagimet e bëra ligjërisht.

Blerësi duhet të kthejë sendin, në qoftë se ky nuk ka humbur ose është shkatërruar si rrjedhim i veseve të tij.

Neni 743

Në qoftë se njëra palë vonon të paguajë çmimin ose çdo shumë tjetër, pala tjetër ka të drejtë të kërkojë kamatat për këto shuma pa cenuar shpërblimin e dëmit.

Neni 744

Shitësi duhet t'i kthejë blerësit çmimin e paguar, edhe sikur sendit t'i jetë pakësuar vleftha ose të jetë dëmtuar. Në qoftë se ulja e vlefhtës ose dëmtimi

vijnë si pasojë e një veprimi të blerësit, nga shuma e mësipërme duhet zbritur përfitimi që ka nxjerrë blerësi, përveç sa parashikohet në nenin 640.

Neni 745

Në qoftë se kontrata është zgjidhur dhe po qe se, në mënyrë të arsyeshme dhe brenda një afati të arsyeshëm pas zgjidhjes, blerësi ka kryer një blerje për të zëvendësuar ose shitësi i ka rishitur sendet, pala që kërkon dëmshpërblimin mund të marrë diferencën midis çmimit të parashikuar në kontratë dhe çmimit të shitblerjes zëvendësuese, si dhe çdo shpërblim tjetër që mund të kërkohej në bazë të nenit të mësipërm.

Shitja me rezervë e pronës

Neni 746

Kur çmimi i shitjes paguhet me këste, blerësi e fiton pronësinë e sendit me pagimin e këstit të fundit të çmimit, duke marrë përsipër rreziqet që në çastin e dorëzimit. Kalimi me rezervë i pronësisë me kushtin e sipërm duhet të pasqyrohet në kontratë.

Neni 747

Kalimi i pronësisë sipas dispozitës së mësipërme, mund t'u kundrejtohet kreditorëve të blerësit, kur rrjedh nga një akt i shkruar në datë të saktë përpara masës për sigurimin e kredisë.

Kur objekti i shitjes janë sende të paluajtshme ose sende të luajtshme të regjistruara, zbatohen dispozitat mbi regjistrimin.

Neni 748

Mospagimi vetëm i një kësti, që nuk kalon një të tetën e çmimit, nuk sjell zgjidhjen e kontratës, dhe blerësi ruan të drejtën e afatit lidhur me këstet e mëvonshme, pavarësisht nga ndonjë marrëveshje e kundërt.

Neni 749

Kur zgjidhja e kontratës është rrjedhim i mospërmbushjes së detyrimeve të blerësit, shitësi duhet të kthejë pagesat e bëra, përpos të drejtës për një shpërblim për përdorimin e sendit, apo shpërblimit të dëmit.

Kur në kontratë është parashikuar që pagesat e bëra t'i mbesë, shitësit me titull dëmshpërblimi, gjykata sipas rrethanave të çështjes mund të pakësojë këtë dëmshpërblim.

Neni 749/a*(Shtuar me ligjin nr. 8536, datë 18.10.1999)*

Rregullat e parashikuara nga nenet 746, 747, 748 dhe 749 nuk zbatohen për shitjet me rezervë të pronës, lidhur me transaksione financiare me barrë siguruese, për të cilat zbatohen rregullat e përcaktuara me ligj të veçantë.

Shitja e sendeve të paluajtshme**Neni 750**

Shitja e sendeve të paluajtshme kryhet sipas mënyrave të parashikuara në nenin 83 të këtij Kodi, përndryshe është e pavlefshme.

Neni 751

Shitja me kusht e sendeve të paluajtshme regjistrohet në regjistrat e pasurisë së paluajtshme pasi të jetë vërtetuar kushti.

Neni 752

Kur një send i paluajtshëm i caktuar shitet, duke treguar përmasat dhe me një çmim të vendosur mbi bazën e një pagese për çdo njësi matëse, blerësi ka të drejtë për një zbritje të çmimit, në qoftë se madhësia efektive e sendit të paluajtshëm është më e vogël se ajo e treguar në kontratë.

Në qoftë se përmasat e sendit rezultojnë më të mëdha se ato që tregohen në kontratë, blerësi duhet të paguajë shtesën e çmimit, por ka të drejtë të heqë dorë nga kontrata kur teprica tejkalon një të njëzetën pjesë të madhësisë së deklaruar.

Neni 753

Në rastin kur çmimi përcaktohet në lidhje me vetë sendin e paluajtshëm dhe jo me madhësinë e tij, edhe pse kjo është dhënë, nuk bëhet ulje ose ngritje çmimi, përveç kur madhësia reale është më e vogël ose më e madhe se një e njëzeta pjesë e asaj të treguar në kontratë.

Në rastin kur duhet paguar një çmim shtesë, blerësi mund të zgjedhë ose heqjen dorë nga kontrata ose nga pagimi i shtesës.

Neni 754

Në qoftë se dy ose më shumë sende të paluajtshme janë shitur me të njëjtën kontratë për një çmim të vetëm dhe të njëjtë, duke treguar madhësinë

e secilit prej tyre, dhe del se sasia është më e vogël tek njëri dhe më e madhe tek tjetri, bëhet kompensimi deri në sasinë e duhur; e drejta për shtesën ose për pakësimin e çmimeve bëhet në përputhje me dispozitat e caktuara më sipër.

Neni 755

E drejta e shitësit për shtesën dhe e blerësit për pakësimin e çmimit ose për heqjen dorë nga kontrata parashkruhet dy vjet pas dorëzimit të sendit të paluajjtshëm.

Neni 756

E drejta e blerësit për të kundërshtuar të metat e sendit të paluajjtshëm, parashkruhet me kalimin e pesë vjetëve nga momenti i dorëzimit të sendit.

KREU II SHKËMBIMI

Neni 757

Shkëmbimi është kontrata që ka për objekt kalimin e ndërsjellë të pronësisë së sendeve ose të të drejtave të tjera nga njëri kontraktues tek tjetri.

Neni 758

Shkëmbyesi, në rast se ka pësuar marrjen e sendit dhe nuk ka ndërmend ta rimarrë atë, ka të drejtë të marrë vleftën e tij, sipas dispozitave të caktuara për shitjen, si dhe shpërblimin e dëmit.

Neni 759

Shpenzimet e shkëmbimit dhe shpenzime të tjera shtesë janë në ngarkim të të dy palëve në pjesë të barabarta, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 760

Rregullat e caktuara për kontratën e shitjes zbatohen edhe për kontratën e shkëmbimit, për aq sa janë në pajtim me atë.

KREU III DHURIMI

Neni 761

Dhurimi është një kontratë me anë të së cilës njëra palë i kalon në pronësi pa shpërblim palës tjetër një send të caktuar ose një të drejtë reale të cilat kjo i pranon.

Nuk përbën dhurim heqja dorë nga një e drejtë para se të fitohet ajo, ose heqja dorë nga trashëgimi.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 23, datë: 01.04.2002, sa i përket llojeve të të drejtave që mund të disponohen me dhurim dhe me shitje, si dhe natyrën e këtyre kontratave, kanë përcaktuar se:

1. Neni 761 i Kodit Civil përcakton në mënyrë eksplicite se objekt i kontratës së dhurimit mund të jenë sende ose të drejta reale.

E drejta e parablerjes e ish-pronarit (trashëgimtarëve të tij) e njohur në nenin 21 të Ligjit “Për kthimin dhe kompensimin e Pronave ish-pronarëve”, konsiderohet e drejtë reale dhe, si e tillë, ajo mund të disponohet me anë të kontratës së dhurimit. E drejte reale konsiderohet edhe e drejta e kompensimit për pronat që njihet se i përkisnin ish-pronarit, por që nuk mund të kthehen, sipas përcaktimeve të ligjit për kthimit e kompensimin e pronave të ish-pronareve. Edhe e drejta e kompensimit të ish-pronarit (trashëgimtarëve të tij) mund të disponohet lirisht me anë dhurimi.

E drejta e parablerjes dhe e drejta e kompensimit e ish-pronarit (trashëgimtarëve të tij) përfshihen në konceptin e pasurisë së një personi, i cili në vetvehte përfshin një gamë të gjerë të drejtash jo vetëm reale, por edhe personale (të detyrimit).

2. Neni 761 i Kodit Civil përcakton në mënyrë eksplicite se objekt i kontratës së dhurimit mund të jenë sende ose të drejta reale mbi sendet. Ndërsa, sipas nenit 705 të Kodit Civil, kontrata e shitjes ka për objekt kalimin e pronësisë së një sendi, ose kalimin e një të drejte, kundrejt pagimit të një çmimi. Duke lënë mënjanë elementin e kundërshpërblimit, që përbën një dallim thelbësor midis këtyre dy kontratave, e duke bërë

midis tyre krahasimin përta i përket objektit, konstatohet se ndërsa kontrata e dhurimit nga natyra e saj është kontratë për kalimin tek pranesi i dhurimit i pronësisë së një sendi ose i të drejtave të tjera reale që i përketin dhuruesit, objekti i kontratës së shitjes në kohën e sotme është shumë i gjerë. Ai përfshin jo vetëm kalim tek blerësi të së drejtës së pronësisë mbi sende të caktuara ose të të drejtave të tjera reale, por edhe kalim të të drejtave të tjera që i përketin shitësit, mjafton që këto të drejta të jenë të disponueshme lirisht, pa pasur për to ndonjë ndalim që parashikohet në ligj apo që rrjedh nga vetë natyra e këtyre të drejtave, në veçanti nga karakteri i tyre ngushtësisht personal.

3. Ndërsa kontrata e shitjes ka karakter konsensual, kontrata e dhurimit është konsideruar si kontrate reale, d.m.th. ajo quhet e lidhur në çastin e dorëzimit të sendit të luajtshëm apo të paluajtshëm, që përbën objektin e saj (neni 764 i Kodit Civil). Mirëpo, kur objekt i kontratës së dhurimit nuk janë sende, por të drejta të tjera mbi sendet, siç janë pjesët ideale (kuotat) në bashkëpronësi apo të drejta të tjera reale mbi sendet e të tjerëve, atëherë kontrata e dhurimit merr karakter konsensual.

Si përfundim, edhe kontrata e dhurimit të së drejtës së parablerjes të ish-pronarit (trashëgimtarëve të tij) dhe ajo e dhurimit të së drejtës së kompensimit për sendet që nuk mund të kthehen, në kushtet e ligjit “Për Kthimin e Kompensimin e Pronave ish-pronëreve”, konsiderohet kontratë konsensuale, d.m.th. që ajo të konsiderohet e lidhur, mjafton që dhuruesi të ketë shprehur, në formën e kërkuar nga ligji, vullnetin e tij për të bërë dhurimin dhe pranesi i dhurimit, po në këtë formë, të ketë shprehur vullnetin për pranimin e dhurimit.

Neni 762

Dhurimi nuk mund të përmbajë veçse pasurinë e tashme të dhuruesit. Në qoftë se përfshin pasurinë e ardhshme, dhurimi është i pavlefshëm përta i takon kësaj.

Neni 763

Dhurimi, që ka për objekt detyrimet periodike, shuhet me vdekjen e dhuruesit, përveç rasteve kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

Neni 764

Dhurimi i sendeve të paluajtshme duhet të bëhet me akt publik dhe të regjistrohet, përndryshe është i pavlefshëm.

Pranimi mund të bëhet me po atë akt, ose me akt të mëvonshëm. Në këtë rast dhurimi quhet i përfunduar nga momenti kur akti i pranimi i është njoftuar dhuruesit.

Në qoftë se ka për objekt sende të luajtshme, ai është i vlefshëm kur ato specifikohen duke treguar edhe vleftën e tyre në kontratën e dhurimit.

Kontrata quhet e lidhur nga çasti i dorëzimit të sendit.

Përpara se kontrata të jetë lidhur, dhuruesi ose pranuesi i dhurimit mund të revokojnë deklaratën e tyre.

Neni 765

Dhurimi mund të kundërshtohet për lajthitje të shkakut, kur ky lidhet me faktin ose me të drejtën, po qe se shkakun rrjedh nga akti dhe ka shtyrë dhuruesin të bëjë dhurimin.

Neni 766

Dhuruesi për mospërmbushjen ose vonesën në dhurim, është përgjegjës vetëm për qëndrime të kryera me dashje ose me pakujdesi të rëndë.

Neni 767

Dhuruesi mund të vërë si kusht kthimin e sendeve të dhuruara, si për shkak të vdekjes së përparshme të pranuesit të dhurimit, ashtu edhe të vdekjes së përparshme të pasardhësve të tij.

Kthimi mund të ndodhë vetëm në favor të dhuruesit. Marrëveshja në favor të të tjerëve konsiderohet si e palidhur.

Neni 768

Dhurimi mund të rëndohet me kusht ose me barrë. Dhuruesi është i detyruar të përmbushë barrën brenda kufijve të vleftës së sendit të dhuruar.

Për të përmbushur barrën mund të veprojë, përveç dhuruesit dhe çdokush i interesuar.

Zgjidhja e kontratës së dhurimit për mospërmbushje të barrës mund

të kërkohet nga dhuruesi ose trashëgimtarët e tij, në qoftë se është parashikuar në aktin e dhurimit.

Barra e paligjshme ose e pamundur quhet e paqenë, ajo gjithsesi e bën të paqenë dhurimin në qoftë se ka përbërë të vetmin shkak përcaktues të kontratës.

Neni 769

Dhuruesi detyrohet t'i japë garanci pranuesit të dhurimit për përkatësinë e sendit të dhuruar dhe zhveshjen që mund të pësojë nga të tjerët për sendet e dhuruara, në këto raste:

1. në qoftë se ka premtuar shprehimisht garancinë.
2. në qoftë se marrja e sendit varet nga mashtrimi e nga qëndrime personale të tij.
3. në qoftë se dhurimi i ngarkon barrë pranuesit të dhurimit ose dhurimi është për shkak shpërblimi, raste në të cilat garancia vihet deri në vleftën e barrës ose të tërësisë së premtimeve të marra nga dhuruesi.

Neni 770

Garancia e dhuruesit nuk shtrihet në të metat e asaj çka është dhuruar, përveç kur dhuruesi ka vepruar me mashtrim, si dhe kur ka marrëveshje të posaçme.

Neni 771

Dhuruesi, për dhurimet që nuk janë të zakonshme ose që nuk janë bërë për shpërblim, mund të kërkojë revokimin e dhurimit kur ai që ka marrë dhurimin:

- a) me dashje ka vrasë ose ka tentuar të vrasë dhuruesin, bashkëshortin ose fëmijët, ose prindërit e tij;
- b) pa të drejtë nuk i jep dhuruesit ushqim kur është i detyruar sipas ligjit.

Padia për revokimin e dhurimit duhet të ngrihet brenda një viti nga dita që dhuruesi ka marrë njoftim për shkaqet që i japin të drejtë që të kërkojë revokimin e dhurimit.

Padia e filluar mund të vazhdohet edhe nga trashëgimtarët e dhuruesit ose mund të ngrihet nga vetë këta, në rast se dhuruesi ka vdekur brenda vitit, nga dita që ka lindur shkak për të ngritur padinë.

Heqja dorë që më parë nga padia është e pavlefshme.

Revokimi i dhurimit nuk cenon të drejtat që kanë fituar të tretët mbi sendin e dhuruar para se të ngrihet padia.

KREU IV FURNIZIMI

Neni 772

Furnizimi është një kontratë me të cilën njëra palë detyrohet, kundrejt pagesës së një çmimi, të kryejë në dobi të palës tjetër furnizime periodike ose të vazhdueshme të sendeve.

Sendet e furnizuar mund të jenë të luajtshme ose të paluajtshme, gjithashtu mund të jenë në trajtë energjie ose titujsh krediti.

Neni 773

Kur nuk është përcaktuar sasia e furnizimit nënkuptohet se marrëveshja është për sasinë që përkon me nevojat normale të palës që furnizohet deri në kohën e përfundimit të kontratës.

Në qoftë se palët kanë vendosur vetëm kufirin maksimal dhe minimal për furnizimin ose për shërbimet e veçanta, i takon atij që ka të drejtën e furnizimit të vendosë brenda kufijve të mësipërm për sasinë e duhur.

Në qoftë se sasia e furnizimit duhet të përcaktohet sipas nevojave mbi një sasi minimale të caktuar në kontratë, pala që furnizohet përgjigjet për sasinë përkatëse sipas nevojave në rast se tejkalohet sasia minimale.

Neni 774

Në furnizimin me karakter periodik, në qoftë se çmimi do të përcaktohet sipas nenit 707 të këtij Kodi, merret parasysh koha e mbarimit të furnizimeve të veçanta dhe vendi ku këto duhet të kryhen.

Neni 775

Në furnizimin me karakter periodik, çmimi përkon me dokumentin e furnizimeve të veçanta.

Në furnizimin me karakter të vazhdueshëm çmimi paguhet sipas afateve të zakonshme.

Neni 776

Afati i caktuar në kontratë për furnizime të veçanta prezumohet si i vendosur në dobi të dy palëve.

Në qoftë se palës që furnizohet i është dhënë e drejta të caktojë afatin e furnizimeve të veçanta, ajo duhet t'i njoftojë datën furnizuesit me anë të një paralajmërimi në një kohë të arsyeshme.

Neni 777

Në rast mospërmbushjeje prej njëres nga palët të detyrimeve të veçanta, pala tjetër mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës, në qoftë se mospërmbushja ka një rëndësi të veçantë dhe është e tillë sa që dëmton besimin në sigurinë e përmbushjeve të mëpasshme.

Neni 778

Në qoftë se pala që ka të drejtë për t'u furnizuar nuk e ka përmbushur detyrimin dhe mospërmbushja është me pak rëndësi, furnizuesi nuk mund të pezullojë zbatimin e kontratës pa bërë më parë një paralajmërim të arsyeshëm.

Neni 779

Në rast se në kontratë është vendosur kushti i ekskluzivitetit në favor të furnizuesit, pala tjetër nuk mund të përfitojë furnizime të të njëjtit lloj nga të tretët dhe as mund të realizojë, me mjetet e veta, prodhimin e sendeve që formojnë objektin e kontratës, në qoftë se për këtë nuk ka marrëveshje të kundërt ose kur në ligj disponohet ndryshe.

Neni 780

Në qoftë se kushti i ekskluzivitetit është vendosur në dobi të palës që ka të drejtë për t'u furnizuar, furnizuesi nuk mund të bëjë as drejtpërdrejt dhe as tërthorazi furnizime të të njëjtit lloj e që formojnë objektin e kontratës, në zonën për të cilën është dhënë ekskluziviteti dhe brenda afatit të kontratës.

Kushti i ekskluzivitetit, që përmbahet në një kontratë furnizimi, përbën një kusht barrësor që kërkon miratim të posaçëm me shkrim.

Neni 781

Pala që ka të drejtën për t'u furnizuar, kur merr përsipër detyrimin për të

shtuar shitjen e sendeve për të cilat ka ekskluzivitet, në zonën që i është caktuar, përgjigjet për dëmet që shkaktohen nga mospërbushja e këtij detyrimi, edhe në qoftë se kontratën e ka zbatuar për sasinë minimale që është caktuar.

Neni 782

Në qoftë se kohëzgjatja e furnizimit nuk është vendosur, secila nga palët mund të tërhiqet nga kontrata, duke njoftuar paraprakisht furnizuesin brenda afatit të vendosur prej tyre dhe, në mungesë të tij, brenda një afati të arsyeshëm, duke marrë parasysh edhe natyrën e furnizimit.

Neni 783

Në kontratën e furnizimit zbatohen edhe dispozitat që rregullojnë kontratën për furnizimet e veçanta, për aq sa nuk vijnë në kundërshtim me dispozitat e mësipërme.

KREU V ENFITEOZA

Kuptimi i enfiteozës

Neni 784

Enfiteoza është një kontratë, me të cilën një personi i jepet e drejta të përdorjë e të përmirësojë një pasuri të paluajtshme, kundrejt një shpërblimi periodik në të holla ose në natyrë.

Neni 785

Kohëzgjatja e enfiteozës caktohet në kontratë.

Neni 786

Kontrata e enfiteozës duhet të bëhet në formën që kërkohet për kalimin e pronësisë për pasuritë e paluajtshme.

Të drejtat e detyrimit e pronarit dhe të enfiteozëmarrësit

Neni 787

Enfiteozëmarrësi e gëzon sendin sikurse dhe pronari, me përjashtim të

kufizimeve të parashikuara në kontratën për krijimin e enfiteozës.

Megjithatë ai nuk mundet që, pa pëlqimin e pronarit, të përdorë sendin në një destinacion tjetër.

Neni 788

Enfiteozëmarrësit i përkasin frytet natyrore të ndara, frytet civile që janë bërë të kërkueshme gjatë enfiteozës dhe të drejtat e përdorimit të nëntokës në kufijtë e parashikuar me ligj, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

Neni 789

Kur prona në enfiteozë humbet tërësisht, enfiteoza shuhet dhe enfiteozëmarrësi shkarkohet nga detyrimi përkatës për të ardhmen. Kur prona humbet ose dëmtohet në pjesë të dukshme e të rëndësishme të saj, aq sa nuk mund të sigurohen të ardhura sa të shlyhet shpërblimi i caktuar në kontratë, mund të kërkohet një ulje e tij ose prishja e kontratës, duke shlyer palët detyrimet reciproke.

Kërkesa duhet të bëhet brenda një viti nga dita që ka ndodhur humbja ose dëmtimi i pronës në enfiteozë.

Enfiteozëmarrësi nuk mund të kërkojë shkarkimin nga detyrimi për pagimin e shpërblimit ose uljen e tij, për shkak mosprodhimi ose humbje të fryteve, qoftë edhe për rast fator.

Neni 790

Dhënia e pronës në nënenfiteozë nuk lejohet.

Neni 791

Enfiteozëmarrësi mund të kërkojë në çdo kohë zgjidhjen e kontratës dhe mbarimin e enfiteozës, përveç kur parashikohet ndryshe në kontratë.

Enfiteozëdhënësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës dhe mbarimin e enfiteozës, kur enfiteozëmarrësi nuk ka shlyer detyrimin përkatës për dy periudha rresht, dëmton ose nuk mirëmban e përmirëson pronën e nuk përmbush në mënyrë të dukshme detyrimet që rrjedhin nga kontrata.

Neni 792

Tatimet dhe detyrimet e tjera që rëndojnë mbi pronën janë në ngarkim të enfiteozëmarrësit, përveç kur në ligj parashikohet ndryshe.

Kur në kontratë këto detyrime janë lënë në ngarkim të pronarit, ato nuk mund të kalojnë shpërblimin e caktuar për enfiteozën.

Neni 793

Në rast tjetërsimi të enfiteozës, enfiteozëmarrësi i ri dhe ai përpara tij, detyrohen solidarisht për shpërblimin e papaguar të enfiteozës, përveç kur enfiteozëmarrësit të mëparshëm i është njoftuar akti i tjetërsimit prej enfiteozëdhënësit.

Në rast tjetërsimi të një të drejte të tillë prej pronarit, fituesi nuk mund të kërkojë përmbushjen e detyrimeve nga enfiteozëmarrësi përpara se atij t'i njoftohet akti i tjetërsimit.

Neni 794

Kur në kontratë nuk parashikohet ndryshe, enfiteozëmarrësi gjatë vazhimit të enfiteozës ose kur ajo pushon, ka të drejtë t'i heqë ndërtimet, punimet e tjera e mbjelljet e kryera jashtë kushteve të enfiteozës ose që i janë blerë pronarit, por gjithnjë pa dëmtuar pronën e duke kthyer atë në gjendjen e mëparshme.

Neni 795

Kur zgjidhet kontrata, enfiteozëmarrësit i takon vlefë e përmirësimeve të kryera në masën që është rritur vlefë e pronës, kur ajo ekziston në kohën e kthimit të saj.

Neni 796

Enfiteozëmarrësi ka të drejtë të mbajë sendin e dhënë në enfiteozë, deri në shlyerjen e kredive që rrjedhin prej saj. Çdo marrëveshje e kundërt është e pavlefshme.

Pronari ka të drejtë të mbajë sendet që i takojnë enfiteozëmarrësit deri në shlyerjen e detyrimeve ndaj tij.

Neni 797

Kur lind nevoja të bëhen ndreqje të jashtëzakonshme në pronën e dhënë në enfiteozë, enfiteozëmarrësi është i detyruar të njoftojë pronarin dhe t'i japë atij mundësi për t'i kryer ato.

Enfiteozëdhënësi nuk është i detyruar të kryejë ndonjë riparim të zakonshëm.

Neni 798

Personat që gëzojnë bashkërisht një të drejtë enfiteotike përgjigjen solidarisht për pagimin e shpërblimit për enfiteozën.

Kur prona e dhënë në enfiteozë ndahet dhe ata gëzojnë pjesë të saj, secili përgjigjet për detyrimet që rrjedhin nga enfiteoza, proporcionalisht me vleftën e pjesës që gëzon.

Neni 799

Dispozitat e këtij kreu zbatohen edhe kur enfiteoza gëzohet nga një ose disa persona juridikë, përveç kur ajo ndalohet nga ligji.

Neni 800

Enfiteozëmarrësi mund të fitojë në dobi të pronës servitute aktive dhe ta ngarkojë atë me servitute pasive, për një kohë sa parashikohet në kontratë, gjithnjë duke njoftuar enfiteozëdhënësin me shkresë.

KREU VI**QIRAJA****DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Neni 801**

Qiraja është kontrata me të cilën njëra palë (qiradhënësi) detyrohet t'i japë palës tjetër (qiramarrësit) një send të caktuar, në gëzim të përkohshëm kundrejt një shpërblimi të caktuar.

Neni 802

Qiradhënësi duhet:

1. t'i dorëzojë qiramarrësit sendin në kohën e caktuar dhe në gjendje që të lejojë përdorimin për të cilën palët janë marrë vesh.
2. të kujdeset për të mbajtur sendin në po këtë gjendje.
3. të garantojë gëzimin e qetë gjatë periudhës së qirasë.

Neni 803

Qiraja nuk mund të lidhet për një kohë më të gjatë se tridhjetë vjet, përveç kur parashikohet ndryshe nga ligji. Në qoftë se ajo është lidhur për një periudhë kohe më të gjatë ose pa afat, ka fuqi vetëm për afatin e sipërm.

Për ndërtesat që përdoren për banim, kontrata e qirasë nuk mund të lidhet për një kohë më të gjatë se pesë vjet.

Për sende të luajtshme të dhëna për pajisjen e një sendi të paluajtshëm, afati është baraz me kohëzgjatjen e qirasë së këtij të fundit.

Kontrata e qirasë, për një kohë më të gjatë se një vit, duhet bërë me shkresë.

Neni 804

Qiramarrësi, që ka ekzekutuar në rregull detyrimet që kanë rrjedhur nga kontrata, ka të drejtën që të preferohet ndaj personave të tjerë në rast se, me mbarimin e kohës së qirasë, do të lidhet kontrata e re.

Të drejta e detyrime të qiradhënësit**Neni 805**

Qiradhënësi duhet të kryejë, gjatë periudhës së qirasë, të gjitha riparimet, me përjashtim të punimeve për mirëmbajtjen e përditshme që janë në ngarkim të qiramarrësit.

Për sende të luajtshme, shpenzimet për ruajtjen e për mirëmbajtjen e zakonshme janë në ngarkim të qiramarrësit, përveçse kur me marrëveshje parashikohet ndryshe.

Kur sendi i dhënë me qira ka nevojë për riparime, që nuk janë në ngarkim të qiramarrësit, ky është i detyruar të njoftojë qiradhënësin.

Në rast riparimesh urgjente qiramarrësi mund t'i kryejë ato drejtpërdrejt, kundrejt kthimit të shpenzimeve, me kushte që të njoftojë menjëherë qiramarrësin.

Neni 806

Në qoftë se në kohën e dorëzimit, sendi i dhënë me qira cenohet nga të meta që ulin në mënyrë të dukshme vlerën e përdorimit të kontraktuar, qiramarrësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës, ose zbritjen e çmimit të qirasë, përveç kur ai ka patur dijeni për të metën ose ajo është lehtësisht e dallueshme.

Qiradhënësi është i detyruar t'i paguajë qiramarrësit dëmet e ardhura nga veset e sendit, në qoftë se nuk provon se, pa patur faj, nuk ka patur dijeni për këto vese në momentin e dorëzimit.

Në qoftë se veset e sendit vënë para një rreziku të madh shëndetin e qiramarrësit ose të familjes apo të vartësve të tij, qiramarrësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës edhe po qe se veset njiheshin prej tij.

Neni 807

Marrëveshja, me të cilën përjashtohet ose kufizohet përgjegjësia e qiradhënësit për veset e sendit, nuk ka efekt në qoftë se qiradhënësi ia ka fshehur me keqbesim qiramarrësit ato, ose kur veset janë të tilla që të pengojnë gëzimin e sendit.

Neni 808

Dispozitat e neneve të mësipërme janë të zbatueshme edhe në rastet e veseve të sendit të ndodhura gjatë qirasë.

Neni 809

Në qoftë se gjatë qirasë sendi i dhënë me qira ka nevojë për riparime urgjente, qiramarrësi duhet të lejojë kryerjen e tyre. Në qoftë se sendi nuk riparohet brenda një kohe të arsyeshme, qiramarrësi ka të drejtë për një ulje përpjesëtimore të qirasë.

Neni 810

Qiradhënësi detyrohet të garantojë qiramarrësin nga shqetësimet që pakësojnë vlerën e përdorimit dhe të gëzimit të sendit, të shkaktuara nga të tretët që pretendojnë se kanë të drejta mbi të njëjtin send.

Qiradhënësi nuk është i detyruar të garantojë qiramarrësin nga shqetësimet e të tretëve që nuk pretendojnë të kenë të drejta mbi sendin. Në këtë rast qiramarrësi ruan të drejtën të ngrejë padi kundër të tretëve në emrin e tij.

Neni 811

Në qoftë se të tretët që krijojnë shqetësime pretendojnë se kanë të drejta mbi sendin e dhënë me qira, qiramarrësi është i detyruar ta njoftojë menjëherë qiradhënësin, përndryshe ngarkohet me shpërblimin e dëmit.

Në qoftë se të tretët veprojnë në rrugë gjyqësore, qiradhënësi është i detyruar të marrë pjesë në proces, po qe se thirret.

Të drejta e detyrime të qiramarrësit**Neni 812**

Qiramarrësi duhet:

1. të marrë në dorëzim sendin dhe ta përdorë për qëllimin që është parashikuar në kontratë dhe, kur nuk është parashikuar, sipas qëllimit që del nga natyra e sendit.
2. të kryejë pagesën në afatet e caktuara.

Neni 813

Qiramarrësi përgjigjet për humbjen dhe dëmtimin e sendit të cilat ndodhin gjatë kontratës së qirasë.

Neni 814

Qiramarrësi duhet t'ia kthejë qiradhënësit sendin në të njëjtën gjendje që e ka marrë, në përputhje me përshkrimin e bërë nga palët në kontratë, përveç dëmtimit ose konsumimit të zakonshëm nga përdorimi i sendit në përputhje me kontratën.

Në mungesë të përshkrimit në kontratë prezumohet se qiramarrësi e ka marrë sendin në gjendje të mirë përdorimi.

Qiramarrësi nuk përgjigjet për humbjen ose dëmtimin e shkaktuar si pasojë e vjetërsisë.

Sendet e luajtshme duhet të kthehen në vendin ku janë marrë në dorëzim.

Neni 815

Qiramarrësi që është në vonesë për të kthyer sendin, detyrohet t'i japë qiradhënësit pagesën e caktuar deri në dorëzim, përveç detyrimit për të shpërblyer dëmin përkatës.

Neni 816

Përveç kur parashikohet ndryshe në ligj, qiramarrësi nuk ka të drejtë të shpërblehet për përmirësimet e bëra sendit të marrë me qira. Por në qoftë se ka patur pëlqimin e qiradhënësit, ky është i detyruar t'i paguajë një kompensim që i korrespondon shumës më të vogël midis shumës së shpenzimeve dhe vlefës së rezultatit të dobishëm në kohën e dorëzimit. Kur qiramarrësi nuk ka të drejtë kompensimi, vlefë e përmirësimeve

mund të kompensojë dëmtimet që kanë ndodhur për pakujdesinë e rëndë të qiramarrësit.

Neni 817

Qiramarrësi që ka bërë shtesa në sendin e marrë me qira, ka të drejtë t'i heqë ato në mbarim të qirasë, kur kjo mund të kryhet pa dëmtuar sendin, përveç kur pronari pranon t'i mbajë vetë shtesat. Në këtë rast ky duhet t'i paguajë qiramarrësit një kompensim të barabartë me shumën më të vogël midis shpenzimeve dhe vlefës së shtesave në kohën e ridorëzimit.

Në qoftë se shtesat nuk mund të ndahen pa dëmtuar sendin dhe përbëjnë një përmirësim të tij, zbatohen rregullat e parashikuara nga neni 810.

Neni 818

Qiramarrësi, veç marrëveshjes së kundërt, ka të drejtë të japë me nënqira sendin që ka marrë me qira, por nuk mund t'ia kalojë kontratën një tjetri pa pëlqimin e qiradhënësit.

Për sende të luajtshme dhënia me nënqira bëhet me pëlqimin e qiradhënësit.

Neni 819

Qiradhënësi, pa cenuar të drejtat e tij ndaj qiramarrësit, mund të ngrejë padi kundër nënqiramarrësit për të kërkuar çmimin e nënqirasë për të cilën ky i fundit është ende debitor në momentin e ngritjes së padisë dhe për ta detyruar atë të përmbushë të gjitha detyrimet e tjera që rrjedhin nga kontrata e nënqirasë.

Shpallja e pavlefshme e kontratës së qirasë ose zgjidhja e saj ka efekt edhe ndaj nënqiramarrësit, dhe vendimi i marrë midis qiradhënësit dhe qiramarrësit ka efekt edhe ndaj tij.

Mbarimi i kontratës së qirasë

Neni 820

Qiraja me afat të caktuar nga palët, pushon me mbarimin e afatit, pa qënë e nevojshme shpallja e mbarimit të saj.

Qiraja në të cilën nuk caktohet afat nuk pushon, në qoftë se përpara afatit të vendosur sipas nenit 803 të këtij Kodi njëra nga palët njofton palën tjetër se heq dorë nga qiraja.

Përsëritja e kontratës së qirasë**Neni 821**

Qiraja përtërihet në qoftë se, pasi të ketë mbaruar afati i saj, qiramarrësit i lihet në përdorim sendi i dhënë me qira pa kundërshtimin e qiradhënësit.

Qiraja e re rregullohet me të njëjtat kushte si e mëparshmeja, por kohëzgjatja e saj caktohet si për qiratë me afat të caktuar.

Marrëdhëniet me të tretët**Neni 822**

Kontrata e qirasë mund t'i kundrejtohet të tretit që ka fituar sendin e dhënë me qira, me kusht që kontrata të ketë një datë të saktë para tjetërsimit të sendit.

Dispozitat e paragrafit të mësipërm nuk zbatohen për qiranë e sendeve të luajtshme të paregjistruara në regjistrat publikë, në qoftë se fituesi ka siguruar posedimin me mirëbesim.

Qiraja e sendeve të paluajtshme të paregjistruara nuk i kundrejtohet fituesit të tretë, veç brenda afatit të 9 vjetëve nga fillimi qirasë.

Fituesi duhet të respektojë qiranë në çdo rast në qoftë se ka marrë përsipër detyrimin ndaj tjetërsuesit.

Neni 823

Në qoftë se qiraja nuk ka datë të saktë, por mbajtja e saj prej qiramarrësit si datë është përpara kalimit të pronësisë, fituesi nuk është i detyruar të respektojë qiranë, veçse për kohëzgjatjen që përkon me atë të vendosur për qiratë me afat të pacaktuar.

Neni 824

Në qoftë se qiramarrësi është përjashtuar nga fituesi, sepse kontrata e qirasë nuk kishte një datë të saktë përpara kalimit të pronësisë, qiradhënësi detyrohet të shpërblejë dëmin.

Neni 825

Fituesi është i detyruar të respektojë kontratën e qirasë qysh nga dita e fitimit për të drejtat dhe detyrimet që rrjedhin nga kontrata e qirasë.

A. QIRAJA PËR PASURITË E PALUAJTSHME ME NATYRË BUJQËSORE

DISPOZITA TË PËRGGJITHSHME

Neni 826

Kontrata e qirasë të pasurisë së paluajtshme që shërben për kultivimin bujqësor për një kohë mbi nëntë vjet, duhet të bëhet me akt noterial dhe të regjistrohet në regjistrin publik.

Neni 827

Qiradhënësi me anë inventari i dorëzon qiramarrësit pasurinë e paluajtshme si tokën bujqësore, kullotat, ndërtesat e banimit e ato ndihmëse në shërbim të veprimtarisë bujqësore e blegtorale, si dhe sendet e luajtshme në shërbim të kësaj veprimtarie. E drejta e kundërshtimit të përmbajtjes së inventarit dhe prezumimi i saktësisë së tij rregullohet sipas dispozitave të këtij kreu.

Neni 828

Qiradhënësi përballon detyrimet dhe taksat financiare që rëndojnë mbi pasurinë e paluajtshme.

Neni 829

Qiradhënësi ka të drejtë që në çdo kohë të ushtrojë kontroll mbi pasurinë e dhënë me qira për të përcaktuar nëse qiramarrësi respekton marrëveshjen sipas detyrimeve të vëna në kontratë, sipas natyrës dhe rregullave agroteknike.

Neni 830

Qiramarrësi shlyen çmimin e qirasë në kohën dhe në mënyrën e caktuar në kontratë. Çmimi i qirasë mund të jetë në natyrë dhe në të holla.

E drejta e kultivimit

Neni 831

E drejta e kultivimit nënkupton të drejtën e njëres nga palët kontraktuese që të vendosë se çfarë do të kultivohet nga një periudhë në tjetrën. Kjo e drejtë rregullohet me marrëveshje të palëve.

Kur çmimi i qirasë përbëhet tërësisht ose kryesisht me prodhime bujqësore nga produktet që kultivohen në pasurinë e paluajtshme të dhënë me qira, e drejta e kultivimit i takon qiradhënësit, në rast se në kontratë ose sipas zakonit të vendit, nuk parashikohet ndryshe. Kur çmimi i qirasë përbëhet tërësisht ose pjesërisht nga një shumë parash që i jepet qiradhënësit, e drejta e kultivimit i takon qiramarrësit, në rast se në kontratë ose sipas zakonit të vendit, nuk parashikohet ndryshe.

Neni 832

Pala që ka të drejtën e kultivimit, kur nuk i njofton palës tjetër planin e kultivimit në kohën e duhur dhe kur pritja e mëtejshme e këtij njoftimi mund të sjellë pasoja serioze në kultivimin bujqësor, kjo e drejtë i kalon palës tjetër.

Koha dhe shpenzimet e kultivimit

Neni 833

Qiramarrësi vendos me përgjegjësinë e tij për kohën kur do të kryejë veprimet e kultivimit dhe për mënyrat dhe të rejat agroteknike që do të zbatojë. Qiramarrësi në këtë drejtim mund të bëjë vetëm rekomandime.

Neni 834

Shpenzimet që nevojiten për kultivimin përballohen nga qiramarrësi. Kur çmimi i qirasë përbëhet tërësisht apo kryesisht nga produkti që kultivohet, qiradhënësi i parapaguan pa kamatë qiramarrësit ato shpenzime që mund të kërkojnë për kultivimin, në rast se ky i fundit nuk mundet t'i përballojë vetë.

Parapagimi i dhënë i kthehet qiradhënësit nga prodhimi i të korrave të ardhshme.

Shlyerja e çmimit të qirasë

Neni 835

Çmimi i qirasë shlyhet sipas afateve të caktuara në kontratë. Në mungesë të një caktimi të tillë, shlyhet në fund të çdo viti të kontratës, kur çmimi është caktuar në para.

Viti i kontratës së qirasë fillon ditën kur qiramarrësit i dorëzohet pasuria e marrë me qira.

Neni 836

Kur çmimi i qirasë përbëhet nga një pjesë e prodhimit bujqësor ose në raport me atë, qiradhënësit i dorëzohet pjesa që i takon sipas kërkesës së tij, pasi të jenë mbledhur të korrat.

Në mungesë të marrëveshjes respektohet zakoni i vendit.

Neni 837

Qiramarrësi mund të kërkojë uljen e çmimit të qirasë ose shtyrjen e pagimit të saj, kur rrethana të paparashikuara ose ngjarje të jashtëzakonshme e kanë ulur prodhimtarinë e një viti në të paktën gjysmën në krahasim me prodhimtarinë normale.

Neni 838

Qiramarrësi mund të kërkojë që të rishikohet çmimi i qirasë në favorin e tij, duke patur parasysh prodhimtarinë e zakonshme, rëndësinë e humbjes së pësuar, fitimet që ka patur ai vitet e mëparshme dhe ato që mund të sigurojë gjatë kohës që kontrata është në fuqi.

Neni 839

Në rast zgjidhje të kontratës, qiramarrësi nuk është i detyruar të lërë farërat për të mbjellat e ardhshme, përveç kur në kontratë ose nga zakoni i vendit parashikohet ndryshe.

Neni 840

Qiramarrësi nuk gëzon të drejtën e marrjes së frutave, të cilat në kohën e përfundimit të kontratës, ende nuk ishin vjelë. Por gjykata mund të pranojë që qiramarrësit t'i paguhen shpenzimet që mund të ketë bërë për kultivimin e frutave. Gjithsesi ky shpërblim nuk mund të kalojë vlerën e frutave që përfiton qiramarrësi.

B. QIRAJA E SENDEVE PRODHUESE**Neni 841**

Kur qiraja ka për objekt gëzimin e një sendi prodhues, të luajtshëm ose të paluajtshëm, qiramarrësi duhet të përkujdeset për administrimin e tij në përputhje me destinimin ekonomik të sendit.

Neni 842

Në qoftë se palët nuk e kanë përcaktuar kohëzgjatjen e qirasë, secila prej tyre mund të tërhiqet nga kontrata duke e njoftuar tjetrën qysh më përpara në një kohë të përshtatshme.

Neni 843

Qiradhënësi duhet:

1. të dorëzojë sendin me aksesoret e vet në gjendje të përshtatshme për përdorimin dhe prodhimin për të cilin është destinuar.
2. të kryejë me shpenzimet e veta riparimet e jashtëzakonshme për të cilat sendi ka nevojë gjatë kohës së qirasë.

Neni 844

Qiradhënësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës në qoftë se qiramarrësi nuk vë në shërbim të sendit mjetet e nevojshme për administrimin e tij, në qoftë se nuk zbaton rregullat teknike dhe në qoftë se ndryshon në mënyrë të qëndrueshme destinimin ekonomik të sendit.

Neni 845

Qiramarrësi mund të ndërmarrë nisma për rritjen e prodhimtarisë së sendit të marrë me qira, mjafton që ato të mos sjellin detyrime për qiradhënësin, ose të mos i shkaktojnë cenime të të drejtave të tij.

Neni 846

Në qoftë se si pasojë e një ligji ose e një vendimi të detyrueshëm për administrimin prodhues të sendit, raporti kontraktor rezulton i ndryshuar dukshëm, në mënyrë të tillë që njëra palë të humbasë dhe tjetra të fitojë, mund të kërkohej një shtesë apo një zbritje e çmimit të qirasë, ose sipas rrethanave, zgjidhja e kontratës, përveç kur parashikohet ndryshe nga ligji.

Neni 847

Qiramarrësi nuk mund ta lëshojë sendin me nënqira pa lejen e qiradhënësit.

Kur qiramarrësi shkel një detyrim të tillë, qiradhënësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës.

E drejta për të kaluar kontratën e qirasë një tjetri përfshin dhe nënqiranë, përveç kur palët kanë disponuar ndryshe në kontratë.

Neni 848

Dispozitat e kontratës së qirasë zbatohen edhe për qiranë e sendeve prodhuese, në masën që pajtohen me to.

C. QIRAJA FINANCIARE (LEASING)

Neni 849

Me kontratën e qirasë financiare, njëra palë detyrohet të vërë në dispozicion të palës tjetër, për një kohë të caktuar, një send të luajtshëm ose të paluajtshëm, kundrejt një pagese me afate periodike, të përcaktuar në lidhje me vleftën e sendit, me kohëzgjatjen e kontratës dhe, eventualisht me elemente të tjera sipas marrëveshjes së palëve.

Sendi duhet të jetë fituar ose të jetë ndërtuar nga qiradhënësi sipas dëshirës dhe përshkrimit të qiramarrësit, dhe ky i fundit ka të drejtë të fitojë pronësinë, në mbarim të afatit të kontratës, kundrejt pagesës së një shume të paracaktuar.

Qiradhënësi përgjigjet ndaj qiramarrësit sipas rregullave të përgjithshme për mosdorëzimin e sendit ose vonesën në dorëzimin e sendit, si dhe për të metat e sendit.

Me marrëveshje mund të parashikohet që qiramarrësi, para se të kërkojë nga qiradhënësi të drejtat e tij, duhet t'i drejtohet atij që i dha sendin (furnizuesit) për të drejtat e tij ose që i janë kaluar atij.

KREU VII SIPËRMARRJA

Përmbajtja

Neni 850

Sipërmarrja është kontrata me të cilën njëra palë (sipërmarrësi) detyrohet, që me mjetet e saj dhe duke marrë përsipër rrezikun, të kryejë një vepër (punë), ose të bëjë një shërbim apo një zbatim të pavarur të punimeve,

ndërsa pala tjetër detyrohet ta pranojë atë kundrejt çmimit të caktuar në kontratë.

Caktimi i çmimit

Neni 851

Kur palët nuk e kanë caktuar çmimin e sipërmarrjes dhe as nuk kanë vendosur mënyrën për ta përcaktuar atë, ai llogaritet në bazë të tarifave ekzistuese ose në bazë të zakonit të vendit. Në rast mosmarrëveshjeje, caktohet nga gjykata.

Sigurimi i materialeve

Neni 852

Materialet e nevojshme për kryerjen e veprës duhet të sigurohen nga sipërmarrësi, në qoftë se marrëveshja nuk parashikon ndryshe.

Të drejta e detyrime të sipërmarrësit

Neni 853

Sipërmarrësi duhet të paralajmërojë në kohën e duhur porositësin:

- a) kur materiali i dhënë nga porositësi për veprën është me cilësi jo të mirë, kur kjo zbulohet gjatë punimeve dhe dëmton cilësinë e veprës;
- b) kur udhëzimet e porositësit nuk mund të zbatohen ose kur zbatimi i tyre bën që vepra të mos jetë e qëndrueshme ose e përshtatshme;
- c) kur ka rrethana, që nuk varen nga sipërmarrësi, të cilat ndikojnë që vepra të mos jetë e qëndrueshme ose e përshtatshme.

Sipërmarrësi përgjigjet për dëmin që pëson porositësi, po qe se nuk e paralajmëron atë përse më sipër.

Neni 854

Sipërmarrësi ka të drejtë që të heqë dorë nga zbatimi i kontratës dhe të kërkojë që të shpërblehet për dëmin që ka pësuar kur porositësi nuk zëvendëson materialin me cilësi jo të mirë ose të papërshtatshëm, ose kur nuk ndryshon udhëzimet për kryerjen e veprës, megjithëse është paralajmëruar në kohën e duhur prej tij.

Neni 855

Sipërmarrësi përgjigjet për humbjen ose dëmtimin e materialit që i është dhënë nga porositësi, përveç kur provohet se humbja ose dëmtimi i tij ka ndodhur për shkak se materiali ka qenë i një cilësie jo të mirë, ose i papërshtatshëm, ose për shkak të zbatimit të udhëzimeve të porositësit për kryerjen e veprës, megjithëse për këto sipërmarrësi kishte paralajmëruar në kohën e duhur porositësin.

Neni 856

Sipërmarrësi ka të drejtë të kërkojë t'i paguhet puna e kryer prej tij, kur vepra, para se t'i dorëzohet porositësit, humbet ose dëmtohet për shkak se materiali ka qenë i një cilësie jo të mirë, ose i papërshtatshëm, ose për shkak të zbatimit të udhëzimeve të porositësit për kryerjen e veprës, megjithëse për këto sipërmarrësi kishte paralajmëruar në kohën e duhur porositësin.

Neni 857

Sipërmarrësi nuk mund të japë me nënsipërmarrje kryerjen e veprës ose kryerjen e shërbimeve, pa u marrë pëlqimi nga porositësi.

Neni 858

Sipërmarrësi nuk mund të ndryshojë mënyrat e caktuara në kontratë për kryerjen e veprës, pa pëlqimin me shkrim të porositësit.

Edhe kur është dhënë pëlqimi, sipërmarrësi, po qe se çmimi i plotë i veprës është caktuar në total, nuk ka të drejtë të kompensohet për ndryshimet ose për shtesat, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 859

Në qoftë se për kryerjen e veprës sipas standardeve është e nevojshme që projekti të ndryshohet dhe për këtë gjë palët nuk merren vesh, mosmarrëveshja zgjidhet nga gjykata.

Në qoftë se ndryshimet në çmimet tejkalojnë një të gjashtën e madhësisë së çmimit të caktuar, sipërmarrësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës dhe sipas rrethanave, një shpërblim të përshtatshëm të dëmeve.

Në qoftë se ndryshimet janë të konsiderueshme, porositësi mund të tërhiqet nga kontrata duke paguar një dëmshpërblim të përshtatshëm.

Të drejta e detyrime të porositësit

Neni 860

Porositësi mund të bëjë ndryshime në projekt, me kusht që madhësia e tyre të mos kalojë një të gjashtën e çmimit të përgjithshëm të caktuar. Sipërmarrësi ka të drejtë të kompensohet për punimet kryesore të kryera, edhe pse çmimi i veprës është caktuar në total.

Paragrafi i mësipërm nuk zbatohet për ndryshimet në projekt që, megjithëse u përmbahen caqeve të lartpërmendura, sjellin ndryshime të konsiderueshme në natyrën e veprës ose në anën sasiore të kategorive të veçanta të punimeve të parashikuara në kontratë për kryerjen e së njëjtës vepër.

Neni 861

Porositësi ka të drejtë të kontrollojë kryerjen e punimeve dhe gjendjen e tyre me shpenzimet e veta.

Kur, gjatë punimeve, zbulohet se kryerja e tyre nuk vazhdon sipas kushteve të caktuara në kontratë dhe sipas standardeve, porositësi mund të caktojë një afat të arsyeshëm brenda të cilit sipërmarrësi duhet të pajtohet me ato kushte. Kur afati i caktuar ka kaluar pa sjellë ndonjë dobi, kontrata zgjidhet, pa cenuar të drejtën e porositësit për shpërblimin e dëmeve.

Neni 862

Në qoftë se si rrjedhim i rrethanave të paparashikuara, kanë ndodhur rritje ose ulje të kostos së materialeve ose të krahut të punës, që përcaktojnë një rritje ose një zbritje në një masë më të madhe se një e dhjeta e çmimit të përgjithshëm të caktuar, sipërmarrësi ose porositësi mund të kërkojnë rishikimin e çmimit. Ky rishikim mund të caktohet vetëm për masën e diferencës që tejkalon një të dhjetën. Kur gjatë punimeve hasen vështirësi të karakterit gjeologjik, hidrik dhe të tjera të ngjashme me to, të paparashikuara nga palët, të cilat e bëjnë mjaft më të vështirë detyrën e sipërmarrësit, ky ka të drejtë për një kompensim të përshtatshëm.

Neni 863

Porositësi, përpara se të marrë në dorëzim veprën e mbaruar, ka të drejtë ta kontrollojë atë.

Kontrolli duhet të kryhet nga porositësi, sapo sipërmarrësi të krijojë

kushtet e duhura për kontrollin. Në qoftë se, me gjithë ftesën e bërë prej sipërmarrësit, porositësi nuk e kryen kontrollin pa patur arsye të bazuara, ose kur nuk njofton rezultatin e kontrollit brenda një afati të shkurtër, vepra konsiderohet e pranuar.

Në qoftë se porositësi merr në dorëzim veprën pa paraqitur ndonjë rezervë, ajo konsiderohet e pranuar edhe pse nuk është kryer kontrolli.

Sipërmarrësi ka të drejtë të kërkojë të paguhet me vleftën e caktuar kur vepra pranohet nga porositësi, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Garancia dhe denoncimi i të metave të veprës

Neni 864

Sipërmarrësi detyrohet të japë garanci për deformimet dhe veset e veprës. Garancia nuk kërkohet kur porositësi e ka pranuar veprën dhe deformimet ose veset njiheshin prej tij ose ishin të dallueshme, përveç kur ato janë fshehur me keqbesim nga sipërmarrësi.

Porositësi duhet t'i njoftojë sipërmarrësit deformimet ose veset brenda 60 ditëve nga zbulimi i tyre me kusht dekadence, që sjell humbjen e kësaj të drejte. Njoftimi nuk është i domosdoshëm kur sipërmarrësi i ka njohur e pranuar deformimet dhe veset ose kur i ka fshehur ato.

Padia kundër sipërmarrësit parashkruhet brenda dy vjetëve nga data e dorëzimit të veprës. Porositësi i paditur për pagim mund të zbatojë gjithmonë garancinë, me kusht që deformimet dhe veset të njoftohen brenda 60 ditëve nga data e zbulimit dhe para se të kenë kaluar dy vjet nga data e dorëzimit.

Neni 865

Porositësi mund të kërkojë që deformimet ose veset të eliminohen me shpenzimet e sipërmarrësit, ose që çmimi të zbritet përpjesëtimisht, duke ruajtur të drejtën e shpërblimit të dëmit në rast se sipërmarrësi ka faj.

Por, në qoftë se deformimi ose cenet e veprës janë të tilla sa e bëjnë atë krejt të papërshtatshme për destinimin e saj, porositësi mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës.

Neni 866

Kur sipërmarrja ka për objekt ndërtesa ose sende të tjera të paluajtshme të cilat, për nga natyra e tyre, kanë destinim afatgjatë, po qe se, gjatë një periudhe prej dhjetë vjetësh nga përfundimi, vepra, për shkak të tokës

ose për defekt të ndërtimit, shembet tërësisht ose pjesërisht, ose paraqet rrezik të dukshëm shembjeje ose defekte të tjera të rënda, sipërmarrësi përgjigjet kundrejt porositësit dhe palëve që fitojnë të drejta prej tij, me kusht që denoncimi i tyre të bëhet brenda një viti nga zbulimi.

E drejta e porositësit parashkruhet brenda një viti nga kallëzimi.

Neni 867

Sipërmarrësi, për të ushtruar të drejtën e padisë së kthimit kundrejt nënsipërmarrësve, duhet që t'i njoftojë ata për denoncimin brenda gjashtëdhjetë ditëve nga marrja dijeni me kusht dekadence, që sjell humbjen e kësaj të drejte.

Zgjidhja e kontratës dhe pasojat juridike

Neni 868

Porositësi mund të tërhiqet nga kontrata, edhe kur ka filluar zbatimi i veprës ose kryerja e shërbimit, me kusht që ta kompensojë sipërmarrësin për shpenzimet e kryera, për punimet e bëra dhe për fitimin e munguar.

Neni 869

Kur kontrata zgjidhet sepse zbatimi i veprës është bërë i pamundur si pasojë i një shkakut që nuk mund t'i atribuohet asnjërës palë, porositësi paguan pjesën e veprës së kryer në kufijtë brenda të cilëve është e dobishme për të, në përpjesëtim me çmimin e caktuar për të gjithë veprën.

Neni 870

Kur materiali që i është dhënë sipërmarrësit nga porositësi, ose kur vepra e përgatitur me këtë material humbet ose dëmtohet, si dhe kur përfundimi i veprës bëhet i pamundshëm pa fajin e asnjërit prej tyre, por në çdo rast pasi sipërmarrësi të jetë në vonesë për dorëzimin e veprës, ky është i detyruar t'i shpërblejë porositësit vleftën e materialit dhe nuk ka të drejtë të kërkojë prej tij që t'i paguajë punën e kryer.

Neni 871

Kur vepra e përgatitur me material të sipërmarrësit humbet ose dëmtohet, si dhe kur përfundimi i saj bëhet i pamundshëm para se të ketë mbaruar afati për dorëzimin e veprës, por në çdo rast pa fajin e asnjërit prej tyre, sipërmarrësi nuk ka të drejtë t'i kërkojë porositësit që t'i paguajë vleftën e materialit dhe punën e kryer.

Neni 872

Kur vepra e përgatitur me material të sipërmarrësit humbet ose dëmtohet, si dhe kur përfundimi i saj bëhet i pamundshëm pa fajin e sipërmarrësit ose të porositesit, por pasi porositesi është në vonesë për marrjen e veprës në dorëzim, ky detyrohet t'i paguajë sipërmarrësit vleftën e materialit dhe punën e kryer.

Neni 873

Kontrata e sipërmarrjes nuk zgjidhet me vdekjen e sipërmarrësit, përveç kur personi i sipërmarrësit konsiderohej i domosdoshëm për kryerjen e veprës. Porositesi mundet gjithmonë të tërhiqet nga kontrata, po që se trashëgimtarëve të sipërmarrësit, nuk mund t'u besohet për kryerjen e mirë të veprës ose të shërbimit.

Neni 874

Në rastin e zgjidhjes së kontratës për shkak të vdekjes së sipërmarrësit, porositesi detyrohet t'u paguajë trashëgimtarëve vleftën e veprës së kryer, duke u mbështetur në çmimin e caktuar, si dhe shpenzimet e kryera për ekzekutimin e pjesës së mbetur, por vetëm brenda kufijve në të cilët vepra e kryer dhe shpenzimet e bëra janë të dobishme për të. Porositesi ka të drejtë të kërkojë dorëzimin, kundrejt një kompensimi të përshtatshëm, të vleftës së materialeve të përgatitura dhe planeve në zbatim e sipër, për aq sa lejojnë normat për mbrojtjen e shpikjeve dhe të pronësisë intelektuale.

Neni 875

Personat të cilët, duke qenë në varësi të sipërmarrësit, kanë ushtruar veprimtarinë e tyre për zbatimin e veprës ose kryerjen e shërbimit, mund të ngrenë padi drejtpërdrejt kundër porositesit për të marrë atë çka u takon deri në plotësimin e detyrës që porositesi ka ndaj sipërmarrësit në kohën kur ata ngrenë padinë.

Dispozitë referuese**Neni 876**

Kur sipërmarrja ka për objekt kryerje shërbimesh të vazhdueshme ose periodike, zbatohen, për aq sa janë të pajtueshme, normat e këtij titulli dhe ato lidhur me kontratën e furnizimit.

KREU VIII TRANSPORTI

A. TRANSPORTI I PERSONAVE

Neni 877

Me kontratën e transportit të personave, transportuesi merr përsipër të transportojë persona nga njëri vend në një vend tjetër.

Neni 878

Përveç përgjegjësisë për vonesën dhe për mospërmbushjen në kryerjen e transportit, transportuesi përgjigjet për fatkeqësitë që godasin personin udhëtar gjatë udhëtimit dhe për humbjen ose për dëmtimin e sendeve që udhëtari merr me vete, në qoftë se nuk provon se ka marrë të gjitha masat e përshtatshme për shmangien e dëmit, dhe në lidhje me rrethanat e posaçme të rastit.

Janë të pavlefshme kushtet që kufizojnë përgjegjësinë e transportuesit për rreziqet që godasin udhëtarin.

Kjo dispozitë zbatohet edhe në kontratat e transportit falas.

Neni 879

Në transportin me itinerare që lidhen njëri me tjetrin, çdo transportues përgjigjet për udhëtimin e vet.

Megjithatë, dëmi për vonesën ose për ndërprerjen e udhëtimit llogaritet duke patur parasysh të gjithë rrugën.

B. TRANSPORTI I SENDEVE

Neni 880

Me kontratën e transportit të sendeve, transportuesi merr përsipër të transportojë sende nga një vend në një vend tjetër.

Neni 881

Transportuesi duhet t'i vërë sendet e transportuara në dispozicion të marrësit në vendin, në afatin dhe nëpërmjet mënyrave të treguara në kontratë.

Në qoftë se dorëzimi nuk duhet të kryhet pranë marrësit, transportuesi duhet ta njoftojë atë menjëherë për mbërritjen e sendeve të transportuara.

Në qoftë se nga dërguesi është lëshuar një fletë shoqërimi, transportuesi duhet t'ia tregojë atë marrësit.

Neni 882

Dërguesi duhet t'i tregojë transportuesit me saktësi emrin e marrësit dhe vendin e destinimit, llojin, peshën, sasinë dhe numrin e sendeve për t'u transportuar dhe të dhëna të tjera të nevojshme për kryerjen e transportit.

Në qoftë se për kryerjen e transportit nevojiten dokumente të posaçme, dërguesi duhet t'ia japë ato transportuesit në momentin kur dorëzon sendet për t'u transportuar.

Janë nënëngarkim të dërguesit dëmet që rrjedhin nga mungesa ose pasaktësia e të dhënave ose nga mosdorëzimi apo parregullsia e dokumenteve.

Neni 883

Me kërkesën e transportuesit, dorëzuesi lëshon një fletë shoqërimi me nënshkrimin e vet, e cila përmban emrin e vet, vendqëndrimin ose qendrën e punës, vendin dhe datën e lëshimit, të dhënat e paraqitura në nenin e mësipërm dhe kushtet e caktuara për transportin.

Kur fletëshoqërimi jepet në disa kopje, numri i kopjeve duhet të tregohet në çdo ekzemplar. Kopjet e mbetura humbasin vlerën pasi sendet i dorëzohen mbajtësit të titullit.

Këto të dhëna janë të besueshme, derisa të mos jetë provuar e kundërta kundrejt transportuesit, i cili ka për detyrë t'i verifikojë ato, duke zbatuar përkujdesjen profesionale.

Me kërkesën e dërguesit, transportuesi lëshon një dublikatë të fletës të shoqërimit me nënshkrimin e vet ose, në qoftë se nuk i është lëshuar fleta e shoqërimit, një fletëmarrje në dorëzim, që të përmbajë të njëjtat të dhëna.

Neni 884

Kontrata e transportit quhet e lidhur nga çasti që është bërë dokumenti i transportimit dhe dërguesi i mallrave ka bërë pagesën e transportimit, përveç kur në kontratë ose në ligj parashikohet ndryshe.

Neni 885

Në qoftë se fillimi ose vazhdimi i transportit pengohen ose vonohen së tepërmi për shkaqe që nuk mund t'i ngarkohen transportuesit, ky menjëherë duhet t'i kërkojë udhëzime dërguesit, duke marrë masa për ruajtjen e sendeve që i janë dorëzuar atij.

Transportuesi ruan të drejtën e ripagimit të shpenzimeve.

Në qofte se transporti ka filluar, ai ka të drejta edhe për pagimin e çmimit në përpjesëtim me rrugën që ka kryer, përveç rastit kur ndërprerja e transportit ka ndodhur për shkak të humbjes së plotë të sendeve si pasojë e rastit faktor.

Po qe se rrethanat e bëjnë të pamundur marrjen e udhëzimeve nga dërguesi, ose në qoftë se udhëzimet nuk janë të zbatueshme, transportuesi mund t'i depozitojë sendet ose, po qe se rrezikohen të dëmtohen, ose përbëjnë një rrezik të konsiderueshëm për sigurinë e vendeve ku janë ruajtur, ai mund të marrë masa për shitjen e tyre me çmimin më të mirë.

Transportuesi duhet të njoftojë menjëherë dërguesin për depozitimin ose shitjen.

Rregullat e mësipërme zbatohen edhe në rastin kur pritësi nuk gjendet ose refuzon apo vonon të kërkojë marrjen në dorëzim të sendeve, edhe në rastin kur lind mosmarrëveshje midis disa marrësve ose për të drejtën e marrësit për marrjen në dorëzim apo për ekzekutimin e saj.

Neni 886

Dërguesi mund të pezullojë transportimin dhe të kërkojë kthimin e sendeve, ose të urdhërojë dorëzimin tek një marrës tjetër i ndryshëm nga ai i treguar në fillim ose mund të vendosë ndryshe, gjithmonë duke ruajtur detyrimin për të riparuar shpenzimet dhe për të shpërblyer dëmet që rrjedhin nga urdhri i dytë.

Kur nga ana e transportuesit i është lëshuar dërguesit një dublikatë e fletës së shoqërimit ose e fletë ngarkesës, dorëzuesi nuk mund të disponojë sendet e dorëzuara për transport po qe se nuk i paraqet transportuesit

dublikatën ose faturën për të treguar të dhënat e reja. Këto duhet të nënshkruhen edhe nga transportuesi.

Dërguesi nuk mund të disponojë sende të transportuara qysh prej momentit kur ato kanë kaluar në dispozicion të pritësit.

Neni 887

Të drejtat që rrjedhin nga kontrata e transportit ndaj transportuesit i kalojnë pritësit nga momenti kur, pasi sendet kanë mbërritur në destinacion ose ka skaduar afati në të cilin duhet të kishin mbërritur. Pritësi kërkon marrjen në dorëzim nga transportuesi, pritësi nuk mund të ushtrojë të drejtat që lindin nga kontrata, përveç se duke i paguar transportuesit kreditë që rrjedhin nga transporti dhe faturat që shoqërojnë sendet e transportuara. Kur ka mosmarrëveshje për shumën e detyruar, marrësi duhet të depozitojë diferencën e vënë në dyshim pranë një të treti.

Neni 888

Transportuesi që i dorëzon pritësit sendet pa mbledhur kreditë e veta ose faturat që shoqërojnë sendet e transportuara, ose pa kërkuar depozitimin e shumës së diskutueshme, është përgjegjës ndaj dërguesit për vleftën që i detyrohet atij dhe nuk mund t'i kërkojë këtij të fundit pagimin e kredive të veta. Megjithatë e drejta për të paditur pritësin nuk cenohet.

Përgjegjësia për humbjen ose dëmtimin e sendeve gjatë transportimit

Neni 889

Transportuesi është përgjegjës për humbjen dhe dëmtimin e sendeve të dorëzuara atij qysh nga momenti kur i merr, deri në momentin kur ia dorëzon pritësit, po qe se nuk provon që humbja ose dëmtimi janë pasojë e rastit faktor, e veprimi të dërguesit, të pritësit ose të pronarit të sendeve të dërguara, nga firot ose nga lloji e nga veset e vetë sendeve.

Në qoftë se transportuesi i pranon sendet për transportim pa rezervë, prezumohet se sendet nuk paraqesin të meta të dukshme ambalazhi.

Transportuesi, me kërkesën e pritësit, detyrohet të mbajë procesverbal për humbjen ose dëmtimin e sendeve të dorëzuara për transportim.

Neni 890

Transportuesi duhet të njoftojë pritësin pa vonesë dhe përpara dorëzimit të sendeve, për dëmet që sendet mund të kenë pësuar.

Neni 891

Në qoftë se sendet kanë humbur ose janë dëmtuar, dëmi llogaritet, përveç marrëveshjes së kundërt, sipas çmimit të tyre në kohën e ngarkimit nga ana e transportuesit. Po qe se sendet dëmtohen, transportuesi duhet të shpërblejë dëmin në masën e diferencës midis vleftës së sendeve në momentin e ngarkimit dhe vleftës në momentin e dorëzimit.

Neni 892

Pritësi ka të drejtë të sigurohet, me shpenzimet e veta, përpara marrjes në dorëzim, për identitetin dhe gjendjen e sendeve të transportuara.

Neni 893

Marrja në dorëzim pa rezervë e sendeve të transportuara duke paguar transportuesin për aq sa i takon, heq mundësinë për ngritje të padisë që rrjedh nga kontrata, përveç rastit të mashtrimit ose të pakujdesisë së rëndë të transportuesit. Nuk cenohen të drejtat për të kërkuar humbjen e pjesshme ose për dëmtime të tilla që nuk mund të dallohen në momentin e marrjes në dorëzim, me kusht që transportuesi të njoftohet menjëherë sa të zbulohet dëmi dhe jo më vonë se 20 ditë nga data e marrjes në dorëzim.

Neni 894

Kur transportuesi detyrohet t'i përcjellë sendet e transportuara përtej linjave të tij, nëpërmjet transportuesish të tjerë, pa marrë nga dorëzuesi një fletë shoqërimi të drejtpërdrejtë për në vendin e destinimit, prezumohet që ai merr, për transportin përtej linjave të veta, detyrimet e një spedicioneri.

Transportimi i kryer nga disa transportues**Neni 895**

Në transportin e sendeve që kryhet bashkërisht nga disa transportues të njëpasnjëshëm me një kontratë të vetme, transportuesit përgjigjen solidarisht për përmbushjen e kontratës nga vendi fillestar i nisjes deri në vendin e destinimit.

Transportuesi që paditet për një veprim për të cilin nuk ka përgjegjësi, ka të drejtën e padisë kundrejt transportuesve të tjerë, qoftë veç e veç, qoftë bashkërisht. Po qe se del se veprimi që ka sjellë dëmtimin ka ndodhur në rrugën e njërës prej transportuesve, ky detyrohet të bëjë shpërblimin e plotë të dëmit; në rast të kundërt, detyrohen të shpërblejnë transportuesit

përpjesëtimisht me rrugët e tyre, duke përjashtuar ata transportues që provojnë se dëmi nuk ka ndodhur në rrugën e vet.

Neni 896

Transportuesit e njëpasnjëshëm kanë të drejtë të deklarojnë, në fletëshoqërimin ose në një akt të veçantë, gjendjen e sendeve për t'u transportuar në momentin kur u janë dorëzuar atyre. Në mungesë të deklaratës, prezumohet se i kanë marrë në gjendje të mirë dhe në përputhje me fletë shoqërimin.

Përgjegjësia e dërguesit dhe e transportuesit për vonesën

Neni 897

Kur dorëzimi i sendeve për transportim ose dorëzimi i sendeve pritësit nuk bëhet në afatet e caktuara në kontratë, pala që është në vonesë shpërblen dëmin përkatës.

Neni 898

Kreditë që rrjedhin nga transporti kanë privilegj mbi sendet e transportuara deri sa këto të mbeten pranë transportuesit. Transportuesi mund të mbajë sendin që i nënshtrohet privilegjit deri sa të shpërblehet kredia e tij dhe mundet edhe ta shesë sipas rregullave të caktuara për shitjen e pengut.

Përgjegjësia e transportuesit të fundit

Neni 899

Transportuesi i fundit përfaqëson transportuesit e mëparshëm për mbledhjen e kredive përkatëse që lindin nga kontrata e transportit dhe për ushtrimin e privilegjit mbi sendet e transportuara. Në qoftë se ai nuk i mbledh kreditë ose nuk ushtron privilegjin, përgjigjet para kreditorëve paraardhës për shumat e detyruara, përveç të drejtës së padisë kundrejt pritësit.

Dispozitë referuese

Neni 900

Për transportimet me rrugë ujore, ajrore dhe për ato hekurudhore e postare, kur mungon legjislacioni i posaçëm, zbatohen dispozitat e kësaj kontrate.

KREU IX HUAPËRDORJA

Neni 901

Me kontratën e huapërdorjes, njëra palë (huadhënësi) i jep palës tjetër (huamarrësit), pa kundërshtpërblim, një send të caktuar që ta përdorë përkohësisht dhe kjo palë detyrohet ta kthejë atë send në afatin e caktuar në kontratë. Kur nuk është caktuar afat, sendi kthehet me kërkesën e Palës që ka dhënë sendin.

Neni 902

Kontrata e huapërdorjes quhet e lidhur nga çasti që është dorëzuar sendi.

Neni 903

Huamarrësi detyrohet ta mbajë dhe ta ruajë sendin me përkujdesje. Ai nuk mund ta përdorë atë ndryshe nga përdorimi i caktuar në kontratë ose nga natyra e sendit. Huamarrësi nuk mund t'ia japë një të treti sendin për përdorim pa pëlqimin e huadhënësit.

Kur huamarrësi nuk përmbush detyrimet e lartpërmendura huadhënësi mund të kërkojë kthimin e menjëhershëm të sendit, përveç shpërblimit të dëmit.

Neni 904

Huamarrësi është përgjegjës për humbjen ose dëmtimin e sendit, përveç kur provon se humbja ose dëmtimi i sendit do të kishte ndodhur edhe në rast se do të ishte dhënë në huapërdorje.

Neni 905

Në qoftë se huamarrësi e përdor sendin ndryshe nga sa është caktuar në kontratë ose nga natyra e tij dhe për një kohë më të gjatë se sa duhej, përgjigjet për humbjen e ndodhur edhe nga rasti fator, përveç kur provon se sendi do të humbiste njëlloj, si të mos përdorej ndryshe, si të ishte kthyer në kohën e caktuar në kontratë.

Neni 906

Huamarrësi nuk mund të kërkojë pagimin e shpenzimeve që ka bërë për të përdorur sendin.

Neni 907

Në qoftë se gjatë afatit të caktuar, ose përpara se huamarrësi të ketë pushuar së përdoruri sendin sipas kontratës, huadhënësi ndodhet përpara një nevoje të ngutshme dhe të paparashikuar të sendit, ai mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës dhe kthimin e menjëhershëm të sendit.

Neni 908

Në rast vdekjeje të huamarrësit, huadhënësi, edhe po të jetë caktuar një afat, mund të kërkojë nga trashëgimtarët kthimin e menjëhershëm të sendit.

Neni 909

Huamarrësi është i detyruar të bëjë me shpenzimet e tij ndreqjet e zakonshme të sendit të dhënë në huapërdorje, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe, ndërsa ndreqjet e tjera bëhen nga huadhënësi.

Neni 910

Po qe se gjatë huapërdorjes huamarrësi është detyruar, për të ruajtur sendin, që të kryejë shpenzime të jashtëzakonshme, të nevojshme dhe të ngutshme dhe se për këto nuk ka patur mundësi të njoftonte huadhënësin, ky duhet t'ia paguajë huamarrësit.

Neni 911

Po qe se sendi i huapërdorur ka patur të meta të tilla që dëmtojnë atë që e përdor, huadhënësi detyrohet të shpërblejë dëmin sa kohë që, duke i ditur të metat e sendit, nuk ka njoftuar huamarrësin.

Neni 912

Kur mbaron afati i kontratës së huapërdorjes, ose kur kontrata zgjidhet para këtij afati, huamarrësi është i detyruar t'i kthejë huadhënësit sendin po në atë gjendje në të cilën e mori me ndryshimet e zakonshme të shkaktuara nga përdorimi i tij, ose në gjendjen e parashikuar në kontratë. Gjersa nuk provohet e kundërta prezumohet se sendi është marrë në gjendje të mirë.

KREU X POROSIA

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 913

Porosia është një kontratë me të cilën njëra palë detyrohet të kryejë një ose më shumë veprime juridike për llogari të palës tjetër.

Neni 914

Në qoftë se të porositurit i është dhënë kompetenca për të vepruar në emër të porositësit, zbatohen dispozitat mbi përfaqësimin.

Neni 915

I porosituri që vepron në emrin e vet fiton të drejta dhe merr përsipër detyrime që rrjedhin nga veprimet e kryera me të tretët, edhe po qe se këta kanë patur dijeni për porosinë.

Të tretët nuk kanë asnjë lidhje me porositësin. Megjithatë porositësi, duke zënë vendin e të porositurit, mund të ushtrojë të drejtat e kredisë që rrjedhin nga zbatimi i porosisë, përveç kur mund të cenojë të drejtat që gëzon i porosituri në bazë të dispozitave të mëposhtme.

Neni 916

I porosituri është i detyruar të kryejë punët ose veprimet juridike që i janë ngarkuar sipas udhëzimeve të porositësit. Ai mund të largohet nga këto udhëzime vetëm kur kjo është e domosdoshme për të mbrojtur interesat e porositësit dhe nuk ka mundësi që të merret vesh më parë me të.

Neni 917

Porosia përfshin jo vetëm veprimet për të cilat është dhënë, por edhe ato akte që janë të domosdoshme për kryerjen e tyre.

Porosia e përgjithshme nuk përfshin aktet që tejkalojnë administrimin e zakonshëm të punës, po qe se nuk cilësohen shprehimisht.

Neni 918

Porositësi mund të rivendikojë sendet e luajtshme të fituara për llogari të

vet nga i porosituri që ka vepruar në emrin e vet, pa cenuar të drejtat e fituara nga të tretët për efektet e posedimit me mirëbesim.

Po qe se sendet e fituara nga i porosituri janë pasuri e paluajtshme ose pasuri e luajtshme të regjistruara në regjistrat publikë, i porosituri është i detyruar t'ia rikthejë porositësit.

Neni 919

Kreditorët e palës së porositur nuk mund të ushtrojnë të drejtat e tyre mbi sendet që gjatë ekzekutimit të porosisë, i porosituri i ka vetësuar me emrin e vet, me kusht që kur është fjala për pasuri të luajtshme ose për kredi, porosia të vërtetohet nga një provë me shkrim që përmban datë të saktë përpara vënies dorë ose, kur është fjala për pasuri të paluajtshme ose për pasuri të luajtshme të regjistruara në regjistrat publikë, regjistrimi i aktit të rikthimit ose i kërkesës gjyqësore që synon të përfitojë kthimin e përmendur të përmbajë një datë përpara vehtësimit.

Neni 920

Porosia prezumohet se është me shpërblim. Masa e shpërblimit, kur nuk caktohet nga palët, përcaktohet në bazë të tarifave profesionale ose zakonisht dhe në mungesë të tyre nga gjykata.

Neni 921

I porosituri detyrohet të zbatojë porosinë me besnikëri dhe përkujdesje. Ai duhet t'i bëjë të ditur porositësit rrethanat e krijuara që mund të sjellin revokimin e saj.

I porosituri detyrohet gjithashtu që të zbatojë porosinë personalisht, përveç rastit kur është autorizuar t'ia kalojë një të treti, kur është i detyruar nga rrethanat, ose në mbrojtje të interesave të porositësit.

Neni 922

I porosituri duhet të marrë masa për ruajtjen e sendeve që janë dërguar për llogari të porositësit dhe të mbrojtje të drejtat e këtij të fundit kundrejt transportuesit, po qe se sendet paraqesin shenja dëmtimi ose kur kanë mbërritur me vonesë.

Neni 923

Porositësi, përveç se kur me marrëveshje është parashikuar ndryshe, detyrohet të furnizojë të porositurin me mjetet e nevojshme për kryerjen e

porosisë dhe për përmbushjen e detyrimeve që me atë synim i porosituri i ka marrë përsipër në emrin e vet.

Neni 924

I porosituri është i detyruar t'i japë porositësit, kur ky i kërkon, të gjitha informatat që kanë lidhje me kryerjen e porosisë, së bashku me dokumentet justifikuese, t'i japë atij llogari posa të ketë kryer porosinë, si dhe t'i kthejë atij çdo gjë që ka marrë për shkak të kryerjes së porosisë.

Neni 925

Porositësi duhet të paguajë të porositurin për parapagesat, së bashku me kamatat ligjore qysh nga dita kur janë kryer si dhe t'i paguajë shpërblimin që i takon.

Porositësi duhet gjithashtu të shpërblejë dëmet që i porosituri ka pësuar për shkak të detyrës.

Neni 926

Kreditë në para të rrjedhura nga punët e veprimet që i porosituri ka kryer, kanë përparësi ndaj porositësit dhe ndaj kreditorëve të tij.

Shuarja e porosisë

Neni 927

Porosia shuhet me vdekjen, pazotësinë për të vepruar ose falimentimin e porositësit ose të të porositurit, përveç marrëveshjes tjetër ose kur rezulton ndryshe nga natyra e rrethanave të krijuara. Megjithatë, kur shuarja e porosisë mund të cenojë interesat e porositësit, i porosituri, trashëgimtarët ose përfaqësuesit detyrohen të vazhdojnë administrimin deri kur porositësi, trashëgimtarët e tij ose përfaqësuesit e vet, të jenë në gjendje të merren vetë drejtpërdrejt me çështjen.

Heqja dorë nga porosia dhe efektet juridike

Neni 928

I porosituri mund të heqë dorë nga kontrata por, po qe se në marrëveshje është parashikuar e kundërta, ai përgjigjet për dëmet, përveç kur heqja dorë bëhet për një shkak të drejtë.

Porosia e dhënë në interes të të porositurit ose të tretëve nuk shuhet me revokim nga ana e porositësit, përveç kur është vendosur ndryshe në

kontratë ose ajo bëhet për një shkak të drejtë, por nuk shuhet për shkak të vdekjes ose për pazotësinë për të vepruar që i ndodh porositësit.

Neni 929

Emërimi i një të porosituri të ri për të njëjtën marrëveshje ose kryerja e kësaj nga ana e porositësit sjell heqjen e porosisë, dhe ka efekt qysh nga dita kur i janë njoftuar të porositurit.

Neni 930

Heqja dorë nga porosia me shpërblim dhe për një kohë të caktuar ose për një punë të caktuar, detyron porositësin të shpërblejë dëmet, po qe se është bërë përpara mbarimit të afatit apo të kryerjes së punës, përveç kur ekziston një shkak i drejtë.

Kur porosia është me afat të pacaktuar, heqja dorë detyron porositësin për shpërblimin e dëmit, po qe se nuk është bërë një njoftim paraprak në kohën e përshtatshme, përveç rastit kur ka një shkak të drejtë për revokim.

Neni 931

I porosituri që heq dorë nga porosia pa ndonjë shkak të drejtë duhet t'i shpërblejë dëmet porositësit. Kur porosia është me afat të pacaktuar, i porosituri që heq dorë pa ndonjë shkak të drejtë detyrohet të shpërblejë dëmin po qe se nuk ka bërë një njoftim paraprak në kohën e përshtatshme.

Në çdo rast, heqja dorë duhet bërë në një mënyrë dhe në një kohë të tillë që porositësi të marrë masa për të vepruar ndryshe, përveç rastit të një vështirësie të madhe nga ana e të porositurit.

Neni 932

Në qoftë se porosia është dhënë nga disa persona me një akt të vetëm dhe për një çështje me interes të përbashkët, heqja dorë nuk ka efekt kur nuk është bërë nga të gjithë të porositurit, përveç rastit kur ka një shkak të drejtë për heqjen dorë.

Neni 933

Aktet që i porosituri ka kryer përpara se të marrë vesh shuarjen e porosisë janë të vlefshme kundrejt porositësit dhe trashëgimtarëve të tij.

Neni 934

Porosia e dhënë disa personave që mendohet të punojnë bashkërisht shuhet edhe po qe se shkaku i shuarjes ka të bëjë vetëm me njërin prej të porositurve, përveç kur në marrëveshje është parashikuar ndryshe.

**KREU XI
KOMISIONI**

Përmbajtja**Neni 935**

Kontrata e komisionit është një porosi që ka për objekt blerjen dhe shitjen e sendeve për llogari të porositësit dhe në emër të komisionerit.

Të drejta e detyrime të palëve**Neni 936**

Porositësi është i detyruar t'i paguajë komisionerit të gjitha shpenzimet që ka bërë për kryerjen e porosisë dhe shpërblimin që parashikohet në kontratën e komisionit, si dhe ta shkarkojë nga çdo detyrim që komisioneri ka marrë ndaj të tjerëve për kryerjen e komisionit.

Neni 937

Komisioneri prezumohet se është i autorizuar që të lejojë vonesa në pagim, në përputhje me zakonet e vendit ku kryen veprimin, në qoftë se kur porositësi nuk ka vendosur ndryshe.

Në qoftë se i porosituri lejon vonesa në pagim, pavarësisht nga ndalimi i porositësit ose nga zakoni i vendit, porositësi mund të kërkojë nga ai pagimin e menjëhershëm, përveç të drejtës së komisionerit për të përfituar avantazhet e ardhura nga vonesa në pagim.

Komisioneri që ka lejuar vonesën në pagim duhet t'i tregojë porositësit se cila ishte pala e kontraktuar dhe afati i dhënë, përndryshe veprimi quhet se është kryer pa u lejuar vonesë dhe zbatohet paragrafi i mësipërm.

Neni 938

Komisioneri nuk përgjigjet për ekzekutimin nga ana e personit të tretë të kontratës së lidhur nga komisioneri me të, për llogari të porositësit,

përveç kur në kontratën e komisionit parashikohet ndryshe.

Neni 939

Kur komisioneri ka kryer veprimin juridik në kushte më të dobishme nga ato të udhëzimeve që i kishte dhënë porositësi, gjithçka që komisioneri ka fituar në këtë rast kalon në dobi të porositësit.

Neni 940

Komisioneri ka të drejtë të largohet nga udhëzimet që i ka dhënë porositësi vetëm kur, për shkak të ndryshimit të rrethanave, një largim i tillë bëhet i nevojshëm për interesat e porositësit, dhe komisioneri nuk mund të merret vesh më parë me porositësin ose, kur, megjithëse e ka pyetur, nuk ka marrë përgjigje në kohën e duhur.

Neni 941

Komisioneri është i detyruar të lidhë kontratë sigurimi për sendet e porositësit që ndodhen pranë tij, vetëm po të jetë parashikuar në kontratën e komisionit, ose po të jetë sigurimi i detyrueshëm në bazë të ligjit.

Neni 942

Porositësi mund të ndryshojë radhën e përfundimit të marrëveshjes sa kohë që komisioneri nuk e ka përfunduar. Në këtë rast i takon komisionerit një pjesë e shpërblimit për ndërmjetësim që përcaktohet duke u mbajtur parasysh shpenzimet e kryera dhe puna e bërë.

Neni 943

Në komisionin për shitjen dhe blerjen e mallrave, titujve, valutave dhe vlerave të tjera që kanë një çmim liste ose një çmim të caktuar nga organet shtetërore, po qe se porositësi nuk ka vendosur ndryshe, komisioneri mund të përfshijë në të njëjtin çmim, të fiksuar në momentin e ekzekutimit të porosisë, sendet që duhet të blejë, ose të blejë për vetë sendet që duhet të shesë, duke ruajtur të drejtën për shpërblimin për ndërmjetësim.

Dispozitë referuese

Neni 944

Dispozitat mbi porosinë zbatohen edhe për komisionin gjersa nuk parashikohen ndryshe në këtë kre.

KREU XII SPEDICIONI (DËRGESA)

Përmbajtja

Neni 945

Kontrata e spedicionit (dërgesës) është një porosi me të cilën spedicioneri merr përsipër detyrimin për të lidhur në emër dhe për llogari të porositësit, një kontratë transporti dhe për të kryer të gjitha veprimet ndihmëse.

Të drejta e detyrime të palëve

Neni 946

Deri sa spedicioneri nuk ka lidhur kontratën e transportit me transportuesin, dërguesi mund të revokojë urdhrin e dërgesës, duke i paguar spedicionerit shpenzimet e kryera dhe duke i dhënë atij një shpërblim të përshtatshëm për shërbimin e kryer.

Neni 947

Në zgjedhjen e rrugës, mjetit dhe mënyrave të transportit të mallit, spedicioneri detyrohet të zbatojë udhëzimet e porositësit dhe, në mungesë të tyre, të veprojë sipas interesit më të mirë të tij. Shpërblimet, zbritjet nga çmimi dhe përfitimet tarifore të realizuara nga spedicioneri duhet t'i kreditohen porositësit, përveç kur në marrëveshje parashikohet ndryshe.

Neni 948

Masa e shpërblimit që i takon spedicionerit për kryerjen e detyrës përcaktohet, kur nuk ka marrëveshje për të, sipas tarifave profesionale ose, kur këto mungojnë, sipas zakoneve të vendit ku kryhet dërgesa.

Parapagesat dhe kompensimet për shërbimet ndihmëse të kryera nga spedicioneri, likuidohen në bazë të dokumenteve justifikuese, veç në qoftë se ripagimi dhe kompensimet janë përcaktuar paraprakisht me një shumë të përgjithshme totale.

Neni 949

Spedicioneri, i cili me mjetet e veta ose të tjetërkujt, merr përsipër kryerjen e transportit tërësisht ose pjesërisht, ka të drejtat dhe detyrimet e transportuesit.

KREU XIII

AGJENCIA

(Ndryshuar krejtësisht kreu me ligjin nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Neni 950

Dispozita të përgjithshme

Me kontratën e agjencisë, njëra palë merr përsipër, në mënyrë të vazhdueshme dhe me shpërblim, që të lidhë kontratat në një zonë të caktuar, për llogari të palës tjetër.

Secila palë ka të drejtë të marrë nga pala tjetër një kopje të kontratës të nënshkruar prej saj.

Neni 951

Ekskluziviteti

Pala porositëse nuk mund të ketë njëkohësisht më shumë se një agjent në të njëjtën zonë apo për të njëjtin grup klientësh dhe për të njëjtën fushë të veprimtarisë.

Gjithashtu, agjenti nuk mund të trajtojë njëkohësisht, në të njëjtën zonë apo për të njëjtën grup klientësh dhe për të njëjtën fushë, kontratat e disa ndërmarrjeve në konkurrencë midis tyre.

Neni 952

Të drejtat dhe detyrimet e palëve

Agjenti tregtar, në ushtrimin e aktiviteteve të tij, duhet të kujdeset për interesat e porositësit dhe të veprojë me korrektësi dhe mirëbesim për të përmbushur detyrimet e tij. Agjenti tregtar duhet në veçanti:

- a) të përpiqet për të negociuar dhe, kur është rasti, të lidhë kontratat për të cilat është ngarkuar;
- b) t'i njoftojë porositësit çdo informacion të nevojshëm që ai disponon;
- c) të zbatojë udhëzimet e arsyeshme të dhëna nga porositësi.

Porositësi, në marrëdhëniet e tij me agentin tregtar, duhet të veprojë me korrektësi dhe mirëbesim për të përmbushur detyrimet e tij. Porositësi duhet në veçanti:

- a) të vërë në dispozicion të agentit tregtar dokumentacionin e nevojshëm që ka të bëjë me kontratat në fjalë;
- b) t'i sigurojë agentit tregtar informacionet e nevojshme për përmbushjen e kontratës së agjencisë, veçanërisht të njoftojë agentin tregtar në një afat kohor të arsyeshëm, sapo ai parashikon që volumi i kontratave do të jetë në mënyrë të dukshme më i ulët se ai, të cilin agjenti tregtar do të priste normalisht.

Porositësi, gjithashtu, duhet të informojë agentin tregtar në një afat kohor të arsyeshëm, për pranimin, refuzimin ose mosekzekutimin e një kontrate që agjenti tregtar ka siguruar për porositësin.

Palët nuk mund të shmangen nga zbatimi i dispozitave të këtij neni.

Neni 953

Shpërblimi i agentit tregtar

Në mungesë të ndonjë marrëveshjeje ndërmjet palëve mbi këtë çështje, agjenti tregtar ka të drejtën e shpërblimit që agentët tregtarë, të caktuar për kontratat që formojnë objektin e kontratës së tij të agjencisë, përfitojnë zakonisht në vendin ku ai ushtron aktivitetin e tij. Nëse nuk ekziston një praktikë e tillë zakonore, agjenti tregtar duhet të ketë të drejtën për një shpërblim të arsyeshëm, duke patur parasysh të gjitha aspektet e kontratës.

Konsiderohen si shpërblim i agentit të gjitha elementet e pagesës që përfiton ai dhe që ndryshojnë sipas numrit apo vlerës së veprimeve tregtare.

Në mungesë të zakoneve të tilla, agjenti tregtar ka të drejtën e një shpërblimi të arsyeshëm, që merr parasysh të gjitha elementet që kanë të bëjnë me veprimin.

Neni 954

Agjenti tregtar ka të drejtën e shpërblimit për kontratat e përfunduara gjatë periudhës së kontratës së agjencisë:

- a) nëse kontrata është përfunduar si rezultat i veprimit të tij;
- b) nëse kontrata është përfunduar me një të tretë, të cilin ai kishte fituar më parë si klient për kontrata të të njëjtit lloj;
- c) nëse ai ka një të drejtë ekskluzive për një zonë gjeografike të caktuar ose një grupi klientësh dhe kontrata është kryer me një klient që i

përket kësaj zone dhe/ose këtij grupi.

Për një kontratë të përfunduar pas përfundimit të kontratës së agjencisë, agjenti tregtar ka të drejtën e shpërblimit:

- a) nëse kontrata i detyrohet kryesisht përpjekjeve të tij të kryera gjatë kontratës së agjencisë, pavarësisht se kontratat janë përfunduar në një afat kohor të arsyeshëm, pas mbarimit të kontratës së agjencisë; ose
- b) nëse porosia e një të treti ka qenë marrë nga porositësi ose nga agjenti tregtar para mbarimit të kontratës së agjencisë.

Agjenti tregtar nuk ka të drejtën e shpërblimit nëse ai i detyrohet agjentit tregtar paraardhës, përveç kur nuk rezulton nga rrethanat që është e drejtë që shpërblimi të ndahet mes agjentëve tregtarë.

Shpërblimi bëhet i pagueshëm në momentin dhe në masën kur paraqitet një nga rrethanat e mëposhtme:

- a) pala porositëse ka ekzekutuar kontratën;
- b) pala porositëse duhej të kishte ekzekutuar kontratën, në përputhje me marrëveshjen e lidhur me palën e tretë;
- c) pala e tretë ka ekzekutuar kontratën.

Shpërblimi merret më vonë kur një i tretë ka ekzekutuar pjesën e tij të kontratës apo do të duhej ta kishte ekzekutuar, nëse pala porositëse do të kishte ekzekutuar pjesën e tij të kontratës.

Shpërblimi paguhet jo më vonë se dita e fundit e muajit që vjen pas tremujorit, në të cilin bëhet i kërkueshëm.

Nuk mund të shmanget me marrëveshje zbatimi i kësaj dispozite në dëm të agjentit tregtar.

Neni 955

E drejta për shpërblim mund të shuhet vetëm në qoftë se dhe në masën në të cilën:

- a) vendoset se kontrata ndërmjet të tretit dhe porositësit nuk do të ekzekutohet; dhe
- b) mosekzekutimi nuk i detyrohet rrethanave që i ngarkohen porositësit.

Agjenti tregtar duhet të rikthejë shpërblimin që ka marrë nëse e drejta për marrjen e tij nuk ekziston më.

Nuk mund të shmanget me marrëveshje zbatimi i kësaj dispozite në dëm të agjentit tregtar.

Neni 956

Pala porositëse i dorëzon agjentit një ekstrakt llogarie të shpërblimeve që i takon këtij, jo më vonë se ditën e fundit të muajit që vjen pas tremujorit, në të cilin bëhet i pagueshëm. Ekstrakt llogaria duhet të tregojë elementet thelbësore, në bazë të të cilave është kryer përlllogaritja e shpërblimeve.

Agjenti ka të drejtë që t'i jepen të gjitha informacionet, në veçanti një ekstrakt i librave kontabël, që janë në dispozicion të porositësit, të nevojshme për të verifikuar shumën e shpërblimeve të paguara.

Nuk mund të shmanget me marrëveshje zbatimi i kësaj dispozite në dëm të agjentit tregtar.

Neni 957

Mbarimi dhe zgjidhja e kontratës së agjencisë

Kontrata e agjencisë me kohë të caktuar kur vazhdon të zbatohet nga palët edhe pas mbarimit të kohës, shndërrohet në kontratë me afat të pacaktuar. Nëse kontrata e agjencisë është me kohë të pacaktuar, secila nga palët mund të tërhiqet nga kjo kontratë, duke njoftuar paraprakisht palën tjetër brenda një afati të caktuar.

Afati i njoftimit paraprak nuk mund të jetë më i shkurtër se një muaj për vitin e parë të kohëzgjatjes së kontratës, dy muaj për vitin e dytë të filluar, tre muaj për vitin e tretë të filluar, 4 muaj për vitin e katërt, 5 muaj për vitin e pestë dhe 6 muaj për vitin e gjashtë dhe për të gjitha vitet në vazhdim. Nëse palët merren vesh për afate paralajmërimi më të gjata, afati i paralajmërimit që duhet të respektojë pala porositëse nuk duhet të jetë më i shkurtër se afati që duhet të respektojë agjenti. Përveç kur me marrëveshje është caktuar ndryshe nga palët, mbarimi i afatit të paralajmërimit duhet të përkojë me ditën e fundit të muajit kalendarik. Të njëjtat rregulla zbatohen dhe për kontratën e agjencisë me kohë të përcaktuar, të shndërruar në kontratë me kohë të papërcaktuar, me kushtin që në llogaritjen e afatit të paralajmërimit duhet të mbahet parasysh afati i mëparshëm.

Në mbarim të kontratës së agjencisë, porositësi detyrohet t'i paguajë agjentit një shpërblim në masën dhe nëse:

- a) agjenti ka siguruar klientë të rinj për palën porositëse ose i ka zhvilluar dukshëm kontratat me klientët ekzistues dhe pala porositëse ka ende përfitime të konsiderueshme që rrjedhin nga kontratat me këta klientë;
- b) pagesa e këtij shpërblimi është e drejtë, duke marrë parasysh të gjitha rrethanat, sidomos shpërblimin që agjenti tregtar humbet dhe që rezultojnë nga veprimet me këta klientë, si dhe nga kufizimi i aktiviteteve të tij profesionale që i detyrohen ekzistencës së një klauzole të moskonkurrencës.

Shuma e shpërblimit nuk mund të tejkalojë një vlerë të barabartë me shpërblimin vjetor të llogaritur nga mesatarja vjetore e shpërblimeve të marra nga agjenti tregtar gjatë pesë viteve të fundit. Nëse kontrata përfshin një afat më të shkurtër se pesë vjet, shpërblimi llogaritet mbi mesataren e periudhës së kontratës. Përfitimi i shpërblimit nuk e përjashton agjentin nga e drejta për shpërblimin e mundshëm të dëmeve.

Agjenti tregtar ka të drejtë për shpërblimin e dëmit që ka pësuar si rezultat i përfundimit të marrëdhënieve me palën porositëse.

Ky dëm rezulton veçanërisht kur mbarimi i kontratës ka ndodhur në kushte:

- a) të cilat shmangin agjentin tregtar nga shpërblimi që mund të kishte fituar me përmbushjen në mënyrën e duhur të kontratës, duke i siguruar në të njëjtën kohë porositësit përfitime të konsiderueshme të lidhura me veprimtarinë e agjentit tregtar; dhe/ ose
- b) të cilat nuk i kanë mundësuar agjentit që të rimbursojë kostot dhe shpenzimet që ka bërë për përmbushjen e kontratës, sipas udhëzimeve të porositësit.

E drejta për shpërblim lind, gjithashtu, edhe kur kontrata e agjencisë përfundon si rezultat i vdekjes së agjentit tregtar dhe mund të kërkohej nga trashëgimtarët e tij. Agjenti tregtar humbet të drejtën për shpërblim nëse, brenda një viti nga mbarimi i kontratës, nuk i komunikon porositësit qëllimin për të mbrojtur të drejtat e tij.

Neni 958

Nuk paguhet shpërblim kur:

- a) pala porositëse e zgjidh kontratën për shkak të një mospërmbushjeje që i atribuohet agjentit, e cila justifikon një zgjidhje të menjëhershme të kontratës;

- b) agjenti zgjidh kontratën, përveç rastit kur përfundimi justifikohet nga rrethanat që i atribuohen porositësit, ose për shkak të moshës, paaftësisë ose sëmundjes së agjentit tregtar, për të cilat atij nuk mund t'i kërkohej, në mënyrë të arsyeshme, vazhdimi i veprimtarisë;
- c) agjenti nuk përmbush personalisht të drejtat dhe detyrimet që ai ka në bazë të kontratës së agjencisë, por ia kalon ato një pale të tretë.

Neni 959

Palët nuk mund të shmangin, para mbarimit të kontratës, zbatimin e neneve 957 dhe 958 në dëm të agjentit tregtar.

Neni 960

Marrëveshja që parashikon një kufizim të aktiviteteve profesionale të agjentit tregtar pas përfundimit të kontratës quhet klauzolë e moskonkurrencës.

Marrëveshja e moskonkurrencës është e vlefshme kur bëhet me shkrim. Ajo duhet t'i përkasë një zone gjeografike ose grupi të klientëve, të besuar agjentit tregtar, si dhe llojin e kontratave, për të cilat agjenti tregtar kishte përfaqësimin, sipas kontratës së agjencisë.

Klauzola e moskonkurrencës është e vlefshme për një periudhë jo më shumë se 2 vjet nga dita e përfundimit të kontratës.

Neni 961

Marrëveshja e garancisë së nënshkruar nga agjenti

Një marrëveshje, me anë të së cilës agjenti garanton që një klient do të paguajë çmimin e mallrave që përbëjnë objektin e kontratës, të cilën e ka negociuar apo përfunduar ai, është e vlefshme vetëm nëse dhe për aq sa ajo është bërë me shkrim, mbulon vetëm kontratat e specifikuara shprehimisht në marrëveshje dhe është e arsyeshme për sa i përket interesave të palëve, sidomos për sa i përket shumës së shpërblimit që përfiton agjenti. Në çdo rast shuma e vendosur si garanci nuk mund të jetë më e madhe se shpërblimi që agjenti do të përfitonte prej kësaj kontrate.

KREU XIV KALIMI I PASURISË KREDITORËVE

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 962

Kalimi i pasurisë është kontrata me të cilën debitori ngarkon kreditorët e vet ose disa prej tyre për të likuiduar të gjitha ose disa veprimtari të tij për t'i shpërndarë midis tyre fitimet e nxjerra në përmbushje të kredive të tyre.

Neni 963

Kalimi i pasurisë duhet bërë me shkrim, ndryshe është i pavlefshëm.

Në qoftë se midis pasurive të ceduara ka edhe kredi, atëherë zbatohen dispozitat e neneve 502 e 503 të këtij Kodi.

Neni 964

Administrimi i pasurisë së kaluar u takon kreditorëve përkatës. Ata mund të ngrejë padi për të gjitha çështjet pasurore që lidhen me atë pasuri, përfshirë edhe paditë për mbrojtjen e posedimit.

Neni 965

Debitori nuk mund të disponojë sendet e kaluara kreditorëve.

Kreditorët, kreditë e të cilëve ekzistonin përpara kalimit të pasurisë dhe që nuk kanë ndërhyrë, mund të kërkojnë ekzekutimin mbi gjithë këtë pasuri.

Kreditorëve, që u ka kaluar pasuria, në rast se kalimi ka për objekt vetëm disa veprimtari të debitorit, nuk mund të kërkojnë ekzekutimin për veprimtari të tjera, para shlyerjes së atyre që janë lidhur me kalimin e pasurisë.

Të drejta e detyrime të palëve

Neni 966

Kreditorët që kanë lidhur kontratën ose kanë aderuar në të, duhet të

parapaguajnë shpenzimet e nevojshme për likuidimin dhe kanë të drejtë të marrin shumën nga të ardhurat prej likuidimit.

Neni 967

Kreditorët duhet t'i ndajnë midis tyre shumat e nxjerra në përpjesëtim me kreditë përkatëse, përveç rasteve të preferimeve. Mbetja i takon debitorit.

Neni 968

Debitori ka të drejtë të kontrollojë administrimin dhe të marrë një raportim mbi gjendjen financiare në fund të likuidimit, ose në fund të çdo viti po qe se administrimi zgjat më shumë se një vit.

Po qe se është emëruar një likuidues, ai duhet t'ia japë raportimin edhe debitorit.

Neni 969

Debitori shkarkohet ndaj kreditorëve vetëm nga dita kur ata marrin pjesën që u takon nga të ardhurat prej likuidimit dhe vetëm në kufijtë e shumës që kanë marrë, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 970

Debitori mund të tërhiqet nga kontrata duke ofruar t'u paguajë detyrimet dhe interesat atyre me të cilët ka kontraktuar ose që janë bashkuar në këtë kontratë. Tërheqja ka efekt nga dita e pagimit.

Debitori detyrohet të paguajë shpenzimet e gjërimit.

Zgjidhja e kontratës

Neni 971

Kontrata mund të zgjidhet po qe se debitori, pasi ka deklaruar se e kalon të gjithë pasurinë e vet, ka fshehur një pjesë të konsiderueshme të saj, ose po qe se ka fshehur humbjet apo ka paraqitur humbje që nuk ekzistojnë.

Neni 972

Kontrata mund të zgjidhet për shkak mospërmbushjeje sipas rregullave të përgjithshme.

KREU XV NDËRMJETËSIMI

Përmbajtja

Neni 973

Ndërmjetës është ai që vë në lidhje dy ose më shumë palë për përfundimin e një marrëveshjeje, pa qenë i lidhur me asnjërin prej tyre në marrëdhënie bashkëpunimi, varësie ose përfaqësimi.

Shpërblimi

Neni 974

Kur nuk ka marrëveshje, ose kur tarifat profesionale, ose zakonet nuk japin ndonjë përcaktim, madhësia e shpërblimit dhe përpjesëtimi në të cilin ky rëndon mbi secilën nga palët, caktohet nga gjykata.

Të drejta e detyrime të palëve

Neni 975

E drejta e ndërmjetësit për shpërblim lind kur kontrata e ndërmjetësimit i sjell efektet e veta dhe pavarësisht nga ndodhitë e mëvonshme të saj.

Paragrafi i mësipërm nuk zbatohet kur kontrata e ndërmjetësimit mund të shpallet e pavlefshme, ngaqë ndërmjetësi kishte dijeni për arsyen e pavlefshmërisë.

Neni 976

Ndërmjetësi ka të drejtë të paguhet për shpenzimet prej personit për të cilin janë kryer shpenzimet edhe kur marrëveshja nuk është përfunduar, përveç kur është zgjidhur ndryshe me marrëveshje ose nga zakonet.

Neni 977

Në qoftë se marrëveshja është përfunduar me ndërhyrjen e disa ndërmjetësve, secili prej tyre ka të drejtë për një kuotë shpërblimi.

Neni 978

Ndërmjetësi duhet t'u njoftojë palëve rrethanat për të cilat ai ka dijeni e që kanë të bëjnë me vlerësimin dhe me sigurinë e marrëveshjes, të cilat

mund të ndikojnë në përfundimin e saj.

Ndërmjetësi përgjigjet për vërtetësinë e nënshkrimit në dokumentet dhe për xhirimet e fundit të titujve të transmetuara nëpërmjet tij.

Neni 979

Detyrat e ndërmjetësuesit profesionist në marrëveshje për mallra ose për tituj janë:

1. të ruajë kampionet e mallrave të shitura me anë kampionesh, derisa të ekzistojë mundësia e mosmarrëveshjeve për identitetin e mallit.
2. t'i japë blerësit një listë të nënshkruar të titujve për të cilët është biseduar duke treguar serinë dhe numrin.
3. të shënojë në librin përkatës të dhënat kryesore të kontratës që lidhet me ndërhyrjen e tij dhe t'u japë palëve kopjen e çdo shënimi të tillë të nënshkruar prej tij.

Neni 980

Ndërmjetësi mund të ngarkohet nga njëra prej palëve për ta përfaqësuar në veprimet lidhur me zbatimin e kontratës së lidhur me ndërhyrjen e tij.

Neni 981

Ndërmjetësi, që nuk i tregon njërit kontraktues emrin e kontraktuesit tjetër, përgjigjet për zbatimin e kontratës dhe, kur e ka zbatuar atë, merr të drejtat ndaj kontraktuesit të patreguar.

Në qoftë se, pas lidhjes së kontratës, kontraktuesi i patreguar shfaqet para palës tjetër ose tregohet nga ndërmjetësi, secili nga kontraktuesit mund të ngrejë padi drejtpërdrejt kundër tjetrit, por pa cenuar përgjegjësinë e ndërmjetësit.

KREU XVI DEPOZITA

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 982

Depozita është kontrata me të cilën njëra palë merr nga tjetra një send të

luajtshëm me detyrimin për ta ruajtur dhe për ta kthyer në natyrë.

Neni 983

Kontrata e depozitës quhet e lidhur nga çasti që është dorëzuar sendi për ruajtje.

Neni 984

Depozita prezumohet se është me shpërblim, përveç kur nga cilësia profesionale e depozitarit ose nga rrethanat e tjera kuptohet një vullnet i ndryshëm i palëve.

Të drejta e detyrime të palëve

Neni 985

Depozitari duhet të ruajë sendin me kujdes. Ai nuk mund ta përdorë atë vetë dhe as t'ua japë në depozitë të tjerëve, pa pëlqimin e depozituesit. Në qoftë se sendin e përdor pa pëlqimin e depozituesit, depozitari është përgjegjës për humbjen ose dëmtimin e tij deri në shkakun faktor.

Po ta kërkojnë rrethanat e ngutshme, depozitari mund të ushtrojë ruajtjen në një mënyrë të ndryshme nga marrëveshja, duke njoftuar depozituesin menjëherë sapo të jetë krijuar mundësia.

Neni 986

Depozitari është i detyruar të kthejë sendin e lënë depozitë në çdo kohë që e kërkon depozituesi edhe sikur të jetë caktuar një afat për kthimin e tij, përveç kur afati është caktuar në interes të depozitarit.

Kthimi i sendit të lënë depozitë bëhet në vendin ku sendi duhej të ruhej, përveç përmbushjes së palëve kthimi bëhet me shpenzimet e depozituesit.

Neni 987

Në qoftë se depozita është pa shpërblim, gjykata mund të ulë masën e shpërblimit të dëmit.

Neni 988

Depozituesi është i detyruar t'i paguajë depozitarit shpenzimet e bëra për ruajtjen e sendit, në qoftë se nuk janë përfshirë në shpërblim.

Neni 989

Kur nuk është caktuar një afat për kthimin e sendit të lënë depozitë, depozitari ka të drejtë të kërkojë në çdo kohë që të shkarkohet nga detyrimi i tij për ruajtjen e sendit, duke lajmëruar depozituesin që të marrë prapë sendin brenda një afati të mjaftueshëm që i cakton vetë.

Neni 990

Depozituesi është i detyruar të shpërblejë dëmin që i është shkaktuar depozitarit nga të metat e fshehta të sendit, në qoftë se, duke i ditur këto, nuk ia ka njoftuar depozitarit.

Neni 991

Kur depozituesit e një sendi janë më shumë se një dhe ata nuk merren vesh lidhur me kthimin e tij, vendos gjykata.

Kështu veprohet edhe kur një depozitues i vetëm ka lënë disa trashëgimtarë, po qe se sendi nuk është i ndashëm.

Kur depozitëmarrësit janë më shumë se një, depozituesi ka të drejtë të kërkojë kthimin nga personi që mban sendin, i cili duhet të njoftojë menjëherë të tjerët.

Neni 992

Në qoftë se sendi është depozituar edhe në interes të një të treti dhe ky i fundit u ka njoftuar depozituesit dhe depozitëmarrësit pranimin e tij, depozitëmarrësi nuk mund të shkarkohet duke ia kthyer sendin depozituesit, pa miratimin e të tredit.

Neni 993

Depozitëmarrësi është i detyruar të kthejë frytet e sendit të cilat ai i ka vjelë.

Neni 994

Trashëgimtari i depozitëmarrësit që ka tjetërsuar sendin në mirëbesim, duke mos ditur se mbahej në depozitë, detyrohet vetëm të kthejë shpërblimin e marrë.

Në qoftë se ky nuk është paguar ende, depozituesi merr të drejtat e tjetërsuesit.

Neni 995

Depozitëmarrësi duhet t'i kthejë sendin depozituesit ose personit të caktuar për ta marrë, pa qenë nevoja që depozituesi të provojë se është pronar.

Në qoftë se depozitëmarrësi paditet nga një person që rivendikon pronësinë e sendit ose pretendon se ka të drejta mbi të, depozitëmarrësi duhet të denoncojë mosmarrëveshjen tek depozituesi dhe të kërkojë të përjashtohet nga gjykimi duke treguar vetë personin, përndryshe duhet të shpërblejë dëmet. Në këtë rast ai mund të shkarkohet nga detyrimi për të kthyer sendin, duke e depozituar atë sipas mënyrave të caktuara nga gjykata, me shpenzimet e depozituesit.

Neni 996

Në qoftë se ruajtja e sendit i hiqet depozitarit si rrjedhim i një fakti për të cilin ai nuk është fajtor, ai shkarkohet nga detyrimi për të kthyer sendin, por duhet t'i njoftojë menjëherë depozitarit faktin për të cilin ka humbur mbajtjen e sendit, përndryshe ngarkohet me shpërblimin e dëmit.

Depozituesi ka të drejtë të marrë atë që, si pasojë e vetë faktit, depozitari ka siguruar dhe merr të drejtat që i takojnë këtij të fundit.

Neni 997

Kreditë që rrjedhin nga depozita në dobi të depozitarit kanë privilegj mbi sendin e dhënë në depozitë. Depozitari mund të mbajë sendin që është në privilegj derisa të shpërblehet për kredinë e tij dhe mundet edhe ta shesë sipas dispozitave për pengun.

Neni 998

Kur sendi i lënë depozitë nuk është tërhequr në afatin e caktuar në kontratë ose pas lajmërimit që i ka bërë depozitari, ky nuk përgjigjet për humbjen ose dëmtimin e sendit që ngjan pas kalimit të afatit, përveç kur humbja ose dëmtimi është shkaktuar me dashje ose nga pakujdesia e rëndë e tij.

Në rastet e sipërme, depozitari ka të drejtë të kërkojë nga gjykata që të lejojë shitjen e sendit të lënë në depozitë sipas rregullave të ekzekutimit të detyrueshëm.

Shumat e nxjerra nga shitja e sendit, pasi të zbriten shumat që ka për të marrë depozitari, i jepen depozituesit ose depozitohen në bankë në emër të tij.

Dispozitë referuese

Neni 999

Në qoftë se depozita ka për objekt një sasi të hollash ose sendesh të tjera të barasndërrueshme, dhe depozitari ka të drejtën t'i përdorë, ky fiton pronësinë dhe detyrohet të kthejë po të njëjtën sasi nga i njëjti lloj dhe me të njëjtën cilësi.

Në raste të tilla zbatohen dispozitat lidhur me huan, kur nuk vijnë në kundërshtim me dispozitat që rregullojnë depozitën.

A. DEPOZITA NË MAGAZINAT E PËRGJITHSHME

Neni 1000

Magazinat (depot) e përgjithshme që veprojnë si depozitare janë përgjegjëse për ruajtjen e sendeve të depozituara, përveç kur provohet se dëmi ka ardhur nga rasti faktor, nga natyra e sendeve ose nga defekte të sendeve ose të ambalazhit.

Depozitari duhet në çdo rast të ushtrojë veprimtaritë e nevojshme për të kufizuar dëmin.

Neni 1001

Magazinat depozitare duhet të ruajnë sendet e depozituara veçmas njëra nga tjetra, gjithashtu duhet t'i pajisin me shenja dalluese që të tregojnë përkatësinë e sendit ndaj depozituesit.

Përveç pëlqimit të shprehur të depozituesit, ata nuk mund të përziejnë midis tyre sende të barasndërrueshme të të njëjtit lloj e cilësi.

Depozituesi ka të drejtë të inspektojë sendet e depozituara dhe të tërheqë kampionet e përdorimit.

Neni 1002

Kur depot e përgjithshme kanë lëshuar një titull përfaqësimi të sendeve të depozituara, depozitari duhet t'ia kthejë sendet vetëm kreditorit që është legjitimuar nga titulli.

Neni 1003

Depot e përgjithshme pasi njoftojnë depozituesin, mund të fillojnë shitjen me çmim më të lartë të sendeve kur, në mbarim të kontratës sendet nuk janë tërhequr, ose depozita nuk është përtërirë, dhe në çdo rast, kur sendet rrezikohen të humbasin ose përbëjnë një rrezik të madh për sigurinë e vendeve ku janë depozituar.

Të ardhurat nga shitja, pasi zbritet kostoja dhe shpenzimet e mbetura të depozitës, duhet t'i dorëzohen depozituesit pa vonesë.

B. DEPOZITA NË HOTEL**Neni 1004**

Hotelierët janë përgjegjës për dëmtimin, shkatërrimin ose humbjen e sendeve që klientët kanë sjellë në hotel.

Konsiderohen të sjella në hotel:

1. sendet që ndodhen gjatë kohës në të cilën klienti strehohet aty.
2. sendet të cilat hotelieri, një anëtar i familjes së tij ose një ndihmës i tij marrin përsipër të ruajnë, jashtë hotelit, gjatë periudhës së kohës në të cilën klienti ndodhet i strehuar.
3. sendet të cilat hotelieri, një anëtar i familjes së tij ose një ndihmës i tij marrin përsipër të ruajnë qoftë në hotel, qoftë jashtë tij, për një kohë të arsyeshme, para ose pasi klienti të ketë bujtur.

Përgjegjësia që përmend ky nen kufizohet në vleftën e asaj që është vjedhur, dëmtuar ose humbur deri në ekuivalentin e njëqindfishit të çmimit të qirasë së banimit për një ditë.

Neni 1005

Përgjegjësia e hotelierit është e pakufizuar:

1. kur sendet janë dorëzuar për ruajtje.
2. kur ka refuzuar të marrë në ruajtje sende të cilat kishte detyrë t'i pranonte. Hotelieri ka për detyrë të pranojë letrat me vlerë, paratë dhe sendet me vlerë; ai mund të mos pranojë t'i marrë kur bëhet fjalë për objekte të rrezikshme ose që, duke marrë parasysh rëndësinë dhe kushtet

e administrimit të hotelit, kanë vlerë të rëndësishme ose përmasa shumë të mëdha.

Hotelieri mund të kërkojë që sendi i dorëzuar të jetë i vendosur në një mbështjellje të mbyllur ose të vulosur.

Neni 1006

Hotelieri nuk është përgjegjës kur vjedhja, dëmtimi ose humbja vijnë:

1. nga klienti, nga personat që e shoqërojnë, që janë në shërbim të tij, ose që e vizitojnë.
2. nga forca madhore.
3. nga natyra e sendeve.

Neni 1007

Hotelieri është përgjegjës, pa mundur të invokojë kufijtë e parashikuar në paragrafin e fundit të nenit 1004, kur vjedhja, dëmtimi ose humbja e sendeve të sjella nga klienti në hotel janë shkaktuar për faj të tij, të anëtarëve të familjes së tij ose të ndihmësve të tij.

Neni 1008

Përveç rastit të parashikuar në nenin 985, klienti nuk mund të përdorë dispozitat e mësipërme po qe se, pasi të ketë konstatuar vjedhjen, dëmtimin ose humbjen, denoncon faktin tek hotelieri me një vonesë të pajustificueshme.

Neni 1009

Janë të pavlefshme marrëveshjet ose deklaratat që synojnë të përjashtojnë ose të kufizojnë paraprakisht përgjegjësinë e hotelierit.

Neni 1010

Dispozitat e mësipërme nuk zbatohen për automjetet, për sendet e lëna në to dhe as për kafshët e gjalla.

Neni 1011

Për vlerësimin e përgjegjësisë, ose për të caktuar kufirin e shpërblimit, dispozitat për depozitat në hotel zbatohen edhe ndaj sipërmarrësve të klinikave shëndetësore publike dhe private, institucioneve për shfaqje publike, shtëpive të pushimit, hotel-pensioneve, restoranteve dhe për të

gjitha rastet në të cilat, nga vetë veprimtaria e posaçme e zhvilluar nga sipërmarrësi, klienti nuk mund të kujdeset personalisht për ruajtjen e sendeve.

Neni 1012

Kreditë e hotelierit, për shpërblimet e kryera ndaj personave bujtës, kanë privilegj mbi sendet e sjella prej tyre në hotel e në vartësitë e tij dhe që vazhdojnë të ndodhen aty.

Privilegji ka efekt edhe në dëm të të tretëve, që kanë të drejta mbi vetë këto sende, me kusht që hotelieri të jetë në dijeni për këto të drejta në kohën kur sendet janë sjellë në hotel.

KREU XVII LLOGARIA RRJEDHËSE

Neni 1013

Llogaria rrjedhëse është një kontratë me të cilën palët detyrohen të regjistrojnë në një llogari kreditimet reciproke, duke e konsideruar të padisponueshme dhe të pakthyeshme deri në mbylljen e llogarisë. Teprica e llogarisë është e kthyeshme me mbarimin e afatit.

Në qoftë se nuk është kërkuar pagimi, teprica konsiderohet e rinovuar për një kohë të pacaktuar.

Neni 1014

Përfshihen nga llogaria rrjedhëse, kreditë që nuk mund të kompensohen.

Kur kontrata vepron ndërmjet sipërmarrësve, përfshihen nga llogaria kreditë e huaja për ndërmarrjet përkatëse.

Neni 1015

Mbi gjendjen përfitohet kamata në masën e vendosur në kontratë dhe në mungesë të këtyre nga ligji, por gjithnjë brenda kufijve të caktuara prej tij.

Neni 1016

Për llogarinë rrjedhëse paguhet komisioni si dhe shpenzimet që janë

dashur për veprimet që kanë lidhje me derdhjet. Këto të drejta nuk bëjnë pjesë në llogari, përveç kur në marrëveshje parashikohet ndryshe.

Neni 1017

Përfshirja e një kredie në llogarinë rrjedhëse, nuk përjashton ushtrimin e të drejtës së padisë dhe e të drejtave të tjera, lidhur me aktin nga i cili rrjedh kredia.

Kur akti i mësipërm është i pavlefshëm, ose shpallet si i tillë, ose i zgjidhur, pjesa përkatëse e parave përjashtohet nga llogaria rrjedhëse.

Neni 1018

Kur kredia e përfshirë në llogari është e siguruar me një garanci reale ose personale, klienti ka të drejtë të përdorë këtë garanci për tepricën ekzistuese në favor të tij nga mbyllja e llogarisë e deri në arkëtimin e kredisë së garantuar.

Paragrafi i mësipërm zbatohet edhe në qoftë se për kredinë ekziston një bashkëdetyrim solidar.

Neni 1019

Përveç kur palët kanë parashikuar ndryshe në kontratë, përfshirja në llogarinë rrjedhëse e një kredie ndaj një të treti, prezumohet si e bërë me kushtin që të paguhet. Në rastin kur kredia nuk përmbushet, marrësi ka të drejtën të veprojë për mbledhjen, marrjen e shumës së parave nga llogaria, duke riintegruar atë që ka bërë derdhjen. Mund të merret kjo shumë parash nga llogaria edhe pasi ushtron pa rezultat të drejtat e tij kundrejt debitorit.

Neni 1020

Në rast se kreditori i një klienti ka sekuestruar mbetjen eventuale të llogarisë që i takon debitorit të tij, klienti tjetër nuk mundet, me derdhje të reja të cenojë të drejtat e kreditorit. Nuk konsiderohen si derdhje të reja ato që janë bërë në vartësi nga të drejtat e rrjedhura para sekuestrimit.

Klienti ndaj të cilit është bërë sekuestrimi ose është vënë pengu duhet të njoftojë anën tjetër. Secili prej tyre mund të tërhiqet nga kontrata.

Neni 1021

Mbyllja e llogarisë me likuidimin e tepricës bëhet me mbarimin e afateve

të përcaktuara në kontratë dhe në mungesë të tyre, në përfundim të çdo 6-mujori të llogaritur që nga data e lidhjes së kontratës.

Neni 1022

Kalimi i veprimeve në llogari nga një klient në një tjetër nënkuptohet i pranuar në qoftë se nuk është kundërshtuar në afatin e caktuar prej palëve ose në afatin që mund të konsiderohet i përshtatshëm sipas rrethanave.

Pranimi i veprimit nuk përfshin të drejtën për ta kundërshtuar për gabime shkrimi ose llogaritjeje, për mosveprim ose dublime.

Kundërshtimi duhet të bëhet brenda 6 muajve nga data e kalimit të llogarisë, lidhur me likuidimin e mbylljen, e cila duhet të dërgohet rekomande. Rivendosje në afat nuk lejohet.

Neni 1023

Kur kontrata është lidhur për një kohë të pacaktuar, secila prej palëve mund të tërhiqet nga kontrata në çdo mbyllje të llogarisë, duke njoftuar të paktën 10 ditë përpara.

Në rastin e një ndalimi të ushtrimit të këtij aktiviteti, të paaftësisë për të vepruar, të paaftësisë paguese ose vdekjes së njëres prej palëve, secila prej tyre, ose trashëgimtarët e tyre, kanë të drejtën të tërhiqen nga kontrata.

Zgjidhja e kontratës ndalon përfshirjen në llogari të shumave të reja, por pagimi i mbetjes nuk mund të kërkohej vetëm pas skadimit të periudhës së përcaktuar në nenin 1021.

KREU XVIII

KONTRATAT BANKARE

A. DEPOZITAT BANKARE

Neni 1024

Kur depozitohet një shumë parash pranë një banke, kjo fiton pronësinë dhe është e detyrueshme t'i kthejë në të njëjtën lloj monedhe, me skadimin e afatit të përcaktuar ose me kërkesën e depozituesit, duke patur parasysht periudhën e lajmërimit të përcaktuar nga palët ose nga zakoni bankar.

Neni 1025

Në rast se banka lëshon një librezë depozite kursimi, derdhjet dhe tërheqjet duhet të shënohen në librezë.

Shënimet mbi librezë të firmosura nga nëpunësi i bankës, që është i caktuar për këtë shërbim, përbëjnë provë të plotë midis bankës dhe depozituesit.

Është e pavlefshme çdo marrëveshje e kundërt.

Neni 1026

Në qoftë se libreza e kursimit është e pagueshme tek prurësi, banka që padashje dhe pa faj të rëndë kryen shërbimin përballë poseduesit, nuk përgjigjet edhe në qoftë se ky nuk është depozituesi. E njëjta dispozitë zbatohet në rastin kur libreza e depozitës e pagueshme tek prurësi të jetë lëshuar në emër të një personi të caktuar.

Janë të përjashtuara dispozitat e ligjeve të veçanta.

Neni 1027

Banka që merr dhe pranon depozitat e titujve në administrim duhet t'i ruajë titujt duke marrë interesat ose dividendët, të verifikojë tregtimin për çmimin ose për ripagimin e kapitalit, duke treguar kujdes për grumbullimin e të ardhurave për llogarinë e depozituesit, dhe në përgjithësi të kujdeset për mbrojtjen e të drejtave që kanë të bëjnë me titullin. Shumat e grumbulluara duhet të jenë të kredituara në llogarinë e depozituesit.

Në qoftë se për titujt e depozituar duhet të ushtrohet një e drejtë zgjedhjeje, banka duhet të kërkojë në kohë udhëzimet e nevojshme nga depozituesit dhe t'i realizojë ato, në qoftë se në rast nevojë ka marrë fonde të nevojshme. Në mungesë të këtyre udhëzimeve, të drejtat e zgjedhjeve duhet të shiten për llogari të depozituesit nëpërmjet agjentëve të këmbimit.

Bankës i takon një kompensim në masën e përcaktuar nga marrëveshja e palëve ose ajo që përdoret zakonisht, përveç pagimit të shpenzimeve të bëra prej saj.

Është e pavlefshme çdo marrëveshje me të cilën përjashtohet banka nga ruajtja dhe administrimi i titujve me një kujdesje të zakonshme.

B. SHËRBIMI BANKAR DHE KASETAT E SIGURIMIT

Neni 1028

Banka, për shërbimin e kasetave të sigurimit, përgjigjet kundrejt përdoruesit për aftësinë paguese, ruajtjen e lokalit dhe për paprekshmërinë e kasetës, përveç ndonjë rasti fator.

Neni 1029

Kur kaseta është në emër të disa personave, hapja e saj i njihet secilit prej tyre, përveç ndonjë marrëveshjeje të kundërt.

Në rast vdekje të mbajtësit të vetëm ose të njërit të këtyre mbajtësve, banka që ka marrë njoftimin mund të lejojë hapjen e kasetës me marrëveshjen e të gjithë atyre që e kanë të drejtë, ose sipas mënyrës së përcaktuar nga gjykata.

Neni 1030

Kur afati i kontratës ka mbaruar, banka mbas një lajmërimi të mbajtësit ose me kalimin e gjashtë muajve nga data e mbarimit, mund t'i kërkojë gjykatës autorizimin për hapjen e kasetës. Lajmërimi mund të bëhet edhe nëpërmjet postës rekomande të konfirmuar.

Hapja kryhet në praninë e një noteri duke patur parasysh edhe masat që gjykata i quan të nevojshme. Gjykata mund të urdhërojë marrjen e masave të nevojshme për ruajtjen e objekteve të gjetura duke përfshirë edhe shitjen e një pjese të tyre, që është e nevojshme për të plotësuar shpenzimet e bëra nga banka.

C. HAPJA (ÇELJA) E KREDISË BANKARE

Përkufizimi

Neni 1031

Hapja e kredisë bankare është një kontratë me të cilën banka detyrohet të mbajë në dispozicion të palës tjetër një shumë parash, për një periudhë të caktuar kohe ose për një kohë të pacaktuar.

Neni 1032

Përveç kur ka marrëveshje tjetër, në qoftë se nuk është rënë dakord ndryshe, kredimarrësi mund ta përdorë disa herë kredinë, sipas formave të përdorimit, dhe mundet që me derdhjet e mëtejshme të rivendosë disponibilitetin e tij.

Derdhjet dhe tërheqjet realizohen pranë bankës ku ka lindur kjo marrëdhënie, përveç kur është parashikuar ndryshe nga palët.

Neni 1033

Në qoftë se për hapjen e kredisë është dhënë një garanci reale ose personale, kjo nuk shuhet për faktin se kredimarrësi, në momentin e mbarimit të kësaj marrëdhënieje, pushon së qeni debitor i bankës. Kur garancia bëhet e pamjaftueshme, banka mund të kërkojë një garanci suplementare ose zëvendësimin e garantit.

Kur kredimarrësi nuk vepron në përputhje me kërkesat, banka pakëson kredinë në mënyrë proporcionale me pakësimin e vlerës së garancisë ose mund të heqë dorë nga kontrata.

Neni 1034

Banka nuk mund të tërhiqet nga kontrata përpara mbarimit të afatit të kontratës, përveç rasteve të arsyeshme, ose kur ka marrëveshje tjetër. Heqja dorë ndërpret menjëherë përdorimin e kredisë, por banka duhet të caktojë një afat të paktën prej pesëmbëdhjetë ditësh për kthimin e shumave të përdorura dhe ato plotësuese.

Kur dhënia e kredisë është në një kohë të pacaktuar, secila prej palëve mund të tërhiqet nga kontrata nëpërmjet lajmërimit në afatin e caktuar në kontratë, që përdoret zakonisht ose, në mungesë të tyre, brenda pesëmbëdhjetë ditëve.

Ç. PARADHËNIA BANKARE**Disponim i sendeve të dhëna peng****Neni 1035**

Në paradhënien bankare me pengun mbi titujt ose mbi mallrat, banka nuk mund të disponojë mbi sendet për të cilat është vënë pengu, në qoftë

se ka lëshuar një dokument në të cilin këto sende janë individualizuar.
Marrëveshja e kundërt duhet të provohet me shkresë.

Neni 1036

Banka duhet të kujdeset për llogari të kontraktuesit për sigurimin e mallrave të lëna peng në qoftë se, për nga vetë natyra, vlera dhe vendndodhja e tyre siguri i përgjigjet përkujdesjeve të zakonshme.

Neni 1037

Banka, përveç detyrimeve që i takojnë, ka të drejtën që t'i paguhen shpenzimet që ka bërë për ruajtjen e mallrave dhe të titujve, përveç kur e ka marrë përsipër një gjë të tillë.

Neni 1038

Kontraktuesi, edhe përpara mbarimit të afatit të kontratës, mund të tërheqë titujt ose mallrat e lëna peng, duke bërë më parë një pagesë proporcionale ndërmjet shumave të marra paradhënie dhe të shumave të tjera që i përkasin bankës sipas nenit të mësipërm, në qoftë se teprica e kredisë rezulton e pa garantuar në mënyrë të mjaftueshme.

Neni 1039

Në qoftë se vlera e garancisë pakësohet të paktën në një të dhjetën në krahasim me vlerën e saj në kohën e lidhjes së kontratës, banka mund t'i kërkojë debitorit një garanci plotësuese, me paralajmërimin se në mungesë të saj do të veprohet për shitjen e këtyre mallrave ose titujve të dhëna peng. Në qoftë se debitori nuk vepron në përputhje me kërkesat, banka mund të veprojë për shitjen e tyre në bazë të dispozitave për pengun.

Banka ka të drejtën e pagimit të menjëhershëm të tepricës të llogarisë që nuk është përmbushur plotësisht nga shumat e rezultuara nga shitja.

Neni 1040

Në qoftë se me garancitë e një ose më shumë kredive janë bllokuar depozita në para, mallra ose tituj që nuk kanë qenë të individualizuar ose për të cilat i është lënë bankës mundësia për t'i disponuar, banka duhet të kthejë vetëm shumën ose një pjesë të mallrave ose të titujve që tejkalojnë shumën e kredive të garantuara. Ky tejkallim përcaktohet në lidhje me vlerën e mallrave ose të titujve në kohën e mbarimit të kredive.

D. VEPRIMET BANKARE ME LLOGARI RRJEDHËSE**Neni 1041**

Kur depozita, çelja e kredisë ose veprimet e tjera bankare janë rregulluar në llogarinë rrjedhëse, klienti mund të disponojë në çdo kohë shumat që rezultojnë në kredinë e tij, përveç kur rezerva e afatit, është parashikuar në marrëveshje.

Neni 1042

Në rast se midis bankës dhe klientit ekzistojnë disa marrëdhënie ose disa llogari, edhe në monedha të ndryshme, teprica aktive dhe pasive kompensohen në mënyrë reciproke, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 1043

Në rastin kur llogaria likuiduese është në emër të disa personave, me të drejtën për të kryer veprime edhe në mënyrë individuale, këta persona quhen kreditorë ose debitorë solidarë të tepricave të llogarisë.

Neni 1044

Në rast se veprimet në llogarinë rrjedhëse janë për një kohë të pacaktuar, secila prej palëve mund të tërhiqet nga kontrata, duke lajmëruar palën tjetër brenda afatit të caktuar në kontratë ose në mungesë të tij, brenda 15 ditëve.

Neni 1045

Banka përgjigjet sipas dispozitave që rregullojnë kontratën e porosisë për ekzekutimin e detyrimeve të marra nga depozituesi ose nga një klient tjetër.

Në qoftë se ky detyrim duhet të kryhet aty ku nuk ekzistojnë degë të bankës, kjo mund të ngarkojë për ekzekutim një bankë tjetër.

Neni 1046

Për llogarinë rrjedhëse zbatohen edhe nenet 1016, 1019, 1022.

E. SKONTOJA BANKARE

Përkufizimi**Neni 1047**

Skontoja është kontrata me anë të së cilës banka, duke zbatuar kamatën i jep klientit vleftën e një kredie ndaj të tretëve, që nuk ka mbaruar akoma, nëpërmjet cedimit.

Skontoja e kambialeve**Neni 1048**

Në qoftë se skontoja bëhet nëpërmjet xhimit të kambialit ose të çekut bankar, banka në rast se nuk kryhet pagimi, përveç të drejtave të rrjedhura nga titulli, gëzon edhe të drejtën e kthimit të paradhënies.

Ruhen dispozitat e ligjeve të veçanta lidhur me çekun dhe kambialin.

Neni 1049

Banka që ka skontuar kambialet e dokumentuara, gëzon mbi mallin të njëjtin privilegj që ka edhe i porosituri, deri sa titulli përfaqësues është në posedimin e tij.

KREU XIX

HUAJA

Neni 1050

Me kontratën e huas njëra palë (huadhënësi) i jep në pronësi palës tjetër (huamarrësit) një shumë të hollash ose sende që përcaktohen në numër, me peshë ose me masë dhe huamarrësi detyrohet t'i kthejë huadhënësit aq të holla, ose aq sende të atij lloji dhe të asaj cilësie, brenda afatit të caktuar në kontratë ose, kur nuk është caktuar afat, me kërkesën e huadhënësit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 932, datë: 22.06.2000 kanë arsyetuar në lidhje me kontratën e huasë, ku kanë përcaktuar se:

Në çdo rast, në një kontrate huaje, huadhënësi nuk ka të drejtë të ndërhyjë në mënyrën se si i administron apo i përdor huamarrësi paratë e marra hua. Në këtë kontratë huadhënësi ka të drejtë të kërkojë vetëm kthimin e shumës së dhënë hua, si dhe kamatat e stipuluara, në qoftë se huamarrësi e ka marrë përsipër një detyrim të tillë. Rreziqet eventuale, që rrjedhin nga administrimi i shumës së marrë hua, nga investimi i saj, apo nga kryerja prej huamarrësit me këtë shumë e veprimeve të tjera juridike me qëllim rritjen e fitimeve, rëndojnë kurdoherë mbi huamarrësin.

Neni 1051

Përveç kur me marrëveshje të palëve është parashikuar ndryshe, huamarrësi duhet t'i paguajë huadhënësit kamatat.

Kamatat, për të cilat është rënë dakord, paguhen çdo vit, përveç kur palët kanë parashikuar ndryshe.

Mospagimi i kamatave përbën mospërmbushje thelbësore të detyrimit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 932, datë: 22.06.2000 kanë arsyetuar në lidhje me kufirin maksimal të kamatave në kontratën e huasë, ku kanë përcaktuar se:

[...] Kodi ynë Civil nuk ka përcaktuar ndonjë kufi maksimal të kamatave të lejuara, siç parashikojnë legjislacione të vendeve të tjera. Ai ka pranuar parimin e lirisë së plotë të kontraktimit dhe të konkurrencës sipas rregullave të tregut. Ky është qëndrimi më i drejtë për një treg të lirë të mallrave, parave dhe kapitaleve, ku respektohen "rregullat e lojës", por në një treg të deformuar e të pushtuar nga ndërhyrjet e faktorëve të kundërligjshëm deri edhe kriminale, siç ishin skemat mashtruese piramidale, nuk mund të bëhet fjalë për liri të kontraktimit, por për të kundërtën e saj.

Kufiri maksimal i kamatave të lejuara, në legjislacionet përkatëse, shërben si barrierë për të shmangur lidhjen e kontratave me kushte të tilla që të çojnë në humbje ose dëmtim të shpërpjestuar të interesave të palës kontraktore. Duke qenë se dispozitat e pjesës së posaçme të Kodit Civil të Republikës së Shqipërisë (që rregullojnë kontratën e huasë)

nuk parashikojnë cakun maksimal të lejuar të kamatave, atëherë bëhet me tepër i domosdoshëm referimi në dispozitat e përgjithshme e parimore lidhur me natyrën ekonomike të detyrimit dhe korrektesës së pjesëmarrësve në të. Sipas nenit 422 të Kodit Civil, *“Kreditore dhe debitor duhet të sillen ndaj njëri tjetrit me korrektesë, me paanësi dhe sipas kërkesave të arsyes”*. Përmbajtja e kësaj dispozite dhe atyre që përcaktojnë kushtet e përgjithshme të kontratave të çon në përfundimin që edhe liria e kontraktimit nuk është absolute. Ajo gjithsesi mund *“të kufizohet”* nga disa faktorë ekonomikë e moralë, siç janë edhe ato që përmenden në dispozitën e sipërcituar, e që duhet t'i ketë parasysh edhe gjykata në zgjidhjen e çdo çështjeje konkrete. Injorimi i faktorëve të mësipërm të çon në mungesë proporcionaliteti, apo, siç shprehet ligjvënësi, në dëmtim të shpërpjesëtuar të interesave të palës kontraktuese, gjë që nënkupton që vullneti (pëlqimi) i kësaj pale nuk ka qenë krejt i lirë.

[...]

Në rastin në shqyrtim kontrata e huasë me kamatë është në vetvete një veprim juridik i ligjshëm dhe i vlefshëm. Kusht i përgjithshëm i pavlefshmërisë, sipas nenit 686/2 të Kodit Civil, është pjesa e kamatave që kapërcen limitin e lejuar nga logjika ekonomike, arsyeja e morali, të analizuar më lart. Në raste të tilla gjykatat duhet të kenë parasysh rregullin e njohur sipas të cilit, pjesët e pavlefshme nuk e bëjnë detyrimit të pavlefshëm të gjithë veprimin juridik. [...]

[...]

Përfundimisht Kolegjet e Bashkuara arrijnë në konkluzionin që në kuptim të nenit 686/2 të K.Civil, kontrata e huasë [...] duhet të konsiderohet e pavlefshme në pjesën e përqindjes së kamatave që duhet të ktheheshin në fund të vitit, pasi sikurse u pranua edhe më sipër, një aktivitet i ligjshëm nuk mund të realizojë të ardhura për të cilat të paguhen kamata kaq të larta.

[...] Kolegjet e Bashkuara çmojnë se veprimi juridik, kontrata e huasë [...] duhet të konsiderohet i vlefshëm me përjashtim të pjesës që bën fjalë për interesat, duke mbetur paditësi debitor tek i padituri për vlerën e huasë së marrë [...] dhe të një kamate vjetore, në masën e interesit më të lartë të dhënë nga bankat e Shqipërisë në kohën e lidhjes së kontratës.

Neni 1052

Në rast se palët janë marrë vesh për kthimin me këste të parave ose të sendeve dhe huamarrësi nuk përmbush detyrimin e pagimit të dy kësteve ose nuk përmbush, me një vonesë prej më shumë se tre muaj, pagimin e vetëm një kësti, huadhënësi mund të kërkojë kthimin e menjëhershëm të parave ose të sendeve të dhënë hua.

Neni 1053

Kur kthimi i sendeve të dhëna hua është bërë i pamundur ose tepër i vështirë pa fajin e debitorit, ky është i detyruar të paguajë vleftën e tyre, duke marrë parasysh kohën dhe vendin në të cilën do të bëhej kthimi.

Neni 1054

Huadhënësi është përgjegjës për dëmin që i ka shkaktuar huamarrësit, për të metat e sendeve të dhëna hua, në qoftë se nuk provon se nuk ishte faji i tij që nuk kishte dijeni për ato.

Në qoftë se huaja është pa shpërblim, huamarrësi është përgjegjës vetëm në rastin kur, duke i ditur cenet, nuk e ka njoftuar huadhënësin për to.

Neni 1055

Kush ka premtuar të japë hua, mund të refuzojë të përmbushë detyrimin, po qe se kushtet pasurore të palës tjetër janë në gjendje të tillë sa e bëjnë tepër të vështirë kthimin dhe huadhënësit nuk i janë ofruar garanci të përshtatshme.

KREU XX
FRANCHISING

Përkufizimi**Neni 1056**

Kontrata franchising përmban një raport detyrimesh të vazhdueshme me të cilin ndërmarrje të pavarura detyrohen ndërmjet njëra-tjetrës që të nxisin e të zhvillojnë bashkërisht tregtinë dhe kryerjen e shërbimeve, në zbatim të detyrimeve të veçanta.

Detyrimet e franchisor-it

Neni 1057

Franshizori (franshizdhënësi) ka detyrimin të vërë në dispozicion të franshizë (franshiz marrësit) një tërësi të standardizuar të drejtash jo materiale, modelesh, skicash, idesh fitimi, tregtimi dhe organizimi e njohuri të tjera të përshtatshme për zhvillimin e tregtisë. Ndërkaq ai është i detyruar të ruajë gjithë këtë program detyrimesh nga cenimi prej të tretëve, ta zhvillojë atë vazhdimisht dhe të mbështesë zbatimin e tij nga franshiz marrësi me udhëzime, informacione e perfeksionime.

Marrëdhëniet parakontraktore

Neni 1058

Në bisedimet për përfundimin e kontratës palët duhet t'i tregojnë njëra-tjetrës gjendjen e punëve tregtare që kanë të bëjnë me kontratën franshize dhe veçanërisht programin e detyrimeve franshize, si dhe të informojnë njëri-tjetrin sipas parimeve të mirëbesimit. Ata janë të detyruar të ruajnë sekretin e informatave konfidenciale, edhe po të mos përfundohet kontrata.

Kush shkel këtë detyrim, detyrohet të shpërblejë dëmin. Kjo e drejtë parashkruhet me kalimin e tre vjetëve nga dita e pushimit të bisedimeve.

Pala që ka marrë pjesë në bisedime mund të kërkojë pagimin e shpenzimeve të bëra me besim të ligjshëm në përfundimin e kontratës, e cila nuk u përfundua për shkak të një sjelljeje të qëllimshme të palës tjetër.

Forma e kontratës

Neni 1059

Kontrata e franchisingut duhet të bëhet me shkresë duke përcaktuar ndër të tjera një përkufizim të njëzëshëm të detyrimeve të ndërsjella të palëve, kohëzgjatjen e kontratës dhe të elementeve të tjera thelbësore të saj. Teksti i kontratës duhet të përmbajë një përshkrim të plotë të programit e të detyrimeve franshinzore.

Heqja dorë nga kontrata

Neni 1060

Kohëzgjatja e kontratës vendoset me marrëveshje të palëve, duke

respektuar kërkesat e diktuar nga tregtia dhe shërbimet përkatëse.

Kur në kontratë nuk është përcaktuar afat, ose afati është më tepër se dhjetë vjet, secila palë ka të drejtë të heqë dorë nga kontrata, duke e njoftuar palën tjetër një vit më parë.

Në rast pushimi të kontratës si rrjedhim i plotësimit të afatit ose heqjes dorë prej saj dhe përpara paraqitjes aktuale të raportit të punëve, palët, të udhëhequra nga parimet e mirëbesimit, bëjnë një përpjekje për të rënë dakord për ripërtëritjen e kontratës në kushte të njëjta ose të ndryshuara.

Ndalimi i konkurrencës

Neni 1061

Edhe pas pushimit të marrëdhënieve kontraktore palët kanë reciprokisht detyrimin për një konkurrencë të ndershme.

Mbi këtë bazë, franshiz marrësit mund t'i imponohet një ndalim i konkurrencës lokale për një kohë deri në një vit.

Në qoftë se nga ndalimi i konkurrencës rezulton një pakësim i veprimtarisë së tij profesionale, franshiz marrësit i jepet një kompensim financiar i barasvlershëm, pa marrë parasysh pushimin e kontratës.

Përgjegjësia e franchiz marrësit

Neni 1062

Franshizdhënësi përgjigjet për qenien e të drejtave dhe të njohurive të programit të detyrimeve franshize. Në rast se të drejtat nuk do të ekzistonin ose në qoftë se franshizdhënësi do të shkelte të tjera detyrime kontraktore me mënyrë të fajshme, franshiz marrësi ka të drejtë të pakësojë shpërblimin. Shuma e pakësuar duhet të vendoset me kompetencë me anën e një eksperti të paanshëm. Franshiz marrësi mund të kërkojë shlyerjen e dëmit të shkaktuar nga mosqenia e elementeve të programit të detyrimeve ose nga shkelja me faj e kontratës nga ana e franshizdhënësit.

Neni 1063

Franshizdhënësi mund të kërkojë shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga shkelja me faj e kontratës, në veçanti nga zbatimi i pamjaftueshëm i programit të detyrimeve franshize, nga ana e franshiz marrësit.

Heqja dorë**Neni 1064**

Në rast shkelje detyrimesh kontraktore që vënë seriozisht në rrezik qëllimin për zhvillimin e tregtisë, pala kontraktuese ka të drejtën të heqë dorë nga kontrata, pa iu referuar afatit.

KREU XXI**RENTA JETORE****Neni 1065**

Renta jetore mund të krijohet kundrejt shpërblimit (me titull barrësor) nëpërmjet tjetërsimit të një pasurie të luajtshme ose të paluajtshme ose të një shume parash.

Renta jetore mund të krijohet edhe me anë dhurimi ose me testament, duke respektuar kërkesat e ligjit për veprime juridike të tilla.

Neni 1066

Renta jetore mund të jepet për të gjithë jetën e përfituesit ose të një personi tjetër. Ajo mund të formohet edhe për gjithë jetën e një ose disa personave.

Neni 1067

Kur renta është formuar në favor të shumë personave, pjesa e një përfituesi të vdekur më parë, rritet në favor të të tjerëve, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 1068

Kontrata e rentës jetore e krijuar në favorin e një personi, i cili në kohën e kontratës kishte vdekur, është e pavlefshme.

Efektet e kontratës së rentës jetore**Neni 1069**

Personi në dobi të të cilit është krijuar renta jetore, me titull barrësor, mund të kërkojë zgjidhjen e kontratës, në qoftë se personi që jep rentën nuk jep garancitë ose ul garancitë e dhëna në marrëveshje.

Neni 1070

Mospagimi i kësteve të arrira të rentës jetore nuk i jep të drejtën personit, në favor të të cilit është krijuar renta, që të kërkojë zgjidhjen e kontratës; por vetëm mund të kërkojë që të sekuestrohen e të shiten pasuritë e debitorit të tij dhe nga të ardhurat e shitjes të përdoret një shumë e mjaftueshme për të siguruar pagimin e rentës.

Neni 1071

Debitori i rentës nuk mund të shkarkohet nga detyrimi për pagimin e saj edhe sikur të ofrojë pagimin e shumës së parave ose të gjësë së marrë, qoftë dhe duke hequr dorë nga pagimi i kësteve të shlyera.

I sipërmi është i detyruar të paguajë rentën për të gjithë kohën që është krijuar, sado i rëndë që të jetë bërë detyrimi i rentës, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 1072

Renta jetore i jepet personit, në favor të të cilit është krijuar, në proporcion me numrin e ditëve që ka jetuar. Në rast se në marrëveshje është parashikuar që të parapaguhet me këste, secili prej tyre fitohet nga dita që plotësohet afati i pagimit.

Neni 1073

Në rast se renta jetore është krijuar mbi bazën e një titulli pa shpërblim, mund të parashikohet (ose të vendoset) që kjo të jetë e pasekuestrueshme.

KREU XXII**SHOQËRIA E THJESHTË****DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Neni 1074**

Shoqëria është një kontratë me të cilën dy apo më shumë persona merren vesh për të ushtruar një aktivitet ekonomik, me qëllim që të ndajnë fitimet që rrjedhin prej tij.

Personi anëtar i shoqërisë duhet të vërë në dispozicion të këtij aktiviteti para, sende apo shërbime.

Neni 1075

Në shoqërinë e thjeshtë kontrata nuk është objekt i ndonjë forme të veçantë, përveç kur kërkohet nga natyra e sendeve të bashkuara.

Shoqëria është e thjeshtë, kur nuk paraqet cilësitë dalluese të shoqërisë tregtare të rregulluara në Kodin Tregtar.

Marrëdhëniet midis anëtarëve**Neni 1076**

Anëtari është i detyruar të paguajë kontributet e caktuara në kontratën e shoqërisë. Presumohet se anëtarët janë të detyruar të kontribuojnë, në pjesë të barabarta midis tyre, sa është e nevojshme për arritjen e qëllimit të shoqërisë, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

Neni 1077

Kontrata e shoqërisë mund të ndryshohet vetëm me pëlqimin e të gjithë ortakëve, në qoftë se në marrëveshje nuk është rënë dakord ndryshe.

Neni 1078

Për sendet e dhëna në pronësi, garancia e kërkuar nga anëtari dhe kalimi i rreziqeve rregullohen nga dispozitat mbi shitjen.

Neni 1079

Anëtari që ka kontribuar në kredi, përgjigjet për paaftësinë paguese të debitorit, brenda caqeve të treguara në nenin 506 të këtij Kodi për rastin e marrjes me marrëveshje të garancisë.

Neni 1080

Përveç se kur me marrëveshje është parashikuar ndryshe, administrimi i shoqërisë i takon secilit prej anëtarëve veçmas nga të tjerët.

Po qe se administrimi u takon veçmas disa anëtarëve, secili prej tyre ka të drejtë të kundërshtojë veprimin që dëshiron të kryejë një tjetër, përpara se ky të kryhet.

Shumica e anëtarëve, e përcaktuar sipas pjesës së çdo anëtari në fitim, zgjidh mosmarrëveshjen.

Neni 1081

Në qoftë se administrimi u takon në mënyrë të përbashkët disa anëtarëve, është i nevojshëm pëlqimi i të gjithë ortakëve administratorë për kryerjen e veprimeve të shoqërisë.

Në qoftë se është vendosur që për administrimin ose për veprime të caktuara të jetë i nevojshëm miratimi i shumicës, kjo përcaktohet sipas paragrafit të fundit të nenit 1080 të këtij Kodi.

Në rastet e parashikuara në këtë nen, administratorët e veçantë nuk mund të kryejnë vetëm ndonjë veprim, veç në raste të ngutshme, kur duhet shmangur një dëm që i kanoset shoqërisë.

Neni 1082

Heqja e administratorit të emëruar në kontratën e shoqërisë mund të bëhet për një shkak të drejtë.

Administratori i emëruar me një akt të veçantë mund të hiqet sipas dispozitave të kontratës së porosisë. Në një rast të tillë heqja e tij mund të kërkohet edhe në rrugë gjyqësore nga çdo anëtar.

Neni 1083

Të drejtat dhe detyrimet e administratorëve rregullohen me dispozitat mbi porosinë. Administratorët janë përgjegjës solidarisht ndaj shoqërisë për përmbushjen e detyrimeve që u janë ngarkuar me ligj ose nga kontrata e shoqërisë, përveç kur provojnë se nuk kanë faj.

Neni 1084

Anëtarët që nuk marrin pjesë në administrim kanë të drejtë që të marrin njoftim nga administratorët për ecurinë e punëve të shoqërisë, të konsultohen me dokumentet që lidhen me administrimin dhe të marrin një raport kur të jenë kryer punët për të cilat është krijuar shoqëria.

Në qoftë se kryerja e punëve të shoqërisë zgjat më shumë se një vit, anëtarët kanë të drejtë të marrin raportin e administratës në fund të çdo viti, përveç rastit kur kontrata parashikon një afat tjetër.

Neni 1085

Përveç marrëveshjes së kundërt, çdo anëtar ka të drejtë të marrë pjesën e vet të fitimeve pas miratimit të raportit.

Neni 1086

Pjesët që u takojnë anëtarëve në fitimet ose në humbjet prezumohen në përpjesëtim me kuotat e kontribuara. Në qoftë se vlera e kontributeve nuk përcaktohet nga kontrata, caktohet nga gjykata. Në qoftë se kontrata përcakton vetëm pjesën e çdo anëtari në fitimet, në të njëjtën masë prezumohet se duhet të përcaktohet edhe pjesëmarrja në humbjet.

Neni 1087

Çdo marrëveshje që përjashton një ose më shumë anëtarë nga pjesëmarrja në fitimet ose humbjet, është e pavlefshme.

Marrëdhënie me të tretët**Neni 1088**

Shoqëria fiton të drejta dhe merr përsipër detyrime me anë të anëtarëve që kanë të drejtën për ta përfaqësuar.

Në mungesë të dispozitave të tjera në kontratë, përfaqësimi i takon çdo anëtari administrator dhe shtrihet për të gjitha aktet që përfshihen në objektin e shoqërisë. Ndryshimet dhe shuarja e tagrave të përfaqësimit rregullohen me dispozitat për përfaqësimin.

Neni 1089

Kreditorët e shoqërisë mund të kërkojnë të drejtat e tyre mbi pasurinë e shoqërisë. Për detyrimet e shoqërisë gjithashtu përgjigjen personalisht ose solidarisht anëtarët që kanë vepruar në emër dhe për llogari të shoqërisë dhe, po të ketë marrëveshje tjetër, edhe anëtarët e tjerë.

Marrëveshja duhet t'u bëhet e ditur të tretëve me mjete të përshtatshme, në mungesë të marrjes dijeni, kufizimi i përgjegjësisë ose përjashtimi nga përgjegjësia solidare nuk mund t'u kundrejtohet atyre që nuk kanë patur dijeni për të.

Neni 1090

Anëtari, të cilit i kërkohet pagimi i detyrimeve të shoqërisë, mund të kërkojë, edhe kur shoqëria është në likuidim, ekzekutimin paraprak ndaj pasurisë së shoqërisë, duke treguar sendet mbi të cilat kreditori mund të shpërblehet më së miri.

Neni 1091

Ai që bëhet anëtar në një shoqëri të krijuar më parë, përgjigjet së bashku me anëtarët e tjerë për detyrimet e shoqërisë përpara se ta ketë fituar cilësinë e anëtarit.

Neni 1092

Kreditori i veçantë i anëtarit, deri sa zgjat shoqëria, mund të kërkojë të drejtat e tij mbi fitimet që i takojnë debitorit, si dhe marrjen e masave ruajtëse (konservative) mbi kuotën që i takon këtij të fundit në likuidim.

Në qoftë se sende të tjera të debitorit janë të pamjaftueshme për të shpërblyer kreditë e tij, kreditori i veçantë i anëtarit mund të kërkojë, veç kësaj, në çdo kohë likuidimin e kuotës së debitorit të tij. Kuota duhet të likuidohet brenda tre muajve nga paraqitja e kërkesës, përveç kur është vendosur shpërndarja e shoqërisë.

Neni 1093

Nuk pranohet kompensimi midis detyrimit që një i tretë ka ndaj shoqërisë dhe kredisë që ky ka ndaj një anëtarit.

Shpërndarja e shoqërisë**Neni 1094**

Shoqëria shpërndahet:

1. me mbarimin e afatit.
2. me realizimin e objektit të shoqërisë ose për pamundësinë e realizimit të tij.
3. me vullnetin e të gjithë anëtarëve.
4. për shkaqe të tjera të parashikuara në kontratën e shoqërisë.

Neni 1095

Kontrata e shoqërisë zgjatet në heshtje për një kohë të pacaktuar kur, sado që ka kaluar afati i parashikuar në kontratë, anëtarët vazhdojnë të kryejnë veprime të shoqërisë.

Neni 1096

Pas shpërndarjes së shoqërisë anëtarët administrues ruajnë pushtetin

e administrimit vetëm për çështjet e ngutshme, derisa të ndërmerren veprimet e nevojshme për likuidimin.

Neni 1097

Në qoftë se kontrata nuk parashikon mënyrën e likuidimit të pasurisë dhe anëtarët nuk janë në një mendje për ta përcaktuar atë, likuidimi bëhet nga një ose disa likuidues, të emëruar me pëlqimin e të gjithë ortakëve ose, në rast mosmarrëveshjeje, nga gjykata.

Likuiduesit mund të revokohen me vullnetin e të gjithë ortakëve dhe në çdo rast nga gjykata me kërkesën e arsyetuar të njërit ose të disa anëtarëve.

Neni 1098

Detyrimet dhe përgjegjësitë e likuiduesve rregullohen sipas rregullave të vendosura nga administratorët, përderisa nuk parashikohet ndryshe nga dispozitat e mëposhtme ose nga kontrata e shoqërisë.

Neni 1099

Administratorët duhet t'u dorëzojnë likuiduesve sendet dhe dokumentet e shoqërisë dhe t'u paraqesin atyre llogarinë e administrimit për periudhën pas raportimit të fundit.

Likuiduesit duhet të marrin në dorëzim sendet dhe dokumentet e shoqërisë dhe të hartojnë, së bashku me administratorët, inventarin nga ku të rezultojë gjendja aktive dhe pasive e pasurisë së shoqërisë. Inventari duhet të nënshkruhet nga administratorët dhe nga likuiduesit.

Neni 1100

Likuiduesit mund të kryejnë aktet e nevojshme për likuidim dhe, po qe se anëtarët nuk kanë parashikuar ndryshe, mund të shesin edhe në bllok pasurinë e shoqërisë dhe të bëjnë marrëveshje e kompromise.

Ata përfaqësojnë shoqërinë edhe në gjykim.

Neni 1101

Likuiduesit nuk mund të ndërmarrin veprime të reja. Në rast të kundërt ata përgjigjen personalisht dhe solidarisht për punët e filluara.

Neni 1102

Likuiduesit nuk mund të ndajnë midis anëtarëve, qoftë edhe pjesërisht,

pasurinë e shoqërisë, derisa të mos jenë paguar kreditorët e shoqërisë, ose të mos jenë vënë nënë shumat e nevojshme për të paguar ata.

Në qoftë se fondet në dispozicion janë të pamjaftueshme për pagimin e detyrimeve të shoqërisë, likuiduesit mund t'u kërkojnë anëtarëve derdhjet për të cilat ata ende detyrohen në kuotat përkatëse dhe, po të jetë nevoja, shumat e nevojshme në kufijtë e përgjegjësisë përkatëse dhe në përpjesëtim me pjesën e secilit në humbjet. Në të njëjtin përpjesëtim pjesëtohet midis anëtarëve detyrimi i anëtarit me paaftësi për të paguar.

Neni 1103

Anëtarët që kanë kontribuar me pasuri për t'u përdorur, kanë të drejtë ta marrin atë përsëri në gjendjen në të cilën ndodhet. Po qe se sendet kanë humbur ose janë dëmtuar për shkaqe që mund t'u ngarkohen administratorëve, anëtarët kanë të drejtë për shpërblimin e dëmit në ngarkim të pasurisë së shoqërisë, përveç rastit kur mund të ngrihet padi kundër administratorëve.

Neni 1104

Pasi shlyhen detyrimet e shoqërisë, aktivi i mbetur destinohet për pagimin e kuotave të kontributeve. Teprica e mundshme ndahet midis anëtarëve në përpjesëtim me pjesën e secilit në fitim.

Vleftha e kuotave të kontributeve që nuk kanë për objekt shuma parash, përcaktohet sipas vlerësimit që është bërë në kontratë ose, në mungesë të tij, sipas vlefthës që ata kanë patur në momentin kur janë dhënë.

Neni 1105

Në qoftë se në marrëveshje është parashikuar që ndarja e sendeve të bëhet në natyrë, zbatohen dispozitat mbi ndarjen e sendeve të përbashkëta.

Zgjidhja e marrëdhënies së një anëtari me shoqërinë

Neni 1106

Çdo anëtar mund të tërhiqet nga shoqëria kur ajo është formuar për një kohë të pacaktuar ose për gjithë jetën e njërit prej anëtarëve.

Veç kësaj mund të tërhiqet në rastet e parashikuara në kontratën e shoqërisë ose kur ekziston një shkak i drejtë.

Në rastet e parashikuara në paragrafin e parë, tërheqja duhet t'u komunikohet anëtarëve të tjerë të paktën tre muaj përpara.

Neni 1107

Përveç kur në kontratën e shoqërisë është parashikuar ndryshe, në rast vdekjeje të njërit prej anëtarëve, të tjerët duhet të likuidojnë kuotën në favor të trashëgimtarëve, veç kur preferojnë të shpërndajnë shoqërinë ose ta vazhdojnë më vete trashëgimtarët, dhe këta japin pëlqimin.

Neni 1108

Përfshirja e një anëtari mund të ndodhë për shkak mospërmbushjeje të rëndësishme të detyrimeve që rrjedhin nga ligji ose nga kontrata e shoqërisë, si dhe për ndalimin, pazotësinë ose për dënimin e tij me një masë që përfshin edhe ndalimin, qoftë edhe të përkohshëm, nga detyrat zyrtare.

Anëtari që ka dhënë si kontribut në shoqëri veprën e vet ose gëzimin e një sendi, mundet gjithashtu të përjashtohet për shkak të papërshtatshmërisë së menjëhershme për të kryer veprën e dhënë ose për humbjen e sendit, që ka ndodhur për shkaqe që nuk mund t'u ngarkohen administratorëve.

Gjithashtu, mund të përjashtohet anëtari që ka kontribuar me anë të transferimit të pronësisë së një sendi, në qoftë se ky humbet përpara se sendi të fitohet nga shoqëria.

Neni 1109

Përfshirja vendoset nga shumica e anëtarëve, duke mos përfshirë në numrin e tyre anëtarin për t'u përjashtuar dhe ka efekt pas 30 ditëve nga data kur i është bërë njoftimi anëtarit të përjashtuar.

Brenda këtij afati ortaku i përjashtuar mund të paraqesë kundërshtim përpara gjykatës, e cila mund të pezullojë zbatimin e vendimit.

Po qe se shoqëria përbëhet nga dy anëtarë, përjashtimi i njërit bëhet nga gjykata me kërkesën e tjetrit.

Neni 1110

Përjashtohen nga shoqëria edhe:

- a) anëtari që është deklaruar i falimentuar;
- b) anëtari ndaj të cilit një kreditor i tij i caktuar ka arritur të ketë të drejtën e likuidimit të kuotës sipas nenit 1092 të këtij Kodi.

Përfshirja e parashikuar në paragrafin e parë të këtij neni nuk zbatohet në rastet kur falimentimi i anëtarit është pasojë e falimentimit të shoqërisë.

Neni 1111

Në rastin kur nga shoqëria largohet vetëm një anëtar, ky dhe trashëgimtarët e tij kanë të drejtë vetëm për një shumë të hollash që përfaqësojnë vlerën e kuotës.

Likuidimi i kuotës bëhet në bazë të gjendjes pasurore të shoqërisë ditën kur ndodh largimi i anëtarit.

Në qoftë se ka aktivitete në vazhdim, anëtari dhe trashëgimtarët e tij kanë pjesë në fitimet dhe humbjet që kanë të bëjnë me këto aktivitete. Përveç sa parashikohet në nenin 1092, pagimi i kuotës që i takon ortakut duhet bërë brenda 6 muajve nga dita e largimit të tij.

Neni 1112

Në rastin kur nga shoqëria largohet vetëm një anëtar, ky ose trashëgimtarët e tij janë përgjegjës ndaj të tretëve për detyrimet e shoqërisë deri në ditën kur ai është larguar.

Largimi duhet t'u bëhet i ditur të tretëve me mjete të përshtatshme, përndryshe, ajo nuk mund t'u kundrejtohet të tretëve që, jo për fajin e tyre, nuk e kanë ditur.

KREU XXIII**SIGURIMI****DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Neni 1113**

Me kontratën e sigurimit, njëra palë (siguruesi), në qoftë se vërtetohet ngjarja e parashikuar në kontratë, detyrohet:

- a) në rastin e sigurimit të pasurisë t'i shpërblejë palës tjetër ose një personi të tretë, në dobinë e të cilit është lidhur kontrata, dëmin e pësuar brenda kufijve të shumës që është parashikuar në kontratë;
- b) në rastin e sigurimit të personit t'i paguajë palës tjetër ose një personi të tretë, në dobinë e të cilit është lidhur kontrata, shumën e sigurimit që është parashikuar në kontratë.

I siguruari detyrohet të paguajë primin (çmimin e sigurimit) të caktuar në kontratë.

Siguruesi mund të jetë person publik ose privat.

Neni 1114

Kontrata e sigurimit duhet të bëhet me shkresë, me anë të dëshmisë të sigurimit (policës së sigurimit) që siguruesi i lëshon të siguruarit, përndryshe është e pavlefshme.

Neni 1115

Në dëshminë e sigurimit të tregohen sidomos:

- a) emri i siguruesit;
- b) emri i personit të siguruar, në rastin e sigurimit të personit, pasuria e siguruar dhe vendi ku ndodhet kjo pasuri në rastin e sigurimit të pasurisë;
- c) ngjarja me vërtetimin e së cilës siguruesi të përmbushë detyrimin që ka marrë në kontratë;
- ç) fillimi dhe mbarimi i kontratës së sigurimit (afati i sigurimit);
- d) koha nga e cila fillon përgjegjësia e siguruesit;
- e) vlerësimi i pasurisë në ato raste që kjo gjë kërkohet për një lloj të caktuar sigurimi;
- ë) primet e sigurimit dhe afatet e pagimit të tyre.

Kur sipas ligjit ose sipas kontratës shpërblimi i sigurimit ose shumat e sigurimit duhet t'i paguhen jo vetëm të siguruarit, por edhe një personi të tretë, në dobinë e të cilit është lidhur kontrata. Ky kusht duhet të tregohet në dëshminë e sigurimit.

Neni 1116

Kur humbet dëshmia e sigurimit, siguruesi, me kërkesën dhe shpenzimet e të siguruarit, duhet të lëshojë një dublikatë të saj.

Neni 1117

I siguruari duhet t'i njoftojë siguruesit, me rastin e lidhjes së kontratës, të gjitha rrethanat për të cilat ka dijeni dhe që kanë rëndësi thelbësore për përcaktimin e natyrës dhe të masës së rrezikut.

Quhet se kanë rëndësi thelbësore të gjitha rrethanat për të cilat siguruesi ka pyetur me shkresë të siguruarin.

Kontrata e sigurimit e lidhur pa u marrë përgjigja në ndonjë nga këto pyetje, nuk mund të jetë, për këtë shkak, e pavlefshme.

Neni 1118

Kur pas lidhjes së kontratës së sigurimit del se i siguruari duke ditur ka dhënë informata jo të sakta në kërkesën ose në dokumentet e paraqitura prej tij dhe në bazë të të cilave është lidhur kontrata e sigurimit, siguresi brenda tre muajve nga marrja dijeni ka të drejtë:

- a) të ndryshojë masën e primit të sigurimit, të shumës së sigurimit ose afatin e sigurimit;
- b) të zgjidhë kontratën e sigurimit në rast se ka rrethana të tilla, që po t'i dinte siguresi nuk do të kishte lidhur kontratën. Në këtë rast, primet e sigurimit deri në kohën që kërkohet prishja e kontratës, e në çdo rast primi i sigurimit për t'u paguar në vitin e parë të kontratës, nuk i kthehen të siguruarit.

Në qoftë se vërtetohet ngjarja e sigurimit përpara se të fillojë afati i treguar në paragrafin e mësipërm, siguresi nuk është i detyruar të paguajë shumën e sigurimit.

Kur kontrata e sigurimit është lidhur për më shumë se një person ose sende, ajo mbetet e vlefshme për ata persona ose sende, të cilëve nuk u referohen deklaratimet e pasakta apo heshtja.

Neni 1119

Dhënia e informatave të pasakta në kërkesën ose në dokumentet e paraqitura, në bazë të të cilave është lidhur kontrata e sigurimit, ose lënia në harresë e informatave kur vërtetohet se nuk janë bërë me dashje ose nga pakujdesia e rëndë, nuk përbën shkak për zgjidhjen e kontratës, por siguresi mund të heqë dorë nga kontrata, duke e njoftuar të siguruarin me shkrim, brenda 3 muajve nga marrja dijeni e tyre.

Në qoftë se ngjarja e sigurimit vërtetohet përpara se pasaktësitë e informatave ose lënia në harresë e tyre, të njihen nga siguresi, ose përpara se të jetë deklaruar heqja dorë nga kontrata, shuma e detyruar ulet në proporcion me diferencën midis shumës së caktuar në kontratë dhe asaj që do të ishte zbatuar, nëse do të njihje gjendja e vërtetë e fakteve.

Neni 1120

Kur kontrata e sigurimit lidhet në emër e për llogari të të tretëve dhe këta

janë në dijeni për pasaktësinë e deklarimeve ose të harresave në lidhje me rrezikun (rastin e sigurimit), në favor të siguruesit zbatohen dispozitat e neneve 1118, 1119 të këtij Kodi.

Neni 1121

Kontrata e sigurimit është e pavlefshme, në qoftë se vërtetohet se rreziku i sigurimit nuk ka ekzistuar asnjëherë ose ka pushuar së qeni para përfundimit të kontratës.

Neni 1122

Kontrata e sigurimit zgjidhet në qoftë se rreziku i sigurimit pushon së qeni pas përfundimit të kontratës, por siguruesi ka të drejtën e pagimit të primeve, derisa pushimi i qenies së rrezikut të sigurimit t'i jetë njoftuar ose t'i jetë bërë e ditur në një mënyrë tjetër.

Neni 1123

I siguruari gjatë kohës që kontrata e sigurimit është në fuqi detyrohet t'i njoftojë siguruesit të gjitha ndryshimet e rrethanave për të cilat ka marrë dijeni pas lidhjes së kontratës së sigurimit dhe që mund të influencojë mbi shtimin e rrezikut.

Në qoftë se i siguruari nuk bën njoftimin e sipërm, siguruesi ka të drejtë, që nga çasti i shtimit të rrezikut, të ndryshojë masën e primit të sigurimit, të shumës së sigurimit, afatin e sigurimit ose të zgjidhë kontratën.

Kur i siguruari nuk pranon ndryshimin ose zgjidhjen e kontratës, ka të drejtë t'i drejtohet me padi gjykatës.

Neni 1124

Kontrata e sigurimit hyn në fuqi në orën 24.00 të ditës së përfundimit të kontratës dhe mbaron në orën 24.00 të ditës së fundit të kohëzgjatjes së kontratës.

Kur afati i kontratës është mbi 10 vjet, palët me kalimin e këtij afati dhe në rast se nuk kanë ndonjë marrëveshje të kundërt, kanë të drejtë të heqin dorë nga kontrata, duke bërë një paralajmërim 6 muaj më parë.

Kontrata mund të zgjatet heshtazi një ose disa herë, por në çdo rast jo më shumë se për dy vjet.

Kjo dispozitë nuk zbatohet për kontratën e sigurimit të jetës.

Neni 1125

Kontraktuesi detyrohet t'i paguajë siguruesit primin e sigurimit në afatet e caktuara në kontratë. Në qoftë se primi ose kësti i parë i tij nuk paguhet në afat, sigurimi pezullohet deri në orën 24.00 të ditës që kontraktuesi paguan shumën që detyrohet.

Kur kontraktuesi nuk paguan primet në vazhdim, sipas afateve të caktuara, sigurimi pezullohet nga ora 24.00 e ditës së pesëmbëdhjetë pas mbarimit të afatit të pagimit dhe siguruesi ka të drejtë të kërkojë zgjidhjen e kontratës.

Neni 1126

Kur vërtetohet ngjarja e sigurimit, i siguruari detyrohet të njoftojë siguruesin brenda afatit të parashikuar në kontratë. Në qoftë se i siguruari nuk bën këtë njoftim, siguruesi ka të drejtë të mos paguajë shpërblimin e sigurimit ose shumën e sigurimit.

Neni 1127

I siguruari ose personi i tretë, në dobinë e të cilit është lidhur kontrata e sigurimit, detyrohet të provojë se ka ndodhur ngjarja e sigurimit dhe, në sigurimin e pasurisë të provojë edhe sasinë e dëmit, si dhe t'i njoftojë siguruesit, sipas kërkesës së këtij, të gjitha informatat që janë në dijeni të tij dhe që kanë lidhje me ngjarjen e sigurimit. Në rastin e sigurimit të personit, kur vërtetohet humbja e aftësisë për punë, bëhet edhe ekspertimi mjekësor.

Kur nuk përmbushen detyrimet e sipërme, siguruesi ka të drejtë të mos paguajë shpërblimin e sigurimit ose shumën e sigurimit.

Neni 1128

Shpërblimi i sigurimit ose shuma e sigurimit që duhet t'i paguhet jo të siguruarit, por personit të tretë, në dobinë e të cilit është lidhur kontrata, nuk mund të sekuestrohet për borxhet e të siguruarit.

Siguruesi ka të drejtë të ndalojë nga shpërblimi i sigurimit ose nga shuma e sigurimit atë që ka për të marrë i siguruari nga e njëjta kontratë e sigurimit (primin etj.).

Neni 1129

Siguruesi mund t'i kundrejtojë personit, në dobinë e të cilit është lidhur

kontrata, të gjitha prapësimet që ai mund t'i kundrejtojë të siguruarit nga e njëjta kontratë sigurimi.

Neni 1130

Kur një person lidh një kontratë sigurimi në emër të një tjetri, pa patur një tagër të tillë prej tij, ky i fundit mund të pranojë kontratën e lidhur edhe pas vërtetimit të ngjarjes së sigurimit.

Personi që ka lidhur kontratën është i detyruar të zbatojë vetë detyrimet që rrjedhin nga kontrata, deri në momentin kur siguresi ka marrë njoftim për pranimin ose jo të saj, nga personi në emër të të cilit është lidhur kontrata.

Çmimi i sigurimit i paguhet siguresit nga kontraktuesi i mësipërm, për të gjithë periudhën deri në momentin kur siguresi ka marrë dijeni për mospranimin e kontratës.

Neni 1131

Siguresi nuk është përgjegjës kur vdekja ose humbja e aftësisë për punë të të siguruarit, si dhe kur humbja ose dëmtimi i pasurisë janë shkaktuar drejt për drejt nga veprime lufte, përveç kur në kontratën e sigurimit është parashikuar ndryshe.

Neni 1132

Kushtet për llojet e ndryshme të sigurimit vullnetar të pasurisë dhe të personit caktohen në kontratë.

Neni 1133

Dispozitat e këtij kreu nuk shtrihen mbi sigurimin e detyrueshëm, i cili rregullohet nga dispozita të veçanta.

Sigurimi në lundrimin detar rregullohet nga Kodi i Lundrimit Detar.

Sigurimi i pasurisë

Neni 1134

Personi që lidh kontratën e sigurimit të pasurisë ose personi i tretë, në dobi të të cilit lidhet kontrata, duhet të ketë interes pasuror në objektin e siguruar përndryshe kontrata e sigurimit është e pavlefshme.

Neni 1135

Kur pas lidhjes së kontratës së sigurimit pushon interesi pasuror i të siguruarit, ose i personit të tretë, në dobinë e të cilit është lidhur kontrata, kjo quhet e zgjidhur.

Neni 1136

Shuma e sigurimit nuk mund të jetë më e madhe se vlefata e pasurisë. Kjo vlefata, për disa lloje sigurimi, mund të jetë e përcaktuar në kontratën e sigurimit edhe me anë vlefatësimi të pasurisë.

Me vlefata duhet të kuptohet vlera më e madhe që ka patur pasuria në kohën e vërtetimit të rastit faktor.

Në sigurimin e prodhimeve të tokës, dëmi përcaktohet në raport me vlerën që do të kishin prodhimet në kohën e pjekjes së tyre, ose kur mbledheshin zakonisht.

Kur është siguruar vetëm një pjesë e vlefatës së pasurisë, shuma e sigurimit nuk mund të jetë më e madhe se vlefata e pjesës së pasurisë të siguruar.

Kur shkelen kushtet e sipërme, kontrata e sigurimit është e vlefshme, sipas rastit, për një shumë të barabartë me vlefatën ose me pjesën e vlefatës së pasurisë të siguruar.

Neni 1137

Kur pasuria e siguruar humbet ose dëmtohet, shpërblehet, sipas rastit, vlefata e saj brenda kufijve të shumës së sigurimit ose pakësimi i vlefatës së pasurisë, përveç kur në kontratën e sigurimit është parashikuar ndryshe.

Siguruesi përgjigjet për fitimin e munguar, vetëm në qoftë se është parashikuar shprehimisht në kontratë.

Neni 1138

Kur pasuria e siguruar ka humbur pjesërisht ose është dëmtuar dhe për këtë është paguar shuma jo e plotë e sigurimit, pasuria që ka mbetur quhet e siguruar gjer në fund të afatit të caktuar në kontratë për një shumë të barabartë me diferencën midis shumës së sigurimit dhe shpërblimit që është paguar.

Neni 1139

Kur shuma e sigurimit është më e vogël nga vlefata e pasurisë së siguruar,

shpërblimi i dëmit caktohet në përpjesëtim me raportin midis shumës së sigurimit dhe vlefës së pasurisë të siguruar, përveç kur në kontratë parashikohen ndryshe.

Neni 1140

I siguruari detyrohet të ruajë me kujdes pasurinë e siguruar, sipas dispozitave kundër zjarrit, dispozitave agronomike dhe veterinare. Siguruesi ka të drejtë të kontrollojë pasurinë e siguruar dhe të kërkojë nga i siguruari që të marrë masa për ruajtjen e mirë të pasurisë dhe për zhdukjen e çrregullimeve që janë konstatuar. Kur i siguruari shkel detyrimin e sipërm, siguruesi ka të drejtë të zgjidhë kontratën e sigurimit.

Neni 1141

Kur vërtetohet ngjarja e sigurimit, i siguruari detyrohet të marrë të gjitha masat që varen nga ai për të shpëtuar dhe ruajtur pasurinë e siguruar me qëllim që të ndalohet ose pakësohet dëmi.

Siguruesi nuk detyrohet të paguajë shpërblim për atë pjesë të dëmit që u shkaktua nga mosmarrja prej të siguruarit të masave që mund të merreshin prej tij për të shpëtuar dhe ruajtur pasurinë e siguruar.

Siguruesi detyrohet të paguajë shpenzimet për masat e nevojshme që janë marrë për të shpëtuar dhe ruajtur pasurinë e siguruar, pavarësisht nëse është arritur ose jo qëllimi, përveç kur siguruesi provon se mjetet e përdorura dhe shpenzimet e bëra, janë përdorur ose janë bërë pa kujdes. Siguruesi përgjigjet për dëmet materiale të shkaktuara mbi sendet e siguruar nga mjetet e përdorura nga i siguruari për të shmangur ose zvogëluar dëmet e ndodhura në ngjarjen e sigurimit, përveç kur provon që mjetet e tilla janë përdorur pa kujdes dhe pa qenë të domosdoshme.

Neni 1142

Siguruesi që ka paguar shpërblimin e sigurimit ka të drejtë të kërkojë kthimin e shumës së paguar nga personat që janë përgjegjës për shkaktimin e dëmit.

Neni 1143

Siguruesi shkarkohet nga detyrimi për të paguar shpërblimin e sigurimit, në qoftë se rasti i sigurimit është shkaktuar me dashje ose nga pakujdesia e rëndë e të siguruarit ose e personit në dobinë e të cilit është lidhur kontrata e sigurimit.

Në sigurimin e pasurisë së personave, siguruesi shkarkohet nga detyrimi për të paguar shpërblimin e sigurimit edhe kur ngjarja e sigurimit është shkaktuar me dashje ose nga pakujdesia e rëndë e anëtarëve madhorë të familjes së të sigurvearit.

Neni 1144

Kur pasuria e siguar kalon në pronësinë e një personi tjetër, kontrata e sigurimit quhet e zgjidhur. Në këtë rast primi i paguar i kthehet të sigurvearit në përpjesëtim me kohën që mbetet gjer në mbarimin e afatit të kontratës së sigurimit.

Neni 1145

Kur për të njëjtin rrezik sigurimi janë lidhur veçmas disa kontrata sigurimi në sigurues të ndryshëm, i siguruari duhet të njoftojë secilin sigurues, për të gjitha sigurimet.

Kur i siguruari me qëllim nuk jep njoftimin e sipërm, siguruesit nuk janë të detyruar të paguajnë shpërblimin e dëmit.

Kur vërtetohet ngjarja e sigurimit, i siguruari duhet të njoftojë të gjithë siguruesit, duke i treguar secilit emërtimin e të tjerëve sigurues.

I siguruari ka të drejtë të kërkojë nga secili sigurues shlyerjen e dëmit të detyruar sipas kontratës, por gjithsesi shumat e shlyera së bashku nuk duhet të kalojnë shumën e dëmit.

Neni 1146

Siguruesi që ka paguar shumën e dëmit ka të drejtën e regresit ndaj siguruesve të tjerë për ndarjen e shumës së detyruar sipas kontratave përkatëse.

Kur një sigurues është me paaftësi paguese, pjesa e tij ndahet ndërmjet siguruesve të tjerë.

Neni 1147

Sigurimi i mallrave kundër rreziqeve të transportimit tokësor, ujor të brendshëm dhe ajror përfshin të gjitha dëmet që mund të pësojnë mallrat gjatë transportimit të tyre, përveç kur është caktuar ndryshe nga ligji.

Neni 1148

Kontrata e sigurimit të mallrave kundër rreziqeve të transportimit

hyn në fuqi që nga çasti që mallrat i janë dorëzuar transportuesit dhe vazhdon gjer sa këto t'i dorëzohen pritësit, përveç kur në kontratë është parashikuar ndryshe.

Neni 1149

Kur mallrat e transportuara merren në dorëzim nga pritësit pa u mbajtur në këtë rast procesverbal, siguruesi nuk përgjigjet për dëmtimin ose mungesën e mallrave, përveç kur është parashikuar ndryshe me ligj.

Sigurimi i personit

Neni 1150

Kontrata e sigurimit të personit mund të lidhet për rastin e vërtetimit të ngjarjeve që kanë të bëjnë me jetën dhe aftësinë për punë të të siguruarit.

Neni 1151

Në kontratën e sigurimit të personit shuma e sigurimit caktohet me marrëveshje të palëve dhe sipas dispozitave të tjera mbi sigurimet.

Neni 1152

Kontrata e sigurimit është e vlefshme edhe kur sigurohet jeta e një të treti. Caktimi i personit bëhet në kontratën e sigurimit, ose me deklaratë me shkrim të mëvonshme, që i njoftohet siguruesit, ose me testament.

Neni 1153

I siguruari mund të caktojë në kontratën e sigurimit që, në rast se ai vdes, shuma e sigurimit t'i paguhet një anëtar i familjes së tij, një personi tjetër, shtetit, ose një personi tjetër juridik publik.

Neni 1154

I siguruari gjatë kohës që kontrata e sigurimit është në fuqi, ka të drejtë që të zëvendësojë me një tjetër personin që ka caktuar për të marrë shumën e sigurimit. Për këtë i siguruari detyrohet të njoftojë me shkresë siguruesin dhe të paraqesë dëshminë e sigurimit për të bërë në të shënimet e nevojshme.

Neni 1155

Caktimi i personit që përfiton nga sigurimi mund të revokohet nga

kontraktuesi në formën dhe mënyrën që përdoret për caktimin e tij.

Revokimi nuk mund të bëhet nga trashëgimtarët pas vdekjes së kontraktuesit, pasi të jetë vërtetuar ngjarja e sigurimit e personi ka deklaruar se e dëshiron këtë përfitim.

Heqja dorë e kontraktuesit dhe deklarata e përfituesit duhet t'i njoftohen me shkrim siguruesit.

Neni 1156

Caktimi i personit që përfiton nga sigurimi, dhe pse mund të jetë i parevokueshëm, nuk ka efekt kur është rasti i parashikuar në shkronjën "a" të nenit 771 të këtij Kodi.

Neni 1157

Kur në dëshminë e sigurimit nuk është treguar personi që mund të marrë shumën e sigurimit, si dhe kur personi i treguar ka vdekur para të siguruarit, pa u zëvendësuar me një person tjetër, ose kur ai me dashje ka vrarë, ose ka tentuar të vrasë të siguruarin, shuma e sigurimit i paguhet të siguruarit, dhe në qoftë se ky ka vdekur, trashëgimtarëve të tij ligjorë ose me testament.

Neni 1158

Kur për të marrë shumën e sigurimit janë caktuar më shumë persona dhe disa prej tyre kanë vdekur para të siguruarit, ose disa prej tyre me dashje kanë vrarë ose kanë tentuar të vrasin të siguruarin, pjesët që u takojnë këtyre ndahen midis personave të tjerë të caktuar për të marrë shumën e sigurimit në përpjesëtim me pjesën që i është caktuar secilit prej tyre.

Në rast se në kontratë nuk përmenden pjesët e personave të caktuar për të marrë shumën e sigurimit, prezumohet se ato janë të barabarta.

Neni 1159

Ndryshimet e profesionit ose të veprimtarisë së të siguruarit kur sjellin pushimin e efekteve të sigurimit, në rast se ato nuk rritin rrezikun në mënyrë të tillë që, në qoftë se kjo gjendje e re do të kishte ekzistuar në kohën e lidhjes së kontratës, siguruesi nuk do ta kishte lidhur atë.

Në rast se ndryshimet janë të një natyre të tillë që, gjendja e re edhe po të kishte ekzistuar në kohën e lidhjes së kontratës, siguruesi do ta kishte lidhur kontratën për një çmim më të lartë, pagimi i shumës së sigurimit

pakësohet në përpjesëtim me çmimin më të ulët, të caktuar në raport me atë çmim që ka qenë përcaktuar në fillim.

Në qoftë se i siguruari njofton për ndryshimet e mësipërme siguruesin, ky, brenda 15 ditëve, duhet të deklarojë nëse do të zgjidhë kontratën apo të pakësojë shumën e sigurimit ose të ngrejë çmimin.

I siguruari, brenda 15 ditëve duhet të deklarojë nëse pranon ndryshimet e sipërme në kontratë.

Në qoftë se i siguruari deklaron se nuk i pranon ato, kontrata zgjidhet.

Neni 1160

Shuma e sigurimit, që pas vdekjes së të siguarit është caktuar t'i paguhet personit në dobinë e të cilit është lidhur kontrata e sigurimit, nuk përfshihet në pasurinë trashëgimore të të siguarit.

Neni 1161

Shumat e sigurimit që rrjedhin nga kontratat e sigurimit të personit, paguhen pavarësisht nga shumat që mund të paguhen nga sigurimet shoqërore.

TITULLI III

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 1162

Kodi Civil i Republikës së Shqipërisë zbatohet për marrëdhëniet juridike të krijuara pas hyrjes në fuqi të tij.

Neni 1163

Për parashkrimin e padisë dhe parashkrimin fitues, që kanë filluar të ecin para hyrjes në fuqi të këtij Kodi, por që nuk janë plotësuar sipas dispozitave të mëparshme, do të zbatohen këto të fundit.

Neni 1164

Dispozitat e këtij Kodi lidhur me posedimin, zbatohen edhe për posedimet që kanë filluar përpara hyrjes në fuqi të tij.

Neni 1165

Rregullimi juridik i afatit dhe i çmimit të qirasë në kontratën e qirasë së banesave, do të vazhdojë të bëhet sipas dispozitave të mëparshme, deri në liberalizimin e plotë të kësaj kontrate me dispozita të veçanta.

Neni 1166

Kontratat e veçanta të lidhura para hyrjes në fuqi të tij dhe që vazhdojnë të zbatohen, do të rregullohen sipas dispozitave të këtij Kodi.

Neni 1167

Ligji nr. 6340, datë 26.6.1981 “Për Kodin Civil”, përveç dispozitave për bashkëpronësinë ndërmjet bashkëshortëve, ligji nr. 2362, datë 16.11.1956 “Për organizatat shoqërore që nuk ndjekin qëllime ekonomike”, ligji nr. 7688, datë 13.3.1993 “Për bashkëpronësinë në banesa”, ligji nr. 7695, datë 7.4.1993 “Për fondacionet” nenet 1-15, dekreti nr. 600, datë 22.7.1993 “Për pengun dhe hipotekën”, miratuar me ndryshime me ligjin nr. 7753, datë 30.9.1993, shfuqizohen.

Neni 1168

Kodi Civil i Republikës së Shqipërisë hyn në fuqi më 1 nëntor 1994.

* * *

Neni 4 i ligjit nr. 17/2012, datë 16.2.2012 ka parashikuar ligjin e zbatueshëm për paditë e paraqitura para hyrjes së tij në fuqi.

Për çështjet civile me objekt shpërblimin e dëmit jopasuror ndaj reputacionit, që janë ende në proces në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të zbatohet legjislacioni civil në fuqi, në kohën e ngritjes së padive për shpërblimin e dëmit jopasuror.

* * *

Dispozitë kalimtare

(në lidhje me zbatimin e ndryshimeve ligjore në Kod sipas nenit 11 të ligjit nr. 121/2013, datë 18.4.2013)

Dispozitat për trashëgiminë janë të zbatueshme vetëm për kërkesat për lëshimin e dëshmisë së trashëgimisë, të bëra pas hyrjes në fuqi të këtij ligji. Çështjet gjyqësore me objekt “kërkesë për lëshimin e dëshmisë së trashëgimisë” do të vazhdojnë të shqyrtohen nga gjykata kompetente, sipas ligjit të kohës së paraqitjes së kërkesës.

Dispozitat mbi agjencinë janë të zbatueshme për kontratat e agjencisë, të lidhura pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.

KODI I PROCEDURËS CIVILE I REPUBLIKËS SË SHQIPERISË

Maj 2025

KODI I PROCEDURËS CIVILE I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË*

Në mbështetje të nenit 16 të ligjit nr.7491, datë 29.4.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese”, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

**KUVENDI POPULLOR
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

V E N D O S I :

**PJESA E PARË
PJESA E PËRGJITHSHME**

**TITULLI I
PARIMET THEMELORE TË PROCESIT GJYQËSOR**

Neni 1

Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë cakton rregulla të detyrueshme, të njëjta e të barabarta, për gjykimin e mosmarrëveshjeve civile e të mosmarrëveshjeve të tjera të parashikuara në këtë Kod e në ligje të veçanta.

Gjykata nuk mund të refuzojë të shqyrtojë dhe të japë vendime për

* Miratuar me Ligjin nr. 8116, datë 29.3.1996;
Ndryshuar me Ligjin nr. 8491, datë 27.05.1999;
Ndryshuar me Ligjin nr. 8535, datë 18.10.1999;
Ndryshuar me Ligjin nr. 8812, datë 17.05.2001;
Ndryshuar me Ligjin nr. 9953, datë 14.07.2008;
Ndryshuar me Ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008;
Ndryshuar me Ligjin nr. 49/2012, datë 03.05.2012;
Ndryshuar me Ligjin nr. 122/2013, datë 18.04.2013;
Ndryshuar me Ligjin nr. 160/2013, datë 17.10.2013;
Ndryshuar me Ligjin nr. 114/2016, datë 3.11.2016;
Ndryshuar me Ligjin nr. 38/2017, datë 30.03.2017;
Ndryshuar me Ligjin nr. 44/2021, datë 23.3.2021.

çështjet që i paraqiten për shqyrtim, me arsyetim se ligji mungon, nuk është i plotë, ka kundërthënie ose është i paqartë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin njësuës civil nr. 3, datë 29.03.2012, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Cili është roli që duhet të luajë gjykata, veçanërisht në procesin e identifikimit të objektit të mosmarrëveshjes që duhet të shqyrtojë dhe të zgjidhë, pa cenuar të drejtën e disponimit të palëve që e kanë vënë atë në lëvizje?
2. A duhet të lidhet përgatitja dhe më pas gjykimi e zgjidhja e çështjes vetëm mbi atë që formalisht shkruhet dhe që në pjesën hyrëse të kërkesëpadisë emërtohen si “objekt i padisë” dhe “baza ligjore”?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

29. Sa më sipër ndodh për shkak se një fakt i caktuar mund të sjellë lindjen e shumë marrëdhënieve juridike të njëkohshme apo të njëpasnjëshme. Marrëdhëniet juridike në fjalë qëndrojnë në themel të shkakut të padive respektive që mund të ngrihen nga subjektet pjesëmarrëse të këtyre marrëdhënieve juridike. Objekti i padisë ose kërkimi që i kundërtrohet palës kundërshtare mund të jetë i njëjtë në disa padi, por ato dallojnë nga njëra-tjetra sepse bazohen në shkaqe të ndryshme juridike. Për këtë arsye i takon paditësit të parashtrojë në gjykatë se mbi cilin shkak i mbështet pretendimet e tij, duke saktësuar të drejtat konkrete që ai kërkon të mbrojë me anë të padisë. Në këtë kuptim, gjykata e zbulon shkakun e padisë së paditësit duke e analizuar padinë në tërësinë e saj dhe jo duke u kufizuar tek dispozitat ligjore të referuara nga paditësi në pjesën hyrëse të saj. Mund të ndodhë që paditësi të referojë gabimisht dispozitat ligjore, porse nga leximi i kërkesëpadisë del e qartë e drejta që ai kërkon të mbrojë. Në këtë rast gjykata duhet të zgjidhë çështjen konform shkakut që rezulton nga shqyrtimi në tërësi i kërkesëpadisë, duke bërë lidhjen midis fakteve që pretendohen prej paditësit se kanë ngjarë dhe të drejtave apo interesave që ai pretendon se i janë cenuar. Për këtë arsye, në nenin 17 të K.Pr.Civile, është parashikuar e drejta e gjykatës që të ftojë palët që të japin shpjegime nga pikëpamja e së drejtës që ajo e çmon të nevojshme për zgjidhjen e çështjes. Gjatë dhënies së këtyre shpjegimeve palët kanë mundësi të qartësojnë dhe saktësojnë edhe ndonjë mospërputhje rastësore në referencat ligjore.

Neni 2

Vetëm palët mund të vënë në lëvizje gjykatën për fillimin e një procesi gjyqësor, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

Palët janë të lira që në çdo kohë të tërheqin padinë, por gjithnjë përpara shuarjes së saj për efekt gjykimi ose në bazë të ligjit.

Neni 3

Kërkesa e palëve për fillimin e një procesi gjyqësor është e lidhur me përmbushjen nga ana e tyre të detyrimeve që rrjedhin prej këtij procesi, në format dhe afatet e parashikuara në këtë Kod.

Neni 4

Gjykata kujdeset për zhvillimin e rregullt të procesit gjyqësor. Për këtë qëllim, në bazë të kompetencave që i jepen nga ky Kod, vendos për afatet dhe urdhëron marrjen e masave të nevojshme.

Neni 5**Objekti i mosmarrëveshjes**

Objekti i mosmarrëveshjes përcaktohet në pretendimet e palëve.

Pretendimet parashtrohen në aktin për fillimin e procesit gjyqësor, si dhe gjatë ushtrimit të të drejtave që rrjedhin nga ky proces. Objekti i mosmarrëveshjes mund të ndryshojë sipas kërkesave që lindin gjatë procesit, kur këto të fundit kanë lidhje të mjaftueshme me pretendimet e fillimit.

Neni 6

Gjykata që gjykon mosmarrëveshjen duhet të shprehet mbi gjithçka që kërkohet dhe vetëm për atë që kërkohet.

Neni 7**Faktet**

Fakt quhet çdo sjellje e njeriut, ngjarje shoqërore ose fenomen i natyrës, të cilit ligji i ngarkon një pasojë juridike.

Neni 8

Palët kanë detyrimin të paraqesin faktet mbi të cilat mbështesin pretendimet e tyre.

Neni 9

Gjykata fton palët për të dhënë shpjegime mbi faktet që ajo i vlerëson të nevojshme për zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

Neni 10

Gjykata mbështet vendimin e saj vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor.

Neni 11**Provat**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 1)

Provat janë të dhëna që merren prej burimeve dhe sipas rregullave të parashikuara në këtë Kod dhe ligje të tjera, të cilat vërtetojnë ose rrëzojnë pretendimet ose prapësimet e pjesëmarrësve në proces.

Neni 12

Pala që pretendon një të drejtë, ka detyrim që, në përputhje me ligjin, të provojë faktet mbi të cilët bazon pretendimin e saj.

Neni 13

Faktet e njohura botërisht ose zyrtarisht nuk ka nevojë të provohen.

Faktet, për të cilat ekziston një prezumim ligjor, nuk duhet të provohen nga pala në dobi të së cilës është prezumimi.

Neni 14

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 1)

Gjykata ka për detyrë që të zhvillojë një proces të rregullt ligjor, nëpërmjet garantimit të zhvillimit të një hetimi të plotë dhe të gjithanshëm, në përputhje me ligjin.

Neni 15

Palët janë të detyruara të japin ndihmesën e tyre për zhvillimin normal të hetimit gjyqësor. Gjykata i ngarkon ato me përgjegjësi në rast mosveprimi ose pengimi me faj të tyre.

Neni 16

E drejta

Gjykata zgjidh mosmarrëveshjen në përputhje me dispozitat ligjore dhe normat e tjera në fuqi, që janë të detyrueshme të zbatohen prej saj. Ajo bën një cilësim të saktë të fakteve dhe veprimeve që lidhen me mosmarrëveshjen, pa u lidhur me përcaktimin që mund të propozojnë palët.

Megjithatë, gjykata nuk mund të ndryshojë bazën juridike të padisë pa kërkesën e palës.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin njësuës nr. 9, datë 09.03.2006, çmuan se:

Neni 16 i K.Pr.Civile parashikon se:

“Gjykata zgjidh mosmarrëveshjen në përputhje me dispozitat ligjore dhe normat e tjera në fuqi që janë të detyrueshme të zbatohen prej saj. Ajo bën një cilësim të saktë të fakteve dhe veprimeve që lidhen me mosmarrëveshjen, pa u lidhur me përcaktimin që mund të propozojnë palët. Megjithatë, gjykata nuk mund të ndryshojë bazën juridike të padisë pa kërkesën e palës”.

Është pikërisht përmbajtja e paragrafit të dytë të dispozitës së mësipërme që lihet mënjandë dhe nuk përmendet nga gjykata e apelit. Duke iu referuar shprehjes *“Gjykata bën një cilësim të saktë të fakteve dhe veprimeve që lidhen me mosmarrëveshjen, pa u lidhur me përcaktimin që mund të propozojnë palët”*, të paragrafit të parë, dhe shprehjes *“Gjykata nuk mund të ndryshojë bazën juridike të padisë pa kërkesën e palës”* të paragrafit të dytë, në pamje të parë të krijohet përshtypja se dy paragrafët paraqesin përcaktime kontradiktore me njëri-tjetrin. Megjithatë kjo nuk është e vërtetë.

Nga prezantimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes nga secila palë (në padi, në përgënjeshttrimet substanciale, apo në kundërpadi), gjykata krijon idenë e saj rreth natyrës së marrëdhënies juridike për shkak të së cilës ka lindur mosmarrëveshja midis palëve, d.m.th. me fjalë të tjera, pavarësisht nga përcaktimi që propozojnë palët për cilësimin juridik të fakteve (ngjarjeve apo veprimeve), gjykata e qartëson vetë veten rreth cilësimit juridik të tyre.

Mirëpo, bazën juridike të padisë e përcakton vetë paditësi në përmbajtjen e kërkesë-padisë, duke bërë referencën përkatëse në dispozitën (dispozitat) konkrete të ligjit material. Të dy këto

elemente shërbejnë që gjykata të qartësojë natyrën e marrëdhënies juridike për shkak të së cilës ka lindur konflikti midis palëve.

Si përfundim në kuptim të nenit 16 të K.Pr.Civile, cilësimi i saktë i fakteve dhe veprimeve (më saktë i ngjarjeve dhe veprimeve që përbëjnë fakte juridike) që lidhen me mosmarrëveshjen bëhet nga gjykata që shqyrton çështjen, ndërsa përcaktimi i bazës juridike të padisë bëhet nga vetë paditësi që me paraqitjen e padisë dhe është në disponimin e plotë të tij ta ndryshojë atë deri në përfundim të hetimit gjyqësor, duke i bërë kërkesë gjykatës në një formë të përshtatshme procedurale.

Në nenin 185 të K.Pr.Civile tërheq vëmendjen përdorimi i termit “shkak ligjor i padisë”, krahas termit “objekti i padisë”. Doktrina e së drejtës procedurale civile i ka definuar qartë këto dy elemente kryesore të një padie. Shkak është arsyeja e kërimit gjyqësor, i cili ndahet në të drejtën dhe në një gjendje fakti që është kundër kësaj të drejte (*causa pretendi*), d.m.th. që e shkel, e cenon apo e mohon të drejtën subjektive të paditësit. Nga ana tjetër, objekti është ajo që kërkohet si efekt i padisë, d.m.th. zbatimi i ligjit dhe fitimi i asaj çfarë kërkohet e që vjen si pasojë e zbatimit të ligjit (*petitum*).

E drejta subjektive e pretenduar e paditësit dhe e përcaktuar prej tij në padi, si pjesë përbërëse e shkakut të padisë, në kuptim të nenit 185 të K.Pr.Civile, është e njëjtë me bazën juridike të padisë (cilësimin juridik të bërë nga paditësi), në kuptim të nenit 16/1 të K.Pr.Civile.

“Tregimi i fakteve dhe rrethanave mbi të cilat mbështetet padia”, sipas përcaktimit të bërë në nenin 154 të K.Pr.Civile, i shërben gjykatës për “të bërë një cilësim të saktë të fakteve dhe veprimeve që lidhen me mosmarrëveshjen”, në kuptim të nenit 16/1 të K.Pr.Civile, si dhe për përcaktimin e gjendjes së faktit që i kundërvihet të drejtës subjektive të paditësit, që është pjesë përbërëse e shkakut të padisë, në kuptim të nenit 185 të K.Pr.Civile.

“Tregimi i së drejtës mbi të cilën mbështetet kërkesë-padia”, në kuptim të nenit 154 të K.Pr.Civile, i korrespondon të drejtës subjektive të paditësit si pjesë përbërëse e “shkakut të padisë” në kuptim të nenit 185 të K.Pr.Civile, si dhe të përcaktimit “të bazës juridike të padisë” në kuptim të nenit 16/2 të K.Pr.Civile..

Neni 17

Gjykata fton palët që të japin shpjegime nga pikëpamja e së drejtës që ajo e çmon të nevojshme për zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

Neni 18
Kontradiktoriteti

Asnjë palë nuk mund të gjykohet pa u dëgjuar ose pa u thirrur në gjykim.

Neni 19

Palët duhet t'i bëjnë të njohur njëra-tjetrës, në kohën e duhur, mjetet dhe faktet mbi të cilat mbështesin pretendimet e tyre, provat që do të paraqesin dhe dispozitat ligjore që do t'u referohen, në mënyrë që të bëhet e mundur për secilën palë mbrojtja e interesave të tyre në gjykim.

Neni 20

Gjykata duhet të ndjekë dhe të kërkojë të zbatohet parimi i kontradiktoritetit.

Ajo mbështet vendimin e saj vetëm në mjetet, shpjegimet, dokumentet e provat e tjera të treguara ose të sjella nga palët, kur këto të fundit kanë qenë në gjendje të debatojnë sipas parimit të kontradiktoritetit.

Neni 21

Kur ligji e lejon dhe rrethanat e çështjes diktojnë marrjen e një vendimi gjyqësor, pavarësisht nga dijenia e një pale, kjo e fundit ka të drejtën të ankohet në rrugë gjyqësore ndaj vendimit të dhënë.

Neni 22
Mbrojtja

Palët mund të mbrohen vetë, përveç rasteve kur përfaqësimi është i detyrueshëm.

Neni 23

Palët janë të lira të ndërtojnë mbrojtjen e interesave të tyre në gjykim, nëpërmjet përfaqësimit ose të çdo ndihme tjetër juridike, në përputhje me dispozitat në fuqi.

Neni 24

Gjykata dëgjon gjithnjë palët drejtpërsëdrejti, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

Neni 25**Pajtimi i palëve**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 2)

Është detyrë e gjykatës që të bëjë përpjekje për të pajtuar palët në mosmarrëveshje dhe/ose të njoftojë e të udhëzojë palët për mundësinë e zgjidhjes së mosmarrëveshjes me ndërmjetësim.

Neni 26**Karakteri publik i procesit gjyqësor**

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 1)

Seancat gjyqësore janë të hapura, përveç kur parashikohet ndryshe sipas këtij Kodi.

Gjykata mund të mos lejojë pjesëmarrjen e medias, kur çmon se nuk është në dobi të gjykimit. Në çdo rast vendimi përfundimtar i gjykatës shpallet publikisht.

Neni 27**Përdorimi i gjuhës shqipe në gjykim**

Në të gjitha fazat e gjykimit përdoret gjuha shqipe.

Personat që nuk dinë shqip, përdorin gjuhën e tyre. Ata marrin dijeni për provat dhe për gjithë zhvillimin e gjykimit me anë të përkthyesit.

Neni 28**Gjykata në procesin gjyqësor civil**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 2)

Gjykata duhet të shprehet për të gjitha kërkesat që parashtrohen në padi, pa i kaluar kufijtë e saj, duke realizuar një gjykim të drejtë, të pavarur dhe të paanshëm brenda një afati të arsyeshëm.

Neni 29

Gjykata mbështet vendimin në provat e paraqitura nga palët ose nga prokurori, të marra në seancë gjyqësore.

Gjykata çmon provat që ndodhen në aktet, në bazë të bindjes së saj të brendshme, të formuar nga shqyrtimi në tërësinë e tyre i rrethanave të çështjes.

Neni 30

Publikimi i vendimit përfundimtar

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 3)

Kur çmohet se publikimi i vendimit përfundimtar i shërben rehabilitimit dhe/ose zhdëmtimit, gjykata, me kërkesën e palës së interesuar, urdhëron publikimin e vendimit në media.

Kur njoftimi nuk jepet në afatin e caktuar nga gjykata, pala, në favorin e së cilës është dhënë vendimi, ka të drejtë të kërkojë publikimin me shpenzimet e personit që detyrohet.

TITULLI II

PADIA

Neni 31

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 4)

Padia është e drejta e personit që bën pretendimin, për t'u dëgjuar, mbi themelin e këtij pretendimi, në mënyrë që gjykata ta shpallë atë të bazuar ose jo.

Pala kundërshtare ka të drejtë të diskutojë dhe të ngrejë prapësime mbi themelin dhe bazueshmërinë në ligj të këtij pretendimi.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 22, datë 13.03.2002, kanë shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. A do të përfshihet në pjesëtimin e pasurisë së përbashkët ndërtimi i bërë pa lejen e organit kompetent shtetëror?
2. A ligjërohet në këtë rast, nëpërmjet vendimit gjyqësor, fitimi i pronësisë?
3. A lejohet organi administrativ të ndërhyjë mbi këtë ndërtim të paligjshëm pas dhënies së vendimit gjyqësor?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Në bazë të Nenit 370 të K.Pr.C. “Gjykimi për pjesëtimin e sendeve në bashkëpronësi dhe në trashëgim, në fazën e parë të tij, ka për qëllim të hetojë e të përcaktojë të drejtën e bashkëpronësisë së ndërgjyqësve, pjesët takuese të tyre, si edhe sendet që do të pjesëtohen. Pasi të ketë marrë provat e nevojshme, gjykata me vendim të ndërmjetëm lejon pjesëtimin dhe përcakton rrethin e bashkëpjesëtarëve, sendet që do të pjesëtohen, si edhe pjesët takuese të secilit prej tyre”. Kuptimin e bashkëpronësisë e jep Neni 199 § 1 i K.C., i cili përcakton se “ka bashkëpronësi kur një ose disa sende dhe të drejta të tjera reale u përkasin bashkërisht dy ose më shumë personave”. Pra, paditësja duhet të provojë para Gjykatës pretendimin e saj se ajo dhe pjesëmarrësit e tjerë në proces kanë të drejta pronësie mbi sendet që pretendohen të ndahen. Kuptimi i pronësisë është i lidhur gjithnjë me përcaktimin ligjor të saj dhe kjo del edhe nga përmbajtja e Nenit 149 të K.C.: “Pronësia është e drejta për të gëzuar dhe disponuar lirisht sendet, brenda kufijve të caktuar nga ligji”. Kjo e drejtë (e pronësisë) fitohet sipas mënyrave të caktuara në K.C. dhe mënyrave të tjera të caktuara me ligj të veçantë. Edhe në këtë rast paditësja nuk ka paraqitur asnjë provë që të provojë pretendimin e saj të pronësisë ose të kalimit të sendit në bashkëpronësi. Veç kësaj, siç u theksua edhe më lart, fakti i ndërtimit të shtesës nuk figuron të jetë regjistruar në Regjistrin e Pasurive të Paluajtshme. Në këto rrethana, përderisa paditësja nuk provon të drejtën e bashkëpronësisë mbi sendin objekt gjykimi, nuk legjitimohet të kërkojë pjesëtimin e tij. Në bazë të Nenit 6 të K.Pr.C. “Gjykata që gjykon mosmarrëveshjen duhet të shprehet mbi gjithçka që kërkohet dhe vetëm për atë që kërkohet”. Shtesa ose ndërtimi, i cili është realizuar në kundërshtim me normat në fuqi dhe nuk është regjistruar në Regjistrin e Pasurive të Paluajtshme, nuk mund të jetë objekt i pjesëtimit gjyqësor, dhe personi i interesuar, për arsye se nuk përfaqëson interes të ligjshëm në këtë rast, nuk mund të legjitimohet në ngritjen e padisë për pjesëtimin e pasurisë.

Neni 32

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 5)

Padia mund të ngrihet:

- a) për të kërkuar rivendosjen e një të drejte ose interesi të ligjshëm që është shkelur;
- b) për vërtetimin e qenies ose mosqenies së një marrëdhënieje juridike ose një të drejte;
- c) për njohjen e vërtetësisë ose pavërtetësisë së një dokumenti me pasoja juridike për paditësin.

Neni 33

Nuk mund të ngrihet padi nga një person që i mungon zotësia juridike për të vepruar.

Neni 34

Abuzimi me të drejtat në proces

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 3)

1. Gjykata, në çdo shkallë të gjykimit, kur konstaton se palët ose përfaqësuesit e tyre me vetëdije paraqesin padi, ankime, kërkesa ose pretendime abuzive, ose të përsëritura dhe me keqdashje, ose kur kërkojnë qëllimisht të zvarrisin gjykimin, ose kur konstatohet se palët ose përfaqësuesit e tyre kanë fshehur ose shtrembëruar me keqbesim ose faj të rëndë, fakte dhe rrethana të rëndësishme që lidhen me çështjen, urdhëron me vendimin që jepet në përfundim të gjykimit, përveç kur në këtë Kod parashikohet ndryshe, gjositjen e përgjegjësit në shumën nga 50 000 deri në 100 000 lekë. Kundër këtij vendimi lejohet ankim sipas rregullave për vendimet përfundimtare ose jopërfundimtare, në varësi të llojit të vendimit që i jep fund gjykimit përkatës.

2. Nëse rezulton se pala që ka humbur gjyqin ka vepruar ose është mbrojtur në gjykim me keqbesim ose faj të rëndë, gjykata, me kërkesë të palës tjetër, e ngarkon atë përveçse me pagimin e shpenzimeve gjyqësore, edhe me shpërblimin e dëmit përkatës. Kërkesa për shpërblimin e dëmit paraqitet me shkrim nga pala e interesuar gjatë gjykimit në shkallë të parë, derisa nuk është deklaruar i mbyllur hetimi gjyqësor dhe i nënshtrohet ankimit dhe ekzekutimit sipas rregullave të përgjithshme.

TITULLI III

GJYKATA, JURIDIKSIONI DHE KOMPETENCAT

KREU I

PËRBËRJA E GJYKATËS

Neni 35

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 6; me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 2;

Shfuqizuar shkronja "b" me ligjin nr. 49/2012; ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar paragrafi II shkronja 'a', paragrafi IV dhe V me ligjin nr. 38/2017, neni 4; ndryshuar paragrafi IV fjalia e dytë dhe paragrafin V fjalia e dytë me ligjin nr. 44/2021, neni 1)

Gjykata e shkallës së parë gjykon me trup gjykues të përbërë nga një gjyqtar ose tre gjyqtarë.

Me trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë gjykojnë këto çështje:

- a) Paditë me vlerë më shumë se 50 milionë lekë;
- b) *Shfuqizuar;*
- c) Paditë për shpalljen e zhdukjes ose të vdekjes së personit;
- ç) Paditë për heqjen ose kufizimin e zotësisë për të vepruar të personave.

Çështjet e tjera gjykojnë nga një gjyqtar i vetëm.

Gjykata e apelit shqyrton me një gjyqtar të vetëm ankimet kundër vendimeve për paditë me vlerë deri në njëzetfishin e pagës minimale në shkallë vendi, që rrjedhin nga marrëdhënie kontraktore, ankimin e veçantë kundër vendimit të refuzimit të kërkesës për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, ankimet e veçanta kundër vendimit të gjykatës që ka shqyrtuar kundërshtimin e veprimeve të përmbaruesit gjyqësor, si dhe rastet e tjera të parashikuara në këtë Kod.

Gjykata e Lartë gjykon në kolegji me trup gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë. Për njësimin dhe zhvillimin e praktikës gjyqësore, Gjykata e Lartë gjykon në kolegji me trup gjykues të përbërë nga 5 gjyqtarë. Gjykata e Lartë gjykon në kolegje të bashkuara me pjesëmarrjen e të gjithë gjyqtarëve, çështjet e parashikuara shprehimisht në dispozita të tjera të këtij Kodi.

KREU II

JURIDIKSIONI

Neni 36

(Shtuar paragrafi V me ligjin nr. 38/2017, neni 5)

Në juridiksionin e gjykatave hyjnë të gjitha mosmarrëveshjet civile dhe mosmarrëveshjet e tjera të parashikuara në këtë Kod e në ligje të veçanta.

Juridiksioni gjyqësor civil ushtrohet sipas dispozitave të këtij Kodi dhe ligjeve të tjera.

Asnjë institucion tjetër nuk ka të drejtë të pranojë për shqyrtim një mosmarrëveshje civile që është duke u gjykuar nga gjykata.

Është e pavlefshme çdo marrëveshje që lidhet në kundërshtim me këtë dispozitë.

Juridiksioni përcaktohet në momentin e paraqitjes së padisë në gjykatë, pavarësisht ndryshimeve të mëpasshme të faktit apo të ligjit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 8, datë 10.06.2011, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Kur midis subjekteve që gëzojnë imunitet nga juridiksioni gjyqësor shqiptar (sipas Konventës për Privilegjet dhe Imunitetet e Agjensive të Specializuara dhe anekset e saj, miratuar me ligjin nr.9105, datë 17.07.2003 dhe Marrëveshjeve Dypalëshe të lidhura midis Qeverisë së Republikës së Shqipërisë dhe Qeverive të vendeve të tjera) janë lidhur kontrata punësimi me punëmarrës shqiptarë, a kanë gjykatat shqiptare juridiksion për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve që lindin nga këto marrëdhënie pune?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

... 16. Kur midis subjekteve që gëzojnë imunitet nga juridiksioni gjyqësor shqiptar, sipas Marrëveshjes Dypalëshe të lidhur midis Qeverisë së Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Shteteve të Bashkuara të Amerikës datë 10.06.1992, janë lidhur kontrata

punësimi me punëmarrës shqiptarë, pavarësisht nga ligji i aplikueshëm për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, gjykatat shqiptare nuk kanë juridiksion për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve që mund të lindin nga këto marrëdhënie.

17. Kolegjet e Bashkuara, duke marrë në konsideratë rrethanat e çështjes konkrete, veçanërisht kushteve të parashikuara në kontratën e punës lidhur midis palëve ndërgjyqëse, referuar nenit 32/2 të Konventës së Vienës mbi Marrëdhëniet Diplomatike, nenit 39/a të Kodit të Procedurës Civile, vlerësojnë se vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, që ka rrëzuar kërkesën e palës së paditur duke pranuar juridiksionin gjyqësor shqiptar për shqyrtimin e kësaj çështje, është i drejtë dhe për këtë shkak duhet të lihet në fuqi.

18. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në lidhje me çështjen e dytë të shtruar për zgjidhje nga Kolegji Civil i po kësaj gjykate, vlerësojnë se për rastin në shqyrtim janë të qenësishëm faktorë ligjorë që formësojnë përjashtim nga rregullimet e mësipërme dhe që gjejnë mbështetje në gërmën “a” të nenit 39 të Kodit të Procedurës Civile dhe në nenin 32/2 të Konventës së Vienës për Marrëdhëniet Diplomatike (1961).

Neni 37

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 7)

Juridiksioni i gjykatave shqiptare për personat fizikë dhe juridikë të huaj rregullohet me ligj. Juridiksioni i gjykatave shqiptare nuk mund t’i kalohet me marrëveshje një juridiksioni të huaj, përveç kur gjykimi ka lidhje me një detyrim ndërmjet të huajve ose ndërmjet një të huaji e një shtetasi shqiptar, ose personi juridik pa banim ose qëndrim në Shqipëri, si dhe kur këto përjashtime janë parashikuar në marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë.

Neni 38

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 6)

1. Kur e njëjta padi, midis të njëjtave palë, me të njëjtin shkak dhe objekt padie është duke u shqyrtuar njëkohësisht nga një gjykatë e shtetit të huaj dhe gjykata shqiptare, kjo e fundit mund të pezullojë gjykimin e kësaj mosmarrëveshjeje kur:

a) padia është paraqitur më parë në kohë në gjykatën e shtetit të huaj;

- b) vendimi i gjykatës së shtetit të huaj është i mundshëm për t'u njohur dhe/ose ekzekutuar në Republikën e Shqipërisë;
 - c) gjykata shqiptare bindet se pezullimi është i nevojshëm për administrimin e duhur të drejtësisë.
2. Gjykata shqiptare mund të vazhdojë procesin në çdo kohë nëse:
- a) zhduket mundësia e pasjes së dy vendimeve të papajtueshme;
 - b) gjykimi në gjykatën e shtetit të huaj është pezulluar ose pushuar;
 - c) gjykata shqiptare bindet se procesi në gjykatën e shtetit të huaj nuk do të përfundojë në kohë të arsyeshme; ose
 - ç) vazhdimi i gjykimit kërkohet për një administrim më të mirë të drejtësisë.
3. Gjykata shqiptare pushon gjykimin kur gjykata e shtetit të huaj zgjidh mosmarrëveshjen me vendim të formës së prerë, i cili mund të njihet dhe/ose ekzekutohet në Republikën e Shqipërisë.

Neni 39

Juridiksioni ndaj përfaqësive diplomatike e konsullore

(Ndryshuar shkronja "b" me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 8)

Anëtarët e përfaqësive diplomatike e konsullore të vendosura në Republikën e Shqipërisë nuk i nënshtrohen juridiksionit të gjykatave shqiptare, përveç kur:

- a) pranojnë vullnetarisht;
- b) ekzistojnë rastet dhe kushtet e parashikuara nga Konventa e Vjenës për Marrëdhëniet Diplomatike.

Neni 40

Juridiksioni civil i gjykatave shqiptare nuk shtrihet në përfaqësuesit e shteteve të tjera dhe në grupin e tyre të shoqërimit, kur ata qëndrojnë me ftesë zyrtare të Republikës së Shqipërisë.

KREU III KOMPETENCAT

A. KOMPETENCAT NË LËNDË

Neni 41

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126; shtuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 38/2017, neni 7)

Në kompetencë të gjykatës së shkallës së parë janë të gjitha mosmarrëveshjet civile e mosmarrëveshjet e tjera të parashikuara në këtë Kod e në ligje të tjera.

Kompetenca përcaktohet në momentin e paraqitjes së padisë në gjykatë, pavarësisht ndryshimeve të mëpasshme të faktit ose të ligjit.

B. KOMPETENCAT TOKËSORE

Neni 42

Paditë ngrihen në gjykatën e vendit ku i padituri ka vendbanimin ose vendqëndrimin e tij dhe kur këto nuk dihen, në gjykatën e vendit ku ai ka banesën e përkohshme.

Kur i padituri nuk ka vendbanim, as vendqëndrim dhe as banesë të përkohshme në Republikën e Shqipërisë, paditë ngrihen në gjykatën ku banon paditësi.

Neni 43

Kur i padituri është person juridik, paditë ngrihen në gjykatën e vendit ku personi juridik ka qendrën e tij.

Paditë që rrjedhin nga marrëdhënie juridike me një degë ose agjenci lokale të personit juridik, mund të ngrihen edhe në gjykatën ku ka qendrën dega ose agjencia, si dhe në gjykatën e shkallës së parë ku personi juridik ka një ndërtesë me aktivitet ose një përfaqësues të autorizuar që të paraqitet në gjykim për objektin e padisë.

Neni 44

Paditë kundër të miturve që nuk kanë mbushur moshën katërmëdhjetë vjeç ose kundër personave që u është hequr krejtësisht zotësia për të vepruar, ngrihen në gjykatën e vendit ku ka banimin përfaqësuesi ligjor i tyre.

Neni 45

Paditë për të drejta reale mbi sende të paluajtshme, për pjesëtimin e sendeve të përbashkëta dhe për posedimin ngrihen në gjykatën e vendit ku ndodhen sendet ose pjesa më e madhe e tyre. Paditë, që rrjedhin nga kallëzimi i një punimi të ri dhe i një dëmi të mundshëm, ngrihen në gjykatën e vendit ku ka ndodhur fakti për të cilin është ngritur padia.

Neni 46

Paditë që rrjedhin nga trashëgimi, paditë për pavlefshmërinë e testamentit dhe ato për pjesëtimin e trashëgimit ngrihen në gjykatën e vendit ku trashëgimlënësi ka pasur banimin e tij të fundit dhe, kur ky nuk dihet, në gjykatën e vendit ku ndodhet e gjithë pasuria ose pjesa më e madhe e saj.

Kur trashëgimlënësi është shtetas shqiptar dhe në kohën e vdekjes së tij nuk e ka pasur banimin në Republikën e Shqipërisë, paditë e parashikuara në paragrafin e parë mund të ngrihen në gjykatën e vendit ku trashëgimlënësi ka pasur banimin e fundit në Republikën e Shqipërisë ose në gjykatën e vendit ku ndodhet pjesa më e madhe e pasurisë së tij. Kur trashëgimlënësi nuk ka pasur në Republikën e Shqipërisë as banim të fundit, as pasuri, paditë si më sipër ngrihen në gjykatën e kryeqytetit.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njësores nr 00-2024-3759(90), datë 29.02.2024, ka shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Në gjykimete çështjeve me karakter gracioz (papalëkundërshtare), gjykata a mund të konstatojë dhe vendosë kryesisht mungesën e kompetencës tokësore?

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë çmoi se:

...11. Në praktikën mbizotëruese të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, ku është marrë në analizë dhe interpretuar neni 61 i KPC, pas ndryshimeve me ligjin nr. 38/2017, është mbajtur qëndrimi se e drejta e gjykatës për të vlerësuar kryesisht çështjen e kompetencës tokësore është kufizuar vetëm për paditë e ngritura sipas neneve 45 dhe 46 të KPC dhe nuk mund të zbatohet në mënyrë të zgjeruar për padi, regjimi juridik i të cilave përcaktohet në dispozita të tjera të KPC.

Gjykata e Lartë në një sërë vendimmarrjesh dhe në mënyrë konstante, duke filluar prej vitit 2019, ka pranuar se interpretimi pajtues me parimet e përgjithshme që disiplinojnë procesin civil dhe me qëllimin e ligjvënësit në ndryshimin e nenit 61 të KPC, është ai i zbatimit në mënyrë të ngushtë (stricto sensu) të përjashtimit të parashikuar në këtë dispozitë.

Në këtë kuptim, e drejta e gjykatës për të vlerësuar kryesisht çështjen e kompetencës tokësore ekskluzive, përfaqëson një përjashtim nga rregulli dhe nga parimi i disponibilitetit të palës dhe si e tillë nuk mund të shtrihet në mënyrë të zgjeruar edhe në raste të tjera, përveç padive të ngritura sipas neneve 45 dhe 46 të KPC (shih vendimin nr. 00-2019-155, datë 28.03.2019; vendimin nr. 00-2019-265, datë 09.05.2019; vendimin nr. 00-2019-188, datë 28.03.2019; vendimin nr. 00-2019-120, datë 04.03.2019; vendimin nr. 00-2021-1005, datë 30.06.2021; vendimin nr. 00-2022-1362, datë 20.07.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë etj.).

15. Kolegji ka çmuar të theksojë se paqartësia e vazhdueshme e praktikës gjyqësore edhe përgjatë një periudhe të zgjatur kohore nga hyrja në fuqi e ndryshimeve të nenit 61 të KPC me ligjin nr. 38/2017, është e papajtueshme me parimin e shtetit të së drejtës dhe atë të sigurisë juridike. Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (në vijim GJEDNJ), në disa vendimmarrje të saj, ka vlerësuar uniformitetin dhe njëtrajtshmërinë në zbatimin e ligjit nga gjykatat, si një nga kërkesat dhe garancitë e lidhura me procesin e rregullt ligjor (neni 6 i KEDNJ). Sipas GJEDNJ-së, vazhdimësia e vendimmarrjeve kontradiktore të gjykatave mund të krijojë një gjendje pasigurie juridike që mund të zvogëlojë besimin e publikut në sistemin gjyqësor, i cili është një nga komponentët thelbësorë të një shteti të bazuar dhe udhëhequr nga parimi i sundimit të ligjit (shih çështjen “Vinčić dhe të tjerë k. Serbisë”, aplikimi nr. 44698/06, vendimi i GJENDJ datë 1.12.2009).

38. Në po të njëjtën linjë, ndryshimi i përmbajtjes së nenit 62 të KPC dhe shfuqizimi i nenit 63 të KPC, përforcon edhe më tej qëllimin e legjislatorit për ta parë kompetencën tokësore në procesin gjyqësor civil, si një prapësim procedural në kuptimin e ngushtë.

Neni 62 i KPC, përpara ndryshimeve me ligjin nr. 38/2017, sanksiononte të drejtën e ankimit të veçantë në Gjykatën e Lartë kundër vendimit të gjykatës që ka shpallur moskompetencën për gjykimin e mosmarrëveshjes.

Kjo dispozitë përpara ndryshimeve parashikonte shprehimisht se, “Kundër vendimit të gjykatës që ka shpallur moskompetencën për gjykimin e mosmarrëveshjes, si dhe kundër vendimit të saj mbështetur në nenin 60 të këtij Kodi, mund të bëhet ankim i veçantë nga palët dhe nga prokurori, kur ka ngritur padi ose ka marrë pjesë në gjykimin e mosmarrëveshjes, në Gjykatën e Lartë”.

Neni 47

Paditë për kërkim ushqimi dhe paditë që rrjedhin nga marrëdhëniet e punës, mund të ngrihen si në gjykatën e vendit ku ka banimin i padituri, ashtu dhe në gjykatën e vendit ku ka banimin paditësi. Padia për heqjen ose pakësimin e ushqimit të caktuar ngrihet në gjykatën e vendit ku ka banimin i padituri.

Neni 48

Paditë që rrjedhin nga shkaktimi i dëmit mund të ngrihen si në gjykatën e vendit ku ka banimin i padituri, ashtu dhe në gjykatën e vendit ku është shkaktuar dëmi.

Kur kërkohet shpërblimi i dëmit të shkaktuar nga vdekja ose dëmtimi i shëndetit, padia mund të ngrihet edhe në gjykatën e vendit ku banon paditësi.

Neni 49

Paditë, për të kërkuar ekzekutimin e detyrueshëm mbi sende, ngrihen në gjykatën e vendit ku ndodhen ato ose pjesa më e madhe e vlerës së tyre.

Paditë për të kërkuar ekzekutimin e detyrueshëm për kryerjen ose moskryerjen e një veprimi të caktuar, ngrihen në gjykatën e vendit ku duhet të përmbushet një detyrim i tillë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 1, datë 17.01.2011, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. A është titull ekzekutiv vendimi i KSHC (edhe kur ky vendim mund të marrë formë të prerë pa u ankimuar)?
2. Nëse jo, po vendimi i gjykatës së apelit, që zgjidh çështjen mbi ankimin e Institucionit, është titull ekzekutiv?
3. Nëse po, cila është gjykata kompetente, nga pikëpamja funksionale, për lëshimin e urdhërit të ekzekutimit?

4. Në rast se eventualisht arrihet në përfundimin se kompetente për lëshimin e urdhërit të ekzekutimit është gjykata e rrethit gjyqësor, cila është gjykata kompetente nga pikëpamja tokësore, gjykata ku ka qendrën KSHC, apo gjykata ku ka qendrën Institucioni, apo gjykata e vendbanimit të nëpunësit civil?
5. Në vijim të zgjidhjeve që kanë dhënë Kolegjet e Bashkuara duke konsideruar KSHC si një “quasi gjykatë” dhe gjykata e apelit që si një gjykatë e shkallës së dytë, ankimi kundër vendimit të KSHC, atëherë nga pikëpamja tokësore cila gjykatë apeli do të jetë kompetente për gjykimin e çështjes, Gjykata e Apelit Tiranë (në qendrën e KSHC), apo gjykata e apelit në juridiksionin që ka selinë Institucioni që është ankimues?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Në analizë të ligjeve dhe dispozitave të përmendura (të Ligjit për Nëpunësin Civil, të K.Pr.Civile, si dhe Vendimeve Unifikuese) është e qartë dhe evidente se institucionet e administratës qendrore dhe lokale janë të detyruara që të ekzekutojnë në mënyrë të menjëhershme vendimet e KSHC, si kur ato marrin formë të prerë, sepse nuk ankimohen, ashtu dhe kur ato marrin formë të prerë pasi janë lënë në fuqi nga gjykatat më të larta. Në rastet kur vendimet e KSHC nuk ekzekutohen në mënyrë vullnetare nga institucionet e administratës qendrore dhe lokale, përsa kohë këto vendime barazohen me vendimet e shkallës së parë, punëmarrësi ka të drejtë të kërkojë ekzekutimin e detyrueshëm të këtij vendimi duke respektuar të gjitha rregullat e parashikuara në K.Pr.Civile (Pjesa e katërt e K.Pr.Civile, Ekzekutimi i Detyrueshëm, neni 510 e vijues). Në kuptimin e së drejtës tonë procedurale përbëjnë titull ekzekutiv “të gjitha vendimet civile të formës së prerë të gjykatës që përmbajnë një detyrim, vendimet e dhëna prej saj për sigurimin e padisë, si dhe vendimet për ekzekutim të përkohshëm, të cilat janë të detyrueshme që të zbatohen”. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në konkluzionin se vendimet e KSHC të cilat ngjasojnë me vendimet e shkallës së parë, si për nga tiparet e tyre ashtu dhe nga fuqia detyruese, kur ato nuk ankimohen ose kanë marrë formë të prerë, janë tituj ekzekutivë. Referuar nenit 511 të K.Pr.Civile, titulli ekzekutiv vihet në ekzekutim me kërkesën e kreditorit. Për këtë qëllim lëshohet urdhëri i ekzekutimit brenda 5 (pesë) ditëve nga data e paraqitjes së kërkesës së kreditorit, i cili jepet për rastet e parashikuara nga shkronja (a) dhe (b) të nenit të mësipërm nga gjykata që ka dhënë vendimin.

Titulli ekzekutiv është burim i menjëhershëm dhe i drejtpërdrejtë i kërkesës së kreditorit për vënien në ekzekutim të detyrueshëm, si dhe i përgjegjësisë së organit ekzekutiv për të proceduar me ekzekutimin e detyrueshëm. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vlerësojnë se, ashtu si në rastin kur kërkohet ekzekutimi i detyrueshëm i një vendimi civil të formës së prerë është i domosdoshëm lëshimi i urdhërit të ekzekutimit edhe në rastin e ekzekutimit të detyrueshëm të vendimit të KSHC është i domosdoshëm lëshimi i urdhërit të ekzekutimit nga gjykata që ka dhënë vendimin. Kjo për faktin se duhet edhe njëherë të verifikohet nëse ekzistojnë kushtet e titullit ekzekutiv apo jo. Verifikimi i kushteve të titullit ekzekutiv bëhet nga gjykata në momentin kur titulli i ekzekutimit kërkohet të vihet në ekzekutim nga kreditori.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, arrijnë në konkluzionin se çdo subjekt, në favor të të cilit është dhënë një vendim nga KSHC (vendim i cili nuk është ankimuar ose ka mbetur në fuqi nga gjykatat më të larta, pra ka marrë formë të prerë), dhe ky vendim nuk ekzekutohet në mënyrë vullnetare nga institucionet e administratës qendrore dhe lokale, ka të drejtë të kërkojë ekzekutimin e detyrueshëm të tij duke kërkuar pranë gjykatës që ka dhënë vendimin lëshimin e urdhërit të ekzekutimit në respektim të nenit 511 të K.Pr.Civile.

Neni 50

Paditë që kanë për objekt kundërshtimin e veprimeve të kryera nga përmbartuesi për ekzekutimin e detyruar, ngrihen në gjykatën e vendit të ekzekutimit.

Neni 51

Paditë për vërtetimin e qenies ose mosqenies së martesës, për anulimin e martesës dhe për zgjidhjen e saj, mund të ngrihen si në gjykatën e vendit ku bashkëshortët kanë pasur banimin e tyre të përbashkët të fundit ose në gjykatën e vendit ku ka banimin i padituri. Kur i padituri nuk ka banim ose vendqëndrim dhe as banesë të përkohshme në Republikën e Shqipërisë, padia ngrihet në gjykatën e vendit ku ka banimin, vendqëndrimin ose banimin e përkohshëm paditësi dhe kur as paditësi nuk i ka ato, padia ngrihet në gjykatën e kryeqytetit.

Neni 52

Kompetenca tokësore mund të ndryshohet me marrëveshje me shkrim të palëve, përveç rasteve të parashikuara në nenet 45 e 46 të këtij Kodi dhe kur ligji e ndalon këtë marrëveshje.

Neni 53

Kur janë shumë të paditur, që kanë banimin ose vendqëndrimin e tyre në vende të ndryshme, padia mund të ngrihet në gjykatën e vendit ku ka banimin ose vendqëndrimin cilido nga të paditurit.

Neni 54

E drejta e zgjedhjes ndërmjet shumë gjykatave kompetente i takon paditësit, e cila ushtrohet me ngritjen e padisë.

C. NDRYSHIMET E KOMPETENCËS PËR SHKAK TË LIDHJES SË MOSMARRËVESHJEVE

Neni 55

Gjykata që gjykon padinë kryesore është kompetente për të shqyrtuar edhe kërkesat dytësore, kundërpadinë ose ndërhyrjen kryesore. Në këtë rast gjykata merr vendim për bashkimin e tyre në një çështje të vetme. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 3, datë 28.04.2014, kanë shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. Nëse në një gjykim civil paraqitet një kundërpadi e natyrës administrative ose e kundërta (në një gjykim administrativ paraqitet një padi e natyrës civile), si do të veprojë gjykata në lidhje me kompetencën lëndore për shqyrtimin e këtyre kërtimeve?
2. Si do veprohet në lidhje me kompetencën lëndore në gjykimin në shkallë të parë, apel dhe Gjykatë të Lartë, për çështjet në të cilat kundërpadia është paraqitur dhe pranuar për t'u marrë në shqyrtim para datës 04.11.2013. Po në rastet kur kundërpadia është paraqitur para datës 04.11.2013, por gjykata ka pranuar të marrë (ose e merr) në shqyrtim kundërpadinë pas kësaj date.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

32. Nëse në një gjykim civil paraqitet një kundërpadi e natyrës

administrative, gjykata që po shqyrton padinë nuk mund të shqyrtojë këtë kërkim të të paditurit për shkak të mungesës së kompetencës lëndore të gjykatës që po shqyrton padinë. Nëse në një gjykim administrativ paraqitet një kundërpadi e natyrës civile, gjykata që po shqyrton padinë nuk mund të marrë në shqyrtim edhe kundërpadinë, për shkak se i mungon kompetenca lëndore e saj.

Kur në objektin e gjykimit të një çështje ka disa kërtime si të natyrës civile dhe administrative, këto kërtime pavarësisht faktit nëse kanë një lidhje të thjeshtë në mes tyre, apo janë edhe të ndërvarura nga njëra tjetra, referuar nenit 61 dhe 159 të K.Pr.Civile dhe 13 dhe 23 të ligjit 49/2012, gjykata duhet të veçojë kërkimet që nuk janë në kompetencën e saj lëndore, duke ia kaluar ato gjykatës kompetente.

i. Çështjet në të cilat gjatë gjykimit është paraqitur një kundërpadi, e cila ka natyrë të ndryshme nga ajo e padisë (respektivisht administrative ose civile), në rast se kundërpadia është paraqitur në gjykatë para datës 04.11.2013, do të vazhdojnë të gjykohen në gjykatën kompetente për shqyrtimin e padisë, si në gjykimin në shkallë të parë, gjykatë të apelit, apo Gjykatë të Lartë.

ii. Çështjet të cilat në objektin e tyre kanë disa kërtime si të natyrës civile dhe administrative, kërtime të cilat janë paraqitur përpara datës 04.11.2013, do të vazhdojnë të gjykohen nga gjykata ku ato janë paraqitur.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 4, datë 12.10.2013, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Kur në objektin e gjykimit ka disa kërtime si të natyrës civile dhe administrative dhe këto kërtime konstatohen nga gjykata se janë një bashkim i thjeshtë i tyre, atëherë referuar nenit 61 dhe 159 të K.Pr.Civile dhe 13 dhe 23 të Ligjit 49/2012, gjykata duhet të veçojë objektet që nuk janë në kompetencën e saj lëndore duke ja kaluar ato gjykatës kompetente.
2. Kur në objektin e gjykimit ka disa kërtime si të natyrës civile dhe administrative dhe këto kërtime konstatohet nga gjykata se janë një bashkim i ndërvarur mes tyre, atëherë referuar nenit 55 të K.Pr.Civile dhe nenit 24 të Ligjit 49/2012 dhe zbatimit të parimit "*lex specialis derogat generali*", gjykata kompetente është si më poshtë:

- kur në objektin e gjykimit pala paditëse, ndër të tjera, ka për objekt kundërshtimin e një akti administrativ dhe nga pasojat e aktit prodhohen pasoja civile, në çdo rast kompetente është gjykata administrative.
- kur një ndër objektet e gjykimit është një kërkim me natyrë civile, por që është i lidhur ngushtë me aktin administrativ dhe pasojat e këtij akti kanë ardhur nga vullneti shtetëror, atëherë përsëri gjykatë kompetente është gjykata administrative.
- kur objektet e tjera të padisë jo të natyrës së mosmarrëveshjes administrative janë të ndërruarur nga pasojat e aktit administrativ edhe në këtë rast kjo të çon tek kompetenca e gjykatës administrative.

3. Kur nga objekti dhe shkak ligjor i padisë mosmarrëveshja objekt gjykimi rezulton të jetë e natyrës civile dhe si rezultat i zgjidhjes së pasojave të çështjes me natyrë civile mund të urdhërohet kryera e disa veprimeve administrative, si p.sh. urdhërimi i Z.V.R.P.P.-së për kryer fshirjen apo regjistrimin e një prone të caktuar ,atëherë shqyrtimi i këtyre çështjeve do të jetë në kompetencë të gjykatës që shqyrton mosmarrëveshjet civile.

Kur në objektin e gjykimit kundërshtohet vendimi i Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave apo Agjencisë Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, kjo çështje do të konsiderohet si mosmarrëveshje civile dhe do të shqyrtohet nga gjykata që ka kompetencë gjykimin e mosmarrëveshjeve civile.

Neni 56

(Shtuar fjalë në shkronjën "b" me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 9)

Gjykata që është kompetente në shqyrtimin e mosmarrëveshjes, me kërkesën e palëve mund të vendosë dërgimin e çështjes në një gjykatë tjetër që është edhe kjo kompetente vetëm kur:

- a) në gjykatën tjetër mosmarrëveshja mund të zgjidhet më shpejt dhe më lehtë sesa në gjykatën e zgjedhur nga paditësi;
- b) shihet me vend kërkesa e të paditurit, të cilit nuk i dihej vendbanimi ose vendqëndrimi, për gjykimin e mosmarrëveshjes në gjykatën e vendit ku ai ka vendbanimin ose vendqëndrimin e tanishëm.

Neni 57*(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 8)*

1. Kur dy ose më shumë padi janë duke u gjykuar në procese të ndryshme dhe lidhen midis tyre për nga objekti ose shkaku, mund të bashkohen në një gjykim të vetëm.
2. Vendimin për bashkimin e çështjeve e merr gjykata në të cilën çështja është regjistruar më parë në kohë.
3. Bashkimi i çështjeve mundet të bëhet me kërkesë të palëve ose kryesisht, derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore nga gjykata që merr vendimin.
4. Në rastin kur bashkohen padi, të cilat gjykohen sipas rregullave të gjykimit të shkurtuar me padi që gjykohen sipas rregullave të zakonshme, për gjykimin e çështjes zbatohen rregullat e zakonshme.
5. Kjo dispozitë nuk zbatohet në rastin kur kompetenca lëndore në çështjet në gjykim është e ndryshme.

Neni 58

Kur në të njëjtën gjykatë ose gjykata të ndryshme shqyrtohen në të njëjtën kohë mosmarrëveshje midis të njëjtave palë dhe kanë të njëjtin shkak e të njëjtin objekt, vendoset pushimi i gjykimit të mosmarrëveshjeve të paraqitura pas asaj të regjistruar më parë.

D. KUNDËRSHTIMI I JURIDIKSIONIT DHE I KOMPETENCËS**Neni 59***(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126;**ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 44/2021, neni 2)*

Gjykata në çdo fazë dhe shkallë të gjykimit, qoftë edhe kryesisht, merr në shqyrtim nëse çështja që shqyrton, bën pjesë në juridiksionin gjyqësor apo atë administrativ.

Kur gjykata vendos nxjerrjen e çështjes jashtë juridiksionit gjyqësor, lejohet rekurs i veçantë në Gjykatën e Lartë, ndërsa kur vendos që çështja bën pjesë në juridiksionin gjyqësor, kundër vendimit lejohet ankim bashkë me vendimin përfundimtar ose jopërfundimtar.

Neni 60

(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kur një institucion shtetëror pretendon se mosmarrëveshja që ka pranuar gjykata për një shqyrtim hyn në juridiksionin administrativ, mosmarrëveshja zgjidhet nga Gjykata e Lartë me kërkesën e institucionit shtetëror ose të prokurorit.

Gjykimi i filluar pezullohet derisa të jepet vendimi për zgjidhjen e mosmarrëveshjes për juridiksionin. Gjykata mund të marrë vetëm masa për sigurimin e padisë dhe të kryejë veprime procedurale që nuk presin.

Neni 61**Dërgimi i çështjes gjykatës kompetente**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 9)

1. Gjykata, kur konstaton se nuk është kompetente për shkak të lëndës, funksionit ose të kompetencës tokësore ekskluzive, sipas neneve 45 dhe 46, të këtij Kodi, kryesisht ose me kërkesë të palëve, vendos moskompetencën e saj dhe i dërgon aktet në gjykatën kompetente.
2. Në rastet e tjera, mungesa e kompetencës tokësore mund të merret parasysht vetëm me kërkesë të palëve, derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në vendimin njësoes civil nr.00-2018-611, datë 07.02.2018 ka shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. shqyrtimi i çështjeve gjyqësore të regjistruara para hyrjes në fuqi të Ligjit Nr. 133/2015.
2. shqyrtimi i padive kundër vendimeve të mëparshme të organeve administrative kompetente të kthimit dhe kompensimit të pronës, konkretisht ish-Komisioneve të Kthimit dhe Kompensimit të Pronës (në vijim ish-K.K.K.P-të), ish-Zyrave Rajonale të Agjensisë së Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (në vijim ish-Z.R.V.K.K.P-të) apo ish-Agjensisë së Kthimit dhe Kompensimit të Pronës (ish-A.K.K.P), të cilat paraqiten pas hyrjes në fuqi të Ligjit nr. 133/2015.
3. shqyrtimi i mosmarrëveshjeve midis ish-pronarëve dhe të tretit, ku vendimi i organit kompetent për kthimin dhe kompensimin e pronës nuk kundërshtohet më si akt administrativ, por si titull pronësie.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë lidhur me sa më sipër ka përcaktuar si vijon:

Për shqyrtimin e padive të regjistruara në gjykatë pas datës 23.02.2016, kur ka hyrë në fuqi Ligji nr. 133/2015, të paraqitura nga subjekti ish-pronar apo trashëgimtarë të tij, kundër vendimit të dhënë nga ish-KKKP-të, ish-ZRVKKP-të apo ish-AKKP, që ka disponuar në lidhje me kërkesën e tyre, në bazë të ligjeve të mëparshme për kthimin dhe kompensimin e pronës, gjykatë kompetente nga pikëpamja lëndore/funksionale do të jetë gjykata e apelit.

Gjykimi i padisë, kundërpadies apo padisë së ndërhyrësit kryesor kundër vendimeve të ish-AKKP-së, të ish-KKKP-ve apo ish-ZRAKKP-ve, dhënë në favor të një subjekti, duke pretenduar tërësisht apo pjesërisht për vete sendin e paluajtshëm objekt vendimarrjeje nga këto organe, kur këto vendime kundërshtohen si tituj pronësie, janë në kompetencë të gjykatave të shkallës së parë, ku ndodhet sendi i paluajtshëm.

Gjykimi i padive kundër vendimeve të ish-AKKP-së, të ish-KKKP-ve, apo ish-ZRAKKP-ve, të ngritura dhe të regjistruara në gjykatë, nga subjektet ish-pronar apo nga trashëgimtarët e tyre, para datës 23.02.2016, kur ka hyrë në fuqi Ligji nr. 133/2015, do të vazhdojë dhe do të përfundojë nga gjykatat civile të shkallës së parë në territorin e të cilave ndodhet sendi i paluajtshëm, objekt konflikti gjyqësor, kompetenca dhe juridiksioni i të cilave, sipas parimeve *perpetuatio iurisdictionis* dhe *perpetuatio fori*, ishte përcaktuar sipas ligjit të kohës në momentin e paraqitjes së padisë në gjykatë.

Në këtë vendim trajtohen dispozitat e KPC për të përcaktuar kompetencën lëndore dhe funksionale të gjykatave në mosmarrëveshjet e pronave që lindën si pasojë e hyrjes në fuqi të ligjit nr.133/2015.

Neni 62

(Ndryshuar me ligjin nr. 44/2021, neni 3)

Kundër vendimit të gjykatës mbi kompetencën për gjykimin e mosmarrëveshjes lejohet ankim bashkë me vendimin përfundimtar ose jopërfundimtar.

Neni 63
Ankimi pezullon gjykimin
(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr.122/2013)
(Shfuqizuar me ligjin nr. 44/2021, neni 4)

Neni 64
Detyrimi për pranimin e çështjes për gjykim
(Shtuar fjalë në fund të paragrafit II, me ligjin nr.122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 10; (Ndryshuar paragrafi II dhe shtuar paragrafët III dhe IV me ligjin nr. 44/2021, neni 5)

Çështja që dërgohet për shqyrtim nga një gjykatë në një gjykatë tjetër të së njëjtës kategori ose nga një gjykatë më e lartë, duhet të pranohet dhe të shqyrtohet nga gjykata së cilës i dërgohet. Konfliktet për kompetencë midis gjykatave nuk lejohen, por gjykata ka të drejtë t’ia parashtrojë qëndrimin e saj Gjykatës së Lartë, e cila vendos për rregullimin e kompetencës në dhomë këshillimi, me trup gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë.

Gjykata e Lartë shprehet me vendim të arsyetuar jo më vonë se 30 ditë nga momenti i depozitimit të parashtrësës.

Gjykata e Lartë në vendimin e saj për rregullimin e kompetencës jep udhëzimet e nevojshme për procesin gjyqësor të zhvilluar dhe për vazhdimin e tij nga gjykata që deklarohet kompetente.

KREU IV
RREGULLA PËR CAKTIMIN E VLERËS SË PADISË

Neni 65

Vlera e padisë llogaritet në momentin e paraqitjes së saj në gjykatë.

Kërkesat e parashtruara në të njëjtin proces kundër të njëjtit person, mbledhen ndërmjet tyre, duke përfshirë edhe kamatat e arrira, shpenzimet e kryera dhe dëmet e pretenduara.

Kur kërkohet nga shumë persona ose kundër disa personave përmbushja me kuota e një detyrimi, vlera e padisë përcaktohet nga i gjithë detyrimi.

Neni 66

Vlera e padisë që lidhet me ekzistencën, vlefshmërinë ose zgjidhjen e një marrëdhënie juridike detyrimi, përcaktohet në bazë të asaj pjese të raportit që është në mosmarrëveshje.

Në rastin kur ka mbaruar kontrata e qirasë për sende të paluajtshme, vlera përcaktohet në bazë të shumës së qirasë që kërkohet, por në qoftë se ka kontestime për vazhdimin e kontratës së qirasë, vlera përcaktohet duke mbledhur qiratë për periudhën në kontestim.

Në pjesëtimin e pasurisë, vlera përcaktohet nga vlefata e pjesës që kërkohet.

Neni 67

Në rastin e kërimit të një detyrimi ushqimor periodik, kur titulli kundërshtohet, vlera përcaktohet në bazë të shumës së përgjithshme që duhet të jepet për dy vjet.

Në çështjet që kanë lidhje me rentat e përhjetshme, kur titulli kundërshtohet, vlera përcaktohet nga shuma e vlerave për njëzet vjet, ndërsa në rastin e rentave të përkohshme vlera përcaktohet nga shumat vjetore të kërkuara deri në dhjetë vjet.

Neni 68

Kur kërkohet një shumë parash ose një send i luajtshëm, vlera përcaktohet në bazë të shumës së treguar ose të vlerës së deklaruar nga paditësi. Në mungesë të përcaktimit ose të deklarimit, pranohet se përcaktimi i vlerës është në kompetencë të gjykatës.

I padituri mund të kundërshtojë vlerën si më sipër të deklaruar ose të prezumuar, por vetëm në fillim të mbrojtjes së tij.

Neni 69

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 10)

Kur kërkohet një pronë e paluajtshme ose të drejta reale mbi të, vlera e padisë përcaktohet nga vlera në treg e pronës ose e të drejtave që kërkohen.

Neni 70

Vlera e padisë që kundërshton ekzekutimin e detyruar, përcaktohet nga kredia për të cilën procedohet. Vlera e padisë së personit të tretë që kundërshton ekzekutimin e detyruar varet nga vlefata e sendeve për të cilat bëhet kundërshtimi.

KREU V
PËRJASHTIMI I GJYQTARIT, KËRKESA PËR PËRJASHTIM

Neni 71

Kushtet për të qenë gjyqtar caktohen me ligj.

Neni 72

Rastet për përjashtimin e gjyqtarit

Gjyqtari është i detyruar të heqë dorë nga gjykimi i një çështje konkrete kur:

1. ka interes në çështje ose në një mosmarrëveshje tjetër që ka lidhje me atë në gjykim.
2. ai vetë ose bashkëshortja e tij është i afërt deri në shkallë të katërt apo krushqi deri në shkallë të dytë ose është i lidhur me detyrime birësimi apo bashkëjeton në mënyrë të përhershme me njërin nga palët ose nga mbrojtësit.
3. ai vetë ose bashkëshortja e tij janë në konflikt gjyqësor ose në armiqësi apo në marrëdhënie kredie apo huaje me njërin prej palëve, ose njërin prej përfaqësuesve.
4. ka dhënë këshilla ose ka shfaqur mendim për çështjen në gjykim apo ka marrë pjesë në gjykimin e çështjes në një shkallë tjetër të procesit, është pyetur si dëshmitar, si ekspert ose si përfaqësues i njëres apo tjetres palë.
5. është kujdestar, punëdhënës i njëres prej palëve, administrator ose ka një detyrë tjetër në një ent, shoqatë, shoqëri ose institucion tjetër që ka interesa për çështjen në gjykim.
6. në çdo rast tjetër kur vërtetohen, sipas rrethanave konkrete, arsye serioze njëanshmërie. Kërkesa për heqjen dorë i paraqitet kryetarit të gjykatës përkatëse i cili vendos. Për deklarinimin e heqjes dorë të kryetarit të gjykatës së shkallës së parë vendos kryetari i gjykatës së apelit dhe për kërkesën e këtij të fundit vendos kryetari i Gjykatës së Lartë.

Përmbajtja e kërkesës u njoftohet palëve.

Neni 73**Heqja dorë e gjyqtarit nga gjykimi i çështjes***(Ndryshuar fjalia e dytë me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 3)*

Gjyqtari, i cili vlerëson me ndërgjegje se ka shkaqe të arsyeshme për të mos marrë pjesë në shqyrtimin e një çështjeje, i kërkon kryetarit të gjykatës zëvendësimin e tij. Kryetari i gjykatës, kur e sheh me vend kërkesën, urdhëron zëvendësimin e tij me një gjyqtar tjetër, me anë të shortit.

Neni 74**Procedura për përjashtimin e gjyqtarit***(Shfuqizuar paragrafi V, VI me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 11)*

Në rastet kur është e detyrueshme heqja dorë e gjyqtarit, secila nga palët mund të kërkojë përjashtimin e tij.

Kërkesa e nënshkruar nga pala përkatëse ose nga përfaqësuesi i saj, duhet të depozitohet në sekretarinë e gjykatës kur është bërë i ditur emri i gjyqtarit apo gjyqtarëve që shqyrtojnë çështjen dhe në rastin e kundërt menjëherë pas shpalljes së gjyqtarit apo gjyqtarëve që do të gjykojnë çështjen.

Paraqitja e mëvonshme e kërkesës lejohet vetëm kur pala ka marrë dijeni më vonë për shkakun e përjashtimit ose kur gjatë ushtrimit të funksioneve, gjyqtari ka shfaqur mendim të njëanshëm e në mënyrë të papërshtatshme mbi faktet dhe rrethanat objekt gjykimi, por sidoqoftë jo më vonë se tri ditë nga marrja dijeni.

Kërkesa duhet të përmbajë shkaqet e përjashtimit, dokumentet e provat e tjera që disponohen.

Neni 75**Kompetenca për shqyrtimin e kërkesës***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 12; ndryshuar dhe shtuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 11; ndryshuar paragrafi II dhe paragrafi III me ligjin nr. 44/2021, neni 6)*

Kërkesa për përjashtimin e gjyqtarëve shqyrtohet në dhomë këshillimi nga një gjyqtar tjetër i së njëjtës gjykatë. Ndaj vendimit për pranimin ose rrëzimin e kërkesës për përjashtim lejohet ankim së bashku me vendimin përfundimtar.

Për kërkesën e përjashtimit të gjyqtarit të gjykatës së apelit vendos një gjyqtar

tjetër i kësaj gjykate, i ndryshëm nga gjyqtarët e trupit gjykues të cilit i përket gjyqtari që kërkohet të përjashtohet. Vendimi është i formës së prerë.

Për kërkesën e përjashtimit të gjyqtarit të Gjykatës së Lartë vendos një gjyqtar tjetër i kësaj gjykate, i ndryshëm nga gjyqtarët e kolegjit të cilit i përket gjyqtari që kërkohet të përjashtohet. Vendimi është i formës së prerë.

Nuk pranohet kërkesa për përjashtimin e gjyqtarëve të caktuar për të vendosur mbi përjashtimin. Gjyqtari për të cilin kërkohet përjashtimi ka të drejtë të paraqesë qëndrimin e tij me shkrim në lidhje me këtë kërkesë.

Në këto raste gjykimi nuk pezullohet, por gjyqtari nuk mund të japë ose të marrë pjesë në dhënien e vendimit, derisa të jepet vendimi që e deklaron të papranueshme ose që e rrëzon kërkesën e përjashtimit.

Gjykata Kushtetuese në vendimin nr.11/2013 shfuqizoi nenin 75 të KPC, me këtë përmbajtje: *“Kërkesa për përjashtimin e gjyqtarëve shqyrtohet në seancë nga i njëjti trup gjykues që gjykon çështjen”*. me arsyetimin se:

Vlerësimi nga vetë gjyqtari i çështjes mbi kërkesën për përjashtimin e tij. Gjykata vlerëson se një zgjidhje e tillë ngre dyshime mbi paanshmërinë e gjyqtarit/trupit gjykues që në momentin e bërjes së kërkesës për përjashtimin e tij, pasi është e vështirë që palët të presin që vetë gjyqtari të vlerësojë nëse është ose jo i ndikuar nga faktorë objektivë ose subjektivë në gjykimin e çështjes. Megjithë përpjekjet që mund të bëjë ai për të qenë objektiv, kjo gjë është e vështirë të reflektohet tek palët. Është pikërisht kjo mungesë e besimit tek palët që mund të çojë në krijimin e bindjes tek ta se nuk do të kenë një proces të rregullt ligjor, pasi gjyqtari nuk arrin ta përçojë këtë siguri.

28. Gjykata rithekson se kur shqyrtohet një çështje e caktuar ekziston një arsye legjitime për të dyshuar se një gjyqtar nuk është i paanshëm, këndvështrimi i atyre që paraqesin këtë pretendim ka rëndësi, por vendimtar mbetet përcaktimi nëse ky dyshim është objektivisht i justifikueshëm (*Shih vendimin nr.23/2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Pikërisht, vendimin lidhur me faktin nëse dyshimi është apo jo i justifikueshëm, nuk mund ta marrë i njëjti gjyqtar kundër të cilit ngrihen pretendimet për paanshmëri. Në këtë këndvështrim, Gjykata vlerëson se parashikimi i fjalisë së parë të nenit 75 të KPC nuk është në përputhje me parimin e gjykimit nga një gjykatë e paanshme, parashikuar nga neni 42/2 i Kushtetutës.

Neni 76**Sanksione për kërkesën e deklaruar të papranueshme**

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 13; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 12)

Kërkesa për përjashtim quhet e papranueshme kur nuk është bërë në mënyrën dhe në afatet e parashtruara në nenin 74 të këtij Kodi.

Vendimi që deklaron të papranueshme kërkesën ose që nuk pranon përjashtimin e gjyqtarit, përmban shpenzimet gjyqësore përkatëse, si dhe një gjobë deri në 50 000 lekë kur është person fizik dhe deri në 100 000 lekë kur është person juridik, në ngarkim të palës që, duke abuzuar, ka parashtruar një kërkesë të padrejtë.

KREU VI**SEKRETARIA GJYQËSORE****Neni 77****Detyrat e sekretarit gjyqësor**

(Shtuar paragrafi III me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 14; ndryshuar me ligjin nr. 122/2013)

Sekretari gjyqësor dokumenton për të gjitha efektet, në rastet dhe në mënyrat e parashikuara nga ligji, veprimtari të mirëfillta të gjykatës, të palëve e pjesëmarrësve të tjerë në proces.

Sekretari merr pjesë në të gjitha veprimet e gjykatës për të cilat duhet të mbahet procesverbal. Sekretari regjistron çështjet, formon fashikujt gjyqësorë, duke futur atje dokumente ose kopje të tyre të vërtetuara sipas ligjit dhe shënon menjëherë datën e depozitimit, i ruan ato, përpilon komunikimet dhe njoftimet e parashikuara nga ligji ose nga gjykata dhe detyra të tjera që lidhen me procesin gjyqësor.

Sekretari lëshon, kundrejt pagesës, kopje të akteve të përpiluara, të regjistrimeve të mbajtura me mjete të regjistrimit audio ose audiovizive, transkripte të plota ose të pjesshme të këtyre të fundit, si dhe ekstrakte autentike të akteve të përpiluara me shtypshkrim apo dorëshkrim.

Neni 78**Punonjësi i gjykatës**

(Ndryshuar titulli, ndryshuar dhe shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 13)

Punonjësi i gjykatës merr pjesë në seancë gjyqësore dhe merr masa për

zbatimin e urdhrave, ndjek procedurën e njoftimit të akteve dhe kryen detyra të tjera që lidhen me procesin gjyqësor.

Punonjësi i gjykatës është përgjegjës për kryerjen e rregullt të njoftimeve. Ai merr masa për realizimin e kërtimeve të nevojshme në lidhje me adresën e personit që i drejtohet njoftimi, në regjistrat publikë, në organet e administratës shtetërore, në familje dhe tek të afërmit, në vendqëndrimin ose vendbanimin e fundit të personit që i drejtohet njoftimi, ose nëpërmjet Kërkesat e punonjësit të gjykatës janë të detyrueshme për subjektet, të cilave u drejtohen. Këta të fundit duhet të kthejnë përgjigje brenda afateve të caktuara në kërkesë. Për këto veprime, punonjësi i gjykatës harton një raport, të cilin ia paraqet gjykatës.

Neni 79

Përgjegjësia për dëmin e shkaktuar

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 15)

Neni 79/a

Avokatura e Shtetit

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 16)

Avokatura e Shtetit ushtron përfaqësimin në rastet e parashikuara me ligj. Gjykata, që shqyrton çështje për të cilat me ligj përfaqësimi dhe mbrojtja kryhet nga Avokatura e Shtetit, urdhëron njoftimin e akteve kësaj të fundit, me qëllim që ajo të ketë mundësi të marrë pjesë në gjykim.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 13, datë 24.03.2004, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Në gjykimin e kërkesës për kundërshtimin e veprimeve përmbarimore, thirrja e palëve është kërkesë e detyrueshme, apo lihet në çmim të gjykatës (neni 610/2 i K.Pr.Civile)?
2. Në qoftë se thirrja është fakultative, atëherë çfarë duhet të ketë parasysh gjykata kur vendos thirrjen, apo mosthirrjen e palëve (kreditorit dhe debitorit)?
3. A duhet t'i njoftohet vendimi palës që nuk ka qenë në gjykim? A mund të bëjë ankim pala që nuk ka qenë në gjykim? (neni 611/2 i K.Pr.Civile)

4. A duhet të njoftohet Avokatura e Shtetit në këtë lloj gjykimi, kur njëra nga palët është shteti apo një institucion publik? (neni 79/a i K.Pr.Civile).
5. Kur vendimi gjyqësor që do të ekzekutohet përcakton dy apo më shumë kreditorë për të njëjtin objekt ekzekutimi dhe njëri kreditor kërkon ekzekutimin, ndërsa tjetri (të tjerët) e kundërshton atë, si duhet të veprojë përmbaruesi për ekzekutimin e vendimit?
6. Në rastet kur është krijuar një sh.p.k. dhe në statut përcaktohet kapitali themeltar në një shumë të caktuar në të holla, a mund të pretendojnë ortakët gjatë një konflikti eventual që në kapitalin e shoqërisë të konsiderohet se përfshihen edhe fonde të pa depozituara formalisht në shoqëri, pa qenë bërë më parë përcaktimi dhe depozitimi i këtyre fondeve nga secili ortak, si dhe pa qenë vendosur shtimi i kapitalit themeltar të shoqërisë me vendim të asamblesë së ortakëve?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

... thirrja e palëve nuk duhet kuptuar si e drejtë e pakushtëzuar për gjykatën dhe aq më pak si e drejtë, bazueshmëria në ligj e së cilës të mund të konsiderohet e pakontrollueshme dhe e paverifikueshme në shkallët pasardhëse të gjykimit. Përderisa ligjvënësi ka parashikuar edhe mundësinë e thirrjes dhe pjesëmarrjes së palëve në këtë lloj gjykimi, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se gjykatës i del për detyrë që në çdo rast gjykimi të padive me objekt kundërshtimin e veprimeve të përmbaruesit gjyqësor, të mbajë parasysh edhe faktin nëse është apo jo e nevojshme, rast pas rasti, thirrja e palëve në gjykim dhe, kur ajo çmon se ekzistojnë shkaqe dhe rrethana që e bëjnë të nevojshme thirrjen e tyre, sikurse në rastin objekt gjykimi, urdhëron thirrjen e tyre. Nga përmbajtja e kësaj dispozite (nenit 79/a të K.Pr.Civile) del se, kur shqyrton çështje për të cilat përfaqësimi dhe mbrojtja kryhet nga Avokatura e Shtetit, gjykata është e detyruar që të urdhërojë njoftimin e akteve kësaj të fundit. Vetëm kështu mund t'i krijohet mundësia reale Avokaturës së Shtetit që të marrë pjesë në gjyq me qëllim përfaqësimi dhe mbrojtjeje të interesave të shtetit, në rastet e parashikuara nga ligji.

KREU VII**EKSPERTI**

(Shfuqizuar nenet 80-83 me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 17)

TITULLI IV**PROKURORI**

(Shfuqizuar nenet 84-89 me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 17)

TITULLI V**NGRITJA E PADISË****KREU I****PALET****Neni 90****Përkufizimi**

Palë në një gjykim civil janë personat fizikë ose juridikë, në emër ose kundër të cilëve zhvillohet gjykimi.

Askush nuk mund të përfaqësojë në një gjykim civil të drejtat e të tjerëve, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

Neni 91**Zotësia për të vepruar**

Kanë zotësi për të vepruar në një gjykim civil personat që ushtrojnë lirisht të drejtat, të cilat duhet të respektohen nga të tjerët.

Personat, që nuk kanë zotësi për të vepruar në një gjykim civil, mund të marrin pjesë në gjykim vetëm kur përfaqësohen, sipas dispozitave që rregullojnë zotësinë e tyre.

Neni 92**Përfaqësimi në gjyq**

Personat juridikë marrin pjesë në gjykim me anë të atij që i përfaqëson, sipas dispozitave ligjore.

Neni 93

Personat që kanë zotësi për të vepruar, mund t'i kryejnë vetë të gjitha veprimet procedurale, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

Neni 94

Kur mungon personi i cili duhet të përfaqësohet në gjyq sipas paragrafit të dytë të nenit 91 të këtij Kodi dhe ekzistojnë arsye të justifikuara që kërkojnë kryerjen e shpejtë të disa veprimeve procedurale, mund të caktohet një kujdestar i posaçëm derisa çështja të ndiqet nga ai që është ngarkuar ta përfaqësojë.

Në të njëjtën mënyrë veprohet edhe për emërimin e një kujdestari të posaçëm për të përfaqësuarin, kur ka konflikt interesash me përfaqësuesin.

Neni 95

Askush nuk mund të bëjë të vlefshme në emrin e tij, në një proces gjyqësor civil, një të drejtë të një tjetri, përveç kur parashikohet shprehimisht nga ligji.

KREU II**PËRFAQËSUESIT**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Neni 96**Pajisja me prokurë e përfaqësuesit**

(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 17)

Si përfaqësues të palëve me prokurë mund të jenë:

- a) avokatët;
- b) bashkëshortët, të paralindurit, të paslindurit, vëllezërit dhe motrat;
- c) juristët dhe punonjësit e tjerë të autorizuar të institucioneve shtetërore ose të personave juridikë;
- ç) personat që lejohen nga gjykata për të qenë përfaqësues në një çështje;
- d) personat e tjerë që parashikohen me ligj se mund të jenë përfaqësues të palëve.

Nuk mund të jenë përfaqësues të palëve:

- a) personat që nuk kanë mbushur moshën 18 vjeç;
- b) personat që u është hequr zotësia për të vepruar;
- c) avokatët të cilëve u është pezulluar ushtrimi i profesionit për aq kohë sa zgjat kjo masë;
- ç) gjyqtarët dhe prokurorët.

Prokura mund të jetë e përgjithshme ose e posaçme. Ajo bëhet me shkrim sipas dispozitave të Kodit Civil, si dhe me gojë përpara gjykatës që shqyrton mosmarrëveshjen.

Neni 96/a

Përfaqësimi në Gjykatën e Lartë

(shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 14)

1. Përfaqësimi i palëve në Gjykatën e Lartë bëhet vetëm nga avokat.
2. Kjo dispozitë nuk zbatohet në rastet kur përfaqësimi bëhet nga Avokatura e Shtetit sipas ligjit.

Neni 97

Të drejta të përfaqësuesit në procesin gjyqësor

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kur palët përfaqësohen në gjykim nga përfaqësuesi, ky mund të kryejë dhe të marrë në interes të palës së vet të gjitha aktet që i nevojiten procesit, që ligji nuk e ndalon.

Në çdo rast nuk mund të kryejë akte që sjellin disponim të së drejtës, përveç rasteve kur ka fituar tagër në mënyrë të shprehur.

Neni 98

Shfuqizimi dhe heqja dorë nga prokura

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

I përfaqësuari mund të shfuqizojë kurdoherë prokurën dhe përfaqësuesi mund të heqë dorë në çdo kohë prej saj, por shfuqizimi ose heqja dorë nuk kanë efekt për palën tjetër, përderisa nuk është bërë zëvendësimi i përfaqësuesit.

Neni 99*(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)*

Pala ose personi që e përfaqëson, kur ka cilësinë e nevojshme për të ushtruar tagrin e përfaqësuesit me prokurë, mund të paraqitet në gjykim pa praninë e ndonjë përfaqësuesi tjetër, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

KREU III**DETYRAT E PALËVE DHE TË PËRFAQËSUESVE***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)***Neni 100***(ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 15)*

Palët dhe përfaqësuesit e tyre kanë detyrimin që gjatë procesit gjyqësor të sillen me mirëbesim dhe ndershmëri.

Neni 101

Në dokumentet që i paraqiten gjykatës dhe në diskutimet gjatë procesit gjyqësor, palët dhe përfaqësuesit e tyre nuk duhet të përdorin shprehje të papërshtatshme ose fyese.

Në çdo fazë të gjykimit, gjykata mund të urdhërojë heqjen e shprehjeve të papërshtatshme ose fyese dhe në vendimin përfundimtar të caktojë në favor të personit të fyer dhe në ngarkim të autorit të fyerjes ose të shprehjeve të papërshtatshme, një shumë lekësh me titull shpërblimi të dëmit jopasuror, kur shprehjet fyese nuk kanë lidhje me objektin e mosmarrëveshjes.

KREU IV**PËRGJEGJËSIA E PALËVE PËR SHPENZIMET GJATË PROCESIT DHE PËR DËMET GJATË PROCESIT****Neni 102****Përbërja e shpenzimeve gjyqësore***(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 19;**ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 16)*

1. Shpenzimet gjyqësore përbëhen nga tarifat dhe nga shpenzimet e tjera

të nevojshme të gjykimit.

2. Tarifat gjyqësore, llojet e tyre dhe të tjera çështje që lidhen me to rregullohen me ligj të veçantë.

Neni 103

(shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 17)

Neni 104

Mënyra e caktimit

(shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 18)

Neni 105

Parapagimi i shpenzimeve gjyqësore

(Shtuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 21; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 19)

1. Shpenzimet për dëshmitarët, përmbaruesit, ekspertët, përkthyesit dhe për këqyrjen e sendeve ose këqyrjen në vend, parapaguhet nga pala që i ka kërkuar në shumën që ka caktuar gjykata. Gjykata, duke marrë parasysh rrethanat e çështjes dhe gjendjen pasurore të palëve, me vendim, ia ngarkon njërës ose të dyja palëve shpenzimet, pavarësisht se cila prej tyre ka kërkuar pyetjen e dëshmitarëve, kryerjen e ekspertimit, thirrjen e përkthyesit ose këqyrjen.

2. Ky vendim është menjëherë i ekzekutueshëm nga shërbimi përmbarimor.

Neni 105/a

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 22)

Dëshmitarët, ekspertët dhe përkthyesit kanë të drejtë të marrin shpenzimet që kanë bërë për paraqitjen e tyre, si dhe një shpërblim për largimin e tyre nga vendi i punës.

Ekspertët kanë të drejtë të shpërblehen edhe për shërbimin e kryer.

Masa e shpenzimeve dhe e shpërblimeve, që u takojnë dëshmitarëve dhe ekspertëve, caktohet nga Këshilli i Ministrave.

Neni 105/b

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 23; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 20)

Personat që, sipas dispozitave për tarifën, përjashtohen nga pagimi i

taksës, përjashtohen edhe nga pagimi i shpenzimeve të tjera gjyqësore. Në këto raste, shpenzimet përballohen nga fondi përkatës i parashikuar në Buxhetin e Shtetit.

Personat juridikë që sipas ligjit “Për tarifat gjyqësore” përjashtohen nga pagimi i tarifës, paguajnë shpenzimet e tjera gjyqësore.

Neni 106

Cilës palë i ngarkohen

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 24; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 21)

Tarifa, shpenzimet e tjera gjyqësore dhe shpërblimi për një avokat, në qoftë se ka pasur të tillë, të paguara nga paditësi, i ngarkohen të paditurit në masën e pjesës së padisë që është pranuar nga gjykata. Tarifa dhe shpenzimet e tjera gjyqësore, nga pagimi i të cilave pala është përjashtuar sipas nenit 105/b, i ngarkohen palës tjetër në masën e pjesës së padisë që është pranuar nga gjykata. I padituri ka të drejtë të kërkojë pagimin e shpenzimeve gjyqësore që ka bërë, në përpjesëtim me pjesën e refuzuar të padisë.

I padituri ka të drejtë të kërkojë pagimin e shpenzimeve gjyqësore që ka bërë, edhe në rast se është vendosur pushimi i gjykimit.

Neni 107

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 22)

Nëse pala ndërgjyqëse ose përfaqësuesi i saj ka shkaktuar pa shkaqe të arsyeshme vonesa në gjykimin e çështjes, gjykata kryesisht mund të caktojë një tarifë gjyqësore shtesë, sipas përcaktimeve të ligjit “Për tarifat gjyqësore”.

Kur i padituri me sjelljen e tij nuk i ka dhënë shkak ngritjes së padisë, shpenzimet gjyqësore i ngarkohen paditësit edhe sikur të pranohet padia.

Neni 108

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 25)

Kur çështja përfundon me pajtim, shpenzimet gjyqësore mbeten në ngarkim të secilës palë që i ka bërë, përveç kur ka marrëveshje të kundërt.

Neni 109

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 26)

Personi i tretë që bën ndërhyrje dytësore nuk detyrohet dhe as ngarkohet

me pagimin e shpenzimeve gjyqësore.

Neni 110

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 27; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 23)

1. Për caktim të gabuar të vlerës së padisë dhe për llogaritje të gabuar të tarifave dhe të shpenzimeve të tjera gjyqësore, mund të bëhet ankim i veçantë.
2. Ankimi kundër vendimit nuk pezullon ekzekutimin e vendimit të gjykatës.

KREU V

MJETET LIGJORE TË MBROJTJES

(Shfuqizuar nenet 111-114 me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 28)

TITULLI VI

AKTET PROCEDURALE, NJOFTIMET DHE AFATET

KREU I

FORMAT E AKTIT

Neni 115

Forma e hartimit të aktit

(Ndryshuar titulli me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 29)

Aktet procedurale, për të cilat ligji nuk kërkon formë të caktuar, mund të kryhen në formën më të dobishme për arritjen e qëllimit të tyre.

Neni 116

Gjuha e hartimit të aktit

(Shtuar titulli me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 30)

Aktet procedurale hartohen në gjuhën shqipe.

Gjykata për pyetjen e personave që nuk dinë gjuhën shqipe ose për përkthimin e dokumenteve të shkruara në gjuhë të huaj thërret përkthyesin.

Përkthyesi që nuk paraqitet pa shkaqe të përligjura, thirret me detyrim. Ai mban përgjegjësi penale dhe civile sikurse eksperti.

Neni 117

Përmbajtja e aktit procedural

Përveç kur ligji parashikon ndryshe, thirrja për në gjyq, kërkesëpadia e kundërpadia, duhet të tregojnë gjykatën, palët, objektin, shkaqet ligjore të kërkesës dhe përfundimet, si dhe datën e hartimit dhe duhet të nënshkruhen prej palës që e paraqet aktin ose nga përfaqësuesi i saj, si në origjinal ashtu dhe në kopjet për njoftim.

Neni 118

Procesverbali

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 31; ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 24)

Gjyqtari i vetëm, ose Kryetari i seancës duhet të sigurohet që të mbahet procesverbal nëpërmjet regjistrimit audio ose audioviziv për seancën gjyqësore, si dhe për çdo veprim tjetër procedural gjyqësor që zhvillohet jashtë seance. Nëse nuk është e mundur që procesverbali të mbahet nëpërmjet regjistrimit audio ose audioviziv, ai mbahet duke bërë një përmbledhje të saktë me shtypshkrim apo dorëshkrim.

Procesverbali duhet të tregojë:

- a) vendin ku zhvillohet veprimi procedural gjyqësor;
- b) kohën e zhvillimit të veprimit procedural gjyqësor;
- c) përbërjen e trupit gjykues dhe emrin e sekretarit të gjykatës;
- ç) gjenealitetet e pjesëmarrësve në gjykim; dhe
- d) personat e thirrur, që nuk janë paraqitur, si dhe, nëse dihet, arsyen e mungesës së tyre.

Procesverbali duhet të përshkruajë veprimet procedurale të kryera gjatë gjykimit dhe të pasqyrojë fjalë për fjalë:

- a) të gjitha kërkimet dhe kundërshtimet e palëve dhe të personave të tretë;
- b) përmbledhjen e saktë të çdo shpjegimi dhe pretendimi me shkrim të paraqitur nga pala;

- c) pyetjet dhe thëniet e personave që marrin pjesë në gjykim, duke përfshirë dëshmitarët dhe ekspertët;
- ç) provat e marra, duke përfshirë përmbajtjen e provave me shkresë që janë paraqitur, të shiritave të magnetofonit, diapozitivave e filmave;
- d) të gjitha vendimet dhe urdhrat që ka dhënë gjykata gjatë gjykimit; dhe

dh) të gjitha pretendimet përfundimtare të palëve.

Në rast se procesverbali mbahet në formë të përmbledhur me shtypshkrim apo dorëshkrim, dhe një nga palët kërkon që pjesë nga thëniet e palës tjetër të përfshihen në procesverbal, gjykata duhet ta marrë parasysh këtë kërkesë.

Nëse procesverbali mbahet në formë të përmbledhur me shtypshkrim apo dorëshkrim, ai nënshkruhet në fund të çdo faqeje nga sekretari dhe në fund të dokumentit nga kryetari i seancës, menjëherë pas seancës, dhe përfshihet në dosjen gjyqësore.

Procesverbali është pjesë përbërëse e dosjes gjyqësore dhe ruhet për aq kohë sa edhe vetë dosja. Rregullat e hollësishme për ruajtjen dhe arkivimin e procesverbalit përcaktohen me urdhër të Ministrit të Drejtësisë.

Neni 118/1

Transkriptimi i procesverbaleve të mbajtura me mjete të regjistrimit audio ose audiovizive

(Shtuar me ligjin nr. 122/2013)

Transkriptimi i procesverbaleve të mbajtura me mjete të regjistrimit audio ose audiovizive përgatitet nga sekretari gjyqësor, ose teknikë të kontraktuar nga gjykata dhe që veprojnë nën mbikëqyrjen e sekretarit gjyqësor.

Transkriptimi i procesverbalit bëhet në rastet kur:

- a) kërkohet nga anëtarët e trupit gjykues;
- b) kërkohet me shkrim nga palët në gjykim ose persona të tjerë të interesuar dhe kjo kërkesë miratohet nga kryetari i seancës gjyqësore, pasi paguhen tarifat e vendosura për këtë qëllim, e cila përcaktohet me urdhër të Ministrit të Drejtësisë.

Transkriptimi i regjistrimit mund të bëhet për të gjitha seancat e një çështjeje, për seanca të veçanta ose për pjesë të shkëputura prej tyre, sipas

kërkesës së personit që kërkon transkriptimin.

Transkriptimi mund të kërkohej edhe para se gjykata të ketë dhënë vendimin për çështjen. Transkriptimi i bashkëngjitet dosjes gjyqësore pa cenuar vlefshmërinë e procesverbalit të mbajtur sipas nenit 118 të këtij Kodi.

KREU II PAVLEFSHMËRIA E AKTEVE

Neni 119 **Shpallja e pavlefshmërisë**

Akti procedural që nuk është kryer në formën që kërkohej shprehimisht nga ligji, mund të shpallet i pavlefshëm.

Akti mund të shpallet i pavlefshëm edhe kur i mungojnë të dhënat e domosdoshme për arritjen e qëllimit të tij.

Pavlefshmëria nuk mund të shpallet kur akti ka arritur qëllimin për të cilin është destinuar.

Neni 120 *(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 25)*

Nuk mund të shpallet pavlefshmëria e një akti procedural pa kërkesën e palës, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

Vetëm pala në interes të së cilës ligji parashikon një element të aktit procedural, mund të prapësojë pavlefshmërinë e aktit për mungesë të atij elementi. Prapësimi duhet të ngrihet në seancën më të parë pas njoftimit, ose menjëherë, kur dijenia merret gjatë gjykimit.

Pavlefshmëria nuk mund të prapësohet nga pala që e ka shkaktuar atë dhe as nga ajo që ka hequr dorë heshtazi.

Neni 121 **Pavlefshmëria e pjesshme**

Pavlefshmëria e një akti nuk ka rëndësi për aktet e mëparshme, kur këto janë të pavarura prej tij. Pavlefshmëria e një pjese të aktit nuk prek pjesët e tjera që janë të pavarura.

Kur e meta e një akti procedural pengon një efekt të caktuar, efektet e

tjera të prodhuara prej tij, për të cilat ai është krijuar, janë të vlefshme.

Neni 122 **Pavlefshmëria e njoftimit**

Njoftimi është i pavlefshëm kur nuk janë zbatuar dispozitat që kanë lidhje me mënyrën dhe personin të cilit i duhet dorëzuar kopja e aktit ose kur ka pasiguri të plotë për personin ose datën e njoftimit.

Neni 123 **Pavlefshmëria e vendimeve gjyqësore** *(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)*

Pavlefshmëria e vendimeve të gjykatës që mund të shqyrtohen në gjykatën e apelit ose për të cilat mund të bëhet kërkesë në Gjykatën e Lartë, vlerësohet brenda kufijve dhe rregullave të caktuara për këto mjete të kundërshtimit.

Neni 124 **Ripërtëritja e aktit** *(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 26)*

Gjykata që shpall pavlefshmërinë e një akti procedural, kur është e mundur, duhet të veprojë për ripërtëritjen e plotë ose të pjesshme të aktit.

Kur pavlefshmëria e aktit procedural është rrjedhojë e fajësisë së sekretarit, përmbaruesit ose përfaqësuesit, gjykata me vendim i ngarkon personit përgjegjës shpenzimet për ripërtëritjen e aktit. Me kërkesën e palës së dëmtuar, gjykata në vendimin që vendos për mosmarrëveshjen, detyron personin përgjegjës të shpërblejë dëmin e shkaktuar nga pavlefshmëria.

KREU III **VENDIMET E GJYKATËS**

Neni 125 **Vendimet e ndërmjetme** *(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 32)*

Vendimet e ndërmjetme jepen nga gjykata në seancë gjyqësore me qëllim që t'i përgjigjet kërkesave dhe të sigurohet zhvillimi i gjykimit në pajtim me dispozitat e këtij Kodi.

Neni 126 **Vendimet përfundimtare**

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 33)

Vendimi përfundimtar jepet nga gjykata në përfundim të gjykimit i cili zgjidh çështjen në themel. Vendimi përfundimtar, si dhe vendimet që i japin fund procesit gjyqësor civil të parashikuara prej nenit 127 të këtij Kodi jepen në “Emër të Republikës” dhe përkatësisht duhet të përmbajnë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyra e zgjidhjes së saj.

Neni 127 **Vendimet jopërfundimtare**

Vendimet jopërfundimtare janë vendimet e pushimit të çështjes, me të cilët gjykata ose gjyqtari në rastet e parashikuara në këtë Kod i japin fund procesit gjyqësor civil pa e zgjidhur çështjen në themel, si edhe çdo vendim tjetër që pa e zgjidhur çështjen në themel i jep fund procedimit gjyqësor të filluar.

KREU IV **NJOFTIMET**

Neni 128 **Njoftimi i akteve**

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 27)

Njoftimi i akteve bëhet sipas mënyrave të parashikuara në këtë kre. Gjyqtari ose kryetari i trupit gjykues të çështjes kujdeset dhe kontrollon procesin e njoftimit, që kryhet nga punonjësit e gjykatës të caktuar për realizimin e tij.

Neni 129 **Thirrja në gjykatë**

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar dhe shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 28)

Thirrja në gjykatë bëhet nëpërmjet njoftimit të letërthirrjes, e cila duhet të përmbajë gjykatën që e ka nxjerrë, emrin, mbiemrin e personit të thirrur, kohën e vendin e seancës gjyqësore, mosmarrëveshjen për të cilën thirret, kohën e njoftimit të aktit, si dhe pasojat ligjore në rast se personi i thirrur

nuk paraqitet në gjykatë.

Gjykata, kur e çmon të dobishme dhe kur pala ose personi i tretë ka dhënë pëlqimin paraprak, urdhëron që thirrja në gjykatë të bëhet nëpërmjet njoftimit me mjete të komunikimit elektronik, sipas rregullave të përcaktuara në këtë kre.

Kur pala është nën masë paraburgosëse, ose po vuan dënimin me burgim, gjykata kryen njoftimin në vendin e ekzekutimit të masës ose dënimit, duke urdhëruar organet përkatëse që ta shoqërojnë në gjykatë, kur pala kërkon të marrë pjesë personalisht në gjykim. Në këto raste gjykata përsërit njoftimin për personin për çdo seancë, përveç rastit kur ai kërkon të vazhdojë gjykimi në mungesë. Kur përzgjedhja e një adrese, me qëllim njoftimi në gjykatë është parashikuar shprehimisht në kontratë nga palët, për të gjitha mosmarrëveshjet që lindin nga kjo kontratë, gjykata mund të kryejë njoftimin sipas kësaj mënyre.

Palët ose personat e tretë, për çdo ndryshim të mëvonshëm të adresës dhe të të dhënave elektronike të kontaktit të tyre ose të përfaqësuesit të tyre, detyrohen të njoftojnë gjykatën. Shkelja e këtij detyrimi e bën të papranueshëm pretendimin për pavlefshmëri njoftimi.

Kjo dispozitë është e zbatueshme për njoftimet në çdo fazë dhe shkallë gjykimi.

Neni 130

Rregullat e njoftimit shkresor të akteve

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 34; ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 29)

Njoftimi shkresor bëhet nëpërmjet dorëzimit nga punonjësi i gjykatës ose shërbimi postar i letërthirrjes ose akteve të tjera që duhet t'i njoftohen personit të thirrur, kudo ku ai gjendet. Në rastin e personave që ndodhen në shërbim në ushtri, njoftimi u bëhet me anë të komandës së repartit nga i cili varen.

Në rastin e personave juridikë publikë njoftimi bëhet në qendrën e tij dhe i dorëzohet titullarit ose personave të ngarkuar për pranimin e akteve.

Në rastin e personave juridikë privatë njoftimi bëhet në qendrën e tij dhe i dorëzohet përfaqësuesit ose personit të ngarkuar për të marrë aktet dhe, në mungesë të tyre, një personi tjetër që punon në këtë qendër të personit juridik.

Në rastet kur njoftimi shkresor bëhet nëpërmjet shërbimit postar, punon-

jësi i gjykatës shënon mbi origjinalin dhe mbi kopjen e njoftimit edhe zyrën e postës, me anë të së cilës i është dërguar akti marrësit, me dërgesë të porositur. Dëftesa e marrjes në dorëzim duhet t'i bashkohet origjinalit të aktit dhe përfshihet në dosjen gjyqësore.

Në qoftë se personi të cilit i drejtohet njoftimi refuzon marrjen e njoftimit, nuk di ose nuk mund të nënshkruajë, punonjësi i gjykatës ose punonjësi i shërbimit postar bën shënimin përkatës në aktin objekt njoftimi dhe, kur është e mundur, e vërteton edhe me nënshkrimin e një dëshmitari të pranishëm. Në këtë rast njoftimi quhet i kryer.

Neni 131

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 30)

Kur nuk është i mundur njoftimi sipas dispozitës së mësipërme, njoftimi bëhet në vendbanimin apo vendqendrimin e personit të thirrur ose në zyrën apo vendin ku ushtron veprimtarinë tregtare, industriale ose të artizanatit.

Në qoftë se personi i thirrur nuk gjendet në një nga këto vende, njoftimi i dorëzohet një personi të familjes që ka mbushur moshën gjashtëmbëdhjetë vjeç, dhe kur nuk ndodhet ndonjë prej tyre, njoftimi mund të bëhet edhe nëpërmjet fqinjëve, që pranojnë t'ia dorëzojnë atë personit të thirrur, zyrës ose qendrës së punës së tij, përveç kur marrësi është i mitur, nën gjashtëmbëdhjetë vjeç ose është i pazoti për të vepruar.

Kur nuk është e mundur të bëhet njoftimi, sipas paragrafit të mësipërm, kopja e njoftimit i dorëzohet portierit të ndërtesës së banimit, të zyrës apo të qendrës së punës.

Në të gjitha këto raste, personi që merr njoftimin, duhet të nënshkruajë origjinalin ose kopjen e saj, duke marrë përsipër detyrimin që kopjen tjetër t'ia dorëzojë personit të thirrur. Gjithashtu bëhet shënimi në kopjen që mban punonjësi i gjykatës edhe për marrëdhëniet e këtij personi me personin e thirrur, veprimet dhe kërkimet e bëra nga punonjësi i gjykatës për dorëzimin e aktit personit të thirrur, si dhe vendin dhe kohën e dorëzimit.

Neni 132

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 31)

1. Kur anëtarët e familjes së personit që i drejtohet njoftimi, ose fqinjët të cilëve u jepet njoftimi për t'ia dorëzuar personit të cilit i drejtohet njoftimi, nuk pranojnë të marrin në dorëzim njoftimin, nuk dinë ose nuk mund të nënshkruajnë, bëhet shënimi në kopjen e njoftimit dhe, kur është e

mundur, vërtetohet edhe me nënshkrimin e një dëshmitari të pranishëm.

2. Në këtë rast njoftimi quhet i kryer.

Neni 133

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 4; ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 32)

1. Kushdo mund të emërojë një person të autorizuar për marrjen e njoftimeve. Akti i emërimit depozitohet në gjykatë.

2. Punonjësi i gjykatës regjistron personin e autorizuar në portalin elektronik kombëtar, i cili krijohet dhe administrohet nga Këshilli i Lartë Gjyqësor.

Neni 133/a

Njoftimi me shpallje publike

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 33)

Njoftimi bëhet me shpallje publike nëse:

- a) nuk është e mundur të realizohet njoftimi sipas parashikimeve të neneve 129, 130, 131, 132 dhe 133 dhe pasi punonjësi i gjykatës ka marrë të gjitha masat e nevojshme për gjetjen e adresës së personit që i drejtohet njoftimi; ose
- b) personi, të cilit i drejtohet njoftimi, nuk ka vendbanim, vendqëndrim, nuk ka zgjedhur një banesë ose nuk ka caktuar një përfaqësues në Republikën e Shqipërisë dhe nuk ka qenë i mundur njoftimi i tij sipas njërës nga mënyrat e parashikuara nga ligji.

Neni 133/b

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 33)

1. Njoftimi me shpallje publike kryhet me anë të afishimit të tij në gjykatën e vendit ku do të gjykohet mosmarrëveshja, në vendin ku personi të cilit i drejtohet njoftimi ka vendbanimin ose në vendqëndrimin e tij, si edhe në njësinë administrative në të cilën ka vendbanimin ose vendqëndrimin.

2. Kur personi të cilit i drejtohet njoftimi është një person juridik privat, njoftimi kryhet me anë të afishimit të tij në selinë e regjistruar në regjistrat publikë përkatës.

3. Njoftimi botohet edhe në një rubrikë të posaçme në faqen zyrtare në internet të gjykatës, dhe/ose në një portal elektronik kombëtar të krijuar për këtë qëllim.

4. Njoftimi me shpallje publike duhet të përmbajë:

- a) palët ndërgjyqëse;
- b) identitetin e palës të njoftuar me shpallje dhe adresën e vendbanimit ose vendqëndrimin;
- c) datën dhe orën e gjykimit, gjykatën që shqyrton mosmarrëveshjen, objektin e mosmarrëveshjes dhe të dhënat e aktit objekt njoftimi;
- ç) personin zyrtar ose zyrën në të cilën mund të marrë aktin objekt njoftimi, si dhe pasojat që mund të vijnë nga mosveprimi i palës që i drejtohet njoftimi.

5. Ky njoftim qëndron i afishuar për jo më pak se 20 ditë.

Neni 134

Njoftimi i akteve të shtetit të huaj

Njoftimi i akteve që vijnë nga organet e një shteti të huaj në një drejtim të përcaktuar nga autoritetet e këtij shteti, kryhet me dorëzimin e tyre të thjeshtë, sipas rregullave të caktuara në këtë Kod.

Neni 135

Njoftimi i akteve të shtetit të huaj bëhet nëpërmjet Ministrisë së Drejtësisë, e cila ia përcjell ato gjykatës së rrethit të vendit ku duhet të kryhet njoftimi.

Kur ka marrëveshje të ndërsjellë për dhënien e ndihmës juridike, dërgimi për njoftim dhe njoftimi bëhet drejtpërsëdrejti midis organeve kompetente të të dy shteteve ose në ndonjë mënyrë tjetër që parashikohet në marrëveshje.

Ministria e Drejtësisë kur konstaton se kërkesa për njoftimin e një akti nuk përputhet me rregullat e parashikuara në këtë Kod, ose në marrëveshjen ndërkombëtare përkatëse, ia kthen dokumentet organit të shtetit dërgues, duke specifikuar plotësisht rregullimet e nevojshme.

Neni 136

Pala që kërkon njoftimin duhet të shoqërojë kërkesën me shpenzimet e nevojshme të njoftimit, sipas marrëveshjeve ndërkombëtare ekzistuese, përveç rasteve kur ligji apo këto marrëveshje parashikojnë përjashtimin nga pagimi paraprak i shpenzimeve.

Neni 137

Akti njoftohet në gjuhën e vendit nga i cili është dërguar, por marrësi që nuk e njeh gjuhën në të cilën është përpiluar akti, ka të drejtë të refuzojë njoftimin dhe të kërkojë që ai të përkthehet në gjuhën shqipe ose në një gjuhë tjetër të njohur prej pritësit për llogari të palës kërkuese dhe me shpenzimet e saj.

Neni 138

Për njoftimin e aktit mbahet procesverbal ose plotësohet një certifikatë, në të cilën përmendet detyrimisht vendi, data e njoftimit, personit të cilit i është dorëzuar akti, lidhjet e tij me personin që i drejtohet akti, nënshkrimi dhe kur është rasti edhe arsyet që kanë penguar njoftimin.

Neni 139

Për dokumentet që bëjnë fjalë për ekzekutimin ose mosekzekutimin e kërkesave të njoftimit, veprohet në të njëjtën mënyrë sikurse për dërgimin e kërkesave për njoftim.

Neni 140

Ekzekutimi i një kërkesë njoftimi apo përcjelljeje mund të refuzohet nga autoritetet kompetente shqiptare, kur preket sovraniteti apo siguria e shtetit, si dhe kur nuk është paraqitur në përputhje me dispozitat e këtij Kodi.

Neni 141**Rregullat e njoftimit elektronik të akteve**

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 34)

Njoftimi elektronik i akteve bëhet me mjete të komunikimeve elektronike, nëpërmjet dërgimit nga punonjësi i gjykatës të letërthirrjes ose akteve të tjera që duhet t'i njoftohen personit të caktuar si marrës, në të dhënat e tij të kontaktit.

Ky njoftim duhet të pasqyrohet në një procesverbal të posaçëm, në të cilin duhet të tregohen të dhënat e kontaktit dhe mjeti i komunikimeve elektronike të përdorura për njoftim, data dhe ora e saktë e komunikimit, personi me të cilin komunikon dhe qëllimi i njoftimit.

Procesverbali hartohet nga sekretari gjyqësor dhe nënshkruhet prej tij dhe punonjësi i gjykatës të ngarkuar për kryerjen e njoftimeve. Ky

procesverbal bëhet pjesë e dosjes gjyqësore.

Rregulla të detajuara për mënyrën e njoftimit elektronik përcaktohen me urdhër të Ministrit të Drejtësisë.

Neni 141/a

(Shtuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 5; shfuqizuar me ligjin nr. 122/2013)

Neni 142

Njoftimi për personat me shërbim në ushtri

(Shfuqizuar me ligjin nr. 122/2013)

Neni 143

Mënyra të tjera njoftimi

(Ndryshuar me ligjin nr.122/2013)

Në rastet kur njoftimi nuk mund të bëhet në rrugë shkresore dhe elektronike, zbatohen rregullat e parashikuara në nenin 133 të këtij Kodi.

Neni 144

Mënyra të tjera njoftimi

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013)

Njoftimi mund të kryhet në çdo mënyrë tjetër që garanton një njoftim të rregullt për sa kohë që personi i thirrur konfirmon personalisht me shkrim se ka marrë njoftimin.

Neni 144/a

Roli i përmbaruesit në procesin e njoftimit në gjykatë

(Shtuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 6; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 35)

Rregullat e parashikuara në këtë kre për njoftimet zbatohen edhe nga përmbaruesit gjyqësorë, kur këtë e urdhëron gjykata. Përmbaruesi gjyqësor në këtë rast kryen të njëjtat detyra me ato të punonjësit të gjykatës. Përmbaruesi gjyqësor nuk mund të veprojë si punonjës i gjykatës gjatë fazës së ekzekutimit të titullit ekzekutiv.

KREU V

AFATET

Neni 145

Afatet për kryerjen e veprimeve procedurale caktohen nga ligji dhe kur ky e lejon edhe nga gjykata.

Afatet mund të jenë edhe prekluzive kur ligji e parashikon shprehimisht.

Neni 146

Afatet e vendosura nga ligji janë të zakonshme, përveç kur ligji e parashikon shprehimisht se janë të prera.

Afatet e prera nuk mund të shkurtohen ose të shtyhen, qoftë edhe me pëlqimin e palëve.

Neni 147

Zgjatja e afateve

Gjykata përpara mbarimit të afatit mund të zgjasë me vendim afatin që nuk është prekluziv. Shtyrja nuk mund të jetë më e gjatë se afati i fillimit, përveç kur ka arsye veçanërisht të rënda që përligjin kërkesën.

Neni 148

Llogaritja e afateve

Kur afati është caktuar me ditë dhe me orë, përjashtohet dita dhe ora në të cilën ka filluar ngjarja ose koha nga e cila duhet të fillojë afati.

Afati që është caktuar në javë, në muaj ose në vite mbaron me kalimin e asaj dite të javës së fundit ose të muajit të fundit që ka të njëjtin emër ose numër me atë të ditës që ka filluar afati. Kur një ditë e tillë mungon në muajin e fundit afati mbaron me kalimin e ditës së fundit të këtij muaji.

Kur dita e fundit e një afati bie në ditë pushimi, afati mbaron në ditën e punës, që vjen pas asaj të pushimit.

Neni 149

Dita e fundit e afatit vazhdon deri në orën 24.⁰⁰ të saj, por kur do të kryhet ndonjë veprim procedural ose do të paraqitet ndonjë kërkesë ose akt tjetër në gjykatë, afati mbaron në çastin e mbarimit të orarit zyrtar.

Afati nuk quhet i humbur, kur kërkesa ose akti është dërguar me postë edhe në ditën e fundit të afatit.

Neni 150

Afatet dhe pezullimi i gjykimit

Kur pezullohet gjykimi, pezullohen edhe të gjitha afatet që kanë filluar të ecin por nuk janë plotësuar. Në këtë rast, pezullimi i afatit fillon nga çasti që ka ndodhur ngjarja e cila ka shkaktuar pezullimin e gjykimit.

Neni 151

Rivendosja në afat

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 36)

Kur palët ose prokurori, për arsye që rrjedhin nga forca madhore ose që nuk mund të ishin parashikuar nga ata, kanë tejkaluar afatin procedural ligjor ose atë të përcaktuar nga gjykata, mund t'i kërkojnë gjykatës rivendosjen në këto afate procedurale, përveç kur afatet kanë karakter prekluziv.

Neni 152

(Shtuar fjali në paragrafin II me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 7)

Kërkesa për rivendosjen e afatit të humbur shqyrtohet nga gjykata së cilës duhet t'i paraqiten edhe dokumentet që justifikojnë ose për të cilat kërkohet rivendosja e afatit. Gjatë shqyrtimit të kërkesës thirret edhe pala tjetër.

Kundër vendimit të gjykatës mund të bëhet ankim i veçantë.

Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në vendimin njehsues administrativ nr. 00-2023-4279(259), datë 07.07.2023, çmoi se:

Në kuptim të neneve 152 dhe 458 të Kodit të Procedurës Civile, në të gjitha gjykimet administrative ku paraqitet një kërkesë për rivendosjen në afat të ankimit, kërkuesi ka detyrimin që t'i bashkëlidhë kërkesës edhe aktin procedural të ankimit për të cilin kërkohet rivendosja në afat.

PJESA E DYTË
GJYKIMI NË SHKALLË TË PARË

TITULLI I
PARAQITJA E PADISË, DEKLARATËS SË MBROJTJES, VEPRIMET
PËRGATITORE
(Ndryshuar titulli me ligjin nr. 38/2017, neni 37)

KREU I
HARTIMI, PARAQITJA NË GJYKATË, NJOFTIMI I PADISË DHE
VEPRIMET PËRGATITORE
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 35)

Neni 153
Hartimi i padisë

Gjykimi i një çështjeje në gjykatë fillon me paraqitjen e kërkesëpadisë me shkrim.

Neni 154
*(Shfuqizuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 36;
shtuar dy paragrafët e fundit me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr.
38/2017, neni 38)*

1. Kërkesëpadia shkruhet në gjuhën shqipe dhe duhet të përmbajë:

- a) gjykatën përpara së cilës paraqitet kërkesa;
- b) emrin, atësinë, mbiemrin, vendbanimin ose vendqëndrimin e paditësit e të paditurit dhe të personave që përkatësisht i përfaqësojnë ata, kur ka të tillë. Nëse paditësi ose i padituri është person juridik, emërtimin e tij ashtu siç figuron në regjistrat publikë, duke treguar edhe selinë ose zyrën qendrore, ku do kryhet njoftimi;
- c) objektin e padisë;
- ç) tregimin konkret të fakteve, rrethanave, dokumenteve, mjeteve të tjera provuese, të së drejtës mbi të cilat mbështetet padia, si dhe kërkimin konkret të paditësit;
- d) vlerën e padisë, në rast se objekti i saj është i vlerësueshëm.

2. Përveç këtyre kërkesave, paditësi në kërkesëpadi duhet të tregojë saktë dhe/ose të bashkëngjisë:

- a) të dhënat elektronike të kontaktit të tij ose të përfaqësuesit, nëse ka një të tillë, ku gjykata mund ta njoftojë;
- b) listën e personave që kërkon të thirren në gjykim në cilësinë e dëshmitarit, duke saktësuar emrin, atësinë, mbiemrin dhe adresën e plotë, si dhe faktet që kërkohet të provohen me to;
- c) provat që kërkohen të merren nga i padituri dhe të tretët, duke përcaktuar arsyet dhe vendndodhjen e këtyre provave;
- ç) llojin e ekspertimit që kërkohet të kryhet gjatë gjykimit;
- d) emrin, atësinë, mbiemrin ose emërtimin nëse është person juridik dhe adresën e plotë të personave të tretë që kërkon të thirren në gjykim me këtë cilësi; dh) aktin provues të pagimit të tarifës së padisë, sipas ligjit.

Neni 154/a

Paraqitja e kërkesëpadisë

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 37)

Kërkesëpadia paraqitet në gjykatë nga paditësi ose nga përfaqësuesi i tij i pajisur me prokurë.

Kërkesëpadia mund të paraqitet në gjykatë edhe nëpërmjet postës.

Padia iu caktohet gjyqtarëve me short.

Kur kërkesëpadia nuk plotëson kushtet e përmendura në këtë kre, gjyqtari i vetëm ia kthen paditësit në kohën e paraqitjes së saj ose ai njoftohet me shkrim për plotësimin e të metave dhe, pasi të jetë shënuar në padi data e paraqitjes, caktohet një afat për plotësimin e të metave. Deri në këtë datë padia mbetet pa veprime.

Kur paditësi nuk plotëson të metat brenda afatit të caktuar, kërkesëpadia quhet se nuk është paraqitur dhe i kthehet paditësit së bashku me aktet e tjera.

Kundër vendimit të gjyqtarit të vetëm për kthimin e kërkesëpadisë mund të bëhet ankimi i veçantë. Kur të metat e kërkesëpadisë janë plotësuar në afatin e caktuar, ajo quhet e regjistruar që nga dita që është regjistruar në gjykatë. Në këtë mënyrë veprohet edhe kur të metat e kërkesëpadisë konstatohen gjatë gjykimit të çështjes.

Neni 155
Njoftimi paraparak i padisë
(Shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 39)

Neni 156
Aktet që i bashkëngjiten padisë
(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 40)

Bashkë me kërkesëpadinë duhet të paraqiten:

- a) prokura, në rast se kërkesëpadia paraqitet në emër të paditësit nga përfaqësuesi i tij;
- b) kopje të kërkesëpadisë dhe të akteve provuese, në numër sa janë të paditurit, si dhe për rastin e parashikuar nga neni 197 i Kodit Civil.

Me paraqitjen e kërkesëpadisë paguhet tarifa, si dhe shpenzimet e nevojshme për njoftimet ose shërbimet e tjera gjyqësore.

Kërkesëpadisë i bashkëngjitet thirrja në të cilën shënohen data e paraqitjes në gjykatë, si dhe porosia që në këtë datë të jenë të saktësuarat provat që i padituri pretendon se duhen dëgjuar nga gjykata.

Neni 157
Paraqitja e padisë
(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 15.7.2001, neni 38)

Neni 158
Veprimet paraprake të gjyqtarit të vetëm
(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 41)

1. Gjykata, pasi e vlerëson padinë pa të meta në zbatim të neneve 154/a dhe 156 të këtij Kodi, i kërkon të paditurit të lëshojë deklaratën e mbrojtjes, jo më vonë se 30 ditë nga njoftimi i kërkesëpadisë. Të njëjtat rregulla zbatohen edhe në rastin e paraqitjes së padisë së ndërhyrësit kryesor, ose të kundërpadiës.

2. Gjykata informon të paditurin në lidhje me përmbajtjen e nevojshme të deklaratës së mbrojtjes, sipas pikave 3 dhe 4, të këtij neni, në lidhje me mundësinë për të kërkuar ndihmë ligjore dhe pasojat ligjore në rast moslëshimi të deklaratës së mbrojtjes.

3. Deklarata e mbrojtjes hartohet në gjuhën shqipe dhe duhet të përmbajë:

- a) gjykatën përpara së cilës paraqitet deklarata e mbrojtjes;

- b) emrin, atësinë, mbiemrin, vendbanimin ose vendqëndrimin e paditësit e të paditurit dhe të personave që përkatësisht i përfaqësojnë ata, nëse ka. Nëse paditësi ose i padituri është person juridik, emërtimin e tij ashtu siç figuron në regjistrat publikë, duke treguar edhe selinë ose zyrën qendrore, ku do kryhet njoftimi;
- c) tregimin konkret të fakteve, rrethanave, dokumenteve dhe provave të tjera, si dhe prapësimet dhe argumentet për kundërshtimin e padisë, nëse ka.

4. Përveç këtyre kërkesave, i padituri deklaron qartë në/ose bashkëngjitur deklaratës së mbrojtjes:

- a) të dhënat e kontaktit të tij elektronik ose të përfaqësuesve të tij, nëse ka, të cilat gjykata mund t'i përdorë për ta njoftuar;
- b) listën e personave që kërkon të thirren në gjykim me cilësinë e dëshmitarit, duke specifikuar saktë emrat e tyre, atësinë, mbiemrin, dhe adresën e tyre të plotë, si dhe faktet që kërkohet të provohen me to;
- c) provat që kërkohen të merren tek të tretët ose te paditësi, duke përcaktuar arsyet dhe vendndodhjen e provave;
- ç) llojin e ekspertimit që kërkohet të kryhet gjatë gjykimit;
- d) emrin, atësinë, mbiemrin ose emërtimin e personit juridik dhe adresën e plotë të personave të tretë që kërkon të thirren në gjykim me këtë cilësi;
- dh) kundërpadinë, kur kërkohet prej tij ushtrimi i kësaj të drejte, sipas nenit 160 të këtij Kodi.

5. I padituri duhet të informojë gjykatën për çdo ndryshim të mëvonshëm të adresës dhe të të dhënave të kontaktit elektronik për vete ose përfaqësuesin e tij. Shkelja e këtij detyrimi i bën të papranueshme pretendimet për pavlefshmërinë e njoftimit.

6. Deklarata e mbrojtjes bashkë me provat dhe aktet e tjera bashkëngjitur i komunikohet palës paditëse nga gjykata. Pala paditëse ka të drejtë të paraqesë prova të tjera, përveç atyre të përcaktuara në kërkesëpadi, vetëm kur ato lidhen me pretendime të reja të të paditurit, të parashtruara në deklaratën e mbrojtjes.

7. Prapësimet dhe provat që mund të ngrihen ose paraqiten vetëm me kërkesë të palëve, nuk pranohen nga gjykata më pas, nëse nuk janë paraqitur së bashku me deklaratën e mbrojtjes.

Neni 158/a**Vendimet e gjyqtarit gjatë veprimeve paraprahe***(ndryshuar me ligjin nr. 38/2017 neni 42)*

1. Në rast se nga studimi paraparak i akteve, gjyqtari konstaton mungesën e juridiksionit ose kompetencës, ose palëve u mungon zotësia për të vepruar ose përfaqësimi është në kundërshtim me ligjin, atëherë ai duhet përkatësisht të vendosë nxjerrjen e çështjes jashtë juridiksionit gjyqësor, dërgimin e çështjes për gjykim gjykatës kompetente, disponon me vendim, sipas parashikimeve të këtij Kodi, ose i cakton afat palëve për të rregulluar aktet e përfaqësimit.

2. Gjyqtari me vendim, pa caktuar seancë përgatitore, kryen këto veprime:

- a) përjashton paditësin nga pagesa e tarifës kur janë rastet e përcaktuara me ligj dhe është bërë kërkesë nga paditësi;
- b) cakton provat që do të merren në shqyrtim në seancë gjyqësore dhe cakton ekspertin në fushën përkatëse të ekspertizës, të cilin ua njofton palëve;
- c) vendos për marrjen e provave dhe informacioneve tek të tretët kur palët deklarojnë dhe provojnë se nuk kanë mundësi t'i marrin vetë;
- ç) vendos për marrjen e masave për sigurimin e padisë, në raste të veçanta ose të ngutshme, sipas nenit 205 të këtij Kodi;
- d) nëse është e nevojshme, vendos për sigurimin e provës, sipas neneve 292-295, të këtij Kodi, dhe procedon për marrjen e saj në seancë të posaçme, sipas nenit 296 të këtij Kodi;
- dh) vendos për pezullimin e gjykimit kur janë rastet e përcaktuara nga neni 297 i këtij Kodi;
- e) vendos për pushimin e gjykimit kur janë rastet e përcaktuara nga neni 299 i këtij Kodi;
- ë) vendos për bashkimin e padive në një gjykim të vetëm në rastet e parashikuara në këtë Kod ose për veçimin e kërkimeve;
- f) vendos në lidhje me kërkesën për thirrjen e personit të tretë në gjykim, sipas nenit 193 të këtij Kodi.

Neni 158/b
Seanca përgatitore

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.05.2001 dhe ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 43)

1. Gjyqtari cakton detyrimisht seancën e veprimeve përgatitore në rastet kur merr në shqyrtim kërkesat për ndërhyrje kryesore, dytësore, për zëvendësim procedural, kalim procedural, ndryshimin e shkakut ose shtimin, pakësimin ose ndryshimin e objektit të padisë, paraqitjen e kundërpadisë, si dhe caktimin e ekspertit.
2. Për vendimet e tjera që merren nga gjyqtari gjatë veprimeve paraprake mund të kryhet seancë përgatitore kur çmohet prej tij nevoja e thirrjes dhe dëgjimit të palëve, si dhe në raste të tjera të parashikuara në ligj.

Neni 158/c
Urdhri për caktimin e seancës gjyqësore

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017 neni 44)

1. Gjyqtari, menjëherë pasi kryen të gjitha veprimeve paraprake dhe/ose përgatitore të nevojshme, nxjerr urdhrin për caktimin e seancës gjyqësore, i cili u njoftohet palëve dhe personave të tretë.
2. Urdhri për caktimin e seancës gjyqësore përmban:
 - a) datën, orën dhe vendin e zhvillimit të seancës gjyqësore;
 - b) palët të cilat kërkohen të pyeten nga gjykata, sipas nenit 182, të këtij Kodi, dhe, sipas rastit, dëshmitarët, që duhet të marrin pjesë në seancë gjyqësore;
 - c) ekspertin ose grupin e ekspertëve të caktuar nga gjyqtari;
 - ç) njoftimin dhe mënyrën e njoftimit të palëve dhe të personave që duhet të marrin pjesë në seancë.
3. Njoftimi drejtuar dëshmitarëve, përkthyesit dhe ekspertit, duhet të përmbajë paralajmërimin për sanksione, sipas ligjit, për mosparaqitje në seancë, pa shkak të ligjshëm.

Neni 158/ç
Veprimet e pajtimit

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017 neni 44)

1. Gjyqtari, gjatë veprimeve përgatitore, bën të gjitha përpjekjet për të zgjidhur mosmarrëveshjen me pajtim, kur e lejon natyra e çështjes. Për

këtë qëllim, kur është rasti, urdhëron edhe paraqitjen e vetë palëve.

2. Në çdo fazë të gjykimit, gjykata vë në dijeni palët lidhur me mundësinë e zgjidhjes së mosmarrëveshjes me ndërmjetësim dhe nëse ato pranojnë e kalon çështjen për ndërmjetësim.

3. Kur arrihet pajtimi pa filluar seanca gjyqësore, mbahet procesverbal, i cili nënshkruhet nga palët. Gjyqtari me vendim miraton pajtimin.

4. Në rast të paraqitjes së aktmarrëveshjes për pajtim ose për zgjidhjen e mosmarrëveshjes me ndërmjetësim, gjykata vendos miratimin e saj, nëse kjo e fundit nuk është në kundërshtim me ligjin.

5. Kur pajtimi arrihet në seancë gjyqësore, kushtet e marrëveshjes pasqyrohen në procesverbalin gjyqësor. Gjykata jep vendim për miratimin e tij, por në çdo rast ai nuk duhet të jetë në kundërshtim me ligjin.

6. Kundër vendimit për zgjidhjen e mosmarrëveshjes me pajtim ose me ndërmjetësim, ose mospranimin e pajtimit, mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 159 **Bashkimi i kërtimeve**

Në një kërkesëpadi mund të parashtrohen shumë kërtime, në rast se gjykata është kompetente për të gjitha kërkimet. Kur gjykata çmon se shqyrtimi i përbashkët i tyre, do të shkaktojë vështirësi të dukshme në zhvillimin e gjykimit, vendos që ato të shqyrtohen veç e veç.

Neni 160 **Kundërpadia**

(Ndryshuar paragrafi III me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001; ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 38/2017, neni 45)

I padituri ka të drejtë të paraqesë kundërpadi kur kërkitimi i kundërpadisë ka lidhje me atë të padisë ose kur midis tyre mund të bëhet kompensimi.

Kundërpadia mund të paraqitet derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore, sipas nenit 158/c të këtij Kodi.

Kur të metat e kundërpadisë nuk plotësohen në afatin e caktuar nga gjykata, kundërpadia kthehet.

KREU II BASHKËNDËRGJYQËSIA

Neni 161

(Shtuar shkronja “c” me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, shtuar shkronja “ç” me ligjin nr. 38/2017, neni 46)

Padia mund të ngrihet bashkërisht nga shumë paditës ose kundër shumë të paditurve (bashkëndërgjyqës) në rast se:

- a) kanë të drejta ose detyrime të përbashkëta mbi objektin e padisë;
- b) të drejtat dhe detyrimet e tyre nga pikëpamja e faktit ose e ligjit kanë po atë bazë;
- c) në rast se gjykimi ka filluar dhe paditësi vëren se kërkimi i tij shtrihet edhe ndaj një personi tjetër, atëherë mund ta shtrijë kërkimin edhe ndaj këtij të fundit, duke e thirrur si të paditur;
- ç) nëse vendimi nuk mund të jepet përveçse kundrejt shumë personave, në rastin e bashkëndërgjyqësisë së detyrueshme, këta të fundit duhet të thirren si të paditur në të njëjtin proces. Gjyqtari, kur konstaton se bashkëndërgjyqësia e detyrueshme në anën e të paditurve është e paplotë, i lë palës paditëse një afat deri në 20 ditë që ta rregullojë atë, sipas shkronjës “c”, të këtij neni, dhe nenit 154/a të këtij Kodi. Në rast se paditësi nuk vepron brenda afatit të mësipërm, gjykata vendos pushimin e gjykimit.

Neni 162

Secili nga bashkëndërgjyqësit kundrejt palës kundërshtare paraqitet i pavarur në mënyrë që veprimet ose mosveprimet e tij procedurale nuk u sjellin të tjerëve as dobi as dëm.

Kur, për shkak të natyrës së marrëdhënieve juridike që janë në konflikt ose për shkak të një dispozite ligjore, efekti i vendimit, që do të jepet, shtrihet në të gjithë bashkëndërgjyqësit, veprimet procedurale që janë kryer prej disa bashkëndërgjyqësve kanë efekt edhe për bashkëndërgjyqësit e tjerë që nuk janë paraqitur në gjykatë ose që nuk kanë kryer ndonjë veprim në afatin e caktuar.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 901, datë 14.07.2000, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. A ka të drejtë gjykata që shqyrton çështjen që, në kundërshtim me disponimin e paditësit, të thërrasë si të paditur një person të tretë dhe të vendosë që detyrimin e kërkuar nga paditësi prej të paditurit të thirrur prej tij t'ia ngarkojë personit të tretë?
2. Cilat janë veçantitë dhe dallimet midis mjeteve procedurale që përdor paditësi dhe i padituri në një gjykim civil: padia, përgjigjja dhe kundërpadia.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, pasi shqyrtuan aktet e çështjes; Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Sipas nenit 160/1 të K.Pr.Civile, “I padituri ka të drejtë të paraqesë kundërpadi kur kërkitimi i kundërpadisë ka lidhje me atë të padisë, ose kur midis tyre mund të bëhet kompensim”. Në kuptim të dispozitës së mësipërme, kundërpadia është padia e të paditurit që drejtohet kundër paditësit, e paraqitur në një gjykim të filluar, derisa nuk ka përfunduar hetimi gjyqësor. Që padia e të paditurit kundër paditësit të cilësohet si kundërpadi dhe të pranohet të gjykohet së bashku me padinë në gjykimin e filluar, duhet të plotësojë të paktën njërin nga dy elementet substanciale të kërkuar nga neni 160/1 i K.Pr.Civile: lidhjen (koneksitetin) midis kërtimeve dhe/ose mundësinë e kompensimit (shlyerjes) të detyrimeve të ndërsjella.

Duke qenë se si padia edhe kundërpadia mund të trajtohen secila si padi më vete në gjykime të veçanta, sipas çmimit të gjykatës, kuptohet që kur gjykohen së bashku në një gjykim të vetëm, në vendimin përfundimtar eventualisht mund të vendoset:

- a) Pranimi i padisë dhe i kundërpadisë, duke vendosur, kur është rasti, edhe kompensimin e detyrimeve të ndërsjella;
- b) Pranimin e padisë dhe rrëzimin e kundërpadisë;
- c) Rrëzimin e padisë dhe pranimin e kundërpadisë;
- ç) Rrëzimin e padisë dhe të kundërpadisë.

Në rastin konkret, gjykata nuk ka vendosur dhe nuk mund të vendoste në asnjërin nga mënyrat e mësipërme. Gjithashtu, kur gjykohen së bashku një padi e një kundërpadi, bazuar në vendimin procedural për bashkimin e tyre në një çështje të vetme (neni 55 i K.Pr.Civile), si rregull, nuk mund të thirren si paditëse apo të paditur edhe persona të tjerë me kërtime të pavarura nga ato të përcaktuara në objektin e padisë e në objektin e kundërpadisë.

Këta persona mund të thirren për t'u bashkuar proceduralisht në kërkime të përbashkëta me paditësin e kundërpaditur ose me të paditurin kundërpaditës vetëm kur janë kushtet e krijimit të bashkëndërgjyqësisë sipas neneve 161 - 162 të K.Pr.Civile..

Neni 162/a

Procedura e shqyrtimit të padive për shuma të vogla

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 47; ndryshuar pjesërisht pika 1 dhe pika 4 me ligjin nr. 44/2021, neni 7)

1. Paditë me vlerë deri në njëzetfishin e pagës minimale në shkallë vendi, që rrjedhin nga marrëdhënie kontraktore, shqyrtohen nga gjykata me gjykim të shkurtuar.
2. Shqyrtimi i çështjes me gjykim të shkurtuar para gjykatës bëhet me shkrim. Gjykata mund të zhvillojë seancë gjyqësore verbale nëse e çmon të nevojshme.
3. Në lidhje me gjykimet e padive të mësipërme, zbatohen vetëm rregullat e parashikuara në paragrafin e dytë, të nenit 172, neneve 236/a, 285/a, 310, 315, 460 dhe 510 të këtij Kodi.
4. Në rast se vlera e padisë është më e vogël se njëzetfishi i pagës minimale në shkallë vendi dhe vlera e kundërpadisë tejkalon njëzetfishin e pagës minimale në shkallë vendi, gjykimi zhvillohet sipas dispozitave të përgjithshme për gjykimin e zakonshëm.

KREU III

DREJTIMI I PROCESIT

(Shfuqizuar nenet 163-164 me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 42)

KREU IV

GJOBAT

Neni 165

Mosparaqitja në gjyq pa shkaqe të arsyeshme

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 48)

Kur dëshmitari ose eksperti, që është thirrur në gjykatë, nuk paraqitet pa shkaqe të arsyeshme, gjykata e dënon me gjobë nga 50 000 deri në 100 000 lekë dhe urdhëron sjelljen e tij me detyrim.

Neni 166**Kundërshtimi për të dëshmuar***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 49)*

Kur dëshmitari pa ndonjë shkak të arsyeshëm kundërshton të dëshmojë ose eksperti të japë mendimin, gjykata i dënon me gjobë nga 50 000 deri në 100 000 lekë.

Neni 167**Mosparaqitja në gjyq e dokumentit ose e sendit nga personi i tretë***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 50)*

Kur një person i tretë, që nuk është palë, nuk pranon të paraqesë një dokument ose një send, që provohet se ndodhet pranë tij dhe që i është kërkuar nga gjykata dënohet me gjobë nga 50 000 deri në 100 000 lekë.

Neni 168**Mosbindja e urdhrit të kryetarit të seancës***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 51)*

Kur personat që marrin pjesë në gjykimin e çështjes, si dhe personat e tjerë që asistojnë në gjykim nuk u binden urdhrave të kryetarit të seancës gjyqësore, me vendim të gjykatës mund të dënohen me gjobë nga 50 000 deri në 100 000 lekë. Në rastet kur prokurori dhe/ose avokati nuk i binden urdhrave të gjykatës, sipas këtij neni, gjykata ka detyrimin të njoftojë organet përgjegjëse për disiplinën e tyre.

Neni 169**Kundërshtimi i vendimit të dënimit**

Personat që janë dënuar me gjobë, sipas dispozitave të mësipërme, mund t'i paraqitin gjykatës që i ka dënuar, brenda tri ditëve, kërkesë për heqjen e dënimit, duke treguar dhe shkaqet.

Gjykata kur i gjen me vend këto shkaqe, revokon vendimin e dënimit me gjobë si dhe urdhrin e sjelljes me detyrim. Ajo mund edhe vetëm të pakësojë gjobën e caktuar. Në rast të kundërt, refuzon kërkesën.

Afati për të paraqitur kërkesën fillon nga dita e seancës gjyqësore dhe, në rastet e parashikuara nga nenet 165 dhe 167, nga dita e njoftimit të vendimit të dënimit.

Vendimi i dhënë nga gjykata në rastet e sipërme është i formës së prerë dhe kundër tij nuk lejohet ankim.

TITULLI II

SHQYRTIMI I ÇËSHTJES

KREU I

VEPRIMET PËRGATITORE

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 43)

Neni 170

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 43)

Neni 171

Veprimet e pajtimit

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 43)

Neni 171/a

Të drejtat e gjykatës për zhvillimin e procesit gjyqësor dhe mjetet për zbatimin e tyre

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 52)

Gjykata ushtron të gjitha të drejtat e përcaktuara në këtë Kod, që janë të nevojshme për zhvillimin sa më të mirë të procesit gjyqësor.

Gjykata cakton seancat dhe afatet brenda të cilave palët dhe personat e tjerë të thirrur prej saj duhet të kryejnë aktet procedurale dhe veprime të tjera të kërkuara prej saj.

Gjykata drejton procesin gjyqësor nëpërmjet vendimeve dhe urdhrave. Vendimet dhe urdhrat e shpallura në seancë gjyqësore quhen të njohura nga palët e pranishme ose që duhej të paraqiteshin në gjykatë. Vendimet e shpallura jashtë seancës dhe ato, ndaj të cilave lejohet ankim i veçantë u komunikohen palëve të interesuara nga sekretari i seancës jo më vonë se tre ditë nga shpallja e tyre.

Neni 171/b

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001; Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 53)

Vendimet e ndërmjetme dhe urdhrat që jep gjykata në seancë gjyqësore duhet të arsyetohen dhe të mos paragjykojnë zgjidhjen e çështjes.

Vendimet mund të ndryshohen ose të revokohen nga gjykata që i ka shpallur përveç kur:

- a) janë shpallur mbi bazën e një marrëveshjeje të palëve, në rastet që ato vetë mund të disponojnë. Megjithatë, mund të revokohen nga gjykata kur është përcaktuar në marrëveshjen e palëve;
- b) në këtë Kod përcakohet se kundër tyre mund të ushtrohet ankim i veçantë;
- c) ligji i deklaron si të paankimueshme.

KREU II

DREJTIMI I PROCESIT DHE SEANCA GJYQËSORE

(Shtuar titulli me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 44)

Neni 172

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013)

Shqyrtimi i çështjes përpara gjykatës bëhet verbalisht, por palët mund të parashtrijnë me shkrim shpjegimet dhe pretendimet e tyre rreth çështjes në gjykim.

Shpjegimet dhe pretendimet me shkrim të paraqitura nga palët, në mbështetje të kërkesave dhe konkluzioneve të tyre, bëhen pjesë e dosjes gjyqësore, ose i bashkohen procesverbalit kur ai mbahet me shtypshkrim apo dorëshkrim.

Neni 173

Gjykimi me dyer të mbyllura

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 47)

Nuk lejohet qëndrimi në seancë gjyqësore me dyer të mbyllura i të miturve nën 16 vjeç, përveç kur ata thirren nga gjykata.

Gjykata mund të mos lejojë pjesëmarrjen e organeve të medias dhe publikut gjatë një pjese ose gjatë gjithë zhvillimit të procesit gjyqësor:

- a) në interes të moralit;
- b) të rendit publik;
- c) të ruatjes së informacionit të klasifikuar ose sigurisë kombëtare;
- ç) kur e kërkojnë interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve dhe pjesëmarrësve në gjyq;

- d) kur përmenden sekrete tregtare ose shpikje industriale, nga publikimi i të cilave mund të cenohen interesa që mbrohen me ligj; dh) në masën e çmuar nga gjykata, në rrethana të veçanta, publikimi mund të paragjykojë interesat e drejtësisë.

Vendimi shpallet publikisht.

Neni 174

Çelja dhe zhvillimi i seancës gjyqësore

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 54)

Në ditën dhe në orën e caktuar palët ose përfaqësuesit e tyre janë të detyruar të njoftojnë gjykatën për praninë e tyre.

Përpara se të fillojë seanca gjyqësore sekretari ose punonjësi i gjykatës thërret palët ose përfaqësuesit e tyre dhe i fton ata të zënë vendet e caktuara.

Neni 175

Pasi deklarohet çelja e seancës gjyqësore, gjykata verifikon paraqitjen e palëve dhe heton shkaqet kur njëra ose të dyja ato nuk janë paraqitur në seancë.

Në rast se mosparaqitja ka ndodhur për shkak sëmundjeje ose për ndonjë shkak tjetër të ligjshëm, gjykata shtyn gjykimin për një ditë tjetër.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 4, datë 01.02.2006, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Kur pushohet gjykimi i padisë, gjykimi i kundërpadisë do të ndjekë të njëjtin fat, apo pavarësisht nga kjo, ajo do të gjykohej si një padi e veçantë?
2. Rezulton se paditësi është larguar nga salla e gjykimit për prishje të rregullit dhe më pas, përfaqësuesja e tij ka lënë, me vullnet, seancën gjyqësore, pa deklaruar në se ka hequr dorë nga padia e ngritur nga i përfaqësuari prej saj. Kolegji çmon te drejtë faktin se mosparaqitja ose largimi pa shkaqe të arsyeshme i paditësit nga seanca gjyqësore konsiderohet heqje dorë nga gjykimi i padisë (në rastin në gjykim largimin pa shkaqe të arsyeshme nuk e ka bërë paditësi, por përfaqësuesja e tij). Bazuar në këtë disponim të vullnetit nga pala paditëse, si dhe faktin se përfaqësuesja e paditësit, në rrethanat e parashtruara më sipër, është larguar nga gjykimi, kjo duhej konsideruar si heqje dorë nga gjykimi i padisë, apo, në këto rrethana, gjykata duhej të sigurohej më parë lidhur me vullnetin e paditësit, duke e thirrur atë në seancën pasardhëse?

3. Edhe pse gjykata ka marrë vendim për ta shqyrtuar çështjen në mungesë, lind pyetja se, a duhet njoftuar pala paditëse e k/paditur për shqyrtimin e kundërpadisë?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

“në një gjykim, në të cilin është pranuar që bashkë me gjykimin e padisë të zhvillohet edhe gjykimi i k/padisë, pushimi i gjykimit të padisë, pavarësisht nga shkaku, nuk passjell vetvetiu edhe pushimin e gjykimit të k/padisë. Përkundrazi, gjykimi i k/padisë mund të vazhdojë normalisht dhe gjykata në vendimin përfundimtar, duhet të shprehet si për kërkimet e padisë, ashtu edhe për ato të kundërpadisë, sikurse ato të ishin gjykuar më vete, në dy gjykime të veçanta. Veç interesit praktik të drejtësisë për sigurimin e kushteve optimale për një ekonomi efektive gjyqësore dhe interesit vetiak të k/paditësit për mosplotësimin, për shkaqe që nuk varen nga ai, të afateve të parashkrimit të k/padisë, nëse ajo do të paraqitej si padi në një proces gjyqësor më vete, në këto raste është i padituri k/paditës subjekti procedural, i cili ka të drejtën për të disponuar lidhur me faktin nëse dëshiron ose jo vazhdimin e gjykimit të k/padisë edhe mbas pushimit të gjykimit të padisë, vullnet, të cilin, në çështjen objekt gjykimi, i padituri k/paditës e realizoi nëpërmjet përgjigjes pozitive që i dha pyetjes së gjykatës pas marrjes prej saj të vendimit të ndërmjetëm për pushimin e gjykimit të padisë. Fakti që fillimisht gjykata u vu në lëvizje nga paditësi, nëpërmjet paraqitjes para saj të kërkesë padisë, nuk përbën shkak të arsyeshëm për mosvazhdimin e një gjykimi tashmë në zhvillim e sipër; vazhdim që, në rastin e bashkimit në një gjykim të vetëm edhe të k/padisë nënkupton, në mënyrë të pazgjdhëshme, krahas iniciativës fillestare të paditësit nga njëra anë, edhe iniciativën e kundërpaditësit për përmasat procedurale brenda dhe rreth të cilave mund të vazhdojë të jetë në lëvizje (rrjedhën) një proces civil, objektin e të cilit e përbëjnë jo më një, por dy padi më vete, ndonëse në role të ndryshuara (të alternuara), por me po ata persona si palë ndërgjyqëse nga ana tjetër. Me këtë rast, vlerësojnë se as largimi, në zbatim të nenit 178 të K.Pr.Civile, prej gjykatës i paditësit, as edhe lënia e sallës së gjyqit, qoftë dhe pa sqarimet e rastit, nga përfaqësuesja e tij, nuk mund të konsiderohen heqje dorë nga gjykimi i padisë (neni 299/b i K.Pr.Civile) apo mosparaqitje e palëve, në kuptimin procedural që sipas përmbajtjes së dispozitave të neneve 175 e 179 të Kodit të Procedurës Civile në fuqi ka termi “mosparaqitja e palëve” në procesin civil”.

Neni 176

Legjitimimi i palëve në proces

Gjykata verifikon legjitimimin si palë të personave ose të përfaqësuesve të tyre të paraqitur dhe kur është rasti i fton ata të plotësojnë aktet dhe dokumentet që rezultojnë me të meta, duke përfshirë këtu edhe aktet lidhur me përfaqësimin, gjetjen e personit dhe, kur e sheh të nevojshme, u cakton palëve një afat.

Neni 177

Drejtimi i hetimit gjyqësor nga kryetari i seancës

(Shtuar fjalë në fund të paragrafit II, me ligjin nr. 122/2013)

Kryetari i seancës gjyqësore drejton hetimin gjyqësor dhe bisedimet e palëve, në përputhje me rregullat e përcaktuara në këtë Kod.

Kur ndonjë nga palët bën vërejtje ndaj veprimeve të kryetarit të seancës, duke pretenduar se u kufizohen ose u shkelen të drejtat e tyre, këto duhet të pasqyrohen në procesverbal kur ai mbahet në formë të përmbledhur me shtypshkrim apo dorëshkrim.

Neni 178

Sigurimi i rregullit dhe i qetësisë në seancë gjyqësore

Kryetari i seancës gjyqësore kujdeset për mbajtjen e rregullit e të qetësisë në seancë. Ai ka të drejtë të urdhërojë largimin nga salla e gjyqit të personave që prishin rregullin e qetësinë e zhvillimit të seancës gjyqësore. Kur prokurori ose avokati nuk u binden urdhrave të kryetarit të seancës gjyqësore, gjykata vë në dijeni organin përkatës të prokurorisë ose të këshillit drejtues të avokatisë dhe kërkon prej tyre marrjen e masave disiplinore. Gjykata mund të shtyjë seancën derisa të caktohet një prokuror ose një avokat tjetër.

Neni 179

Pasoja juridike të mosparaqitjes së palëve

(Ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 38/2017, neni 55)

1. Nëse asnjë nga palët, pa ndonjë shkak të arsyeshëm, nuk paraqitet në seancë përgatitore ose në seancë gjyqësore dhe rezulton se ka dijeni rregullisht, gjykata vendos pushimin e gjykimit.
2. Nëse paditësi, pa ndonjë shkak të arsyeshëm, nuk paraqitet në seancë përgatitore ose në seancë gjyqësore dhe rezulton se ka dijeni rregullisht, gjykata vendos pushimin e gjykimit, kur i padituri nuk ka dorëzuar deklaratën e mbrojtjes. Kur i padituri e ka dorëzuar deklaratën

e mbrojtjes, mund të kërkojë vijimin e gjykimit në mungesë të paditësit dhe gjykata, kur vlerëson se qëndrimi i të paditurit ka shkak të ligjshëm, vijon gjykimin në mungesë të paditësit.

3. Nëse i padituri, pa ndonjë shkak të arsyeshëm, nuk paraqitet në seancë përgatitore ose në seancë gjyqësore dhe rezulton se ka dijeni rregullisht, gjykata vendos pushimin e gjykimit, nëse paditësi nuk kërkon që gjykimi të zhvillohet në mungesë.

4. Përveç kur parashikohet ndryshe në ligj, gjykata nuk njofton më palën që vendos të gjykojë në mungesë.

Neni 180

Shpallja e trupit gjykues dhe shpjegimet e palëve

(Shfuqizuar paragrafi IV dhe V me ligjin nr. 38/2017, neni 56)

Pasi të jenë kryer veprimet e mësipërme, shpallet përbërja e trupit gjykues dhe zgjidhen kërkesat paraprake të palëve.

Gjykata në seancën e parë gjyqësore u kërkon palëve, që në bazë të fakteve të pretenduara prej tyre, të japin sqarimet e nevojshme, duke u vënë në dukje çështjet që nga pikëpamja procedurale i quan të nevojshme e të dobishme për gjykimin e çështjes.

Në fillim paditësi jep shpjegime rreth kërkesave të parashtruara në padi, pastaj i padituri dhe pjesëmarrësit e tjerë në proces. Secili prej tyre është i detyruar të përcaktojë faktet dhe provat mbi të cilat mbështeten pretendimet e prapësimet e tyre.

Shfuqizuar.

Shfuqizuar.

Neni 181

Përfundimi i gjykimit nga i njëjti trup gjykues

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 57)

Gjykata duhet të organizojë punën që gjykimi i çështjes të përfundojë nga i njëjti trup gjykues.

Kur për shkaqe të përligjura, ndryshon përbërja e trupit gjykues, anëtari ose anëtarët e rinj duhet të njihen me përmbajtjen e procesit gjyqësor. Anëtari ose anëtarët e rinj mund të kërkojnë që hetimi gjyqësor të përsëritet pjesërisht ose tërësisht.

Shfuqizuar.

Neni 182

Paraqitja personalisht e palëve

Gjykata, në çdo fazë të gjykimit, ka të drejtë të kërkojë që palët të paraqiten personalisht për t'u pyetur, për rrethana që çmon se kanë rëndësi për zgjidhjen e çështjes, pavarësisht se kanë përfaqësues ose që gjykimi zhvillohet në mungesë të tyre.

Kur, me gjithë urdhrin e dhënë nga gjykata sipas paragrafit të mësipërm, pala e thirrur nuk është paraqitur pa ndonjë shkak të ligjshëm ose refuzon t'u përgjigjet pyetjeve që i bëhen, gjykata vlerëson qëndrimin e saj në harmoni me provat e tjera.

Neni 183

Zgjidhja e kërkesave të palëve

Për kërkesat e parashtruara nga palët sipas neneve 180 dhe 182 të këtij Kodi, gjykata shprehet me vendim. Në raste të veçanta, që paraqesin vështirësi gjykimi, ajo mund ta shtyjë deklarinimin e vendimit deri në tri ditë.

Gjykata, me vendim, lejon marrjen e provave dhe kur është rasti edhe mënyrën e marrjes së tyre.

Refuzimi i marrjes së provës së kërkuar duhet të arsyetohet nga gjykata, pa e paragjykuar çështjen.

Neni 184

Zëvendësimi i palëve

Kur gjatë gjykimit del se padia është ngritur nga një person, që nuk ka të drejtë ta ngrejë, ose është ngritur kundër një personi ndaj të cilit nuk duhej të ngrihej, me kërkesën e palës së interesuar gjykata mund të lejojë zëvendësimin e paditësit ose të të paditurit të parë, me paditësin që i përket e drejta që të ngrejë padinë ose me të paditurin kundër të cilit duhej të ngrihej padia. Për këtë zëvendësim gjykata duhet të marrë më parë pëlqimin e të dy palëve dhe të personit që hyn në vend të tyre si palë.

Neni 185
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001; ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 38/2017, neni 58)

Paditësi, gjatë veprimeve përgatitore, ka të drejtë të paraqesë kërkesë me shkrim për ndryshimin e shkakut të padisë. Ai pa e ndryshuar shkakun e padisë, mund të shtojë, të pakësojë ose të ndryshojë objektin e saj.

1. Në seancë gjyqësore mund të shtohet, pakësohet ose ndryshohet vetëm objekti i padisë, kur një nevojë e tillë lind për shkak të provave të marra në seancën gjyqësore.
2. Kur ndryshimet e mësipërme bëhen në mungesë të të paditurit ose të personave të tretë të thirrur në gjykim, duhet t'u komunikohen atyre me shkrim.
3. Nuk quhet shtesë e objektit të padisë, kërkitimi i kamatës ose i të ardhurave të tjera të objektit.

Neni 186

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 59)

1. Pas urdhrit të gjyqtarit të vetëm për caktimin e seancës gjyqësore, sipas nenit 158/c, të këtij Kodi, nuk mund të kërkojen prova të reja dhe të pretendohen fakte të reja, përveçse kur:
 - a) pala e interesuar provon se, pa fajin e saj, nuk ishte në gjendje të paraqiste këto fakte dhe/ose prova të reja më parë;
 - b) pala e interesuar provon se nuk mund të ishte në dijeni të fakteve dhe/ose provave të reja;
 - c) ekziston një interes publik për pranimin e provave të reja.
2. Kjo dispozitë nuk zbatohet për marrjen e pohimit gjyqësor ose jashtëgjyqësor.

Neni 187

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 60)

Pala që është deklaruar në mungesë mund të paraqitet në çdo moment të procesit gjyqësor. Ajo mund të kërkojë që të kryhen veprime procedurale për llogari të saj, lidhur me hetimin gjyqësor të zhvilluar më parë, kur vërteton pavlefshmërinë e thirrjes në gjyq ose mosparaqitjen për shkaqe të pavarura prej saj.

Neni 188

Vendimi i gjykatës që pranon kërkesën për ndërpyetjen ose kërkesat e tjera, sipas nenit të mësipërm, i njoftohen palës në mungesë në afatet që cakton gjykata. Aktet dhe veprimet e tjera nuk i nënshtrohen njoftimit.

KREU III

PJESËMARRJA E PERSONAVE TË TRETË NË PROCESIN CIVIL

Neni 189

Ndërhyrja kryesore

Kushdo mund të ndërhyjë në një proces gjyqësor që zhvillohet ndërmjet personave të tjerë, kur pretendon për vete tërësisht ose pjesërisht sendin ose një të drejtë që është objekt i padisë në shqyrtim, ose që lidhet me përfundimin e gjykimit, duke ngritur padi kundër të dy palëve ose njëres prej tyre.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 74, datë 07.10.2002, kanë njësuar çështjet që vijojnë:

Personi i tretë në gjykim e realizon mbrojtjen e tij për të drejtat ekonomike nëpërmjet paditësit dhe për këtë arsye, për mbrojtjen e këtyre të drejtave, ai nuk mund të jetë kundërshtar me paditësin. Ndërsa, përsa i përket të drejtës morale, pozicioni i personit të tretë, si autor, është i mëvetësishëm, çka nënkupton se ai, në rast se e çmon vetë, ka një pozitë të tillë procedurale që mund të padisë këdo që ai pretendon se i ka shkelur këtë të drejtë.

Përcaktimi i saktë i marrëdhënies juridike për shkak të së cilës ka lindur konflikti midis palëve, duke iu referuar për këtë qëllim dispozitave përkatëse materiale, është momenti kryesor e determinant për të përcaktuar legjitimitimin e paditësit, të të paditurit e të personave të tretë, si dhe për të saktësuar shkakun e objektin e padisë.

Sipas nenit 189 të K.Pr.C., kushdo mund të ndërhyjë në një proces gjyqësor që zhvillohet ndërmjet personave të tjerë, kur pretendon për vete tërësisht ose pjesërisht sendin ose një të drejtë që është objekt i padisë në shqyrtim ose që lidhet me përfundimin e gjykimit, duke ngritur padi kundër të dy palëve ose njëres palë.

Pra, këtu kemi të bëjmë me një padi që drejtohet ose kundër të dy palëve ose vetëm kundër njëres, duke dalë me kërtime të pavarura nga ato të paditësit në gjykimin e filluar. Në qoftë se personi i tretë kërkon dëmshpërblimin për shkak të shkeljes së të drejtës morale të autorit, atëherë ai mund të legjitimohet si ndërhyrës kryesor, duke paditur me vete të paditurin “Albtelekom” sh.a. dhe duke spostuar paditësin në këtë kërkim, meqenëse kjo është një e drejtë e tij ekskluzive dhe e patransferueshme që i njeh ligji i mësipërm.

Por, sa kohë që ai nuk e ka bërë këtë specifikim në kërkimin e tij, por ka bërë të njëjtin kërkim ashtu si edhe paditësi, nuk mund të legjitimohet si ndërhyrës kryesor, por për këtë kërkim duhej të pretendonte zëvendësimin procedural të paditësit.

Në rastin konkret, interesat ekonomike janë të njëjta me ato të paditësit dhe këto interesa janë kërkuar të mbrohen dhe po mbrohen nga paditësi. Në qoftë se personi i tretë dëshiron të futet në proces për të njëjtin kërkim, ai mund të futet veçse me pozitën e ndërhyrësit dytësor, duke u bashkuar me paditësin ose në marrëveshje, duke e zëvendësuar atë.

Me qëllim që të ketë një zbatim të njëjlojtë nga gjykatat për pozicionimin e ndërhyrësit kryesor dhe dytësor, këtij vendimi i jepet fuqia e një vendimi unifikues në zbatim të nenit 141/2 të Kushtetutës.

Neni 190

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 61)

Për të ndërhyrë në një proces civil, sipas nenit 189, të këtij Kodi, personi i tretë duhet të paraqesë kërkesën së bashku me padinë, derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore, sipas nenit 158/c, të këtij Kodi, duke përmbushur kërkesat e neneve 154 dhe 156 të këtij Kodi.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 1029, datë 27.10.2000, çmojnë se:

... shumat e dhëna nga pala e paditur në ekzekutim të vendimeve, që përfundimisht janë prishur me një vendim përfundimtar dhe të formës së prerë, duhet t'i kthehen përsëri asaj. Kthimi duhet të bëhet nga Zyra e Përmbartimit, e cila ka filluar dhe ka në vazhdim procedimin e ekzekutimit të detyrueshëm. Në Kodin e Procedurës Civile të mëparshëm, në nenin 190/1 të tij parashikohej në mënyrë të shprehur se: "Kur vendimi i ri që jepet pas prishjes, është i ndryshëm nga vendimi i parë, i cili është ekzekutuar tërësisht ose pjesërisht, personi që ka përfituar detyrohet të kthejë të gjitha përfitimet që ka marrë nga ekzekutimi i vendimit". Një dispozitë e tillë nuk ekziston më në K.Pr.Civile në fuqi, por kjo nuk do të thotë se nuk duhet të ekzistojë një zgjidhje e tillë e problemit edhe nën këtë regjim juridik të ri. Duke iu referuar nenit 319/2 të K.Pr.Civile, që parashikon rrjedhojat nga prishja e vendimit që është dhënë në ekzekutim të përkohshëm, gjejmë këtë rregullim:

“Në rast se pas prishjes së vendimit të parë padia rrëzohet dhe vendimi merr formë të prerë, gjyqfituesi i parë detyrohet t’i kthejë palës tjetër gjithçka që ka marrë me ekzekutim të përkohshëm të vendimit të parë”. Nëpërmjet interpretimit logjik të kësaj dispozite, konkludohet se në të gjitha rastet kur vendimi i ri që jepet pas prishjes është i ndryshëm nga vendimi i parë, i cili është ekzekutuar tërësisht ose pjesërisht, personi që ka përfituar detyrohet të kthejë të gjitha përfitimet që ka marrë nga ekzekutimi i vendimit. Kthimi i përfitimeve, si rregull, duhet të përcaktohet në vendimin e ri të formës së prerë që jepet pas prishjes së vendimeve të mëparshme. Megjithatë, edhe në rastet kur në këtë vendim gjykata nuk shprehet në mënyrë eksplicite për rregullimin e pasojave që kanë ardhur nga ekzekutimi tërësisht apo pjesërisht i vendimit të padrejtë që është prishur më pas, zgjidhja në këtë mënyrë e pasojave është evidente. Zyra e Përmbarimit që ka bërë ekzekutimin e plotë apo të pjesëshëm të vendimit të padrejtë, që është prishur më pas, me kërkesën e gjyqfituesit, sipas procedurës që përcakton neni 511 i K.Pr.Civile, duhet të detyrojë përfituesin të kthejë të gjitha përfitimet e padrejta.

Neni 191

Ndërhyrja dytësore

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 62)

Kushdo mund të ndërhyjë në një proces gjyqësor që zhvillohet ndërmjet personave të tjerë, kur ka interes për të mbështetur njërën ose tjetrën palë, me të cilën bashkohet në gjykim për ta ndihmuar atë. Kërkesa së bashku me aktet provuese, nëse ka të tilla, mund të ushtrohet derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore, sipas nenit 158/c të këtij Kodi.

Neni 192

Thirrja e personit të tretë

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 63)

Secila palë mund të thërresë në gjykimin e çështjes një person me të cilin mendon se e ka të përbashkët çështjen ose nga i cili mund të kërkohej një garanci ose shpërblim, që lidhet me përfundimin e çështjes.

Personi i tretë thirret me kërkesë të shkruar që paraqitet në seancën përgatitore ose në sekretarinë gjyqësore kur ka filluar shqyrtimi i padisë. Kërkesa i njoftohet menjëherë gjyqtarit i cili urdhëron që t’i njoftohet personit të tretë, mundësisht pa shtyrë seancën gjyqësore të caktuar.

Thirrja e personit të tretë mund të kryhet derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore, sipas nenit 158/c të këtij Kodi.

Neni 193

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 64)

Gjykata, kur çmon se procesi gjyqësor duhet të zhvillohet në prani të një personi të tretë, i cili rezulton se ka interes në çështje, e thërret atë derisa nuk është nxjerrë urdhri për caktimin e seancës gjyqësore, sipas nenit 158/c të këtij Kodi.

Sekretari njofton atë me letërthirrje.

Neni 194

Gjykata pranon marrjen pjesë të personit të tretë në gjykimin civil me vendim të ndërmjetëm.

Kundër vendimit që refuzon marrjen pjesë të personit të tretë mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 195

Të drejtat procedurale të personit të tretë

Personi i tretë ka të drejtë të kryejë të gjitha veprimet procedurale që u lejohen palëve përveç atyre që përbëjnë disponim të objektit të padisë.

Me pëlqimin e të dy palëve personi i tretë që ka ndërhyrë vetë ose është thirrur në gjykatë nga njëra prej palëve, mund të zerë vendin e palës për të cilën ka ndërhyrë dhe kjo e fundit të dalë jashtë gjykimit.

Neni 196

Vendimi që jepet pas ndërhyrjes dytësore ose thirrjes së personit të tretë ka efekt kundrejt tij si përsa u përket marrëdhënieve të tij me personin që e ka thirrur ose për të cilin ka ndërhyrë për ta ndihmuar, ashtu dhe përsa u përket marrëdhënieve të tij me anën kundërshtare.

Neni 197

Nëse personi që është bërë garant paraqitet në gjyq dhe merr përsipër të zëvendësojë në çështje personin e garantuar, ky i fundit mund të kërkojë largimin e tij nga gjykimi, duke u përfaqësuar në gjykim nga garantuesi, në rast se palët nuk kanë kundërshtim.

Për këtë kërkim vendos gjykata por vendimi i saj mbi themelin e çështjes

e shtrinë efektin edhe ndaj personit të garantuar.

Neni 198

Dalja jashtë gjykimit e personit të paditur

Personi që paditet për pagimin e një detyrimi ose për dorëzimin e një sendi ose për njohjen e një të drejte reale, për të cilat ka pretendime edhe një i tretë, ka të drejtë ta thërrasë këtë në gjykim me qëllim që çështja të gjykohet midis paditësit e këtij personi dhe të kërkojë nga gjykata të dalë jashtë gjykimit duke pranuar të derdhë detyrimin ose të depozitojë sendin apo të njohë të drejtën reale, në vendin e mënyrën e caktuar prej saj.

Dalja e të paditurit jashtë gjykimit bëhet me leje të gjykatës.

Kur personi i tretë nuk pranon të marrë pjesë në gjykim vendoset pushimi i çështjes dhe shuma e derdhur ose sendi i depozituar i dorëzohen paditësit.

Neni 199

Kalimi procedural

Kur njëra nga palët vdes, çështja vazhdon nga ose kundër trashëgimtarëve të saj.

Kur pala që është person juridik mbaron, çështja vazhdon nga ose kundër personit juridik a fizik, të cilit i kanë kaluar të drejtat e detyrimet e personit juridik që ka mbaruar.

Neni 200

Kur gjatë zhvillimit të gjykimit e drejta që është në konflikt i kalon një personi tjetër me akt ndërmjet të gjallëve ose me titull të posaçëm, procesi gjyqësor vazhdon midis po atyre palëve që ishin në fillim.

Personi të cilit i ka kaluar e drejta në konflikt mund të ndërhyjë ose të thirret në gjykim si person i tretë, ose mund të zëvendësojë në gjykim palën nga e cila i ka kaluar e drejta në konflikt, por vetëm në kushtet e parashikuara nga ky Kod.

Vendimi i dhënë ka fuqi edhe kundër personit të cilit i ka kaluar e drejta në konflikt, me përjashtim të rastit kur e drejta e pronësisë mbi një send të luajtshëm është fituar me mirëbesim (neni 166 i Kodit Civil) dhe në zbatimin e rregullave mbi regjistrimin e sendeve.

Neni 201**Heqja dorë nga gjykimi***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 65)*

1. Paditësi në çdo fazë të gjykimit në shkallë të parë, mund të heqë dorë nga gjykimi i padisë. Heqja dorë ka efekt nëse i padituri e pranon atë. Megjithatë, pranimi i të paditurit nuk është i nevojshëm nëse ai, në kohën kur paditësi paraqet kërkesën për heqje dorë nga gjykimi, nuk ka dorëzuar ende deklaratën e mbrojtjes për themelin e çështjes.
2. Gjykata mund të vendosë pushimin e gjykimit edhe nëse mospranimi i të paditurit nuk ka shkak të ligjshëm.

Neni 201/a**Heqja dorë nga e drejta e padisë***(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 66)*

Paditësi në çdo fazë të gjykimit mund të heqë dorë krejtësisht ose pjesërisht nga e drejta e padisë. Në këtë rast padia rrëzohet dhe paditësi nuk ka të drejtë të ngrejë përsëri po këtë padi. Heqja dorë nga e drejta e padisë përpara gjykatës së apelit sjell si rrjedhojë prishjen e vendimit të gjykatës të shkallës së parë dhe rrëzimin e padisë.

KREU IV**SIGURIMI I PADISË****Kur lejohet sigurimi i padisë****Neni 202***(Shtuar fjalë në paragrafin e parë me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 10)*

Me kërkesën e paditësit, gjykata brenda 5 ditëve lejon marrjen e masave për sigurimin e padisë, kur ka arsye të dyshohet se ekzekutimi i vendimit për të drejtat e paditësit do të bëhet i pamundur ose i vështirë.

Sigurimi i padisë lejohet kur:

- a) padia mbështetet në prova me shkresë;
- b) paditësi jep garanci, në masën dhe në llojin e caktuar nga gjykata, për dëmin që mund t'i shkaktohet të paditurit nga sigurimi i padisë.

Garancia mund të kërkohet edhe për rastin e parashikuar nga shkronja "a" e këtij neni.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 10, datë 24.03.2004, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Cilat janë disa nga “masat e tjera të përshtatshme” që merren për sigurimin e padisë, sipas kësaj dispozite?
2. Cili është kuptimi i masës provizore të pezullimit të ekzekutimit dhe në cilat raste merret kjo masë?
3. Masa e sigurimit të padisë, sipas nenit 206, pika “b” të K.Pr. Civile, a duhet të kushtëzohet kurdoherë nga një objekt material i përcaktuar, apo i përcaktueshëm i padisë?
4. Në një çështje civile ku kërkohet përmbushja forcërisht e një detyrimi kontraktor për të kryer apo moskryer një veprim të caktuar, a mund të merren masat e sigurimit të padisë, sipas pikës “b” të nenit 206 të K.Pr.Civile?
5. Në qoftë se njëra palë e një kontrate kryen një veprim, që përben zgjidhje në mënyrë të njëanshme të kontratës, gjykata, që shqyrton konfliktin, a ka të drejtë të marrë si masë sigurimi të padisë urdhërimin për rilidhjen e kontratës? A mund të rivendoset me masë sigurimi gjendja e mëparshme e marrëdhënies kontraktore që ka ekzistuar para lindjes së konfliktit?
6. A mund të vendoset me anë të një mase të sigurimit të padisë urdhërimi për të kryer i padituri atë që kërkon paditësi nëpërmjet padisë dhe që prapësohet nga i padituri?
7. E thënë ndryshe, masa e sigurimit që vendoset nga gjykata, a mund të jetë e njëjtë me urdhërimin për përmbushjen e kërimit të palës paditëse të shprehur në objektin e padisë?
8. Cila duhet të jetë mënyra e shqyrtimit të kërkesës për marrjen e masës së sigurimit të padisë, përmbajtja dhe mënyra e arsyetimit të një vendimi të dhënë për të, me qëllim që të shmanget perceptimi që gjykata e ka paragjykuar zgjidhjen e çështjes në themel, apo që me veprimet e saj ndikon në zvarritjen e gjykimit të çështjes në themel?
9. Pezullimi i zbatimit të një akti administrativ, sipas nenit 329 të K.Pr.Civile, a përben një masë për sigurimin e padisë në kuptim të nenit 206, pika “b”, të K.Pr.Civile?
10. A ka veçori dalluese midis masave për sigurimin e padisë në një çështje civile të mirëfilltë, nga njëra anë, dhe masës për pezullimin

e zbatimit të një akti administrativ, ligjshmëria e të cilit është objekt shqyrtimi gjyqësor?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Gjykatat vendimin për marrjen e masës së përkohshme për sigurimin e padisë nuk duhet ta mbështesin në fakte apo veprime, si dhe në cilësimin juridik të tyre, që kanë të bëjnë me shqyrtimin dhe zgjidhjen e çështjes në themel. Gjithashtu shqyrtimi i kërkesës për marrjen e masës së sigurimit të padisë duhet të trajtohet në një mënyrë të tillë që të shmangë çdo lloj perceptimi sipas të cilit gjykata e ka paragjykuar zgjidhjen e çështjes në themel apo nuk është e paanshme në gjykim. Si përfundim, masa e sigurimit nuk mund të merret për t'u rivendosur gjendja e mëparshme e marrëdhënies kontraktore midis palëve, ashtu si ka ekzistuar para lindjes së mosmarrëveshjes. Në një këndvështrim më të gjerë, në qoftë se në kontratën e lidhur midis palëve është parashikuar që, për shkaqe të caktuara, njëra palë do të ketë të drejtë ta zgjidhë kontratën në mënyrë të njëanshme (sikurse është parashikuar në nenin 13.3 të kontratës), gjykata që shqyrton konfliktin nuk ka të drejtë të urdhërojë paraprakisht rilidhjen e kontratës. Urdhërimi i rilidhjes së kontratës nuk mund të konsiderohet si masë e përkohshme për sigurimin e padisë, në kuptim të nenit 206/b të K.Pr.Civil. Rilidhja e kontratës mund të urdhërohet vetëm me vendim përfundimtar të gjykatës për zgjidhjen e çështjes në themel. Përfundimet e mësipërme nuk kanë vlerë vetëm për konfliktet kontraktore, por për të gjitha çështjet gjyqësore në të cilat kërkohet rivendosja e të drejtave civile të cenuara, të shkelura apo të mohuara, si dhe shpërblimi i dëmeve eventuale. Në asnjë rast nuk mund të vendoset me anë të një mase të përkohshme të sigurimit të padisë urdhërimi për të kryer i padituri atë që kërkon paditësi nëpërmjet padisë dhe që prapësohet nga i padituri. E thënë ndryshe, masa e përkohshme e sigurimit të padisë, që vendoset nga gjykata, nuk ka kuptim të jetë e njëjtë me urdhërimin për përmbushjen e kërkit të palës paditëse të shprehur në objektin e padisë. Llojet e tjera të masave të sigurimit të padisë, sipas parashikimit të pikës "b" të nenit 206 të K.Pr.Civile, përveç masës së pezullimit të ekzekutimit, janë të papërcaktuara në mënyrë konkrete. Kjo do të thotë se gjykata, rast pas rasti, ka diskrecion të vendosë një masë të natyrës së sigurimit të padisë që ajo e gjykon të përshtatshme e të dobishme për të mbrojtur të drejtat e paditësit, por pa rrezikuar në të njëjtën kohë mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të ligjshme të të paditurit..

Përsa u përket masave të tjera të përshtatshme “që merren për sigurimin e padisë”, në kuptim të nenit 206, pika “b” të K.Pr. Civile, duhet të kemi parasysh gjithashtu se edhe ato duhet të kushtëzohen kurdoherë nga një objekt material i përcaktuar, apo i përcaktueshëm, i padisë. Është kjo arsyeja që gjykata mund të lejojë sigurimin e padisë me disa nga llojet e ndryshme të masave të sigurimit, por gjithmonë për një shumë të përgjithshme jo më të madhe se atë të padisë. Në rastin në shqyrtim gjykata që në fillim duhej të kishte kërkuar nga paditësi që të përcaktonte objektin e padisë përsa i përket kërimit për shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga ndërprerja e lidhjes së rrjetit (ndërprerja e sinjalit). Përcaktimi i objektit të padisë shërben si bazë fillestare për të vendosur lidhur me masat e sigurimit”.

Neni 203

(Shtuar paragrafi i dytë, me ligjin nr. 122/2013)

Sigurimi i padisë lejohej për të gjitha llojet e padive dhe në çdo fazë të gjykimit, derisa vendimi të marrë formë të prerë. Sigurimi i padisë lejohej edhe nga gjykata e apelit, kur padia është duke u shqyrtuar prej saj.

Sigurimi i padisë nuk lejohej në rastet e padive që ngrihen gjatë fazës së ekzekutimit të vendimit, për të cilat zbatohet pjesa e katërt e këtij Kodi.

Neni 204

Sigurimi i padisë mund të kërkohej edhe përpara ngritjes së padisë në gjykatën e vendit ku ka banimin paditësi ose ku ndodhet pasuria me të cilën do të sigurohet padia.

Në këtë rast gjykata cakton një afat jo më shumë se pesëmbëdhjetë ditë, brenda të cilit duhet të paraqitet padia në gjykatë.

Neni 205

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 67)

Sigurimi i padisë mund të lejohej për të gjithë padinë, ose vetëm për ato pjesë të saj, që gjykata i gjen të bazuara, në përputhje me rregullat e parashikuara në nenin 202 të këtij Kodi.

Kërkesa, si rregull, shqyrtohet në prani të palëve, por në raste të veçanta ose të ngutshme, mund të shqyrtohet në dhomë këshillimi.

Neni 206**Llojet e masave për sigurimin e padisë***(Ndryshuar shkronja "b" e paragrafit të parë, me ligjin nr. 122/2013)*

Sigurimi i padisë bëhet:

- a) me sekuestrimin e sendeve të luajtshme dhe të paluajtshme si dhe të kredive të debitorit;
- b) me anë të masave të tjera të përshtatshme të marra nga gjykata.

Gjykata mund të lejojë sigurimin e padisë me disa nga llojet e ndryshme të masave të sigurimit, por gjithmonë për një shumë të përgjithshme jo më të madhe se atë të padisë.

Sekuestër nuk mund të vihet mbi sende që, sipas nenit 529 të këtij Kodi, nuk mund të sekuestrohen.

Neni 207**Ndryshimi dhe zëvendësimi i masave për sigurimin e padisë**

Gjykata me kërkesën e njëres nga palët mund të zëvendësojë një masë sigurimi me një tjetër, pasi më parë të ketë dëgjuar edhe palën kundërshtare.

Në këtë mënyrë veprohet edhe kur gjykata vendos heqjen e masës së sigurimit, kur çmon se është zhdukur shkaku për të cilin është vënë ajo.

Neni 208**Ekzekutimi i masave për ekzekutimin e padisë**

Vendimet për sigurimin e padisë ekzekutohen sipas rregullave të caktuara në këtë Kod për ekzekutimin e vendimeve mbi sendet e luajtshme dhe të paluajtshme.

Neni 209**Ankimi**

Kundër vendimit të gjykatës që ka vendosur pranimin e kërkesës për sigurimin e padisë, për ndryshimin ose heqjen e sigurimit të padisë, mund të bëhet ankimi i veçantë. Ankimi i vendimit të sipërm nuk pengon vazhdimin e shqyrtimit të padisë.

Neni 210

Ankimi kundër vendimit që lejon masën e sigurimit, nuk pezullon ekzekutimin e tij.

Ankimi kundër vendimit me të cilin zëvendësohet ose hiqet masa e sigurimit, pezullon ekzekutimin e tij.

Neni 211**Rënia e masës së sigurimit të padisë**

(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 122/2013)

Mosparaqitja e padisë brenda afatit të caktuar nga gjykata, e vërtetuar nga kryesekretari, shuan masën e sigurimit të padisë.

Kur vendoset refuzimi i padisë ose pushimi i gjykimit të saj, gjykata vendos heqjen e sigurimit të padisë, e cila zbatohet kur vendimi të marrë formën e prerë.

Garancia e dhënë sipas nenit 202 të këtij Kodi, i kthehet paditësit, në rast se pala tjetër brenda pesëmbëshjetë ditëve pasi vendimi të ketë marrë formën e prerë, nuk paraqet padi për shpërblimin e dëmit të ardhur për një shkak të tillë.

Neni 212**Ligjërimi i masës së sigurimit të padisë**

Kur në vendimin përfundimtar padia pranohet, gjykata vendos edhe ligjërimin e sigurimit të padisë.

Kur si masë siguri të padisë është vendosur sekuestrimi, ajo kthehet në sekuestrim ekzekutiv, pasi vendimi përfundimtar të marrë formën e prerë.

KREU V**RREGULLA TË PËRGJITHSHME PËR MARRJEN E PROVAVE****Neni 213****Lejimi i provave**

Në zbatim të nenit 12 të këtij Kodi, gjykata me vendim lejon palët të provojnë faktet mbi të cilat i bazojnë kërkimet dhe pretendimet e tyre, duke paraqitur në gjykatë vetëm ato prova që janë të domosdoshme e që kanë lidhje me çështjen e gjykimit.

Neni 214 **Pohimi gjyqësor**

Pohimet e bëra në gjykatë prej palëve apo prej përfaqësuesve të tyre, çmohen nga gjykata pa nënvleftësuar provat e tjera dhe rrethanat e çështjes.

Neni 215 **Letërporosia**

Kur prova duhet të merret jashtë territorit të veprimtarisë së gjykatës, kjo i delegon kompetencat e saj gjykatës së vendit ku ndodhet prova, përveç kur palët e kërkojnë bashkërisht që për këtë qëllim të delegohet njëri prej anëtarëve të trupit gjykues.

Në vendimin e gjykatës caktohet një afat brenda të cilit duhet të merret prova dhe caktohet seanca tjetër për vazhdimin e gjykimit.

Neni 216

Prova merret nga gjyqtari i caktuar prej kryetarit të gjykatës që i është drejtuar kërkesa, duke pasqyruar veprimet e kryera në procesverbal, i cili i dërgohet gjykatës në afatin e caktuar.

Palët janë të lira të marrin pjesë në marrjen e provës.

Deklaratat e palëve dhe të dëshmitarëve merren në vetën e parë dhe pasi i lexohen deklaruesit, nënshkruhen prej tij.

Neni 217

Gjyqtari që procedon për marrjen e provës edhe kur delegohet sipas nenit 215 të këtij Kodi, zgjedh me vendim të gjitha çështjet që dalin gjatë marrjes së provës.

Neni 218 **Dëshmitari që nuk flet ose nuk dëgjon**

Kur merret në pyetje një person që nuk flet ose nuk dëgjon, në qoftë se pyetja e tyre nuk mund të bëhet me shkrim, gjykata thërret një person që i kupton shenjat e personit që merret në pyetje.

Neni 219 **Ndihma juridike nga gjykatat e shteteve të huaja**

Kur është e nevojshme të kryhet një veprim procedural gjyqësor

jashtë kufijve të Republikës së Shqipërisë, për sqarimin e rrethanave, konstatimin e fakteve, dërgimin e një dokumenti apo për arsye të tjera që gjykata e quan të nevojshme për sqarimin e çështjes në gjykim, gjykata nëpërmjet Ministrisë së Drejtësisë të Republikës së Shqipërisë i kërkon ndihmën juridike përkatëse organit kompetent të shtetit tjetër.

Kur veprimi procedural juridik mund të kryhet nga përfaqësia diplomatike ose konsullore e Republikës së Shqipërisë, kërkesa i drejtohet kësaj të fundit.

Kërkesa e sipërme duhet të përcaktojë çështjet për të cilat kërkohet ndihma juridike dhe të përmbajë të dhënat e nevojshme për plotësimin e ndihmës juridike.

Kur midis dy shteteve ka marrëveshje për dhënien e ndërsjellë të ndihmës juridike, zbatohen dispozitat e kësaj marrëveshjeje.

Neni 220

Zbatimi i ligjit të huaj

Në rast se për gjykimin e një çështjeje është e nevojshme të zbatohen ligjet e një shteti tjetër, gjykata duhet të bëjë të gjitha përpjekjet për t'i gjetur dhe zbatuar ato sipas përmbajtjes së tyre. Kur çdo përpjekje e gjykatës sipas paragrafit të parë të këtij neni është e pasuksesshme dhe asnjë nga palët nuk kanë mundur t'ia sigurojnë gjykatës dispozitat e kërkuara, të vërtetuara nga organet kompetente të shtetit tjetër, gjykata vendos sipas legjislacionit shqiptar.

Neni 221

Ndihma juridike për gjykatat e shteteve të huaja

Gjykatat shqiptare u sigurojnë ndihmë juridike gjykatave të shteteve të tjera me kërkesën e tyre.

Ndihma juridike nuk mund të jepet kur:

- a) dhënia e saj nuk pajtohet me parimet themelore të legjislacionit shqiptar në fuqi;
- b) objekti i kërkesës nuk është në kompetencën e gjykatave shqiptare.

Neni 222

Kërkesa për dhënien e ndihmës juridike të bërë nga gjykata e një shteti të huaj duhet të përmbajë kushtet e parashikuara nga neni i mësipërm,

të jetë hartuar në gjuhën shqipe ose të jetë përkthyer në këtë gjuhë dhe t'i jenë bashkëngjitur shpenzimet e nevojshme për përkthim. Në rast të kundërt gjykata ose marrësi mund të refuzojë kryerjen e veprimeve të kërkuara.

Kur ndërmjet dy shteteve ka marrëveshje për dhënien e ndërsjellë të ndihmës juridike, zbatohen dispozitat e kësaj marrëveshjeje.

Neni 223

Marrja e provave të tretët

Gjykata, me kërkesën e palës së interesuar, mund të urdhërojë palën tjetër ose një person të tretë që nuk merr pjesë në çështje, të paraqesë në gjykim një dokument ose një send tjetër, kur çmohet e nevojshme prej saj.

Në këtë rast gjykata jep udhëzimet e nevojshme për kohën, vendin dhe mënyrën e paraqitjes së tyre. Pala që ka kërkuar marrjen e dokumentit është e detyruar të tregojë me hollësi të gjitha rrethanat që bëjnë të besueshme se ku ndodhet dokumenti, karakteristikat e tij, si dhe faktet që do të provohen me këtë dokument.

Shpenzimet e nevojshme parapaguhën nga pala që ka bërë kërkesën.

Neni 224

Gjykata mund të kërkojë zyrtarisht nga organet e administratës shtetërore të dhëna me shkrim për akte dhe dokumente që ndodhen në atë organ dhe që është e nevojshme të shqyrtohen në procesin gjyqësor. Kur të dhënat e kërkuara përbëjnë sekret shtetëror, gjykata kërkon lejen e organit qendror nga i cili varet administrata shtetërore ku ndodhen të dhënat e kërkuara. Kur kërkesa refuzohet, kërkesa e palës quhet si e paparashtruar.

Neni 224/a

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 38/2017, neni 68)

Kur për konstatimin ose sqarimin e fakteve, që kanë lidhje me mosmarrëveshjen në gjykim kërkohen njohuri të posaçme në fushat e shkencës, teknikës ose të artit, gjykata mund të thërrasë një ose më shumë ekspertë.

Ekspertët zgjidhen nga një regjistër elektronik i personave të licencuar, i cili administrohet dhe publikohet nga Ministria e Drejtësisë, përveç kur janë kushtet e parashikuara në nenin 224/d, pika 2, të këtij Kodi. Ekspertët caktohen sipas rregullave të përcaktuara në këtë Kod.

Neni 224/b*(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 52)*

Eksperti e jep mendimin e tij me shkrim, por mund të dëgjohet në seancë gjyqësore dhe të pyetet nga gjykata dhe nga palët.

Mendimi i ekspertit nuk është i detyrueshëm për gjykatën dhe, kur kjo ka mendim të kundërt me ekspertin, duhet të arsyetojë me hollësi këtë mendim në vendimin përfundimtar ose në një vendim që jep gjatë gjykimit.

Nuk është në misionin e ekspertit të japë një mendim juridik.

Neni 224/c*(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 69)*

Eksperti është i detyruar të përmbushë detyrat e ngarkuara nga gjykata, përveç kur parashtron shkaqe të përligjura që pranohen nga gjykata.

Mosparaqitja e ekspertit në gjykatë, pa shkaqe të përligjura, shkakton sjelljen e tij me detyrim. Përjashtimi i ekspertit nga pjesëmarrja e tij në gjykim bëhet kur janë kushtet e përcaktuara prej nenit 72 të këtij Kodi.

Kërkesa për përjashtimin e ekspertit duhet t'i dorëzohet gjykatës që shqyrton çështjen, e cila vendos për të.

Neni 224/ç**Përgjegjësia e ekspertit***(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 54)*

Eksperti ka përgjegjësi sipas Kodit Penal në rast se kundërshton të kryejë detyrën që i ngarkohet ose kryen një ekspertim të rremë.

Eksperti është i detyruar të shpërblejë dëmet që për faj të tij u janë shkaktuar palëve ose pjesëmarrësve të tjerë në proces.

Neni 224/d**Regjistri elektronik i ekspertëve***(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 70)*

1. Ministria e Drejtësisë krijon, administron dhe vë në dispozicion për publikun një regjistër elektronik për ekspertët. Ky regjistër ndahet në seksione të ndryshme, duke grupuar ekspertët, sipas fushave të tyre të ekspertizës dhe vendit ku ata punojnë.

2. Gjyqtari cakton një ekspert jashtë regjistrit elektronik, vetëm kur, për nevoja të procesit, eksperti nevojitet nga fusha të veçanta ekspertize, për të cilat ligji nuk parashikon licencimin e tyre.

3. Ministria e Drejtësisë pranon regjistrimin e ekspertit në regjistrin elektronik, nëse ai përmbush kriteret e mëposhtme:

- a) të ketë dhjetë vjet përvojë profesionale në fushën specifike apo të ngjashme. Pesë vjet përvojë profesionale e këtij lloji është e mjaftueshme nëse aplikanti ka përfunduar një trajnim profesional në fushën përkatëse;
- b) të ketë zotësi të plotë për të vepruar;
- c) të jetë i regjistruar dhe të ketë përmbushur në mënyrë të rregullt detyrimet në organet tatimore.

4. Regjistri elektronik duhet të parashikojë një rubrikë të veçantë, ku palët e interesuara mund të vlerësojnë ekspertin në lidhje me ekspertizat e tij në të shkuarën, duke përdorur një sistem pikëzimi.

KREU VI EKSPERTI DHE EKSPERTIMI

Neni 225

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 71)

1. Eksperti emërohet nga gjykata.
2. Vendimi për emërimin e ekspertit i njoftohet atij nga sekretaria e gjykatës, e cila njofton gjithashtu edhe datën kur duhet të paraqitet në seancën e përcaktuar.
3. Eksperti, i cili nuk pranon të kryejë këtë detyrë, duhet të njoftojë gjykatën, duke dhënë argumentet përkatëse, të paktën pesë ditë para seancës.
4. Në varësi të rrethanave, palët kërkojnë menjëherë shkarkimin e ekspertit, duke parashtruar argumentet përkatëse.

Neni 226 Betimi

Gjykata përpara se eksperti të fillojë nga kryerja e detyrës, i kujton atij

rëndësinë e funksioneve për të cilat është thirrur për t'i përmbushur dhe e fton të bëjë betimin se do të kryejë mirë e me nder detyrat që i janë besuar, me të vetmin qëllim që t'ia bëjë të ditur gjykatës të vërtetën.

Neni 227

Caktimi i detyrave dhe kryerja e ekspertimit

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 72)

1. Gjykata, pasi merr edhe mendimin e palëve, i cakton ekspertit çështjet për të cilat duhet të merret mendimi i tij.
2. Vendimi për caktimin e detyrave të ekspertit duhet të përmbajë:
 - a) detyrat që i caktohen ekspertit;
 - b) afatin për paraqitjen nga eksperti në sekretari të aktit të ekspertimit në aq kopje sa palë janë dhe një kopje për fashikullin e gjykimit, kur ekspertimi nuk mund të kryhet aty për aty;
 - c) subjektin, të cilit i ngarkohet parapagimi i shpenzimeve të ekspertit dhe afati i përmbushjes së këtij detyrimi;
 - ç) sipas rastit, urdhërimin e subjekteve të treta për t'i lejuar ekspertit kryerjen e detyrave të caktuara nga gjykata, nëpërmjet këqyrjes, sipas dispozitave të përcaktuara në titullin I, pjesa I, kreu X, i këtij Kodi.
3. Gjykata fton palët për të tërhequr në sekretari kopjen e tyre të aktit të ekspertimit dhe pasi merr mendimin e palëve, u cakton këtyre të fundit një afat, brenda të cilit ato mund të paraqesin me shkrim mendimet dhe vërejtjet e tyre mbi aktin e ekspertimit.
4. Eksperti ka të drejtë të njihet me materialet e çështjes, të marrë pjesë në seancë gjyqësore, të bëjë pyetje, të japë shpjegime dhe të kërkojë nga palët të marrë të dhëna nga të tretët brenda kufijve të nevojshëm për kryerjen e detyrës.
5. Eksperti mund të asistohet edhe nga ndihmës të tij, por përgjegjësia për saktësinë e ekspertimit i mbetet atij.
6. Kur sipas vendimit të gjykatës për kryerjen e ekspertimit është e nevojshme që eksperti të njihet me sende, evidenca, llogari e dokumente të tjera, palët mund të jenë të pranishme dhe mund t'i paraqesin ekspertit me shkrim mendime dhe vërejtje të specialistëve të tyre, të cilët mund të pyeten me cilësinë e dëshmitarit, ose kërkesa që lidhen me plotësimin e detyrës, por gjithnjë brenda kompetencave të caktuara

në vendimin e gjykatës.

7. Në rast pengese pa shkak të arsyeshëm, eksperti njofton gjykatën e cila, kur e çmon të nevojshme, urdhëron Policinë e Shtetit ta mbështesë në kryerjen e detyrave të caktuara nga gjykata.

Neni 228

Kryerja dhe vlerësimi i ekspertimit

Kur ekspertimi kryhet me praninë e gjykatës ose të gjyqtarit të deleguar, mbahet procesverbal, por gjykata mund t'i kërkojë ekspertit që të japë përfundimet e ekspertimit në një raport me shkrim. Kur ekspertimi kryhet pa pjesëmarrjen drejtpërdrejt të gjykatës, eksperti duhet të hartojë një raport me shkrim mbi ekspertizën e kryer, në të cilën duhet të gjejnë pasqyrim edhe vërejtjet e kërkesat e palëve. Deklaratat eventuale të palëve të përmendura në raport vlerësohen nga gjykata, duke pasur parasysh rregullat e parashikuara në nenin 29 të këtij Kodi.

Raporti duhet të depozitohet në sekretari në afatin e caktuar nga gjykata.

Neni 229

Përsëritja e ekspertimit

Kur shihet se ekspertimi është i metë ose i paqartë, si dhe kur ka ndryshim mendimesh midis ekspertëve, gjykata, kryesisht ose me kërkesën e ndonjëres nga palët, mund të kërkojë sqarime plotësuese ose të urdhërojë kryerjen e një ekspertimi të ri, duke thirrur ekspertë të tjerë.

Neni 230

Pasqyrimi i përfundimeve të ekspertimit

Mendimi i ekspertit duhet të jetë i arsyetuar.

Kur ekspertët janë të një mendimi, përfundimet e ekspertimit mund t'i parashtrojë njëri që caktohet prej tyre; kur ka ndryshim mendimesh midis ekspertëve, secili prej tyre duhet të parashtrojë vetë mendimin e tij. Pasi të kenë dhënë mendimin, ekspertëve mund t'u bëhen pyetje.

KREU VII
THËNIET E DËSHMITARËVE
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 55)

Neni 231

Kufijtë e lejimit të provave me dëshmitarë

Prova me dëshmitarë lejohet në të gjitha rastet, përveç kur ligji për vlefshmërinë ose provimin e një veprimi juridik kërkon shkresë.

Neni 232

(Ndryshuar fjalia e dytë me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 11)

Nuk lejohet prova me dëshmitarë kundër ose tej përmbajtjes së një akti zyrtar ose privat që përbën provë të plotë. Gjithashtu, nuk lejohet të provohet me dëshmitarë marrëveshja e palëve për ndryshimin e kontratës ose shuarja, me anë të pagimit ose të faljes së detyrimeve në të holla, që rrjedhin nga një kontratë e bërë me dokument.

Neni 233

Rastet e lejimit të provës me dëshmitarë

Rregullat e caktuara në dy nenet e mësipërme nuk zbatohen dhe lejohet prova me dëshmitarë:

- a) kur dokumenti që kërkohet nga ligji për vlefshmërinë ose provimin e veprimit juridik ka humbur ose është prishur pa fajin e palës;
- b) kur ka një fillim prove me shkresë. Quhet fillim prove me shkresë çdo shkresë, që rrjedh nga ai, kundrejt të cilit drejtohet kërkimi dhe nga përmbajtja e së cilës del se fakti i pretenduar është pothuajse i vërtetë;
- c) kur veprimi juridik i bërë me shkresë është kryer:
 - në kundërshtim me ligjin, në mashtrim të ligjit;
 - nën ndikimin e mashtrimit, kanosjes, ose për shkak të një marrëveshje me keqbesim të bërë midis përfaqësuesit të njërës palë dhe palës tjetër;
 - nën ndikimin e nevojës së madhe të palës.
- ç) kur për shkak të rrethanave në të cilat është kryer veprimi juridik

ose të marrëdhënieve të posaçme të palëve, nuk ka qenë e mundur të merrej prova me shkresë.

Neni 234

Kundër ose tej përmbajtjes së një veprimi juridik të bërë me shkresë, personi i tretë është i lirë në paraqitjen e provave. Kur njëra prej palëve kontraktuese pretendon se veprimi juridik është kryer vetëm në dukje, pa pasur qëllim që palët të krijojnë pasoja juridike, ose për të mbuluar një veprim tjetër juridik, të cilin palët e kanë dashur, prova me dëshmitarë lejohet në rastet kur ka provë me shkresë të lëshuar nga pala tjetër ose deklarime të bëra prej kësaj përpara institucioneve shtetërore, nga të cilat bëhet e besueshme se veprimi juridik është kryer vetëm për dukje.

Neni 235

Ndalimi i pyetjes si dëshmitar

Nuk mund të pyeten si dëshmitarë:

- përfaqësuesit e palëve në çështje, për rrethana për të cilat kanë marrë dijeni nga të përfaqësuarit e tyre për shkak të detyrës së tyre si përfaqësues;
- personat që për shkak të metash fizike ose psikike nuk janë të aftë të kuptojnë drejt faktet që kanë rëndësi për çështjen dhe të bëjnë dëshmi të rregullt;
- bashkëshortët ende të pandarë, fëmijët, prindërit, gjyshërit, ose kushërinj, në vijë të drejtë ose të tërthortë deri në shkallë të dytë, përveç kur çështja ka lidhje me probleme personale e familjare, si dhe të miturit nën katërmbëdhjetë vjeç, përveç kur thëniet e tyre janë të domosdoshme për zgjidhjen e çështjes.

Këta persona vendosin vetë nëse do të dëshmojnë dhe nuk mund të dënohen për refuzimin për të bërë dëshmi.

Neni 236

Rregullat për dëgjimin e dëshmitarëve

(Ndryshuar paragrafi III me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Dëshmitarët dëgjohen nga gjykata në debatin gjyqësor. Në raste të veçanta ose për shkak sëmundjeje apo për shkak të punës së veçantë që bën dëshmitari, rrethana këto që e bëjnë të pamundur paraqitjen e tij në gjykim, gjykata mund të vendosë që pyetja e tij të bëhet jashtë qendrës së gjykatës nga një anëtar i trupit gjykues. Në këto raste pyetja e dëshmitarit

bëhet përpara seancës gjyqësore të radhës dhe dëshmia e marrë lexohet në seancën gjyqësore. Pyetja e dëshmitarit bëhet kurdohere në prani të palëve apo përfaqësuesve të tyre, të cilët njoftohen rregullisht.

Dëshmia e Presidentit të Republikës merret në selinë ku ai ushtron funksionin e Kryetarit të Shtetit.

Kur duhet të merret dëshmia e Kryetarit të Kuvendit, Kryetarit të Këshillit të Ministrave, Kryetarit të Gjykatës Kushtetuese ose Kryetarit të Gjykatës së Lartë, këta mund të kërkojnë të pyeten në selinë ku ushtrojnë detyrën e tyre.

Gjykata vlerëson thëniet e dëshmitarëve në harmoni ndërmjet tyre dhe me provat e tjera të marra gjatë shqyrtimit të çështjes.

Neni 236/a

Rregullat për pyetjen e dëshmitarëve për paditë me shuma të vogla

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 73; ndryshuar pjesërisht me ligjin nr. 44/2021, neni 8)

Në shqyrtimin e padive me vlerë deri në njëzetfishin e pagës minimale në shkallë vendi, gjykata mund të vendosë që dëshmitë e dëshmitarëve të merren me anë të deklaratave me shkrim ose videokonferencës, të siguruara jashtë ambienteve të gjykatës. Në deklaratën me shkrim të dëshmitarit duhet të shënohet paralajmërimi i përgjegjësisë ligjore për deklaram të rremë. Vërtetimi i nënshkrimit vërtetohet nga noteri ose sekretaria e gjykatës.

Neni 237

Betimi

Kryetari i seancës gjyqësore, pasi të jetë siguruar për identitetin e dëshmitarëve, i ndërgjegjëson ata për rëndësinë e misionit e të betimit përpara gjykatës dhe u njofton atyre se janë të detyruar të tregojnë të vërtetën për çfarë ata dinë në lidhje me çështjen, i paralajmëron për përgjegjësinë që ata kanë për dëshmi të rreme. Ndërkohë, sekretari gjyqësor lexon formulën e betimit si më poshtë: “I ndërgjegjshëm, betohem se do të them të vërtetën dhe vetëm të vërtetën”. Dëshmitari në këmbë përgjigjet “Betohem” dhe pret jashtë sallës së gjyqit me porosinë të mos merren vesh me njëri-tjetrin.

Neni 238

Radha e pyetjes

Radha e pyetjes së dëshmitarëve caktohet nga kryetari i seancës duke

mbajtur parasysh dëshmitarët e secilës palë. Ata pyeten një nga një në prani të palëve, pa praninë e dëshmitarëve që pyeten më vonë.

Neni 239

Dëshmitari pyetet më parë nga pala që e ka kërkuar thirrjen e tij dhe pastaj nga pala tjetër. Secila nga palët ka të drejtë t'i bëjë pyetje plotësuese dëshmitarit për të sqaruar apo plotësuar përgjigjet e dhëna nga ai. Në çdo rast palët i drejtojnë pyetje dëshmitarit me leje dhe nëpërmjet gjykatës. Gjykata mund të bëjë pyetje e të kërkojë sqarime kurdoherë që e konsideron të nevojshme për zgjidhjen e drejtë të çështjes.

Neni 240

Ballafaqimi i dëshmitarëve

Kur ndërmjet thënieve të dëshmitarëve ka mospërputhje të tilla që krijojnë vështirësi për zbulimin e të vërtetës, gjykata vetë ose me kërkesën e palëve bën ballafaqimin e dëshmitarëve të pyetur më parë.

Neni 241

Ripyetja e dëshmitarit

Pas mbarimit të dëshmisë dëshmitari mund të largohet me leje të gjykatës. Në rast se ripyetja e tij mund të jetë e nevojshme, atëherë gjykata urdhëron që ai të qëndrojë në sallë pa kontaktuar me dëshmitarët e tjerë.

Neni 242

Heqja dorë nga pyetja e dëshmitarit

Pala që ka kërkuar thirrjen e një dëshmitari mund të kërkojë që ai të mos pyetet. Kërkesa merret parasysh në rast se pala tjetër është dakord dhe kur gjykata çmon se pyetja e tij nuk do të jetë e nevojshme për sqarimin e çështjes.

Neni 243

Kur gjatë gjykimit të çështjes rezultojnë të sqaruara faktet dhe pretendimet e palëve, gjykata, vetë ose me kërkesën e tyre, mund të heqë dorë nga pyetja e dëshmitarëve të tjerë të thirrur për këtë qëllim.

Neni 244

Përdorimi i shënimeve prej dëshmitarit

Gjykata mund të lejojë dëshmitarin që të përdorë shënime ose të dhëna të tjera të shkruara, kur flasin për çështje që kanë të bëjnë me llogari e të

dhëna që është e vështirë të mbahen mend.

Neni 245 **Denoncimi për dëshmi të rreme**

Në rast se një dëshmitar bën dëshmi të rreme përpara gjykatës, kjo vendos denoncimin në prokurori për ndjekje penale.

KREU VIII **SHKRESAT**

Neni 246 **Fuqia provuese e shkresave**

Shkresat kanë fuqi provuese kur janë hartuar në formën e caktuar, kanë elementet e nevojshme për vlerën e tyre, nuk janë të copëtuara, të grisura ose të shuara, nuk kanë gërvishtje, ose shtesa midis rreshtave, ose çrregullime të tjera me shuarje dhe mund të lexohen.

Neni 247

Shkresa, kur është e dëmtuar në mënyrën e parashikuar në nenin e mësipërm, prezumohet se është bërë për të zhvleftësuar vlerën provuese të saj, përveç kur provohet e kundërta.

Neni 248

Personi që paraqet dhe përdor si mjet provues një shkresë që ka ndryshime, duhet të vërtetojë se ndryshimet janë bërë nga ai që e ka nxjerrë shkresën, ose nga ai që mund t'i shërbejë si provë, ose nga ai që i ka kaluar e drejta, ose janë bërë nga dikush tjetër me porosi të këtyre.

Neni 249

Kur shkresa që paraqitet referon në një shkresë tjetër, ajo bashkohet me këtë, përveç kur shkresa që merret zëvendëson shkresën referuese ose përmban përmbajtjen e saj të plotë.

Kur shkresa që u mor ka përmbajtje të ndryshme nga shkresa referuese, atëherë parapëlqehet përmbajtja e kësaj të fundit.

Neni 250**Shkresa në ruajtje ose në pamundësi përdorimi**

Në rastet kur prova me shkresë është në ruajtje për arsye ligjore ose pamundësi përdorimi dhe nuk mund të merret, gjykata ka të drejtë që përveç mjeteve të tjera, të lejojë të merret kopje e saj e legalizuar, e cila ka fuqi provuese sikurse edhe shkresa origjinale. Kur kjo më pas ka humbur, gjykata vendos të administrohet shkresa që vërteton njësinë me origjinalin.

Neni 251**Kopja e shkresës dhe origjinali i saj**

Kopjet e shkresave kur saktësia e tyre vërtetohet nga personi kompetent kanë të njëjtën fuqi provuese me origjinalin.

Neni 252**Verifikimi në vend i përmbajtjes së shkresës**

Në qoftë se për shkaqe të justifikuara është e vështirë marrja e provës në gjykim ose për shkak të rëndësisë së saj ose të natyrës së saj ekziston rreziku të humbasë ose të dëmtohet, gjykata mund të urdhërojë të verifikohet shkresa nga një anëtar i trupit gjykues ose të kontrollohet me letërporosi nga gjykata e vendit ku ndodhet shkresa ose të lejojë të merret fotokopje ose fotografia e vërtetuar.

Neni 253**Aktet zyrtare**

Aktet zyrtare që përpilohen nga nëpunësi i shtetit ose personi që ushtron veprimtari publike, brenda kufijve të kompetencës së tyre dhe në formën e caktuar, përbëjnë provë të plotë të deklarimeve që janë bërë përpara tyre për faktet që kanë ngjarë në prani të tyre ose për veprimet e kryera prej tyre. Lejohet të provohet e kundërta vetëm kur pretendohet se shkresa është e falsifikuar.

Neni 254

Aktet zyrtare që dalin nga organet shtetërore dhe që përmbajnë një urdhër, një vendim ose çdo masë tjetër të marrë prej tyre ose që tregojnë kryerjen e një veprimi nga ana e këtyre organeve, përbëjnë provë të plotë për përmbajtjen e tyre. Lejohet të provohet e kundërta vetëm kur pretendohet se shkresa është e falsifikuar.

Neni 255

Kopjet dhe shkurtime të akteve të përmendura në nenet 253 dhe 254, të vërtetuara sipas ligjit, kanë fuqi provuese sikundër edhe origjinali.

Neni 256

Shkresat e përpiluara nga nëpunësi i shtetit të huaj ose nga personi i huaj që ushtron veprimtari publike dhe që konsiderohen si ent publik në atë vend, kanë fuqi provuese që parashikohet në nenin 253.

Neni 257

Shkresat që përpilohen në bazë të nenit 253 për kryerjen ose vërtetimin e veprimit juridik, përse u përket deklarimeve të palëve, përbëjnë provë të plotë për të gjithë.

Dispozitat e përmendura në paragrafin e mësipërm kanë fuqi për gjithçka që përmendet në shkresë, përderisa kanë lidhje të drejtpërdrejtë me objektin kryesor të shkresës. Ato që nuk kanë lidhje të drejtpërdrejtë konsiderohen si fillim prove me shkresë.

Neni 258**Shkresa e thjeshtë**

Shkresa që është përpiluar nga një person zyrtar që nuk ka qenë kompetent ose që nuk është sipas formës së caktuar, ka fuqinë provuese të një shkrese të thjeshtë, në rast se është nënshkruar nga palët.

Neni 259

Shkresa e thjeshtë e nënshkruar nga personi që e ka lëshuar, përbën provë të plotë se deklaratimet që përmban janë të atij që e ka nënshkruar, në rast se personi kundër të cilit paraqitet shkresa pranon se është nënshkruar prej tij.

Neni 260

Shkresa private quhen edhe:

- librat e tregtarëve dhe profesionistëve që i mbajnë sipas Kodit Tregtar ose dispozitave të tjera;
- librat e avokatëve, noterëve, përmbauesve, mjekëve, farmacistëve e të profesioneve të tjera, sipas dispozitave në fuqi.

Kur paraqiten si provë pjesë nga libri ose e tëra dhe përmbajnë edhe të dhëna që nuk kanë lidhje me objektin e gjykimit, mund të merren ato pjesë të shkresës që kanë lidhje me atë.

Neni 261

Shkresa private merr datë të saktë kundrejt personave të tretë vetëm nga dita që është vërtetuar nga noteri ose nëpunësi publik kompetent sipas ligjit ose kur vdes një nga ata që e ka nënshkruar ose nuk ka qenë në gjendje fizike të shkruajë ose kur përmbajtja e tij thelbësore është përsëritur ose konstatuar në një akt zyrtar, si dhe nga dita në të cilën ka ngjarë ndonjë fakt tjetër që provon në të njëjtën mënyrë se shkresa është përpiluar në një datë të mëparshme.

Neni 262

Shkresa private përbën provë në favor të përpiluesit vetëm në qoftë se atë e paraqet pala kundërshtare ose në qoftë se bëhet fjalë për librat që përmenden në nenin 260.

Neni 263

Librat që përmenden në nenin 260, paragrafi 1 dhe 2, kur janë përpiluar në formën e caktuar, përbëjnë provë të plotë për sa shkruhet në to, për tregtarët ose personat e tjerë që detyrohen të mbajnë të njëjtat libra, por lejohet të provohet kundërta kur pretendohet falsiteti. Megjithatë, kundër personave që nuk janë detyruar të mbajnë këto libra, përbëjnë provë të plotë për gjerësinë e pretendimeve, kur qenia e tyre është vërtetuar me një mënyrë tjetër dhe vetëm për një vit që nga dita e nënshkrimit, përveç kur i detyruari provon me nënshkrimin e vet përmbajtjen e tyre.

Neni 264

Detyrimi për paraqitjen e provës shkresore

(Ndryshuar titulli me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 56)

Çdo ndërgjyqës detyrohet kryesisht të paraqesë shkresat që ka përdorur për të ndihmuar në gjykimin e çështjes.

Çdo ndërgjyqës ose person i tretë detyrohet të paraqesë shkresat që disponon dhe që mund t'i vlejë si provë, përveç kur ka shkaqe serioze dhe justifikon mosparaqitjen e tyre. Si shkaqe serioze konsiderohen veçanërisht rastet kur nuk lejohet për të dëshmuar.

Neni 265

Ekzekutimi i vendimit që urdhëron paraqitjen e shkresës bëhet sipas dispozitave që kanë të bëjnë me ekzekutimin për dorëzimin e sendit ose kryerjen e veprimit.

Kjo dispozitë zbatohet edhe kur shkresat ndodhen në një organ shtetëror ose të personat juridikë shtetërorë, përveç kur shkresa përbën sekret shtetëror.

Neni 266**Shkresa në gjuhë të huaj**

Kur shkresa është në gjuhë të huaj, ajo paraqitet bashkë me përkthimin e saj në gjuhë shqipe, të legalizuar nga ambasada apo konsullata përkatëse ose nga organi tjetër kompetent. Kur gjykata nuk mund ta kontrollojë vetë saktësinë e përkthimit, emëron përkthyes.

Neni 267**Detyrimi për të provuar se shkresa private është origjinale**

Kur origjinaliteti i shkresës private vihet në dyshim, ai që e paraqet duhet ta provojë atë, përveç kur shkresa është aq e ndryshuar sa gjykata e ka të vështirë të konstatojë se është origjinale. Personi ndaj të cilit paraqitet shkresa private është i detyruar të deklarojë menjëherë se e pranon ose jo origjinalitetin e nënshkrimit, ndryshe shkresa konsiderohet si e pranuar.

Në qoftë se njihet ose vërtetohet origjinaliteti i nënshkrimit, quhet se është vërtetuar origjinaliteti i përmbajtjes, me rezervën e goditjes së tij për falsitet.

Neni 268

Shkresa private mund të provohet si origjinale me çdo lloj mjeti provues.

Neni 269**Procedura e krahasimit të shkresave**

Kur bëhet krahasimi i shkresave, ai që paraqet provën detyrohet jo më vonë se dhjetë ditë përpara datës së caktuar për krahasim, t'i njoftojë ndërgjyqësit listën e shkresave me të cilat do të bëhet krahasimi ose të depozitojë origjinalet në sekretarinë e gjykatës. Vërtetësia e këtyre shkresave nuk duhet të kundërshtohet.

Kur shkresat që mund të krahasohen i disponon pala kundërshtare ose

personi i tretë, mund të kërkohet paraqitja e tyre. Në rast kundërshtimi zbatohen rregullat e parashikuara prej nenit 265 të këtij Kodi.

Ndërgjyqësi ose personi i tretë të cilit i mohohet origjinaliteti i shkrimit ose nënshkrimit, mund të detyrohet të shkruajë para gjykatës ose gjyqtarit të deleguar me letërporosi një tekst të caktuar me të cilin do të bëhet krahasimi. Teksti i bashkohet dosjes. Gjykata çmon lirisht mohimin e ndërgjyqësit ose personit të tretë të shkruajë ose të bëjë përpjekje për të ndryshuar shkrimin e tij.

Neni 270 **Goditja për falsitet**

Çdo shkresë mund të goditet për falsitet. Shkresat private mund të goditen për falsitet edhe kur nga krahasimi me të tjera vërtetohet se janë origjinale.

Neni 271 **Denoncimi për ndjekje penale**

Kur falsifikimi i atribuohet një personi të caktuar mund të bëhet denoncimi për ndjekje penale.

Neni 272

Kur krijohen dyshime serioze për falsifikim ndaj një personi konkret edhe nëse shkresa që paraqitet si e falsifikuar vlerësohet si thelbësore për sqarimin e çështjes, gjykata ka të drejtë të pezullojë gjykimin e saj deri në përfundimin e gjyimit të çështjes penale, ose të urdhërojë të paraqiten prova për falsifikimin.

Neni 273 **Provimi i falsitetit të një shkrese**

Kush pretendon falsitetin e një shkrese, është njëkohësisht i detyruar të paraqesë ato shkresa që vërtetojnë falsitetin dhe të tregojë emrat e dëshmitarëve ose mjetet e tjera provuese, përndryshe pretendimi tij është i papranueshëm.

Neni 274

Kur shkresa paraqitet si e falsifikuar, pa treguar personin të cilit i atribuohet falsiteti, gjykata urdhëron marrjen e provave, vetëm kur ai që paraqet shkresën këmbëngul që të nxirret si provë dhe çmohet se ka rëndësi thelbësore për sqarimin e çështjes.

Neni 275

Sekretaria e gjykatës dërgon menjëherë kopjen e çdo vendimi që shpall shkresën si të falsifikuar te prokurori dhe në organin shtetëror që ka nxjerrë shkresën.

Shkresa që shpallet e falsifikuar nuk i jepet ndërgjyqësit, por mbetet në arkivin e gjykatës, së bashku me vendimin që shpall shkresën të falsifikuar. Në këto raste sekretari shënon mbi shkresë se ajo është e falsifikuar.

Kur jepet kopja e saj, ajo përmban edhe shënimin që përmendet në paragrafin e sipërm.

Neni 276

Personat, që nuk marrin pjesë në çështje, kur u kërkohet një shkresë që ndodhet pranë tyre dhe nuk ka mundësi ta paraqitin brenda afatit që u ka caktuar gjykata, janë të detyruar të njoftojnë gjykatën për mosparaqitjen e shkresës në afat, duke treguar edhe shkaqet. Gjykata, kur nuk i gjen me vend shkaqet e treguara, si dhe kur nuk është lajmëruar se dokumenti i kërkuar nuk ka mundësi të dërgohet, ka të drejtë të dënojë personat përgjegjës, sipas nenit 167 të këtij Kodi.

Neni 277

Pala kundër së cilës është paraqitur si provë një shkresë mund të kundërshtojë vërtetësinë e saj në njërin nga këto mënyra:

- a) duke mohuar shkrimin ose nënshkrimin e saj në shkresën e thjeshtë;
- b) duke deklaruar se nuk di që shkrimi ose nënshkrimi në shkresën e thjeshtë të jetë e trashëgimlënësit të saj ose i personit nga i cili ajo heq të drejta;
- c) duke pretenduar se dokumenti është i falsifikuar.

Neni 278**Filmat fotografikë, kinematografikë e regjistrime të tjera**

Filmat fotografikë ose filmat kinematografikë, kasetat e çdo lloji, si dhe çdo lloj tjetër regjistrimi, mund të përbëjnë provë për ngjarjet e sendet që janë regjistruar, kur gjykata bindet për saktësinë e vërtetësinë e tyre. Për këtë qëllim ajo mund të thërrasë edhe ekspertë kompetentë.

Neni 279

Fotografitë ose fotokopjet e shkresave kanë fuqi të njëjtë me origjinalin, përderisa saktësia e tyre vërtetohet nga personi, që sipas ligjit, është kompetent të nxjerrë kopje.

Neni 280

Gjykata, pas kontrollimit të vërtetësisë së dokumentit, me vendimin që jep gjatë gjykimit ose me vendimin përfundimtar, shprehet nëse dokumenti është ose jo i vërtetë. Kur rezulton se dokumenti nuk është i vërtetë, gjykata e përjashton këtë nga provat dhe, në qoftë se rezulton se dokumenti është i falsifikuar, ia dërgon prokurorit për të bërë ndjekje penale.

Gjykata, me vendimin që pranon se dokumenti është i vërtetë, dënon palën që ka pretenduar falsifikimin ose që ka mohuar shkrimin ose nënshkrimin e saj me gjobë deri në 50 000 lekë.

KREU IX
POHIMET E PALËVE

Neni 281

Pohimi gjyqësor mund të jetë i rastit ose i nxitur nëpërmjet pyetjeve të bëra në mënyrë zyrtare për një qëllim të tillë.

Neni 282

Pohimi gjyqësor i rastit mund të jepet në formë verbale ose në çdo akt procedural të nënshkruar personalisht nga pala.

Neni 283

Procedura e kërimit të pohimeve të palëve

Pyetjet bëhen për fakte, rrethana dhe në mënyrë që të pohohen apo kundërshtohen pretendimet e palëve.

Gjykata, për pranimin e pyetjeve procedon në mënyrën dhe afatet e caktuara në vendimin e saj të ndërmjetëm.

Nuk lejohen të bëhen pyetje mbi fakte të ndryshme nga ato të formuluar në vendimin e gjykatës, përveç pyetjeve për të cilat palët bien dakord

dhe që gjykata çmon se janë të dobishme për procesin gjyqësor. Gjykata mund në çdo rast të kërkojë sqarimet e nevojshme për përgjigjet e dhëna.

Neni 284

Pala e pyetur duhet të përgjigjet vetë personalisht. Ajo nuk mund të përdorë shënime të shkruara e të parapërgatitura. Megjithatë, gjykata mund të lejojë të përdoren shënime ose të dhëna të tjera të shkruara, kur flasin për çështje që kanë të bëjnë me llogari e të dhëna që është vështirë të mbahen mend.

Neni 285

Mosparaqitja dhe refuzimi i përgjigjes nga pala

Kur pala e pyetur nuk paraqitet ose refuzon të përgjigjet pa shkaqe të justifikuara, gjykata, duke vlerësuar edhe provat e tjera, mund t'i marrë si të pranuar faktet e parashtruara në pyetjet. Kur mosparaqitja e palës për t'u përgjigjur është me arsye, gjykata vendos shtyrjen e seancës ose marrjen e përgjigjeve edhe jashtë seancës gjyqësore.

Neni 285/a

Komunikimi me palët për padi me shuma të vogla

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 74, ndryshuar pjesërisht pika 1 me ligjin nr. 44/2021, neni 9)

1. Në lidhje me paditë me vlerë deri në njëzetfishin e pagës minimale në shkallë vendi, gjykata vendos që palët të sjellin shpjegimet me shkrim ose nëpërmjet videokonferencës.
2. Me kërkesë të arsyetuar të palëve, si dhe kur gjykata e çmon të arsyeshme, ato mund të pyeten nëpërmjet mënyrave dhe mjeteve të tjera të komunikimit në distancë.
3. Aspektet vizuale dhe zanore të seancës të videokonferencës transmetohen në kohë reale të vendndodhjes me sallën ku zhvillohet procesi gjyqësor.
4. Aspektet vizuale dhe zanore të transmetuara nuk regjistrohen. Vendimet e mësipërme janë të paankimueshme.

KREU X

KËQYRJA E PERSONAVE, SENDEVE DHE KËQYRJA NË VEND, EKSPERIMENTIMI

Neni 286

Kur çmohet e nevojshme nga gjykata që një person ose një send të këqyren drejtpërdrejt prej saj, kryesisht ose me kërkesën e palëve, vendos që të bëhet këqyrja në vend e tyre me ose pa ekspertë.

Neni 287

Procedura e këqyrjes

Këqyrja e personave, e vendeve, e sendeve të luajtshme ose të paluajtshme, bëhet me vendim të gjykatës, në të cilën caktohet koha, vendi dhe mënyra e këqyrjes.

Këqyrja në vend bëhet nga vetë gjykata ose nga gjyqtari i deleguar prej saj ose nga gjyqtari i vendit ku do të bëhet këqyrja. Kur është e nevojshme mund të jetë i pranishëm edhe një ekspert teknik, i cili vepron sipas rregullave të parashikuara në kreun VI të pjesës së dytë të këtij Kodi. Për kryerjen e këqyrjes palët njoftohen rregullisht.

Neni 288

Mosprekja e dinjitetit personal

Gjykata në këqyrjen e një personi duhet të bëjë kujdes që të mos preket dinjiteti personal. Ajo mund të mos jetë vetë e pranishme dhe të ngarkojë me këtë detyrë një ekspert të përshtatshëm.

Neni 289

Kryerja e prodhimeve fotografike dhe e filmimeve

Gjykata mund të vendosë që të kryhen edhe riprodhime fotografike të objekteve, dokumenteve dhe sendeve dhe kur është e nevojshme dhe e mundshme edhe filmime të tyre ose të përdorë mjete e veprime të tjera mekanike.

Gjykata për t'u siguruar në ekzistencën e një fakti mund të urdhërojë që kjo të verifikohet duke proceduar në një mënyrë të caktuar për riprodhimin e tij, duke siguruar prova me anë fotografish ose me filmime. Gjykata drejton vetë eksperimentin, ose kur e shih me vend ia beson këtë një eksperti duke zbatuar rregullat për emërimin dhe përgjegjësinë e ekspertit, të parashikuara në këtë Kod.

Neni 290**E drejta e gjykatës për të siguruar sende e të dhëna të nevojshme në këqyrje**

Gjatë këqyrjes ose eksperimentit gjykata, kur e shih të nevojshme, mund të dëgjojë dëshmitarë për të marrë të dhëna dhe për të siguruar paraqitjen e sendeve, si dhe të marrë masa për të hyrë në vende që duhet të ekspozohen ose të shqyrtohen nga gjykata.

Ajo mund të urdhërojë futjen në vendet që janë në pronësi ose në posedimin e personave që nuk lidhen me proces gjyqësor, mund të dëgjojë këta të fundit, duke marrë masat e nevojshme që të mos dëmtohen interesat e tyre.

Neni 291**Përmbajtja e procesverbalit të këqyrjes**

Për këqyrjen në vend dhe në çdo këqyrje tjetër që bëhet jashtë gjykatës mbahet procesverbal në të cilin tregohen palët që kanë marrë pjesë, pretendimet dhe vërejtjet e tyre rreth këqyrjes dhe përfundimi i këqyrjes. Procesverbali nënshkruhet, sipas rastit, nga të gjithë gjyqtarët ose nga gjyqtari i vetëm, si dhe nga palët dhe personat e tjerë të ndodhur gjatë këqyrjes.

KREU XI**SIGURIMI I PROVËS**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 57)

Neni 292**Kur mund të kërkohet sigurimi i provës**

Kur një provë, nga e cila varet zgjidhja e mosmarrëveshjes ose që ndikon në sqarimin e saj, ka rrezik të zhduket ose të vështirësohet marrja e saj, me kërkesën e palës së interesuar, mund të urdhërohet marrja më përpara.

Neni 293**Paraqitja dhe përmbajtja e kërkesës**

Kërkesa për sigurimin e provës paraqitet në gjykatën që shqyrton çështjen dhe, në rast se padia nuk është ngritur, në gjykatën e vendit ku ka banim personi që do të pyetet ose ku ndodhet sendi që duhet të këqyret.

Neni 294

Në kërkesën për sigurimin e provës duhet të tregohen: prova që do të merret, rrethanat për vërtetimin e të cilave shërben ajo dhe arsyet që e justifikojnë marrjen e saj më përpara.

Kopja e kërkesës i komunikohet palës tjetër, përveç kur kjo nuk dihet ose kur marrja e provës nuk lejon shtytje.

Neni 295**Përmbajtja e vendimit të gjykatës**

Vendimi me të cilin pranohet kërkesa për sigurimin e provës duhet të tregojë provën që do të merret dhe mënyrën e marrjes së provës.

Kundër vendimit të gjykatës me të cilin refuzohet kërkesa për sigurimin e provës, mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 296

Mosparaqitja e palës që ka kërkuar marrjen e provës sjell rrëzimin e kërkesës, përveç kur e kërkon pala tjetër, ose gjykata çmon se është në dobi të gjykimit.

Për mënyrën e marrjes së provës dhe për fuqinë e saj provuese zbatohen rregullat e përgjithshme. Shpenzimet për marrjen e provës parapaguhet nga kërkuuesi dhe, në përfundim të gjykimit i ngarkohen palës, sipas rregullave të përgjithshme.

KREU XII**PEZULLIMI E PUSHIMI I GJYKIMIT****A. PEZULLIMI I GJYKIMIT****Neni 297**

(Shtuar shkronja "dh" me ligjin nr. 38/2017, neni 75)

Gjykata vendos pezullimin e gjykimit kur:

- a) çështja nuk mund të zgjidhet para se të zgjidhet një çështje tjetër penale, civile ose administrative;
- b) kërkohet nga të dyja palët;

- c) njëra nga palët vdes ose mbaron personi juridik;
- ç) njëra nga palët nuk ka ose më vonë ka humbur zotësinë juridike për të vepruar si palë dhe shihet e nevojshme t'i emërohet një përfaqësues ligjor;
- d) parashikohet shprehimisht në ligj.
- dh) njëra nga palët paraqet kërkesën për zgjidhje të çështjes me ndërmjetësim dhe gjykata e vlerëson të arsyeshme.

Gjatë pezullimit nuk mund të kryhen veprime procedurale.

Neni 298

(Shtuar paragrafi V me ligjin nr. 38/2017, neni 76)

Në rastet e parashikuara nga shkronjat “c” dhe “ç” të nenit të mësipërm, pezullimi i gjykimit vazhdon gjersa të paraqitet për të marrë pjesë në çështje, ose të thirret nga pala kundërshtare, personi që hyn në të drejtat ose përfaqësuesi ligjor i palës që ka humbur zotësinë për vepruar si palë. Në rastet e parashikuara nga shkronjat “a”, “b” dhe “d” të nenit të mësipërm, gjykimi i çështjes rifillon pasi të jenë zhdukur pengesat që shkaktuan pezullimin e tij. Në këto raste, edhe kur nuk është caktuar seanca e ardhshme, pala e interesuar i drejtohet gjykatës me kërkesë për vazhdimin e gjykimit.

Gjykata cakton datën e seancës për vazhdimin e gjykimit dhe urdhëron që kjo t'u njoftohet palëve. Gjykata mundet që edhe kryesisht të marrë masa për mënjanimin e këtyre pengesave. Gjykimi fillon nga veprimi procedural i mbetur në kohën e pezullimit të tij.

Në rastin e parashikuar nga shkronja “dh” e nenit 297, gjykimi i çështjes rifillon kur marrëveshja për ndërmjetësim të mosmarrëveshjes nuk arrihet dhe/ose është plotësuar afati prej 30 ditësh.

B. PUSHIMI I GJYKIMIT

Neni 299

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 77)

Gjykata vendos pushimin e gjykimit kur:

- a) asnjëra prej palëve nuk kërkon brenda gjashtë muajve rifillimin e gjykimit të pezulluar me kërkesën e tyre, kur gjykata nuk ka caktuar në vendimin e pezullimit një seancë të ardhshme;

- b) paditësi heq dorë nga gjykimi i padisë;
- c) gjykata konstaton se çështja nuk hyn në juridiksionin gjyqësor, si edhe kur padia nuk mund të ngrihej ose gjykimi nuk mund të vazhdonte. Kur këto shkaqe konstatohen nga gjykatat më të larta, ato prishin vendimin e gjykatave më të ulëta dhe vendosin pushimin e gjykimit;
- ç) pushimi i gjykimit parashikohet shprehimisht në ligj.

Neni 300

Efektet juridike të pushimit të gjykimit

Pushimi i gjykimit sjell si pasojë anulimin e të gjitha veprimeve procedurale, duke përfshirë edhe vendimet që jepen gjatë gjykimit, por në rast se paditësi ngre përsëri të njëjtën padi, provat e mbledhura në gjykimin e pushuar mund të merren parasysht në gjykimin e kësaj padie, në qoftë se për marrjen rishitas të tyre ka vështirësi ose pengesa të pakapërcyeshme.

Pushimi i gjykimit nuk shuan padinë.

Neni 301

Ankimi

Kundër vendimit me të cilin vendoset pezullimi, pushimi ose refuzimi i rifillimit të gjykimit, mund të bëhet ankimi i veçantë në gjykatën e apelit, përveç rasteve kur parashikohet ndryshe në ligj.

KREU XIII

PËRFUNDIMI I HETIMIT GJYQËSOR DHE DHËNIA E VENDIMIT

Neni 302

Përfundimi i hetimit gjyqësor

Pasi të jenë shqyrtuar të gjitha provat që gjykata ka pranuar të merren, pyeten palët nëse kanë kërkesa të tjera në dobi të gjykimit të çështjes dhe, në rast se ato nuk pranohen, gjykata i jep fund hetimit gjyqësor dhe fton palët të parashtrojnë pretendimet përfundimtare të tyre rreth çështjes në gjykim. Si rregull, ato i parashtrohen gjykatës me shkrim. Me kërkesën e palëve, kur kjo shihet me vend, gjykata u jep atyre një afat deri në 5 ditë, për të përgatitur parashtresat e tyre.

Neni 303

Bisedimet përfundimtare

Në bisedimet përfundimtare, i pari e merr fjalën paditësi dhe ndërhyrësi dytësor që është bashkuar me atë e pas tij, i padituri e ndërhyrësi dytësor i bashkuar me atë dhe, kur në çështje merr pjesë edhe ndërhyrësi kryesor, ai e merr fjalën pasi flasin paditësi dhe i padituri. Këta të fundit pas ndërhyrësit kryesor kanë të drejtë të marrin përsëri fjalën.

Prokurori në çështjet që ka ngritur vetë padi flet i pari, ndërsa në çështjet në të cilat ka marrë pjesë e merr fjalën pas palëve.

Neni 304

Kërkesa për riçeljen e hetimit gjyqësor

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 78)

Pasi i është dhënë fund hetimit gjyqësor, nuk mund të merren prova të tjera. Palët mund të kërkojnë çeljen e hetimit gjyqësor për marrjen e provave të reja vetëm kur janë kushtet e neneve 151 dhe 186 të këtij Kodi. Për këtë kërkesë vendos gjykata, sipas vlerësimit të rrethanave të çështjes.

Neni 305

Tërheqja e gjykatës në dhomën e këshillimit

Pasi palët kanë parashtruar përfundimet e kërkesat e tyre, gjykata deklaron tërheqjen e saj në dhomën e këshillimit, për të dhënë vendimin përfundimtar.

Neni 306

Dhënia e vendimit

Në dhomën e këshillimit, kur bisedohet çështja dhe përpilohet vendimi, qëndrojnë vetëm gjyqtarët që përbëjnë trupin gjykues. Nuk lejohet që gjatë bisedimit të çështjes të hyjnë e të qëndrojnë aty sekretari i seancës, ekspertë ose persona të tjerë.

Neni 307

Trupi gjykues, nën drejtimin e kryetarit të seancës, shtron për bisedim dhe vendos me radhë për të gjitha çështjet që janë shqyrtuar gjatë gjykimit.

Së pari voton gjyqtari më i ri në moshë dhe së fundi voton kryetari i seancës. Asnjë nga gjyqtarët nuk mund të abstenojë nga vendimi. Mendimi i gjyqtarit të mbetur në pakicë, i parashtruar me shkrim, bashkohet me vendimin.

Në rast se rreth një çështje propozohen disa zgjidhje e nuk krijohet shumica në votimin e parë, kryetari hedh në votë dy zgjidhje për të përjashtuar njërin e me radhë, derisa zgjidhjet të mbeten vetëm dy, për të cilat bëhet votimi përfundimtar.

Neni 308

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 38/2017, neni 79)

Vendimi duhet të nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e trupit gjykues që kanë marrë pjesë në dhënien e tij. Gjyqtari, mendimi i të cilit ka mbetur në pakicë, shkruan fjalën “kundër” dhe nënshkruan vendimin.

Gjykata mund të shpallë vetëm dispozitivin e vendimit, duke e dorëzuar atë të arsyetuar në sekretari jo më vonë se njëzet ditë ose të shtyjë shpalljen e arsyetuar të vendimit, deri në njëzet ditë. Arsyetimi i vendimit bëhet nga kryetari i seancës, përveç kur ai del kundër.

Neni 309

Vendimi mbështetet vetëm në të dhëna që ndodhen në aktet dhe që janë shqyrtuar në seancë gjyqësore.

Gjykata çmon provat e marra gjatë gjykimit të çështjes, sipas bindjes së saj të brendshme, të formuar nga shqyrtimi i të gjitha rrethanave të çështjes në tërësinë e tyre.

Neni 310

Përmbajtja e vendimit të gjykatës

(Shtuar pika 1/1 me ligjin nr. 122/2013, datë 18.4.2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 80; ndryshuar pjesërisht paragrafi II pika 3 me ligjin nr. 44/2021, neni 10)

Vendimi duhet të përmbajë hyrjen, pjesën përshkruese-arsyetuese dhe pjesën urdhëruese.

I. Në hyrjen e vendimit duhet të përmenden:

1. gjykata që ka gjykuar çështjen.
2. trupi gjykues dhe sekretari.
3. koha dhe vendi i dhënies së vendimit.
4. palët, duke u shënuar identiteti dhe cilësia e tyre si paditës, i paditur, ndërhyrës, si dhe përfaqësuesit e tyre.

5. emri i prokurorit, nëse ka marrë pjesë.
6. objekti i padisë.
7. kërkimet përfundimtare të palëve.
8. mendimi i prokurorit nëse ka marrë pjesë.

II. Në pjesën përshkruese-arsyetuese duhet të përmenden:

1. rrethanat e çështjes, ashtu siç janë konstatuar gjatë gjykimit dhe përfundimet e nxjerra nga gjykata.
2. provat dhe arsyet në të cilat mbështetet vendimi.
3. dispozitat ligjore në të cilat bazohet vendimi. Vendimi i gjykatës për paditë me vlerë deri në njëzetfishin e pagës minimale në shkallë vendi duhet të përmbajë hyrjen dhe pjesën urdhëruese, sipas pikës 1 të këtij neni. Nëse palët, brenda tre ditëve nga njoftimi i këtij vendimi, njoftojnë me shkrim gjykatën se do ta ankimojnë vendimin, gjykata arsyeton vendimin dhe ua njofton palëve.

III. Në pjesën urdhëruese, ndër të tjera, duhet të përmenden:

1. çfarë vendosi gjykata.
- 1/1. nëse gjykata vendos detyrime për palët, përmbajtjen konkrete të tyre dhe se vendimi është i ekzekutueshëm nga përmbaruesi gjyqësor.
2. kujt i ngarkohen shpenzimet gjyqësore.
3. e drejta për të bërë ankim dhe afati për paraqitjen e tij.

Neni 310/1

(Shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 81)

Neni 311

Kur vendimi përmban detyrimin për dorëzimin e një sendi në natyrë ose detyrimin për kryerjen e një veprimi të caktuar, gjykata mund të tregojë në vendim afatin për ekzekutimin e vendimit.

Gjykata mund të caktojë një afat për ekzekutimin e detyrimit në të holla ose ta ndajë atë me këste, me kërkesën e palës së interesuar, duke pasur parasysh gjendjen pasurore të palëve dhe rrethanat e tjera të çështjes.

Neni 312 **Ndreqja e gabimeve**

Pas shpalljes së vendimit gjykata nuk mund ta anulojë ose ta ndryshojë atë. Ajo, me kërkesën e palëve ose kryesisht, mund të ndreqë në çdo kohë vetëm gabimet e bëra në shkrim ose në llogari ose ndonjë pasaktësi të dukshme të vendimit.

Gjykata, pasi thërret palët, në seancë, e shqyrton kërkesën sipas rregullave të këtij Kodi, jep vendim, i cili i bashkohet vendimit të ndrequr.

Kundër vendimit të dhënë për rastet e parashikuara në paragrafin e dytë të këtij neni, mund të bëhet ankim i veçantë në gjykatën e apelit.

Neni 313 **Plotësimi i vendimit**

Secila nga palët, brenda tridhjetë ditëve nga shpallja e vendimit, mund të kërkojë plotësimin e vendimit, në rast se gjykata nuk është shprehur mbi të gjitha kërkesat për të cilat pala ka paraqitur prova.

Gjykata e shqyrton kërkesën me të njëjtin trup gjykues, pasi thërret palët dhe jep këtë vendim plotësues.

Kundër këtij vendimi mund të bëhet ankim, sipas rregullave të përgjithshme.

Neni 314 **Sqarimi dhe interpretimi i vendimit**

Gjykata ka të drejtë të japë sqarime ose të bëjë interpretimin e vendimit që ajo ka dhënë kur ky është i errët dhe e kërkonjë palët.

Kërkesa për sqarimin dhe interpretimin e vendimit mund të paraqitet në çdo kohë, gjersa vendimi nuk është ekzekutuar.

Kundër vendimeve të mësipërme mund të bëhet ankim i veçantë sipas rregullave të përgjithshme.

Neni 315 **Vendimet e ndërmjetme**

Vendimet që jepen gjatë gjykimit dhe që nuk janë përfundimtare, mund të ndryshohen ose të revokohen nga gjykata që i ka dhënë, përveç kur në këtë Kod parashikohet se kundër tyre mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 316
Njoftimi i vendimeve
(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013)

Vendimet përfundimtare, jopërfundimtare dhe të ndërmjetme të gjykatës, për të cilat është parashikuar e drejta e ankimit, u njoftohen palëve ose pjesëmarrësve të tjerë në proces, brenda tre ditëve nga marrja e vendimit ose, në rast se vendimi i arsyetuar shpallet më vonë, brenda tre ditëve pas shpalljes së vendimit të arsyetuar.

Njoftimi bëhet sipas rregullave të parashikuara në kreun IV të titullit VI të pjesës I.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 2, datë: 27.03.2012, kanë shtruar për njësim çështjen që vijon:

1. Kur çështja është gjykuar nga gjykata e shkallës së parë ose nga gjykata e apelit, në mungesë të njërës palë, kur fillon afati i ankimit, nga dita e marrjes njoftim të vendimit, apo nga e nesërmja e marrjes njoftim të vendimit”?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

...afati i ankimit të vendimit është parashikuar në nenin 444 të K.Pr.Civile, ndërsa neni 148 të K.Pr.Civile përmban rregullime të përgjithshme të cilat aplikohen lidhur me llogaritjen e afateve, sipas të cilit kur afati është caktuar me ditë dhe me orë, përjashtohet dita dhe ora në të cilën ka filluar ngjarja ose koha nga e cila duhet të fillojë afati.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vijnë në përfundimin se kur çështja është gjykuar nga gjykata e shkallës së parë ose nga gjykata e apelit, në mungesë të njërës palë, afati i ankimit (apel, rekurs) për këtë palë fillon të llogaritet përkatësisht nga e nesërmja e marrjes njoftim të vendimit, sipas rregullave të përcaktuara nga dispozitat e neneve 316 dhe 148 të K.Pr.Civile.

KREU XIV
VENDIME ME EKZEKUTIM TË PËRKOHSHËM

Neni 317

Rastet e dhënies së vendimeve me ekzekutim të përkohshëm

Vendimi i gjykatës mund të jepet me ekzekutim të përkohshëm, kur është vendosur:

- a) detyrimi për ushqim;
- b) për shpërblimin nga puna;
- c) për rivendosjen në posedimin e banesës bashkëshortore.

Vendimi mund të jepet me ekzekutim të përkohshëm edhe kur nga vonesa e ekzekutimit, paditësi mund të pësojë dëme të rëndësishme, që nuk mund të vihen në vend, ose kur ekzekutimi i vendimit do të bëhej i pamundur, ose do të vështirësohej së tepërmi. Në këtë rast gjykata mund të kërkojë që paditësi të japë një garanci.

Neni 318

Ankimi

Kundër vendimit me të cilin pranohet ose rrëzohet kërkesa për ekzekutim të përkohshëm të vendimit, mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 319

Rrjedhokat nga prishja e vendimit

(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kur vendimi prishet nga gjykata e apelit ose Gjykata e Lartë, ekzekutimi i përkohshëm pezullohet. Në rast se pas prishjes së vendimit të parë padia rrëzohet dhe vendimi merr formë të prerë, gjyqfituesi i parë detyrohet t'i kthejë palës tjetër gjithçka që ka marrë me ekzekutim të përkohshëm të vendimit të parë.

TITULLI III

GJYKIMET E POSAÇME

KREU I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 320

(Shfuqizuar shkronja "a" me ligjin nr. 49/2012; ndryshuar shkronja 'b' me ligjin nr. 114/2016)

Në përbërje të gjykatave të shkallës së parë krijohen seksione të veçanta për gjykimin e:

- a) *shfuqizuar*;
- b) mosmarrëveshjeve tregtare dhe të procedurave të falimentimit;
- c) mosmarrëveshjeve që lidhen me të miturit dhe familjen.

Neni 321

Presidenti i Republikës me propozimin e Ministrit të Drejtësisë cakton gjykatat në të cilat do të krijohen këto seksione, si dhe zonat ku do të shtrijnë kompetencat ato, mbi bazën e bashkimit të kompetencave tokësore të një apo disa gjykatave të shkallës së parë.

Ministri i Drejtësisë cakton numrin e gjyqtarëve për çdo seksion dhe kujdeset për kualifikimin e tyre sipas seksionit përkatës.

Neni 322

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kur është në interesin e një ndarje të drejtë të punës, kryetari i gjykatës së shkallës së parë ose zëvendësi i tij, në periudha të caktuara, mund të ngarkojë gjyqtarët e caktuar në seksione edhe me gjykimin e çështjeve të një natyre tjetër, që nuk janë të kompetencës së seksioneve të ngritura në këtë gjykatë.

Neni 323

(Shtuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 114/2016)

Dispozitat e pjesës së parë dhe të dytë të këtij Kodi janë të zbatueshme për të gjitha gjykimet e posaçme, përveç kur parashikohet ndryshe në

këtë titull dhe në titullin IV të kësaj pjese.

Dispozitat e këtij Kodi janë të zbatueshme në çështjet e falimentimit, për aq sa nuk parashikohet ndryshe në ligjin e falimentimit.

KREU II

GJYKIMI I MOSMARRËVESHJEVE ADMINISTRATIVE

Neni 324

Kompetenca lëndore

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 325

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 326

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 327

Kompetencat tokësore

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 328

Afati

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 329

Pezullimi i zbatimit të aktit administrativ

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 330

Bashkimi i padive

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 331

Vendimi i gjykatës

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 332

(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)

Neni 333**Ankimi***(Shfuqizuar me ligjin nr. 49/2012)***KREU III****GJYKIMI I MOSMARRËVESHJEVE TREGTARE****Neni 334****Kompetencat***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 82)*

Në kompetencë të seksioneve për gjykimin e mosmarrëveshjeve tregtare pranë gjykatave të shkallës së parë janë:

- a) mosmarrëveshjet kontraktore midis shoqërive tregtare e ndërmjet tyre dhe personave fizikë të regjistruar si tregtarë, ose ndërmjet vetë këtyre personave fizikë të regjistruar si tregtarë, kur është veprimtari tregtare për të dyja palët. Transaksionet e kryera nga një person fizik i regjistruar si tregtar, prezumohen të jenë pjesë e aktivitetit tregtar të tij përveç rasteve kur provohet ndryshe;
- b) mosmarrëveshjet ndërmjet ortakëve të shoqërive tregtare, ndërmjet shoqërisë dhe ortakëve të saj si dhe ndërmjet shoqërisë ose ortakëve të saj dhe organeve të saj administruese, kur mosmarrëveshjet lindin nga pozicioni i tyre në shoqëri, si dhe paditë e kreditorëve të ngritura sipas legjislacionit në fuqi për tregtarët dhe shoqëritë tregtare;
- c) mosmarrëveshjet lidhur me kontratën e tjetërsimit të të drejtave të anëtarëve të një shoqërie tregtare;
- ç) mosmarrëveshjet për të drejtën e emrit tregtar;
- d) shkelja e rregullave për mbrojtjen e konkurrencës;
- dh) procedurat e falimentimit;
- e) mosmarrëveshjet që rrjedhin nga prishja e shoqërive tregtare;
- ë) pretendimet për një kambial, çek e letra të tjera të kësaj natyre, të parashikuara me ligj.

Neni 335*(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)*

Padia sipas nenit 334 të këtij Kodi shqyrtohet nga seksioni përkatës i

gjykatës së shkallës së parë, në zonën e së cilës ka qendrën personi juridik a fizik tregtar i paditur, përveç kur palët në kontratë kanë caktuar një gjykatë tjetër, që edhe ajo është kompetente.

Kur padia paraqitet në gjykatën e shkallës së parë në territorin e së cilës ka qendrën personi juridik a fizik tregtar, kjo ia dërgon atë jo më vonë se tri ditë gjykatës ku është krijuar seksioni për gjykimin e mosmarrëveshjeve tregtare.

Neni 336 **Ankimi**

Ankimet kundër vendimeve të dhëna nga seksioni përkatës i gjykatës së shkallës së parë shqyrtohen në gjykatën e apelit, sipas rregullave të përgjithshme nga këshilla gjyqësore të përbëra nga gjyqtarë të specializuar në këtë fushë.

GJYKIMET PËR ZHVLEFTËSIMIN E ÇEKUT, KAMBIALIT DHE TË LETRAVE TË TJERA TE KËSAJ NATYRE

Neni 337

Personi që gëzon të drejtën për një letër me vlerë, siç janë çeku, kambiali premtimpagesa e të tjera letra me vlerë të kësaj natyre, mund të kërkojë, në rastet e parashikuara me ligj, zhvleftësimin e tyre, kur kanë humbur, janë vjedhur ose dëmtuar.

Neni 338 **Kompetencat tokësore**

(Ndryshuar paragrafi III me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kërkesa shqyrtohet nga seksioni për mosmarrëveshjet tregtare të gjykatës, në zonën e së cilës duhet paguar letra me vlerë ose ka vendbanim i padituri.

Paditësi ka të drejtën e zgjedhjes.

Kur kërkesa paraqitet në gjykatën e shkallës së parë, në territorin e së cilës duhet paguar letra me vlerë, kjo, jo më vonë se tri ditë, ia dërgon gjykatës në të cilën ndodhet seksioni për gjykimin e mosmarrëveshjeve tregtare.

Neni 339

Kur ka shumë të paditur dhe paditësi nuk parapëlqen të ngrejë padinë në vendin e pagimit të letrës me vlerë, padia ngrihet në vendbanimin e çdonjërit prej të paditurve.

Neni 340**Përmbajtja e kërkesës**

Në kërkesën për zhvleftësimin e çekut, kambialit e të tjera letra me vlerë të kësaj natyre, personi i interesuar, ndër të tjera, duhet të tregojë:

- a) llojin e letrës dhe elementet e nevojshme për identifikimin e saj, duke i bashkëngjitur një kopje të saj të vërtetuar nga noteri;
- b) rrethanat në të cilat ka ndodhur humbja, vjedhja ose dëmtimi i saj, si dhe argumentet që vërtetojnë të drejtën e tij mbi këtë letër me vlerë.

Neni 341

Në gjykimin e kësaj padie nuk mund të ngrihet kundërpadi dhe as të bashkohet me padi të tjera që mund të kenë lidhje me atë.

Neni 342**Procedura e gjykimit**

Gjykata, kur sheh se janë plotësuar kërkesat e nenit 340 të këtij Kodi, jep një mendim në këshill, i cili, ndër të tjera, duhet të përmbajë:

- a) identitetin e kërkuarit;
- b) llojin e letrës me vlerë të përmendur në nenin 337 të këtij Kodi dhe elementet e nevojshme për identifikimin e saj;
- c) urdhrin që i drejtohet paguesit për të mos i paguar prurësit letrën me vlerë;
- ç) një njoftim drejtuar mbajtësit të mundshëm të letrës me vlerë, për të parashtruar të drejtat e tij brenda 30 ditëve nga dita e dhënies së vendimit, duke paralajmëruar se në rast të kundërt ajo do të zhvleftësohet.

Vendimi shpallet në gjykatë në vendin e caktuar për këtë qëllim dhe botohet në Fletoren Zyrtare, si dhe të paktën në një gazetë kombëtare.

Kopja e këtij vendimi i dërgohet edhe paguesit.

Neni 343

Mbajtësi aktual i letrës me vlerë të sipërpërmendur, brenda afatit të parashikuar në nenin e mësipërm, duhet t'i njoftojë gjykatës kundërshtimin e tij për zhvleftësimin e saj, të përcaktojë provat e nevojshme për të vërtetuar se e ka fituar me të drejtë atë dhe të dorëzojë letrën me vlerë në gjykatë ose në një bankë, në përputhje me dispozitat përkatëse të Kodit Civil mbi depozitat bankare e kasetat e sigurimit, derisa të zgjidhet mosmarrëveshja.

Në rastin e parashikuar nga paragrafi i parë i këtij neni, gjykata pezullon gjykimin dhe njofton personin që ka kërkuar zhvleftësimin e letrës me vlerë, për të ngritur padi për njohjen e së drejtës së tij mbi letrën e sipërme, brenda afatit prej një muaji.

Në rast se brenda këtij afati nuk ngrihet një padi e tillë, gjykata vendos pushimin e gjykimit dhe shfuqizon vendimin e saj të dhënë sipas shkronjës "c" të nenit 342 të këtij Kodi.

Neni 344

Kur mbajtësi i letrës me vlerë nuk ka kryer veprimet e parashikuara nga paragrafi i parë i nenit 343 të këtij Kodi, gjykata vendos shuarjen e të gjitha të drejtave mbi letrën me vlerë të humbur, vjedhur ose dëmtuar dhe i njeh të drejtën personit që ka kërkuar zhvleftësimin për pagesën e saj ose pajisjen me një letër me vlerë të re.

Neni 345

Në gjykimin e çështjes, sipas paragrafit II dhe III të nenit 343 dhe nenit 344 të këtij Kodi, gjykata njofton personin fizik a juridik që ka kërkuar zhvleftësimin e letrës me vlerë si dhe atë që ka lëshuar letrën me vlerë, por paraqitja e tyre nuk ndalon shqyrtimin e çështjes.

Neni 346

Kur gjykata rrëzon kërkesën për zhvleftësimin e letrës me vlerë, revokon vendimin e saj të dhënë sipas shkronjës "c" të nenit 342 të këtij Kodi, duke njoftuar pagesin.

Kundër vendimit të mësipërm si dhe vendimeve të dhëna sipas neneve 343 dhe 344 të këtij Kodi, mund të bëhet ankim sipas rregullave të përgjithshme.

Neni 347**Ushtrimi i padisë për begatimin pa shkak**

Mbajtësi i letrës me vlerë të zhvleftësuar, i cili nuk ka mundur të deklarojë, për çdo shkak qoftë, të drejtat e tij mbi letrën me vlerë, sipas shkronjës "d" të nenit 342 të këtij Kodi, mund të padisë personin që i është njohur e drejta e pagesës së letrës me vlerë ose të kërkojë pajisjen me një letër tjetër si kjo, në bazë të nenit 655 të Kodit Civil.

Neni 348**Gjykimet në lidhje me patentat e të drejtat e tjera që rrjedhin nga pronësia industriale**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Mosmarrëveshjet që rrjedhin nga patentat, markat tregtare dhe të shërbimit, dizenjot tregtare, modelet dhe çdo e drejtë tjetër që rrjedh nga pronësia industriale, gjykohen nga seksioni i mosmarrëveshjeve tregtare në Gjykatën e Shkallës së Parë të Tiranës, sipas rregullave të parashikuara në këtë Kod.

KREU IV**SHQYRTIMI I MOSMARRËVESHJEVE QË LIDHEN ME FAMILJEN****Neni 349****Kompetencat lëndore**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Seksionet për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve familjare pranë gjykatave të shkallës së parë janë kompetente për:

- a) shqyrtimin e mosmarrëveshjeve për zgjidhjen e martesës me shkurorëzim, për pavlefshmërinë dhe për anulimin e martesës;
- b) vënien dhe heqjen e kujdestarisë mbi të miturit, mbajtjen për rritje dhe edukim të fëmijëve deri në zgjidhjen e martesës dhe ndryshimin e vendimit të gjykatës për shkak të rrethanave të reja;
- c) miratimin e birësimit;
- ç) mosmarrëveshjet lidhur me dhënien e ndihmës për jetesë;
- d) ndarjen e pasurisë bashkëshortore dhe të banesës së bashkëshortëve;
- dh) kërkesat për heqjen dhe kthimin pushtetit prindëror.

A. PROCEDURA PËR VENDOSJEN E KUJDESTARISË

Neni 350

Kompetenca tokësore

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kompetent për vendosjen ose heqjen e kujdestarisë, si dhe për heqjen ose kthimin e pushtetit prindëror, është seksioni përkatës i gjykatës së shkallës së parë ku banon i mituri.

Neni 351

E drejta për paraqitjen e kërkesës në gjykatë

Kërkesa për vendosjen e kujdestarisë i paraqitet gjykatës nga të afërmit e fëmijës së mitur dhe nga cilido që merr njoftimin për mbetjen e fëmijës pa prindër, për lindjen e një fëmije me prindër të panjohur dhe për çdo rrethanë tjetër që ligji kërkon vendosjen e kujdestarisë.

Kur në çeljen e një testamenti, noteri, që bën publikimin e tij vihet në dijeni për caktimin e një kujdestari, duhet të njoftojë gjykatën jo më vonë se 10 ditë nga marrja dijeni, e cila procedon dhe vendos jo më vonë se 15 ditë.

Neni 352

I mituri që ka mbushur moshën 16 vjeç mund të ushtrojë vetë të drejtën që t'i drejtohet gjykatës për vendosjen e kujdestarisë.

Neni 353

Caktimi i kujdestarisë

Gjykata emëron një kujdestar të vetëm edhe kur janë disa vëllezër e motra të mitur. Kur ka konflikt midis interesave të të miturve, ajo mund të caktojë edhe një kujdestar tjetër ose disa kujdestarë.

Neni 354

Gjykata emëron si kujdestar personin e caktuar me testament dhe, në mungesë të tij, një nga të afërmit në linjë të drejtë dhe, pas kësaj, në linjë të tërthortë.

Gjykata, nëse vlerëson se zgjidhja nuk është bërë në interes të fëmijës, vepron vetë për caktimin e kujdestarit.

Neni 355
Kujdestari i posaçëm

Gjykata emëron një kujdestar të posaçëm, kur këtë e kërkojnë interesat e të miturit.

Kujdestaria e posaçme hiqet, kur pushojnë shkaqet për të cilat është vendosur.

Neni 356
Pyetja e të miturit nga gjykata

Gjykata, përpara se të procedojë për emërimin e kujdestarit, duhet të pyesë edhe të miturin, kur ai e ka mbushur moshën 10 vjeç.

Kujdestaria merr fund kur i mituri mbush moshën 18 vjeç ose kur e mitura martohet para kësaj moshe.

Neni 357
Zëvendësimi i kujdestarit

Me kërkesën e personave të përmendur në nenin 351, gjykata e heq kujdestarin në çdo kohë dhe e zëvendëson me një tjetër, kur vëren se ai ka shpërdorur të drejtat që i takojnë si kujdestar, kur është treguar i pakujdesshëm në kryerjen e detyrës ose kur me mënyra të tjera ka vënë në rrezik interesat e të miturit, si dhe kur vetë kujdestari kërkon shkarkimin e tij për shkaqe të arsyeshme.

Gjykata mund ta heqë kujdestarin vetëm pasi ta ketë dëgjuar ose njoftuar atë rregullisht.

B. GJYKIME NË LIDHJE ME MARTESËN

Neni 358
Padia për shkurorëzim
(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)

Neni 359
Padia e përbashkët e bashkëshortëve
(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)

Neni 360
(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)

Neni 361**Përpyjekjet e gjykatës për pajtim***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 362****Shtytja e shpalljes së vendimit përfundimtar***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 363****Pezullimi i gjykimit me kërkesën e gruas shtatzënë***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 364****Bashkimi i kërtimeve të tjera***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 365****Marrja e masave të përkohshme***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 366****Shpenzimet gjyqësore***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 367****Dërgimi i vendimit në zyrën e gjendjes civile***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***Neni 368****Padia për pavlefshmërinë dhe anulimin e martesës***(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)***KREU V****PJESËTIMI GJYQËSOR****Neni 369**

Në gjykimin e padisë për pjesëtimin e trashëgimit ose të sendeve në bashkëpronësi, respektohen rregullat e parashikuara në nenet 207 dhe 227 të Kodit Civil.

Neni 370

Fazat e gjykimit

Gjykimi për pjesëtimin e sendeve në bashkëpronësi dhe në trashëgim, në fazën e parë të tij, ka për qëllim të hetojë e të përcaktojë të drejtën e bashkëpronësisë së ndërgjyqësive, pjesët takuese të tyre, si dhe sendet që do të pjesëtohen. Pasi të ketë marrë provat e nevojshme, gjykata, me vendim të ndërmjetëm, lejon pjesëtimin dhe përcakton rrethin e bashkëpjesëtarëve, sendet që do të pjesëtohen, si dhe pjesët takuese të secilit prej tyre.

Kundër këtij vendimi lejohet ankimi i veçantë, paraqitja e të cilit pezullon vazhdimin e mëtejshëm të gjykimit.

Neni 371

Kur palët deklarojnë se nuk kanë ankim ndaj vendimit të ndërmjetëm të përmendur në nenin 370 të këtij Kodi, bëhet shënim në procesverbalin gjyqësor, i cili nënshkruhet edhe nga palët ose përfaqësuesit e tyre. Në një rast të tillë, si dhe në rastin kur vendimi i ndërmjetëm, që ka lejuar pjesëtimin, ka marrë formën e prerë, gjykata vazhdon gjykimin në fazën e dytë, duke marrë në shqyrtim kërkesat që mund të kenë bashkëpronarët për llogaritë që duhet të japin midis tyre dhe që rrjedhin nga marrëdhëniet e bashkëpronësisë.

Neni 372

Vlerësimi i pasurisë dhe formimi i pjesëve

Gjykata bën vlerësimin e sendeve që do të pjesëtohen, pasi më parë të ketë marrë mendimin e ekspertëve, dhe kur sendet mund të ndahen në natyrë formohen atëherë pjesë sa janë edhe bashkëpjesëtarët. Në secilën nga këto pjesë duhet të përfshihen, me sa është e mundur, një sasi nga sendet apo kreditë të po asaj natyre me vlerë të barabartë me pjesën takuese. Pabarazia në natyrë e sendeve midis pjesëve kompensohet në para. Gjykata vendos edhe për marrëdhëniet financiare të palëve për shkak të bashkëpronësisë.

Neni 373

Vendimi i gjykatës

(Shtuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 60)

Kur sendi ndahet në natyrë dhe pjesët e formuara janë të barabarta ose barazohen me para, gjykata harton një projekt pjesëtimi të cilin e depoziton në sekretari jo më pak se dhjetë ditë përpara seancës së

ardhshme gjyqësore. Palët kanë të drejtë të parashtrojnë vërejtjet e tyre për projektin e depozituar, jo më vonë se pesë ditë përpara seancës së ardhshme gjyqësore.

Në vendimin përfundimtar gjykata cakton pjesën e secilit bashkëpjesëtar. Kur pjesët ndahen në natyrë në mënyrë të barabartë dhe e kërkon ndonjëra nga palët, ato u jepen bashkëpjesëtarëve duke u hedhur në short. Gjykata mund të pranojë kërkesën e bashkëpjesëtarit për të marrë pjesën e treguar prej tij, kur ajo shihet me vend për shkak të profesionit ose të natyrës së sendeve që përfshihen në pjesën takuese. Pjesëtimi në natyrë kryhet në përputhje me rregullat urbanistike.

Neni 374

Shitja e sendit në ankand

Kur në vendimin përfundimtar është urdhëruar që një send të shitet në ankand për shkak se nuk mund të ndahet në natyrë, vendimi, pasi të ketë marrë formën e prerë, ekzekutohet nga përmbaruesi gjyqësor, sipas rregullave mbi ekzekutimin e detyrueshëm.

KREU VI

SHPALLJA E ZHDUKJES OSE E VDEKJES SË NJË PERSONI

Neni 375

Kërkesa

(Ndryshuar me ligjin nr. 122/2013)

Kërkesa për shpalljen e një personi të zhdukur ose të vdekur mund të paraqitet nga çdo person i interesuar, nga noteri, pranë të cilit personi ka redaktuar një testament me akt noterial, apo ka depozituar për ruajtje testamentin ollograf ose testamentin e posaçëm, apo nga prokurori në gjykatën ku ka pasur vendbanimin e fundit personi për të cilin kërkohet shpallja si i tillë.

Neni 376

Përmbajtja e kërkesës

Në kërkesën për shpalljen e një personi të zhdukur ose të vdekur, përveç rrethanave nëpërmjet të cilave bëhet e besueshme zhdukja ose vdekja e tij, tregohet edhe kujdestari ose përfaqësuesi ligjor i tij, për rastet kur ka të tillë.

Në kërkesën për deklarimin e një personi si të vdekur, duhet të tregohen edhe personat që janë ose mund të jenë trashëgimtarë të tij, si dhe gjithë personat e tjerë për të cilët është e ditur që nga ky fakt fitojnë ose humbin të drejta.

Neni 377

Publikimi i kërkesëpadisë

Gjykata, brenda dhjetë ditëve nga paraqitja e kërkesës për gjykim, i dërgon një kopje të saj bashkisë ose komunës, ku ka pasur banimin e tij të fundit personi që kërkohet të shpallet i zhdukur ose i vdekur, për ta shpallur në një vend të dukshëm. Kërkesa e mësipërme botohet edhe në Fletoren Zyrtare, si dhe të paktën në një gazetë lokale.

Shqyrtimi i çështjes nga gjykata nuk mund të bëhet pa kaluar gjashtë muaj nga shpallja e kërkesës ose botimit të saj në Fletoren Zyrtare.

Neni 378

Procedura e gjykimit

Gjykata, në shqyrtimin e kërkesës për shpalljen të zhdukur ose të vdekur të një personi, pyet njerëz të afërt të tij, merr të dhëna për këtë person nga bashkia ose komuna, ku ai ka pasur vendbanimin e tij të fundit, si dhe nga çdo burim tjetër që mund të japë lajme për këtë person. Neni 379

Në shqyrtimin e kërkesës për ndryshimin ose prishjen e vendimit, që ka deklaruar një person si të vdekur, të thirren personat që kishin kërkuar deklarimin e vdekjes dhe personat që kanë fituar të drejta nga deklarimi i vdekjes.

Neni 380

Publikimi i vendimit

(Ndryshuar paragrafi i tretë, me ligjin nr. 122/2013)

Gjykata vendos për shpalljen e një personi të zhdukur apo të vdekur, pasi të ketë dëgjuar edhe personat që përmenden në nenin 375 e 376 të këtij Kodi, si dhe prokurorin.

Gjykata urdhëron botimin e shkurtimit të vendimit në Fletoren Zyrtare ose të paktën në një gazetë lokale të caktuar prej saj ose në një mënyrë tjetër publikimi që do ta quajë të dobishme.

Gjykata mund të marrë masa për sigurimin e pasurisë trashëgimore. Ajo autorizon dhomën e noterisë në nivel vendor, që mbulon njësinë vendore

të vendbanimit të fundit të të shpallurit të zhdukur ose të vdekur, ose noterin, pranë të cilit është redaktuar testamenti me akt noterial, apo është depozituar për ruajtje testamenti ollograf ose testamenti i posaçëm, që të bëjë inventarin e pasurisë së trashëgimlënësit. Dhoma e noterisë në nivel vendor cakton një noter për të bërë inventarin e pasurisë së trashëgimlënësit. Noteri në këtë rast duhet të caktojë një person si ruajtës të pasurisë trashëgimore deri në çeljen e dëshmisë së trashëgimisë.

Neni 381

Regjistrimi i vendimit në zyrën e gjendjes civile

Vendimi i gjykatës, që e deklaron një person të zhdukur ose të vdekur, i dërgohet për regjistrim zyrës së gjendjes civile në të cilën ai ka qenë i regjistruar, pasi të sigurohet se është bërë publikimi i tij sipas dispozitës së mësipërme.

KREU VII

HEQJA OSE KUFIZIMI I ZOTËSISË PËR TË VEPRUAR

Neni 382

Kush e bën kërkesën

Heqja ose kufizimi i zotësisë për të vepruar bëhet me kërkesë të bashkëshortit, gjinisë së afërt, të prokurorit, si dhe të personave që kanë interes të ligjshëm për këtë fakt.

Kërkesa i paraqitet gjykatës së vendit ku ka banimin personi që kërkohet t'i hiqet ose kufizohet zotësia për të vepruar.

Neni 383

Procedura e gjykimit

Kërkesa për heqjen ose kufizimin e zotësisë për të vepruar i njoftohet prokurorit. Kërkesa duhet të përmbajë faktin në të cilin ajo bazohet si dhe provat e nevojshme.

Gjykata vendos lidhur me kërkesën, pasi të ketë pyetur personin për të cilin kërkohet heqja ose kufizimi i zotësisë për të vepruar, persona nga gjinia e afërt e tij, mjekun që e ka kuruar ose pasi të ketë marrë mendimin e mjekëve të tjerë ekspertë, si dhe prova të tjera që do t'i çmojë të nevojshme. Pyetja e personit të cilit i kërkohet t'i hiqet ose kufizohet zotësia për të vepruar, bëhet në institucionin që është shtruar për mjekim

ose në banesën e tij nga një gjyqtar i deleguar, kur nuk është e mundur të paraqitet vetë në gjykatë.

Neni 384

Kujdestari i përkohshëm

(Shfuqizuar me ligjin nr. 9062, datë 8.5.2003)

Neni 385

Ankimi

Kundër vendimit për heqjen ose kufizimin e zotësisë për të vepruar, mund të bëjnë ankim vetë personi i mësipërm, kujdestari i përkohshëm i tij, personi që ka bërë kërkesën, si dhe të gjithë personat e tjerë që sipas nenit 382 të këtij Kodi kanë të drejtë të kërkojnë heqjen ose kufizimin e zotësisë për të vepruar, pavarësisht nga pjesëmarrja ose jo e tyre në gjykimin e kësaj çështjeje. Në këtë rast gjykata i lejon ata të njihen me materialet e dosjes gjyqësore.

Neni 386

Dispozitë referuese

Dispozitat e parashikuara në këtë kre zbatohen edhe për kthimin e zotësisë për të vepruar.

Neni 387

Marrja dijeni e personave të interesuar për vendimin e gjykatës

Pasi vendimi me të cilin hiqet, kufizohet ose kthehet zotësia për të vepruar merr formë të prerë, një shkurtim i tij u dërgohet të gjithë gjykatave, për t'u regjistruar në një formë të veçantë, me të cilën mund të marrë dijeni cilido që ka interes.

Gjykata i dërgon një shkurtim të këtij vendimi edhe Dhomës Kombëtare të Noterëve, e cila ua bën të njohur dhomave të noterëve nëpër rrethe.

KREU VIII

VËRTETIMI GJYQËSOR I FAKTEVE

Neni 388

Kur mund të ngrihet kërkesa

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kur nga një fakt varet lindja, ndryshimi ose shuarja e të drejtave personale

apo pasurore të një personi dhe akti që vërteton atë është zhdukur, ka humbur dhe nuk mund të bëhet përsëri ose nuk mund të merret me ndonjë rrugë tjetër, personi i interesuar ka të drejtë të kërkojë që fakti të vërtetohet me vendim të gjykatës së shkallës së parë.

Kërkesa për vërtetimin e fakteve paraqitet në gjykatën e shkallës së parë, në territorin e së cilës ka banimin kërkuesi. Kur kërkohet vërtetimi i faktit për një send të paluajtshëm, ajo paraqitet në gjykatën e shkallës së parë në territorin e së cilës ndodhet sendi.

Në mënyrën e treguar më sipër mund të kërkohet edhe korrigjimi i gabimeve të akteve të treguara në paragrafin e parë të këtij neni.

Neni 389 **Përmbajtja e kërkesës**

Në kërkesën për vërtetimin e fakteve duhet të tregohen:

- a) qëllimi për të cilin kërkuesi paraqet kërkesën për vërtetimin e faktit të caktuar;
- b) shkaqet për të cilat nuk mund të merret akti ose për të cilët nuk është mundur që akti të bëhet përsëri;
- c) provat me të cilat do të provohet si shkak, për të cilin nuk është e mundur të merret akti ose ky akt nuk mund të bëhet përsëri, ashtu edhe fakti që kërkohet të vërtetohet.

Neni 390 **Procedura e gjykimit**

Kërkesa për vërtetimin e fakteve gjyqësore shqyrtohet në seancë gjyqësore, në prani të kërkuesit e të personave fizikë a juridikë që kanë interes në çështje. Kur çështja paraqet interes publik dhe gjykata e shih të arsyeshme, mund të thirret edhe prokurori.

Neni 391 **Vendimi i gjykatës**

Në vendimin e gjykatës duhet të tregohet fakti i vërtetuar prej asaj dhe provat në bazë të të cilave është vërtetuar fakti.

Kundër vendimit, me të cilin pranohet ose nuk pranohet kërkesa, mund të bëhet ankim, sipas rregullave të përgjithshme, nga kërkuesi, si dhe nga personat fizikë a juridikë që janë thirrur për të marrë pjesë në shqyrtimin e çështjes.

Vendimi nuk ka fuqi provuese kundër personave fizikë a juridikë që nuk kanë qenë thirrur në rast se e kundërshtojnë faktin e vërtetuar në vendim.

Neni 392

Efektet e vendimit të gjykatës

Kur, gjatë shqyrtimit të kërkesës, lind një konflikt midis kërkuarit dhe një personi tjetër të interesuar, për të drejtën civile që ka lidhje me vërtetimin e faktit, gjykata vendos pushimin e shqyrtimit të çështjes. Në këtë rast palët mund t'i drejtohen gjykatës me padi sipas rregullave të përgjithshme.

KREU IX

NJOHJA E VENDIMEVE TË SHTETEVE TË HUAJA

Neni 393

Kushtet për zbatimin e vendimeve të dhëna nga gjykatat e huaja

Vendimet e gjykatave të shteteve të huaja njihen dhe zbatohen në Republikën e Shqipërisë, në kushtet e parashikuara në këtë Kod ose në ligje të veçanta.

Kur për këtë qëllim ka marrëveshje të posaçme ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe shtetit të huaj zbatohen dispozitat e marrëveshjes.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 6, datë 01.06.2011, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Cili do të konsiderohet formim i drejtë i ndërgjyqësisë në gjykimin e një kërkesë për njohjen e vendimit të gjykatës së huaj sipas neneve 393-397 të Kodit të Procedurës Civile?
2. Gjykimi në apel do të bëhet me të dy palët, gjyqfituesin e gjyqbjerrësin, apo vetëm me gjyqfituesin që kërkon ekzekutimin e vendimit të dhënë nga gjykata e huaj?
3. Nëse në këtë gjykim do të zbatohen rregullat për pranimin për shqyrtim të kërkesës të njëjta me ato të kërkesëpadisë sikurse janë pagesa e taksës prej 1% të vlerës së padisë, etj.?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

22. Sipas nenit 396 të Kodit të Procedurës Civile, pala kreditore

që kërkon dhënien fuqi të vendimit të gjykatës së huaj ka vetëm detyrimin që t'i paraqesë gjykatës kopjen e vendimit që duhet të zbatohet, të përkthyer në gjuhën shqipe dhe të legalizuar nga noteri, vërtetimin nga gjykata që e ka nxjerrë vendimin se ai ka marrë formë të prerë, si edhe përkthimin e legalizimin noterial të tij. Të dy këto akte me shkresë duhet të paraqiten të vërtetuara nga Ministria e Punëve të Jashtme e Republikës së Shqipërisë. Së fundi, pala kërkuese ka edhe detyrimin të paraqesë në gjykatën e apelit prokurën, në rast se kërkesa paraqitet nga përfaqësuesi i të interesuarit, edhe kjo e përkthyer dhe e legalizuar nga noteri.

31.1 Gjykata e apelit duhet të verifikojë dhe, eventualisht, të kryejë të gjitha veprimet që i parashikon ligji procedural civil, Konventa e Nju Jorkut. Ligji i posaçëm ose marrëveshja tjetër ndërkombëtare e zbatueshme (nëse ka të tillë), për të garantuar, edhe kryesisht, thirrjen në gjykim së të gjitha palëve debitoare që rezultojnë nga përmbajtja e vendimit të gjykatës së huaj ose gjykatës së huaj të arbitrazhit që kërkohet t'i jepet fuqi nga ajo gjykatë e apelit.

31.2 Në shqyrtimin e kërkesës për dhënien fuqi të vendimit të gjykatës së huaj apo të gjykatës së huaj të arbitrazhit, gjykata e apelit zbaton rregullat e gjykimit të shkallës së parë.

31.4 Nëse kërkesa për dhënien fuqi të vendimit të gjykatës së huaj ose të gjykatës së huaj të arbitrazhit ka mangësi dhe të meta, gjykata e apelit i cakton kërkuarit një afat të arsyeshëm për plotësimin dhe ndreqjen e tyre. Gjykata e apelit kthen kërkesën dhe aktet e tjera pa veprim, nëse pala kërkuese, brenda afatit që i është caktuar, nuk plotëson dhe ndreq mangësitë dhe të metat formale të kërkesës.

31.5 Nëse kërkesa për dhënien fuqi të vendimit të gjykatës së huaj apo të gjykatës së huaj të arbitrazhit përmbush kushtet për rregullshmërinë formale-procedurale të paraqitjes së saj, gjykata e apelit cakton seancën gjyqësore në të cilën objekti i gjykimit është vetëm ekzistenca ose jo e ndonjëres prej ndalimeve a pengesave ligjore të parashikuara nga neni 394 i Kodit të Procedurës Civile, neni 5 i Konventës së Nju Jorkut apo nga ndonjë dispozitë tjetër e posaçme për këtë qëllim, e parashikuar nga ligji ose një marrëveshje ndërkombëtare. Në përfundim të gjykimit, gjykata e apelit vendos për pranimin ose rrëzimin e kërkesës për dhënien fuqi të vendimit të gjykatës së huaj apo gjykatës së arbitrazhit të huaj.

Neni 394**Pengesat ligjore për zbatimin e vendimeve të dhëna nga gjykatat e huaja**

Vendimit të një gjykate të shtetit të huaj nuk i jepet fuqi në Republikën e Shqipërisë kur:

- a) sipas dispozitave që janë në fuqi në Republikën e Shqipërisë, mosmarrëveshja nuk mund të jetë në kompetencën e gjykatës së shtetit që ka dhënë vendimin;
- b) kërkesëpadia dhe letërthirrja për në gjyq nuk i është njoftuar të paditurit në mungesë, në mënyrë të rregullt e në kohë, për t'i dhënë atij mundësi që të mbrohet;
- c) midis po atyre palëve, për të njëjtin objekt e për të njëjtin shkak, është dhënë një vendim tjetër i ndryshëm nga gjykata shqiptare;
- ç) është duke u shqyrtuar nga gjykata shqiptare një padi që është ngritur përpara se vendimi i gjykatës së shtetit të huaj të ketë marrë formë të prerë;
- d) i është dhënë forma e prerë në kundërshtim me legjislacionin e tij;
- dh) nuk pajtohet me parimet bazë të legjislacionit shqiptar.

Neni 395**Shqyrtimi i kërkesës**

Kërkesa për t'i dhënë fuqi vendimit të gjykatës së huaj i paraqitet gjykatës së apelit.

Kërkesa mund të paraqitet edhe në rrugë diplomatike, kur ajo është e lejueshme nga marrëveshjet ndërkombëtare dhe mbi bazën e reciprocitetit.

Në këto raste, në qoftë se pala e interesuar nuk ka emëruar përfaqësues, kryetari i gjykatës së apelit emëron një avokat për të paraqitur kërkesën.

Neni 396

Kërkesës për t'i dhënë fuqi vendimit të gjykatës së huaj duhet t'i bashkëngjiten:

- a) kopja e vendimit që duhet të zbatohet dhe përkthimi i tij në gjuhën shqipe i legalizuar nga noteri;

- b) vërtetim nga gjykata që e ka nxjerrë vendimin se ai ka marrë formë të prerë, si edhe përkthimi e legalizimi noterial i tij. Si kopja e vendimit ashtu edhe vërtetimi se vendimi ka marrë formë të prerë, duhet të jenë vërtetuar nga Ministria e Punëve të Jashtme e Republikës së Shqipërisë;
- c) prokura, në rast se kërkesa paraqitet nga përfaqësuesi i të interesuarit, e përkthyer dhe e legalizuar te noteri.

Neni 397

Gjykata e apelit nuk e shqyrton çështjen në themel, por vetëm kontrollon nëse vendimi i paraqitur nuk përmban dispozita që vijnë në kundërshtim me nenin 394. Për kërkesën e paraqitur gjykata e apelit jep vendim.

Neni 398

Zbatimi i vendimit të një gjykate të huaj

Vendimi i gjykatës së shtetit të huaj zbatohet në Republikën e Shqipërisë vetëm në bazë të vendimit të gjykatës të apelit që i jep fuqi këtij vendimi dhe ekzekutohet në përputhje me dispozitat përkatëse të këtij Kodi.

Neni 399

Vendimi i gjykatës së arbitrazhit

Dispozitat e këtij kreu zbatohen edhe për njohjen e vendimit përfundimtar të një arbitrazhi të shtetit të huaj.

KREU X

GJYKIMI I KËRKESAVE PËR KONSTATIMIN E SHKELJES SË AFATIT TË ARSYESHËM, PËRSHPEJTIMIN E PROCEDURAVE DHE SHPËRBLIMIN E DËMIT

(Shtuar krejt Kreu X me ligjin nr. 38/2017, neni 83)

Neni 399/1

Objekti

1. Në kompetencë të gjykatave, sipas shkallëve të gjykimit të përcaktuar në këtë kre, hyjnë edhe shqyrtimi i kërkesave për shpërblimin e drejtë të personit që ka pësuar një dëm pasuror ose jopasuror, për shkak të kohëzgjatjes së paarsyeshme të çështjes, sipas përkufizimit të nenit 6 / 1 të Konventës Europiane “Për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore”.

2. Dispozitat e këtij kreu përcaktojnë vlerësimin e kohëzgjatjes së arsyeshme të procesit, si edhe shpërblimin e drejtë, kur konstatohet kohëzgjatje e paarsyeshme në procedurat e hetimit, gjykimit të çështjeve, si edhe në procedurat e ekzekutimit të vendimeve.

Neni 399/2 **Afati i arsyeshëm**

1. Afate të arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit apo ekzekutimit të një vendimi të formës së prerë, për qëllimet e përcaktuara në nenin 399/1, do të konsiderohen:

- a) në gjykimin administrativ në shkallën e parë dhe në apel, përfundimi i gjykimit brenda një viti nga fillimi i tij në secilën shkallë;
- b) në gjykimin civil në shkallë të parë përfundimi i procesit të gjykimit brenda dy viteve, në gjykim civil në apel brenda dy vjetëve; dhe gjykimin civil në Gjykatën e Lartë, brenda dy vjetëve;
- c) në procedurën e ekzekutimit të një vendimi civil apo administrativ, me përjashtim të detyrimeve periodike ose të përcaktuara në kohë, afati njëvjeçar fillon nga dita e paraqitjes së kërkesës për vënie në ekzekutim;
- ç) në hetimin e veprave penale afati maksimal i kohëzgjatjes së hetimeve, sipas Kodit të Procedurës Penale;
- d) në gjykimin penal në shkallë të parë, afati i gjykimit të krimeve 2 vjet dhe i kundërvajtjeve 1 vit, në gjykimin në apel përfundimi i gjykimit për krimet në një afat kohor prej 1 viti dhe për kundërvajtjet 6 muaj dhe në Gjykatën e Lartë, përfundimi i gjykimit për krimet në një afat kohor prej 1 viti dhe për kundërvajtjet 6 muaj.

2. Palëtnë proces mund të kërkojnë konstatimin e tejzgjatjes së procedurave, sipas nenit 399/6 pika 1, edhe pa kaluar afatet e mësipërme, duke pasur parasysh kompleksitetin e çështjes, objektin e mosmarrëveshjes, të procedimit ose të gjykimit, sjelljen e organit që po kryen procedurat, si dhe të çdo personi tjetër të lidhur me çështjen, kur pretendojnë zvarritje të hetimit, gjykimit ose ekzekutimit të vendimit.

3. Në kohëzgjatjen e gjykimit ose të procedimit, nuk llogaritet koha kur çështja është pezulluar për shkaqe ligjore, kur është shtyrë për shkak të kërkesave të palës kërkuese, sipas këtij kreu, ose kur shfaqen rrethana të pamundësisë objektive për procedim.

Neni 399/3 **Shpërblimi i drejtë**

1. Shpërblimi i drejtë për shkeljen e afatit të arsyeshëm do të konsiderohet njohja e shkeljes, çdo masë e marrë për të përshpejtuar procedurat e hetimit, gjykimin të çështjes dhe të ekzekutimit të vendimit, dhe/ose shpërblimin e dëmit, sipas përcaktimeve të këtij kreu.
2. Cilido që është i përfshirë në një proces ligjor, në cilësinë e palës në proces, ka të drejtë shpërblimin e drejtë, siç përcaktohet nga ky nen.

Neni 399/4 **Kompetenca për shqyrtimin e kërkesës ose kërkesëpadisë**

1. Kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave i drejtohet gjykatës kompetente, sipas nenit 399/6, pika 1, e këtij kreu. Sipas rastit në gjykim gjykata merr informacion nga organi i cili po zhvillon procedurat.
2. Kërkesëpadia, sipas nenit 399/6, pika 3, i drejtohet gjykatës civile të shkallës së parë kompetente, sipas rregullave të përgjithshme, vetëm pasi procedura e konstatimit të shkeljes dhe përshpejtimin të procedurës është ezauruar sipas pikës 1, të këtij neni, dhe nuk është ekzekutuar nga organi që ka kryer shkeljen vendimi i gjykatës, sipas pikës 1 të këtij neni. Të paditur në gjykim thirren Ministria e Drejtësisë dhe Ministria e Financave, ose shërbimi përbarimor privat përgjegjës.

Neni 399/5 **Paraqitja e kërkesës për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave**

1. Kërkesa depozitohet në sekretarinë e gjykatës që është në vonesë, ose gjykatës kompetente për ekzekutimin. Kërkesa duhet të përmbajë:
 - a) palët ndërgjyqëse, organin që pretendohet se ka kryer shkeljen, objektin e mosmarrëveshjes ose të ekzekutimit;
 - b) paraqitjen e përmbledhur të fakteve të çështjes;
 - c) shkaqet për të cilat kërkohet konstatimi i shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimi i procedurave;
 - ç) masat që kërkohen të merren.
2. Bashkë me kërkesën duhet të depozitohen edhe:
 - a) aktet me të cilat provohet tejkalimi i afatit të arsyeshëm;

- b) procesverbale dhe vendime të ndërmjetme;
- c) aktet e praktikës përmbartimore, sipas rastit;
- ç) prokura, nëse kërkesa është bërë nga avokati ose nga përfaqësuesi i ankuesit.

3. Depozitimi dhe shqyrtimi i kërkesës, sipas këtij neni, nuk pezullon gjykimin e çështjes në themel, ose procedurat përmbartimore.

Neni 399/6

Gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës ose kërkesëpadisë

1. Kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave i drejtohet gjykatës kompetente, sipas llojit të mosmarrëveshjes penale, civile ose administrative si më poshtë:

- a) në rastet kur çështja, në të cilën pretendohet të ketë shkelje, është duke u gjykuar në gjykatën e shkallës së parë, kërkesa shqyrtohet nga gjykata e apelit, në juridiksionin e të cilës ndodhet gjykata e shkallës së parë;
- b) në rastet kur çështja në të cilën pretendohet të ketë shkelje, është duke u gjykuar në gjykatat e apelit, kërkesa shqyrtohet nga kolegji përkatës i Gjykatës së Lartë;
- c) në rastet kur çështja në të cilën pretendohet të ketë shkelje, është duke u gjykuar në Gjykatën e Lartë, kërkesa shqyrtohet nga një kolegji tjetër i Gjykatës së Lartë;
- ç) në rastet kur çështja, në të cilën pretendohet të ketë shkelje, është në procedurë ekzekutimi, kërkesa gjykohet nga gjykata e shkallës së parë, kompetente për ekzekutimin, sipas rregullave në fuqi.

2. Kur ka një vendim të formës së prerë për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurës, subjekti kërkuar mund të paraqesë padi për shpërblimin e dëmit, sipas pikës 3 të këtij neni.

3. Kërkesëpadia për shpërblimin e dëmit i drejtohet gjykatës civile të shkallës së parë ku ka qendrën organi ndaj të cilit është konstatuar shkelja. Padia parashkruhet brenda 6 muajve nga konstatimi i shkeljes me vendim të formës së prerë.

Neni 399/7

Gjykimi i kërkesës ose kërkesëpadisë

1. Gjykimi i kërkesëpadisë, sipas nenit 399/6, pika 3, bëhet sipas rregullave

të zakonshme të gjykimit brenda një afati 3 mujor nga depozitimi i kërkesëpadisë.

2. Gjykimi i kërkesës, sipas nenit 399/6, pika 1, bëhet në dhomë këshillimi dhe gjykata që shqyrton çështjen merr vendim brenda 45 ditëve, nga paraqitja e kërkesës. Brenda 15 ditëve nga paraqitja e kësaj kërkesë, organi që pretendohet se ka kryer shkeljen, i dërgon kopje të dosjes dhe mendimin me shkrim, gjykatës që shqyrton kërkesën.

3. Në rast se gjatë shqyrtimit të kërkesës organi që po kryen veprimet, ndërmerr hapat që po kërkohen nga pala, brenda 30 ditëve nga paraqitja e kërkesës, pushon shqyrtimi i kërkesës.

4. Në rast se kërkesa refuzohet, nuk mund të përsëritet më, për të njëjtat fakte.

Neni 399/8 Marrja e vendimit

1. Pas shqyrtimit të kërkesës gjykata vendos:

- a) pranimin e kërkesës, konstatimin e shkeljes dhe urdhërimin e ndërmarrjes brenda afateve të veprimeve të caktuara procedurale gjatë gjykimit ose ekzekutimit;
- b) rrëzimin e kërkesës.

2. Vendimi i gjykatës është përfundimtar dhe i formës së prerë.

Neni 399/9 Pranimi i kërkesës

1. Gjkata vendos pranimin e kërkesës, kur vërtetohet shkelja e afatit të arsyeshëm, sipas nenit 6/1, të Konventës Europiane “Për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore”.

2. Në përcaktimin e shkeljes gjykata vlerëson kompleksitetin e çështjes, objektin e mosmarrëveshjes, të procedimit ose të gjykimit, sjelljen e palëve dhe të trupit gjykues gjatë gjykimit, ose të përmbaaruesit, si dhe të çdo personi tjetër të lidhur me çështjen.

Neni 399/10 Përmbajtja e vendimit për shpërblimin e dëmit

1. Pas shqyrtimit të kërkesëpadisë gjykata vendos shpërblimin e dëmit nga 50 000 lekë deri në 100 000 lekë, për çdo vit, ose muaj në raport me

vitin, përtej afatit të arsyeshëm.

2. Shpërblimi i dëmit bëhet duke mbajtur parasysh:

- a) vështirësinë e procesit, në të cilin është verifikuar shkelja;
- b) sjelljen e trupit gjykues ose përmbaruesit dhe të palëve;
- c) natyrën e interesave në çështje;
- ç) vlerën dhe rëndësinë e çështjes në lidhje me objektin e mosmarrëveshjes ose ekzekutimit, e vlerësuar edhe në raport me kushtet personale të palëve.

3. Masa e shpërblimit të dëmit nuk mund të kalojë objektin e padisë ose të ekzekutimit.

Neni 399/11

Zbatimi i detyrueshëm i udhëzimeve

Udhëzimet dhe konkluzionet e gjykatës më të lartë, të dhëna gjatë shqyrtimit të kërkesës, sipas nenit 399/6, pika 1, janë të detyrueshme, për gjykatën që shqyrton çështjen në themel ose organin, i cili po kryen ekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë.

Neni 399/12

Vendimi i formës së prerë i gjykatës kompetente, sipas nenit 399/6, i përcillet Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, për të vlerësuar nëse vonesat e shkaktuara nga gjyqtarët, sipas këtij kreu, përbëjnë shkelje disiplinore.

TITULLI IV

ARBITRAZHI

(Titulli dhe dispozitat lidhur me arbitrazhin shfuqizohen me hyrjen në fuqi të ligjit për arbitrazhin sipas parashikimeve të ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

KREU I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 400

Fusha e zbatimit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 401
Përcaktime

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 402
Kompetenca lëndore

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 403
Marrëveshja për arbitrazh

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 404
Pavlefshmëria e marrëveshjes për arbitrazh
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 405
Caktimi i numrit të arbitrave
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 406
Fillimi i procedurës së arbitrazhit
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

KREU II
FORMIMI I GJYKATËS SË ARBITRAZHIT

Neni 407
Kush mund të jetë arbitër
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 408
Procedura e formimit të gjykatës së arbitrazhit
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 409
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 410

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 411

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 412

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 413

Kohëzgjatja e misionit të arbitrit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 414

Juridiksioni i gjykatës së arbitrazhit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

KREU III

PROCEDURA E ARBITRAZHIT

Neni 415

Fillimi i veprimtarisë së gjykatës së arbitrazhit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 416

Përcaktimi i procedurës së punës

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 417

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 418

Marrja e masave për sigurimin e padisë

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 419

Vendi i zhvillimit të arbitrazhit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 420**Lejimi dhe marrja e provave***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 421***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 422****Gjykimi në mungesë***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 423****Zëvendësimi i arbitrit***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 424****Hartimi i akteve procedurale***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 425****Marrja fund e gjykimit të arbitrazhit***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 426****Mbyllja e hetimit gjyqësor***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 427****Ligji i zbatueshëm***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***KREU IV****VENDIMI I GJYKATËS SË ARBITRAZHIT****Neni 428***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)***Neni 429***(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)*

Neni 430

Përmbajtja e vendimit përfundimtar

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 431

Korrigjimi i gabimeve të vendimit përfundimtar dhe interpretimi i tij

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 432

Urdhri i ekzekutimit të vendimit të gjykatës së arbitrazhit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 433

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

KREU V

ANKIMI KUNDËR VENDIMIT TË GJYKATËS SË ARBITRAZHIT

Neni 434

Rastet kur lejohet ankimi

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 435

Afati i ankimit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 436

Shqyrtimi nga gjykata e apelit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 437

Moslejimi i rekursit në Gjykatën e Lartë

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 438

Vënia në ekzekutim e vendimit

(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

KREU VI
ARBITRAZHI NDËRKOMBËTAR

Neni 439

Formimi i gjykatës së arbitrazhit ndërkombëtar
(Shfuqizohet sipas ligjit nr. 122/2013, datë 18.4.2013, neni 30)

Neni 440

Përcaktimi i procedurës së arbitrazhit
(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 68)

Neni 441

Ligji i zbatueshëm
(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 68)

PJESA E TRETË

ANKIMET DHE MËNYRA E GJYKIMIT TË TYRE
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 69)

TITULLI I

ANKIMET DHE PARAQITJA E TYRE
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 69)

KREU I

MJETET DHE AFATET E ANKIMIT
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 69)

Neni 442

Mjetet e ankimit
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Mjetet për t'u ankuar ndaj vendimeve të gjykatave janë: Ankimi në gjykatën e apelit, rekursi në Gjykatën e Lartë, kërkesa për rishikim.

Neni 442/a**Ankimi***(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 70)*

Ankimi është akti me të cilin palët ose pjesëmarrësit e tjerë në proces parashetrojnë kundërshtimet e tyre ndaj vendimit të gjykatës dhe veprimeve të përmbaruesit gjyqësor, për të mbrojtur të drejtat dhe interesat e tyre.

Neni 442/b**Rekursi***(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 71)*

Rekursi është akti me të cilin palët ose pjesëmarrësit e tjerë në proces parashetrojnë kundërshtimet e tyre ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë ose të gjykatës së apelit në Gjykatën e Lartë, sipas rregullave të përcaktuara në këtë Kod.

Neni 443**Afati i ankimit***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 72, 126; ndryshuar pjesërisht paragrafi IV me ligjin nr. 44/2021, neni 11)*

Afati i ankimit në gjykatën e apelit, kundër vendimeve përfundimtare të gjykatës së shkallës së parë, është 15 ditë.

Afati për të bërë rekurs në Gjykatën e Lartë, kundër vendimeve të gjykatës së apelit, është 30 ditë. Afati për të kërkuar rishikimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe kundërshtimin e të tretit është 30 ditë.

Afati i ankimeve dhe rekurseve të veçanta është 5 ditë.

Neni 444**Fillimi i afateve të ankimit***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 84)*

Afatet eaktuara në nenin 443 janë të prera dhe fillojnë nga dita e nesërme e njoftimit të vendimit të arsyetuar.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 8, datë 24.03.2005, kanë shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. Në rastet e paraqitjes së kërkesës për rishikim vendimi të formës së prerë, do të gjejë zbatim neni 445 apo 496 i K.Pr. Civile?
2. Fillimi i afatit do të jetë i njëjtë për të gjitha rastet e parashikuara në nenin 494 të K.Pr.Civile, apo do të jetë në varësi të kërkesave që shtron çdo rast i veçantë?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Në rastet e paraqitjes së kërkesës për rishikimin e një vendimi të formës së prerë, neni 445 i K.Pr.Civile duhet të zbatohet në harmoni me nenin 496 të këtij kodi për sa i përket afatit prekluziv njëvjeçar, për pasojë, paraqitja e kërkesës tej këtij afati e bën atë të papranueshme. Faktet apo rrethanat që përbëjnë shkak rishikimi përcaktohen në mënyrë taksative në nenin 494 të K.Pr.Civile. Me përjashtim të pikës “a”, sipas parashikimeve të pikave “b”, “c”, “ç”, “d” dhe “e” të nenit 494, në lidhje me nenin 495 të këtij kodi, shkakun e rishikimit e përbën, si rregull, një vendim gjyqësor i formës së prerë, penal ose civil. Për rastin e parashikuar në pikën “d” të nenit 494 shkakun e rishikimit mund ta përbëjë një vendim gjyqësor që ka prishur një vendim të mëparshëm gjyqësor apo të ndonjë institucioni tjetër, ose një vendim i një institucioni që ka prishur, sipas kompetencave që i jep ligji, një vendim të mëparshëm të tij apo një vendim të mëparshëm të një institucioni tjetër. Në këto raste, vendimi që priset duhet të ketë përbërë bazën e vendimit që kërkohet të rishikohet. Pavarësisht nga shkaku i rishikimit, fillimi i afatit 30-ditor nga dita e marrjes dijeni për të, si dhe i afatit 1-vjeçar nga dita që ka lindur shkaku i rishikimit, është i njëjtë për të gjitha rastet që përbëjnë shkak rishikimi të një vendimi gjyqësor të formës së prerë. Këto afate, duke qenë afate prekluzive (dekadence), nuk mund të pezullohen, të ndërpriten apo të rivendosen.

Si përfundim, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konkludojnë se kërkesa për rishikimin e një vendimi civil të formës së prerë shqyrtohet nga Kolegji Civil në dhomën e Këshillimit pa pjesëmarrjen e palëve.

Neni 445**Prekluziviteti i ankimit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 74; ndryshuar fjalia e parë me ligjin nr. 122/2013)

Ankimi në gjykatën e apelit dhe rekursi në Gjykatën e Lartë nuk mund të bëhen pasi ka kaluar një vit nga shpallja e vendimit. Kjo dispozitë nuk zbatohet kur pala në mungesë vërteton se nuk ka qenë në dijeni të procesit gjyqësor për shkak të pavlefshmërisë së njoftimeve.

Neni 446**Gjykata ku paraqitet ankimi**

Ankimi paraqitet në gjykatën që ka dhënë vendimin, ndaj të cilit ushtrohet.

Neni 447**Njoftimi i ankimit**

(Zëvendësuar fjalë me ligjin nr. 122/2013)

Ankimi u njoftohet palëve sipas rregullave të parashikuara në kreun IV të titullit VI të pjesës I të këtij Kodi, për njoftimet e thirrjet në gjykatë.

Neni 448**Bashkimi i ankimeve**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 85)

Të gjitha ankimet e bëra veçmas kundër të njëjtit vendim bashkohen në një proces të vetëm.

Kjo dispozitë nuk zbatohet kur ankimet janë të llojeve të ndryshme.

Neni 449**Pezullimi i ekzekutimit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Ekzekutimi i vendimit të ankimuar pezullohet deri në përfundim të shqyrtimit në gjykatën e apelit, përveç kur me ligj parashikohet ndryshe. Në rastet e rekursit në Gjykatën e Lartë vendimi mund të pezullohet në Gjykatën e Lartë.

Neni 450**Mospranimi i ankimit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 86)

1. Gjyqtari i vetëm i gjykatës që ka dhënë vendimin, në dhomë këshillimi,

menjëherë pas paraqitjes së ankimit, vendos mospranimin e ankimit kur:

- a) është paraqitur jashtë afatit;
- b) nuk ndreqen të metat në afatin e caktuar sipas nenit 455 të këtij Kodi;
- c) është bërë kundër një vendimi ndaj të cilit nuk lejohet ankim;
- ç) është bërë nga një person që nuk legjitimohet të bëjë ankim;
- d) është hequr dorë nga ankimi.

2. Kundër vendimit të mospranimit të ankimit mundet të bëhet ankim i veçantë.

3. Mospranimi i ankimit mund të deklarohet në çdo shkallë gjykimi.

Neni 450/a

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 76)

Gjykata, kur pranon kërkesën, i komunikon kopjen e saj palës tjetër, ndërsa aktet e çështjes bashkë me ankimin, ia dërgon gjykatës së apelit të nesërmen e mbarimit të afatit të ankimit për të gjitha palët ose edhe përpara mbarimit të këtij afati, kur nga të gjitha palët janë paraqitur ankimet.

Neni 451

Vendimi i formës së prerë

Vendimi i gjykatës merr formë të prerë kur:

- a) nuk mund të bëhet ankim kundër tij;
- b) nuk është bërë ankim kundër tij brenda afateve të caktuara nga ligji ose kur ankesa është tërhequr;
- c) ankesa e paraqitur nuk është pranuar;
- ç) vendimi i gjykatës është lënë në fuqi, ndryshuar ose është pushuar gjykimi në shkallë të dytë.

Neni 451/a

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 77)

Vendimi që ka marrë formë të prerë është i detyrueshëm për palët, për trashëgimtarët e tyre, për personat që heqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera.

Vendimi që ka marrë formë të prerë ka fuqi vetëm për çka është vendosur midis po atyre palëve, për të njëjtin objekt dhe për të njëjtin shkak. Një konflikt që është zgjidhur me vendim të formës së prerë nuk mund të gjykohet përsëri, përveç kur ligji parashikon ndryshe.

KREU II

PARAQITJA E ANKIMIT DHE GJYKIMI NË APEL

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 78)

Neni 452

Vendimet që mund të ankimohen

Mund të ankimohen në gjykatën e apelit të gjitha vendimet e dhëna nga gjykata e shkallës së parë, me përjashtim të rasteve kur ankimi përjashtohet me ligj.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 20, datë 15.11.2007, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

1. Kur institucionet e administratës qendrore apo vendore ankohen në gjykatën e apelit kundër vendimeve të K.Sh.Civil, kjo gjykatë (gjykata e apelit) do të zbatojë procedurën e gjyimit në shkallë të parë apo do veprojë me procedurën e shqyrtimit të zakonshëm?
2. A duhet të zbatojë gjykata e apelit nenin 179 të K.Pr.Civile në rast të mosparaqitjes së palëve, apo nenin 461 të ligjit nr. 8431, datë 14.12.1998, ku është pranuar se mosparaqitja e palëve nuk pengon shqyrtimin e çështjes, në rast se gjykata nuk është njoftuar për ndonjë shkak të ligjshëm?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Nisur nga konkluzioni i mësipërm ku K.Sh.Civil është trajtuar si një shkallë e parë e një gjykimi administrativ dhe se vendimi i dhënë prej tij është parë i ngjashëm me vendimin e dhënë nga gjykata e shkallës së parë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se, në përgjigje të pyetjeve në gjykimin e çështjes, gjykata e apelit duhet të zbatojë rregullat që parashikon Kreu II, në nenin 452 e vijues të K.Pr.Civile, për paraqitjen e ankimit dhe gjykimin në apel. Pra, gjykata e apelit duhet të shqyrtojë ankimin ndaj një vendimi të dhënë nga K.Sh.Civil sipas nenit 461 të K.Pr.Civile dhe mosparaqitja e palëve, të cilat kanë njoftim të rregullt

për gjykimin e çështjes, nuk pengon shqyrtimin e çështjes nga gjykata. Sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin unifikues se, procedura e shqyrtimit nga gjykata e apelit e mosmarrëveshjeve që lidhen me ankimin ndaj një vendimi të dhënë nga K.Sh.Civil do të jetë ajo e parashikuar nga neni 461 të K.Pr.Civile, ku kjo gjykatë do veprojë me procedurën e shqyrtimit të çështjes si gjykatë apeli.

Neni 453 **Nënshkrimi i ankimit**

Ankimi që i drejtohet gjykatës së apelit duhet të nënshkruhet nga vetë pala, avokati ose përfaqësuesi i pajisur me prokurë.

Neni 454 **Përmbajtja e ankimit**

Në ankim duhet të tregohen:

- a) palët ndërgjyqëse;
- b) vendimi kundër të cilit bëhet ankim;
- c) shkaqet për të cilat bëhet ankim;
- ç) çfarë kërkohet me ankimin.

Neni 455 **Dokumentet që i bashkëngjiten ankimit**

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 79)

Bashkë me ankimin duhet të paraqiten:

- a) kopje të ankimit dhe të dokumenteve të tjera, aq sa janë personat që marrin pjesë në çështje si palë;
- b) prokura kur ankim i paraqitet nga avokati ose përfaqësuesi i palës.

Në rast se ankim i plotësuar nuk plotëson kushtet e mësipërme, si dhe ato të neneve 453 dhe 454 të këtij Kodi, gjykata njofton palën që të ndreqë të metat brenda 5 ditëve, në të kundërt ankim i kthehet.

Neni 456 **Apeli kundërshtues**

Pala që nuk ka bërë ankim apo pala kundër së cilës është bërë ankim,

mund ta kundërshtojë atë me kundërankim brenda 5 ditëve nga dita që ka marrë njoftim për ankimin e palës tjetër.

Ankimi kundërshtues duhet t'u njoftohet palëve të tjera në gjykim, sipas rregullave për njoftimin e ankimit.

Neni 457

Ndërhyrja në ankim

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 80)

Neni 458

Rivendosja në afatin e ankimit

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 81)

Kur palët kanë humbur të drejtën e ankimit për shkaqe të arsyeshme, mund të paraqesin kërkesë për rivendosje në afat, përpara gjykatës që ka dhënë vendimin. Kjo kërkesë shqyrtohet nga gjykata dhe kundër vendimit të tij mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 459

Rënia në dekadencë e kërtimeve

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 87)

1. Kur kërkimet dhe pretendimet e papranuara nga gjykata e shkallës së parë nuk përsëriten në ankim, konsiderohet sikur është hequr dorë prej tyre.
2. Në ankim nuk mund të parashtrohen kërtime të reja që nuk janë parashtruar në gjykimin në shkallë të parë.

Neni 460

Shqyrtimi i çështjes në apel

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 88; ndryshuar pjesërisht pika 5, fjalia e parë dhe shtuar fjalia e katërt e pikës 5 e pika 5/1 me ligjin nr. 44/2021, neni 12)

1. Relatori i çështjes në gjykatën e apelit caktohet me short.
2. Relatori cakton datën dhe orën e gjykimit në përputhje me kalendarin e shqyrtimit të çështjeve, duke marrë për bazë radhën, sipas kohës së ardhjes së dosjes në gjykatën e apelit.
3. Palët mund t'i kërkojnë me shkrim relatorit përshpejtimin e shqyrtimit të çështjes për shkaqe veçanërisht të rënda dhe të motivuara, kur kjo nuk vjen në kundërshtim me ligjin.

4. Këshilli i Lartë Gjyqësor përcakton rregulla të hollësishme për zbatimin e këtij neni.

5. Njoftimi për ditën dhe orën e gjykimit si dhe përbërjen e trupit gjykues që shqyrton çështjen bëhet nga gjykata e apelit me shpallje në ambientet e saj dhe në gjykatën përkatëse të shkallës së parë. Ky njoftim bëhet gjithashtu në faqen e internetit të gjykatës së apelit, si dhe, nëse ka, edhe në faqen e internetit të gjykatës përkatëse të shkallës së parë, dhe, me njoftim individual në rastin kur palët ose përfaqësuesit e tyre kanë lënë të dhënat elektronike të kontaktit në shkallën e parë të gjykimit. Shpallja ose njoftimi bëhet të paktën 15 ditë para datës së gjykimit. Në rast se përbërja e trupit gjykues nuk është njoftuar sipas rregullave të përcaktuara në këtë pikë, palët mund të kërkojnë shtyrjen e gjykimit përveç rasteve kur marrin pjesë në gjykim dhe nuk kërkojnë përjashtimin e gjyqtarëve.

5/1. Palët kanë të drejtë që deri në 5 ditë para shqyrtimit të çështjes të paraqesin parashtrime me shkrim lidhur me shkaqet e ngritura në ankim dhe kundërankim.

6. Për çështjet me rigjykim, ose kur është deklaruar riçelja e hetimit gjyqësor, ose kur çmohet të bëhet një gjykim përpara afatit 15-ditor, njoftimi u bëhet drejtpërdrejt palëve, përfaqësuesve të tyre ose prokurorit, sipas rregullave të pjesës I, titulli VI, kreu IV, “Njoftime”, të këtij Kodi.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 14, datë 16.02.2001, kanë shtruar për njësim çështjet që vijnë:

Cili është momenti i fillimit të afatit të rekursit kundër vendimit të dhënë në mungesë të palës që ushtron rekursin d.m.th. nëse rekursi mund të paraqitet brenda 30 ditëve nga dhënia e vendimit apo brenda 30 ditëve nga njoftimi i vendimit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Në rastet kur gjykimi në apel bëhet në mungesë të palës, por janë respektuar kërkesat e neneve 460 e 461 të K.Pr.Civile për mënyrën e njoftimit të palëve, verifikimin e shkaqeve të mungesës dhe rregullsinë e njoftimit, vendimi përfundimtar i Gjykatës së Apelit duhet t’i njoftohet palës në mungesë dhe afati 30-ditor i rekursit llogaritet nga e nesërmja e ditës së njoftimit. Janë pikërisht mungesat, paqartësitë e kundërthëniet e dispozitave procedurale të cituara më lart, arsyet që imponojnë arritjen e interpretimit të unifikuar në bazë të analizës e përfundimeve të parashtruara.

Nëpërmjet interpretimit të kësaj dispozite, arrihet në përfundimin se, pavarësisht nga rregulli i përgjithshëm i parashtruar më lart, sipas të cilit afati i rekursit është 30 ditë dhe ky afat është i prerë, d.m.th. nuk mund të rivendoset apo të zgjatet tej 30-ditëshit, ekziston edhe një përjashtim, ndryshe dispozita e sipërpërmendur, që parashikon afatin prekluziv 1-vjeçar, nuk do të kishte kuptim. Përjashtimi duhet të gjendet te zbërthimi i kuptimit të shprehjes “pavarësisht nga njoftimi”.

Kuptohet që është fjala për njoftimin e vendimit të gjykatës së shkallës së dytë palës që ka qenë në mungesë...”. Sa më lart është një argument më tepër në mbështetje të interpretimit të unifikuar që bëhet me këtë vendim.

Neni 461

(Shtuar paragrafi II, III me ligjin nr. 8431, datë 14.12.1998, neni 2)

Fillimisht gjykata verifikon paraqitjen e rregullt të palëve, bën bashkimin e ankimeve të bëra kundër të njëjtit vendim dhe bën përpjekje për zgjidhjen e çështjes me pajtim.

Mosparaqitja e palëve, për të cilat njoftimi është bërë me shpallje, nuk pengon shqyrtimin e çështjes, me përjashtim të rastit kur janë njoftuar shkaqe të arsyeshme për mungesën.

Gjykata nuk mund të shqyrtojë çështjen në mungesë atëherë kur dëgjimi i palëve është një nga detyrat e rigjykitimit ose kur njoftimi ka qenë i parregullt.

Neni 462

Pjesëmarrja e prokurorit

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 82)

Neni 463

Heqja dorë nga ankimi

Në çdo fazë të gjykitimit të çështjes në apel, ankuesi ose përfaqësuesi i tij mund të heqë dorë nga ankimi. Në këtë rast vendoset pushimi i shqyrtimit të çështjes në gjykatën e apelit.

Neni 464

Seanca gjyqësore

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 83)

Seanca gjyqësore fillon me relacionin e njërës prej anëtarëve të trupit gjykues. Pas kësaj palët, në rast se janë paraqitur, japin shpjegime. Së

pari e merr fjalën pala që ka bërë ankimin, pastaj pjesëmarrësit e tjerë në gjykim. Kur ky ka paraqitur mendimin me shkrim, lexohet nga një anëtar i trupit gjykues. Kur prokurori, mbi bazën e padisë së paraqitur prej tij, bën ankim ndaj vendimit të gjykatës, ai e merr fjalën i pari.

Neni 465

Kufijtë e shqyrtimit të çështjes në apel

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 89)

1. Gjykata e apelit shqyrtton çështjen brenda kufijve të ankimit.
2. Në shqyrtimin e çështjes në apel mbahen parasysh, për aq sa janë të zbatueshme, dispozitat mbi procedurën e gjykimit në shkallë të parë.
3. Me kërkesë të palëve ose kryesisht, gjykata e apelit riçel pjesërisht ose tërësisht hetimin gjyqësor.
4. Në gjykimin në apel nuk mund të paraqiten kërtime të reja, të shtohen apo të ndryshohen elementët e padisë, me përjashtim të kërimit për shpenzimet e gjykimit në apel.
5. Gjykata e apelit mund të pranojë për shqyrtim fakte dhe prova të reja, nëse:
 - a) pala e interesuar provon se, pa fajin e saj, gjatë shqyrtimit të çështjes para gjykatës së shkallës së parë nuk ishte në gjendje të paraqiste këto fakte dhe/ose prova të reja;
 - b) pala e interesuar i ka kërkuar, por gjykata e shkallës së parë, në kundërshtim me ligjin, nuk i ka marrë këto fakte dhe/ose prova, të cilat kanë rëndësi për çështjen;
 - c) pala e interesuar provon se nuk mund të ishte në dijeni të fakteve dhe/ose provave të reja gjatë gjykimit në shkallën e parë.
6. Kjo dispozitë nuk zbatohet për marrjen e pohimit gjyqësor ose jashtëgjyqësor.

Neni 465/a

Gjykimi në apel në dhomë këshillimi

(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 90; ndryshuar pjesërisht pika 2 si dhe pika 3 me ligjin nr. 44/2021, neni 13)

1. Në rastet kur në Kod parashikohet gjykimi në apel në dhomë këshillimi, gjykimi bëhet mbi bazë aktesh dhe/ose dokumentesh.
2. Relatori përgatit relacionin e përmbledhur dhe cakton datën dhe orën për

shqyrtimin e çështjes në dhomë këshillimi, duke urdhëruar njoftimin e palëve, sipas nenit 460, të këtij Kodi, për përbërjen e trupit gjykues, datën, orën dhe vendin e shqyrtimit të çështjes. Palët kanë të drejtë që deri 5 ditë para seancës së shqyrtimit të çështjes, në dhomë këshillimi, të paraqesin parashtrime me shkrim lidhur me shkaqet e ngritura në ankim dhe kundërankim.

3. Gjykata në dhomë këshillimi vendos kalimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve në rast se çmon se debati gjyqësor është i nevojshëm:

- a) për të vlerësuar nëse duhen marrë apo pranuar fakte ose prova të reja, sipas nenit 465 të këtij Kodi; ose
- b) kur vë në diskutim çështje të faktit ose të ligjit, për të cilat palët nuk kanë paraqitur më parë mendimin e tyre.

4. Për shqyrtimin e çështjes në dhomë këshillimi mbahet procesverbal nga sekretari gjyqësor.

Neni 466

Vendimi i gjykatës së apelit

(Ndryshuar shkronja "ç" me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126; shtuar paragrafi II me ligjin nr. 44/2021, neni 14)

Gjykata e apelit pasi shqyrton çështjen vendos:

- a) lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë;
- b) ndryshimin e vendimit;
- c) prishjen e vendimit dhe pushimin e çështjes;
- ç) prishjen e vendimit dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në gjykatën e shkallës së parë në rastet e parashikuara nga neni 467 i këtij Kodi.

Kundër vendimit të gjykatës së apelit për prishjen e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe pushimin e çështjes lejohet rekurs i veçantë.

Neni 466/1

(Shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 91)

Neni 467

Dërgimi për rigjykim

(Ndryshuar me ligjin nr. 8431, datë 14.12.1998, neni 3; ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 84 e 126; ligjin nr. 122/2013; ligjin nr. 38/2017, neni 92)

Gjykata e apelit prish vendimin e gjykatës së shkallës së parë, tërësisht ose

pjesërisht, sipas kufijve të nenit 121, të këtij Kodi, dhe e dërgon çështjen për rigjykim kur:

- a) gjykata e shkallës së parë ka shkelur dispozitat mbi juridiksionin dhe kompetencën;
- b) përbërja e trupit gjykues nuk ka qenë e rregullt ose vendimi nuk është nënshkruar nga anëtarët e tij, ose është cenuar parimi i paanësisë;
- c) gjykata e shkallës së parë ka vendosur pushimin e çështjes në kundërshtim me rregullat e përcaktuara nga ky Kod;
- ç) çështja është gjykuar në mungesë të pjesëmarrësve në proces, pa pasur dijeni për gjykimin;
- d) nuk është formuar drejt bashkëndërgjyqësia, sipas nenit 162, paragrafi i dytë, i këtij Kodi;
- dh) kur mungojnë ose janë të pavlefshme padia, procesverbali gjyqësor, ankimi, si dhe çdo dokument tjetër që ka ndikuar në dhënien e vendimit;
- e) gjykata e shkallës së parë nuk e ka kryer shqyrtimin gjyqësor të të gjitha kërtimeve lidhur me objektin e mosmarrëveshjeve.

“Kundër vendimit të gjykatës së apelit për prishjen e vendimit të gjykatës së shkallës së parë, tërësisht ose pjesërisht, dhe dërgimin e çështjes për rigjykim, lejohet rekurs i veçantë”.

Gjykata e shkallës së parë në rigjykim është e detyruar t’i përmbahet vendimit të gjykatës së apelit për çdo veprim procedural të vendosur në të.

Me vendim të ndërmjetëm, gjykata mund të mos kryejë veprime të caktuara kur për rrethana të reja të dala në rigjykim, shihen të panevojshme. Ndaj këtij vendimi mund të bëhet ankim i veçantë.

Në rigjykim nuk mund të ngrihen pavlefshmëritë e vërtetuara në gjykimet e mëparshme, kur vendimet përkatëse nuk janë prishur për to. Në rigjykim gjykata i merr të mirëqena provat e administruara rregullisht në gjykimet e mëparshme, përveç kur vendimi është prishur për shkaqet e parashikuara në shkronjat “a”, “b”, “ç”, “d” të këtij neni. Në këto raste, gjykata administron serish provat kur kjo është lënë detyrë nga gjykata më e lartë ose merr prova të reja, kur një gjë e tillë është e domosdoshme për të garantuar zhvillimin e një hetimi të plotë e të gjithanshëm. Në rigjykim nuk mund të bëhen pretendime të ndryshme nga ato që janë pranuar në vendimin e gjykatës së apelit, përveç nevojës për realizimin e detyrave të vëna nga ajo gjykatë.

Neni 467/a*(Shtuar me ligjin nr. 8431, datë 14.12.1998, neni 4)*

Gjykata e apelit kur prish vendimin nuk mund ta kthejë çështjen për rigjykim për të dytën herë por e shqyrton vetë si gjykatë e shkallës së parë.

Kur vendimi priset për shkak të moszbatimit të detyrave të caktuara nga gjykata më e lartë, pa u marrë vendim i veçantë sipas nenit 467 të këtij Kodi, gjykata e apelit, me kërkesë të palëve ngarkon trupin gjykues përkatës me shpenzimet e bëra për këtë shkak.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 979, datë 29.09.2000, çmojnë se:

Në aplikim të nenit 467/a të K. Pr. Civile, kur gjykata e apelit prish vendimin për herë të dytë dhe e mban çështjen për ta shqyrtuar vetë si shkallë e parë, çështja shqyrtohet nga i njëjti trup gjykues pa e ndërprerë gjykimin.

Në rrethanat e mësipërme, çështja shtrohet nëse në aplikim të nenit 467/a të K. Pr. Civile, gjykata e apelit në të njëjtin gjykim, pra i njëjti trup gjykues, prish për herë të dytë vendimin e gjykatës së rrethit dhe po ky trup gjykues, e shqyrton çështjen si shkallë e parë në të njëjtin gjykim, apo vetëm prish vendimin e gjykatës së rrethit, ndërsa gjykimi si shkallë e parë bëhet veças, qoftë edhe me një trup gjykues tjetër.

Neni 467/a parashikon, se Gjykata e Apelit kur prish vendimin nuk mund ta kthejë çështjen për rigjykim për të dytën herë por e shqyrton vetë si gjykatë e shkallës së parë. Termi “gjykata e apelit” në dispozitën e mësipërme është përdorur në kuptimin procedural, e jo institucional, e si i tillë nënkupton trupin gjykues. Për pasojë, kur dispozita shprehet se Gjykata e Apelit e shqyrton vetë çështjen si shkallë e parë, kjo ka kuptimin se çështja shqyrtohet nga i njëjti trup gjykues pa e ndërprerë gjykimin. Shprehja “si gjykatë e shkallës së parë” nuk do të thotë se në këto raste gjykata e apelit paraqitet si shkallë e parë, por se ashtu si në rastin që parashikon neni 465 i po këtij Kodi, edhe në rastin e aplikimit të nenit 467/a, gjykata e apelit mund të përsërisë tërësisht ose pjesërisht hetimin gjyqësor.

Në të kundërtën, në rast se ligjvënësi do të kishte për qëllim që gjykata e apelit në këtë rast do të gjykonte në shkallë të parë,

atëherë duhet të kishte parashikuar edhe të drejtën e një ankimi kundër vendimit të kësaj gjykate, gjë që nuk e ka bërë.

Përveç kësaj, nëpërmjet kësaj dispozite, ligjvënësi ka patur për qëllim të bëjë ekonomi gjyqësore, pra të reduktojë zvarritjet e gjykimit. Po të pranosh të kundërtën, pra, që në aplikim të nenit 467/a, kur çështja gjykohet për herë të dytë nga gjykata e apelit, bëhen dy gjykime, njëri si gjykatë apeli dhe i dyti si gjykatë e shkallës së parë, gjë që nuk përjashton gjykimin e çështjes nga një trup tjetër gjykues, atëherë do të zvarritej gjykimi në të njëjtën mënyrë sikur çështja mbas prishjes nga gjykata e apelit të dërgohej për rigjykim në gjykatën e shkallës së parë.

Për pasojë, në këto raste, në një gjykim, me një vendim përfundimtar, gjykata e apelit edhe prish për herë të dytë vendimin e gjykatës së rrethit edhe e zgjidh çështjen në themel.

Neni 467/b

(Shtuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 84; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 93)

Kur gjykata për çështjen që nuk ishte në kompetencën e saj ka dhënë një vendim të drejtë dhe, nga ana tjetër, nuk janë kapërcyer kompetencat e gjykatës së cilës i takonte çështja, gjykata e apelit ka të drejtë të mos e prishë vendimin, por të mjaftohet t'i verë në dukje gjykatës përkatëse parregullsinë e vendimit të saj.

Kur gjykata e apelit konstaton se janë kushtet e plotësimit të vendimit, të parashikuara në nenin 313, të këtij Kodi, vendos vetë për plotësimin e tij, duke ia vënë në dukje parregullsinë gjykatës së shkallës së parë.

Neni 468

(Shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 94)

Neni 469

Pezullimi i ekzekutimit

(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126; shfuqizuar paragrafi II me ligjin nr. 44/2021, neni 16)

Kur prishet vendimi i shkallës së parë dhe çështja dërgohet për rigjykim, pezullohet ekzekutimi i vendimit.

Neni 470**Ankimi kundër vendimeve të ndërmjetme**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 95; ndryshuar pjesërisht pika 2 dhe pika 3 me ligjin nr. 44/2021, neni 17)

1. Vendimet e ndërmjetme që jepen nga gjykata e shkallës së parë mund të ndryshohen ose të tërhiqen gjatë gjykimit. Këto vendime mund të goditen me ankim së bashku me vendimin përfundimtar.
2. Megjithatë, në rastet e parashikuara shprehimisht në këtë Kod, kundër vendimeve të ndërmjetme mund të bëhet ankimi i veçantë në gjykatën e apelit ose rekurs i veçantë në Gjykatën e Lartë, brenda 5 ditëve nga njoftimi i tyre.
3. Ankimet ose rekursat e veçanta kundër vendimeve të ndërmjetme shqyrtohen në dhomë këshillimi brenda 30 ditëve nga dita e regjistrimit të tyre në gjykatën më të lartë.

Neni 471**Pezullimi i ekzekutimit të vendimit të ndërmjetëm**

Paraqitja e ankimit kundër vendimit të ndërmjetëm nuk pezullon gjykimin dhe as ekzekutimin e vendimit, përveç kur parashikohet ndryshe në këtë Kod apo kur gjykata e apelit vendos pezullimin gjersa të japë vendimin për ankimin e veçantë.

Neni 471/a**Shqyrtimi i ankimeve kundër vendimeve jopërfundimtare**

(Shtuar me ligjin nr. 44/2021, neni 18)

Ankimet dhe rekursat e veçanta kundër vendimeve jopërfundimtare shqyrtohen në dhomë këshillimi brenda 30 ditëve nga dita e regjistrimit të tyre në gjykatën më të lartë.

TITULLI II
REKURSI NË GJYKATËN E LARTË
(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

KREU I
PROCEDURAT E REKURSIT

Neni 472
Shkaqet për rekurs
(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 96)

1. Vendimet e shpallura nga gjykata e apelit dhe ato të shkallës së parë në rastet që parashikohen në këtë Kod mund të ankimohen me rekurs në Gjykatën e Lartë:

- a) për zbatim të gabuar të ligjit material ose procedural, të një rëndësie themelore për njehsimin, sigurinë dhe/ose zhvillimin e praktikës gjyqësore;
- b) kur vendimi i ankimuar është i ndryshëm nga praktika gjyqësore e Kolegjit Civil ose praktika e njehsuar e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë;
- c) ka shkelje të rënda të normave procedurale, me pasojë pavlefshmërinë e vendimit ose të procedurës së gjykimit, sipas nenit 467 të këtij Kodi.

2. Nuk lejohet rekurs kundër vendimeve të gjykatës së apelit për paditë me vlerë deri në 150 000 lekë.

Neni 473
(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 88)

Neni 473/a
Kufijtë e shqyrtimit të rekursit
(Shtuar me ligjin nr. 38/2017, neni 97; shtuar paragrafi II me ligjin nr. 44/2021, neni 19)

Gjykata e Lartë shqyrtton rekursin brenda kufijve të tij, përveç kur ligji parashikon ndryshe. Në rastet kur Gjykata e Lartë vë në diskutim çështje

të ligjit, të cilat merren në shqyrtim kryesisht dhe për të cilat palët nuk kanë paraqitur më parë mendimin e tyre, përpara shqyrtimit urdhërohet njoftimi i palëve dhe caktohet afati për depozitimin e parashtresave të tyre për çështjet e ligjit.

Njoftimi në këto raste kryhet sipas rregullave të përgjithshme.

Neni 474

Nënshkrimi i rekursit

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 98; ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 20)

Rekursi dhe të gjitha kërkesat e tjera që paraqiten në Gjykatën e Lartë nënshkruhen nga avokati që e përfaqëson palën dhe, nëse pala e kërkon, edhe nga kjo e fundit.

Neni 475

Përmbajtja e rekursit

(Ndryshuar pjesësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 21)

Rekursi duhet të përmbajë:

- a) palët ndërgjyqëse;
- b) vendimin që kundërshtohet;
- c) paraqitjen e përmbledhur të fakteve të çështjes;
- ç) shkaqet për të cilat kundërshtohet vendimi, si dhe argumentet që mbështesin pretendimin se ekzistojnë shkaqe për rekurs sipas parashikimeve të nenit 472 të këtij Kodi;
- d) prokurën nëse rekursi është bërë nga avokati ose nga përfaqësuesi i ankuesit.

Rekursi mund të paraqitet sipas formatit të miratuar nga Këshilli i Gjykatës së Lartë.

Neni 476

Depozitimi i rekursit

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 89, 126; ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 22)

1. Rekursi depozitohet në sekretarinë e gjykatës që ka dhënë vendimin në afatin prej 30 ditësh nga dita e njoftimit që u është bërë palëve.
2. Së bashku me rekursin duhet të depozitohet:

- a) kopja e vërtetuar e vendimit të kundërshtuar dhe, kur është rasti, edhe e njoftimit kur ky është bërë;
 - b) prokura e posaçme;
 - c) aktet dhe dokumentet mbi të cilat është bazuar rekursi në atë kopje sa janë palët.
3. Kur rekursi nuk plotëson kushtet e parashikuara në pikat 1 dhe 2 të këtij neni, nuk është nënshkruar sipas nenit 474, ose nuk është paraqitur në përputhje me paragrafin e parë të nenit 475 të këtij Kodi, relatori që ka dhënë vendimin ose gjyqtari i vetëm njofton palën për të plotësuar të metat e rekursit brenda 5 ditëve. Në këtë rast shqyrtimi i rekursit bëhet në dhomë këshillimi.
4. Kur ankuesi nuk plotëson ose korrigjon të metat brenda afatit, rekursi quhet se nuk është paraqitur dhe i kthehet palës së bashku me aktet e tjera të paraqitura prej tij. Kundër vendimit të gjyqtarit për kthimin e rekursit mund të bëhet rekurs i veçantë.
5. Kur të metat e rekursit janë plotësuar në afatin e caktuar, konsiderohet i regjistruar në datën e depozitimit në gjykatë.
6. Sekretaria e gjykatës që ka dhënë vendimin e kundërshtuar, pas shqyrtimit nga gjyqtari nëse rekursi është plotësuar në afat, përcjell dosjen së bashku me dokumentet në sekretarinë e Gjykatës së Lartë.
7. Kur të metat e rekursit nuk janë konstatuar nga gjykata më e ulët, relatori i çështjes në Gjykatën e Lartë me vendim njofton palën për të plotësuar të metat brenda 5 ditëve. Kur të metat e rekursit nuk plotësohen brenda afatit, relatori, në dhomë këshillimi, vendos kthimin e rekursit. Kundër këtij vendimi nuk lejohet ankim.

Neni 477 **Kundërrekursi**

Pala kundër së cilës është paraqitur rekursi, mund ta kundërshtojë atë me kundërrekurs, i cili duhet t'i njoftohet atij që ka bërë rekursin në vendbanimin e tij brenda 20 ditëve nga njoftimi i rekursit. Në mungesë të këtij njoftimi nuk mund të paraqesë kundërrekurs, por vetëm mund të marrë pjesë në diskutim me gojë.

Për kundërrekursin zbatohen rregullat e parashikuara në nenet 456 dhe 457 të këtij Kodi.

Neni 478**Paraqitja e dokumenteve të tjera**

Nuk pranohet depozitimi i akteve dhe dokumenteve që nuk janë paraqitur në shkallën e mëparshme të gjykimit, përveç atyre që kanë të bëjnë me vendimin e ankimuar dhe pranimin e rekursit ose të kundërrekursit.

Depozitimi i dokumenteve si më sipër duhet t'i njoftohet palëve të tjera.

Neni 479**Pezullimi i ekzekutimit të vendimit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 99)

1. Gjykata e Lartë, pasi është paraqitur rekursi, me kërkesë të palës, mund të vendosë pezullimin e ekzekutimit të vendimit kur:

- a) ekzekutimi i menjëhershëm i vendimit do të sillte pasoja të rënda e të pariparueshme; dhe/ose
- b) pala që ka bërë rekursin depoziton garanci materiale që siguron ekzekutimin vendimit.

2. Kërkesa për pezullim parashtrohet në rekurs ose më vete. Gjykata e Lartë merr masat e nevojshme që kërkesa t'i njoftohet palës tjetër dhe kërkesa të gjykohet sa më shpejt. Pala ka të drejtë të parashtrojë me shkrim brenda tre ditëve, nga e nesërmja e marrjes dijeni mbi kërkesën për pezullim, argumentet e saj dhe kërkimet.

3. Shqyrtimi i kërkesës bëhet në dhomë këshillimi.

4. Në kushtet kur rrethanat e çështjes e diktojnë dhe ekziston rreziku se e drejta e rekursuesit do të bëhet e pamundur për t'u realizuar, me vendim të arsyetuar, mund të procedohet me shqyrtimin e kërkesës pa u njoftuar më parë palët.

5. Vendimi i Gjykatës së Lartë mbi kërkesën për pezullim duhet t'u njoftohet palëve.

6. Vendimi i Gjykatës së Lartë mbi kërkesën për pezullim mund të revokohet ose ndryshohet me kërkesë të palës. Për shqyrtimin e kërkesës për ndryshimin ose revokimin e masës së pezullimit njoftohen palët. Brenda 3 ditëve pala tjetër ka të drejtë të paraqesë me shkrim parashttrimet. Kërkesat shqyrtohen në dhomë këshillimi.

7. Në çdo rast Gjykata e Lartë arsyeton vendimin e saj.

Neni 480**Mospranimi i rekursit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126; ndryshuar me ligjin nr. 122/2013)

Mospranimi i rekursit vendoset në dhomë këshillimi, në kolegji me trup gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë, në rastet kur:

- a) bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji;
- b) nuk plotësohen kërkesat procedurale të parashikuara në këtë kre;
- c) pala që ka paraqitur rekurs heq dorë prej tij.

Pala kundër së cilës është paraqitur rekursi, mund të paraqesë kundërshtimet e saj sipas rregullave të parashikuara në nenin 477 të këtij Kodi.

Shqyrtimi bëhet brenda 60 ditëve nga depozitimi i rekursit, pa praninë e palëve, por pasi janë shqyrtuar pretendimet me shkrim të tyre për çështjen e pranueshmërisë.

I njëjti trup gjykues vendos për çdo kërkesë procedurale të palëve, me përjashtim të kërkesës për përjashtimin e gjyqtarit.

KREU II**PROCEDURAT E GJYKIMIT****Neni 481****Gjykimi për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore**

(Shfuqizuar fjalia e fundit e paragrafit II me vendimin nr. 46/1999 të Gjykatës Kushtetuese; ndryshuar titulli, shfuqizuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 90; ndryshuar titulli dhe ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 23)

1. Kolegji Civil, kryesisht ose me kërkesë të palëve, mund të vendosë nisjen e procedurës së gjykitimit për të njësuar ose ndryshuar praktikën gjyqësore. Nisja e procedurës për ndryshimin e praktikës gjyqësore mund të vendoset edhe nga Kryetari i Gjykatës së Lartë.

2. Vendimi i ndërmjetëm i Kolegjit Civil ose i Kryetarit të Gjykatës së Lartë për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore përcakton çështjet e shtruara për njësim ose praktikën gjyqësore të njësuar që duhet ndryshuar. Vendimi publikohet menjëherë pas arsyetimit në faqen elektronike të Gjykatës së Lartë.

3. Gjykimi për njësimin e praktikës gjyqësore bëhet nga Kolegji Civil me trup gjykues prej 5 gjyqtarësh, në të cilin marrin pjesë trupi gjykues që po gjykon rekursin dhe dy gjyqtarë të tjerë të Kolegjit, të caktuar me short.

4. Gjykimi për ndryshimin e praktikës gjyqësore të njësuar bëhet nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Kryetari i Gjykatës së Lartë, si kryesues i Kolegjeve të Bashkuara, cakton datën dhe orën e gjykimit të çështjes për ndryshimin e praktikës gjyqësore. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë gjykojnë sipas rregullave të caktuara për kolegjin kur marrin pjesë jo më pak se dy të tretat e të gjithë anëtarëve të Gjykatës së Lartë.

5. Data dhe ora e seancës gjyqësore u njoftohen palëve nga sekretaria gjyqësore sipas rregullave të përgjithshme të njoftimit të paktën 15 ditë përpara datës së zhvillimit të seancës.

6. Kolegji Civil ose Kolegjet e Bashkuara, kryesisht ose me kërkesë të palëve, mund të vendosin ndryshimin e çështjeve të shtruara për njësim ose ndryshim të praktikës gjyqësore. Ky vendim i ndërmjetëm publikohet në faqen elektronike të Gjykatës së Lartë.

7. Për shkak të interesit që paraqet njësimi ose ndryshimi i praktikës gjyqësore, në këto gjykime, kur është rasti, Gjykata e Lartë mund të kërkojë mendimin me shkrim nga Avokatura e Shtetit, si dhe nga persona juridikë publikë ose privatë, që çmohet se kanë njohuri të posaçme për çështjet ligjore të shtruara për njësim ose ndryshim të praktikës gjyqësore. Gjykata e Lartë, në kërkesën për paraqitjen e mendimit me shkrim, cakton një afat brenda të cilit mund të paraqitet mendimi, që në çdo rast nuk mund të jetë më i vogël se 14 ditë. Mendimet me shkrim nuk janë detyruese dhe publikohen në faqen elektronike të Gjykatës së Lartë.

8. Vendimi i Kolegjit Civil dhe Kolegjeve të Bashkuara është i detyrueshëm për gjykatat në gjykimin e çështjeve të ngjashme.

Neni 482

Shqyrtimi i çështjes

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 91; ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 100; ndryshuar titulli dhe ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 24)

1. Shqyrtimi i çështjes në Gjykatën e Lartë, si rregull, bëhet mbi bazë dokumentesh në dhomë këshillimi.

2. Gjyqtari relator i caktuar me short vendos datën dhe orën për shqyrtimin e çështjes në dhomë këshillimi në përputhje me rregullat e planifikimit të gjykimit të parashikuara në ligj.

3. Sekretaria e Gjykatës së Lartë shpall listat e shqyrtimit të rekurseve të paktën 15 ditë përpara datës së shqyrtimit. Njoftimi për ditën, orën, si dhe përbërjen e trupit gjykues që shqyrton rekursin bëhet me shpallje në ambientet e Gjykatës së Lartë, si dhe në faqen e saj të internetit dhe me njoftim individual kur palët ose përfaqësuesit e tyre kanë lënë të dhënat e tyre elektronike të kontaktit në shkallët e tjera të gjykimimit.

4. Palët mund t'i kërkojnë me shkrim relatorit përshpejtimin e shqyrtimit të çështjes për shkaqe veçanërisht të rënda dhe të motivuara, kur kjo nuk vjen në kundërshtim me ligjin.

5. Gjyqtari relator paraqet relacionin duke pasqyruar në të, veç të tjerave, arsyet e përshpejtimin të çështjes, nëse ka, përmbajtjen e vendimit të ankimuar, pretendimet dhe shkaqet e ngritura në rekurs, prapësimet e paraqitura në kundërrekurs, shqyrtimin e fakteve që kanë rëndësi për marrjen e vendimit dhe propozimin e tij për zgjidhjen ligjore të çështjes.

6. Për shqyrtimin e çështjes në dhomë këshillimi mbahet procesverbal nga sekretari gjyqësor.

Neni 482/a

Kalimi i çështjes në seancë gjyqësore

(Shtuar me ligjin nr. 44/2021, neni 25)

1. Gjykata, në dhomë këshillimi, vendos shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve në rast se:

- a) çështja paraqet rëndësi nga pikëpamja e së drejtës për njësimin ose zhvillimin e praktikës gjyqësore;
- b) vlerësohet e nevojshme nga Kolegji Civil thirrja dhe dëgjimi i palëve për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes, sipas shkronjave "b" dhe "c" të nenit 472, si dhe paragrafit të dytë të nenit 473/a të këtij Kodi.

2. Vendimi i mësipërm, si dhe data dhe ora e seancës gjyqësore u njoftohen palëve nga sekretaria gjyqësore sipas rregullave të përgjithshme të njoftimit të paktën 15 ditë para datës së zhvillimit të seancës.

Neni 483

Shqyrtimi gjyqësor

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 92)

Në seancë gjyqësore relatori paraqet faktet që kanë rëndësi për marrjen e vendimit, përmbajtjen e vendimit të ankimuar dhe shkaqet e rekursit dhe të kundërrekursit.

Pas relativitetit kryetari fton avokatët e palëve të paraqesin mbrojtjen e tyre.
Shfuqizuar.

Nuk lejohet replika, por avokatët e palëve mund që në të njëjtën seancë t'i paraqesin gjykatës mendimet e tyre, shkurtimisht, me shkrim.

Procesverbali i seancës gjyqësore mbahet nga sekretari gjyqësor.

Neni 483/a
Procedimet paragjykimore
(Shtuar me ligjin nr. 44/2021, neni 26)

1. Nëse Kolegji Civil ose Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, gjatë shqyrtimit të çështjes, në dhomë këshillimi ose në seancë gjyqësore, vendosin t'i drejtohen Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut ose gjykatave të tjera ndërkombëtare sipas detyrimeve që rrjedhin nga marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, ata marrin vendim për pezullimin e shqyrtimit të çështjes.

2. Vendimi i pezullimit zgjat deri në dhënien e vendimit nga gjykata ndërkombëtare. Palëve u njoftohet vendimi i gjykatës ndërkombëtare së bashku me datën e seancës së radhës në Gjykatën e Lartë.

Neni 484
Marrja e vendimit
(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 93)

Gjykata pas diskutimit të çështjes tërhiqet në dhomën e këshillimit dhe merr vendimin përkatës. Në raste të veçanta, për shkak të natyrës së ndërlikuar apo rëndësisë së çështjes, marrja e vendimit mund të shtyhet për aq ditë sa është e nevojshme.

Vendimi nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e trupit gjykues.

Neni 485
Vendimet e Gjykatës së Lartë
(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 101; ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 27)

1. Pas shqyrtimit të çështjes, Kolegji Civil ose Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vendosin:

- a) mospranimin e rekursit në rastet kur është bërë për shkaqe të ndryshme nga ato që parashikon neni 472 i këtij Kodi;

- b) prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë;
- c) prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në këtë gjykatë me tjetër trup gjykues;
- ç) prishjen e vendimeve të gjykatës së apelit dhe të gjykatës së shkallës së parë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në shkallë të parë kur vendimi jopërfundimtar i gjykatës së shkallës së parë është marrë në kundërshtim me ligjin dhe kjo shkelje nuk është konstatuar nga gjykata e apelit;
- d) prishjen e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe të gjykatës së apelit dhe pushimin e gjykimit të çështjes;
- dh) ndryshimin e vendimit të shkallës së parë dhe të vendimit të gjykatës së apelit dhe zgjidhjen përfundimisht të çështjes kur zbatimi i ligjit procedural apo material nuk diktohet nga nevoja për rishqyrtimin dhe rivlerësimin e fakteve apo të provave të çështjes;
- e) lënien në fuqi të vendimit të apelit.

2. Në rastet kur Kolegji Civil ose Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vendosin njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore, në vendim gjykata formulon edhe rregullin e së drejtës për çdo çështje të shtruar për zgjidhje në vendimin e ndërmjetëm të marrë gjatë gjykimit të çështjes. Në këtë rast vendimi botohet në Fletoren Zyrtare.

Neni 485/a

Pasojat kur prishet vendimi i padrejtë, i cili është ekzekutuar tërësisht ose pjesërisht

(Shtuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 12)

Kur vendimi i ri, që jepet pas prishjes, është i ndryshëm nga vendimi i parë, i cili është ekzekutuar, tërësisht ose pjesërisht, personi që ka përfituar detyrohet t'i kthejë të gjitha përfitimet e marra nga ekzekutimi i vendimit.

Neni 485/b

Njoftimi i vendimit të Gjykatës së Lartë

(Shtuar me ligjin nr. 44/2021, neni 28)

Sekretaria gjyqësore njofton vendimet e Gjykatës së Lartë sipas nenit 316 të këtij Kodi.

Neni 486**Zbatimi i detyrueshëm i udhëzimeve***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)*

Udhëzimet dhe konkluzionet e Gjykatës së Lartë janë të detyrueshme për gjykatën që rishqyrton çështjen.

Neni 487**Gabimet në arsyetimin e vendimit***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 94)*

Nuk janë shkak për cenimin e vendimit gabimet materiale në arsyetimin e vendimit, kur zgjidhja në themel është e drejtë. Në këtë rast gjykata kufizohet vetëm me korrigjimin e arsyetimit.

Neni 488**Shpenzimet e gjykimit**

Gjykata, kur rrëzon rekursin, shpenzimet e gjykimit ia ngarkon atij që ka bërë rekursin.

Neni 489**Mospërsëritja e rekursit***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 95)*

Rekursi i deklaruar i papranueshëm nuk mund të paraqitet përsëri, qoftë edhe në rastet kur nuk ka mbaruar afati i caktuar nga ligji.

Neni 490**Heqja dorë nga rekursi**

*(Shtuar paragrafi III me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 96;
ndryshuar tërësisht me ligjin nr. 44/2021, neni 29)*

1. Pala mund të heqë dorë nga rekursi derisa Kolegji Civil apo Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk janë tërhequr për vendim. Heqja dorë bëhet me shkrim, e nënshkruar nga vetë pala ose avokati i saj, e pajisur me prokurë për këtë qëllim.

2. Akti i heqjes dorë u njoftohet palëve. Kur hiqet dorë nga rekursi dhe në gjykim kanë marrë pjesë të gjitha palët ose përfaqësuesit e tyre, nuk ka vend për shpallje të veçantë të vendimit të mospranimit të rekursit, por palëve u vihet në dispozicion vendimi.

Neni 491**Shpenzimet, kur hiqet dorë nga rekursi***(Shfuqizuar fjalia II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 97)*

Në rastet e heqjes dorë nga rekursi gjykata i ngarkon shpenzimet palës që heq dorë.

Neni 492**Ndreqja e gabimeve materiale***(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)*

Nëse vendimi i shpallur nga Gjykata e Lartë përmban gabime materiale apo në përlogaritje, pala e interesuar ka të drejtë të kërkojë me kërkesë korrigjimin apo ndreqjen e tyre brenda 60 ditëve nga njoftimi i vendimit.

Për kërkesën gjykata shprehet në dhomën e këshillimit, duke zbatuar rregullat e parashikuara në paragrafin e fundit të nenit 480 të këtij Kodi.

Neni 493**Rigjykimi***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 98 e 126; shtuar paragrafi II dhe III me ligjin nr. 44/2021, neni 30)*

Gjykata e shkallës së parë apo gjykata e apelit kur dërgohet çështja për rigjykim zbaton të njëjtat rregulla procedurale të parashikuara në atë shkallë gjykimi.

Gjykata e Lartë, kur dërgon çështjen për rigjykim, në vendim përcakton se cila pjesë e vendimit ose gjykimit të faktit prishet dhe për cilën pjesë të mosmarrëveshjes duhet të zhvillohet rigjykimi.

Rigjykimi i çështjes pas prishjes së vendimit kufizohet vetëm në shkaqet e prishjes së vendimit. Pjesët e pacenuara të vendimit apo gjykimit nga gjykata më e lartë nuk rishqyrtohen.

Detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë janë të detyrueshme për gjykatën që rishqyrton çështjen, e cila, pasi zbaton këto detyra, vendos sipas bindjes së saj.

Në rigjykim nuk mund të ngrihen pavlefshmëritë e vërtetuara në gjykimet e mëparshme. Në rigjykim palët nuk mund të bëjnë pretendime të ndryshme nga ato të pranuar në vendimin e Gjykatës së Lartë, përveç nevojës për të arritur në përfundime që dalin nga vendimi i Gjykatës së Lartë.

TITULLI I TRETË

RISHIKIMI

Neni 494

Kërkesa për rishikim dhe rastet e rishikimit

(Ndryshuar titulli me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 99; shtuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 99; shtuar shkronja "ë" me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 13)

Kërkesa për rishikim është akti me të cilin kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës.

Pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi që ka marrë formë të prerë, kur:

- a) zbulohen rrethana të reja apo prova të reja me shkresë që kanë rëndësi për çështjen, të cilat nuk mund të diheshin nga pala gjatë shqyrtimit të saj;
- b) vërtetohet se thëniet e dëshmitarëve apo mendimet e ekspertëve, mbi të cilat është bazuar vendimi, kanë qenë të rreme;
- c) palët ose përfaqësuesit e tyre apo ndonjë anëtar i trupit gjykues, që ka marrë pjesë në gjykimin e çështjes, kanë kryer vepra të dënueshme penalisht, të cilat kanë ndikuar në dhënien e vendimit;
- ç) vërtetohet se vendimi i dhënë është bazuar në dokumente të falsifikuara;
- d) vendimi është bazuar në një vendim të gjykatës ose të një institucioni tjetër që më pas është prishur;
- e) vendimi është në kundërshtim të hapur me një vendim tjetër të formës së prerë të dhënë midis po atyre palëve, për të njëjtin objekt dhe për të njëjtin shkak.
- ë) kur Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut gjen shkelje të Konventës Europiane "Për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore" dhe të protokolleve të saj, të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 1, datë 31.01.2006, kanë shtruar për njësim çështjen:

Vlerësimi i shkaqeve të rishikimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë bëhet në seancë gjyqësore apo në dhomë këshillimi?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

....kërkesa për rishikimin e një vendimi civil të formës së prerë shqyrtohet nga Kolegji Civil në dhomën e këshillimit pa pjesëmarrjen e palëve”. Sa sipër Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për efekt të ndryshimit të praktikës gjyqësore, konkludojnë se, nëse në dhomën e këshillimit Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë konstaton se faktet e paraqitura nga pala e interesuar, mund të jenë shkaqe për rishikim të një vendimi të formës së prerë, çështja nuk vendoset në dhomë këshillimi, por në seancë gjyqësore duke njoftuar palët për të marrë pjesë në gjykim. Gjykimi në seancë gjyqësore në këtë rast nuk është një gjykim themeli, por një seancë dëgjimore ku secila nga palët pjesëmarrëse në gjykim, pasi gjykata të zbatojë parimin e kontradiktoritetit, paraqet argumenta rreth shkaqeve që ligji kërkon për rishikimin.

Rishikimi i vendimeve është një mjet i jashtëzakonshëm për goditjen e vendimeve civile që ka për qëllim rishikimin e çështjes së përfunduar me vendime të formës së prerë, për shkak se vendimi i gjykatës është i gabuar përsa i përket çmuarjes së faktit. Ky gabim i të çmuarit të faktit sipas nenit 494 të K.Pr.Civile, duhet të rrjedhë ose për shkak se, nuk janë marrë parasysh në dhënien e vendimit rrethana të cilat nuk dihen më parë prej gjykatës, por që dalin më vonë, të cilat sikur të dihenin, do t'i jepnin çështjes një zgjidhje të ndryshme, (494/a) ose vërtetohet se vendimi i dhënë është bazuar në dokumenta të falsifikuar etj. (neni 494/c, d, e të K.Pr.Civile). Rrethanat e reja apo provat e reja të zbuluara pas marrjes formë të prerë të vendimit, duhet të mos kishte mundësi që të dihenin, në kohën e gjykimit të çështjes nga pala si dhe, për pasojë nga gjykata, jo vetëm për shkak të veprimit të anës kundërshtare, por edhe, për çdo shkak tjetër që nuk rrjedh nga faji i palës që kërkon të mbështesë të drejtat e tij mbi provën ose rrethanën e zbuluar.

Neni 495

(Shtuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 100; ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 14)

Rishikimi i vendimeve për rrethanat e parashikuara në shkronjat “b”, “c” dhe “ç” të nenit 494 të këtij Kodi lejohet kur ato rrethana janë vërtetuar me vendim penal të formës së prerë.

Kur ndjekja penale nuk mund të fillojë ose të përfundojë për ndonjë nga shkaqet e treguara në nenin 290 të Kodit të Procedurës Penale, ose për shkak se nuk është zbuluar personi që ka kryer falsifikimin, për vërtetimin e rrethanave të mësipërme mund të ngrihet padi në gjykatën civile.

Neni 496

(Ndryshuar me ligji nr. 38/2017, neni 102)

Kërkesa për rishikim mund të paraqitet brenda 30 ditëve nga dita që pala provon se ka marrë dënimin për shkakun e rishikimit. Në rastet e parashikuara në nenin 495, afati prej 30 ditësh fillon nga dita që vendimi ka marrë formën e prerë.

Neni 497**Paraqitja e kërkesës**

(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 103)

1. Kërkesa për rishikim paraqitet para gjykatës së shkallës së parë që ka dhënë vendimin, por në rast se vendimi është ankimuar në gjykatat më të larta, kompetente është gjykata më e lartë që ka shqyrtuar çështjen në themel. Gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës për rishikim gjykon sipas rregullave të zbatueshme për atë shkallë gjykimi. Kërkesa duhet të përmbajë: shkakun për të cilin kërkohet rishikimi, provat përkatëse që lidhen me një nga kërkesat e nenit 494, të këtij Kodi, ditën e zbulimit ose të vërtetimit të rrethanës ose marrjes së dokumenteve.
2. Kërkesa nënshkruhet nga avokati i pajisur me prokurë dhe nëse pala e kërkon, edhe nga kjo e fundit.
3. Kërkesa e paraqitur pa u plotësuar ose në kundërshtim me kriteret e mësipërme kthehet për plotësim nga gjykata. Në rast se kërkesa nuk plotësohet brenda një afati 10-ditor, gjykata vendos mospranimin e saj.

Neni 498**Shqyrtimi i kërkesës***(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 104)*

1. Kur kërkesa është bërë jashtë rasteve të përcaktuara në nenin 494 ose kur është bërë nga ata që nuk e kanë këtë të drejtë, si dhe kur rezulton haptazi e pambështetur, gjykata vendos mospranimin e saj.
2. Kur kërkesa shqyrtohet nga gjykata e shkallës së parë ose gjykata e apelit dhe pranohet, gjykata vendos prishjen e vendimit tërësisht ose pjesërisht dhe vazhdon gjykimin e çështjes në themel.
3. Kur kërkesa shqyrtohet nga Gjykata e Lartë dhe pranohet prej saj, gjykata vendos prishjen e vendimit tërësisht ose pjesërisht dhe e dërgon atë për rigjykim në gjykatën kompetente, e cila e gjykon me një tjetër trup gjykues. Nëse shkaku i rishikimit nuk lidhet me nevojën e saktësisht të fakteve të reja, Gjykata e Lartë revokon vendimin e mëparshëm të saj dhe vendos sërish për çështjen, sipas kompetencave të saj.
4. Në rastin e përcaktuar nga shkronja “e”, e nenit 494, të këtij Kodi, gjykata kompetente prish vendimin e dytë.
5. Kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të apelit lejohet ankim ose rekurs në gjykatën më të lartë, sipas rregullave të përgjithshme të ankimit ose rekursit.
6. Në rast se kërkesa shqyrtohet nga Gjykata e Lartë, kundër vendimit të saj nuk lejohet ankim.

Neni 498/a*(Ndryshuar me ligjin nr. 38/2017, neni 105)*

Rigjykimi i çështjes nga gjykata kompetente bëhet sipas rregullave të përgjithshme.

Neni 499**Shqyrtimi paraprak***(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 104)***Neni 500****Pezullimi i ekzekutimit**

Paraqitja e kërkesës për rishikim nuk pezullon ekzekutimin e vendimit. Por gjykata, me kërkesën e palës, mund të pezullojë ekzekutimin e vendimit, kur vlerëson se ka rrezik që mund të shkaktohet një dëm i madh e i pariparueshëm.

Neni 501

Marrja e vendimit

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 104)

Neni 502

Kundërshtimi i vendimit

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 104)

TITULLI IV

KREU IV

KUNDËRSHTIMI I TË TRETIT

(Shfuqizuar nenet 503-509 me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 104)

PJESA E KATËRT

EKZEKUTIMI I DETYRUESHËM

TITULLI I PARË

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 510

Titujt ekzekutivë

*(Ndryshuar shkronja "d" me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 105;
ndryshuar shkronja "d" me ligjin nr.9953, datë 14.7.2008, neni 1; ndryshuar
shkronja "a" me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 15)*

Ekzekutimi i detyrueshëm mund të bëhet vetëm në bazë të një titulli ekzekutiv.

Janë tituj ekzekutivë:

- a) vendimet civile të formës së prerë të gjykatë, që përmban një detyrim, vendimet e dhëna prej saj për sigurimin e padisë, si dhe për ekzekutimin e përkohshëm;
- b) vendimet penale të formës së prerë në pjesën që bëjnë fjalë për të drejta pasurore;

- c) vendimet e gjykatave e të arbitrazheve të shteteve të huaja që u është dhënë fuqi sipas dispozitave përkatëse të këtij Kodi;
- ç) vendimet e një gjykate arbitrazhi në Republikën e Shqipërisë;
- d) aktet noteriale që përmbajnë detyrim në të holla, si dhe aktet për dhënien e kredive bankare ose aktet për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare;
- dh) kambialet, çeqet e letrat me urdhër që barazohen me ato;
- e) aktet e tjera që sipas ligjeve të veçanta quhen tituj ekzekutivë dhe ngarkohet zyra e përbarimit për ekzekutimin e tyre.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njehsues nr. 00-2024-5438(191), datë 18.04.2024, kanë shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. Fatura e energjisë elektrike për pjesën e dëmit ekonomik të faturuar nga shoqëria e shpërndarjes së energjisë elektrike sipas ligjit nr.9072, datë 22.05.2003 “Për sektorin e energjisë elektrike”, i ndryshuar me ligjin nr. 10362, datë 16.12.2010, dhe sipas ligjit aktual nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, a ka cilësinë e titullit ekzekutiv?

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë cmoi se:

Ligji i posacëm i ka dhënë faturës së konsumit të energjisë elektrike vlerën e titullit ekzekutiv, e cila në zbatim të nenit 510/e të KPC i jep mundësi kreditorit të realizojë të drejtën e tij të kredisë nëpërmjet lëshimit të urdhërit të ekzekutimit në gjykatë, duke shmangur proces gjyqësor në realizimin e të drejtës së pretenduar prej tij. Titulli ekzekutiv, si koncept juridik është krijuar për të treguar ekzistencën e një të drejte subjektive materiale të cënuar ose të papërmbushur. Për këtë arsye titulli ekzekutiv është burim i menjëhershëm dhe i drejtpërdrejtë i legjitimit të kreditorit për të inicuar procesin e ekzekutimit të detyrueshëm, legjitimitet që buron nga fakti që, ai që ka titullin ekzekutiv ose në favor të të cilit është lëshuar titulli ekzekutiv, ka dhe të drejtën përfshirë në të¹. Të gjitha ato akte për të cilat ligji parashikon shprehimisht se përmbajtja e tyre vihet në zbatim nëpërmjet forcës shtrënguese të ligjit përbëjnë titull ekzekutiv. Sipas doktrinë dhe praktikës gjyqësore, titulli ekzekutiv është përkufizuar si akti zyrtar përfundimtar, që përmban njohjen e detyrimit të plotë, të saktë, të përcaktuar dhe të pakushtëzuar të një personi apo subjekti kundrejt një tjetri sipas parashikimeve të ligjit.

Ekzekutimi i detyrueshën i posaçëm është ai që nuk realizohet në bazë të një vendimi gjyqësor, por në bazë të një akti tjetër të sanksionuar nga ligji si titull ekzekutiv.

95. Titulli ekzekutiv, si koncept juridik është krijuar për të treguar ekzistencën e një të drejte subjektive materiale, të cënuar ose të papërmbushur. Për këtë arsye, titulli ekzekutiv është burim i menjëhershëm dhe i drejtpërdrejtë i legjitimitetit të kreditorit për të iniciuar procesin e ekzekutimit të detyrueshëm, legjitimiteti i cili buron nga fakti se subjekti që ka titullin ekzekutiv ose në favor të të cilit është lëshuar titulli ekzekutiv, ka dhe të drejtën e përfshirë në të. Pavlefshmëria e titullit ekzekutiv qëndron pikërisht në mospërputhjen ndërmjet realitetit që përfaqëson titulli ekzekutiv me realitetin që ekziston efektivisht. Në përputhje me këtë dispozitë pala ndaj të cilës faturohet dëmi ekonomik ka të drejtë të mbrohet nëpërmjet padisë së pavlefshmërisë së titullit ekzekutiv. Për rrjedhojë, procedura e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit, bazuar në ligjin për atribimin e faturave të energjisë elektrike si titull ekzekutiv, nuk është procedurë e pakthyeshme, sepse debitorit i aksesohet e drejta e ngritjes së kërkesë-padisë në gjykatë, bazuar në nenin 609 të KPC-së, duke iu garantuar një proces gjyqësor i plotë dhe i gjithanshëm, njësoj si me çdo padi themeli.”

Fatura e energjisë elektrike për pjesën e dëmit ekonomik të faturuar nga shoqëria e shpërndarjes së energjisë elektrike ka cilësinë e titullit ekzekutiv.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 980, datë 29.09.2000, kanë shtruar për njësim çështjet që vijojnë:

“Kryetari i Gjykatës së Lartë në bazë të nenit 17/1 të ligjit Nr.8588, datë 15.03.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë” u ka paraqitur Kolegjeve të Bashkuara kërkesë për njësimin e praktikës gjyqësore lidhur me përcaktimin e kushteve e rrethanave sipas të cilave një akt noterial konsiderohet titull ekzekutiv”.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se një veprim juridik i dyanshëm (kontratë), qoftë kjo kontratë e dyanshme siç është p.sh. kontrata e shitjes, qoftë kontratë e njëanshme, siç është p.sh. kontrata e huas, nuk mund të jetë titull ekzekutiv. Tituj ekzekutivë janë kryesisht vendimet gjyqësore, si dhe, në raste përjashtimore, akte të tjera, të parashikuara shprehimisht në K.Pr.Civile, ose në ligje të veçanta, të cilat, për nga fuqia e tyre

ekzekutive barazohen për të gjitha efektet me vendimet gjyqësore të formës së prerë. Që një akt i nxjerrë nga një organ kompetent shtetëror, apo i përgatitur e i vërtetuar nga një nëpunës publik, në kushtet e parashikuara në mënyrë eksplicite në ligj, të jetë titull ekzekutiv, duhet të përmbajë një detyrim të njohur e të përcaktuar saktë, të kërkueshëm, që nuk lidhet me plotësimin e afateve të caktuara, dhe, mbi të gjitha, të pakushtëzuar nga rrethana të tjera apo nga detyrime të tjera të ndërsjellta. Akti noterial si titull ekzekutiv duhet të përmbajë në vetvete një veprim juridik me detyrim të njëanshëm dhe abstrakt për pagimin e një shume të caktuar në para. Gjithashtu detyrimi i kërkueshëm që përmbahet në të nuk mund të kontestohet për mosekzistencë të tij në kohën e hartimit e të nënshkrimit të aktit, dhe as lind nevoja që të provohet. Ai prezumohet i vërtetë. Akti për pagimin e një shume në para, i hartuar në formën e një deklarate noteriale, duke qenë titull ekzekutiv, mund të goditet vetëm për falsitet ose të kundërshtohet vetëm për shkaqet e parashikuara në nenin 609/1 të K.Pr.Civile. Akti noterial si titull ekzekutiv mund të përmbajë edhe një detyrim që buron nga një kontratë e mëparshme, apo, më gjerë, nga çdo veprim juridik tjetër i mëparshëm, ku debitori ka qenë palë. Ky detyrim i ri, që jo rrallë shuan detyrime të mëparshme, pasi merret përsipër nga debitori në mënyrë të njëanshme e pa kushte, fiton një ekzistencë të mëvetësishme e të pavarur.

Gjykata Kushtetuese në vendimin nr. 52 datë 05.12.2012 çmoi se:

“31. Në vazhden e argumenteve të mësipërme, Gjykata rithekson se neni 609 i KPC-së i njuh të drejtën debitorit “të kërkojë në gjykatën kompetente të vendit të ekzekutimit që të deklarohet se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm, ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël ose është shuar më pas” (vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr. 39, datë 16.10.2007). Për rrjedhojë, procedura e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit, bazuar në ligjin për atribuimin e faturave të energjisë elektrike si titull ekzekutiv, nuk është procedurë e pakthyeshme, sepse debitorit i aksesohet e drejta e ngritjes së kërkesë-padisë në gjykatë, bazuar në nenin 609 të KPC-së, duke iu garantuar një proces gjyqësor i plotë dhe i gjithanshëm, njësoj si me çdo padi themeli.”

Gjithashtu me herët në vendimin nr. 39, datë 16.10.2007 Gjykata Kushtetuese çmoi se:

Në këtë linjë arsyetimi, Gjykata Kushtetuese çmon se procedura për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit sipas dispozitës së sipërcituar nuk është përfundimtare, por ajo përbën një fazë ndërmjetëse që përgatit palët në një marrëdhënie kredie bankare për fazën eventualisht pasardhëse të shqyrtimit të ekzistencës së detyrimit dhe të shumës së saktë të tij, ashtu siç parashikohet në nenin 609 të Kodit të Procedurës Civile. Kjo dispozitë procedurale i njeh të drejtën debitorit “të kërkojë në gjykatën kompetente të vendit të ekzekutimit që të deklarohet se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm, ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël ose është shuar më pas”. Me qenë se “akti për dhënien e kredisë bankare” nuk është “një vendim gjyqësor” ose “një vendim arbitrazhi”, nga një interpretim “a contrario” që i bëhet dispozitës, rezulton se debitori mund ta kundërshtojë ekzekutimin e titullit edhe për fakte të ndodhura përpara lëshimit të urdhrit të ekzekutimit. Pra, procedura gjyqësore për shqyrtimin e pavlefshmërisë së titullit ekzekutiv, e parashikuar nga neni 609 i Kodit të Procedurës Civile, përbën fazën përfundimtare të zgjidhjes në themel të mosmarrëveshjes. Duke qenë e njëjtë me procedurën gjyqësore që ndiqet për shqyrtimin e çdo padie themeli, ajo i krijon të gjitha mundësitë që e drejta eventualisht e cenuar e kredimarrësit, të mund të rivendoset nëpërmjet garantimit të një procesi të rregullt ligjor.

Gjykata Kushtetuese në vendimin nr. 30/2022 i cili shfuqizoi këtë pjesë fjalie me këtë arsyetim:

7. Gjykata evidenton se dispozita ligjore e kundërshtuar urdhëron përlllogaritjen e kamatës ligjore gjatë procedurës së ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv “akt i dhënies së kredisë bankare”, pra të një kontrate të lidhur rregullisht midis palëve. Kjo do të thotë se në procesin e përlllogaritjes kamata ligjore ekuivalentohet në vlerë konkrete monetare, e cila do të merret në përfundim të ekzekutimit të detyrueshëm nga pasuria e kredimarrësit, ndaj Gjykata vlerëson se kamata ligjore përbën pronë private, në kuptim të nenit 41 të Kushtetutës dhe se dispozita e kundërshtuar ndërhyr duke e kufizuar këtë të drejtë kushtetuese.

8. Gjykata ka vënë në dukje se në një shtet demokratik individit duhet t'i garantohet gëzimi i qetë dhe pa pengesa të paarsyeshme ose joproporcionale i së drejtës së pronës. Me gjithë mbrojtjen që ajo gëzon, e drejta e pronës mund t'u nënshtrohet kufizimeve. Këto kufizime duhen bërë sipas disa kriterëve të përcaktuara në mënyrë shteruese në nenin 17 të Kushtetutës, të cilat kanë të bëjnë me interesin publik, ndërhyrjen vetëm me ligj dhe proporcionalitetin (*shih vendimet nr. 15, datë 22.06.2022; nr. 25, datë 28.04.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Analiza e këtyre kriterëve merr rëndësi të veçantë kur analizohen ndërhyrjet në të drejtën e pronës, pasi garancitë e nenit 17 të Kushtetutës ritheksohen në nenin 41 të saj.
9. Gjykata vëren se vetë neni 2 i ligjit nr. 48/2014 përjashton nga fusha e zbatimit të tij detyrimet ose pagesat që rrjedhin nga kontratat me konsumatorët. Mirëpo pavarësisht përmbajtjes së nenit 2 të ligjit nr. 48/2014, në rastin e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit për titullin ekzekutiv “akt i dhënies së kredisë bankare konsumatore”, gjykata e juridiksionit të zakonshëm, bazuar në nenin 511 të KPC-së, është e detyruar të përlllogarisë kamatat tregtare të përcaktuara nga neni 5 i ligjit nr. 48/2014. Kjo do të thotë se formulimi i dispozitës së kundërshtuar detyron gjykatat që në procedurën e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit për tituj ekzekutivë “kontrata bankare të kredisë konsumatore”, që i hap rrugën ekzekutimit të detyrueshëm të tyre, të përlllogarisin kamatat ligjore sipas ligjit nr. 48/2014. Pra, dispozita duket se bën të zbatueshme të njëjtat rregulla ligjore për kamatat me ato për titujt ekzekutivë “kredi bankare” për qëllime të veprimtarisë tregtare, ndonëse këto dy kategori kredimarrësish janë të ndryshme. Gjithashtu, formulimi i dispozitës së kundërshtuar ia delegon pa përjashtim përlllogaritjen e kamatave ligjore për titujt ekzekutivë “kredi konsumatore” dhe “kredi tregtare” rregullave të ligjit nr. 48/2014, ndonëse ky i fundit shprehimisht përjashton nga fusha e zbatimit të tij detyrimet ose pagesat që rrjedhin nga kontratat me konsumatorët. Në këtë mënyrë, dispozita e kundërshtuar nuk përmbush kriterin e parashikueshmërisë së kërkuar nga parimi i sigurisë juridike në rastin e ndërhyrjeve që bën ligjvënësi në të drejtat kushtetuese, përfshirë të drejtën e pronës.

10. Duke i përmbledhur vlerësimet e mësipërme për aspektin substancial, Gjykata çmon se neni 511, paragrafi i pestë, shkronja “d”, i KPC-së nuk është formuluar në mënyrë cilësore, siç kërkon ky aspekt i kriterit kushtetues “kufizimi vendoset vetëm me ligj” të nenit 17 të Kushtetutës. Duke mbajtur në konsideratë se mosplotësimi edhe vetëm i një kriteri e bën ligjin të papajtueshëm me Kushtetutën, analiza e kriterit të proporcionalitetit është e panevojshme.

Neni 511

Urdhri i ekzekutimit

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 106; ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 16; ligjin nr. 122/2013; ligjin nr. 114/2016, neni 3; ligjin nr. 38/2017, neni 106)

Titulli ekzekutiv vihet në ekzekutim nëpërmjet lëshimit të urdhrit të ekzekutimit, i cili:

- a) për rastet e parashikuara nga shkronja “a” dhe “b”, të nenit 510, të këtij Kodi, lëshohet nga gjykata që ka dhënë vendimin në dispozitivin e vendimit;
- b) për vendimet e gjykatave të shteteve të huaja e të gjykatave të arbitrazhit të huaj, që u është dhënë fuqi në zbatimin të dispozitave të këtij Kodi, urdhri i ekzekutimit lëshohet nga gjykata që bën njohjen e vendimit, në dispozitivin e vendimit.

Nuk lëshohet urdhër ekzekutimi për vendimin e sigurimit të padisë dhe për gjobat e dhëna nga gjykata, vendimet për marrjen e detyrueshme të provës, vendimin në pjesën që urdhëron shpenzimet gjyqësore, si dhe vendimet civile të gjykatës, të dhëna për ekzekutim të përkohshëm, të cilat ekzekutohen drejtpërdrejt nga shërbimi përmbarimor, pas njoftimit të vendimit.

Shqyrtimi i kërkesës për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit zhvillohet nga gjyqtari pa praninë e palëve.

Gjykata lëshon urdhrin e ekzekutimit, bazuar mbi dokumentet e depozituara nga kërkuesi.

Urdhri i ekzekutimit përmban:

- a) gjenealitetet e debitorit dhe kreditorit;
- b) origjinën e detyrimit;

- c) detyrimin konkret që buron nga titulli ekzekutiv deri në momentin e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit;
- d) kur titulli ekzekutiv, për të cilin lëshohet urdhri i ekzekutimit, është akt për dhënie kredie bankare ose detyrime monetare, Gjykata duhet të parashikojë kamatat ligjore në përputhje me legjislacionin në fuqi që rregullon pagesat e vonuara në detyrimet kontraktore dhe tregtare.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr 00-2023-4411(106), datë 02.03.2023, ka shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. A barazohet kërkesa për lëshim urdhëri ekzekutimi me padinë referuar nenit 600 të Kodit Civil?
2. Referuar neneve 597, 598, 599 dhe 600 të Kodit Civil, a legjitimohet dorëzanësi të kërkojë shuarje dorëzanie?
3. Afati 6 mujor është afat prekluziv apo afat parashkrimi (neni 600 Kodi Civil)?
4. Referuar neneve 589, 590 dhe 591 të Kodit Civil, a barazohet cilësia e dorëzanësit me atë të debitorit? Nëso po, gjatë cilës fazë mund të barazohen këto dy cilësi?

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë çmoi se:

...44. Kontrata e dorëzansisë mund të gjendet në praktikë në formën e një kontrate bankare, ose kontratë nga një institucion finciar jobankar. Në paragrafin e parë, shkronja d) të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile parashikohet se: “Ekzekutimi i detyrueshëm mund të bëhet vetëm në bazë të një titulli ekzekutiv. Janë tituj ekzekutivë: (...) d) aktet noteriale që përmbajnë detyrim në të holla, si dhe aktet për dhënien e kredive bankare ose aktet për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare; (...)” Parimisht të gjitha aktet e kësaj kategorie janë tituj ekzekutivë dhe për to lëshohet urdhëri i ekzekutimit sipas përcaktimeve të nenit 511 të po këtij kodi. Në këtë linjë arsyetimi, Kolegji çmon se dorëzania do të konsiderohet titull ekzekutiv vetëm në ato raste kur përmbushen kërkesat ligjore që parashikon neni 510 i Kodit të Procedurës Civile, në mënyrë të veçantë paragrafi i parë, shkronja d) e kësaj dispozite, e lidhur me aktet për dhënien e kredive bankare ose aktet për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare.

Për pasojë, në këto raste kemi një ndërthurje midis dy llojeve të gjykimeve, gjykimit për kontestimin e kontratës së dorëzarisë si titull ekzekutiv dhe gjykimit për kontestimin e saj si veprim juridik i dyanshëm.

69. Kontrata e dorëzarisë haset më së shumti në praktikë si një kontratë bankare, ose kontratë nga një institucion finaciar jobankar, në të cilën subjekti bankar ose financiar jobankar, përkundrejt kredisë që lëvron ndaj debitorit, preferon edhe një garanci nga një subjekt tjetër, dorëzanësi. Në kuptim të shkronjës d) të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile, parimisht të gjitha aktet e kësaj kategorie janë tituj ekzekutivë dhe për to lëshohet urdhëri i ekzekutimit sipas përcaktimeve të nenit 511 të po këtij kodi.

70. Në rastin e përmendur në paragrafin e mësipërm, në interpretim të frymës dhe qëllimit të dorëzarisë, si dhe karakterit subjektiv të saj, duke e parë padinë në kuptimin material si një e drejtë subjektive, nevojitet që kreditori të ndërmarrë veprime procedurale ligjore konkrete ndaj dorëzanësit. Kreditori nevojitet që të tregojë interes të përshtatshëm dhe vigjilencë në këtë drejtim. Fakti që kreditori ndërmerr veprime procedurale konkrete duke ju drejtuar gjykatës me kërkesë për lëshimin e urdhërit të ekzekutimit për kontratën e dorëzarisë, në ato raste kur ajo është një akt për dhënien e kredisë bankare apo akt për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare, prezumon se ai, (kreditori), synon të realizojë një të drejtë subjektive, konkretisht të drejtën për të kërkuar ekzekutimin e detyrimit nga dorëzanësi. Pra, në këtë rast kërkesa e kreditorit për lëshimin e urdhërit të ekzekutimit barazohet me padinë në kuptim procedural. Në këtë konkluzion arrihet edhe po të kemi parasysh se në dispozitat e Kodit të Procedurës Civile përdoren termat “padi” dhe “kërkesë” për të treguar veprimin procedural me të cilin pala e interesuar, paditës apo kërkues investon gjykatën në mbrojtje të së drejtës së tij subjektive, në këtë drejtim të dyja këto akte kanë të njëjtin qëllim. Mjeti se si vihet në ekzekutim kjo lloj dorëzanie nuk rregullohet nga neni 600 i Kodit Civil, por rregullohet sipas nenit 515 i Kodit të Procedurës Civile. Titulli ekzekutiv vihet në ekzekutim nga përmbartuesi gjyqësor vetëm mbi bazën e kërkesës së kreditorit, e cila është e mëvonshme në kohë në raport me kërkesën drejtuar gjykatës për lëshimin e urdhërit të ekzekutimit, për kontratën e dorëzarisë si titull ekzekutiv, nga ana e kreditorit.

Lëshimi i urdhrit të ekzekutimit nuk është momenti i fillimit të ekzekutimit të një titulli ekzekutiv. Lëshimi i urdhrit të ekzekutimit është një gjykim gracioz i cili ka për qëllim verifikimin e ekzistencës kushteve të vlefshmërisë së një titulli ekzekutiv.

Nisur nga sa më lart, Kolegji konkludon se, për aktet që përmbajnë detyrime në të holla dhe që sipas nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile janë tituj ekzekutivë, kërkesa e kreditorit për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit është e barazvlefshme, përsa i përket efekteve juridike që sjell, me padinë e ngritur sipas nenit 600 të Kodit Civil.

96. Për aktet që janë tituj ekzekutivë, mjeti procedural me të cilin dorëzanësi mund të kërkojë shuarjen e dorëzanisë është padia për “Pavlefshmërinë e këtij titulli”, përsa i takon detyrimit të dorëzanësit, sipas nenit 609 të Kodit të Procedurës Civile.

Neni 511/1

(Shfuqizuar me ligjin nr. 38/2017, neni 107)

Neni 512

Ankimi për mosdhënien e urdhrit të ekzekutimit

Kundër vendimit me të cilin refuzohet dhënia e urdhrit të ekzekutimit, mund të bëhet ankim sipas rregullave mbi ankimet e veçanta.

Neni 513

Urdhri i ekzekutimit për pasuri dhe persona të veçantë

Urdhri i ekzekutimit lëshohet vetëm në një kopje.

Kur duhet të dorëzohen disa pasuri të veçanta ose kur titulli ekzekutiv është dhënë në dobi ose kundër disa personave, mund të lëshohen urdhra ekzekutimi të veçantë, duke shënuar se cila pjesë e titullit duhet të ekzekutohet për çdo urdhër ekzekutimi.

Neni 514

Lëshimi i dublikatës së urdhrit të ekzekutimit

Kur urdhri i ekzekutimit humbet ose zhduket, gjykata që e ka lëshuar, me kërkesë të kreditorit, mund t'i lëshojë këtij dublikatë në bazë të titullit ekzekutiv.

Kërkesa shqyrtohet në këshill gjyqësor pasi debitorit t'i jetë dorëzuar një kopje e saj.

Kur humbet ose zhduket vetë titulli ekzekutiv dhe nuk ka mundësi që përmbajtja e tij të nxirret nga aktet e organeve që kanë lëshuar titullin ekzekutiv, kreditori mund të ngrejë padi kundër debitorit, sipas rregullave të përgjithshme.

Neni 515

Vënia në ekzekutim

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 17; ndryshuar shkronja "c" me ligjin nr. 114/2016, neni 4)

Urdhri i ekzekutimit vihet në ekzekutim nga shërbimi përmbartimor gjyqësor, shtetëror ose privat, me anë të përmbartuesit gjyqësor, në bazë të kërkesës së kreditorit.

Kreditori, përveç kërkesës për ekzekutim, duhet të paraqesë:

- a) titullin ekzekutiv (original ose i noterizuar);
- b) urdhrin e ekzekutimit (original);
- c) pagesën e tarifës sipas paragrafit të parë të nenit 525 të këtij Kodi;
- ç) sipas rastit, prokurën e personit, që përfaqëson palën kreditore.

Kur nuk plotësohen në rregull dokumentet e mësipërme për vënien në ekzekutim të urdhrin të ekzekutimit, përmbartuesi i lë kërkuar një afat 5-ditor për plotësimin e mangësive. Kur kërkuar nuk plotëson këto mangësi brenda afatit të caktuar, dokumentacioni i kthehet atij. Kur mangësitë janë shmangur në afatin e caktuar, kërkesa për vënien në ekzekutim quhet e regjistruar nga data që është paraqitur pranë përmbartuesit gjyqësor.

Vënia në ekzekutim e urdhrin të ekzekutimit bëhet brenda 15 ditëve nga data e dorëzimit të kërkesës së kreditorit.

Vendimi i gjykatës për masën e sigurimit të padisë dhe gjobat e gjykatës vihen në ekzekutim brenda 5 ditëve nga data e paraqitjes për ekzekutim.

Tarifa për vënien në ekzekutim të urdhrin ekzekutiv nuk parapaguhet në raste të parashikuara me ligj apo akte të tjera normative.

Neni 516

Kompetenca tokësore e përmbartuesit gjyqësor

(Shtuar fjalia e fundit me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 18)

Kërkesa për zbatimin e urdhrave të ekzekutimit i drejtohet përmbartuesit gjyqësor të vendit ku ndodhen:

- a) sendet e luajtshme ose të paluajtshme ose paratë, ndaj të cilave drejtohet ekzekutimi;
- b) banimi i personit të tretë të detyruar kur ekzekutimi drejtohet kundër kredisë që ka për të marrë debitori nga ky person;
- c) vendi i ekzekutimit të detyrimit për kryerjen ose moskryerjen e një veprimi të caktuar. Kur përmbaruesi gjyqësor konstaton se nuk është kompetent për të vënë në ekzekutim kërkesën, ia dërgon këtë përmbaruesit gjyqësor kompetent, pasi vë më parë sekuestër mbi sendin ose mbi kredinë e debitorit.

Konflikti për kompetencë nuk lejohet, por përmbaruesi gjyqësor ka të drejtë të parashtrojë moskompetencën e tij në gjykatën e shkallës së parë ku e ushtron veprimtarinë, e cila e shqyrton atë në këshill gjyqësor. Kundër vendimit të tij lejohet ankim i veçantë. Ky nen nuk zbatohet për personat, përmbaruesit gjyqësorë, që ushtrojnë veprimtarinë publike të shërbimit përmbarimor gjyqësor, të organizuar mbi baza private.

Neni 516/a

(Shtuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 19)

Në çastin e fillimit të procedurës së ekzekutimit, përmbaruesi gjyqësor, në bazë të nenit 515 të këtij ligji, duhet të regjistrojë, në regjistrin qendror pranë Ministrisë së Drejtësisë, çdo kërkesë. Çdo përmbarues gjyqësor është i detyruar të njihet me të dhënat e regjistrit.

Nëse me fillimin e procedurës me objekt “Ekzekutim detyrimesh në të holla” përmbaruesi gjyqësor, nga të dhënat e marra nga regjistri qendror, vëren se kreditorë të tjerë janë në procedurë ekzekutimi ndaj të njëjtit debitor, me të njëjtin objekt, atëherë pezullon procedurën e nisur dhe drejton kreditorin e tij te përmbaruesi gjyqësor, i cili ka regjistruar i pari kërkesën për ekzekutim.

Në këtë rast, përmbaruesi gjyqësor, që ka regjistruar i pari kërkesën, vijon procedurën e ekzekutimit, në përputhje edhe me nenin 534 e në vijim të këtij Kodi.

Me pezullimin e procedurës së ekzekutimit, tarifa e vënies në ekzekutim të urdhrat të ekzekutimit, së bashku me dokumentacionin, i kthehen kreditorit.

Ky nen nuk zbatohet kur në cilësinë e palës debitore është shteti.

Neni 517**Lajmërimi për ekzekutimin vullnetar**

(Ndryshuar ligjin nr. 8812, datë 17.05.2001, neni 107; me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 20; me ligjin nr. 122/2013; me ligjin nr. 114/2016, neni 5)

Përmbaruesi gjyqësor, kur fillon ekzekutimin, i dërgon debitorit një lajmërim për të ekzekutuar vullnetarisht detyrimin që përmban urdhri i ekzekutimit, duke i caktuar për këtë një afat prej 5 ditësh, kur objekti i tij është pagë ose detyrim për ushqim dhe prej 10 ditësh në të gjitha rastet e tjera.

Me marrjen e lajmërimit për ekzekutim vullnetar, debitori është i detyruar të deklarojë, me shkrim, gjendjen e tij pasurore, si dhe sendet ose kredi që persona të tretë i detyrohen, nëse kjo kërkohet nga përmbaruesi gjyqësor.

Me kërkesë të debitorit gjykata e shkallës së parë të vendit të ekzekutimit, në raste të veçanta, duke marrë parasysh gjendjen pasurore të debitorit ose rrethana të tjera të çështjes dhe pasi të dëgjojë kreditorin, mundet të shtyjë afatin e ekzekutimit të detyrimit në të holla ose të ndajë këtë detyrim në këste, përveç rasteve kur ky detyrim rrjedh nga një akt për dhënien e kredisë bankare. Vendimi jepet në seancë gjyqësore, brenda 20 ditëve nga data e paraqitjes së kërkesës dhe kundër tij mund të bëhet ankim i veçantë.

Përmbaruesi gjyqësor kryen lajmërimet dhe njoftimet, duke zbatuar parashikimet e pjesës I, titulli VI, kreu IV, “Njoftimet”, të këtij Kodi.

Neni 518**Përmbajtja e lajmërimit**

Lajmërimi duhet të përmbajë një shkurtim të përmbajtjes së urdhrit të ekzekutimit, vendin dhe adresën e kreditorit, dhe paralajmërimin që i bëhet debitorit se do të fillojë ekzekutimi i detyrueshëm, në qoftë se ekzekutimi nuk ekzekutohet vullnetarisht prej tij brenda afatit të caktuar në lajmërim. Në rast se debitori vdes pas vënies në ekzekutim të titullit, por para se të jenë përfunduar së kryeri veprimet e nevojshme të ekzekutimit, përmbaruesi gjyqësor, para se të vazhdojë veprimet e tij, duhet t’u dërgojë trashëgimtarëve të debitorit të vdekur, kur këta janë njohur, një lajmërim të ri për të ekzekutuar këta vullnetarisht detyrimin që përmban urdhri i ekzekutimit.

Neni 519**Fillimi i ekzekutimit të detyrueshëm**

Ekzekutimi i detyrueshëm nuk mund të fillojë para se të kenë kaluar

afatet e parashikuara nga neni 517 i këtij Kodi, përveç kur ka rrezik se me kalimin e afatit, ekzekutimi do të bëhet i pamundshëm.

Në këtë rast, përmbaruesi gjyqësor mund të fillojë menjëherë nga ekzekutimi i detyrueshëm.

Neni 520

Efektet e urdhrit të ekzekutimit ndaj trashëgimtarëve

Urdhri i ekzekutimit kundër debitorit trashëgimtarë vëhet në ekzekutim mbi pasurinë e trashëgimtarëve të tij, por brenda masës së pasurisë së trashëguar prej tyre nga trashëgimtarësi.

Neni 521

Ekzekutimi ndaj personit të tretë

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 108)

Urdhri i ekzekutimit kundër debitorit mund të vëhet në ekzekutim edhe kundër personit të tretë, që për sigurimin e detyrimit ka ngarkuar me barrë sipas ligjit një send të tij, kur kreditori kërkon ekzekutimin mbi këtë send.

Neni 522

Ekzekutimi ndaj debitorit që nuk i dihet banimi

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 109; ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 21)

Kur banimi i debitorit nuk dihet, gjykata e shkallës së parë e vendit të ekzekutimit, me kërkesën e përmbaruesit gjyqësor, pasi sqarohet edhe vetë për këtë rrethanë, brenda 10 ditëve nga data e paraqitjes së kërkesës së përmbaruesit gjyqësor i emëron debitorit një përfaqësues, i cili shpërblehet fillimisht nga kreditori sipas nenit 525 të këtij Kodi.

Neni 523

Detyrimi për bashkëpunim

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 22)

Kur për ekzekutimin e detyrueshëm është e nevojshme të çelet banesa ose ndonjë ndërtesë tjetër e debitorit, pa praninë e tij ose të një personi madhor të familjes së tij, me kërkesë të përmbaruesit gjyqësor, detyrohet të jetë i pranishëm përfaqësuesi i njësisë së qeverisjes vendore. Në çdo rast, përmbaruesi gjyqësor kërkon edhe pjesëmarrjen e dy dëshmitarëve të tjerë.

Në rast nevojë, me kërkesë të përmbaruesit gjyqësor, Policia e Rendit detyrohet ta mbështesë atë gjatë procedurave të ekzekutimit.

Kur për ekzekutimin e detyrueshëm është e nevojshme të prishet objekti, të lirohet trualli, të pezullohen punimet, me kërkesë të përmbaruesit gjyqësor, inspektorati ndërtimor pranë pushtetit vendor dhe Inspektorati Kombëtar detyrohen të mbështesin përmbaruesin gjyqësor gjatë procedurave të ekzekutimit.

Për ekzekutimin e titujve ekzekutivë, me objekt "Takim dhe kujdestari fëmije", përmbaruesi gjyqësor kërkon asistencën e psikologut, kur ky i fundit është i detyruar në bazë të ligjit për bashkëpunim.

Neni 524 **Procesverbali i përmbaruesit**

Përmbaruesi gjyqësor, për çdo veprim të kryer prej tij, është i detyruar të mbajë procesverbal, në të cilin përmenden dita dhe vendi i kryerjes së veprimit, kërkesat dhe deklaratimet e bëra nga palët, sendet e marra, shuma e nxjerrë dhe shpenzimet e bëra për ekzekutimin.

Neni 525 **Shpenzimet e ekzekutimit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 23; ndryshuar me ligjin nr. 114/2016, neni 6)

Tarifat fikse të përcaktuara për ekzekutimin e urdhrit ekzekutiv paguhen, fillimisht, nga kreditori dhe, pas përfundimit të procedurës së ekzekutimit, i ngarkohen debitorit. Shpenzimet e tjera, gjatë procedurës së ekzekutimit, paguhen nga pala që i ka shkaktuar ato.

Masa e tarifës së suksesit, me përjashtim të rasteve kur nuk është e aplikueshme, përcaktohet me marrëveshje midis kreditorit dhe përmbaruesit gjyqësor, sipas legjislacionit që rregullon shërbimin përmbarimor gjyqësor.

Neni 526 **Ekzekutimi ndaj personit të huaj**

Ekzekutimi i detyrueshëm ndaj personit të huaj publik mund të bëhet vetëm me leje të Ministrit të Drejtësisë.

Neni 526/a **Fusha e zbatimit** *(Shtuar me ligjin nr. 8535, datë 18.10.1999, neni 1)*

Dispozitat e përgjithshme për ekzekutimin e detyrueshëm zbatohen për të gjitha llojet e titujve ekzekutivë.

Me ligj mund të vihen rregulla të posaçme për ekzekutimin e detyrueshëm të titujve ekzekutivë të caktuar, duke respektuar kërkesat e neneve 510, 511, 516, 520, 521, 523, 524, 545, 561 dhe 562 të këtij Kodi, edhe sikur të jenë tituj të fushave të veçanta të ekzekutimit të detyrueshëm sipas këtij Kodi.

TITULLI II EKZEKUTIMI NË FUSHA TË VEÇANTA

KREU I EKZEKUTIMI I DETYRIMEVE NË TË HOLLA KUNDREJT PERSONAVE FIZIKË E JURIDIKË

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 527 **Vënia e sekuestros**

Kur kërkohet ekzekutimi i një detyrimi në të holla, përmbaruesi gjyqësor, me kalimin e afatit të lajmërimit për ekzekutim (neni 517), fillon ekzekutimin e detyrueshëm, duke vënë sekuestër mbi kreditë e debitorit dhe mbi sendet e luajtshme dhe të paluajtshme të tij, në masën që do të jetë e nevojshme për plotësimin e detyrimit.

Neni 528 *(Shtuar fjalia e fundit me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 24)*

Me kërkesën e debitorit, sekuestroja mund të vihet edhe mbi një pasuri tjetër të tij të ndryshme nga ajo që ka treguar kreditori, kur përmbaruesi gjyqësor çmon se kjo plotëson kërkesën e kreditorit. Me kërkesë të debitorit, sekuestroja mund të vihet, përveç pasurive të rënduara me peng dhe hipotekë, edhe mbi një pasuri tjetër të tij, të ndryshme nga ajo që ka treguar kreditori, kur përmbaruesi gjyqësor çmon se ajo plotëson kërkesën e kreditorit.

Neni 529 **Sendet mbi të cilat nuk mund të vihet sekuestroja** *(Shtuar pika 8 me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 25)*

Përrjashtohen nga sekuestrimi i pasurisë së debitorit:

1. sendet e përdorimit personal të debitorit dhe të familjes së tij si: veshjet, shtresat, mbulesat, mobiljet për aq sa ato janë të nevojshme për jetesën e tyre.
2. ushqimet dhe lëndët djegëse që i nevojiten debitorit dhe familjes së tij për tre muaj.
3. dekoratat dhe sende kujtimi, letra, shkresa të familjes dhe librat profesionale.
4. librat, veglat muzikore, mjetet e artit që nevojiten për veprimtarinë shkencore dhe artistike të debitorit dhe të familjes së tij.
5. deri 3 dynymë tokë, 2 kafshë për punimin e tokës, 1 lopë, 6 dele ose 6 dhi, fara për mbjelljen e ardhshme, si dhe ushqimi i këtyre kafshëve për 3 muaj për personat që jetojnë me punë bujqësore ose blegtorale.
6. ndihma që u jepet nënave me shumë fëmijë ose të vetme, pensionet e pleqërisë, të invaliditetit ose familjarë ose bursa e studimit përveç kur detyrimi është për ushqim. Në këtë rast nuk mund të sekuestrohet më shumë se 1/2 e shumës së pensionit ose të bursës.
7. frutat natyrore një muaj para se ato të piquen.
8. sendet e nevojshme të punës për sigurimin e jetesës.

Neni 530

Shtirja e sekuestros mbi shpërblimin nga sigurimi

Në qoftë se sendet e sekuestruara janë të siguruara, sekuestrimi shtrihet edhe në shpërblimin që u takon nga sigurimi.

Neni 531

Detyrimet e debitorit pas vënies së sekuestros

Nga çasti i vënies së sekuestros, debitori nuk ka të drejtë të disponojë sendin e luajtshtëm ose të paluajtshtëm ose kredinë apo të ndryshojë, dëmtojë ose të zhdukë sendin, përndryshe ka përgjegjësi, sipas dispozitave të Kodit Penal. Ky detyrim shtrihet edhe mbi personat që kanë në posedim sendin e debitorit.

Neni 532

Llogaria në bankë e zyrës së përbarimit dhe e përbaruesit gjyqësor (Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 26)

Shumat e nxjerra, me rastin e ekzekutimit ndaj debitorit, ndaj personit të tretë që i detyrohet debitorit, ndaj blerësit të sendit të shitur në dyqanet

me shitje të lirë ose në ankand, derdhen në bankë në llogari të zyrës së përmbartimit ose në llogari të përmbartuesit gjyqësor.

Neni 533

Sekuestroja e pagës së debitorit

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 27)

Pasi zbritet kontributi për sigurimet shoqërore dhe taksat mbi të ardhurat, përmbartuesi gjyqësor sekuestron pagën e debitorit, por pa cenuar minimumin jetik, të përcaktuar sipas akteve ligjore dhe nënligjore në fuqi.

Neni 534

Pjesëmarrja e kreditorëve të tjerë

Në çdo fazë të ekzekutimit, gjersa nuk është përgatitur nga përmbartuesi gjyqësor projekti i ndarjes së shumave të nxjerra, mund të marrin pjesë në ekzekutim edhe kreditorët e tjerë të po atij debitorit. Marrja pjesë e kreditorëve të tjerë në ekzekutim bëhet me kërkesë të tyre të shkruar së cilës i bashkëngjitet urdhri i ekzekutimit ose një vendim nga përmbartuesi gjyqësor se urdhri i ekzekutimit i është bashkëngjitur një çështjeje tjetër që është në ekzekutim.

Neni 535

Kreditori që merr pjesë në ekzekutim bashkë me kreditorët e tjerë ka po ato të drejta që ka edhe kreditori, i cili ka vënë i pari sekuestron mbi sendet ose kreditë e debitorit, përveç kur ekzistojnë shkaqe të ligjshme të preferimit.

Veprimet e ekzekutimit, të kryera para se kreditori të marrë pjesë bashkë me kreditorët e tjerë, krijojnë të drejta edhe për ata.

Neni 536

Shteti quhet gjithmonë si kreditor që merr pjesë bashkë me kreditorët e tjerë për detyrimin që po ai debitor i ka shtetit dhe të cilët rrjedhin nga tatimet dhe nga kredi të tjera, shuma e të cilëve i është njoftuar përmbartuesit gjyqësor, para se të bëhet ndarja e shumave të tjera. Për këtë qëllim, përmbartuesi gjyqësor njofton seksionin përkatës të financës për çdo ekzekutim të filluar prej tij dhe për çdo ndarje që ai bën.

Neni 537**Projekti i ndarjes së shumave***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 112)*

Kur shuma e nxjerrë nga ekzekutimi nuk mjafton për të paguar të gjithë kreditorët, përmbaruesi gjyqësor përgatit projektin e ndarjes, duke veçuar më parë shumat që nevojiten për kreditë që paguhen me preferim dhe nga pjesa tjetër që mbetet, paguan kreditë e tjera në përpjesëtim me shumat e tyre.

Neni 538

Përmbaruesi gjyqësor njofton për përgatitjen e projektit të ndarjes së shumave të nxjerra debitorin dhe kreditorët, të cilët i thërret për këtë qëllim në një ditë të caktuar prej tij.

Në qoftë se brenda 5 ditëve nga dita e paraqitjes prej përmbaruesit gjyqësor të projektit të ndarjes nuk bëhet ankim, ndarja quhet përfundimtare dhe përmbaruesi gjyqësor i dorëzon çdo kreditori shumën që i takon.

Neni 539**Ankimi kundër projektit të ndarjes së shumave***(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)*

Në rast se kundër projektit të ndarjes së shumave të nxjerra bëhet ankim, çështja së bashku me ankesën i dërgohet gjykatës së shkallës së parë e cila vendos në seancë gjyqësore, duke thirrur debitorin dhe kreditorët. Kundër vendimit të gjykatës për ndarjen e shumave të nxjerra mund të bëhet ankim i veçantë në gjykatën e apelit.

KREU II**EKZEKUTIMI MBI SENDET E LUAJTSHME****Neni 540****Inventarizimi***(Shtuar fjalia e fundit me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 28)*

Sekuestroja mbi sendet e luajtshme të debitorit bëhet me inventarizimin e tyre nga përmbaruesi gjyqësor. Përmbaruesi gjyqësor bën sekuestrimin e pasurive të luajtshme, mbi të cilat vendoset një etiketë e shërbimit të përmbarimit.

Neni 541

Inventarizimi përfshin vetëm sendet që ndodhen në shtëpinë e debitorit, si dhe ato që ndodhen në një lokal tjetër që është i përbashkët për debitorin dhe personat e tretë, përveç se kur del se ato janë të një personi tjetër.

Për inventarizimin mbahet procesverbal.

Neni 542**Përmbajtja e procesverbalit të inventarizimit**

(Shtuar shkronja "c" me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 112)

Procesverbali i inventarizimit duhet të përmbajë:

- a) shënimin e urdhrit të ekzekutimit, në bazë të të cilit vihet sekuestroja;
- b) emrin, emrin e atit dhe mbiemrin e përmbartuesit gjyqësor, të debitorit, kreditorit dhe të personave të tjerë që janë të pranishëm në inventarizim;
- c) vendin ku kryhet inventarizimi dhe koha e kryerjes së tij;
- ç) pretendimet e personave të tretë në lidhje me sendet e inventarizuara;
- d) përshkrimin e hollësishëm të sendeve dhe vlerësimin e tyre;
- dh) kujt i lihen për ruajtje sendet;
- e) nënshkrimin e personave që marrin pjesë në inventarizim.

Neni 543

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 113)

Inventarizimi bëhet në prani të debitorit. Në mungesë të debitorit, inventarizimi bëhet në prani të një personi madhor të familjes së tij dhe, kur nuk ndodhet një person i tillë, në prani të një përfaqësuesi të njësisë së qeverisjes vendore. Në çdo rast inventarizimi bëhet duke qenë të pranishëm edhe dy dëshmitarë.

Neni 544**Vlerësimi i sendeve të inventarizuara**

Sendet e inventarizuara vlerësohen nga përmbartuesi gjyqësor në bazë të vlerësimeve të ekspertëve, në bazë të çmimeve të tregut, duke u zbritur përqindja përkatëse e konsumimit ose e vjetërsisë së tyre.

Neni 545**Detyrimet e debitorit për sendet e lëna në ruajtje**

Sendet e inventarizuara mund t'i lihen në ruajtje debitorit, i cili ka të drejtë edhe t'i përdorë, por me kusht që të mos pakësohet vleftha e tyre. Kur debitori refuzon t'i pranojë për ruajtje, përmbaruesi gjyqësor emëron në këtë detyrë një person tjetër, duke i caktuar këtij një shpërblim.

Debitori ose personi i tretë, të cilëve u janë lënë në ruajtje sendet e inventarizuara, duhet të japin llogari për të ardhurat dhe shpenzimet e bëra për sendin. Këta janë përgjegjës, sipas dispozitave të Kodit Penal, për disponimin, dëmtimin ose shkatërrimin e tyre.

Neni 546**Ekzekutimi mbi sendet në bashkëpronësi**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 114)

Kur ekzekutimi bëhet mbi sendet që janë në bashkëpronësi të debitorit dhe të personave të tjerë, përmbaruesi gjyqësor, pasi bën inventarizimin e gjithë pasurisë së përbashkët, i bën kërkesë gjykatës kompetente të vendit të ekzekutimit, e cila cakton dhe ndan pjesën që i takon debitorit, sipas rregullave të parashikuara nga nenet 369-374 të këtij Kodi. Mbi këtë pjesë bëhet pastaj ekzekutimi nga përmbaruesi gjyqësor.

Neni 547**Pavlefshmëria e disponimit pas vënies së sekuestros**

Çdo disponim i sendit të luajtshëm nga ana e debitorit pas vënies së sekuestros është i pavlefshëm kundrejt kreditorëve që kanë kërkuar ekzekutimin, përveç kur me disponimin sendi ka kaluar në pronësi të një tjetri që ka qenë në mirëbesim (neni 166 i Kodit Civil).

Neni 548**Sekuestrimi mbi sendet e çmueshme**

Sendet e çmueshme, si: ari, argjendi, platini dhe metalet e grupit të platinit në shufra, copë, monedha dhe artikuj të bërë prej tyre, gurët e çmueshëm, margaritarët dhe artikujt e bërë prej tyre, si dhe valuta e huaj, dokumentet e pagesës në valutë të huaj, si: kambiale, çeqe, mandate e letra të tjera të kësaj natyre, si dhe tituj të huaj me vleftë, si: aksione, obligacione e kuponat përkatës i jepen për ruajtje një banke.

Neni 549 **Procedura e shitjes**

Përmbaruesi gjyqësor, pas vënies së sekuestros, i dërgon një lajmërim debitorit se sendet e sekuestruara do të shiten, në qoftë se brenda pesë ditëve ai nuk ekzekuton detyrimin.

Neni 550

Shitja e sendeve bëhet me anë të ankandit ose në dyqanet me shitje të lirë, ndërsa sendet e çmueshme (neni 548), të depozituara në bankë, i shiten asaj dhe merret kundërvlera e tyre nga përmbaruesi gjyqësor, në bazë të kursit zyrtar në kohën e pagesës së tyre.

Neni 551

(Shfuqizuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 29)

Neni 552

Caktimi i çmimit

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 30)

Çmimi i sendit të sekuestruar caktohet nga përmbaruesi, në bashkëpunim me kreditorin dhe debitorin. Kur ka kundërshtime ndërmjet tyre, thirret një ekspert.

Neni 553

Shitja e lirë e sendit

(Shtuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 115; ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 31)

Përmbaruesi e dërgon sendin për shitje në dyqane me shitje të lirë. Caktimi i shpërblimit për shitjen bëhet në marrëveshje ndërmjet përmbaruesit gjyqësor dhe shitësit. Shpërblimi nxirret nga vlera e sendit të sekuestruar pas shitjes së tij.

Në qoftë se brenda 2 muajve sendi nuk shitet në shitje të lirë, përmbaruesi gjyqësor, duke marrë edhe pëlqimin e palëve, vendos nëse duhet të vazhdojë me shitjen e lirë edhe për 30 ditë të tjera apo të kalojë në procedurë ankandi.

Neni 554**Ankandi**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 116; ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 32)

Përmbaruesi gjyqësor, pasi njofton palët se sendi, për shkak të natyrës ose të gjendjes, nuk mund të pranohet në shitje të lirë, organizon shitjen me ankand të sendit, sipas çmimit të përcaktuar në nenin 552 të këtij Kodi.

Neni 555

(Shtuar fjalia e parë me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 33)

Çmimi fillestar i ankandit të parë është 80 për qind e çmimit të caktuar sipas nenit 552 të këtij ligji. Kur sendi shitet në ankand, përmbaruesi gjyqësor shpall në zyrën e tij, në vendin ku ndodhet sendi dhe në vendin e caktuar për shitjen në ankand, një lajmërim ku duhet të tregohet çmimi me të cilin do të fillojë shitja në ankand, vendi, dita dhe ora që do të bëhet shitja.

Shitja nuk mund të bëhet para se të kenë kaluar pesë ditë nga shpallja.

Neni 556

Shitja në ankand e sendit bëhet ditën e caktuar në lajmërim dhe përfundon me mbarimin e orarit zyrtar të asaj dite.

Blerës quhet ofertuesi që ka dhënë çmimin më të lartë. Blerësi duhet ta paguajë çmimin menjëherë.

Në ankand nuk mund të marrin pjesë personat që tregohen në nenin 709 të Kodit Civil. Për të gjitha veprimet e shitjes në ankand mbahet procesverbal.

Neni 557**Ankandi i dytë**

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 34)

Në rast se në ankandin e parë nuk është paraqitur asnjë ofertues, atëherë, brenda 10 ditëve nga përfundimi i tij, përmbaruesi gjyqësor përcakton çmimin e ri, jo më të ulët se 30 për qind të çmimit fillestar, të caktuar në ankandin e parë dhe cakton një ankand të dytë për shitjen e sendit.

Në rast se në ankandin e dytë nuk është paraqitur asnjë ofertues, përmbaruesi i propozon në fillim kreditorit, që, kundrejt kredisë, të marrë

sendin me çmimin e ankandit të dytë. Në rast se kreditori nuk pranon ta marrë sendin, përmbaruesi heq sekuestron mbi këtë send, duke ia kthyer atë debitorit dhe vijon procedurat përmbarimore mbi pasuri të tjera të tij.

Neni 558

Radha e shitjes së sendeve në ankand

Debitori ka të drejtë të caktojë radhën, sipas së cilës duhet të shiten sendet në ankand. Në qoftë se nga shitja e një ose disa sendeve nxirret një shumë e cila mjafton për të shlyer kredinë e kreditorit dhe shpenzimet e tjera që kanë lidhje me kredinë, ankandi përfundon dhe sendet e tjera nuk shiten.

Neni 559

Kalimi i pronësisë së sendit të shitur

Blerësi i sendit të shitur në dyqanin e shitjes me shitje të lirë ose në ankand bëhet pronar i tij edhe sikur sendi të mos ishte në pronësi të debitorit.

Kundër shitjes nuk mund të bëhet ankim dhe as të kundërshtohet vlefshmëria e saj, përveç rastit të parashikuar nga paragrafi i tretë i nenit 556 të këtij Kodi.

KREU III

EKZEKUTIMI MBI SENDET E PALUAJTSHME, MBI MJETET E LUNDRIMIT E TË FLUTURIMIT

Neni 560

Vënia e sekuestros

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 35)

Ekzekutimi i vendimit të gjykatës apo të titujve të tjerë ekzekutivë mbi sendet e paluajtshme të debitorit bëhet me vendosjen e sekuestros mbi to.

Sekuestroja vihet me regjistrimin e saj në zyrën e regjistrit të pasurive të paluajtshme të aktit të përmbaruesit gjyqësor, në të cilin shënohet lloji, natyra dhe të paktën tre kufij të sendit të paluajtshëm, vendi i ndodhjes së tij, si dhe hipotekat dhe të drejtat reale që mund të jenë vënë mbi të. Akti i përmbaruesit gjyqësor regjistrohet nga zyra e regjistrimit të pasurive të paluajtshme brenda 10 ditëve nga data e paraqitjes së tij.

Një kopje e aktit të përmbaruesit gjyqësor i komunikohet debitorit.

Neni 561**Sekuestroja mbi mjetet e lundrimit**

Kur sekuestrohet një anije, në procesverbalin përkatës përmenden emri e kombësia e pronarit të anijes, emri i anijes, përshkrimi e kapaciteti i saj, si dhe të dhëna të tjera lidhur me regjistrimin e saj. Kopja e procesverbalit të sekuestrimit, si për anijet shqiptare ashtu dhe për ato të huaja, i jepet personit që mban regjistrin detar të anijes, si dhe drejtorit të portit ku është vendosur sekuestrimi, i cili njofton menjëherë pronarin e anijes.

Sekuestrimi ndalon lundrimin e anijes.

Neni 562**Sekuestroja mbi mjetet e fluturimit**

Kur sekuestrohet një mjet fluturimi, në procesverbalin përkatës përmendet emri dhe kombësia e pronarit, shenjat dalluese të mjetit, vendin e regjistrimit, kapacitetin e të dhëna të tjera të kësaj natyre.

Kopja e procesverbalit të sekuestrimit i jepet komandantit të aeroportit ku është bërë sekuestrimi i mjetit.

Sekuestrimi ndalon fluturimin e mjetit. Komanda e aeroportit kur mjeti i fluturimit është i huaj, njofton menjëherë zyrën ku është regjistruar mjeti i fluturimit.

Neni 563**Verifikimi i të drejtës së pronësisë të debitorit**

Përpara vendosjes së sekuestros, përmbaruesi gjyqësor sigurohet nëse sendi i paluajtshëm është në pronësi të debitorit. Për këtë, përmbaruesit gjyqësor duhet t'i paraqiten dokumente pronësie ose edhe vetë ai kërkon informata nga zyra e regjistrimit të pasurisë së paluajtshme dhe, në mungesë të tyre, nga organet financiare dhe të pushtetit lokal.

Neni 564**Vlerësimi i sendit të sekuestruar**

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 36; me ligjin nr. 122/2013, neni 41; ndryshuar me ligjin nr. 114/2016, neni 7)

Nëse kreditori dhe debitori, brenda një jave, nuk arrijnë një marrëveshje për vlerën e sendit, mbi të cilin është vendosur sekuestro, sendi i paluajtshëm, mbi të cilin është vendosur sekuesto, vlerësohet me vendim nga përmbaruesi gjyqësor, brenda 15 ditëve, në asistencën teknike të një eksperti të licencuar të fushës.

Në përcaktimin e vlerës së sendit, përmbaruesi gjyqësor bazohet në metodologjinë e përcaktuar me vendim të Këshillit të Ministrave.

Përmbaruesi gjyqësor, brenda 10 ditëve nga data e caktimit të vlerës, njofton kreditorin dhe debitorin për çmimin e caktuar. Kundër vendimit të përmbaruesit gjyqësor palët mund të bëjnë ankim, sipas rregullave të parashikuara në nenin 610 të këtij Kodi.

Neni 565

Detyrimet e debitorit për sendin e lënë në ruajtje

Sendi që sekuestrohet i lihet në ruajtje debitorit derisa të bëhet shitja e tij, duke qenë i detyruar debitori të kujdeset për të, si për sendin e tij.

Në rast se debitori nuk kujdeset si duhet për sendin e lënë në ruajtje, përmbaruesi gjyqësor emëron një person tjetër për ruajtjen e tij, duke i caktuar një shpërblim. Emërimi dhe caktimi i shpërblimit bëhen në marrëveshje midis përmbaruesit dhe personit tjetër. Shpërblimi nxirret nga vlera e sendit të sekuestruar, pas shitjes së tij.

Debitori ose personi tjetër, të cilëve u është lënë në ruajtje sendi i paluajjtshëm i sekuestruar, duhet të japë llogari për të ardhurat e realizuara dhe shpenzimet e bëra për sendin. Ata përgjigjen sipas nenit 320 të Kodit Penal për veprime që bëhen pengesë për ekzekutimin e vendimit të gjykatës.

Neni 566

Pavlefshmëria e veprimeve juridike të debitorit për sendet e sekuestruara

Çdo veprim i debitorit, që përbën disponim të sendit të paluajjtshëm pas regjistrimit të sekuestros në zyrën e regjistrimit të pasurisë së paluajjtshme, është i pavlefshëm kundrejt kreditorëve që kanë kërkuar ekzekutimin.

Neni 567

Procedura e shitjes në ankand

Pas vënies së sekuestros, përmbaruesi gjyqësor i dërgon lajmërim debitorit se sendi i sekuestruar do të shitet, në qoftë se brenda 10 ditëve të njoftimit ai nuk e përmbush detyrimin.

Me kalimin e afatit të mësipërm, përmbaruesi gjyqësor bën shpalljen për shitjen e sendit në ankand.

Neni 568

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 37; shtuar fjalë në fund të paragrafit të parë, me ligjin nr. 122/2013, neni 42)

Shpallja për shitjen në ankand afishohet në zyrën e përmbaruesit gjyqësor dhe në vendin ku ndodhet sendi i paluajtshëm, gjykatë, komunë, bashki, njësitë bashkiake dhe në një vend apo vende të tjera publike, që ai i çmon të përshtatshme, si dhe për 5 ditë me radhë në dy gazeta kombëtare me tirazhin më të madh. Shpallja duhet të përmbajë emrin, atësinë dhe mbiemrin e pronarit të sendit, nëse për sendin është vënë hipotekë dhe për çfarë shume të hollash, çmimin e sendit me të cilin do të fillojë shitja, vendi, dita kur do të përfundojë shitja në ankand. Shitja nuk mund të bëhet para se të kenë kaluar 15 ditë nga shpallja e ankandit.

Për shpalljen e shitjes në ankand duhet të njoftohen edhe kreditorët që kanë hipotekë. Çmimi fillestar në ankand është 80 për qind i çmimit të përcaktuar, sipas nenit 564 të këtij ligji.

Neni 569

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 38)

Shitja e sendit bëhet në zyrën e përmbaruesit gjyqësor ose në një vend tjetër publik, nëse është i përshtatshëm për zhvillimin e ankandit. Ajo vazhdon 15 ditë dhe përfundon me mbarimin e orarit zyrtar të ditës së fundit që tregohet në shpalljen për shitjen në ankand.

Neni 570

Secili ofertues që merr pjesë në ankand, përpara fillimit të ankandit duhet të depozitojë si garanci në zyrën e përmbarimit një shumë të hollash të barabartë me 10 për qind të çmimit të sendit të caktuar në shpallje. Kreditori nuk le garanci, në rast se kredia e tij e kalon masën e garancisë.

Neni 571**Procesverbali për zhvillimin e ankandit**

Për zhvillimin e ankandit mbahet procesverbal, në të cilin ofertuesit shënojnë, kundrejt nënshkrimit, çmimin që japin për sendin, pavarësisht nga çmimi që ka dhënë më parë. Kur ofertuesi vepron me përfaqësues, duhet të paraqitet edhe prokura noteriale.

Neni 572**Pavlefshmëria e shitjes në ankand**

Debitori, përfaqësuesi i tij ligjor, përmbaruesi gjyqësor si edhe personat e

tjerë që tregohen në nenin 709 të Kodit Civil, nuk kanë të drejtë të marrin pjesë në ankand.

Kur sendi blihet nga një person që nuk ka të drejtë të marrë pjesë në ankand, shitja është e pavlefshme. Në këtë rast, shuma e lënë si garanci nga blerësi kalon në dobi të shtetit dhe sendi me kërkesë të secilit kreditor mund të shitet përsëri në ankand, duke vepruar sipas rregullave të caktuara në këtë kapitull.

Neni 573

Shpallja e fituesit të ankandit

(Ndryshuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 39)

Në përfundim të ankandit, përmbaruesi gjyqësor shpall fituesin. Blerësi i sendit është ai ofertues që ka dhënë çmimin më të lartë.

Pronësia mbi sendin i kalon blerësit vetëm pasi të ketë paguar të gjithë çmimin, duke zbritur prej tij shumën e lënë si garanci.

Garancitë e lëna nga persona të tjerë që kanë marrë pjesë në ankand, u kthehen atyre menjëherë pas përfundimit të ankandit.

Rregullat e hollësishme për zhvillimin e ankandit përcaktohen me udhëzim të Këshillit të Ministrave.

Neni 574

Afati i pagimit të çmimit të blerjes

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 40)

Blerësi duhet të paguajë çmimin e sendit të blerë brenda 15 ditëve nga mbarimi i ankandit.

Me pagimin e çmimit dhe taksës mbi aktet për shitjen e sendit, përmbaruesi gjyqësor jep vendim për kalimin e sendit në pronësi të blerësit. Nga kjo ditë, blerësi fiton të gjitha të drejtat që kishte mbi sendin debitor.

Neni 575

Vënia në posedim të sendit të blerë

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 41)

Blerësi vihet në posedim të sendit nga përmbaruesi gjyqësor brenda 10 ditëve nga pagimi i çmimit të sendit si kundrejt debitorit ose personit të cilit i është lënë në ruajtje, ashtu edhe kundrejt çdo personi të tretë që ka në posedim sendin. Personi i tretë për heqjen e sendit nga posedimi, mund të mbrohet vetëm me padinë për njohjen e së drejtës së pronësisë mbi sendin.

Neni 576

Moskthimi i garancisë

Blerësi, që nuk paguan çmimin brenda afatit të caktuar në nenin 574 humbet të drejtën e kthimit të shumës së lënë si garanci, e cila kalon në dobi të shtetit dhe për shitjen e sendit bëhet një ankand i ri, duke vepruar sipas rregullave të caktuara në këtë kre.

Neni 577

Përsëritja e ankandit

(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 42 dhe me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 114/2016, neni 8)

Në rast se në ankandin e parë nuk është paraqitur asnjë ofertues, atëherë, brenda 10 ditëve nga përfundimi i tij, përmbaruesi gjyqësor përcakton çmimin e ri të sendit, jo më të ulët se 30 për qind të çmimit fillestar të caktuar në ankandin e parë. Ankandi i dytë për shitjen e sendit bëhet sipas rregullave të përcaktuara në nenin 568 të këtij Kodi dhe zhvillohet 30 ditë nga e nesërmja e datës së caktimit të çmimit të ri.

Në rast se në ankandin e dytë nuk është paraqitur asnjë ofertues, atëherë, brenda 10 ditëve nga përfundimi i tij, përmbaruesi gjyqësor cakton çmimin e ri të sendit, jo më të ulët se 10 për qind të çmimit të përcaktuar nga përmbaruesi, në ankandin e dytë.

Ankandi i tretë për shitjen e sendit bëhet sipas rregullave të përcaktuara në paragrafin e parë të nenit 568, të këtij Kodi, dhe zhvillohet jo më vonë se 30 ditë nga e nesërmja e datës së caktimit të çmimit të ri.

Në rast se në ankandin e tretë nuk është paraqitur asnjë ofertues, përmbaruesi gjyqësor i propozon në fillim kreditorit, që, kundrejt kredisë, të marrë sendin me çmimin e ankandit të tretë. Në rast se kreditori, brenda 30 ditëve nga marrja e propozimit nuk pranon ta marrë sendin, përmbaruesi gjyqësor heq sekuestron mbi sendin e sekuestruar dhe vijon procedurat përmbarimore mbi pasuri të tjera të debitorit.

Kur kreditorët që kërkojnë të marrin sendin kundrejt kredisë janë disa, përmbaruesi gjyqësor deklaron blerës kreditorin që brenda 3 ditëve nga propozimi jep çmimin më të lartë se çmimi i caktuar për ankandin e ri.

Neni 578

Ekzekutimi mbi një send të paluajtshëm në bashkëpronësi

(Ndryshuar paragrafi I me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 117)

Kur ekzekutimi bëhet mbi një send të paluajtshëm që është në bashkëpronësi,

për detyrimin që ka ndonjë nga bashkëpronarët bëhet sekuestrimi i sendit. Përmbaruesi gjyqësor i bën kërkesë gjykatës për veçimin e pjesës takuese të debitorit bashkëpronar dhe mbi këtë pjesë bëhet ekzekutimi. Sendi mund të shitet në tërësi, kur për këtë kanë dhënë pëlqimin të gjithë bashkëpronarët e tjerë. Pëlqimi duhet të jepet me akt noterial.

Kur sendi është në bashkëpronësi dhe debitorët janë të gjithë bashkëpronarët, për sekuestron dhe shitjen e sendit veprohet njëloj sikur sendi të ishte në pronësi të një debitori të vetëm.

Neni 579

Diferenca midis detyrimit dhe çmimit të sendit

Kur shuma e realizuar nga shitja në ankand është më e madhe se shuma e kredisë së kreditorit apo kreditorëve, diferenca i kthehet debitorit, pasi zbriten shpenzimet e bëra për ruajtjen e sendit apo për zhvillimin e ankandit.

Neni 580

Kundërshtimi i pronësisë së sendit të shitur në ankand e të veprimeve të përmbaruesit gjyqësor

Shitja e sendit të paluajjtshëm në ankand nuk ndalon personin e tretë i cili pretendon se është pronari i tij që ta kërkojë sendin me padi.

Kundër shitjes në ankand mund të bëhet ankim në gjykatë në formën e kundërshtimit të veprimeve të përmbaruesit gjyqësor. Vlefshmëria e shitjes në ankand mund të kundërshtohet me anë padie, sipas rregullave të përgjithshme, vetëm për rastin e parashikuar nga neni 556 i këtij Kodi.

KREU IV

EKZEKUTIMI MBI KREDITË E DEBITORIT DHE MBI SENDET QË PERSONAT E TRETË I DETYROHEN DEBITORIT

Neni 581

Deklarimi i pasurive të debitorit

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 43)

Përpara se të vihet sekuestroja, përmbaruesi gjyqësor sigurohet për ekzistencën e kredive të debitorit dhe të sendeve, që personat e tretë i detyrohen atij.

Për këtë përmbartuesi gjyqësor njofton me shkresë personin e tretë dhe debitorin. Me marrjen e lajmërimit, pala debitoare duhet të deklarojë pranë përmbartuesit gjyqësor se informacioni i paraqitur, për pasuritë e tij/saj apo të lëna në posedim personave të tretë, është i saktë e i plotë. Me marrjen e lajmërimit të sekuestrimit, personi i tretë ndalohej t'ia dorëzojë debitorit kredinë dhe sendet e tij. Kur debitori është person juridik, deklarimi i pasurisë mund të bëhet nga një anëtar i organit drejtues, që, sipas ligjit ose statutit, ka të drejtën e përfaqësimit kundrejt të tretëve ose, në rastin e procedurave të shpërndarjes apo të falimentimit të personit juridik, mund të bëhet nga likuidatori apo administratori i falimentimit.

Ndaj debitorit, i cili jep deklaram të rremë, zbatohet neni 320 i Kodit Penal.

Neni 582

Përpara se të vihet sekuestro mbi këto sende, përmbartuesi gjyqësor sigurohet mbi ekzistencën e kredive të debitorit dhe të sendeve që personat e tretë i detyrohen atij, në bazë të dokumenteve dhe të dhënave të tjera të siguruara kryesisht nga përmbartuesi.

Neni 583

Kundërshtimi i personit të tretë

(Ndryshuar paragrafi II, III me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 118)

Personi i tretë, brenda pesë ditëve nga lajmërimi i sekuestrimit, është i detyruar t'i përgjigjet përmbartuesit gjyqësor:

- a) nëse pranon se kredia ose sendet, mbi të cilat është vendosur sekuestroja, janë të debitorit dhe nëse është gati të shlyejë kredinë ose të dorëzojë sendet;
- b) nëse mbi kredinë ose mbi sendet kanë pretendime edhe persona të tjerë;
- c) nëse mbi kredinë ose mbi sendet është vënë sekuestër edhe në bazë të një urdhri tjetër ekzekutimi.

Personi i tretë dhe, kur ky është institucion apo ndërmarrje shtetërore, personi përkatës, që nuk jep përgjigje brenda afatit të mësipërm, dënohen nga përmbartuesi gjyqësor me gjobë nga 1 000 deri në 50 000 lekë. Kjo pasojë duhet të përmendet në lajmërimin e sekuestrimit.

Kundër vendimit të përmbartuesit mund të bëhet ankim në gjykatë brenda 5 ditëve nga komunikimi i tij.

Neni 584

Kur personi i tretë në përgjigjen e tij nuk kundërshton që kredia ose sendet të jenë të debitorit, detyrohet t'ia dorëzojë këto përmbaruesit gjyqësor, i cili vepron sipas rregullave të mësipërme.

Neni 585

Kur personi i tretë në përgjigjen e tij kundërshton që kredia ose sendet të jenë të debitorit, ekzekutimi mbi to nuk mund të vazhdojë dhe kreditori duhet të ngrejë padi për të vërtetuar se kredia ose sendet që ka personi i tretë janë të debitorit të tij.

Neni 586**Kredia e siguruar me peng ose me hipotekë**

Kur kredia e sekuestruar është siguruar me peng, personi që mban sendin mbi të cilin është vënë peng detyrohet të mos ia dorëzojë këtë send asnjë personi pa urdhrin e përmbaruesit gjyqësor.

Kur kredia e sekuestruar është siguruar me hipotekë, në regjistrat e zyrës së regjistrimit të pasurive të paluajtshme duhet të bëhet shënim për vënien e sekuestros.

Neni 587**Sekuestroja mbi shpërblimet e tjera**

Sekuestroja mbi pagën shtrihet jo vetëm në pagën që tregohet në lajmërimin e sekuestrimit, por edhe në çdo shpërblim tjetër që debitori merr nga e njëjta punë ose nga një punë tjetër, në të njëjtin person fizik apo juridik, shtetëror apo privat.

Kur debitori ndërron vendin e punës, lajmërimi i sekuestrimit i dërgohet qendrës së re të punës nga qendra ku punonte më parë debitori dhe quhet se i është dërguar nga përmbaruesi gjyqësor. Në këtë rast si dhe në rastin që debitori pushohet nga puna duhet të lajmërohet përmbaruesi gjyqësor brenda pesë ditëve.

Neni 588**Përgjegjësia për moszbatimin e urdhrin të përmbaruesit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 119)

Kur personi kompetent, në qendrën e punës në të cilën punon debitori, nuk bën ndalesat nga paga e debitorit, sipas lajmërimit të përmbaruesit gjyqësor ose nuk lajmëron përmbaruesin gjyqësor për kalimin e

debitorit në një punë tjetër ose për pushimin e tij nga puna, dënohen nga përmbaruesi gjyqësor me gjobë deri në 30 000 lekë.

Kundër vendimit të përmbaruesit mund të bëhet ankim në gjykatë brenda 5 ditëve nga komunikimi i tij.

Personi i dënuar ka të drejtë të kërkojë shkarkimin e tij nga dënimi, sipas rregullave të caktuara në nenin 169 të këtij Kodi.

KREU V

EKZEKUTIMI I DETYRIMEVE NË TË HOLLA NDAJ INSTITUCIONEVE BUXHETORE

Ekzekutimi ndaj detyrimeve të shtetit

Neni 589

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 120; ndryshuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 44)

Ekzekutimi i detyrimeve në të holla ndaj institucioneve buxhetore bëhet vetëm në llogarinë e tyre përkatëse bankare, në kredi që ata kanë të tretët dhe kur nuk ka të tilla në llogari të thesarit. Nuk lejohet ekzekutimi i detyrueshëm mbi pasurinë e luajtshme e të paluajtshme të institucionit buxhetor. Kur institucioni buxhetor nuk ka gjendje në llogarinë bankare, as kredi të tretët dhe as në thesar, i kërkohet organit epror financiar përkatës të caktojë fondin e nevojshëm e kapitullin e buxhetit të subjektit nga do të shlyhet detyrimi ose financim të veçantë nga Buxheti i Shtetit.

Kur detyrimi i shteti është në metale të çmuara, ekzekutimi bëhet me pëlqimin paraprak të Ministrit të Financave.

Këshilli i Ministrave nxjerr udhëzim për mënyrën e ekzekutimit të detyrimeve monetare të institucioneve buxhetore në llogari të thesarit.

Neni 590

Ekzekutimi i detyrueshëm ndaj kredive të caktuara të debitorit të huaj bëhet vetëm kur nuk ka ndalim ose kufizim me ligj të veçantë ose me marrëveshje ndërkombëtare shtetërore.

Neni 591

Ekzekutimi ndaj detyrimeve të shtetit

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 121)

Neni 592**Ekzekutimi kur personi juridik shpërndahet ose falimenton**

Kur detyrimi rëndon mbi një person juridik që shpërndahet ose falimenton, ekzekutimi bëhet nëpërmjet organit që realizon këto veprime, sipas dispozitave të veçanta.

KREU VI**EKZEKUTIMI MBI SHUMAT E LLOGARIVE NË BANKA****Neni 593****Detyrimet e bankave për të informuar zyrat e përmbarimit**

*(Ndryshuar paragrafi II me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 122;
ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 45)*

Përmbaruesi gjyqësor, njofton të gjitha bankat shtetërore dhe private të cilat janë të detyruara të informojnë zyrën përkatëse të përmbarimit kur kanë llogari, depozita ose kredi në emër të debitorit, në të kundërt përgjigjen sipas dispozitave të Kodit Penal.

Neni 594**Vënia e sekuestros mbi llogarinë e debitorit**

Banka, me të marrë urdhrin e ekzekutimit, ve sekuestro mbi llogarinë, depozitat dhe kreditë e debitorit në masën e nevojshme për ekzekutimit e detyrimit, pa pezulluar pagimin e kredive që sipas nenit 605 të Kodit Civil paguhen me preferim ndaj kredisë për të cilën është vënë sekuestro.

Neni 595

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 26)

Shumat e nxjerra nga llogaria, depozitat dhe kreditë e debitorit kalojnë në llogarinë e kreditorit në të njëjtën bankë ose në një bankë tjetër ose kur nuk ka të tilla në llogari të zyrës së përmbarimit ose në llogari të përmbaruesit gjyqësor.

Neni 596**Rastet e kthimit të urdhrit të ekzekutimit debitorit**

(Shfuqizuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 46)

Neni 597**Respektimi i radhës së preferimit**

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 123)

Kur shuma e llogarive, depozitave ose kredive nuk është e mjaftueshme për të shlyer detyrimet e paraqitura për ekzekutim, përmbaruesi gjyqësor respekton radhën e preferimit që përcaktohet në nenin 605 të Kodit Civil.

Neni 598**Sanksionet dhe ankimi ndaj tyre**

Kur përmbaruesi ka bazë të dyshojë se banka pa vend nuk e ekzekuton detyrimin tërësisht ose pjesërisht, shkel afatet e ekzekutimit, ose nuk respekton radhën e preferimit, përmbaruesi ka të drejtë të verifikojë në vend dokumentacionin bankar në prani të punonjësit të ngarkuar nga organi drejtues i bankës, duke mbajtur procesverbalin përkatës.

Kur konstatohen shkelje apo parregullsi përmbaruesi fikson në procesverbal veprime dhe afate të detyrueshme për bankën.

Për shkeljet dhe parregullsitë përmbaruesi ka të drejtë të zbatojë masat e parashikuara në nenin 588 të këtij Kodi, sipas rastit, ndaj punonjësit bankar fajtor ose ndaj organit drejtues të saj, që ka urdhëruar veprime të parregullta.

Neni 599

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 126)

Kundër vendimit të dënimit me gjobë mund të bëhet ankim i veçantë në gjykatën e shkallës së parë brenda pesë ditëve nga marrja dijeni e dënimit.

Neni 600**Banka nxjerr udhëzimet e nevojshme**

Banka e Shqipërisë nxjerr udhëzimet e nevojshme për mënyrën e zbatimit të dispozitave të mësipërme, të detyrueshme për të gjithë sistemin bankar.

KREU VII
EKZEKUTIMI I DETYRIMIT PËR DORËZIMIN E NJË SENDI TË
CAKTUAR

Neni 601
Vënia në posedim e sendit të luajtshëm

Kur sendi i luajtshëm, për të cilin është dhënë vendim, nuk është dorëzuar vullnetarisht nga debitori, brenda afatit të caktuar në lajmërimin e përmbauesit gjyqësor, merret në mënyrë të detyrueshme prej tij dhe i dorëzohet kreditorit.

Kur sendi nuk ndodhet pranë debitorit ose është prishur, ose pranë tij ndodhet vetëm një pjesë, merret nga debitori vlefte e sendit ose e pjesës që mungon. Kur në urdhrin e ekzekutimit nuk tregohet vlefte e sendit, kjo caktohet nga gjykata e vendit të ekzekutimit, pasi të dëgjohen palët dhe, në rast nevojë, të pyeten edhe dëshmitarë dhe ekspertë. Kundër vendimit të gjykatës mund të bëhet ankim i veçantë.

Neni 601/a
(Shtuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 47)

Sendet e luajtshme, që ndodhen brenda sendit të paluajtshëm, të vënë në posedim, sipas nenit 602 të këtij Kodi, duhet të zhvendosen në përgjegjësinë e përmbauesit dhe t'i dorëzohen debitorit ose familjarëve të tij menjëherë. Në rast se debitori ose familjarët e tij nuk janë të pranishëm gjatë lirimit, përmbauesi mund t'i magazinojë pasuritë e luajtshme në:

- a) mjedisin e liruar, në marrëveshje me kreditorin, për një periudhë kohe prej 2 muajsh;
- b) në mjediset, që disponon shërbimi përmbauesi, për ruajtjen e sendeve, për një periudhë kohe prej 2 muajsh;
- c) në një vend neutral, ku sendet e luajtshme mund të ruhen në mënyrë të sigurt, për një periudhë kohe prej 2 muajsh;
- ç) në rezervat e shtetit, sipas rregullave në fuqi për ruajtjen e sendeve.

Për magazinimin e sendeve, sipas shkronjave "b" dhe "c" të këtij neni, shpenzimet paguhen nga debitori në çastin e marrjes në dorëzim të sendeve.

Nëse brenda 2 muajve nga lirimi, debitori nuk i kërkon sendet e tij të luajtshme, sipas shkronjave të mësipërme, apo nuk paguan të gjitha shpenzimet e lirimit dhe të magazinimit, sipas shkronjave "b" dhe "c"

të këtij neni, sendet e luajtshme, të sekuestrueshme, do të shiten nga përmbaruesi gjyqësor, sipas dispozitave të pjesës IV të kreut II të këtij Kodi. Përmbaruesi, pasi zbret nga shuma e përfituar nga shitja me ankand të gjitha shpenzimet për lirim dhe magazinimin e sendeve të debitorit, derdh pjesën që mbetet në një llogari bankare, në emër të debitorit. Sendet e pasekuestrueshme i kthehen debitorit, pavarësisht vendit se ku ruhen, pa i kërkuar atij që të paguajë shpenzimet.

Sendet e luajtshme, të ndodhura brenda sendit të paluajtshëm, që nuk mund të shiten dhe nuk kërkohen nga debitori, asgjësohen apo i kalojnë institucioneve shtetërore ose enteve publike shtetërore kalim kapital.

Neni 602

Vënia në posedim e sendit të paluajtshëm

Kur sendi i paluajtshëm, për të cilin është dhënë vendim, nuk është liruuar vullnetarisht nga debitori brenda afatit të caktuar në lajmërimin e përmbaruesit gjyqësor, kreditori vihet në posedim të sendit. Për këtë përmbaruesi gjyqësor, të paktën tri ditë përpara, i njofton debitorit ditën dhe orën, në të cilën do të vërë kreditorin në posedim të sendit.

Në ditën dhe orën e caktuar përmbaruesi gjyqësor, i pajisur me urdhrin e ekzekutimit, shkon në vendin ku ndodhet sendi dhe vë kreditorin në posedim të tij, duke porositur personat e tjerë të cilët mbajnë sendin që ta njohin si pronar kreditorin.

Neni 603

Vënia në posedim e sendit të ndodhur te personi i tretë

Kur përmbaruesi gjyqësor konstaton se sendi i paluajtshëm ndodhet në posedim të një personi të tretë, i cili ka fituar për vete posedimin e sendit, pas fillimit të çështjes për të cilën është dhënë vendimi që ekzekutohet, e vë kreditorin në posedim të sendit, duke treguar në vendim se si ka konstatuar kohën në të cilën personi i tretë ka fituar posedimin.

Neni 604

Përgjegjësia penale e debitorit dhe e personit të tretë

Kur debitori ose personi i tretë, të cilit i është hequr posedimi i sendit të paluajtshëm, vihet përsëri me çdo mënyrë të paligjshme në posedimin e këtij sendi, përmbaruesi gjyqësor, me kërkesën e kreditorit, i heq atij përsëri posedimin e sendit.

Në këto raste, debitori ose personi i tretë kanë përgjegjësi, sipas dispozitave të Kodit Penal.

KREU VIII
EKZEKUTIMI I DETYRIMIT PËR KRYERJEN E NJË VEPRIMI TË
CAKTUAR

Neni 605

Rastet kur lejohet kreditori të kryejë vetë ekzekutimin

Kur debitori nuk ekzekuton detyrimin e tij, që ka të bëjë me një veprim që mund ta kryejnë edhe persona të tjerë, kreditori mund të kërkojë nga përmbaruesi gjyqësor që të lejohet ta kryejë vetë këtë veprim për llogari të debitorit.

Neni 606

Sanksionet për moskryerjen e veprimit nga debitori

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 124)

Ndaj debitorit që refuzon, kryen në mënyrë të parregullt, nuk respekton afatet ose kryen të kundërtën e asaj që me vendim të gjykatës është i detyruar, kur nuk ka vend për përgjegjësi penale, përmbaruesi gjyqësor ka të drejtën e gjobitjes deri 50 000 lekë në çdo rast deri në ekzekutimin e detyrimit.

Kundër vendimit të përmbaruesit gjyqësor mund të bëhet ankim në gjykatë brenda 5 ditëve nga komunikimi i tij.

Ndaj personave të tjerë, që sipas urdhrit të ekzekutimit ose ligjit janë të detyruar të kryejnë veprime të caktuara, në rastet e përcaktuara në paragrafin e parë të këtij neni, përmbaruesi gjyqësor ka të drejtën e gjobitjes deri në 50 000 lekë.

Kundër vendimit të përmbaruesit mund të bëhet ankim në gjykatë brenda 5 ditëve nga komunikimi i tij.

Neni 607

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8431, datë 14.12.1998, neni 12)

Neni 608

Ankimi

(Shfuqizuar me ligjin nr. 8431, datë 14.12.1998, neni 12)

KREU IX

MJETET E MBROJTJES KUNDËR EKZEKUTIMIT TË VENDIMEVE

Neni 609

Pavlefshmëria e titullit ekzekutiv

(Ndryshuar paragrafi i fundit me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 48; ndryshuar paragrafi III, shtuar paragrafi IV, me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 114/2016, neni 9)

Debitori mund të kërkojë në gjykatën kompetente të vendit të ekzekutimit që të deklarohet se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël ose është shuar më pas. Afati për të paraqitur këtë kërkesëpadi është 30 ditë nga marrja dijeni për fillimin e ekzekutimit të detyrueshëm.

Kur titulli ekzekutiv është një vendim gjyqësor ose vendim arbitrazhi, debitori mund të kundërshtojë ekzekutimin e titullit vetëm për fakte të ngjara pas dhënies së këtyre vendimeve. Në këto raste, gjykata mund të vendosë pezullimin e vendimit me ose pa garanci. Kur titulli ekzekutiv është një akt për dhënien e kredive bankare ose akt për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare, gjykata mund të vendosë pezullimin e ekzekutimit, vetëm me garanci dhe për një periudhë jo më shumë se 3 muaj, përveç rasteve kur gjykata, brenda këtij afati, vendos me vendim përfundimtar pranimin e padisë. Me kalimin e afatit 3-mujor, ose kur gjykata, brenda këtij afati, vendos refuzimin e padisë ose pushimin e gjykimit të saj, masa për pezullimin e ekzekutimit të vendimit konsiderohet e rënë nga fuqia. Pezullimi i vendimit nuk vendoset nga gjykata kur debitori pretendon se detyrimi i caktuar në titullin ekzekutiv, i cili është një akt për dhënien e kredive bankare ose akt për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare, ekziston në një masë më të vogël.

Gjykata shqyrton kërkesat për pezullimin, sipas këtij neni, brenda 5 ditëve. Kundër këtij vendimi mund të bëhet ankim i veçantë. Gjykata e apelit e shqyrton ankimin, brenda 30 ditëve nga data e depozitimit të tij në këtë gjykatë.

Kundër vendimit përfundimtar të gjykatës mund të bëhet ankim, sipas rregullave të ankimit të përgjithshëm. Gjykata e apelit e shqyrton ankimin, brenda 60 ditëve nga data e depozitimit të tij në këtë gjykatë.

Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në vendimin njëses administrativ nr. 00-2023-5688(409), datë 23.11.2023, ka shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë (në vijim Kolegji), në datë 13.07.2023, pas shqyrtimit të çështjes në dhomë këshillimi me trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë, vendosi kalimin e çështjes në seancë gjyqësore, me qëllim njësimin e praktikës, duke shtruar për njësim pyetjen:
2. “Në zbatim të neneve 45 dhe 56 të ligjit nr. 49/2012, i ndryshuar, a kufizohet e drejta e ankimit/rekursit ndaj vendimeve përfundimtare të gjykatës administrative për padi me objekt “Pavlefshmërinë e titullit ekzekutiv”, si dhe për ankimin ndaj veprimeve të përmbaruesit gjyqësor?”

Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë çmoi se:

29. nuk mund të konkludohet apriori se aktet administrative të listuara e kanë cilësinë e titullit ekzekutiv. I vetmi përjashtim mund të jetë për aktin administrativ të dënimit për kryerjen e një kundravajtje administrative, të cilin legjislacioni i posaçëm e konsideron titull ekzekutiv dhe që është menjëherë i ekzekutueshëm (shkronja “a”). Për rastet e tjera, ligji kërkon të kthehen në tituj ekzekutivë që të fillojë ekzekutimi i detyrueshëm. Në kushtet që në fazën e ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv, lindin marrëdhënie juridike procedurale, si ndërmjet palëve që tërheqin të drejta apo mbartin detyrime nga ky titull, ashtu edhe ndaj përmbaruesit gjyqësor, si subjekti që, nëpërmjet veprimtarisë së tij procedurale, përmbush ekzekutimin e titullit, KPC, ka parashikuar edhe një mjet tjetër mbrojtje, siç është ankimi ndaj veprimeve të këtij të fundit.

30. Për këtë fazë përfundimtare të procesit gjyqësor, në ndryshim nga gjykimi civil, ligji nr. 49/2012, në nenet 66 dhe 67 të tij ka parashikuar disa rregulla specifike mbi ekzekutimin e vendimit gjyqësor, procedurë e cila ndiqet nga gjyqtari që ka disponuar vendimin mbi çështjen. Ndërkohë, edhe në këtë rast, ekzekutimi i tij realizohet nga përmbaruesi gjyqësor, duke u njohur palëve në fazën e ekzekutimit, mundësinë që t’i kundërshtojnë veprimet e përmbaruesit gjyqësor, sipas nenit 610 të KPC.

31. Për të garantuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor gjatë gjithë gjykimit civil/administrativ, KPC ka parashikuar mjete procedurale efektive edhe në fazën e ekzekutimit të detyrueshëm.

Në respektim të parimit të ligjshmërisë, për të ndrequr gabimet që mund të bëhen nga përmbaruesit gjyqësor në ekzekutimin e detyrueshëm, si dhe për të shmangur dëmet që mund t'i vijnë të interesuarve nga ekzekutimi i detyrueshëm, ligji ka ofruar mjetin procedural të pavlefshmërisë së titullit ekzekutiv (neni 609 i KPC), si dhe kundërshtimin e veprimeve të përmbaruesit gjyqësor (neni 610 i KPC).

Procesi gjyqësor i zhvilluar gjatë fazës ekzekutive konceptohet një dhe i vetëm, si zgjatim i procesit gjyqësor njohës, ku gjyqtari i ekzekutimit, nëpërmjet vendimeve që lëshon gjatë kësaj faze, kontrollon veprimtarinë ekzekutive të përmbaruesit gjyqësor, njëlloj sikurse gjyqtari i çështjes së themelit kontrollon dhe drejton procesin gjyqësor njohës nëpërmjet urdhrave dhe vendimeve të ndërmjetme.

32. Lidhur me natyrën e mjeteve procedurale të parashikuara në nenin 609 dhe 610 të KPC, në vendimin njësues nr. 392, datë 26.10.2022 të Kolegjit Civil Gjykatës së Lartë, është theksuar: "...64. Të dyja mjetet e parashikuara në nenet 609 dhe 610 të KPC, edhe pse hyjnë në rrethin e mjeteve mbrojtëse të debitorit ndaj ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv kanë: (i) shkak ligjor të ndryshëm; (ii) afate të ndryshme ankimi; (iii) mënyra mbrojtjeje të ndryshme; dhe (iv) pasoja dhe efekte të ndryshme ndaj palëve të përfshira në një procedurë ekzekutimi të detyrueshëm të titullit ekzekutiv.

66. Titulli ekzekutiv si koncept juridik, tregon ekzistencën e një të drejte subjektive materiale, të cënuar ose të papërmbyshur. Për këtë arsye, titulli ekzekutiv është burim i menjëhershëm dhe i drejtpërdrejtë i legjitimitetit të kreditorit për të iniciuar procesin e ekzekutimit të detyrueshëm, legjitimitet i cili buron nga fakti se subjekti që ka titullin ekzekutiv ose në favor të të cilit është lëshuar titulli ekzekutiv, ka dhe të drejtën e përfshirë në të.

67. Padia për goditjen e titullit ekzekutiv konstituon një gjykim themeli që përqendrohet mbi shqyrtimin e masës dhe sasisë së të drejtës materiale që gjendet në titullin ekzekutiv dhe si e tillë i nënshtrohet një gjykimi të zakonshëm kontradiktor. Me anë të kësaj padie, nëpërmjet vërtetimit të së kundërtës, debitori synon të kundërshtojë të drejtën e kreditorit, i cili nga ana e tij, synon të procedojë me ekzekutimin e detyrimit.

Kjo padi, përmban elementet e një padie njohje negative. Ndërkohë, kundërshtimi i veprimeve të përmbaruesit gjyqësor është mjet që ka për qëllim të godasë vlefshmërinë e akteve të procesit të ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv, që realizohen nëpërmjet kryerjes ose moskryerjes së veprimeve të përmbaruesit gjyqësor. Në këto lloj gjykimesh, gjykata nuk shqyrton më themelësinë e të drejtës së kreditorit të cilësuar në titullin ekzekutiv, por vlerëson, nga pikëpamja procedurale, nëse ankimi është ngritur brenda afatit ligjor të parashikuar shprehimisht në nenin 610 të KPC dhe nëse veprimet e përmbaruesit gjyqësor janë kryer apo jo në përputhje me ligjin. Shkaku për të cilin mund të kundërshtohen gjyqësisht veprimet e përmbaruesit lidhen kryesisht me parregullsitë procedurale që mund të vërehen gjatë kryerjes së tyre nga ana e përmbaruesit, ose me mungesën e kushteve që duhen për të proceduar lidhur me ekzekutimin e një titulli ekzekutiv.

33. Mbi këtë analizë ligjore dhe jurisprudenciale, Kolegji vlerëson se, nisur nga objekti dhe shkaku, këto dy mjete procedurale mbrojtje nuk kanë arsye të qëndrojnë së bashku në objektin e një padie, si kërtime autonome pasi, nëse kërkohet pavlefshmëria e pjesshme apo tërësore e titullit ekzekutiv, pasoja e këtij kërkitimi çon detyrimisht në anulimin e një pjese apo të gjithë procesit të ekzekutimit të detyrueshëm dhe, në këtë kuptim, paditësi nuk ka në fokus të drejtpërdrejt, veprime apo mosveprime të caktuara të përmbaruesit. Ndërsa, kur kërkohet të deklarohet i paligjshëm një veprim apo mosveprim përmbarimor, paditësi ka pretendime lidhur me mënyrën se si po ekzekutohet ai. Mjeti i mbrojtjes sipas nenit 609 të KPC është padi, ndërsa mjeti i mbrojtjes sipas nenit 610 të KPC është ankim, në kuptim të nenit 442/a të këtij Kodi. Këto mjete janë të dallueshme nga njëri – tjetri dhe jo automatikisht të bashkueshëm në një gjykim të vetëm.

Neni 610

Kundërshtimi i veprimeve të përmbaruesit gjyqësor

(Ndryshuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 125; ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 49; ligjin nr. 122/2013; ligjin nr. 114/2016, neni 10; shtuar paragrafi III me ligjin nr. 44/2021, neni 31)

Kundër veprimeve të përmbaruesit gjyqësor, të kryera në kundërshtim me procedurat e parashikuara nga ky Kod dhe kundër refuzimit të përmbaruesit gjyqësor për të kryer një veprim që ia ngarkon ligji, palët mund të bëjnë ankim në gjykatën që ekzekuton vendimin, brenda 5

ditëve nga dita e kryerjes së veprimit ose refuzimit, kur palët kanë qenë të pranishme në kryerjen e veprimit ose kanë qenë thirrur, dhe, në raste të tjera, nga dita që u është njoftuar ose kanë marrë dijeni për veprimin ose refuzimin.

Kundër veprimeve të personave, përmbaruesit gjyqësorë, që ushtrojnë veprimtarinë publike të shërbimit përmbarimor gjyqësor të organizuar mbi baza private, pala debitore mund të paraqesë ankim në gjykatën, ku ekzekutohet titulli ekzekutiv, brenda 5 ditëve nga data e kryerjes së veprimit. Ankimet kundër veprimeve ose refuzimit të përmbaruesit gjyqësor shqyrtohen nga i njëjti gjyqtar i vetëm gjatë gjithë fazës së ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv kur veprimet ose refuzimi i përmbaruesit gjyqësor lidhet me të njëjtin titull ekzekutiv, përveç rasteve kur ligji parashikon ndryshe.

Ankimi shqyrtohet brenda 20 ditëve nga gjykata e vendit të ekzekutimit, e cila kur e sheh të nevojshme mund të thërrasë palët dhe përmbaruesin gjyqësor.

Ankimi kundër veprimeve ose refuzimit të përmbaruesit gjyqësor nuk pezullon ekzekutimin, përveç kur gjykata vendos ndryshe. Kur titulli ekzekutiv është një akt për dhënien e kredive bankare ose akt për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare dhe gjykata ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit, masa e pezullimit konsiderohet e rënë nga fuqia me kalimin e 20 ditëve nga momenti i dhënies së vendimit të pezullimit.

Kundër vendimit të gjykatës mund të bëhet ankim i veçantë.

Shqyrtimi i ankimit ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë për kundërshtimin e veprimeve përmbarimore, si rregull, bëhet nga gjykata e apelit pa praninë e palëve, brenda 30 ditëve. Përrjashtimisht, gjykata e apelit mund të vendosë shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve brenda 45 ditëve, në rast se çmon se debati gjyqësor është i nevojshëm për të vlerësuar se:

- a) për konstatimin e gjendjes faktike në mënyrë të plotë dhe të saktë, duhen vërtetuar fakte të reja dhe duhen marrë prova të reja, përveçse kur ankuesi provon se pa fajin e tij nuk ka mundur t'i paraqesë këto fakte ose t'i kërkojë këto prova në shqyrtimin e çështjes në gjykatën e shkallës së parë, në afatet e parashikuara;
- b) vendimi, kundër të cilit është paraqitur ankim, është bazuar në shkelje të rënda procedurale, apo në gjendjen faktike të konstatuar gabimisht ose në mënyrë jo të plotë;

- c) me qëllim të konstatimit të drejtë të gjendjes faktike duhet të përsërisë marrjen e disa ose të gjitha provave të marra nga gjykata e shkallës së parë.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vendimin njehsues nr. 00-2022-4586(392), datë 26.10.2022, kanë shtruar për njësim çështjet që vijnë:

1. Sa është afati i ankimit ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë që ka disponuar mbi ankimin kundër veprimeve të përmbauesit gjyqësor sipas nenit 610 të KPC?
2. Ankimi i veçantë i parashikuar në këtë dispozitë, nënkupton se me këtë mjet goditen vendimet e gjykatës mbi pezullimin e veprimeve përmbauesit apo vendimet e gjykatës që kanë disponuar përfundimisht mbi ankimin kundër veprimit të përmbauesit gjyqësor?

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë çmoi se:

Neni 610 i KPC, lejon ankim të veçantë, brenda një afati 5 ditor, ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë që ka disponuar mbi ankimin kundër veprimeve të përmbauesit gjyqësor.

Ankimi i veçantë i parashikuar në nenin 610 të KPC, është mjeti me të cilin goditet si vendimi për “pezullimin e veprimeve përmbauesit” ashtu edhe vendimi që disponon përfundimisht mbi “kundërshtimin e veprimit përmbauesit”.

Neni 611

Ankimi ndaj vendimit të gjykatës
(Shfuqizuar me ligjin nr. 122/2013)

Neni 612

Padia për kërkimin e sendit nga personi i tretë

Çdo person i tretë që pretendon se është pronar i sendit mbi të cilin bëhet ekzekutimi, mund të ngrejë padi për të ushtruar të drejtën e tij dhe kur është rasti për të përjashtuar sendin nga sekuestrimi dhe shitja.

Padia ngrihet kundër kreditorit dhe debitorit në gjykatën e vendit të ekzekutimit të vendimit. Në këto raste, gjykata mund të vendosë si masë të përkohshme pezullimin e ekzekutimit me ose pa garanci.

Neni 613

Efektet juridike ndaj personit të tretë

Kur gjykata pranon se personi i tretë është pronar i sendit të luajtshëm të sekuestruar, por në kohën që vendimi ka marrë formë të prerë sendi është shitur në dyqanin me shitje të lirë ose në ankand, personi i tretë ka të drejtë të kërkojë nga përmbaruesi gjyqësor çmimin e shitjes, në qoftë se nuk i është dhënë kreditorit, në të kundërt ka të drejtë të kërkojë prej debitorit atë që ka përfituar nga shitja e sendit.

Kur vërtetohet se kreditori ka ditur në kohën e shitjes së sendit të luajtshëm se debitori nuk ishte pronar i tij, ai detyrohet t'i kthejë pronarit të mëparshëm çmimin që ka marrë nga shitja e sendit dhe në qoftë se sendi i është dhënë atij në vend të kredisë së tij, detyrohet t'i kthejë sendin. Në këto raste kreditori ruan të drejtën e tij të kredisë kundrejt debitorit.

Neni 614

Kur gjykata pranon se personi i tretë është pronar i sendit të paluajtshëm të shitur në ankand dhe në bazë të vendimit që ka marrë formë të prerë, sendi i merret blerësit, ky ka të drejtë të kërkojë nga përmbaruesi gjyqësor çmimin që ka paguar në qoftë se ky nuk i është dhënë kreditorit. Kur ky i është dhënë kreditorit ka të drejtë të kërkojë prej tij si dhe nga debitori atë pjesë të çmimit që ka marrë nga shitja e sendit.

Blerësi ka të drejtë, po ashtu, të kërkojë nga organi shtetëror kompetent që t'i kthehen shumat që ai kishte paguar si taksë për kalimin e sendit në pronësi të tij.

Kur sendi i paluajtshëm i është dhënë kreditorit kundrejt kredisë së tij, në bazë të vendimit të gjykatës, sendi i merret këtij, ky ruan të drejtën e tij, të kredisë kundrejt debitorit.

KREU X

PEZULLIMI E PUSHIMI I EKZEKUTIMIT

Neni 615

Pezullimi i ekzekutimit

(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 50; me ligjin nr. 122/2013)

Ekzekutimi pezullohet:

- a) me vendim të gjykatës në rastet e parashikuara nga ligji;
- b) me kërkesë të kreditorit;
- c) me rastet e parashikuara nga shkronjat “c” dhe “ç” të nenit 297 të këtij Kodi, me përjashtim të shitjes në ankand të një sendi të paluajtshëm, për të cilin është shpallur lajmërimi;
- ç) në raste të tjera të parashikuara nga ligji;
- d) kur përmbaruesi gjyqësor, vetë ose me kujdesin e kreditorit, nuk gjen pasuri të debitorit, brenda 6 muajve nga fillimi i ekzekutimit;
- dh) kur kreditori nuk paraqitet, pa shkaqe të arsyeshme, brenda 3 muajve nga njoftimi i dytë shkresor, bërë nga përmbaruesi gjyqësor.

Pas rënies së masës së pezullimit, ekzekutimi vazhdon nga veprimi procedural i mbetur në çastin e pezullimit.

Neni 616

Pushimi i ekzekutimit

*(Shfuqizuar shkronja “d” me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 51;
ndryshuar shkronja “c” me ligjin nr. 122/2013)*

Ekzekutimi pushon:

- a) kur debitori i paraqet përmbaruesit gjyqësor dëftesën me nënshkrimin e kreditorit, të vërtetuar rregullisht, se ka paguar shumën që shënohet në urdhrin e ekzekutimit, ose kuitancë të zyrës postare ose shkresë të bankës me të cilat vërtetohet se shuma që shënohet në urdhrin e ekzekutimit është derdhur në dobi të kreditorit;
- b) kur kreditori heq dorë me shkresë nga ekzekutimi;
- c) kur gjykata deklaron, me një vendim gjyqësor të formës së prerë, sipas nenit 609 të këtij Kodi, se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm, ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël, ose është shuar më pas;
- ç) kur me vendim të gjykatës që ka marrë formën e prerë, është pranuar padia e debitorit sipas nenit 610 të këtij Kodi, ose e personit të tretë sipas nenit 613 të këtij Kodi;
- d) *shfuqizuar.*

Neni 617**Ankimi kundër pezullimit dhe pushimit të ekzekutimit***(Ndryshuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 52)*

Pezullimi i ekzekutimit, përveç rastit kur vendoset nga gjykata, si dhe pushimi i ekzekutimit vendosen nga përmbaruesi gjyqësor.

Kundër këtyre vendimeve mund të bëhet ankim në gjykatën e shkallës së parë (neni 611 i këtij Kodi).

Kur vendimi i pushimit të ekzekutimit merr formën e prerë, përmbaruesi gjyqësor e heq sekuestron e vënë mbi sendet e luajtshme ose të paluajtshme dhe në rastin e parashikuar nga shkronja “b” e nenit 616 të këtij Kodi, i kthen urdhrin e ekzekutimit kreditorit, i cili ka të drejtë të paraqesë kërkesë të re për ekzekutim brenda kohës së parashkrimit. Në këtë rast, parashkrimi i ri fillon nga dita që vendimi për pushimin e ekzekutimit ka marrë formën e prerë.

KREU XI**DISPOZITA TRANZITORE DHE TË FUNDIT****Neni 618**

Çështjet që janë në gjykim në ditën e hyrjes në fuqi të këtij Kodi do të gjykohen sipas kodit të mëparshëm derisa vendimi të marrë formën e prerë sipas nenit 451 të këtij Kodi.

Neni 619

Rekurset kundër vendimeve të gjykatës së apelit dhe kërkesat për mbrojtje të ligjshmërisë përpara Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë të regjistruara deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij Kodi do të shqyrtohen sipas dispozitave të kodit të mëparshëm.

Neni 620

Me hyrjen në fuqi të këtij Kodi shfuqizohen: ligji nr.6341, datë 27.6.1981 “Për Kodin e Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë”, ligji nr.7537, datë 17.12.1991 “Për disa ndryshime në Kodin e Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë”, ligji nr.7922, datë 19.4.1995 “Për një ndryshim në Kodin e Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë”, kreu X/I “Amortizimi” nenet 59a, 59b, 59c të ligjit nr.7782, datë 26.1.1994 “Për disa

ndryshime në dekretin nr.3702, datë 8.7.1963 “Për Çekun”, si dhe çdo dispozitë tjetër që vjen në kundërshtim me këtë Kod.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar me ligjin nr. 8812, datë 17.5.2001, neni 127)

Çështjet civile që janë në gjykim ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji dhe që sipas Kodit të Procedurës Civile duhet të gjykohen me trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë, për të cilat ky ligj parashikon gjykimin e tyre me një gjyqtar, do të vazhdojnë të gjykohen nga i njëjti trup gjykues derisa vendimi të marrë formë të prerë.

Kërkesat që kanë të bëjnë me përjashtimin e gjyqtarit, kërkesëpaditë me objekt kundërshtimi i të tretit, rishikimi i vendimit, si dhe rekursi në interes të ligjit, të paraqitura përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të vazhdojnë të gjykohen sipas dispozitave të Kodit të Procedurës Civile.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar me ligjin nr. 10 052, datë 29.12.2008, neni 53)

Çështjet që janë në procedurë ekzekutimi në datën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të ekzekutohen sipas procedurave ligjore të mëparshme, derisa ekzekutimi i urdhrit ekzekutiv të jetë pezulluar, pushuar ose të ketë përfunduar.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar me ligjin nr. 122/2013; ndryshuar me ligjin nr. 160/2013)

Çështjet civile që janë në gjykim në gjykatën e shkallës së parë dhe në gjykatën e apelit, në datën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të vazhdojnë të gjykohen sipas ligjit të kohës së paraqitjes së kërkesëpadisë.

Çështjet ende të paekzekutuara nga përmbartuesit gjyqësorë, në momentin e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të ekzekutohen sipas këtij ligji.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar me ligjin nr. 38/2017, neni 108)

Nenet 102, 103, 104, 105, 105/b, 106, 107 dhe 110, mbi tarifat dhe shpenzimet gjyqësore, hyjnë në fuqi ditën e hyrjes në fuqi të ligjit “Për tarifat gjyqësore”.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar me ligjin nr. 38/2017, neni 109)

1. Çështjet civile, që janë në gjykim ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji në

gjykatën e shkallës së parë, në gjykatën e apelit ose në Gjykatën e Lartë, do të vazhdojnë të gjykohen sipas dispozitave të ligjit në fuqi në kohën e paraqitjes së kërkesëpadisë.

2. Çështjet civile, që shkojnë për gjykim në gjykatën e apelit ose në Gjykatën e Lartë, pas hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të gjykohen sipas dispozitave ligjore, që janë në fuqi në kohën e paraqitjes së ankimit ose të rekursit.

Aktet nënligjore

(Parashikuar me ligjin nr. 38/2017, neni 110)

1. Ngarkohet Ministria e Drejtësisë që, brenda 3 muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, të miratojë aktet për zbatimin e neneve 68 dhe 70 të këtij ligji.

2. Ngarkohet Këshilli i Lartë Gjyqësor që, brenda 3 muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, të miratojë aktet për zbatimin e neneve 32 dhe 88 të këtij ligji.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar me ligjin nr. 44/2021, neni 33)

1. Përbërja e trupave gjykues, si dhe procedura e gjykimit në Gjykatën e Lartë rregullohet sipas përcaktimeve të këtij ligji, pavarësisht parashikimeve të ndryshme në ligje të tjera.

2. Rekursët e paraqitura, por ende të pashqyrtuara, konsiderohen të pranueshme nëse plotësojnë parashikimet e ligjit në fuqi në kohën e depozitimit të tyre.

Neni 621

Ky Kod hyn në fuqi më 1 qershor 1996.

**Shpallur me dekretin nr.1474, datë 18.4.1996 të Presidentit të
Republikës së Shqipërisë, Sali Berisha.**

EU4JUSTICE

Rruga "Abdi Toptani"
Godina Torre Drin, Kati i 10-të, Tiranë
E-mail: info@eu4justice.al
Web: www.eu4justice.al